5116
$2.00

PRASASTI BALI

DITERBITKAN OLEH

LEMBAGA BAHASA DAN BUDAJA
(Fakultet Sastra dan Filsafat)
UNIVERSITET INDONESIA

I

DEPT. OF INDONESIAN STUDIES.
UNIVERSITY OF MELBOURNE.
DEPARTMENTAL LIBRARY

N. V. MASA BARU
BANDUNG
1954

INSCRIPTIES VOOR ANAK WUNGÇU

DOOR

DR. ROELOF GORIS

(BAND I)

DEPT. OF INDONESIAN STUDIES,
UNIVERSITY OF MELBOURNE,
DEPARTMENTAL LIBRARY

PRASASTI BALI

BAND I

INLEIDING. TRANSCRIPTIES.

INSCRIPTIES IN HET SANSKRIT.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord 1

Opzet en inrichting ..... 2 — 5

Inleiding ..... 6 — 51

Transcripties ..... 52 — 107

Inscripties in het Sanskrit ..... 108 — 115

VOORWOORD

Thans is dan eindelijk het tijdstip aangebroken, waarop het eerste deel der Inscripties van Bali zal verschijnen.

Voor alles wil de auteur zijn oprechte dank uitspreken aan de *Kementerian Pendidikan Pengadjaran dan Kebudajaan* voor het feit, dat hij na de oorlog weer in dienst genomen werd en tewerkgesteld in Bali, met als hoofdtaak de inscripties van Bali uit te geven in text en vertaling.

Ook aan de *Balai Perguruan Tinggi*, meer speciaal Fakultet Sastra dan Filsafat, en nog nader *Lembaga Penjelidikan Bahasa* dan *Kebudajaan* (het voormalige ITCO) voel ik mij ten zeerste verplicht, waar deze instanties mij voortzetting van bedoelde taak hebben opgedragen.

Het is speciaal de *Lembaga Penjelidikan Bahasa* dan *Kebudajaan*, die thans ook zeer krachtig heeft meegeholpen voor wat betreft de nodige fondsen voor de uitgave.

Tijdens mijn verblijf in Djakarta (Juni — Augustus 1951) heeft zowel de leiding als ook het personeel nòg meer geholpen.

Naast anderen moge ik hier speciaal vermelden Mej. Dr. M. A. A. J. Allard en ook dhr. Djaporman, die voortreffelijk tikwerk leverde. Verder zou ik gaarne, ook hier opnieuw, mijn dank betuigen aan Dr. A. Teeuw voor het geduld, waarmede hij het uitgebreide Woordregister, letterlijk: letter voor letter, woord voor woord, heeft willen doornemen en daarbij mij vele goede suggesties aan de hand deed.

Indirect kreeg ik steun en aanmoediging van verschillende collegae in Djakarta: ik moge hier slechts R.M. Ng. Prof. Dr. Purbatjaraka, R. Prof. Dr. Prijono en Prof. Dr. Tjan Tju Sim noemen.

Hier wil ik ook gaarne mijn grote dank betuigen voor de bereidwilligheid waarmede het voormalig Indisch Instituut (thans het Instituut voor de Tropen) te Amsterdam mij alle stukken uit de nalatenschap van wijlen Dr.P.V. Van Stein Callenfels, voorzover betreft Balische epigraphica, in langdurige bruikleen heeft afgestaan.

Tenslotte past een woord van dank aan mijn kantoor-personeel voor al hun werkzaamheden, niet alleen van tikken en correctie. Doch ook voor vele goede suggesties bij het lezen en transcriberen en niet minder bij de vertalingen.

Voor de oorlog had vooral I Gusti Bagus Djlantik, zeer verdienstelijk werk gedaan, ook met lezen en transcriberen van de OJO (Oorkonden van Java).

Na de oorlog hebben aanvankelijk zijn neef en naamgenoot en ook I Putu Santi meegeholpen, ook met lezen en vertalen. In het laatste jaar heeft vooral I Ktut Ginarsa zich zeer verdienstelijk gemaakt, vooral ook met hulp en suggesties bij de vertalingen, terwijl Andi Tenriadji uit Mandar (Zuid-Celebes) het Woordregister doorgenomen heeft op onduidelijke woorden, door vergelijking met Bugis, Makasar en Toradja-talen, hetgeen herhaaldelijk opheldering gaf.

Singaradja, Juli 1951 — Aug. 1952. R. GORIS

OPZET EN INRICHTING

§ 1. De opzet was alle inscripties in Oudbalisch en Oudjavaans opnieuw in druk te doen verschijnen, dus ook die oorkonden, die elders reeds gepubliceerd waren. Wij beschikken thans in totaal over 174 inscripties. Deze inscripties zijn hier in chronologische volgorde behandeld. Nopens inscripties in Sanskrit zie men nader hieronder.

Er zijn tien groepen te onderscheiden.

Binnen een groep zijn de inscripties genummerd: 001-007; 101-110; enz.

De bedoeling hiervan is, om indien er later nog andere inscripties gevonden worden, deze alsdan een volgnummer in hun eigen chronologische groep te kunnen geven. De groepen zijn de volgende:

Groep A (001-007):
Oudbalische oorkonden. Type : *Yumu pakatahu.*
Geen vorst vermeld. Ç. 804-836.

Groep 1 (101-110):
Oudbalische oorkonden van Ugrasena. De meeste van het type : *Yumu pakatahu.* Ç. 837-864.

Groep 2 (201-210):
Oudbalische oorkonden. Type : *Punaḥ* of *Muwaḥ ing çaka.*
Verschillende vorsten. Ç. 873-905.

Groep 3A (301-307):
Edicten van Guṇapriyadharmapatnī en Dharmodayana Warmadewa. Gedeeltelijk in Oudbalisch, gedeeltelijk in Oudjavaans. Ç. 911-933.

Groep 3B (351-357):
Edicten van verschillende vorsten. De eerste nog in Oudbalisch; de overige in Oudjavaans. Ç. 938-962.

Groep 4A (401-411) : Oudere oorkonden van Anak Wungçu.
De meeste stukken in Oudjavaans; enkele in Oudbalisch. Ç. 971-987.

Groep 4B (431-448): Latere edicten van Anak Wungçu. Taal Oudjavaans, behalve no. 438. Ç. 991-999.

Groep 4C (461-469): Korte steeninscripties in z.g. Kadirisch quadraatschrift. De oudste tijdens de regering van Anak Wungçu; de latere in de halve eeuw daarop volgende.

Groep 5A (501-509) : Edicten van verschillende vorsten. Taal Oudjavaans. Ç. 1010 (?)-1041.

Groep 5B (551-559) : Edicten van Jayaçakti. Taal Oudjavaans. Ç.1055-1072.

Groep 6A (601-605) : „Oudste" edicten van Jayapangus. Eén uit Ç. 1099; de andere uit Ç. 1103.

Groep 6B (621-641) : De latere oorkonden van Jayapangus (Ç. 1103 !).
Groep 6C (661-668) : Copieën van Jayapangus (Ç. 1103 !).

Groep 7 (701-706) : Edicten van verschillende vorsten. Taal Oudjavaans. Ç. 1116-1182.

Groep 8 (801-814) : Oorkonden tussen Ç. 1206 (Kṛtanagara's onderwerping van Bali) en Ç 1265 (Gadjah Mada's expeditie tijdens koning Hayam Wuruk).

Groep 9 (901-909) : Oorkonden na de expeditie van Gadjah Mada.

Groep 10 (1001-1014) : Onzekere Stukken.

§ 2. Wegens de omvang van het materiaal is besloten de uitgave in meerdere delen te doen geschieden.

Het eerste deel, dat thans verschijnt, omvat de oudste inscripties tot op de regering van Anak Wungçu, dus de groepen 1 - 3B.

§ 3. De inrichting van dit Eerste Deel is als volgt :

Eerst is er een *Inleiding.*

Hier wordt verantwoording afgelegd over de thans beschikbare stukken. Eerst over de foto's. Daarna over eventuele vroegere transcripties, gepubliceerde en niet gepubliceerde. Vervolgens over eventuele artikelen of beschouwingen over het betrokken stuk, dus de litteratuur.

Dan over jaartal, koningsnaam, het behandelde onderwerp.

Waar nodig, iets over de schriftsoort.

Over vervolg-edicten en stukken, die hetzelfde onderwerp behandelen.

Deze verantwoording (een soort *inventarisatie* in *chronologische* volgorde) moge hier nader worden toegelicht.

§ 4. De voor mij beschikbare *foto's* bestaan voornamelijk uit twee groepen. In de eerste plaats opnamen van de Oudheidkundige Dienst. Deze verkreeg ik op drieërlei wijze.

Ten eerst waren er reeds lang voor de oorlog (in de periode 1926-1938) door mij ontvangen foto's, die gelukkig in de Kirtya Liefrinck-van der Tuuk bewaard gebleven zijn.

Daarnaast ontving ik in bruikleen van het Indisch Instituut te Amsterdam alle foto's, aldaar bewaard en ontvangen uit de nalatenschap van Dr. P. V. van Stein Callenfels. Tenslotte heb ik sinds mijn terugkeer in Bali nog een aantal ontbrekende afdrukken van de Oudheidkundige Dienst ontvangen. Al deze foto's zijn gemerkt O. D. gevolgd door het registratie-nummer. Indien op een foto meerdere platen zijn afgebeeld, volgt nog een nader nummer. Zo betekent bv. OD 5531.1 de bovenste afbeelding op deze foto; OD 5531.2 de tweede van boven af gerekend; OD 5531.3 de derde, enz.

OD. Serie A is een reeks afdrukken in het bezit van de OD, waarvan *geen* negatieven bij de OD aanwezig zijn.

§ 5. De tweede grote groep wordt gevormd door de foto's, die in opdracht van Resident Caron in 1927 (of 1928) vervaardigd zijn.

Deze serie omvat 224 afbeeldingen.

Bijna al deze opnamen zijn te Bangli (en te Kintamani ?) door een Chinese fotograaf gemaakt. De meeste betreffen oorkonden, bewaard in de tempels van de dorpen rondom Kintamani en het Batur-meer, en dan Zuidwaarts uit dorpen als Pengotan, Landih, Tjempaga (Bangli). Doch helaas zijn bij het fotograferen de platen van de verschillende oorkonden geheel door elkaar opgenomen en ook ontbreekt elke aanwijzing van herkomst. Het heeft destijds maanden lang gekost op grond van schrift en inhoud het bijeenhorende weer bijeen te zoeken. Hierbij heeft vooral mijn toenmalige schrijver, I Gusti Bagus Djlantik, zeer goede diensten bewezen.

Toen ik later zelf verschillende bergdorpen bezocht, waar oorkonden bewaard werden, kon ik de herkomst van vele oorkonden uit deze foto-collectie terugtraceren.

Deze serie is aangeduid met CA.

De nummers ervan zijn die, welke met wit krijt op de bronsplaten geschreven waren.

§ 6. Wat betreft *vroegere transcripties* het volgende:

De oudsten zijn die door Dr. H. N. van der Tuuk en Dr. J. J. L. Brandes gepubliceerd in TBG, 30, 1885, p. 603 sqq. Het zijn bij mij de nos. 406, 408, 448 en 505. Daarna zijn in TBG 33, 1889, p. 16 sqq. door Brandes de oorkonden van *Julah*, bewaard te Sembiran, getranscribeerd. Het zijn in deze uitgave de nos. 104, 201, 205, 351, 409, 621.

Een door Dr. Muusses gemaakte, doch niet gepubliceerde transcriptie (vgl. OV 1922, II-III, p. 52-53) van de oorkonden van Bebetin (alhier nos. 002, 301, 403) was in 1940 nog in het archief van de OD aanwezig, is sedert de oorlog echter verdwenen.

In 1926 publiceerde Dr. Van Stein Callenfels als „EPIGRAPHIA BALICA" in VBG 66, 3e stuk: 25 inscripties, of als men (zoals hier gebruikelijk) de heredicten afzonderlijk nummert, 28 edicten.

In zijn nalatenschap in het Indisch Instituut bleken echter nog vele andere transcripties bewaard te zijn gebleven, deels met potlood geschreven, deels in machineschrift. Deze ontving ik allen in bruikleen.

Stutterheim transcribeerde vele inscripties op steen, zowel uit de omgeving van Pedjeng in Bedulu, als van de pura Tegeh Koripan op de Gunung Panulisan. Hieronder valt ook een klein aantal inscripties in het Sanskrit, vgl. hieronder: Inscripties in het Sanskrit.

Deze transcripties met uitvoerige beschouwingen over de inhoud en de schriftsoort vindt men in zijn *Oudheden van Bali*, I Text, p. 34-67 (Sanskrit); p. 68-92 (Oudbalisch en Oudjavaansch). Over

enkele afzonderlijk en elders door hen uitgegeven transcripties, zie alhier, onder nos. 103 en 354.

§ 7. Wat de *litteratuur* over de oorkonden betreft, wordt verwezen naar het opgemerkte over de uitgaven van transcripties (§ 6).

Voorts naar de Oudheidkundige Rapporten en Verslagen in het algemeen. Hiervan wordt onder elk betrokken stuk vermelding gemaakt. Hiernaast mag nog verwezen worden naar R. Goris, „Enkele mededeelingen nopens de oorkonden gesteld in Oudbalisch" (Djawa, 16, 1936, p. 88 sqq.) en „Enkele historische en sociologische gegevens uit de Balische oorkonden" in TBG 81 (1941), p. 279 sqq. p. 193 sqq.

In Indonesië I (1947-48), p. 193 verscheen een postuum artikel van Dr. Van Stein Callenfels: „De rechten der vorsten op Bali", en later een artikel van mijn hand: „Een plechtige bede in een eeuwenoud heiligdom" (II. 1948/49, p.l. sqq.), waarin uitvoerig over de Besakih oorkonden wordt gesproken en ook over de staatsinrichting van het oude Bali.

In 1950 verscheen van mij: „Sedjarah Bali kuna" (Pertjetakan Bali, Denpasar). Het behandelt beknopt de voornaamste vorsten; de bestuursinrichting; de verhouding tussen dorpen en stichtingen of kloosters en enkele bijzettingsplaatsen.

Uit den aard der zaak vindt men historische gegevens over Bali in de werken van Prof. Krom en thans ook in Coedès, Les états hindouisés d'Indochine et d'Indonésie (1948)

In het December 1952 verschenen *Bali Cultuur Album* vindt men naast Hoofdstuk III ook afbeeldingen (301-316).

§ 8. Dan worden *jaartal* en *koningsnaam* besproken. Vervolgens de in het stuk behandelde dorpen of stichtingen.

Waar nodig een enkele algemene opmerking over het gebezigde schrift.

§ 9. Op de Inleiding volgens de *Transcripties.*

Hier zij verwezen naar het voorwoord, voorafgaande aan deze transcripties.

§ 10. Na de transcripties der Oud-Balische en Oud-Javaanse inscripties volgt:

Inscripties in het Sanskrit, zijnde de onveranderde en onverbeterde transcripties van Dr. W.F. Stutterheim.

§ 11. Hierop volgt de *Vertaling* in het Nederlands.

§ 12. Na deze vertaling komt een *Ringkasan Bahasa Indonesia* en een *Summary in English.*

§ 13. Tenslotte is een uitvoerig *Woordregister* toegevoegd, met een woord vooraf nopens de inrichting ervan.

INLEIDING.

BUNDEL A.

Oudbalische oorkonden.

Type: Yumu pakatahu. Geen vorst vermeld. Ç. 804-836.

001. *SUKAWANA AI.*

Geen foto's. Transcriptie destijds ter plaatse gemaakt. Schrift: van Anak Wungçu (oudere edicten: Ç. 976).

Ç. 804. Behandelt het stichten van een kluizenarij tevens *satra* (hospitium) in het vorstelijke jachtgebied op de berg *Cintamani (banguněn partapanan satra di katahan buru ..... di bukit Cintamani mmal)*, loopt van pl. 1b — 3a.2.

Voor het vervolg uit Ç. 976 (Sukawana AII) zie No. 404. In Kintamani C, No. 208, worden de grenzen van *Tajin Cintamani* zeer verward opgegeven. In het genoemde vervolg, No. 404, is *Cintamani* een *karāman*. Evenzoo in Sukawana B van Ç. 1103 (No. 624); in Sukawana C van Ç. 1103(?) (No. 637); in Kintamani D (vóór Ç. 1122; No. 702) en in Kintamani E en F van Çaka 1122 (No. 703, 704).

002. *BEBETIN AI.*

Foto's OD ontvangen uit Djakarta (1948) pl. 1b = OD 6587.1; pl. 2a = OD 6587.2; pl. 2b = OD 6588.1; pl. 3a = OD 6588.2; pl. 3b = OD 6589.2 (vlg. OV 1922. IV. p. 111). Transcriptie naar deze foto's. Een vroegere transcriptie door Dr. Muusses, in 1940 nog in het archief OD aanwezig, is sinds de oorlog verdwenen. Vgl. OV 1922, II — III, 52 — 53. Schrift van Anak Wungçu Ç. 972.

Ç. 818. Behandelt de *kuta di banwa Bharu* en het oprichten van een tempel voor *Hyang Api* [1]). Loopt van pl. 1b — 3b. 2. Voor het eerste vervolg uit Ç. 911 (Bebetin AII) zie No. 301; voor het tweede uit Ç. 972 (A III) zie No. 403; voor een andere oorkonde uit Bebetin (B) zie No. 1005.

003. *TRUNJAN AI.*

Foto's OD aanwezig in bruikleen van het Indisch Instituut te Amsterdam. Eveneens uit Coll. Caron A, indeling als volgt: pl. 1b = OD 5527.1 = CA 21; pl. 2a = OD 5523.2 = CA 27; pl. 2b = OD 5522.3 = CA 24; pl. 3a = OD 5522.2 = CA 26; pl. 3b = OD 5523.2 = CA 23; pl. 4a = OD 5520.2 = CA 32.

1) Door mij vertaald met: Vuurtempel.
Zie hierover nader: J.L. Moens, De eenhoorn van Skanda, in TBG 82 (1948). p. 347 sqq., spec. p. 360—361 *(agniçālā)*.

Gepubliceerd in EB (VII, p. 20 — 22), [1]). Daarvan onafhankelijke transcriptie Goris op grond der CA foto's.

Ç. 833. Behandelt de *anak banwa di Turuñan*. Loopt van 1b — 4a. 3; pl. 4a sluit niet aan op pl. 3b.

Voor het vervolg uit Ç. 971 (Trunjan AII) zie No. 402. Voor andere oorkonden nopens *Turuñan* zie Trunjan B van Çaka 833 (No. 004) en Trunjan C van Çaka 971 (No. 401). Schrift van Anak Wungçu, Ç. 971.

004. *TRUNJAN B.*

Foto's OD aanwezig, in bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. Eveneens: Collectie Caron A. Indeling als volgt:

pl. 1b = OD 5526.3 = CA 22; pl. 2a = OD 5527.3 = CA 29;
pl. 2b = OD 5526.1 = CA 34; pl. 3a = OD 5526.2 = CA 30;
pl. 3b = OD 5527.2 = CA 33.

Gepubliceerd in EB (VIII, p. 24 — 25). Daarvan onafhankelijke transcriptie Goris op grond der CA foto's.

Ç. 833. Behandelt de *anak banwa di Turuñan*. Loopt van pl. 1b. — 3b. 4. (compleet). Is voor 1b. 1. — 2a. 4 gelijkluidend met 003. Geen vermelding van grenzen, doch wel een zeer beknopte *çapatha*. Voor andere oorkonden nopens *Turuñan* zie onder No. 003. Schrift niet overeenkomstig datum, bovendien kleine platen.

005. *BANGLI, PURA KEHEN A.*

Foto's OD aanwezig, in bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. Eveneens: Collectie Caron A. Slechts één plaat: OD 3878.1 = CA 224. Gepubliceerd in EB (XVIII, p. 53 — 54). Daarvan onafhankelijke transcriptie Goris op grond der CA foto.

Ç. — [2]) (slot ontbreekt). Behandelt het stichten van een kluizenarij in het tempelgebied van *Hyang Karimama* annex *Hyang Api* in het dorpsgebied van *Simpat bunut (wangunan partapanan di Hyang Karimama jnganangan Hyang Api ..... di wanwa di Simpat bunut)*. De enig overgebleven plaat bevat 18 regels en de oorkonde is dus incompleet. Oud schrift. Zie Pl. I en Bali Cultuur Album, pl. 305.

006. *GOBLEG, PURA DESA I.*

Foto's OD aanwezig, in bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. pl. 1b = OD 3873.2; pl. 2a = 3871.1. Gepubliceerd in EB (I, p. 1 — 2).

Ç. 836. Behandelt de onderlinge situatie van *Ida Hyang di Bukit Tunggal paradayan Indrapura* en het dorpsgebied van *Er Tabar*. Loopt van pl. 1b — 2a.6.

Voor het vervolg uit Ç. 905 zie Gobleg, pura desa II (No. 210). *Bukit*

1) EB = Van Stein Callenfels, Epigraphia Balica in VBG 66, afl. 3.
Het Romeinse cijfer geeft het volgnummer der oorkonden aan.
2) Wegens de ambtenaren te stellen tussen Ç. 833—836.

Tunggal, Indrapura en *Er Tabar* worden verder (in gewijzigde verhoudingen) behandeld in Gobleg, pura desa III (No. 507) uit Ç. 1037 en Depaa (No. 555) zonder jaartal, ± Ç 1070.— Recht opstaand, tamelijk vierkant schrift van Çūrādhipa (Ç. 1037).

007. *ANGSARI A.*
Foto OD 5739 in bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. Twee fragmenten van een zeer grote plaat. Sluiten zodanig aaneen, dat van de leesbare regels 1 — 4 alleen op één plaatfragment voorkomen, 5—9 op beide fragmenten (aansluitende text), 10—13 alleen op het tweede fragment. Er ontbreken aan het begin ± 3 à 4 regels, aan het eind ± 2 à 3. Zou compleet dus : 18 à 20 regels geteld hebben. Over de gehele lengte van de oorkonde ontbreekt aan elke regel een stuk van ± 12 lettertekens.
Geen jaartal. Geen koningsnaam. Schrift zeer oud. Text en woordkeus het dichtst bij die van Pura Kehen A (005).
Over andere oorkonden van Angsari zie No. 508 (Angsari B, Ç. 1041) en No. 1009 (Angsari C).

BUNDEL 1

Oudbalische oorkonden van Ugrasena.

De meesten van het type : Yumu pakatahu. Ç. 837-864.

101. *SROKODAN.*
Aanwezig : foto's Collectie Caron A; als volgt : pl. 1 = CA 132; pl. 2 = CA 104.
Transcriptie volgens deze foto's.
Ç. 837. Behandelt de *anak wanwa di Sadungan, makablaḥ hulu kayu.* (Onder de houtvester staande).
Compleet in 2 platen, elk van 12 regels. Type : Yumu pakatahu. Oud schrift. Zie pl. II.

102. *BABAHAN I.*
Aanwezig : foto OD 5723.1 (collectie Taalambtenaar).
Transcriptie volgens deze foto.
Ç. 839. Behandelt de *partapanan di Ptuŋ*, die bezocht wordt door Vorst *Ugrasena*, op zijn reis naar *Buwunan*. Vgl. voor een dergelijke reis bv. OJO Br 104. Slechts pl.lb : incompleet.
Voor een volgende oorkonde over de *dharma i Ptuŋ* zie Babahan II (No. 501), waarvan slechts een plaat, gemerkt 5 (4 ?) over is.
Het schrift van No. 102 en No. 501 lijkt zeer veel op elkaar.
Vermoedelijk is dus No. 102 (origineel uit Ç. 839) overgeschreven bij het vervaardigen van edict II, No. 501. Type schrift : Çūrādhipa (± Ç. 1037).

103. *ZUIL VAN PURA BELANDJONG IN BELANDJONG (bij SANUR).*
Geen foto's. Gelezen en uitgegeven door Stutterheim in *Acta Orientalia*, vol. XII, p. 126-132. Hier opgenomen voor wat betreft het Oudbalische gedeelte (p. 131): A (Nāgāri side) 4—6.
Volgens noot van Sten Konow (p. 128 No. 1) zou *śake khecara-vahni-mūrti-gaṇite :* „the śaka year counted by planets, fire and bodies (of Śiwa) = çaka 839" zijn. Vermeldt : *Çrī Kesarī Warmadewa.* [1])

104. *SEMBIRAN AI.*
Transcriptie volgens foto's OD : pl.lb = 5531.2; 2a = 5532.1: 2b = 5531.1; 3a = 5532.3; 3b = 5531.3; 4a = 5529.3.
Uitgegeven door Brandes in TBG 33 (1889), p. 16 sqq.
Transcriptie p. 44-46.
Ç. 844. Behandelt de desa *Julaḥ*. Loopt van pl. 1b. tot 4a.1. Type: Yumu pakatahu.
Voor het vervolg : Sembiran A II van Ç. 897, zie No. 209 ; A III (Ç. 938) = No. 351; A IV (Ç. 987) = No. 409.
Uit Sembiran zijn verder afkomstig Sembiran B (No. 201) uit Ç. 873, Sembiran C uit Ç. 1103 (No. 621). Alle stukken handelen over het dorp *Julaḥ* (thans Djulah) in Oost Buleleng, niet ver van Sembiran. De edicten A I (No. 104) en B (No. 201) zijn zeer duister. Ook de latere wijken af van hun tijdgenoten elders op Bali. Verder verwijs ik naar hetgeen Brandes, l.c. hier reeds over opmerkte. Schrift : Anak Wungçu (oudere stukken).

105. *PENGOTAN AI.*
Foto's collectie Caron : pl.lb = CA 186.B; 2a = CA 184, 2b = CA 181. Getranscribeerd naar deze foto's. Later opnieuw te Pengotan van de platen zelf.
Ç. 846. Behandelt de *anak marbuat thaji* te *Kuṇḍungan* en te *Silihan*, staande onder een *ser*. (*Ser* is oudbalisch, thans nog in ouderwetse bergdorpen *saiḥ*. Verwant met Oudjavaans *her*, nog over in *pangeran*). Loopt van pl. 1b-2b2. Type : Yumu pakatahu. Voor het vervolg Pengotan AII uit Ç. 991, zie onder No. 431. Schrift Anak Wungçu (latere stukken).

---

[1]) Zie Bhāwanāgara I (Proefnummer Mei 1931), p. 21. Na Maya Danawa's val : Mpu Kuturan ; na deze : Sri Wira Dalĕm Kesari : bouwt de Sad-Kahyangan ; zou (W)iṣṇu (W)angça zijn ; dynastie te Kuripan (bhumi Bĕsakih) = dynastie Sĕlonding. Zijn zoon zou Jaya-ka-sunu zijn. De dynastie Sĕlonding duidt een zeer oude periode aan, in ieder geval de prae-Madjapahitse tijd op Bali. Soms schijnt het prae-Hinduïstisch Bali te bedoelen ! Zie thans vooral L. C. Damais in BEFEO, XLIV (1947—1950), fasc. I, p. 121—128. Hij komt tot de conclusie : Çaka 835. Hetgeen veel aannemelijker is !
Ondanks Sten Konow heb ik steeds Kesarī beschouwd als anterieur aan Ugrasena.
Zie ook Bali Cultuur Album, pl. 303.

106. *BATUNJA AI.*
Foto's OD. Serie A. 1045c = pl. 1b; Serie A. 1043c = pl. 3a, Serie A. 1041c = pl. 3b (Collectie Taalambtenaar). Getranscribeerd naar deze foto's.
Ç. 855. Behandelt de heiligdommen *satra* en *Hyang Api* te *Manasa* en *Batuan*. En de *anak banua* te *Haran*. Loopt van pl. 1b tot 3b.2. Pl. 2 ontbreekt. Type : Yumu pakatahu.
Voor het vervolg, Batunja A II uit Ç. 977, zie onder No. 405. Ook Batunja B, uit Ç. 1103 (No. 629), behandelt *Batwan*. *Satra* en *Hyang Api* worden wel meer in een adem genoemd in andere stukken (bv. ook in No. 107). Schrift van Anak Wungçu (oudere stukken).

107. *DAUSA, PURA BUKIT INDRAKILA AI.*
Geen foto's. Ter plaatse gelezen en getranscribeerd tijdens een dagenlang tempelfeest.
Ç. 857. Behandelt de *satra* en *Hyang Api* te *Parcanigayan* en de *satra* in *Tanaḥ winait*. Loopt van pl. 1b—3a.5 Type : Yumu pakatahu. Voor het vervolg (Dausa AII) uit Ç. 983 zie onder No. 407. Over *Pa(r)canigayan* (ook *Canigayan*) handelen ook de oorkonden Dausa BI uit Ç. 864 (No. 109), BII (No. 559).

108. *SERAI AI.*
Geen foto's. Ter plaatse gelezen en getranscribeerd.
Ç. 888. Dit jaartal is voor *Ugrasena*, die reeds in Ç. 837 regeerde, verdacht. Volgens de ministerlijst past dit stuk het best (kort) na Ç. 857. [1]) Behandelt de *anak mabwatthaji di Buru*. *Buru* is algemeen vorstelijk jachtgebied, niet een bepaalde desa. Loopt van pl. 1b-2b 2. Type : Yumu pakatahu. Voor het vervolg zie Serai AII uit Ç. 915 (No. 302) en Serai AIII uit Ç. 989 (No. 410); zie ook Serai B uit Ç. 1103 (No. 640).

109. *DAUSA, PURA BUKIT INDRAKILA BI.*
Geen foto's. Ter plaatse gelezen en getranscribeerd, tijdens een dagenlang tempelfeest.
Ç. 864. Behandelt *Canigayan* (zie No. 107). Schrift en taal zeer slordig. Zulks wel wegens het copiëren, vermoedelijk eerst tijdens Jayaçakti's regering. Doch ook BII (No. 559) zelf maakt de indruk van een verwarde, latere copie van het Jayaçakti stuk. Aanwezig pl. 1b en vermoedelijk 2a (zie verder onder No. 559). Type : Içaka. De uitdrukking : *bhumi canigayan (witan desa)* herinnert aan Trunjan C uit Ç. 971 (No. 401), dat ook een slechte copie of een falsificaat is. [2]) Zie ook onder No. 401.

[1]) Damais, BEFEO, XLIV, fasc. 1. Hanoi 1951, p. 139 n. 1. gaat accoord : La date est en effet bien tardive pour Ugrasena.
[2]) Damais, *l.c.* wijst ook op de term *Paduka haji* en de javaanse datering.

DEPT. OF INDONESIAN STUDIES
UNIVERSITY OF QUEENSLAND
DEPARTMENTAL LIBRARY

110. *GOBLEG, PURA BATUR A.*
Foto OD 5494 = pl. 1b. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. Gepubliceerd in EB (II, p. 7).
Wegens het ontbreken der verdere platen geen jaartal, doch wegens de ministerlijst tijdens Ugrasena's regering. Behandelt de *anak banwa di Tamblingan*. Alleen pl. 1 over. Type : Yumu pakatahu. Na Ugrasena's regering zijn er geen stukken meer van dit type.
Over *Tamblingan* handelen ook de oorkonde B en C. Uit de zelfde pura. Zie No. 1011 en No. 902.
Het schrift is zeker niet uit de tijd van Ugrasena.
Zie hierover nader No. 1002 en No. 1003.

BUNDEL 2.

Oudbalische oorkonden.
Type : Punaḥ (Muwaḥ) ing çaka. Verschillende vorsten.
Ç. 873 — 905.

201. *SEMBIRAN B.*
Foto's OD 5485.2 = pl. 1a; 5486.2 = pl. 1b; 5535.1 = pl. 2; 5487.3 = pl. 3.
Uitgegeven door Brandes in TBG 33 (1889), transcriptie aldaar p. 43—44.
Ç. 873. Behandelt de desa *Julaḥ*. Aanwezig pl. 1, 2, 3. Zeer verwarde en onduidelijke inhoud. Vgl. hierover onder No. 104 en wat Brandes reeds opmerkte. Geen koningsnaam ; zie hierover No. 209.
Over andere edicten nopens *Julaḥ* zie onder No. 104.
Het schrift lijkt het meest op dat van No. 668.

202. *MANIK LIU AI.*
Foto's collectie Caron : CA 35 = pl. 1b; CA 44 = pl. 2a. Getranscribeerd naar deze foto's.
Ç. 877. Behandelt de *(samgat juru) majahit kajang*. In latere stukken ook : *mangjahit wastra*. In de dorpen *Pakuwwan* en *Talun*. Loopt van pl. 1b — 2a. 4. Geeft als vorst en vorstin : *Sang ratu çrī aji Tabanendra Warmadewa me sang ratu luhur, çrī Subhadrika Warmadewī*.
Voor het vervolg, Manik liu A II, uit Anak Wungçu's tijd, zie No. 433.
Over dezelfde *mangjahit wastra*, ook te *Pakuwwan* en *Talun*, handelen No. 203 en 204. Allen uit Manik liu. De onderlinge verhouding tussen A (No. 202, No. 433), B (No. 203, No. 434) en C (No. 204) is niet duidelijk. A en B hebben beide nog een vervolgedict 433, 434, eveneens handelende over de *mangjahit kajang*, ook *pangjahitan wastra* genoemd. In A II (No. 433) worden echter andere dorpen, nl. *Buyan*, *Anggas* en *Taryungan* genoemd. In BII (No. 434) geen dorpen.
Over *Ta(r)yungan* handelt ook Manik liu E (No. 1001) en Manik liu F (No. 1014). Het schrift van Manik liu B en C is overeenkomstig dat van gelijktijdige stukken van Anak Wungçu, doch dat van A (202 + 433) wijkt sterk af; dit is wel een copie.

203. *MANIK LIU BI.*
Foto's collectie Caron: CA 36 = pl. 1b, CA 38 = pl. 2a. Getranscribeerd naar deze foto's.
Ç. 877. Behandelt hetzelfde onderwerp als No. 202. Zie aldaar. Loopt van pl. 1b — 2a. 3.
Voor het vervolg, Manik liu BII, zie onder No. 434.
Schrift: Anak Wungçu, latere edicten.

204. *MANIK LIU C.*
Foto collectie Caron: CA 34 = pl. 1b. Getranscribeerd naar deze foto.
Ç. 877. Behandelt hetzelfde onderwerp als No. 202. Zie aldaar. Slechts één plaat aanwezig. Schrift: Anak Wungçu, latere stukken.

205. *MANUK AJA.*
Oorkonde op steen. Foto's OD 8710 = voorzijde, 8711 = achterzijde. Gepubliceerd door Stutterheim in Oudheden van Bali (I), Text, p. 68—69 (*n*); 80—84; Platen: 105 = voorzijde, 106 = achterzijde. Inventaris in OV 1924, p. 140 onder No. 81.
Ç. 884. Behandelt de badplaats *Tirtha di (air) mpul,* gesticht door *Sang ratu (Çri) Candra Bhaya Singha Warmadewa* op het dorpsgebied van *Manuk raya.*
Tirtha Empul is na bijna duizend jaar nog een zeer heilige bedevaartplaats voor heel Gianjar. Zie verder over situatie en inhoud bij Stutterheim. Mijn transcriptie wijkt nog al af van die van Stutterheim. Beide blijven m.i. vaak dubieus. Zie pl. III en Bali Cultuur Album, pl. 304.

206. *KINTAMANI A.*
Geen foto's. Ter plaatse gelezen en getranscribeerd. Ç. 889.
Behandelt de *satra* te *Air Miḥ.* Vermeldt hetzelfde koninklijke echtpaar als No. 202, 203, 204. Is blijkens de uitdrukkelijke vermelding van de *anugraha* van de vorst, bijgezet te *Air Madatu,* een heredict. Thans over: pl. 1b en een aansluitende slotplaat (2) met drie regels. Inhoud zeer onduidelijk. Vermoedelijk een grenscorrectie.
Uit Batunja A II (No. 405), dat dezelfde, te *Air Madatu* bijgezette, vorst vermeldt, vergeleken met Batunja A I (No. 106), dat *Ugrasena* noemt, zou volgen, dat *Sang ratu sang siddha dewatā sang lumaḥ di Air Madatu = Ugrasena* is. Hetzelfde resultaat geeft Pengotan AI (No. 105), vergeleken met AII (No. 431).

207. *KINTAMANI B.* Slotplaat van No. 206 met 3 regels (schrift als 206).

208. *KINTAMANI C.*
Geen foto's. Ter plaatse gelezen en getranscribeerd. Geen jaartal. Is geschreven op de achterzijde van Kintamani A (No. 206), doch in ander schrift. Noemt de grenzen van *Tajin Cintamani,* niet van *Air miḥ* uit No. 206. Deze grenzen komen grotendeels overeen met die uit No. 702. Slechts dit fragment is bewaard gebleven. Over *Cintamani* zie onder No. 001.

209. *SEMBIRAN AII.*
Foto's OD 5529.3 = pl. 4a; 5530.3 = pl. 4b; 5483.3; pl. 5a; 5484.3 = pl. 5b. Zie verder het opgemerkte onder No. 104. Uitgegeven door Brandes in TBG 33 (1889), transcriptie aldaar p. 46—48.
Ç. 897. Is het vervolg van No. 104 en behandelt opnieuw de desa *Julaḥ.* Loopt van plaat 4a. 2—5b. 4. Vermeldt als vorst *Çri Janasadhu Warmadewa.* Als voormalig vorst *sang lumāḥ di Bwaḥ rangga.* Dit kan niet Ugrasena van AI (No. 104) zijn, die *lumaḥ di Air Madatu* is (vlg. No. 206). Het is dus de niet vermelde vorst van het edict B (No. 201). Over het tweede vervolg, Sembiran AIII uit Ç. 938, zie No. 351.

210. *GOBLEG, PURA DESA II.*
Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. 3871.1 = pl. 2a; 3872.1 = pl. 2b; 3871.2 = pl. 3a. Gepubliceerd in EB (I, p. 2).
Ç. 905. Is een bevestiging door *Çri Wijayamahādewī* van het edict uit Ç. 836 (No. 006). En behandelt hetzelfde heiligdom *Indrapura* op de *Bukit Tunggal* in het dorpsgebied van *Er Tabar.* Loopt van pl. 2a. 6—3a. 4. Voor het tweede vervolg, uit Ç. 1037, zie Gobleg, pura desa III (No. 507).
Nopens *Indrapura,* enz. vgl. het opgemerkte onder 006.

BUNDEL 3A.

Edicten van Guṇapriyadharmapatnī en Dharmodayana Warmadewa.
Gedeeltelijk in Oudbalisch, ged. in Oudjavaans.
Ç. 911 — 933.

301. *BEBETIN AII.*
Foto's OD. pl. 3b = OD 6589.2; pl. 5a = 6589.1.
Zie het opgemerkte en de opgegeven litteratuur onder No. 002, waarvan No. 301 het vervolg is. Pl. 4 ontbreekt.
Ç. 911. Behandelt evenals No. 002 de *banwa Bharu.* Vermeldt het koninklijk echtpaar.
Voor het tweede vervolg zie onder Bebetin AIII uit Ç. 972 (No. 403).

302. *SERAI AII.*
Geen foto's. Ter plaatse gelezen en getranscribeerd. Is het vervolg van Serai AI uit Ç. 888 (?). No. 108.
Ç. 915. Behandelt de *mabwatthaji di buru* (in het vorstelijk jachtterrein). Als plaatsnamen vindt men op pl. 4a. 4: *Bayung di tngaḥ padang, Bunar, Liñjongan* en *Çrīmukha.* Pl. 4b. 2 wordt over het stich-

ten van een *partapanan* gesproken. De taal is Oudbalisch. Het koninklijk echtpaar wordt vermeld. Loopt van pl. 2b. 1 — 5a. 5.
Voor het tweede vervolg, Serai AIII uit Ç. 989, zie onder No. 410.

303. *BUWAHAN A.*
Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. OD 5537.2 = pl. 1; 5538.1 = pl. 2; 5536.1 = pl. 3; 5536.2 = pl. 4; 5547.2 = pl. 5. Gepubliceerd in EB (X, p. 27—30).
Ç. 916. Behandelt het verzoek van de desa *Bwahan*, die gescheiden wil worden van de desa *Kḍisan* (waar zij volgens een edict van de vorst, bijgezet te *Nusadwa*, vroeger onder ressorteerde). De taal is Oudjavaans en het vorstelijk echtpaar wordt vermeld.
Over *Bwahan* handelen verder de edicten No. 355, 554 en 602.
Vgl. Van Stein Callenfels in *Indonesië*, I, p. 195, 198 (No. 1), 203, 204.
Zie pl. IV en Bali Cultuur Album, pl. 306.

304. *SADING A.*
Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. OD 3890.3 = pl. 1b; 3892.1 = pl. 4a; 3891.1 = pl. 4b.
Transcriptie naar deze foto's. Ç. 923. Behandelt de *anak banwa di Bantiran*, staande onder een houtvester *(makasahulukayu)*. De taal is Oudbalisch en het vorstelijk echtpaar wordt vermeld. Aanwezig zijn pl. 1 en pl. 4, waarvan regel 6 midden in een woord ophoudt. Ook Sading B uit Ç. 1072 (No. 557) behandelt het dorp *Bantiran*. Zie pl. V.

305. *BATUR, PURA ABANG A.*
Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam en van Collectie Caron A. Als volgt:

pl.1b = OD 5497.1 = CA 66;		pl.2a = OD 5498.2 = CA 58	
pl.2b = OD 5500.2 = CA 62;		pl.3a = OD 5498.1 = CA 57	
pl.3b = OD 5500.1 = CA 61;		pl.4a = OD 5503.1 = CA 67	
pl.4b = OD 5502.1 = CA 71;		pl.5a = OD 5501.3 = CA 63	
pl.5b = OD 5499.3 = CA 59;		pl.6a = OD 5500.3 = CA 56	
pl.6b = OD 5498.3 = CA 60;		pl.7a = OD 5501.4 = CA 55	
pl.7b = OD 5499.4 = CA 53;		pl.8a = OD 5499.2 = CA	(ontbreekt)
pl.8b = OD 5501.2 = CA 65; 69;		pl.9a = OD 5499.1 = CA 68	
pl.9b = OD 5501.1 = CA 64;		pl.10a = OD 5497.2 = CA 70	

Getranscribeerd op grond van de CA-foto's. Thans aangevuld met transcriptie van pl. 8a, waarvan in de CA serie de foto ontbrak, terwijl plaat 8b tweemaal gefotografeerd was. Zie nog no 357.
Ç. 933. Behandelt de *karāman* van *Air Hawang*. Is zeer uitvoerig over de *tangkalik*, die een ambtenaar over de paarden (van de vorst) blijkt te zijn. Als vorst wordt alleen *Dharmodayana* genoemd. Is compleet in 10 platen (1b — 10a. 4). Taal Oudjavaans. Over *Er Hawang (Er Abang)* handelen ook No. 554, 605, 901. Zie pl. VI.

306. *GUNUNG PANULISAN A.*
Inscriptie op de achterzijde van een dubbel bijzettingsbeeld. Foto OD 8730. Gepubliceerd en besproken door Stutterheim in Oudheden van Bali, Text p. 70, 80 en 84 (over het beeld: p. 118—121); Platen, fig. 109 = achterzijde met inscriptie; fig. 20 = OD 8729 = voorzijde: Ç. 933. Over inhoud zie Stutterheim, *l.c.* (*GP.* 1). Zie pl. VII.

307. *GUNUNG PANULISAN B.*
Inscriptie op de achterzijde van een dubbel bijzettingsbeeld. Foto OD 8734. Gepubliceerd en besproken door Stutterheim in Oudheden van Bali, Text, p. 70, 80 en 84 (over het beeld: p. 118—121); Platen, fig. 108 = achterzijde met inscriptie; fig. 19 = OD 8733 = voorzijde. Vrijwel niets meer leesbaar; zie Stutterheim, *l.c.* (*GP* 2).

BUNDEL 3B

Edicten van verschillende Vorsten.
De eerste nog in Oudbalisch, de overige in Oudjavaans.
Ç. 938 — 962.

351. *SEMBIRAN AIII.*
Foto's OD 5484.3 = 5b; 5534.2 = 6a; 5533.2 = 6b; 5484.1 = 7a; 5483.1 = 7b. Zie verder het opgemerkte onder No. 104. Uitgegeven door Brandes in TBG. 33 (1889), transcriptie aldaar p. 48-49.
Ç. 938 [1]). Is het vervolg van No. 209 en behandelt opnieuw de desa *Julaḥ*. Loopt van pl. 5b. 5—7b. 2. Is compleet. Vermeld als vorst *Çrī Ajñadewī*. Taal: Oudbalisch.
Over het derde vervolg, Sembiran AIV uit Ç. 987, zie No. 409.

352. *BATUAN.*
Foto's OD. (Verzameling Taalambtenaar).
pl. 1b = 5730.1; 2a = 5728.2; 2b = 5727.2; 3a = 5728.3; pl. 3b = 5727.3; 4a = 5728.1; 4b = 5727.1; 5a = ontbreekt; pl. 5b = 5726.2 en 5729.2; 6a: ontbreekt; 6b = 5729.1 en 5726.1 pl. 7a = 5730.2.
Getranscribeerd naar deze foto's. In Ind. Inst. te A'dam aangetroffen een getikt transcript van Van Stein Callenfels (In bruikleen ontvangen).
Ç. 944. Behandelt de *karāman i Baturan*, in verband met een tuin *(kĕbwan)* van de vorst, bijgezet te *Er Wka*, liggende in *Er Paku* [2]). Als vorst wordt genoemd *Dharmawangça-wardhana-marakata-pangkaja-sthānotunggadewa*. De taal is Oudjavaans. Loopt van 1b — 7a. 4. Compleet. Zie pl. VIII.

[1]) Uit Çaka 937 bestaat er een Kadirische oorkonde van *Çrī Mahādewī siniwi ring Kadiri*. Zie Van Naersen, diss. p. 76 (No. VII. 1, pl. A. 4). Over de uitdrukking *„siniwi"* vgl. No. 210, Ç. 905), pl. 2b. 1: *di tatkālan Çrī mahārādja Çrī Wijayamāhādewī, masuruhang padukanda siwyan dini di Bali.*

[2]) Dit stuk vermeldt op pl. 3b. 3 een bijgezette te *Er Madatu* (dus Ugrasena); vermeldt bovendien, pl. 4a. 1_2, een bijgezette te *Er Tāga*. Is dus impliciet een „triple" heredict!

Dat *Baturan* (thans Batuan), *Sakar* (thans Sakah) en *Sukhawati* (thans Sukawati) ook oudtijds grensdorpen waren, blijkt uit dit stuk en andere edicten over *Sakar* en *Sukhawati*. Zie No. 435, 632 en 661.

353. *SAWAN AI = BILA I.*

Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. pl. 1b = 6586.1; pl. 2a = 6585.1; pl. 2b = 6586.2; pl. 3a = 6585.2; pl. 3b = 6586.3.
De platen werden vroeger te Bila bewaard, thans te Sawan.
Destijds ter plaatse gelezen en getranscribeerd.
Ç. 945. Handelend over de *karāman i Bila*. De vorst is dezelfde *Dharmawangça* als van No. 352. De taal is Oudjavaans.
Dit eerste edict loopt van pl. 1b—3b.5.
Het vervolg, Sawan AII = Bila II uit Ç. 995, onder No. 441.

354. *KESIHAN.*

Inscriptie op de achterzijde van een bijzettingsbeeld. Geen foto mij bekend. Door Stutterheim in zomer 1928 ontdekt in Kesihan, ten Zuiden van Gianjar (Inventaris, No. 142a.).
Transcriptie en bespreking door Stutterheim in BKI 90 (1933) p.281 sqq.
Ç. 945. Voor verdere inhoud zie Stutterheim, l.c.

355. *BUWAHAN B.*

Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. pl.1 = 5537.2; pl.2 = 5547.1. Gepubliceerd in EB (XI, p.31-32).
Besproken en vertaald door Van Stein Callenfels in Adatrechtbundel XXII (V.32), p. 413. Zie ook VSC, RVB No. 3 [1]).
C.947. Behandelt de verkoop door dezelfde vorst *Dharmawangça* van No. 352 en 353 van een stuk van zijn jachtterrein aan het dorp *Bwahan*, dat te kort heeft aan weidegrond en houtkapterrein.
De oorkonde bestaat compleet uit pl.1 (11 regels) en pl.2 (10 regels).
De taal is Oudjavaans. Zie pl. X.
Over het dorp *Bwahan* zie verder onder No. 303.

356. *BANGLI, PURA KEHEN B.*

Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam en in Collectie Caron A. pl. Z = OD 3878.2 = CA 223. Gepubliceerd in EB (XIX, p.55).
Geen jaartal. Slechts een slotplaat. Ministers ongeveer als No. 355, verder als onder Anak Wungçu. Ç. 971, 10 regels schrift. Zie pl. IX.
Geen vorst of dorpsgebied vermeld op deze slotplaat.

[1]) VSC, RVB = Van Stein Callenfels, Rechten der vorsten op Bali, verschenen in „Indonesië", Jaargang I, p. 193.

357. *UDJUNG, PURA DALEM.*

Foto's OD serie A (verzameling Taalambtenaar).
pl.1b = A 1050.2; pl. 2a = A.1050.3; pl. 2b = A 1051.3, A 1063.2; pl.3a = A 1050.4; pl.3b = A.1063.1; A 1051.4; pl.4a = A 1051.2; A 1063.3; pl. 4b = A 1050.1. Getranscribeerd op grond dezer foto's.
Ç. 962. Behandelt *Ujung-Hyang*. Ook in betrekking tot *Tranganan* (thans Tenganan). [1]) Geen vorst vermeld. Wel het begin der ministerlijst, die op plaat 4b.6 nog niet compleet is. Voorzover herkenbaar zijn dit echter ministers van Jayapangus. Er wordt tweemaal van een *Bhatāra Bañuka* (lees *Bañu Wka ?)* gesproken. [2])
Schrift onduidelijk. Taal Oudjavaans, doch zeer slordige spelling.

BUNDEL 4 A.

Oudere Oorkonden van Anak Wungçu.
De meeste stukken in Oudjavaans, enkele in Oudbalisch.
Ç. 971 — 991.

401. *TRUNJAN C.*

Foto's OD, in bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. Bovendien foto's uit Collectie Caron A. Indeling als volgt:
pl. 1b = OD 5524.1 = CA 17; pl. Oa = OD 5525 = CA 18
pl. 0b = OD 5524.2 = CA 20; pl. Pa = OD 5524.3 = CA 19
Gepubliceerd in EB (IX, p. 26);
Ç. 971. Behandelt de grenzen van *Turuñan*. Het stuk vermeldt geen naam van een vorst, doch begint: *Ida padukaji di Manasa* (voor *Ida pāduka haji di Mānasa)*. Taal, spelling en schrift zeer slordig, bovendien slechts telkens 3 regels op een plaat. Een zeer late copie of een falsifaat. Herinnert aan No. 109. Uit pl. Pa blijkt, dat de taal van het origineel Oudbalisch was.
Over is pl. 1b. En dan een middenplaat O, die ik andersom dan Van Stein Callenfels zou willen lezen, dus Oa, 1 = *hinganya wetan*.....
Ob.1 = *padpad*. Omdat aldus met de gebruikelijke Oostgrens wordt begonnen. De plaat P(a) van Van Stein Callenfels sluit thans niet aan bij O, maar bevat wel het vervolg der grenzen. Wellicht zijn bij het copiëren enkele woorden uitgevallen.
Nopens oorkonden betreffende *Turuñan* zie onder No. 003.

[1]) Nopens Tenganan raadplege men: Dr. V. E. Korn „De Dorpsrepubliek Tenganan Pagringsingan", 1933.

[2]) Damais BEFEO, XLVI, fasc. 1 (Hanoi 1952) p. 86 — 87, no. 22 leest Çaka 932. Als dit juist is (en het is althans niet uitgesloten), is het stuk een slordige copie uit de tijd, dat Udayana reeds overleden was, want „bhaṭāra bañuka" komt tweemaal voor (Ib. 5; IIIa. 1). Intussen leefde Udayana inderdaad nog zelfs in Ç 933, cetramāsa (No. 305). Ons stuk (no. 357) zou dan ten rechte no. 305a moeten heten, als antérieur aan Batur. p. Abang A, dat dan 305b wordt.

402. *TRUNJAN AII.*

Foto's OD, in bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. Ook foto's uit Collectie Caron A. Indeling als volgt:
pl. 4a. = OD 5520.2 = CA 32; pl. 4b. = OD 5521.2 = CA 31
pl. 5a. = OD 5522.1 = CA 25; pl. 5b. = OD 5523.1 = CA 28
Gepubliceerd in EB (VII, p.22.23).
Ç. 971. Is het vervolg van Trunjan AI (No. 003), en een formele bevestiging van dit edict, thans door *Anak Wungçu*. Vgl. Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p.199 (No. 4).
Het stuk loopt van pl. 4a.3-5b.4 (slot). De taal is Oudjavaans.
Over andere *Turuñan*-edicten zie onder No. 003.

403. *BEBETIN AIII.*

Pl. 5a. = foto OD 6589.1; 5b. = OD 6590.1; 7a. = OD 6590.2, 6591.2; 7b. = OD 6591.1. Foto OD 6592 (5a, 5b) niet ontvangen. Zie het opgemerkte onder No. 002 en No. 301, waarvan dit het tweede vervolg is. Loopt van pl. 5a. 5-7b.4. Plaat 6 ontbreekt.
Ç. 972. Behandelt opnieuw *banwa Bharu*. *Anak Wungçu* wordt vermeld.

404a. *DAWAN.*

Foto's worden gemaakt. In Juli 1952 ter inzage ontvangen.
Ç. 975. Vermeldt *Anak Wungçu*. Behandelt sawahs, die *puruṣākāra* zijn, evenals die vermeld in no. 438-440 en 1008. De betrokken desa is *Lutungan*. Geen dorpsgrenzen vermeld. Vermeldt een *bhaṭāra ring Antakuñjarapāda*. Vgl. no. 436, waarop dit stuk ook naar opzet en inhoud sterk gelijkt. Ook een *sthāpaka* en een *jātaka* worden vermeld. De sawahs zijn *sīma punpunan*.
Is compleet: 1b.1 — 10a.5. Plaat 3 is in twee stukken gebroken, doch is overgeschreven. Ook pl. 5 is dubbel aanwezig. Taal Oudjavaans. Schrift zeer goed en duidelijk.

404b. *SUKAWANA AII.*

Geen foto's. Transcriptie, destijds ter plaatse gemaakt.
Ç. 976. Is het vervolg van Sukawana AI (No. 001) en behandelt de *karāman i Cintamani*. Vermeldt *Anak Wungçu*. Loopt van pl. 3a. 2. — 5b.2. (slot, compleet). Taal Oudjavaans.
Over andere edicten nopens *Cintamani* zie onder No. 001.

405. *BATUNJA AII.*

Foto's OD., collectie Taalambtenaar.
pl. 3b = A.1041,3; pl. 4a. = A. 1041.1; pl.4b = A.1043.1.
Getranscribeerd naar deze foto's.
Ç. 977. Is het vervolg van Batunja AI (No. 106) en behandelt de *karāman i Batwan* (vgl. onder No. 106). Vermeldt *Anak Wungçu*. Loopt van pl. 3b.2 — 4b.5, en eindigt midden in het vervloekings-

formulier(*çapatha*). Taal Oudjavaans.
Over *Batwan* zie onder No. 106.

406. *SANGSIT A = BELANTIH A.*

Geen foto's. Ook niet in verzameling OD. Gepubliceerd door: Brandes in TBG 30 (1885), p. 605 sqq. Transcriptie aldaar p. 607-613 (No. 1).
Ç. 980. Behandelt de *karāman i Sukhapura*, waaronder *Harangan*, *Gurguran* en *Bangli* vallen. Vermeldt *Anak Wungçu*. Is compleet in 9 platen (1b-9a). Taal Oudjavaans.
Over *Sukhapura* handelen ook No. 505 en 636; over *Gurguran* ook No. 408 (zie vooral aldaar) en No. 505; over *Bangli* No. 705.
Volgens Brandes (o.c. p.605) is het schrift als dat van K.O. VI. [1]).

407. *DAUSA, PURA BUKIT INDRAKILA AII.*

Geen foto's. Ter plaatse gelezen en getranscribeerd, tijdens een dagenlang tempelfeest.
Ç. 983. Is het vervolg van Dausa AI (No. 107). Behandelt de *dharma i Pa(r)canigayan*. Deze *dharma* verzoekt niet langer mee te moeten doen aan de verering van *Bhaṭāra Mandul* te *Sukawana*, daar hij reeds zijn eigen verering heeft voor de *Bhaṭāra bukit Humintang*. Vermeldt *Anak Wungçu*. Loopt van pl. 3a.6-6b.5. (slot, compleet). Taal Oudjavaans.
Over *Pa(r)canigayan* zie onder No. 107. Over *Sukhawana (Usikawana, Sikawana)* handelt ook No. 802. Nopens *Bhaṭāra Mandul* zie vooral No. 461. Aangezien in Ç. 989 reeds van verering sprake is, moet het beeld dus vóór dat jaar gemaakt zijn, en het ingekraste jaartal (999) dus later aangebracht.

408. *SAWAN B = BELANTIH B.*

Geen foto's mij bekend. Gepubliceerd door Brandes in TBG 30 (1885). transcriptie p.613-615.
Ç. 987. Handelt over de *Hulu kayuñjalan* van *Gurguran*. Maakt om verschillende intrisieke redenen de indruk van een heredict.
Het origineel is ons dan nog onbekend. Waar zeven jaar te voren *Gurguran* onder *Sukhapura* (zie No. 406) ressorteerde, maakt No. 408 de indruk van een tijdelijke overwinning van een oppositie (partij) van *Gurguran*. Dan zou wellicht No. 406 een tijdelijke verandering van een vroegere situatie, die dan in het verloren vooredict van No. 408 was vastgelegd, moeten voorstellen. Intussen is in Ç. 1020 *Gurguran* weer onder de *parimaṇḍala* van *Sukhapura* (zie No. 505). Ons stuk vermeldt *Anak Wungçu*. Het loopt van pl. 1b — 3a. Is wel compleet, doch wijkt in opzet van de meeste Anak Wungçu edicten af. Taal

[1]) K.O. = Cohen Stuart, Kawi Oorkonden, 1875.

Oudjavaans. Volgens Brandes (o.c.p. 605) is het schrift gewoon vierkant Kawi (bv. Madiun, Kadiri, Surabaja) ; zie ook Brandes p. 606.

409. *SEMBIRAN AIV.*
Foto's : OD 5483.1 = 7b; 5533.1 = 8a; 5534.1 = 8b; 5529.2 = 9a; 5530.2 = 9b; 5530.1 = 10a; 5529.1 = 10b; 5483.2 = 11a; 5484.2 = 11b; 5533.3 = 12a; 5534.3 = 12b. Zie onder No. 104. Gepubliceerd door Brandes in TBG 33 (1889), transcriptie aldaar, p. 49-53.
Ç. 987. Is het 3e vervolg van No. 104. Behandelt opnieuw *Julaḥ*. Vermeldt *Anak Wangçu* als vorst. Loopt van pl. 7b — 12b (slot, compleet). De volgorde der heredicten van Sembiran A is dus : AI = No. 104, AII = 209, AIII = No. 351, AIV = 409.

410. *SERAI AIII.*
Geen foto's. Ter plaatse gelezen en getranscribeerd.
Ç. 989. Is het tweede vervolg van No. 108 (AII = 302). Behandelt de *ṛgĕp mabwatthaji di buru*, in de dorpen *Bayung, Bunar en Çrīmukha*. Vermeldt *Anak Wungçu*. Loopt van pl. 5a.6 — 8b.2 (slot, compleet). Taal Oudjavaans.
Over de genoemde dorpen handelt ook No. 640.

411. *PEDJENG A, PURA PEGULINGAN.*
Inscriptie op de zijkant van het achterstuk van een rāksaṣa beeld uit de pura Pegulingan te Pedjeng. Foto OD 7739. Gepubliceerd en besproken door Stutterheim in Oudheden van Bali, Text p. 69 (o), 84; over het beeld, p. 144; Platen : fig. 33.
Geen jaartal. Daar het achterstuk van boven en van beneden afgebroken is, ontbreekt het begin, het middenstuk en het eind van de inscriptie, die twee regels bevat. Waar in 402 (van Ç. 971) op pl. 5a.4 een *rĕkai Amali* onder de ministers vermeld wordt, kan dit beeld uit ongeveer dezelfde tijd zijn.

BUNDEL 4B.

Latere edicten van Anak Wungçu.

Taal Oudjavaans, behalve No. 438.

Çaka 991 — 999.

431. *PENGOTAN AII.*
Foto's Collectie Caron A.
pl. 2b = CA 181; pl. 3a = CA 192; pl. 3b = CA 194;
pl. 4a = CA 182; pl. 4b = CA 185; pl. 5a = CA 188;
pl. 5b = CA 191; pl. 6a = CA 187; pl. 6b = CA 190;
pl. 7a = CA 195; pl. 7b = CA 193; pl. 8a = CA 186A;
pl. 8b = CA 183; pl. 9a = CA 189.

Getranscribeerd naar deze foto's. Later opnieuw te Pengotan van de platen zelf.
Ç. 911. Is het vervolg van No. 105 en behandelt opnieuw de *mabwatthaji ri Silihan mwang ri Kuṇḍungan*. Vermeldt *Anak Wungçu*. Loopt van pl. 2b.3 — 9a.2 (slot, compleet). Het dorpsgebied *(thāni)* van de *Silihan* is *Air Lipĕt*, dat van de *Kuṇḍungan* is *Basang Hara*. Dit laatste dorp wordt ook behandeld in No. 627 en 801 en komt als grens van *Air Malat* voor (No. 668). De taal in Oudjavaans, het schrift tamelijk vierkant.

432. *UBUNG A.*
Foto's OD (collectie Taalambtenaar) Pl. 9a = 5516.2; pl. 9b = 5517.2. Getranscribeerd naar deze foto's. Aangetroffen in de nalatenschap van Van Stein Callenfels een transcriptie in potlood. In bruikleen ontvangen van het Ind. Inst. te A'dam.
Geen jaartal. Op grond van de ministerlijst omstreeks Ç. 991 te plaatsen. Geen koningsnaam. Handelt over de *karāman i Halimo*. Slechts over pl. 9; 9b.6 eindigt midden in de naam van een minister. Taal Oudjavaans. Schrift tamelijk vierkant.

433. *MANIK LIU AII.*
Foto's Collectie Caron A. pl. 2a = CA 44; pl. 2b = CA 47; pl. 3a = CA 39; pl. 3b = CA 42; pl. 4a = CA 45; pl. 4b = CA 48. Transcriptie naar deze foto's.
Geen jaartal. Het vervolg van Manik liu AI (No. 202). AII pl. 2a.4 — 3b.6 is mogelijk afschrift van BII, pl. 2a — 3b-2, waar dit stuk normaal eindigt (zie onder No. 434). Dan volgt AII, pl. 4a echter met een ander stuk, waarin *Tabanendra* (?) en *Subhadrikā* (zie No. 202, 203, 204) genoemd worden. De grenzen zijn zeer omslachtig opgegeven. Op pl. 4b.3—6 een tweede ministerlijst, merkwaardigerwijze zonder eigennamen, waarop volgt : *sira manghināken hat* (stop !)
Dit stuk 4 (a en b) is wellicht een slechte copie van een verloren origineel. Het stuk vermeldt *Anak Wungçu*. Loopt van 2a.5 — 3b.6 normaal, dan volgt het hierboven vermelde op pl. 4.
Vermeldt de dorpen *Buyan, Anggas* en *Taryungan*.
Taal Oudjavaans. Het schrift wijkt sterk af van het gebruikelijke Anak Wungçu type. Het geheel is stellig een copie (vgl. No. 202). Over *Ta(r)yungan* handelt ook Manik liu E (No. 1001) en Manik liu F (No. 1014).

434. *MANIK LIU BI.*
Foto's Collectie Caron A. pl. 2a = CA 38; pl. 2b = CA 41; pl. 3a = CA 40; pl. 3b = CA 43. Transcriptie naar deze foto's.
Geen jaartal. Het vervolg van Manik liu BI (No. 203). Zie over de verhouding tot AII hierboven, onder No. 433. Geen grenzen. Vermeldt *Anak Wungçu*. Loopt van pl. 2a.3—3b.2 (normaal slot, compleet).

Vermeldt geen dorpen, zoals wel No. 433. Taal Oudjavaans.
Schrift: vierkant, (zie onder No. 203).

435. *SUKAWATI A.*
Foto's OD. Collectie Taalambtenaar. pl. 5a = 5735.3; pl. 5b = 5734.3; pl. 7a = 5735.2; pl. 7b = 5734.2; pl. 9a = 5734.1; pl. 9b = 5735.1 (lege achterzijde). Transcriptie naar deze foto's.
Aangetroffen in de nalatenschap van Van Stein Callenfels een getikte transcriptie, echter lopende tot pl. 7b.3. In bruikleen ontvangen van Ind. Inst. te A'dam.
Geen jaartal. Geen koningsnaam. Echter ministerlijst overeenkomstig Pandak bandung (No. 436) uit Ç. 993, iets ouder. Het dorp *Sukhawati* in de nog aanwezige platen niet vermeld, doch blijkens de grenzen op pl. 7b.6 bedoeld (vgl. de grenzen uit Sukawati B, No. 632).
Over *Sukhawati* handelt, behalve Sukawati A en B ook nog Batuan uit Ç. 944, alwaar scheiding van *Baturan*. Zie No. 352.
Taal Oudjavaans. Schrift nog niet zeer vierkant.

436. *PANDAK BANDUNG.*
Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam.
pl. 1b = 3873.1; pl. 2a = 3870.2; pl. 2b = 3868.2; pl. 3a = 3868.1; pl. 3b = 3870.1; pl. 4a = 3870.3; pl. 4b = 3868.3; pl. 5a = 3869.2; pl. 5b = 3874.3; pl. 6a = 3869.1; pl. 6b = 3874.2; pl. 7a = 3874.1.
Gepubliceerd in EB (V, p. 14-18).
Ç. 993. Behandelt het afbakenen van de *sīma Marajang*, ressorterend onder *sanghyang dharma* te *Antakuñjarapāda*.
Vermeldt *Anak Wungçu*. Loopt van pl. 1b — 7a.3 (slot, compleet). Taal Oudjavaans. Schrift nog niet zeer vierkant.
Dit *Antakuñjarapāda* herinnert aan het latere *Ratna Kuñjarapāda* van No. 701 (zie aldaar). Van Stein Callenfels heeft echter zeer juist op de koperplaten van No. 436 (1b. 2 en 2a.1) *ngāntakuñjarapāda* gelezen. Hier is geen sprake van een verlezing, zoals Stutterheim, Oudheden van Bali, p. 91 noot 2, „ongetwijfeld" vaststelt. Zie verder: Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 199 (No. 5) en 203 en thans ook alhier, No. 404a.

437. *SANGSIT D.*
Inscriptie in de wand van een grot. Geen foto. Luidt: *Çaka 993 wulan cetra sukla*. Vgl. Brandes in Not. Bat. Gen. 1895, p. 20-30 (ten onrechte Ç. 933), en OV 1922. II-III, p. 63, sub VIII.

438. *KLUNGKUNG C.*
Foto OD 3886.2 = pl. 1a. Bruikleen Ind. Inst. te A'dam; pl. 1b. niet gefotografeerd. Gepubliceerd in EB (XXIII, p. 64).
Ç. 994. Behandelt dezelfde sawah's als A en B (zie hieronder, No. 439 en 440). *Anak Wungçu* wordt vermeld. Het stuk loopt van pl. 1a—

1b.2. Is zeer beknopt, doch compleet. Het vangt aan met *Muwaḥ*, is dus een heredict, waarvan het vooredict verloren is gegaan. Taal Oudbalisch. Het schrift neigt naar dat van Jayapangus. Zie Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 199 — 200 (No. 6) en p. 204.

439. *KLUNGKUNG A.*
Foto's OD en gedeeltelijk OD serie A. Foto's OD in bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. Serie A: collectie Taalambtenaar pl. 1b = OD 3885.1; pl. 2a = OD 3886.3 + 3889.3; pl. 2b = OD 3888.3 = A. 1065.1 [1]); pl. 3a = OD 3888.1 = A. 1065.2 [2]); pl. 3b = OD 3889.1
Gepubliceerd in EB (XXI, p. 160-162). Zoals Van Stein Callenfels reeds veronderstelde (EB, p. 63), gaan zowel A (No. 439) als B (No. 440) terug op een ouder origineel, waarvan hij de uitgehamerde platen (van groter formaat) bij de andere stukken terug vond. Dit oudere stuk is mogelijk het vooredict geweest van Klungkung C (No. 438), dat nog in het Oudbalisch is geschreven.
Ç. 944. Behandelt de *puruṣākāra* te (van) *Bañu rara*. Dit blijkt een verzameling van sawah's en subaks (waterschappen) te zijn. Ook geheten *sawah Kaḍaṇḍan i kasuwakan Rawas. Anak Wungçu* als vorst vermeld. Loopt van pl. 1b—3b (slot, compleet). Taal Oudjavaans. Met Van Stein Callenfels' opmerking stemt overeen, dat het schrift afwijkend is; dus een latere copie.

440. *KLUNGKUNG B.*
Foto OD. (bruikleen Ind. Inst. A'dam) en serie OD. A (collectie Taalambtenaar). Slechts een pl. 1b = OD 3887.1 = A. 1065.1. [3])
Gepubliceerd in EB. (XXII. p. 63). Zie over de onderlinge verhouding van A, B en C hierboven onder No. 438 en 439.
Ç. 994. Behandelt hetzelfde waterschap als No. 439. *Anak Wungçu* wordt vermeld. Slechts pl. 1b over.
Over een latere behandeling van dezelfde sawah's en subak's zie Klungkung D (No. 1008).

441. *SAWAN AII = BILA II.*
Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. pl. 3b = 6586.3; pl. 4a = 6585.3; pl. 4b = 6586.4; pl. 5a = 6584.1; pl. 5b = 6583.1; pl. 6a = 6584.2; pl. 6b = 6583.2; pl. 7a = 6584.3; pl. 7b = 6583.3; pl. 8a = 6584.4; pl. 8b = 6583.4; pl. 9a = 6585.4.
Vroeger ter plaatse gelezen en getrancribeerd. Zie onder No. 353.
Ç. 995. Is het vervolg van No. 353 uit Ç. 945. En behandelt opnieuw

---

[1]) of Serie A. 1064. 1?
[2]) of Serie A. 1064. 2?
[3]) Of Serie A. 1064.1.?

de *karāman i Bila*. Vermeldt *Anak Wungçu*. Uit vergelijking met No. 353 blijkt, dat *sang lumāh ing Camara* (uit: 441) = *Dharmawangça-wardhana-marakata-pangkaja-sthanottungga-dewa* is. Loopt van pl. 3b.6 —9a.3 (slot, compleet). Taal Oudjavaans. Schrift: afwijkend, ongeveer als het Jayapangus type.

442. *GUNUNG PANULISAN C.*
Inscriptie op de achterzijde van een dubbellingga. Foto OD 8732. Gepubliceerd, besproken door Stutterheim in Oudheden van Bali, Text, p. 70, 85 (over de dubbelingga p. 122); Platen, fig. 107 = achterzijde met inscriptie; fig. 18 = OD 8731 = voorzijde. Ç. 996. Over inhoud zie Stutterheim *l.c., GP.* 3.

443. *OEVER VAN PAKERISAN.*
Een inscriptie op de rotswand. Stutterheim Oudheden, Text, p. 75, 88; Platen, fig. 114. Foto OD 6827. (OV 1927, p. 141, No. 86). Stutt. No. *y.*
mas pirak

444.
445. *GOA GADJAH.*
Twee inscripties bij de ingang. Stutterheim, Oudheden, Text, p. 75, 88. OV 1927 p. 145. 102 c. Stutt. No. *z* en *aa.*
444 (1) ***Kamon***
445 (2) *sahy (w) angça*

446. *VINDPLAATS ONBEKEND. = Y 1.*
Foto's Collectie Caron A. pl. 1b = CA 91; pl. 2a = CA 100; pl. 2b = CA 103; pl. 3a = CA 95; pl. 3b = CA 96; pl. 4a. = CA. 102; pl. 4b = CA 99; pl. 5a = CA 93; pl. 5b = CA 97; 6a CA 94; pl. 6b = CA 92; pl. 7a, 7b geen foto; pl. 8a, 8b geen foto; pl. 9a = CA 101; pl. 9b = CA 98. Getranscribeerd naar deze foto's.
Ç. 999. Behandelt de *karāman i Bwaḥ* en zijn verhouding tot de *bhatāra ing Air Kanakāntarālaya* [1]). Vermeldt *Anak Wungçu*. Ministerlijst aanwezig. Helaas geen grenzen.
Het is niet zeker, of pl. 7 en 8 ontbraken bij het fotograferen, of werden overgeslagen. Zou anders compleet geweest zijn van pl. 1b — 9b en geeft aldus een indruk van een volledig edict van Anak Wungçu. Taal Oudjavaans. Schrift: vierkant.

447. *BABI A.*
Foto's OD Serie A. Collectie Taalambtenaar. pl. 2a = A 1046.3; pl. 2b = A 1047.3; pl. 5a = A 1047.1; pl. 5b = A 1046.1; pl. 6a = A

[1]) *Kanaka = mās (goud).* In dit verband is merkwaardig: No. 443: *mas pirak*. Er bestaat echter een *Bwaḥ*, elders, in het Kintamanische.

1047.2; pl. 6b = A 1046.2. Transcriptie naar deze foto's. Aangetroffen in de nalatenschap van Van Stein Callenfels een transcriptie in potlood. In bruikleen ontvangen van Ind. Inst. te A'dam.
Geen jaartal. Wegens ministerlijst te plaatsen na No. 446. Behandelt de *karāman i Hara babi*. Geen vorst. Over zijn pl. 2. 5 en 6. Op de ontbrekende pl. 7 was de *çapatha* te verwachten. Over *Hara babi* handelt wellicht ook No. 509 (zie aldaar).

448. *KLANDIS.*
Foto's OD: pl. 2a + 5477.1; 2b = 5478.1; 5a = 5478.3; 5b = 5477.3; 6a. = 5477.2; 6b = 5478.2; 7a. = 5479(2). Gepubliceerd door Brandes in TBG 30 (1885), p. 603 sqq. Transcriptie aldaar, p. 619-624 (als No. 4).
Geen jaartal, daar pl. 1 ontbreekt. Wegens de ministerlijst vermoedelijk na 446 en 447 en vóór 501 te plaatsen; dus tussen Ç. 999 en ± Ç. 1010; volgens Brandes p. 606: Ç. 980-1020. Behandelt het verzoek van het dorp *Pakwan* (thans Pakisan) om gescheiden te worden van *Bangkala*. Over zijn de platen 2, 5, 6, 7a. (normaal slot). Taal Oudjavaans. Het schrift lijkt veel op dat van No. 507.

BUNDEL 4C.

Korte steeninscripties in z.g. Kadirisch quadraat-schrift.

De oudsten tijdens de regering van Anak Wungçu, de lateren in de (halve) eeuw, daarop volgende.

461. *GUNUNG PANULISAN D.*
Inscriptie op de achterzijde van een vrouwebeeld. Foto OD 8728 (zie fotolijst in OV 1927. 126). Gepubliceerd en besproken door Stutterheim in Oudheden van Bali, Text, p. 71, 85 (over het beeld p. 135-140); Platen, fig. 110 = OD 8728 = achterzijde met inscriptie, fig. 31 = OD 8727 = voorzijde.
(Ç. 999). *Bhaṭārī Mandul.*
Zie verder Stutterheim, l.c. *GP.* 4 en alhier onder No. 407.

462.-5. *GUNUNG KAWI.*
Voor litteratuur over deze tjandi's en hun opschriften, zie Stutterheim, Oudheden van Bali, p. 13 noot 1.
Er zijn 4 inscripties:
462. *haji lumāh ing jalu* (Stutt. p. 72 *p;* foto OD 5689).
463. *rwa —— (na) kira* (Stutt. p. 72 *q*).
464. geheel onleesbaar (Stutt. p. 72 *r*).
465. *rakryān* (Stutt. p. 72 *s*).
Zie verder nog Stutterheim, Oudheden, p. 72, 85-87, 138-150.
Inv. OV 1927, p. 140. No. 78 en 79.

466. *PEDJENG B, PURA PEDEMONGAN.*
Een langwerpig vierkant steenblok. Stutterheim, Oudheden, Text, p. 74, 85; Platen, fig. 111. Foto OD 7720. OV 1925, p. 164, no. 43a. Stutt. No. *w*.

parad sanghyang Dharma

467. *TJELUK pantjuran bij PURA GUNUNG SARI.*
Een inscriptie op de achterzijde van het ruggestuk van een vrouwebeeld, Stutterheim Oudheden, Text, p. 74, 87-88; Platen fig. 112 = OD 8719 (OV 1927, p. 149, No. 121a) = achterzijde met inscriptie; fig. 36 = OD 8718 = voorzijde. Stutt. No. *x*.

ḍa mpu kidul

468. *PEDJENG C, PURA PEGULINGAN.*
Een *rākṣasa* met schild, waarop gefigureerde lettertekens.
Zie Stutterheim. Oudheden. Text, p. 73, 144; Platen fig. 34 = OD 7696 (OV 1925, p. 138, no. 16 f); Stutt. No. *v*; verder: Crucq, in OV 1930, p. 236.

469. *PUDJUNGAN.*
Een bronzen kulkul (een tijd lang bewaard in het Bali Museum te Denpasar, thans — 1950 — teruggevraagd door de desa). Door de Casparis gelezen: *sasak dana priḥhan sriḥ jayanira.* Foto Dronkers, afgebeeld in Bali Cultuur Album. no. 309.

470. *BEDULU A, PURA PENGASTULAN.*
Een fragment van een bovendorpel (?). Echter niet aansluitend bij No. 466. Gevonden door Prof. Galestin (Juli 1953). Foto O.D. ..... (23.11.53). Drie lettertekens, nog niet met zekerheid gelezen.

BUNDEL 5A.

Edicten van verschillende vorsten.
Taal: Oudjavaans. Ç. 1010 (?) — 1041.

501. *BABAHAN II.*
Foto OD 5722.1 = Ya; OD 5723.2 = Yb. (collectie Taalambtenaar). Transcriptie naar deze foto's. Een potlood transcriptie in de nalatenschap van Van Stein Callenfels (In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam).
Geen jaartal. Op pl. Y=4 (5?) a.l.: *Çrī mahārāja çri Wā'aprabhu.* [1]) De ministerlijst plaatst het stuk dicht bij 448. Het is duidelijk een heredict, zie pl. Y = 4 (5?)a. Behandelt evenals Babahan I de *dharma i Ptung* (zie No. 102). Slechts over één plaat, volgens Van Stein Callenfels No. 4 (cijfer echter zeer onduidelijk). Bevat de ministerlijst gedeeltelijk, zodat het als een plaat Y te beschouwen is.

[1]) Wālaprabhu zou een Skt vertaling van Anak Wungçu kunnen zijn.

502. *PENGOTAN BI.*
Oorkonde, genaamd Ratu Pingit B (zie No. 506). Foto's Collectie Caron A. 1b = CA 156A; 2a = CA 156B; 2b = CA 150; 3a = CA 146; 3b = CA 154A; 4a = 154B; 4b = CA 155B; 5a = CA 155A. Getranscribeerd naar deze foto's. Later opnieuw ter plaatse naar de platen zelf.
Ç. 1010 (?). Niet alleen het jaartal is onzeker, doch het gehele stuk is een afschrift van Ratu Pingit A, doch in andere volgorde. De volgorde bij A (No. 506) is meer logisch. Doch ook dat stuk is zeker niet origineel. Ook daar is het schrift zeer laat en slecht; spelling zeer slordig; taal duister. Het is ook mogelijk, dat A en B beide teruggaan op een verloren origineel, maar dan is A beter, of liever iets minder slecht gecopiëerd. B heeft als jaartal 110 en A heeft 123. In verband met de naam der vorstin, waarover dadelijk meer, moet het origineel geweest zijn van 1010, resp. 1023. Niet van 1110, resp. 1123. Dit wordt ook nog bevestigd door een later geval: een oorkonde van Jayaçakti, nl. Sading B (No. 557) dat als jaartal 172 geeft, hetgeen 1072 (en niet 1172) moet zijn. Bij al deze copieën heeft men het nulteken weggelaten. Dat het copieën zijn, blijkt bovendien nog uit het feit, dat A (506) plotseling, pl. 3b.5, *Jayapangus* vermeldt. De ministerlijst lijkt nog het meest op die de latere stukken van Anak Wungçu. Het copiëren moet zeker lang na Jayapangus geschied zijn, op grond van taal, spelling en schrift. Met behulp van de wel goed gedateerde oorkonde van Sawan C = Belantih C (No. 505) uit Ç. 1020 blijkt de naam der vorstin te herstellen in: *Çri Çakalendukiraṇa-içāna-guṇadharmma-lakṣmi-dhara Wijayottunggadewi.* Hiermede verdwijnt de Çakalendu (?) uit Stutterheims lijstje (Oudheden van Bali, p. 190) met als jaartal AD. 1021, gereconstrueerd uit de lezing Ç. 1123 in plaats van Ç. 1023. Zie nog Goris in TBG 1941, p. 285, n. 6. Het origineel handelde over een dorp, dat nu eens *Putĕran* dan weer *Pamutĕran* genoemd wordt. Er wordt gesproken over een vroeger gunstbewijs van *batara dewata* (zó geschreven) *sang lumaḥ ing Putĕran (Pamutĕran).* Dus ook het origineel was een heredict. Ik heb jaren geleden het dorp Pamuteran bezocht in de hoop wellicht oudheden (o.a. het bijzettingsbeeld van deze *bhaṭāra*) te vinden, doch dit onderzoek leverde niets op.
Over *Pamutĕran* handelt ook No. 901.

503. *PEDJENG D, PURA PENATARAN PANGLAN.*
Een inscriptie op de achterzijde van een Hāritī beeld.
Stutterheim, Oudheden, Text, p. 76, 85. (over het beeld p. 142-144; Platen, fig. 38 (beeld). Foto OD 8564. OV 1925, p. 161.24a.
Ç. 1013. *bhaṭāri i bañu Palasa.* Zie verder Stutt. l.c. no. *ab.*

504. *PEDJENG E, PURA PENATARAN PANGLAN.*
Een inscriptie op een Pārwatī beeld.

Stutterheim, Oudheden Text, p. 77, 85 (over het beeld, p. 14); Platen fig. 37 (beeld) = Foto OD 8665. OV 1925. p. 161.24b.
Ç. 101(3). *sang ring guha.* Zie verder Stutt. *l.c.* no. *ac.*

505. *SAWAN C = BELANTIH C.*

Geen foto's. Gepubliceerd door Brandes in TBG 30 (1885), p. 603 sqq. Transcriptie aldaar, p. 615-619 (Brandes No. 3).
Ç. 1020. Behandelt de *nāyaka ñjalan* en noemt op pl. 3b *Gurguran kaparimaṇḍala i Sukhapura* (vlg. over deze questie No. 406 en 408). Noemt als vorstin *çri Çakalendu-kirana-içāna-guṇadharma-lakṣmidhara Wijayottunggadewī* (vgl. hierover onder No. 502 en 506). Is compleet in 5 platen. Schrift gewoon vierkant Kawi, evenals No. 408; vgl. Br. o.c. p. 605.

506. *PENGOTAN BII.*

Oorkonde genaamd Ratu Pingit A (zie No. 502).
Foto's Collectie Caron A. pl. 1b = CA 145; pl. 2a = CA 148; pl. 2b = CA 152; pl. 3a = CA 151; pl. 3b = CA 147; pl. 4a = CA 149; pl. 4b = CA 153 (2x). Getranscribeerd naar deze foto's.
Ç. 1023 (?). Over jaartal, naam der vorstin, inhoud en algemene situatie, zie uitvoerig onder No. 502. Loopt van pl. 1b — 4a (eindigt met ministerlijst).

507. *GOBLEG, PURA DESA III.*

Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. pl. 3a = 3871.2; pl. 3b = 3872.2; pl. 4a = 3872.3; pl. 4b = 3871.3; pl. 5a = 3876.3; pl. 5b = 3875.3; pl. 6a = 3876.2; pl. 6b = 3875.2; pl. 7a = 3876.1; pl. 7b = 3875.1.
Gepubliceerd in EB (I, p. 2-6).
Ç. 1037. Is het tweede heredict van No. 006 (zie ook No. 210).
Behandelt de *dharma i Er Tabar,* de *karāman Indrapura* en *Bhaṭāra Bukit tunggal.* Vorst *Çrī Çūrādhipa.* Is compleet van pl. 3a.4—7b.1. Over *Er Tabar, Indrapura* en *Bukit tunggal* zie onder No. 006.

508. *ANGSARI B.*

Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. OD 5738—5740. Brokstukken van een oorkonde, tegelijk gefotografeerd met brokstukken van Angsari A (No. 007). Er bestaat een transcriptie van Van Stein Callenfels (Bruikleen Ind. Inst. te A'dam) van pl. 1b. Scherven en brokken zullen nog bijeengepast moeten worden. Hetzelfde geldt voor No. 007; zie ook Angsari C (No. 1009).
Ç. 1041. Over een *patapan i thāni Latĕngan.*
Bhaṭāra Çrī aji Gaṇendra (Tabaṇendra?) Warmadewa wordt vermeld. De vorst zelf is *Çrī Çūrādhipa.*

509. *VINDPLAATS ONBEKEND. = Y 2.*

Thans (tenminste in 1937) bewaard in het Surabaiasch Provinciaal en Stedelijk Museum. Gepubliceerd door Van Naerssen in TBG 77 (1937), p. 602 sqq. Transcriptie aldaar p. 608-610. Met een foto van pl. 2. Geen jaartal. Geen koningsnaam. Geen ministerlijst. Ook niet de betrokken desa vermeld. Is door Van Naerssen op intrinsieke gronden gesteld tussen Ç. 1020-1041.
Over zijn pl. 2 en 3. Mogelijk betreft dit stuk het dorp *Hara babi* (zie No. 447).

BUNDEL 5B.

Edicten van Jayaçakti.

Taal: Oudjavaans.

Ç. 1055—1072.

551. *MANIK LIU D = LAMBEAN A.*

Foto Collectie Caron A. 13 = pl. 1. Hiervan transcriptie.
Ç. 1055. Betreft de *karāman* van *Manikālyu* (thans Manik liu).
Noemt als vorst *Jayaçakti.* Slechts pl. 1 over. Met 5 regels. Schrift laat en slordig, ongeveer als van No. 1001. Is een late copie.

552. *BEBANDEM.*

Foto's OD, Serie A. (Collectie Taalambtenaar)
pl. 3a = A. 1049.3; pl. 3b = A. 1048.3; pl. 4a = 1048.2; pl. 4b = A. 1049.2; pl. 8a = A. 1049.4; pl. 8b = A. 1048.4; Pl. 10a = A. 1048.1; pl. 10b = A. 1049.1.
Hiervan transcriptie.
Geen jaartal. Geen koningsnaam. Volgens de ministerlijst te plaatsen vóór no. 553 en no. 554 (Ç. 1068). Behandelt de *karāman* van *Bahung tringan.* En bevat een verdeling van sawah's en subak's. Zooals bv. ook in No. 438 en 1008. Over zijn pl. 3, 4, 8, 10 (eindigt midden in de ministerlijst). Het schrift is cursief.

553. *LANDIH A = NONGAN A.*

Foto's Collectie Caron. pl. 2a = CA 142; pl. 2b = CA 139; pl. 5a = CA 140; pl. 5b = CA 143. Transcriptie hiervan. In de nalatenschap van Van Stein Callenfels werd aangetroffen een potlood transcriptie van een oorkonde uit Nongan. Deze blijkt een ander deel van dezelfde oorkonde te zijn, en wel pl. 3, 4 en 6. (In bruikleen van Ind. Inst. te A'dam). Hiervan geen foto's.
Jaartal ontbreekt. Geen koningsnaam, doch volgens de ministerlijst te plaatsen tussen No. 552 en 554. (Ç. 1068). Behandelt de *karāman* van *Landiḥ.* Over zijn pl. 2 (te Landih), pl. 3—4 (te Nongan), pl. 5 (te Landih), pl. 6 (te Nongan). Dit vormt een normaal slot.

554. *BUWAHAN C.*

Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam. pl. 1b = 5545.1; pl. 2a = 5542.1; pl. 2b = 5539.1; pl. 3a = 5542.2; pl. 3b = 5539.2; pl. 4a = 5542.3; pl. 4b = 5539.3.
Gepubliceerd in EB. (XII, p. 33—35).
Ç. 1068. Behandelt de 3 dorpen aan het Batur-meer : *Kḍisan, Bwahan* en *Er Abang*. Vorst *Jayaçakti*. Loopt van 1b—4b.3. Over *Kḍisan* handelt ook No. 303; het wordt bovendien herhaaldelijk als grens van andere dorpen vermeld, bv. in 628, 666, 801. Niet als grens in 602. Over *Bwahan* No. 303, 355 en 602. Over *Er Abang (Hawang)* No. 305, 605, 901, terwijl dit dorp tevens zeer vaak genoemd wordt in No. 003,004. Zie ook Van Stein Callenfels, in *Indonesië* I, p. 200 (No. 8), 305.

555. *DEPAA.*

Foto's OD. Bruikleen Ind. Inst. te A'dam: pl. 3a = 6905.1; pl. 3b = 6906.1; pl. 4a = 6905.2; pl. 4b = 6906.2; pl. 5a = 6905.3; pl. 5b = 6906.3; = pl. 6a = 6905.4; pl.6b = 6906.4; pl. 8a = 6907.1; pl. 8b = 6908.2; pl. 13a = 6907.2; pl. 13b = 6908.2; pl. 14a = 6907.3; pl. 14b = 6908.3; pl. 15a = 6908.4; pl. 15b = 6907.4. Aangetroffen een transcriptie van Van Stein Callenfels (getikt). In bruikleen van Ind. Inst. te A'dam.
Geen jaartal. Geen koningsnaam. Wegens de ministerlijst te stellen tussen 1068 en 1072 (No. 554 en No. 556). Behandelt de *karāman* van *Indrapura*. Ook *bhaṭāra Bukit Tunggal* en *Er Tabar* worden vermeld. Over zijn pl. 3, 4, 5, 6, 8, 13, 14, 15; eindigt normaal op pl. 15b.2. — Het schrift is meer cursief dan van 552.
Nopens *Indrapura*, enz. zie onder No. 006.

556. *PRASI A.*

Geen foto's. Getranscribeerd ter plaatse van de platen zelf.
Ç. 1070. Behandelt het dorp *Besan* in zijn verhouding tot *Kulāmba* en *Dahwan*. Vermeldt *Jayaçakti*. Aanwezig pl. 1, 2, 9 en 10. Eindigt op pl. 10b.6 met de *çapatha*.
Over dezelfde questie handelt Prasi B (No. 604).

557. *SADING B.*

Foto's OD in bruikleen van Ind. Inst. te A'dam. pl. 1b = 3893.1; pl. 2a = 3892.2; pl. 2b = 3891.2; pl. 3a = 3893.3; pl. 3b = 3890.1; pl. 4a = 3890.2; pl. 4b = 3893.2. Tranacriptie naar deze foto's.
Ç. 1072 (geschreven 172, zie onder No. 502 en 506).
Behandelt de *karāman* van *Bantiran*. Vermeldt *Jayaçakti*.
Loopt van pl. 1b — 4b.5 (normaal slot).
Over *Bantiran* handelt ook Sading A (No. 304).

558. *TAMPAK GANGSUL.*

Foto OD. Serie A. 1032 [1]) = pl. 8(a).
Transcriptie naar deze foto's.
Slechts de slotplaat (8) over. Geen jaartal, geen koningsnaam, geen dorp vermeld. Alleen een gedeelte van de ministerlijst. Deze eindigt op pl. 8(a)5. Er blijven nog enige regels leeg. Op grond van deze lijst te plaatsen na Ç. 1072 (No. 557) en vóór Jayapangus.

559. *DAUSA. PURA BUKIT INDRAKILA BII.*

Geen foto's. Ter plaatse gelezen. Zie onder No. 107 (en 407) en 109. Geen jaartal. Slordig schrift en spelling. Wegens de ministerlijst [2]) tussen 1072 en 1103 te plaatsen. Behandelt opnieuw *Canigayan*. Met Dausa BI (No. 109) samen zijn er 6 platen. De volgorde is onzeker. De taal van 1b en van (2)a is Oudbalisch. Pl. 2(b) geeft een grotendeels onleesbare *çapatha*. Inhoud uiterst verward. Is wel een zeer late copie van een origineel van Jayaçakti.

OORKONDEN VAN JAYAPANGUS.

Inleiding.

Zoals bekend, hebben behoudens één uitzondering alle 34 andere edicten een geheel gelijkluidende datering. Niet alleen hetzelfde çakajaar 1103, maar zelfs dezelfde dag en datum.

Zulks verwondert te meer, waar de ministerlijsten voortdurend afwijkingen vertonen. Ook zijn er variaties in de stereotype termen. Verder is de volgorde van de onderdelen niet constant. Als men naar deze drie criteria telkens opnieuw de oorkonden gaat groeperen, komt men tenslotte tot een zekere volgorde.

Wat punt 1 — de varianten in de namen der ministers betreft, dit criterium werd reeds door Van Stein Callenfels voor een kleine groep edicten uitgewerkt (OV 1924, p. 31—35). Het grote aantal oorkonden, dat sindsdien nog gevonden werd, maakte een meer nauwkeurige indeling mogelijk.

De andere criteria : (2) weglaten of toevoegen van enkele stereotype termen en (3) de volgorde der onderdelen steunden deze methode van indeling. Toch blijft zij arbitrair.

Zo kwam auteur tot indeling van de *authentieke* stukken in twee groepen: 6A (601-605) en 6B (621-641). Wat het schrift betreft, is er het „echte" typische Jayapangus schrift (A), en afwijkende schriftsoorten (B). Een indeling volgens het schrift dekt zich niet met de hier gevolgde indeling. Daarom volgt hier een lijstje volgens de schriftsoorten.

---

[1]) of misschien A 1028 ?

[2]) Deze bevat overigens een groot aantal „valse" namen, die noch onder Jayaçakti, noch onder Jayapangus voorkomen.

Schrift A hebben: 602, 605, 622, 623, 629, 633, 634, 635, 636, (+ 1005 !)
Schrift B hebben: 603, 627, 628, 630, 631, 632, 640 en de *copie* 661.
Behalve deze, alle wel als „echt" te beschouwen edicten, is er nog een derde groep : 6C — die alle duidelijk copieën zijn. Deze groep copieën (6C) omvat no. 661-667. Behalve van no. 661 (schriftsoort B) is ook het schrift dezer copieën geheel afwijkend, vaak zeer slordig en soms bijna onleesbaar.
Wij beginnen thans dus met de oudste groep.

BUNDEL 6A.

„Oudste" edicten van Jayapangus.
Eén uit Ç. 1099 ; de andere uit Ç. 1103.

601. *MANTRING A.*
Geen foto's. Ter plaatse gelezen en later gepubliceerd in OV 1929, p. 74.
Ç. 1099. Is de enige oorkonde van *Jayapangus, niet* uit Ç. 1103 ! Slechts plaat 1b over. Nopens de *karāman* te *Katulikup.*
Het stuk is echter een copie, gezien de volgorde der onderdelen. Wat verder merkwaardig is : de plaat telt 7 regels. En de beide gemalinnen worden niet vermeld. Mantring C (No. 666), dat een zeer slechte copie is, heeft ook 7 regels [1]). Het zou dus een copie van een pl. (4) kunnen zijn, van een origineel, waarop ook No. 601 teruggaat.

602. *BUWAHAN E.*
Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam.
pl. 1b = 5538.2; pl. 2a = 5543.3; pl. 2b = 5544.3; pl. 3a = 5544.1; pl. 3b = 5543.1; pl. 4a = 5543.2; pl. 4b = 5544.2; pl. 5a = 5545.2; pl. 5b = 5546.2; pl. 6a = 5548.2; pl. 6b = 5549.2; Za = 5548.1; Zb = 5549.3.
Gepubliceerd in EB (XIV, p. 40—45). Schrift: type A.
Ç. 1103. Nopens *Bwahan.* Loopt van pl. 1b—6b, en dan nog een slotplaat.
Over *Bwahan* zie verder onder No. 303. Zie ook Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 201 (No. 12), 205.

603. *PANIDA KADJA.*
Foto's Collectie Caron : pl. 1b = CA 126; pl. 2a = CA 123; pl. 2b = CA 124; pl. 3a = CA 130; pl. 3b = CA 127; pl. 4a = CA 125; pl. 4b = CA 122; P = CA 129; Za = CA 128; Zb = CA 131.
Ç. 1103. Nopens *Halang Batwan.* Loopt van pl. 1b—4b. Dan een plaat (zijde) P. En dan Za + b.
Schrift : soort B. — Doch plaat P (één zijde) heeft een ander schrift; de taal ervan is slordig en de inhoud is verward.

[1]) Over edicten met 7 regels zie men onder No. 1004.

604. *PRASI B.*
Geen foto's. Transcriptie ter plaatse gemaakt.
Geen jaartal, daar pl. 1 ontbreekt. Handelt over *Besan* en *Kulamba.* Aanwezig pl. 2 en Z.
Over *Besan* zie ook No. 556 (Prasi A). De ministerlijst houdt midden in Z(a) op, hoewel er nog een halve regel open is gebleven. Dus onvoltooid.

605. *BATUR, PURA ABANG B.*
Foto's OD en Collectie Caron A. pl. 1b = OD 5497.2 = CA 54; pl. 2a = OD 5502.2 = CA 76; pl. 2b = OD 5503.2 = CA 73; pl. 3a = OD 5498.4 = CA 75; pl. 3b = OD 5500.4 = CA 72.
Transcriptie naar CA foto's.
Ç. 1103. Handelt over de *karāman* van *Air Abang* en de *bhaṭāra* (te) *Tuluk Byu* (een oude naam voor de Gunung Abang). Slechts aanwezig pl. 1—3. Incompleet. Normaal (echt) Jayapangus schrift: A. Geen ministerlijst.
Over *Er Abang (Hawang)* handelen ook No. 305, 554 en 901, terwijl het herhaaldelijk genoemd wordt in No. 003 en 004 (Trunjan-edicten).

BUNDEL 6B

De „latere" oorkonden van Jayapangus.

621. *SEMBIRAN C.*
Foto's OD. 1b = 5488.3; 2a = 5487.2; 2b = 5488.2; 3a = 5486.1; 3b = 5485.1; 4a = 5485.3; 4b = 5486.3; 5a = 5487.1; 5b = 5488.1.
Gepubliceerd door Brandes in TBG 33 (1889), p. 16 sqq. Transcriptie aldaar, p. 54—56 (Brandes No. III).
Ç. 1103. Handelt over *Julaḥ.* Compleet in 5 platen. Over *Julaḥ* zie onder No. 104. Het schrift ligt tussen type B en dat van sommige copieën, bv. 662, in.

622 *KADIRI.*
Foto's OD. Collectie Taalambtenaar. pl. 1b = 5720.3; pl. 3a = 5720.1; pl. 3b = 5721.1; pl. Za = 5720.2; pl. Zb = 5721.2.
Transcriptie naar deze foto's.
Ç. 1103. Handelt over de *karāman* van *Paskan.*
Aanwezig pl. 1, 3 en Z. Schrift : A.

623 *BUWAHAN D.*
Foto's OD. Bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam: pl. 1b = 5545.3; pl. 2a = 5541.3; pl. 2b = 5540.3; pl. 3a = 5541.2; pl. 3b = 5540.2; pl. 4a = 5541.1; pl. 4b = 5540.1; pl. 5a = 5549.1; pl. 5b = 5548.3.
Gepubliceerd in EB (XIII, p. 36—39).

Ç. 1103. Handelt over de *karāman* van *Jhuharan*. Compleet (1b-5b.5). Zie ook Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 200 (No. 11) en p. 205. Schrift: A.

624. *SUKAWANA B.*

Geen foto's. Ter plaatse (pura bale agung) gelezen en getranscribeerd. Ç. 1103. Handelt over de *karāman* van *Cintamani*.
Compleet (1b—8b). 2) Over *Cintamani* zie verder onder No. 001.

625. *SELAT A.*

Geen foto's. Een ter plaatse gemaakte transcriptie (zie: Djawa 19, 1939, p. 94, 101-102, 109-110) is aanvankelijk verloren geraakt, doch later teruggevonden.
Handelt over het gebied van *Kañuruhan*, dat de oude naam is van de desa Selat.
Over andere oorkonden nopens het dorp Selat en de pura Besakih zie No. 905 (Besakih A); 906 (Besakih B); 907 (Selat B, Ratu Putra); 908 (Besakih C = p. Batu Madeg).
Men zie verder: Goris in Indonesië II, p. 1 sqq.

626. *DAJA.*

Geen foto's. Ter plaatse gelezen en getranscribeerd.
Ç. 1103. Handelt over de *karāman* van *Daya*. Over zijn pl. 3, 5, 6 en Z.

627. *PENGOTAN CI.*

Foto's Collectie Caron: pl. 1b = CA 153B; pl. 2a = CA 161; pl. 2b = CA 158. Hiervan transcriptie.
Ç. 1103. Handelt over de *karāman* van *Basang hara* (pl. 1b—2b). Dan gaat op pl. 3(a) en volgende, hoewel de text aansluit, het plotseling over *Udanapatya* en wordt *Basang hara* niet meer genoemd. Dit maakt de zaak onduidelijk. Het schrift is niet het gebruikelijke (echte) Jayapangus schrift, dus groep B.
Over *Basang-hara (= āra)* handelt ook No. 801.

628. *PENGOTAN CII.*

Foto's Collectie Caron A: pl. 3a = CA 157; pl. 3b = CA 160; pl. 4a = CA 159; pl. 4b = CA 162; pl. 5a = CA 163; pl. 5b = CA 166. Hiervan transcriptie.
(Ç. 1103). Zoals reeds onder No. 627 wordt opgemerkt, sluit deze oorkonde naar inhoud en schrift aan op die over *Basang hara*. Doch behandelt plotseling *Udanapatya*. Over zijn pl. 3—5b.2 (compleet). Schrift als No. 627 (groep B).

629. *BATUNJA B.*

Foto's OD. Serie A. Collectie Taalambtenaar.

pl. 1b = A. 1045.1; pl. 2a = A. 1042.1; pl. 2b = A. 1044.1; pl. 3a = A. 1042.2; pl. 3b = A. 1044.2; pl. 4a = A. 1041.2; pl. 4b = A. 1043.2; pl. 5a = A. 1042.3; pl. 5b = A. 1044.3; pl. 6a = A. 1045.2.
Transcriptie naar deze foto's.
Ç. 1103. Handelt over de *karāman* van *Batwan*. Loopt van pl. 1b-6b.1. Over *Batuan (Batwan)* handelen ook No. 106, 405. Naast andere dorpen wordt het ook vermeld in No. 640, pl. 4a.2.
Het schrift is type A.

630. *LANDIH B = NONGAN B.*

Complete reeks te Landih. Hiervan foto's Collectie Caron A. Bovendien pl. 3 volgens Van Stein Callenfels te Nongan. Hiervan potlood transcriptie van Van Stein Callenfels in bruikleen van Ind. Inst. te A'dam. Pl. 1b = CA 134; pl. 2a = CA 133; pl. 2b = CA 137; pl. 3a = CA 141; pl. 3b = CA 144; pl. 4a = CA 135; pl. 4b = CA 138; pl. 5a = CA 136. Transcriptie naar deze foto's.
Ç. 1103. Handelt over de *karāman* van *Landiḥ*. Compleet van pl. 1b-5a.3. Schrift B.
Over *Landiḥ* handelt ook No. 553.

631. *TJEMPAGA A.*

Foto's OD (Bruikleen Ind. Inst. te A'dam) en Collectie Caron. CA pl. 1b = OD 3882.3 = CA 209; pl. 2a. = OD 3883.2 = CA 199; pl. 2b = OD 3881.2 = CA 196; pl. 3a = OD 3883.3 = CA 200; pl. 3b = OD 3881.3 = CA 197; pl. 4a = OD 3884.3 = CA 203; pl. 4b = OD 3877.3 = CA 206. Gepubliceerd in EB (XV, p. 46—48).
Getranscribeerd naar de foto's CA.
Ç. 1103. Handelt over de *karāman i Campaga*. Is compleet (pl. 1b-4b.2). Heeft pl. 2b.1-3 een verdacht invoegsel (zie text bij Van Stein Callenfels in EB. p. 47), dat herinnert aan Tjempaga B (onzeker jaar, No. 1006), terwijl dit stuk zelf weer op pl. 1a.4-6 gelijk loopt aan Tjempaga C van Ç. 1246, No. 804. Het schrift van A (No. 622) en B (No. 1006) gelijkt zeer sterk op elkaar. Dat van C wijkt af. Het stuk A is dus een latere copie. En B een fragment van een copie, wellicht uit ongeveer dezelfde tijd. Het *Tökyĕn*, waarmee oorkonde B aanvangt, vindt men o.a. ook in enkele oorkonden van Anak Wungçu (No. 407; pl. 4a.4; No. 410, p. 6a. 1-2). Verder in: 501. 2a.3; 505. 1b.6; 1006. 1a.1. Nadere studie van dit en zovele andere problemen bij niet gedateerde stukken is alleen mogelijk bij aanwezigheid van verschillende registers niet alleen op eigennamen en plaatsnamen, maar ook op de typerende uitdrukkingen van een bepaalde periode. Het ligt in het voornemen zulke registers van typerende woorden en uitdrukkingen te vervaardigen. Schrift: B.

632. *SUKAWATI B.*
Foto's OD (Collectie Taalambtenaar). pl. 4a. = 5735.4; pl. 4b = 5734.4; pl. 6a = 5733.3; pl. 6b = 5732.3; pl. 7a = 5733.2; pl. 7b = 5732.2; pl. 8a = 5733.1; pl. 8b = 5732.1. Transcriptie naar deze foto's.
Geen jaartal, daar pl. 1 ontbreekt. Handelt over de *karāman* van *Sukhawati* en noemt herhaaldelijk de *sthāpaka* en ook de *bhaṭāra* van *Dharma hañar*. Schrift B.
Over *Suk(h)awati* handelen ook No. 352 en 435.

633. *BULIAN A.*
Foto's OD. Bruikleen Ind. Inst. te A'dam.
pl. 1b. = 6899.4; pl. 2a = 6900.3; pl. 2b = 6899.3; pl. 3 ontbreekt. pl. 4a = 6900.2; pl. 4b = 6899.2; pl. 5a = 6900.1; pl. 5b = 6899.1; pl. 6a = 6901.1; pl. 6b = 6902.1; pl. 7a = 6901.2; pl. 7b = 6902.2; pl. 8a = 6901.3; pl. 8b = 6902.3; pl. 9a = 6901.4; pl. 9b = 6902.4; pl. 10a = 6904.1; pl. 10b = 6903.1; pl. 11a = 6904.2; pl. 11b = 6903.2; pl. 12 ontbreekt; pl. 13a = 6904.3; pl. 13b = 6903.3; pl. 14a = ontbreekt foto; pl. 14b = 6903.4 (geheel ander schrift, grotendeels onleesbaar).
Getikte transcriptie van Van Stein Callenfels (in bruikleen van Ind. Inst. te A'dam).
Ç. 1103. Behandelt de *karāman* van *Bañu Bwaḥ*. Aanwezig de pl. 1, 2, 4 — 11, 13, 14. Nog niet compleet. Ministerlijst ontbreekt. Fraai en duidelijk Jayapangus schrift = A.
Zie verder Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 200 (No. 10).

634. *PAGUJANGAN.*
Foto's OD. Bruikleen Ind. Inst. A'dam. Pl. 8a = 5528; pl. 8b = 5476. Gepubliceerd in EB (VI, p. 19).
Geen jaartal, geen ministerlijst. Slechts pl. 8 over. Handelt over? In pl. 8a.1 wordt *Er Saling* genoemd. Echter is het onzeker, of dit wel de betrokken desa is (Vgl. No. 553, waar op pl. 2a.6 gezegd wordt · *ka her salingan)*.
Schrift: A.

635. *TEBA KAU(H) A.*
Foto OD. Collectie Taalambtenaar. pl. 1b = 5744.2. Transcriptie naar deze foto.
Ç. 1103. Op pl. 1b wordt geen *karāman* vermeld. Handelt mogelijk over *Lubanan*, daar Teba kau B (667) en C (1007) hier ook over handelen. Doch dit is gans niet zeker (zie talrijke andere gevallen, dat thans in dorpstempels stukken, handelend over geheel andere dorpen bewaard worden, aldus bv. te Sukawana, Buwahan, Manik liu, Lambean, Nongan, Gobleg, Pengotan, enz.) Het schrift is het regelmatige Jayapangus type A. Geheel anders dan van Teba kau B (667) en C (1007), die onderling sterk op elkaar lijken.

636. *DJAGARAGA.*
Foto's OD. Bruikleen van Ind. Inst. A'dam. pl. 5a = 6593.1; pl. 5b = 6593.2.
Slechts over pl. 5. Vermeldt *Sukhapura*. Met de grenzen. In zeer fraai. echt Jayapangus schrift geschreven (type A).
Over *Suk(h)apura* zie No. 406 en 505.

637. *SUKAWANA C.*
Geen foto's. Slechts pl. 2 over. Ter plaatse getranscribeerd. Handelt over de *karāman* van *Cintamani*.
Over *Cintamani* zie onder No. 001.

638. *SARIN BUANA A.*
Geen foto's. Ter plaatse getranscribeerd.
Over zijn pl. 4 en 6. Geen dorp *(karāman)* vermeld. Wel een *bhaṭāra Těkěn lwir apṛbhawa* (pl. 6a.6; 6b.2; 6b.4; 6b.5).

639. *SARIN BUANA B.*
Geen foto's. Ter plaatse getranscribeerd.
Ç. 1103. Slechts aanwezig pl. 1b. Op 1b.5: *nikaṅ karāman i Rabitantaka sapañjiṅ t(h)ani*, of: *nika(ng) karāmanira Bitantaka sapañjiṅ t(h)ani?*

640. *SERAI B.*
Foto's Collectie Caron A. pl. 1b = CA 115; pl. 2a = CA 113; pl. 2b = CA 116; pl. 3a = CA 117; pl. 3b = CA 114; pl. 4a = CA 105; pl. 4b = CA 109; pl. 5a = CA 121; pl. 5b = CA 118; pl. 6a = CA 111; pl. 6b = CA 107; pl. 7a = CA 106; pl. 7b = CA 110; pl. 8a = CA 112; pl. 8a.4-6 = CA 119; pl. 8b.1-3 = CA 120; pl. 8b.4-6 = CA 108.
Ç. 1103. Handelt over de *rĕgĕp buru* te *Çrīmukha, Bayuṅ(i)tĕṅgaḥ padaṅ, Bunar, Batwan* en *Bon tbu*. Aanwezig pl. 1b-8b. Niet compleet, eindigt midden in de ministerlijst. Schrift: type B. Over *Çrīmukha, Bayuṅ tĕṅgah padaṅ* en *Bunar* handelen ook No. 302 (Ç. 915) en No. 410 (Ç. 989). Over *Batwan* ook No. 106, 405, 629.

641. *BATUR, PURA DESA.*
Geen foto's. Wellicht ook niet gemaakt. Slechts bekend uit een potlood-transcriptie door Van Stein Callenfels van de beginregels der platen. Volgens die transcriptie aanwezig pl. 2, 5-6, O, P, Q. Van Stein Callenfels tekende daarbij aan: „oorkonde waarvan platen 5 en 6 geheel, plaat 2 over de eerste ¾. en 3 platen over de laatste helft aanwezig zijn. 401 × 89 × 1. Op pl. 2b.1 wordt de *karāman Manuraba* vermeld.

BUNDEL 6C.

Copieën van Jayapangus.

661. *TONDJA — PEMETJUTAN A.*

Foto's OD. Collectie Taalambtenaar. pl. 1b = 5519.1; pl. Ma = 5513.2 pl. Mb = 5512.2; pl. Pa = 5514.1 = A. 1031.1; pl. Pb = 5515.1 = A. 1031.2; pl. 6a = 5519.2 = A. 1030.2; pl. 6b = 5514.2 = A. 1030.1. Transcriptie naar deze foto's. Van Ind. Inst. A'dam een potlood transcriptie van Van Stein Callenfels in bruikleen.

Ç. 1103. Handelt over *Sakar*. Aanwezig pl. 1 (Tondja), pl. M (Pametjutan A), pl. P. (Pagan of Tondja ?), pl. 6 (Tondja). De onderlinge verhouding is niet geheel duidelijk. Pl. 6b heeft het begin der ministerlijst. Hieraan gaat vooraf pl. P., die de grenzen behandelt, en plotseling op b2 met een *komma* eindigt. Meer voorafgaand hieraan moet zijn pl. M (bij Van Stein Callenfels pl. R), die naar de inhoud ongeveer pl. 2 of 3, hoogstens pl. 4 geweest kan zijn. Zie nog Van Stein Callenfels in OV 1924, p. 34 („zeer zeker een latere copie"). Schrift B.

662. *DALUNG.*

Foto's OD. Collectie Taalambtenaar. pl. 1b = 5512.3; pl. 2a = 5518.2; pl. 2b geen foto; pl. 3a = 5518.1; pl. 3b geen foto; pl. 4a = 5513.1; pl. 4b = 5512.1; pl. 5a = 5518.3; pl. 5b geen foto. Een volledige potlood-transcriptie van Van Stein Callenfels in bruikleen van Ind. Inst. A'dam.

Ç. 1103. Behandelt de *karāman* van *Budut*. Reeds in OV 1924, p. 34 verklaarde Van Stein Callenfels deze oorkonde voor een late copie. Op zijn potloodtranscriptie tekende hij aan: „valsch". Inhoud, ministerlijst en schrift bevestigen dit volkomen. Is echter wel compleet (p. 1-5b). Schrift: C.

663. *PENGOTAN D.*

Geen foto's. Destijds ter plaatse gelezen en gepubliceerd in OV 1929, p. 76-78.

Ç. 1103. De naam van het dorp, die men op pl. 2a 1-2 zou verwachten, is geheel verdwenen bij het latere copiëren. Aanwezig pl. 1, 2, Q, Y, Z. Reeds in OV 1929, p. 176 besproken: „Het geheel zeer onduidelijk en grof geschreven, vooral het slot. Lelijke en onverzorgde letterteekens. Voor een groot gedeelte moeilijk te lezen. Waar leesbaar, vol fouten en weglatingen ..... Blijkbaar een zeer late copie door een ondeskundige gemaakt." Op het zeer late der copie wijst ook nog het feit van slechts 4 regels schrift op elke zijde. Zulks komt slechts bij één origineel stuk van Ç. 1320 (Gobleg, p. Batur C, No. 902) voor. En voorts bij de reeds besproken verdachte copieën Ratu Pingit (zie No. 502 en 506). Voor de volledigheid wordt hierbij nog

vermeld, dat er slechts één oorkonde bekend is met drie regels, nl. Trunjan C (zie onder No. 401). Schrift: type C.

664. *MANTRING B.*

Geen foto's. Destijds ter plaatse gelezen en gepubliceerd in OV 1929 p. 74-75.

Ç. 1103. Slechts een plaat (1), aan beide zijde beschreven met 6 regels. Pl. 1b zeer moeilijk leesbaar en onduidelijk. Geen desanaam vermeld. Schrift: C.

665. *DAUSA, PURA BUKIT INDRAKILA C.*

Geen foto's. Slechts een plaat (pl. 1b) aanwezig. Destijds ter plaatse gelezen en getranscribeerd.

Ç. 1103. Zeer moeilijk leesbaar. Geen desa vermeld, wel grenzen. Schrift: C.

666. *MANTRING C.*

Geen foto's. Ter plaatse getranscribeerd en gepubliceerd in OV 1929. p. 75.

Slechts pl. 4 over. Bevat zeer uitvoerige grenzen, waarin talrijke dorpen, nu nog bekend, opgesomd worden. Zeer laat en slordig schrift Wat echter zeer belangrijk is, is dat de plaat 7 regels heeft, evenals de merkwaardige oorkonde Mantring A uit Ç. 1099 (No. 601). [1]).

De eerste regel zou gecorrigeerd kunnen worden tot: *atĕhĕr pinarimaṇḍala thāni karāman i Burwan* (de *b* was zeer dubieus). De plaat is stellig een copie (vgl. No. 601). Schrift: C.

Over een slotplaat Z, waarvan ik wegens het overeenkomstige schrift oorspronkelijk meende, dat hij bij deze oorkonde behoorde, doch die, omdat de plaat 6 regels telt en vermoedelijk een verbasterde, andere, desanaam vermeldt, beter als een afzonderlijk stuk beschouwd kan worden, zie men onder No. 1010 (Mantring D).

667. *TEBA KAU B.*

Foto's OD. Collectie Taalambtenaar. Er ontbreken verschillende platen, althans op vele plaatsen sluit de text niet aan. Als voorlopige gissing kunnen aanwezig geacht worden de platen 2 (?), M + N, Q, W, Y, Z. (Z sluit niet bijzonder goed bij Y aan; W bevat de grenzen; Y een verwarde ministerlijst, ongeveer als van Jayapangus).

pl. 2a = 5742.3; pl. 2b = 5746.1; Ma = 5742.1; Mb = 5746.2; Na = 5741.2; Nb = 5745.2; Qa = 5741.1; Qb = 5745.1;

Wa = 5742.2; Wb = 5746.2; Ya = 5741.3; Yb = 5743.3; Za = 5744.3; Zb = 5743.3;

De aanwezige platen reeds opgesomd. Mb.6 sluit aan bij Na.1 *(mangkana)*. Verder zijn er platen weg, of is er zeer slordig gecopiëerd. Ministerlijst verward. Schrift zeer laat en slordig (schrift: C.). Lijkt

---

[1]) Over platen met zeven regels schrift zie onder No. 1004.

enigszins op het schrift van Teba kau C (No. 1007). Is door omissies en bijvoegingen een typisch late copie.
Handelt over het dorp *(karāman) Lubanan.*
Over *Lubanan* handelen ook No. 635 en 1007.

668. *MALAT GEDE.*
Foto's OD. In bruikleen Ind. Inst. A'dam.
pl. 1b = 3882.1; pl. 2a = 3880.1; pl. 2b = 3879.1; pl. 3a = 3880.2; pl. 3b = 3879.2. In collectie Caron A slechts gephotografeerd pl. 1b = CA 212; pl. 2b = CA 214; pl. 3a = 213.
Vroeger een transcriptie van de aanwezige foto's CA. Thans in bruikleen van Ind. Inst. A'dam een volledige potlood transcriptie van Van Stein Callenfels, waarbij deze aantekent : „Zeer slecht schrift (copie), No. B (pl. 2) door midden gebroken".
Ç. 1103. Handelt over de *karāman* van *Er Malat.* Is wel compleet (pl. 1-3b.6), doch heeft een zeer korte, afwijkende *çapatha.* Is, zoals Van Stein Callenfels reeds in OV 1924, p. 32 opmerkte, een zeer slordige en late copie „(die) eigenlijk gerust als falsificaat geboekt kan worden".

BUNDEL 7

Oudjavaansche Oorkonden
Edicten van verschillende vorsten
Ç. 1116 — 1182.

701. *SAWAH GUNUNG, PURA PENGUKUR-UKURAN.*
Een bovendorpel (steen) met inscriptie. Gelezen, gepubliceerd en besproken door Stutterheim, Oudheden van Bali: Text, p. 77-78, 89-92; Platen, No. 113. Foto OD 8632: negatief gebroken. Een nieuwe opname is door Krijgsman op 14/4/'50 gemaakt.
Ç. 1116, Bijzetting (?) van *mpungkwing Dharmma hañar.* Ook vermeld *Ratna-kuñjara-pāda.* Zie verder Stutterheim *l.c.* (No. *ad*) en deze lijst onder No. 404a en No. 436.

702. *KINTAMANI D.*
Geen foto's. Ter plaatse getranscribeerd. Geen jaartal. Behandelt de *karāman* van *Cintamani.* Over zijn pl. 3 en 4 (normaal slot met ministerlijst). Geen vorst vermeld. Gaat vooraf aan No. 703, die in Ç. 1122 gedateerd is. Nopens *Cintamani* zie onder No. 001 en het daar medegedeelde.

703. *KINTAMANI E.*
Geen foto's. Ter plaatse getranscribeerd.
Ç. 1122. Slechts de begin plaat (pl. 1b) over. Handelt over *Cintamani*

(zie No. 001 en 702). Als vorsten vermeld: *Çri mahārāja haji Ekajayalāñcana* en *Çri mahārāja çri Arjayyadengjaya-ketana.*

704. *KINTAMANI F.*
Geen foto's. Ter plaatse getranscribeerd.
Ç. 1122. Is een meer volledig afschrift van de oorkonde 703, van welk origineel slechts één plaat over is. Handelt dus eveneens over *Cintamani* en noemt dezelfde beide vorsten. Over zijn pl. 1, 2, P, Q en Y.

705. *BANGLI, PURA KEHEN C.*
Foto's OD en Collectie Caron A. Pl. 1b = OD 5482.1 = CA 215B; pl. 2a = OD 5481.3 = CA 217; pl. 2b = OD 5480.3 = CA 220; pl. 3a = OD 5481.1 = CA 218; pl. 3b = OD 5480.1 = CA 221; pl. 4a = OD 5481.2 = CA 219; pl. 4b = OD 5480.2 = CA 222; Pl. 5a = OD 5482.2 = CA 216.
Gepubliceerd in EB (XX, p. 56-59). Transcriptie naar de CA foto's.
Ç. 1126. Handelt over de *karāman* van *Bāngli.* De regerende vorst is volgens pl. 1b. 1 *bhaṭāra Guru çri Aḍikunti-ketana,* doch er worden meer vorsten in het stuk genoemd (zie de gepubliceerde text door Van Stein Callenfels in EB). Merkwaardig is nog de volledige feestkalender voor de verschillende tempels van Bangli (pl. 3a.7-4a.6) en de regeling van de route der verschillende deelnemende dorpen bij het feest voor *Hyang Wukir* (pl. 4a. 2 — 4).
Ook zijn de grenzen zeer uitvoerig opgegeven. Pl. 1-3 hebben 7 regels; pl. 4 heeft 6 regels [1]). De oorkonde eindigt normaal op pl. 5a.5. Op pl: 1b een tekening van een vierarmige, baardeloze Guru in een Madjapahit'se stralenkrans (Van Stein Callenfels, EB, p. 56). Over *Bāngli,* als vallende onder *Sukhapura,* handelt No. 406. Zie nog Van Stein Callenfels, *Indonesia* I, p. 201 (No. 15) [2]).

706. *BULIAN B.*
Foto's OD. In bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam.
pl. 1b = 6897.1 + 6898.1 pl. 2a = 6898.2; pl. 2b = 6897.2; pl. 3a = 6898.3 pl. 3b = 6897.3; pl. 4a = 6898.4; pl. 4b = 6897.4; pl. 5a = 6904.4 pl. 5b = 6900.4. Een getikte transcriptie van Van Stein Callenfels en ook van Heyting, ddo. 26.8.1922, in bruikleen ontvangen van het Ind. Inst. te A'dam.
Ç. 1182. (Volgens Van Stein Callenfels Ç. 1172). Handelt over de *karāman* van *Bulihan.* Als vorst vermeld: *pāduka bhaṭāra Parameçwara çrī Hyang ning Hyang Adidewa lañcana.* Is compleet (1-5b. 1). Zie nog Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 201 (No. 15), 204.

N.B. Wellicht verdient hier vermelding de Tjandi Dasa in Karang Asem, waaromtrent in een oud geschrift vermeld wordt: *ana ning tjandi dasa wani sasih angalih.* De sengkala-waarderingen hiervan lopen uit-

[1]) Over edicten met 7 regels, zie No. 1004.
[2]) Zie Bali Cultuur Album, pl. 313.

een. Met Damsté's zegsman kan ik mij niet verenigen. Wel met *wani* = 1, *sasih* = 1, *angalih* = 2. Zodat men als sūrya-sangkala: (1)112 en als candra-sangkala: (1)211 zou krijgen. Dus Ç. 1112 of Ç. 1211. Zie verder OV 1922, p. 73-74.

BUNDEL 8.

Oorkonden tussen Ç. 1206 (Kṛtanagara's onderwerping van Bali) en Ç. 1265 (Hayam Wuruk's expeditie).

Het laatste ons bekende edict vóór Ç. 1206 is uit Ç. 1182.
Het eerste na dat jaar is van Ç. 1218. Dus van 24 jaar vóór Kṛtanagara's onderwerping tot 12 jaar daarna, d.i. over 36 jaar, beschikken wij niet over edicten!

801. *PENGOTAN E.*
Foto's Collectie Caron A. pl. 1b = CA 180; pl. 2a = CA 179; pl. 2b = CA 176; pl. 3a = 172; pl. 3b = CA 169; pl. 4a = CA 175; pl. 4b = CA 178; pl. 5a = CA 168; pl. 5b = CA 171; pl. 6a = CA 174; pl. 6b = CA =177; pl. 7a = CA 165; pl. 7b geen foto;
pl. 8a = CA 164; pl. 8b = CA 167; pl. 9a = CA 173; pl. 9b = CA 170; Transcriptie naar deze foto's.
Ç. 1218. Handelt over de *deçā Basang āra*. Geen vorstennaam vermeld, wel enige malen *rajā patiḥ*. Slordige spelling. Groot en grof schrift. Vele fouten (bv. constant *sapati* voor *senāpati*) en vreemde uitdrukkingen. Is wel een copie.
Compleet (pl. 1-9b.5).
Over *Basang āra (Basang hara)* handelt ook No. 627.
Zie aldaar.

802. *SUKAWANA D.*
Geen foto's. Transcriptie destijds ter plaatse gemaakt.
Ç. 1222. Handelt over de *deçā Sikawana*. Geen vorstennaam. Wel enige malen *rajā patiḥ* (evenals in No. 801 van Ç. 1218).
Spelling, taal, overeenkomstige fouten en vreemde uitdrukkingen als No. 801. Is compleet (pl. 1-7a.5).
Over *Sikawana* handelt ook No. 407. Als grens van *Cintamani* wordt in No. 208 *Usikawana* genoemd. Vgl. het opgemerkte onder No. 407.

803. *VINDPLAATS ONBEKEND.*
Foto's Collectie Caron A. pl. 1b = CA 51; pl. 2a = CA 50; pl. 2b = CA 52; Hiervan transcriptie.
Ç. 1246. Handelt over de *karāman* van *Hyang Putiḥ*. Ook in verband met een *bhaṭara ring Candri manik*. Vorsten: *pāduka bhaṭara Guru, kaliḥ putunira sira pāduka aji çri Tarunajaya.*
Incompleet, slechts pl. 1 en 2 over. Het schrift nauw verwant aan dat van No. 804.

804. *TJEMPAGA C.*
Foto's OD en collectie Caron A: pl. 1b = OD 3882.2 = CA 208; pl. 2a = OD 3884.2 = CA 202; pl. 2b = OD 3877.2 = CA 205; pl. 3a = OD 3877.1 = CA 201; pl. 3b = OD 3884.1 = CA 198; pl. 4a = OD 3880.3 = CA 210; pl. 4b = OD 3879.3 = CA 211; Gepubliceerd in EB. (XVII. p. 50-52). Transcriptie volgens foto's CA.
Ç. 1246. Nopens de *karāman* van *Campaga*. Vorst: *pāduka bhaṭāra çri Mahāguru*. Compleet (pl. 1-4b.3).
Over *Campaga* handelen ook No. 631 en 1006. De ministers van 804, 806, 807, 811 zijn overeenstemmend. Het schrift is nauw verwant aan dat van No. 803. Zie verder: Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 201-2 (No. 17).

805. *BEDULU, PURA PEDJAKSAAN.*
Een jaartal in cijfers op een kleine tjandi. Gepubliceerd door Stutterheim, Oudheden van Bali, p. 78, sub *ae*. OV 1927, pl. 142 sub 89c. Foto OD 8070 = fig. 77.
Ç. *1246.*

806. *TUMBU, PURA PESIMPENAN.*
Geen foto's. Getranscribeerd ter plaatse.
Ç. 1247. Handelt over de *karāman* van *Tumbu*, die gescheiden wil worden van de *karāman* van *Batu raya*. Vorst: *Çri māharajā çri bhaṭarā Māhaguru Ḍarmotunggā Warmadewā.*
Compleet (pl. 1-4b.3).

807. *SELUMBUNG.*
Foto's OD in bruikleen van Ind. Inst. te A'dam. Pl. 1b = 5724.3; pl. 2a = 55724.1; pl. 2b = 5725.1; pl. 3a = 5724.3; pl. 3b = 5725.2; Gepubliceerd in EB (XXV, p. 68-70).
Ç. 1250. Handelt over de *karāman* van *Salumbung*. Ook een *Sanghyang Candri ring Linggabhwana* vermeld. Vorsten: *pāduka bhaṭāra çri Walajaya Kṛttaningrāt* en *ibunirā sira pāduka ṭāra* [1]) *çri Mahāgurū*. Compleet (1-3b.6). Zie verder Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 195 en p. 202 (No. 18).

808. *KRAMBITAN.*
Een zodiakbeker met jaartal. Foto's OD 5550. Collectie Taalambtenaar.
Ç. *1250.*

809. *PEDJENG F, PURA PUSER ING DJAGAT.*
Het z.g. „grote vat". Zie Stutterheim, Oudheden, Text, p. 169-175; Platen fig. 57 = OD 7698; fig. 58 = OD 7700; fig. 59 = OD 7702; fig. 60 = OD 7705; (OV 1925. III-IV, p. 119); over de cartouche met sangkala (....., oog, boog, mens) ald. p. 170-171. Inv. in OV 1925,

[1]) l. *tārā*, h.l. = gemalin; weduwe.

p. 159 sub 17*p*. Foto OD 8656. Zie Bali-Cultuur-Album, pl. 312.
Ç. *1251* (?).

810. *GUNUNG PANULISAN E.*

Een inscriptie op de ruggezijde van een staand vrouwebeeld.
Gepubliceerd en besproken door Stutterheim, Oudheden van Bali, Text, p. 79, 92 („te verminkt om een bruikbaren zin te geven"); Platen, fig. 115 = OD 9726 = achterzijde. Het beeld besproken op p. 151. Foto OD 8726 (zie fotolijst OV 1927, alwaar de nummers verwisseld zijn, want OD 8727 = voorzijde beeld).
Ç. *1254:* of *1257* (zie Stutt. *l.c.* p. 79, *GP.* 5). Vermeldt de vorst(-in?) *Aṣṭāsura-ratna bumi-bantĕn.* Zie verder vooral onder No. 811 [1]) :

811. *LANGGAHAN.*

Foto's Collectie Caron A. pl. 1b = CA 7; pl. 2a = CA 5; pl. 2b = CA 2; pl. 3a = CA 4; pl. 3b = CA 1; pl. 4a = CA 3; pl. 4b = CA 6. Transcriptie naar deze foto's.
Ç. 1259. Handelt over de *karāman* van de *Patapan Langgaran.* Vorst (-in): *pāduka bhaṭara çri Aṣṭāsura-ratna bumi-bantĕn.*
Compleet (pl. 1-4b.5).
Omtrent deze vorst(-in) is een oplossing nog niet eenvoudig. Het vrouwebeeld (No. 810) bevat dezelfde naam. De sangkala heeft zeker de waarde (1)25(?), en dit plaatst het beeld vóór het ook duidelijke jaartal 1259. Ook bij herlezing kan ik evenals vroeger en evenals Stutterheim slechts 5 lezen. Dit stemt overeen met alle lezingen van Van Stein Callenfels en van mij van de cijfers 4 en 5 uit deze periode. Bovendien zou een lezing 4 ons brengen in een tijd, waarvan No. 803, 804, 806, 807 ons allen de vorst *Guru,* later *Mahāguru* vermelden (No. 807 is van Ç. 1250). Tegen het aannemen van de gissing, dat het vrouwebeeld de gemalin van de vorst *Aṣṭāsura* zou voorstellen (als bijzettingsbeeld), verzet zich juist het vermelden van de naam *Aṣṭāsura.* Immers, ons is geen enkel stuk bekend, dat als bijzettingsbeeld wel de bijzettende persoon, niet de bijgezette zou vermelden. Zelfs al zou het onleesbare gedeelte ergens de naam der vorstin vermelden, dan nog zou het ook vermelde *Aṣṭāsura* uiterst vreemd zijn.
Met deze oorkonde eindigt de reeks der edicten van onafhankelijke Balische vorsten. De expeditie van Gadjah Mada valt in Ç. 1265 = AD 1343. Vgl. Stutterheim, Oudheden van Bali, p. 17-18, 79, 92, 191, 193, 201, etc.

[1]) Ik kan mij om verschillende redenen niet verenigen met Damais, die BEFEO, XLVI, fasc. 1 (Hanoi 1952) p. 96 — 97, no. 67 leest: (Çaka) 1352. Het eeuwcijfer moet 2 zijn, nl. vóór de Expeditie van Ç 1265. Vgl. ook nog de (andere) oorkonde van Astasura (no. 811); noch in n. 2, noch in n. 7 van p. 96 — 97 vermeldt Damais, dat er dus *tweemaal* van A. sprake is.

812. *PEREAN A, PURA PUSEH AGUNG.*

Een stenen drempel met inscriptie. Gepubliceerd door de Haan in OV 1921, p. 45. Zie ook nog Stutterheim, Oudheden van Bali, p. 12 en 170.
Ç. 1261. Volledige text: *i saka, masa kanĕm, tithi tritya, suklapaksanya* (maan-oog-Gaṇeça-mens).

813. *PEREAN B. PURA JEH GANGGA.*

Op het voorpleintje van de pura een geprofileerde steen. Gepubliceerd door de Haan in OV 1921, p. 178.
Ç. 12..; later door mij (25.2.54) als: Ç. 1256 gelezen [1]).

814. *PEDJENG G, PURA PENATARAN SASIH.*

Een sangkala-jaartal „op de rechter voorzijde" van het ruggestuk van een beeld van een vorstin. Gepubliceerd door Stutterheim, Oudheden van Bali, p. 78, 92 No. *af.* Inv. in OV 1925, p. 151, sub 1 aa. Foto OD 8720 en 8721. Stutt., Platen, fig. 44.
Ç. 1264. Sangkala: *kṛtta raṣa tingal ing wong.*

BUNDEL 9

Oorkonden na de expeditie van
Gadjah Mada in Ç. 1265 = 1343 A.D.

901. *BATUR, PURA ABANG C.*

Foto's OD (in bruikleen van Ind. Inst. te A'dam) en Collectie Caron A. pl. 1b = OD 5504.1 = CA 90; pl. 2a = OD 5511.2 = CA 79; pl. 2b = OD 5504.2 = CA 82; pl. 3a = OD 5508.1 = CA 87; pl. 3b = OD 5507.1 = CA 84; pl. 4a = OD 5510.2 = CA 81; pl. 4b = OD 5506.2 = CA 78; pl. 5a = OD 5506.1 = CA 85; pl. 5b = OD 5510.1 = CA 88; pl. 6a = OD 5505.1 = CA 74; pl. 6b = OD 5509.1 = CA 77; pl. 7a = OD 5507.2 = CA 80; pl. 7b = OD 5508.2 = CA 83; pl. 8a = OD 5505.2 = CA 86; pl. 8b = OD 5509.2 = CA 89. Getranscribeerd naar de foto's CA. Een gedeelte vertaald en besproken in Korn, Adatrecht van Bali, 2e druk, 1932, p. 18-20.
Ç. 1306. Behandelt de verhouding tussen de desa's *Her Abang* en *Pamutĕran.* De naam van de „vorst" is naar Madjapahit trant zeer lang. Het is *Wijaya rājasa* = de vorst van Wĕngkĕr (in ons stuk ook *sire nagare Wĕngkĕr* genoemd), de oom van de Jav. koning Hayam Wuruk. Zie hierover verder Berg, Middeljav. historische traditie, p. 95-96 en litt. aldaar. Het schrift is van het Madjapahit type. Zie nog Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 202 (No. 19) p. 203, 204. Over *Er Abang (Hawang)* zie onder No. 004 en voor *Pamutĕran* onder No. 502.

902. *GOBLEG, PURA BATUR C.*

Foto's OD (in bruikleen Ind. Inst. A'dam) pl. 1a = 5495; 1b = 5496.

[1]) Het chronogram op de paduraksa van pura Yeh Tibah te Batuan luidt Ç. 1258.

De plaat is aan beide zijden beschreven met 4 regels, in Madjapahit schrift. Gepubliceerd in EB. (IV p. 13).
Ç. 1320. Handelt over de *pande wsi* van *Tambĕlingan*. Als vorst wordt vermeld *„sang mukta ring Wiṣṇubhawana"*, dit is dus Wijaya-rājasa, de vorst van Wĕngkĕr (zie hierover onder 902). Wijkt in stijl en opzet geheel af van alle vroegere stukken. Zie ook 905, 906. Het is te vergelijken met de platen van Bluluk, gepubliceerd in OV 1918, p. 175 sqq (bijl. R). Zie nog Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 202 (No. 20). *Tamblingan* handelen ook No. 110 en 1011. Dit is de eerste oorkonde, waarin de term *ārya* voorkomt.

903. ***PEREAN C.***
Jaartal op een miniatuur-tempeltje in de nabijheid van een tempel (welke ?) te Perean. Gepubliceerd door de Haan in OV 1921, p. 45. Zie ook Stutterheim. Oudheden van Bali, p. 12.
Ç. *1351.*

904. ***SEMBUNG SOBANGAN, PURA DALEM SAKENAN.***
Op een gedong voor Padanda Wau Rauh in de Pura dalem Sakenan een inscriptie, waarvan alleen het jaartal leesbaar is. Zie OV 1921 IV, 152 (§ 6). Geen foto.
Ç. *1355.*

905-906. ***BESAKIH, PURA PENATARAN A-B.***
Twee tamelijk gelijkluidende inscripties op houten planken geschilderd. Gepubliceerd door Goris in Djawa 17 (1937), p. 279. Zie verder in hetzelfde nummer: „De Pura Bĕsakih", p. 261-280, waar uitvoerig over deze stukken en de geschiedenis van deze tempel gesproken wordt, en *Indonesië* II p. 1 sqq.
Ç. 1366 en Ç. 1380. Voor de inhoud, zie Goris, *l.c.*

907. ***SELAT B.***
Oorkonde, genaamd „Batara Ratu Putra". Ter plaatse getranscribeerd. Geen foto. Over inhoud zie Goris in Djawa 19 (1939), p. 101 en 110. Vgl. ook No. 908.
Ç. 1393. (Ook het jaartal Ç. *929* wordt genoemd).

908. ***BESAKIH, PURA BATU MADEG.***
Oorkonde, genaamd „Bradah". Geen foto. Ter plaatse getranscribeerd. Gepubliceerd door Goris in Djawa 17 (1937), p. 280. Zie verder in hetzelfde nummer: „De pura Bĕsakih", p. 261-280; Djawa 19 (1939), p. 110 en *Indonesië* II, p. 1 sqq.
± Ç. 1393. Inhoud ongeveer parallel aan No. 906. Ook hier wordt het jaartal Ç. *929* genoemd. [1])

[1]) In Nov. 1953 werd een oorkonde op dunne koperplaten bezichtigd, getranscribeerd en gefotografeerd, die op dat moment zich bevond in de pura pameradjan van I Gusti Pemangku Pura Dalem Besakih. Dit blijkt dezelfde oorkonde te zijn.
Over de pura Besakih en het jaartal Ç 929 zie nog Goris in *Bhakti* II No. 17-18; 10 en 17 Juni 1953.

909. ***SEBUDI (SUKABUDI).***
In een bergdorp, enkele K.M. ten N. van Selat, wordt een „oorkonde" op lontarbladen bewaard (fol. 1a-12b). Geen foto's. Ter plaatse getranscribeerd. Bij lezing bleek de inhoud zeer verward: een soort kroniek over enkele families, over de pura Besakih, het dorp Selat, enz. Met gedeelten, die aan een Pamañcangah of Babad doen denken [1]).
Opgegeven jaar 1757.

BUNDEL 10
Onzekere stukken.

1001. ***MANIK LIU E*** (= vroeger ***LAMBEAN B***).
Foto's Collectie Caron A. pl. 2a = CA 16; pl. 2b = CA 15; pl. 3a = CA 49; pl. 3b = CA 46; pl. 4a = CA 11; pl. 4b = CA 10; pl. 5a = CA 9; pl. 5b = CA 12; Transcriptie volgens deze foto's. Geen jaartal (pl. 1 ontbreekt). Geen koningsnaam. Het schrift is gelijk aan dat van No. 551 (Ç. 1055). Men zou het als een vervolg hiervan kunnen beschouwen, als niet No. 551 handelde over de *karāman* van *Manikälyu* en dit stuk over die van *Tayungan*. Het origineel van ons stuk is wellicht uit de zelfde tijd, daar in de huidige copie enkele typische uitdrukkingen voorkomen, die ook in stukken uit Ç. 1020 (No. 505) en uit Ç. 1037 (No. 507) aangetroffen worden. Maar taal en spelling maken het stellig tot een latere copie. Ook de huidige volgorde van de text en de vreemde toevoegingen op pl. 5b. Bij het copiëren zijn enkele platen wellicht overgeslagen en andere in verkeerde volgorde gecopieërd, of mogelijk heeft beide plaats gehad. Het merkwaardigste is de ministerlijst. Hier heeft zijn raden van het origineel (hij kon het blijkbaar slechts op de gis lezen) de copiïst in de steek gelaten. Vrijwel alle eigennamen der *senāpati*'s en *mpungku*'s zijn onleesbaar geschreven of bevatten woordfragmenten van elders niet bekend, dan wel geheel verbasterd. Bovendien valt deze ministerlijst (op pl. 3b.3) plotseling midden in een geheel andere passage in, met de woorden: *sang senāpati mañiringin*, dus zonder de bekende opening: *tlas sinakṣyakĕn*, enz. Hij eindigt abrupt op pl. 4a.6, waarop pl. 4b.1 begint met: *tĕhĕr pinarimaṇḍalanira taninya cinaturdesa* (volgt een uitvoerige, zeer slecht gespelde en herhaaldelijk onleesbare grensbeschrijving). Pl. 5b.1 sluit hierbij niet aan.
Over andere edicten nopens *Ta(r)yungan* zie onder No. 433 en 1014.

1002. ***SIBANG KADJA.***
Foto OD 6440 = pl. 5a, 5b. Het schrift is gelijk aan dat van No. 110, waarvan slechts één plaat (1) over is en die op intrinsieke gronden in de tijd van Ugrasena moet geplaatst worden. Het is ook gelijk aan dat van het edict nopens *Samuran*, dat hieronder als No. 1003 besproken zal worden.

[1]) Over de inhoud zie Putu Shanty in *Bhakti* III, 9 (1 Mei 1954).

Dit zeer fraaie schrift is zo opvallend afwijkend van dat van andere stukken, dat men zeer beslist aan eenzelfde tijd van maken moet denken. Dit zou dan voor No. 110 betekenen, dat het een eerste edict was, dat weer opgenomen werd bij de vervolgedicten, zoals bv. 002-301-403; 006-207-507 ; 104-209-351-409, en vele anderen.
De inhoud van onze pl. 5 (No. 1002) is evenals die van de overgeblevan platen nopens *Samuran* (zie No. 1003) zo algemeen vaag, dat voorlopig elke datering van Anak Wungçu tot en met Jayapangus dus ruwweg van Ç. 970 tot na Ç 1103 mogelijk is.
Eerst bij aanwezigheid van een volledig kaartsysteem van vaste termen zou nadere datering mogelijk of vermoedens daaromtrent uitgesproken kunnen worden.

1003. *LUKLUK + UBUNG B + PAMETJUTAN B.*

Een oorkonde waarvan pl. 4 te Lukluk, pl. 5 te Ubung en pl. 7 te Pametjutan bewaard wordt.
Foto's OD. Collectie Taalambtenaar. Pl. 4a = 5516.3 ; pl. 4b =5517.3 ; pl. 5a = 5516.1 ; pl. 5b = 5517.1 ; pl. 7a = 5515.3 ; pl. 7b = 5514.3.
Vroegere transcriptie naar deze foto's verloren geraakt.
Van Ind. Inst. te A'dam in bruikleen een potlood transcriptie van Van Stein Callenfels.
Geen jaartal, geen vorst vermeld, geen ministerlijst. Handelt over de *karāman* van *Samuran*. In het stuk wordt een *hyang Karampas* genoemd, dat ook als verblijfplaats van Çiwaïtische priesters vermeld wordt in No. 559 en 811. Aanwezig pl. 4,5,7.
Over het typische schrift zie ook No. 1002. Periode: sinds Anak Wungçu tot en met Jayapangus voorlopig mogelijk.

1004. *NGIS.*

Foto's OD 5747, 5748. Abklatschen in Augustus 1947 ontvangen van den Heer Meier te Iseh van deze zelfde plaat en van een fragment van een andere plaat. Transcriptie naar deze foto's en abklatschen. Geen jaartal, geen koningsnaam, geen ministerlijst. Vermeldt *Thāni Baraha*. Naar de inhoud ongeveer als een Jayapangus edict. Het merkwaardige is echter het duidelijke schrift en het feit, dat beide plaatfragmenten 7 regels tellen. Dit komt slechts zelden voor. Ten eerste in het merkwaardige Mantring edict van Jayapangus uit Ç. 1099 (No. 601). Verder in een ander Mantring edict van Jayapangus uit Ç. 1103 (No. 666), in een edict uit Ç. 1126 (No. 705) en een losse plaat, echter met geheel ander schrift (zie No. 1007). Voorzover dus dateerbaar hebben wij edicten met 7 regels schrift in Ç. 1099, Ç. 1103, Ç. 1126.
Dus van het begin van Jayapangus' regering en kort daarna. Alle andere Jayapangus edicten hebben 6 regels. met uitzondering van No. 663, dat een zeer late copie is (4 regels schrift, zie aldaar).

UNIVERSITY OF MELBOURNE,
DEPARTMENTAL LIBRARY

1005. *BEBETIN B.*

Foto's OD. (Bruikleen Ind. Inst. A'dam); pl. 5a = 6592.1; pl. 5b = 6592.2. Transcriptie naar deze foto's.
Slechts pl. 5 over. Een bevel van *paduka çri maharaja çri Samayaja* aan een groep *samgat*'s. Verder bevat het stuk (pl. 5b) de complete ministerlijst volgens het type Jayapangus. Het schrift is mooi en duidelijk en staat dichtbij het echte Jayapangus-schrift. Echter blijft de vermelding van de vorst *Samayaja* een moeilijkheid, te meer, waar dit het enige ons bekende edict van deze vorst is.

1006. *TJEMPAGA B.*

Foto's OD. (Bruikleen Ind. Inst. A'dam) en Collectie Caron A. pl. 1a = OD 3881.1 = CA 204; pl. 1b = OD 3883.1 = CA 207. Gepubliceerd in EB (XVI, p. 49). Transcriptie naar deze foto's CA.
Geen jaartal. Vermeldt wel *Jayapangus*, doch als een bijgezette vorst. Het gehele stuk is vreemd. Heeft enerzijds een episode, pl. 1a.4-1b.2, overeenkomstig een inlas in Tjempaga C, No. 804, pl. 2b.3-6, en anderzijds begint het met: *Tökyĕn wara sanmata anugraha.ira,* een phrase, die ook voorkomt in No. 407 (pl. 4a.4) van Ç. 983, No. 410 (pl. 6a.1-2) van Ç. 989 en No. 501 (pl. 2a.3). Dus in twee Anak Wungçu edicten en één dubieus stuk. Een dergelijke vermenging van Anak Wungçu terminologie met een parallel aan een inlas uit Ç. 1246 (No. 804) doet denken aan een late copie van wellicht twee geheel andere edicten, waarvan de platen dooreen geraakt waren. Het stuk vermeldt de *karāman* van *Campaga*, evenals No. 631 en 804. Het schrift is regelmatig, doch minder maklijk te lezen, omdat de letters van de keerzijde doorgedrukt half zichtbaar worden. Zie nog Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 200 (No. 9) en p. 204.

1007. *TEBA KAU C.*

Foto's OD 5744.1 = Qa; 5743.1 = Qb. (Collectie Taalambtenaar) Transcriptie naar deze foto's.
Eén koperplaat met vreemde inhoud. Voorzover te begrijpen, verschillende offers vermeldende. Een andere verplichtingen bij bepaalde feesten. Het schrift is slordig en laat, ongeveer als dat van No. 667, vgl. aldaar. De plaat heeft echter 7 regels op elke zijde, terwijl No. 667 zes regels heeft. Handelt over de *karāman* van *Lubanan*, evenals No. 635 en 667. Over edicten met 7 regels zie onder No. 1004.

1008. *KLUNGKUNG D.*

Foto's OD. Bruikleen Ind. Inst. A'dam. pl. 2a = 3887.2; pl. 2b = 3885.2; pl. 3a = 3887.3; pl. 3b = 3885.3; pl. 4a = 3886.1 en 3889.2; pl. 4b = 3882.2. Bovendien 2 foto's, OD. Serie A, onzeker nummer (Collectie Taalambtenaar) van pl. 3a en 3b. Gepubliceerd in EB (XXIV, p. 65-67).

Geen datering. Aanwezig pl. 2-4. De wijze van vermelding van *Jayapangus (Yajapangus,* EB, p. 65, is een drukfout!) op pl. 2a wijst reeds op een latere copie. De vele vermelde *tambuku's* herinneren aan Klungkung C (No. 438). Zie aldaar. Nadere vermoedens omtrent de juiste datering zijn nog niet te formuleren. Handelt over de *Dharma* van *Er-ara*, evenals No. 438, 439, 440. Zie nog Van Stein Callenfels in *Indonesië* I, p. 201 (No. 14) p. 206.

1009. *ANGSARI C.*

Foto OD 5736, 5737. (Bruikleen Ind. Inst. te A'dam).

Een grote plaat, met 13 regels schrift aan beide zijden. De ene zijde vrijwel geheel onleesbaar; de andere hier en daar iets beter. Het feit van de grootte der plaat en de vele regels zou op hoge ouderdom wijzen. Zie bv. No. 005 (± Ç. 836) met 18 regels; No. 101 (Ç. 837) met 12 regels; No. 303 (± Ç. 916) en No. 355 (Ç. 947), elk met 11 regels, en No. 356 (± Ç. 947-971) met 10 regels. Daar met latere datum regelmatig vermindering van regels gepaard gaat, zou deze plaat met 13 regels om die reden tussen ± Ç. 836 en 837 geplaatst moeten worden. Echter is het schrift heel anders dan dat van al deze oude originele edicten. Het stuk is wellicht een palimpsest, want de inhoud, voorzover te lezen, wijst op latere tijden dan die vóór Anak Wungçu.

Waar ministernamen te ontcijferen vallen, wijken zij af van de ons bekende. De Heer van *Kuṭi hañar* komt het eerst in Jayaçakti stukken, doch niet de eigennaam: *Madidomikareno* (sic!). Merkwaardig is nog de naam *Gamarohana*, die sterk herinnert aan *Gajarohana*, de *juru wadwa* van een edict uit Ç. 1037 (No. 507). Men zou dus wellicht mogen zeggen, dat palimpsest, teruggaat op een origineel, omstreeks of kort vóór Jayaçakti. Wellicht was Angsari B van Ç. 1041 (No. 508) het origineel en dan zijn de verdere platen hiervan overgeschreven, dit werd dan Angsari C. [1]).

1010. *MANTRING D.*

Geen foto's. Gepubliceerd door Goris in OV 1929, p. 76.

Aanvankelijk beschouwd als de slotplaat van Mantring C (No. 666). Zie aldaar. Doch er wordt een andere *karāman* vermeld, nl. *Pagar balatungan* (?). Het geheel is een late copie, waarbij de originele platen in verkeerde volgorde zijn overgeschreven. De namen der ministers zijn van een fantastische makelij. En herinneren aan late copieën van Jayapangus edicten, zoals No. 662, 663, 667, 668. Zeer slordige taal en spelling.

1011. *GOBLEG, PURA BATUR B.*

Foto's OD, in bruikleen van het Ind. Inst. te A'dam.

pl. 2a = 5492.2; pl. 2b = 5491.2; pl. 5a = 5489.2; pl. 5b = 5490.2; pl. 6a = 5489.1; pl. 6b = 5490.1; pl. 7a = 5491.1; pl. 7b = 5492.1;

[1]) Ook Angsari A (No. 007) heeft oorspronkelijk ± 18 regels schrift geteld.

pl. Za = 5493.1; pl. Zb = 5494.1.

Gepubliceerd in EB (III, p. 8-12).

Geen jaartal. Sluit naar de inhoud het beste aan bij de stukken uit Ç. 971-976 (No. 402-404), doch het schrift wijkt daarvan sterk af. Behandelt de *karāman* van *Tamblingan.*

Aanwezig zijn: pl. 2, 5, 6, 7 en de slotplaat Z. De taal is Oudjavaans. Over *Tamblingan*, zie onder No. 110.

1012. *SUMANTAJA (PENEBEL).*

Op een steen in de pura Batur: *bhaṭāra sang i dalĕm.*

Zie OV 1921 III p. 78 (§ 7). Geen foto.

1013. Bewaard in het Völkermuseum te Frankfurt a. Main, No. 21318.

Transcriptie van Van Naerssen. Vgl. Van Naerssen, diss. Leiden 1941, p. 24.

Een plaat midden uit een oorkonde, wellicht ongeveer pl. 5, als het een Jayapangus stuk zou zijn. Van Naerssen schatte pl. 6 (?) of 9 (?). Dan eerder 6 dan 9!

De terminologie plaatst de ruimere mogelijkheden van Anak Wungçu af tot na Jayapangus.

1014. *MANIK LIU? (dan F).*

Foto Collectie Caron No. 14.

Hetgeen afkomst uit Manik liu zou doen vermoeden, als niet bij het fotograferen te Bangli veel verwarring ware geweest, waarover al eerder en herhaaldelijk gerapporteerd is.

Geen jaartal. Slechts een slotplaat.

Bevattende een zeer verkorte *çapatha.* En daarna voorschriften nopens jaarlijkse offers, waarbij de dorpen *Buyan* en *Taryungan* vermeld worden. Het schijnt, wat met alle andere gegevens goed zou overeenstemmen, dat men jaarlijks in de maand *Māgha* (de belasting-maand) verering moet brengen aan dit heilige handvest *(sanghyang prasasti).* De taal en de spelling is zeer slordig. Het schrift staat het dichtst bij dat van sommige Anak Wungçu edicten. Doch is stellig niet het typische vierkantige schrift van de periode tussen Anak Wungçu en Jayapangus. Is stellig geen Jayapangus schrift, type A, ook niet type B!

Buyan: wordt elders alleen vermeld in: Manik liu AII (No. 433): pl. 2a.5; 4a.2. *Taryungan:* in Manik liu AII (No. 433); pl. 2b.1. Uit Manik liu E (No. 1001): pl. 2a.5 en pl. 5a.3: (grenzen) lijkt *Taryungan* als dorp bedoeld te zijn; ook in No. 801 (Langgahan) pl. 2a.3 wordt *Taryungan* vermeld.

Voorts valt op, dat de text van Manik liu E (No. 1001) pl. 5b sterk gelijkt op die van deze plaat (No. 1014). En dat het schrift van No. 1001 stellig jonger is (nl. ongeveer Jayaçakti) dan het schrift van 1014.

(TRANSCRIPTIES)

Wijze van uitgave ;
Spelling, gebruikte tekens.

§ 1. De algemeen gebruikelijke spelling, zooals die bv. voor *Inscripties van Ned. Indië* (afl. 1) 1940 is toegepast.
Enkele nadere toelichtingen.
De klinkers zijn : a, ā; ĕ, ö; i, ī; u, ū; e, ai; o, au.
De medeklinkers b, bh; c, ch; ḍ, dh; ḍ, ḍh; g, gh;
h, ḥ; j, jh; k, kh; l; m, n, ñ, ṇ, ng;
p, ph; r; s, ç, ṣ; t, th; ṭ, ṭh; w, y.

§ 2. Wat de weergave van de klanken *lĕ* en *rĕ* betreft, hierbij is de schrijfwijze der oorkonden zelve stipt gevolgd :
zo betekent ḷbḷb, dat tweemaal de *nga melĕlĕ* (Jav. *nga lĕlĕt*) is gebezigd; lbur, dat de *l* als consonant is geschreven, en de *b* als *gantungan*.
Lĕnga jati betekent, dat de *lĕ* gespeld is met *l* + *pĕpĕt* (plene).
Het overeenkomstige geldt voor rggap (dus gespeld met *lajar* of *surang* en de medeklinker verdubbeld *(madwita)* ; naast de spelling rggap komen ook voor : ṛgĕp (dus met *pa marepa*) en rĕgĕp (dus plene met *r* + *pĕpĕt)* ; ṛṣi wordt (in alle „goede" edicten) steeds met *pa marepa* geschreven.

§ 3. Wanneer woorden aaneengeschreven zijn, is deze schrijfwijze strict gevolgd. Ook het gebruik van *tĕngĕnan djalan*, bv. Bukitunggal (met één *t* gespeld) voor Bukit tunggal.

§ 4. In de transcripties is nimmer van hoofdletters gebruik gemaakt, behalve de aanvangsletter van het eerste woord der oorkonden, dus bv. Yumu pakatahu.
De „punten" der originelen zijn door mij met komma's weergegeven.

§ 5. Onleesbare lettertekens zijn door — weergegeven. Waar mogelijk, naar het (vermoedelijk) juiste aantal tekens, dus ———— betekent : er ontbreken (vermoedelijk) vier lettertekens. In gevallen van grotere hiaten met een niet te berekenen aantal lettertekens (lettergrepen) is gebruik gemaakt van .....

§ 6. In gevallen, dat door zinsverband of parallelplaatsen een of twee lettertekens met zeer grote waarschijnlijkheid aangevuld konden worden, is gebruik gemaakt van ( ). Soms konden gehele zinsneden aldus aangevuld worden.

§ 7. De scherpe haken < > betekenen duidelijke gevallen van overtollige lettergrepen of van dittographie.

§ 8. Waar mogelijk zijn foutieve spellingen in voetnoten gecorrigeerd, met *l* :, dat betekent : „men leze". Bleef de voorgeslagen correctie zelve weinig zeker, dan werd een vraagteken (?) toegevoegd.

001. SUKAWANA AI.

Ib. 1. Yumu pakatahu sarbwa kiha, dinganga prajuṇa nāyakan makarun kumpi anan mañuratang ājñā danañjaya, pircintayangku mān tua ulan di bukit
2. cintamani mmal tanyada husir yya anak atar jalan katba kadahulu, tua hetu syuruḥku senāpati danda kumpi marodaya me bhikṣu çiwakangçi
3. ta, çiwanirmmala, çiwaprajñā, banguněn partapānan [1]) satra di katahan buru, çimayangña hangga tingkad karuḥ, hangga puḥpuhan kadya hangga rua kangin
4. hangga tukad ye kalod, anada tua bhikṣu, grama musirang ya marumaḥ ditu, tani kabakatěn laku langkaḥ, kayu tringtihing tanggung yathākṛtya bsar sĕnhi
5. matuluang jaja, makmit dṛbya haji, pamahen pamli prakāra, mamatĕk papan, matkap bantilan lañcang parahu, mangrapuḥ, mangharañi, manutu, tika

IIa. 1. san, mangikĕt mangnila, mamangkudu, maruṇḍan, nāyakan buru, hānan [2]) tikasan prakāra, me tani dudukyan hulun, me karambo, sampi, besa
2. ra, kambing, culung, sukĕt, buru babi pañcayan, dakĕr, puruḥ, asu, uṇḍahagi, rumaḥ lāgad pasar, parsangkha parpadaha balian, pamuku
3. l tangkalik, di hasba katandasan di ṛgĕpña tarub, blindaraḥ, tandayan, sambar tua kabakatyañña bilang tandaga 1 tapa haji, pasang gu
4. ṇung mās māsaka 1 partyakṣuña kupang 1 pabharu di tapa haji kupang 2 partyakṣuña kupang 1 ana uparata ta anak marumaḥ ditu bhikṣu angça sadāyā (dya)
5. ña, suddha ganitriña mās mā 2 dihadiri, ana grama ya, angça sadāyā-(dya)ña, angça krāngan marburuktanahĕn ya mās māsaka 4 dihadiri, a

IIb. 1. na krāngan mabalu ya, suhunan tanggungan ulihangĕn humatur dṛbyaña prakāra, maruhani dua bhagi, haturangña babini habhagi haturangnā, ana krāngan
2. ampung ya, marang hadan padangayañña yabaña marumaḥ ditu, mās, pirak, kangçabhajaṇa, tambrabhajaṇa, hulun rbwang, karambo, sampi, mulyan mā
3. saka 4 alapan marhantuangña sesan yalapña marhantuangña panekĕn di hyang api kajadyan atithi an ada huma, parlak, padang, ngma
4. l kajadyan tmuan hyang tanda tathāpi tua bilang, panekĕn ditu

---

[1]) *l. : partapanān.*
[2]) verwacht : *hadan*

di satra pyuṇyanangku, kajadyan pamli pulu, tikĕr pangjakanyan anak pati

5. kĕṛn anak atar jalan almangĕn, ya krama tani kasiddhan tu anak matkap diburu dyāngça sadāyadya, dyāngça krāngan turut sahāya

IIIa. 1. ña makasupratibaddha sanggarugyan ya ājñā syuhunang mañuratang ājñā sadyasiwa, turun di panglapuan di singhamandawa, di bulan māgha çukla pratipāda, rggas pasar wi
2. jayapura, di saka 804 kilagiña di putthagin ājñā //O//

002. BEBETIN AI

Ib. 1. Yumu pakatahu sarbwa kumpi addhi, dingangātri, nāyakan makarun cakra, mañu(ra)tang ajñā dyaḥ ma'ugong [1]), gowinda, pircintayangku man tua kuta di banwa bharu, ram paraspa
2. ra kanakañña uliḥ bunin tua hetu syuruḥku nayakan praddhana kumpi ugra me bhikṣu widya ruwana, bangunan jnganangan hyangapi, simayangña, hangga minanga kangin, hangga bukit mangha
3. ndang kalod, hangga tukad batang karuḥ, hangga tasik kadya, tathāpi tu anak mati matarahin kuta, mataraḥ amin bunin tani parangçan, tani purburukthanahan [2])
4. me anak madanga ditu, yathāña taman marumaḥ di kuta, tkapan dangaña ada tani tama marumaḥ ditu di kuta, panekan dangaña di hyangāpi, kajadyan atithi,
5. me pamusitayangña tu anak banwa matarahin kuta, ana maruliḥ buninya, pusitanya mās mā 4 dihadiri, ana cheda ya mās mā 2 pamusitayang

IIa. 1. ña dihadiri me anak banua di banwa bharu, turut pradayaña jhang, mamuru karāmbo, sampi, kambing, mās batun kapas 1 saḷdangña, diharukud patkapa
2. n daya, me tua tani kabakatan laku langkaḥ kayu tringtihing tanggung, yathākṛtya bsar sni, pamli pamahen prakāra, mamatak papan matkap bantilan lañcang,
3. parahu tani kabakatan tikasan mangnila, mamangkudu, mangiḳĕt marundan tapa haji, tāmbangan nāyakan buru manuk, ser pasar ḷbḷb, tathāpi tani bli
4. nyan karambo, sampi, kambing, kapas, bnang, kapir haṛtak bras, kulit karun gĕṇḍang, me hlas, lunak camalagi, anāda tu anak mahutang musirang ya marumaḥ di

[1]) *geschreven met u-kāra* (aanvangs-u)
[2]) l. :*parburuktanahan*

5. tu, hamulan hutangña bayarnña tani kakadugan, tani kasiddhan pamatkĕn pamalatkaran, ana tka suruhan hulu kayuña, pamuhakyan ya mās

IIb. 1. mā 4 hatmuang hatmuang, kasiddhān pamayaṛn pasuk alas mā 6 katkanña tumınaḥ kalulaña, me tua kabakatyanña bilang tandaga 10 māsña mā 5 tarub mu
2. la dukha mā 10 blindaraḥ mā 5 sambar mās mulyan paḷbur mā 2 tani pañambaṛn ka cading, kunang pangatawanangña di māgha, mahābami [1]), haṛtak guñja 20 buntılan 1
3. 5 anada tua banyaga turun ditu, panikĕn [2]) di hyangapi, parunggaḥña, ana mati ya tua banyaga, parduan dṛbyaña prakāra, ana cakcak lañcangña kajadyan papagĕrangĕ
4. n kuta, tathāpi tani kasidān [3]) dudukyan anak ditu di pakaya, uṇḍagi lañcang, uṇḍagi batu, uṇḍagi pangarung, me anada tu anak musirang ya marumaḥ pande mās, pande bsi
5. pande tambaga, pamukul, pagĕṇḍing, pabuñjing, papadaha, parbhangçi, partapukan, parbwayang, panekan di hyangapi, tikasanña, me tani kasiddhan dudukyan hu

III.a. 1. lun, me karambo, besara, sampi, kambing, asu, pukĕt [4]) buru babi, pañcayan, dakĕr puruhalyun laliña prakāra, ana uparata tu anak musirang ya maru
2. maḥ ditu angça sadayadya angça krangan parburuktanahan ya mās mā 4 di hadiri, ana krangan mabalu ya marang padangayañña yabaña marumaḥ ditu, suhu
3. nan tanggungan ulihangĕn humatur drabyaña prakāra, maruhani duang bhagi, babini habhagi haturangña, ana krangan ampung ya, marang hadan padangayañña
4. yabaña marumaḥ ditu, mās, pirak, kangçabhajana, tambrabhajana hulun, rbwang, karambo, sampi, mulyan māsaka 4 alapĕn marhantu ya, sesan yala
5. p marhantu ya panekĕn di hyangapi kajadyan bṛddhi, ya krama tani kasiddhan tu anak di angça sadayadya, angça krangan turut sahayaña, makahasupratiba

IIIb. 1. ddha, tani kasanggarugyan ajña, syuhunang nāyakan snahan knugan, turun di panglapuan di singhāmandawa, di bulan besakha çukla pañcami, rggas pasar bwijaya
2. manggala, di çaka 818 killagiña di putthagin ajña.

[1]) l. : *mahānawamī*
[2]) l. : *panekĕn*
[3]) l. : *kasiddhān*
[4]) l. : *culung sukĕt* (cf. 001).

003. TRUNJAN AI

Ib. 1. Yumu pakatahu sarbwa kumpi dyaḥ saṇāt, dinganga cakra, nāyakan makarun cagu, mañuratang ājñā kamaja, basudewa, dakap, pircintayangku to a
2. nak banwa di turuñan, jalan anakatba kadahulu, ya hetu syuruḥku kumpi siddhi, kumpi kunang, kumpi anug, me kulapati māna, pratikāya
3. nahut, mañuratang ratha, hulu kayu piduk, masamahin katurunan bhaṭāra da tonta pirumahang pinakangudunda datu, tani kabakatĕn laku langkaḥ ma
4. kayu, matringtihing tanggung, kṛtya bsar sni, papan, macandana, makmit, makuta, mamantilan, prakāra, kunang kabakatyanña mar'inaka [1]) air hawang hajalanan, ha
5. jalanan kabakatyanña, tani kna tikasan, mangnīla, mangikĕt, mamangkudu, marundan, makambing, masampi, kunang kabakatyanña, tarub mā 1 blindaraḥ piling 4 tandasña pa

IIa. 1. nekan di bhaṭāra di turuñan, pamukul, paganḍing, suling, bhangsi, pande mās, pande wsi, uṇḍahagi kayu, prakāra, piling 4 kabaktyanña di harwata
2. n, panekan di sanghyang di turuñan, kunang pasangguṇung di tapa haji ku 1 pracakṣu pi 1 pagajaḥ ku 1 pracakṣu pi 1 kunang tahilangña ya di banwaña di tu
3. ruñan, angkĕn cetra, nāyaka sākṣī ku 1 tahilangña ya ditu, āpan kummit dṛbyan sanghyang ya, tani çrangsisikan to banwa uliḥda mangjwangin dṛ
4. bya haji, paburu pi 3 pawalungan pi 1 paḍampaḍam mā 2 ku 2 wilang pi 1 di hakuṛn, sasarhawu ku di hakuṛn, panekan di sanghyang di turuña
5. n, kunang yanada pamlin sang ratu di māgha mahānawamī, mwang aryyāryyan, cakṣu paracakṣu, tani kaknan to banwa di turuñan, mwang kelala parakelala

IIb. 1. , pamwatan ku 1 pawalyan ku 1 brahmawangça pi 1 tandas ku 3 paganḍyan ku 1 panekan di sanghyang di turuñan, kunang kaknenyanña haywahaywan di māgha
2. mahānawamī, simbur rukud 5 pesan 20 ñalyan tuhur guñja 2 pracakṣu simbur rukud 2 pesan 10 ñalyan tuhur guñja 1 pangdulur air palbu
3. r, anada pamlinda mangadhikāren pirak ku 2 māgha mahānawamī, anakatba ida mañumbaḥ angkĕnasuji, pañungsungan ya dida mangadhikāren bras

---

[1]) geschreven met aanvangs- *i (i-kāra)*

4. kāru 2 siddhu pulu 1 syap rukud 2 saput don 1 kunang yanada pūjān sang ratu di guha mangurug jalālingga, hajalanan kabakatyanña, kunang yanada pū
5. jān sang ratu di sanghyang di turuñan, kabakatan ya makahaser, kunang yanada hitamanaḥda mahadiri pswangan gusali di thānin sanghyang di turuñan, pirak

IIIa. 1. ku 1 pamyutña, dān panekan di sanghyang di turuñan ya, kunang yan ūparata to banwa di turuñan, sahadān padangayanña, ṛggap marumaḥ ditu bhi
2. kṣu suddha ganitriña, mās mā 2 pi 4 ana grama ya, mā 2 pi 6 angçayangña, panekan di sanghyang di turuñan, tmwan kulapati, pratikāya kupang 3 hurupanña,
3. banwa kupang 2 masara kupang 1 mañuratang me hulu kayu kupang 1 hurupanña, hulu kayu luhur kupang 1 kunang angçan banwa di hasar, di halang guras, di pungsu
4. di pañumbahan, bhikṣu suddha ganitriña māçaka 2 pi 4 ana grama ya māçaka 2 kupang 2 panekan di sanghyang di turuñan, sesaña panekan di hyangapi di ha
5. sar, ana krāngan mawalu ya, suhunan tanggungan uliḥ humatur dṛbyaña, maruhani dwang bhagi, babini habhagi, ana krāngan ampung ya, sahadan padangayanña

IIIb. 1. yabaña marumaḥ ditu mās (ditu) pirak, kangçabhajaṇa, tāmrabhajaṇa hulun ṛbang, karambo, sampi, mūlya māçaka 4 alapan mahantwang ya,
2. sesan yalap mahantwang ya panekan di sanghyang di turuñan, kunang pangtawan banwa di hasar, di halang guras, di pungsu, di pañumbahan, ḍataki tū
3. la 1 di habanwa habanwa, pangatawan anak di songan, pirak kupang 2 sdang lambar 2 manuk rukud 1 twak pulu 2 patapān songan bunga a
4. ñcap 4 hano tūla 1 bwatangña ya di ragan sanghyang di turuñan, kunang banwa di bwahan, banwa di air biras, me banwa di air hawang, banwa di turuñan, di turuñan la
5. kwangña mangarundung, kunang pangisin karundung pirak kupang 2 di habanwa habanwa, kunang yan sumanghul bhajanan sanghyang di turuñan, aluki ya dan mangraga tani pamyu

IVa. 1. nggun titi, blaḥ rwang kangin, partuhĕd, manthanu, poḥ tambang, batu sĕkikh, ir akunang, tring tukad salulung, tka di kulit wwi, tka di ḍataki dangin bwahan, me
2. ser batwan, ser danu, tani sanggarugyan ya kabudi kabudi, marang sumanggarugi ya sapan uliḥ bhaṭāra, ājñā syuhunang ser panghurwan sang pule pañjang, turun di
3. panglapwan di singhamandawa, di bulan āsaddha çukla caturthi, rggas pasar bwijayamanggala, di çaka 813 lagi di potthagi ājñā.

004. TRUNJAN B

Ib. 1. //O// Yumu pakatahu sarbwa kumpi dyaḥ saṇāt, dinganga cakra, nāyakan makarun cagu, mañuratang ājñā kamaja, bāsudewa, dakap, pircıntayang [1]) to a
2. nak banua di turuñan, jalan anakatwa kadahulu, ya hetu syuruḥku kumpi siddhi, kumpi kunang, me kulapati māṇa, pratikāya nahut, mañuratang ratha,
3. hulu kayu piduk, masamahin katurunan bhaṭāra da tonta, pirumahang pinakangudunda datu, tani kawakatĕn laku langkaḥ, makayu, matringtihing tanggung, kṛtya
4. bsar sni, papan, macandana, makmit, makuta, mamantalan [2]), prakāra, tani kaknan tikasan, manila, mangikĕt, mabangkudu, marundan, makāmbing, masāmpi, kunang
5. kawakatyanña, tarub mā 1 blindaraḥ piling 4 tandasña panekĕn di bhaṭāra di turuñan, pamukul, pagĕṇḍing, suling, bhangçi, pande mās, pande wsi uṇḍa

IIa. 1. hagi kayu, prakāra, piling 4 kabakatyanña di harwatĕn, panekangĕn di sanghyang di turuñan, kunang pasangguṇung di tapahaji ku 1 pracakṣu piling 1 pagajaḥ
2. ku 1 pacakṣu, piling 1 kunang tahilangña ya di banwaña di turuñan angkĕn cetra, nāyaka sakṣi ku 1 tahilangña ya ditu, āpan kummit dṛbyan sanghyang
3. ya, tani çrangsisikĕn to banwa uliḥda mangjwangin dṛwya haji, paburu piling 3 pawalungan piling 1 paḍampaḍam ma 2 ku 2 wilang piling 1 di hakuṛn sasar hawu ku
4. 1 di hakuṛn, panekangña ya di sanghyang di turuñan, kunang thāninda sanghyang di turuñan, pirumahin banua di air rawang, hinganña dang kangin ĕluk, saha twa
5. byayarangña ya lāga mā su 1 mā 3 ku 2 pling 1 abatu, brās karu 2 basa jĕmĕk 2 praknan brās pinakapacaru di sanghyang di turuñan, angkĕn bhadrawada

IIb. 1. māsa atĕhĕr to banua di air rawang, manguningin dida bhaṭāra da tonta di rājakāryyanda, mangalap air daṇu, dirusĕn da bhaṭāra, kumamuningin ida, tĕhĕr ya
2. maciñciñciñcin mamata, matingĕtingĕt mamata, mangamuningin bhaṭāra da tonta pikangudunda [3]) datu, to sahayan padang, di banua di air rawang, manggurumandyang i
3. da bhaṭāra, kunang yan tani tka ya, bakat ya, ku 2 ndan pipalyang ya tag [4]) to banua di turuñan, mwang banua di air rawang, tĕhĕr to banua di air rawang, matahil

[1]) 1.: *pircintayangku*
[2]) 1.: *mamantilan*
[3]) 1.: *pinakangudunda*
[4]) 1.: *gat*

4. haywahaywanña, ñalyan panes [1]) 30 ñalyan tuhur guñja 3 talur 30 kuyur 10 mapakna di rājakāryyanda bhaṭāra di turuñan angkĕn bulan asu
5. ji kṛṣṇa, ja twa yan mamek basa, to banua di air rawang, dyudukin ya gat to lampuran bungsu di turuñan, mājĕmĕk di adiri, tĕhĕr ya mabĕri mangamaḥ

IIIa. 1. lampuran bungsu, ja twa yan — — — — — nda, bhaṭāra di turuñan, ryyamwin to banua di air rawang, gat lāmpuran di turuñan, mangalap babar tring ma
2. hakatiḥ di adiri, mapakna di bhaṭāra — — yan katwa kadahulu ida sanghyang pangḍakṣayan di turuñan, angkĕn māgha mahānawamī, di lakwan di ulihan,
3. tĕhĕr to sahayan padang di air rawang mamakada palaspas, caru 1 hundan arukud, tikĕr baru lāmbar 1 pinakapamapas di sanghyang pangḍakṣayan, nasi jĕmĕk
4. 1 twak asimasima, ja twa to banua di air rawang, yan mangalap sahayan padang, tka to banua di turuñan, kisiddha ya mangalap sahaya, ja twa to banu
5. a di turuñan makādhikāra, yan karuḥ mangalap sahayan padang ka air rawang kunang pamakadan sahayan padang lut kĕtikan matunggal tke caru dāna

IIIb. 1. saha bubuhan, twak 20 guci, yan judan pamakadana, bakat ya ku 2 tĕhĕr pipalyang gat to banwa di turuñan, mwang banua di air rawang, kunang yathāña ta
2. ni kasanggarugyanña kabudi kabudi, to thāninda bhaṭāra di turuñan anggan luk, pirumahin gat to banua di air rawang, yanada mañanggarugi ya, sapan uliḥ
3. bhaṭāra, ping pitu ya mangjanma tani kapadan min uraña janma, pāpasangsara sadākāla, ājñā suhunang ser panghurwan sang pule pañjang, turun di panglapuan di singhā
4. mandawa, di bulan aṣādha çukla(pakṣa rgga)s pasar bwijayamanggala di çaka 833 lāgi potthagi ājñā //O//

005. BANGLI, PURA KEHEN A [2])

1. Yumu pakatahu sarbwa sanāt dingānga cakra nāyakan makarun cagu, mañuratang ājñā kamaja, widyāngga, dakap pircintayang(ku man) tua dangudu kibha
2. ktyan sang ratu di hyang karimama, di wanua di simpat bunut rām paraspara tanyada masamahin ya lagi simbaḥ anak kasamaḥ, tua (hetu syu) ruḥku bhikṣu çiwarudra

[1]) 1.: *pines*
[2]) Zie Pl. I

3. bhikṣu anantasūkṣma bhikṣu prabhāwa, me anak banua di simpat bunut makasahulukayu, hulu kayu wetang mañuratang tapaḥ patiḥ mantri, karakṣayañña tā
4. ntān wutuḥ, pamasamahyan wangunan partapanān di hyang karimama jngannangan hyangapi, yathāña kadan tka yan anak kasamaḥ mañumbaḥ ditu, tua simaya(ng)
5. ña hangga jalan air kangin hangga ruang kalod hangga tukad air malangit karuḥ hangga tangkup kadya, anāda tua bhikṣu musirang ya marumaḥ ditu katu
6. rutan ya kobhayadharmmān pamasamahyan panghlaryyan di dangudu kibhaktyan di hyang karimama, tani kabakatan laku langkaḥ kayu tringtihing tanggung yathā
7. kṛtya bsar sanhi pamahen pamli prakāra, tikasan mangnĕla, [1]) mangikĕt mamangkudu, marundān tuhañjawa, buruburwan tapahaji, tambang, tangkalik manuk, manghara
8. ñi manutu, matkap bantilan lañcang parahu mangrapuḥ tua kabakatyañña sambar masanga pahilir bras guñja 3 mās ñaling 1 inḍitan kṛtyan hagupura çra
9. hyañña hulu kayu wanua, wilang mās piling 4 panekan di hyang api pamlyangan doñur pañungsungangan ditu, tarub pi 1 blindaraḥ li 1 watu 1 panekan di hyangapi di
10. tu, tua ana uparata bhikṣu musirang ya marumaḥ ditu angça dāyadya çuddha gaṇitri mās mā 2 ku 2 di hadiri, pirsiddhangku tua grāma kuṛn 3 ana uparata ya
11. paburuktanahan ya mās mā 4 ku 2 di hadiri, ana krāngan mawalu ya suhunan tanggungan ulihangan humatur dṛbya prakāra, maruhani dwang bhāgi, babiṇi habhā
12. gi haturangña, ana krāngan ampung ya marang padangayañña yawaña marumaḥ ditu mās pirak kangçabhājana tambrabhājana hulun rbwang karambo sampi, mulyan mās
13. mā 4 alapañña marhantwang ya, çeṣan yalap marhantwang ya, panekan di hyangapi kajadyan atithi, anāda huma parlak padangamĕl kajadyan tamwan
14. hyang tanda, anāda hulundang mahulun kalulandang makalula, tani kalpihan hutangña, ana tka hulu kayuña pakatahwanña hulu sambaḥ bayaṛñña
15. pasukkalas mās mā 4 anāda anak mañumbaḥ di wanua dijoḥ pamayaṛn ya pamuka lawang mās ku 2 kajadyan bṛddhi, me tua padang bangunan pundak (— —)
16. san 1 luwang 12 mā 3 ku 4 parairangan bwatan air malangit patambukwan tandaga 1 dayan parigi, dangin rwang, lod parlak hyang caranti, rapuhan kaja

---

1) 1.: *mangnūla*

17. dyan human hyangapi di hyang karimama, tathāpi tua partapanān di hyang karimama kasiddhān ya mamaranak partapanān lamswan di wanua hajoha(n)
18. 20 partapanān hinganangña kasiddhan paranakangña, kilpasan kibakatan partapanān maranakang ya lyurangña, anāda tua angça krangan çuddha(—)

006. GOBLEG, PURA DESA I

Ib. 1. Yumu pakatahu sarwwa dyaḥ sanatkumara, dinganga cakra, nāyakan makarun cagu, mañuratang ājñā widyangga, dakap, nilanawa, pircintayangku man tu
2. a ida hyang di bukitunggal paradayanindrapura, di banua di air tabar rām tanyada masamahin ya, tua hetu syuruḥku ser tunggalan lāmpuran ida
3. mpu dahyang agnisarmma, me çrī naga, bajra, trī, masamahin ya, simayangña hangga ruang kasurihan kalod, hangga air halansit kangin, hangga panggaḥ kadya
4. hangga tagtag bukit karuḥ, anada tu anak musirang ya marumaḥ ditu, tani kabakatĕn laku langkaḥ kayu tringtihing tanggung, yathākṛtya bsar sinhi, pama
5. hen pamli, matuluang jaja, marumaḥ ditu ta di indrapura, tua kabakatyañña makuta, makambang dpa 6 tkapañña papatulungan bilang tandaga 1 tarub, ana mula duḥkhaha
6. mās māçaka 2 blindaraḥ māsaka 1 ana mangrandapin ya di tarub māçaka 1 blindaraḥ pi 4 dandyan pi 4 sāmbar mās pi 1 brās karu 1 bañjar di indrapura, jua

IIa. 1. ngyan ya, ana uparata tu anak marumaḥ ditu mās māçaka 2 angçayangña, di hadiri, ana kranganya, marang padangayañña, yabaña marumaḥ ditu, mā
2. s pirak kangçabhajana, tāmbrabhajana, hulun rbwang, karāmbo, sampi, mulyan māçaka 4 alapĕñña marhantu ya sesan yalap marhantu ya, panekĕn di ida
3. hyang bukitunggal, kajadyan caru prapaṇna, tathāpi tua pangisin kampil pangjuanganda ser tunggalan ditu, panekĕn di dahyang di bukitunggal tua upaha
4. ñña, hatmuan hatmuang, ya krama pirsiddhangku ya, tani kasiddhan tu anak dyangça sadāyadya, dyangça krangan sahayanda sarbwa, ser tunggalan bañjar di indrapura, maka
5. supratiwaddha, sanggarugyan ya ajñā syuhunang nāyakan mās sang tunguk, turun di panglapuan di singhāmandawa, di bulan bhadrawada kṛṣṇa nawamī, rggas pasar wwijayapura
6. di çaka 836 kilagiña di potagin ājñā.

007. ANGSARI A

Loopt het meest parallel met p. Kehen A (005) behoudens het slot met: *ya krama pirsiddhangku ya*, hetgeen overeenkomt met Gobleg, pura desa I (006), Sadungan (101), Serai AI (109).

Er ontbreken, blijkens regel 7, 8 en 9, vergeleken met pura Kehen A (005) en Sukawana AI (001), telkens ± 12 lettertekens.

1		— nta ña wadya
2		— — — — n bangunan hyang āpi
3		(ha)ngga bukit mangamal kalod hangga tukad
4		(tani kaba)katan laku langkaḥ kayu tringtihing yathā
5	tua kawakatyañña wilang mās pi — —	tarub mās li 1 wlindaraḥ wrā 4 sambar mās li 1
6	ditu ana upārata tua bhikṣu marumaḥ	ditu angça sadāyadya çuddha ganitriña mās mā 1 ku 2
7	suhunan tanggungan ulihangan humatur	dṛbyaña prakāra maruhani dua bhagi babini habagi
8	marang padangayañña yabaña marumaḥ ditu	mās pirak kangçabhajana (hulun) rbwang
9	(alapa)ñña marhantuangña ya çesan yalap	(— mar) hantu ya yabaña — dhi hyang āpi kajadyan atithi
10	(tmwan)n hyang tanda tathāpi partapanan pi	
11	ña jāng kiru — — — lata hnu ata	
12	ya krama pirsiddhangku ya tani	
13	ña makasupratibaddha	

Bij vergelijking met de meest verwante edicten, en het aantal akṣara's per regel op (ruim) 46 geschat, ontbreken aan het begin *vermoedelijk* 2 regels (inclusief wat hier regel 1 heet) en aan het slot ongeveer 3 regels, zodat het stuk oorspronkelijk ± 18 regels heeft geteld, eveneens Bangli, pura Kehen A (005).

101. SROKODAN [1])

I. 1. //O// Yumu pakatahu sarwwa talaga, dingānga cakra, mñuratang ajñā nanda, astra, yajñā, pircintayangku man tu anak wanu

2. a di sadungan makablaḥ hulu kayu, kṣina rām paraspara kanakanña, tua hetu syuruhku ya katdhasan hulu ka

3. yu, kṛtyanangan kṛtyan tdhas hulu kayu, di laku langkaḥ kayu tringtihing, yathākṛtya bsan [2]) sni, pamahen pamli

4. prakāra, simayangña hangga tukad air sangsang kangin, hangga padang kahiruan kalod, hangga tukad air malangit

5. karuh, hangga wantas sadungan me purunan kadya, tua tandagayangña di wilang pi 1 ya pamayaryyanña, tani kadan kṛ

6. tyaña wilang jāng, tarub ana mula duhka ya mās maçaka 2 wlindaraḥ māçaka 1 anada manglarangin ya di tarub maçaka

7. 1 wlindaraḥ pi 4 dandyan pi 4 pangrhön di kabon buluhan tan kna ya samar [3]) suddhaña mās maçaka 4 angkan mâgha, tani

8. kawakatan pamli pangidih prakāra, di dingānga, tangkalik di haçwa mās pi 2 buatanña di dingānga dingānga buatan ya

9. di sang ratu, tani brinyan pahenya prakāra, turut sahayaña jāng, tani papagaran tani panangkalikan tani pamurian,

10. tani pangdandanan, ana ūparata tu anak marumaḥ ditu, parwuruktanahan ya mās maçaka 4 angçaya(ng)ña di hadiri, wuata

11. nña di dingānga dingānga wuatan ya di sang ratu. tĕmuan dingānga pi 4 tĕmuan anak wanua pi 2 ana krangan mawalu ya

12. parāden padangayanña, suhunan tanggungan ūlihangan umatur dṛwyanña maruhani duang bhagi haturángña, wawini

II. 1. abha(gi) hatura(ng) ña, ana krangan ampung ya, marang hadan padangayanña yawaña marumah ditu. mās pirak kangçabhajana, ta

2. mbrabhajana, hu'un rwwang, karāmbo sāmpi, mulyan maçaka 4 alapanña marhantu ya, seçaña jāng wuatanña di dingānga dingānga wuatan

3. ya di sang ratu, tĕmuan dingānga pi 4 tĕmuan anak wanua pi 2 tathāpi anada tu anak manglamsuan mangdarat marparlak

4. ka ditu, an takkanña ya pangrāma. mās pi 2 di hadiri, atmuang atmuang, tani kawakatan di parawuluwulu (prakāra ta)

5. ni dudukyan salyun yubuhña jāng ka ditu, tani ūlahulahan ūliḥ nāyaka jāng mai anak wanua, (— — — — — —)

6. an tama ganti, mai tikasan prakāra, tani kamiluan maphalli martaruh ma(wa)candaṇa, tathāpi kasiddhan palabampangu

7. n tani pamyutan di dingānga mai cakṣuña, mai yan kapramadayan ya di dṛwya hajina salyun kapadapanña, mās pi 2

8. wayaranña, tani pawṛyan mangamah di cakṣu paracakṣu salyuña mangbharen ka ditu, ya krama pirsiddhangku ya tani kasiddhan tu

[1]) Zie Pl. II. [2]) 1.: *bsar* [3]) 1.: *sambar*

9. anak matkap di surih lamata lamsu mai dyangça sadyayadya, dyangça krangan, nāyakan makarun tuhañjawa, nāyakan
10. candaṇa, uraña hataruḥ, makasupratiwaddha, sanggarugyan ya ājñān sang ratu çrī ūgrasenā, syuhunang nāyakan ma
11. karun (kulang)kaling, turun di panglapuan di singhamandawa, di bulan aṣāḍa, kṛṣṇa daçami, ṛrggas [1]) pasar wwijayapura, di ça
12. ka 837 kilagiña di pontagin ājñā.

102. BABAHAN I

Ib. 1. //O//. Çaka 839 bulan çrawaṇa kṛṣṇa, tithi caturthī, rggas pasar wijayakrānta, tatkālan sang ratu çrī ugrasena, tua lumaku ka buwunan, saha twa yanugrahenda tua da pitā
2. maha di buwunan, ida bhikṣu dharmmeçwara, me da pitāmaha di songan, bhikṣu dharmmacchāya, me partapanan dahulun bukit di ptung, saha twa pisukatang sang ratu çrī ugrasena, tua pari
3. maṇḍala partapanan di ptung, hanggaña denan air taḷbud, hanggaña lodan hyang padmaka, hanggaña daruhan air daruhan, hanggaña danginan da hyang bangkyang sidi saha twa syuruḥda
4. to partapanan di ptung pasamahyan tibaña jalanangĕn anak mangdirus, pangatawanangña tua partapanan di ptung, pañungsungyan di catuspatha, anada tu anak dharmmana, tumaku marhuma, mangrawi
5. di kasimayan banua len dahulun bukit hyang wihara çīma, çāla, silunglung, kaklungan, pangulumbigyan, pĕndam [2]) prataya, aluki tkan prāpta kālaña, dimatiña tyaraḥ a
6. nak, kiṭidaña labuḥ manekayu, kyaṛt kilap, kasiddhan da pitāmaha suruhĕn marhantwang ya, tani pibĕngĕnya, tani bratyanya anak wanua tani pahenyan ya pirak pañukṣma

103. SANUR-ZUIL (BLANDJONG)[3]) (steen)

A. Nāgarī zijde.

1. çāke 'bde çara [4]) wahnimūrtiganite māse tathā phalguṇe (sārā) .....
2. ...(rā)...(taki) naswa(kṣā)... rādhāyajihitwārowinihatyawairini... h.....ng(s)—
3. .....(hī)—(ja)awampurang singhadwāla pure(nika)—i.....ya..... ta.....t.....
4. ...../(ça).....[5]) wulan phalguṇa ..... çrī kesarī .....

1) 1.: *rggas*
2) 1.: *pĕndĕm*
3) Transcriptie volgens Stutterheim, zie Inleiding.
Slechts is de ś vervangen door ç, de ṃ en ṅ door ng en de v door w. In het OB gedeelte A 4-6 is de door mij ook elders ge uikte woordscheiding toegepast.
4) Correctie cf. Damais in BE ÆO XLIV, 1947 — 50, fasc. 1 (Hanoi 1951), p. 124. Het jaartal wordt dus Ç. 835.
5) Damais, *o.c.* p. 126 leest: çaka 835.

5. ..... raḥ di gurun di s(u)wal dahumalahang musuḥdho...ngka ...(rana) .....(tah)di kutarā.....
6. nnata...(tabhāja)...kabudhi kabudhi//

B. Kawi zijde.

1. swa.....raṭapratāpamahi...(h).....çcodayaḥ/dhwastārāti tamaççayo (buga)na
2. ...samārggaranggapriyaḥ/padmobo-i... (āṣa)serawirabūdhā(ç)ā ..... naḥkṛtiḥ wālidwīpa...
3. ...(bhayebhīrowi ..... (bhe)ri.....na(bhū)pa(ça) (çi)nā(r)ā-(g)atwa.....
4. —7. (illegible)
8. .....(ça).....(maçangçuta).....
9. .....(çepra)yātandiçārssyannantāriṣṛ-u.....
10. .....//(wija)yarka(ṇḍantaraṇḍ)antā(pe) kabhājobhṛçam//yenā-e ...
11. ..... nbhidyā(ṣaṭa)langwidhāyunggurubhiḥsarrundhyaçatrūnyu(dh)i
12. maha.....ha(dw)iparāgrewairimahibhujā(ng) ṣṛjutaraḥkamp .....
13. ... ndre(th)a-r-(amajasa)ptā ... ptiḥsamastasāmantādhipatiḥçrīkesarī warmma(dewa).....

104. SEMBIRAN AI

Ib. 1. //O// Yumu pakatahu sarbwa, dinganga kumpi gowinda, manuratangājñā astra, paṇḍyan, yajña, ada pnaḥ ser pasar, kumpi ba(hugya)
2. n, me anak banwa di julaḥ makahakuta, dhikara kriddhi panundun pu çrī, pratikāya prajña, turut anak banwa, karakṣayaña, padma, ki(rata)
3. , çrī, pruk, sumambaḥ aku midhiḥ pamasamahyan kutaña, me banwaña akṣina paraspara kānakañña, lāgi tyawan bunin, twa (he)
4. tu syuruḥku ya, lipĕtangĕn anak parumahan di kutaña, marang santān [1]) marumaḥ ditu, simayangña hangga air lutung karuḥ, hangga duri (lwa)
5. rlwar kalod, hangga air hyang kangin, hanggāmpuhan kadya, tani kabakatĕn mamatĕk papan, matkap bantilan lañcang, para(hu)
6. mangrapuḥ mangharañi, manutu, tikasan, di tambang, di buru, tapahaji, tani pamayarn pamli lañcang, pabharu, pawaruga, me anada cakṣu

IIa. 1. mamaren ka ditu, tani pasaputyanya, twa kabakatyanña, wilang taṇḍaga 20 tarub mā 12 blindaraḥ (mā 6 sambar karuṇḍung 2 tkapanña kṛtyampung pi 4)
2. bras ka(ru) 3 mulyan palbur mā 1 pi 2 di hakaruṇḍung, panali

1) 1.: *santānan* (volgens: 209.4a.4.).

mā 1 pi 2 tani kadan parchalaña prakāra, pamli sang ratu di māgha mā 1 di ma

3. hānawami, mā 1 pamlin nāyaka di māgha mā 1 di mahānawami mā 1 pamli bhaṇḍa māçaka 4 talikur nāyaka mā 1 arghayangña, ana kapa
4. s ya tūla 2 bnang guñja 2 haṛtak guñja 20 lnga watu guñja 20 di hakupang di guñjan panghurwan, tani blinyan bras lngis cabya, tingkir
5. anāda pamli, pamahenda hulu sambaḥ jalanangña, tani blinyan ryyaryya pangatawanangña di māgha kambing rukud 1 haṛtak raga 1 be su
6. dang rimpi 1 (bwatangña) di nāyaka, angkĕn māgha, hatmuang hatmuang tarhman katiḥ 10 tajuk 10 papan lambar 1 kulit lambar 1 tani dudukyan

IIb. 1. sampi(besara me kambing), lagan leran ma 1 lagan sawung ku 1 tĕhĕr tani pamyutan di nāyakaña, tuhañjawa ku 1 tani paparcakṣu
2. han, di upahan tlung mata di hakupang, tani kadan paptangña me tani kadan pataliña, tani paparcakṣuhan, anāda samaña habanwa mar
3. punya me mamatampihang punya patpat lalima sumeruña, mās ku 2 tmwa nāyaka ya pañuligaran, banwa ku 2 tambar pun randa mā 3
4. marang kiñakaña alihĕnña, tambar parladug mā 2 parmasan pamukul ma 1 pi 2 turut sarunganña, me saṛb, sangkha, tani kadan
5. parcakṣuña, pabharu, tani krangayan, me yanada samaña habanwa binicara ditu, mara ngalaḥ pamayaṛn mās mā 2 tmwan hulu sambaḥ ma
6. 1 cakṣ:: pi 2 banwa pi 4 ana uparata twanak marumaḥ ditu angsa, buruktanahña ma 4 di hadiri, wwatangña di hulun sambaḥ (hulu sambaḥ katahwan di)

IIIa. 1. ya jhang tmwan hulu sambaḥ mā 1 cakṣu pi 4 wanwa pi 4 ana krangan mawalu ya suhunan < na > tanggungan ulihangan humatur drbyaña prakāra, ma
2. ruhani dwang bhāgi babini habhāgi haturangña, tani parangsan, ana krāngan ampung ya, anak banwa tkapyan ya, mulyan mā 4 alapaña marha
3. ntu ya, sesan yalap marhantu ya, mas pirak kangsa, bhajana, tambrabhājaṇa, hulun rbwang, karambo, sampi, huma, parlak pa
4. dang, mmal, bwatangña di nāyaka, anāda cheda mati, tyaraḥ bunin ya, tani patarubyan ya, tani pablinyan daraḥña, tani parangsan, ta
5. ni karangyan, baluña katahwan di ya jhāng, tathāpi yanāda kalulandang markalula, musirang ya ditu, tani kasiddhan hulukayuña, pangulapĕ
6. n pangustaustan ditu, pamwitĕn me ya di banwa, katkanña tinahan hulunña, ana ñak, ya bayaṛn hutanña hamulaña ba

IIIb. 1. yaṛnña, tani kadugan, me twanak banwa di julaḥ tani pabunyangĕn kalulananak, tuhun suruhanña mamriḥ pakurasan, patrakasihan,
2. pasamayan, pamuhakyan, sakramān majĕngan di kuta, ya patkapangña, yanada twānak palamswan marhuma, mangrawi ditu, pamayaṛn
3. pangrama mā 1 di hadiri, me yanāda taban karang ditu, parahu, lañcang jukung, talaka, anak banwa katahwan di ya, kajadyan wṛddhi kinwā(ña) ma
4. katahu aku, pyanekangña bhaktiña, di bhaṭāra punta hyang, ciñcin singhāla, bantuk 1 taṇḍa haji, bharaña mā 4 ya kramāña tani kasi
5. ddhan twa nāyaka leran, tuhañjawa, tuhañcadar, me anak dyāngça, krāngan, turut sahāyaña, makasupratibaddha, sanggarugyanya
6. , ajñan sang ratu çrī ugrasena, syuhunang nāyakan makarun kulangkaling, turun di panglapwan di singhamandawa, di wulan māgha çukla pañcami

IVa. 1. (rggas) pasar bwijayamanggala, di çaka 844 kilagiña di potthagin ājñā //O//

105. PENGOTAN AI

Ib. 1. //O// Yumu pakatahu sarbwa talaga, dinganga kumpi gowinda, mañuratang ājñā astra, paṇḍa(yan), yajña pi(r)ccintayangku man tu
2. anak marbuatthaji di kundungan me di silihan, makahaser, akṣina paraspara kanakañña, tanyada rggapña, wawiniña
3. tumkapang ya patiḥñā di māgha mahānawami, tumugu wuatthajiña di sang ratu, lmang lmar, anda tua wawinin anak di byut rumaḥ
4. lamata lamsu wṛṣābha, waranasi, pañcakāla, pituha, nañiringin, tira, waduan tanda, makarun, kalula, pungkuran, ta
5. han taku, padarakṣa, juru tunggal, juru ñuam, juru wanyaga, mañinghal, çaiwādhani, tathapi hadan parbyayanan, lamata
6. lamsu, syaṭaanangña yajin, ya katahuan wawinyangan ya, kasuamipramāṇān ya, wawinyangan saṭaaña, anakña lu

IIa. 1. hur, pasintabhayaña ya kawudi kawudi, yathāña kadan tkapangan ya patihña di māgha mahānawami, tua tani kasiddhan
2. kasuamipramāṇān wawinyangña, wawinin anak di singgaḥ di pratāyang, di mpun prakāra, me anāda tua pahutangañña mās tani
3. kasiddhan kadugan, hamulan hutangña, me wayaṛñña, tathā(pi) anada rggapña, wawiniña, salupika, tahu di tkapan, pande bsi,
4. pande mās, pamukul, mangjahit kajang, macadar, mangikat mangnila, mamangkudu, marundan, tani kabakatĕn martikasan, hadan tika
5. san prakāra, ya krama tani kasiddhan tu anak marwuatthaji di byut rumaḥ lamata lamsu, wṛṣābha, waranasi, pañcakāla, pituha, ma
6. ñiringin, tira, waduan tanda, makarun, kalula, pungkuran, tahan taku, padarakṣa, juru tunggal, juru ñuam, juru wanyaga, mañinghal,

IIb. 1. çaiwadhani, parbyayanan, hadan parbyanyanan jāng, tuhañcadar, tuhañjawa, nāyakan pamaḍahi, juru pande, turut sahayaña, maka
2. supratiwaddha, sanggarugyan ya, ajñān sang ratu çrī ugrasenā, syuhunang nāyakan makarun kulangkaling, turun di panglapuan di singhamanda
3. wa di wulan māgha, çukla trītya, [1]) ṛgas pasar wijayapura, di çaka 846 //O//

106. BATUNJA AI

Ib //O// Yumu pakatahu sarba kumpi anug, dinganga astra, nāyakan makarun kulangkaling, mañuratang ajña nanda, kesawa, pircintayangku man tua satra me
2. hyangapi, di manasa di batuan, rām paraspara kanakañña, tanyada titen anakatar jalan katba kadahulu, tua hetu syuruḥku anak banua di hara
3. n makasahulukayu, hulu kayu bhikṣu padmadewa, mañuratang bhikṣu sābhu, pamuḍi bhikṣu widyateja, karakṣayañña brata, narthā, tutu, sasta, dungdung, wucu,
4. masamahin ya, tkapan rumaḥ, gusali bujur, parpantyan, jinang, marang kasamahyañña ditu, yathāña kadan singgahyan anakatar jalan katba kadahu
5. lu, simayangña hangga pungçu kalod, hangga tukad air pnat karuḥ, hangga wantas muduhin kadya, hangga bukit taradang kangin, anāda tua bhikṣu grā

Plaat II ontbreekt

IIIa. 1. — tathāpi anāda tua suruhan sang ratu, senāpati, ser nāyaka, wadwā haji, wilang gawe, tama ganti, mangbharen ka ditu, briyañña ya marumaḥ marang ya
2. thāsaktiña, tani pasyapan, tani piritan ya di amahañña, inumañña, marang ida datu kabudi kabudi, katahuan di sukhaduḥkhaña tua satra hya
3. ngapi ditu, patmuyañña tunggal māgha, mahānawami, buatañña di sang ratu susu bungbung 8 turut ragaragayañña jāng, tathāpi tani kasiddhan lali
4. nyan simaña marburu, ya krama tani kasiddhan, tka anak matkap di suriḥ lamata, sarbwa, nāyakan hasba, me dyangça sadayadya, dyangça krāngan, tu
5. añjawa, nāyakan pamaḍahi, halu warak [2]), nāyakan mās, juru pande, anak di pratāya, di buru, turut sahāyaña, makasupratibaddha, sa

[1]) 1. : *tṛtīya*
[2]) 1. : *hulu(w)arak*

IIIb. 1. nggarugyan ya, ājñā sang ratu çrī ugrasena, syuhunang ser bantan windang, turun di panglapuan di singhamandawa, di bulan poṣa çukla pratipada, rggas pasar bwijaya
2. pura, di çaka 855 //O//

107. DAUSA, PURA BUKIT INDRAKILA AI

Ib. 1. Yumu pakatahu sarwwa kumpi anug, dinganga astra, nāyakan makarun kulangkaling, mañuratang ajña nandā, langkir, wiṣādā, kaisa
2. wa pircintayangku man, tua sattra mai hyangāpi di parcanigayan, lagi byaren hulu sambaḥ di sattra di tanaḥ winait di tarub
3. blindaraḥ, pamahain pamli tkapan prakāra tua haitu siwruḥku [1]) bhikṣu naja, mai bhikṣu sanyagaṇa, pun randa, abhi, wikrama, gu
4. ṇa masamahin ya, yathāña kālañan samaḥ ya tua sattra, tkayan anak atār jalan, katwa kadahulu abhyagata, sima
5. yangña, hangga tukad air raya karuḥ, hangga wukit malingkir kalod, hangga air song kangin, hangga luaran kādya, anada tua
6. bhikṣu grama, musirang ya marumaḥ ditu, kobhayadharmman ya pamasamahyan pahlaryan di sattra di hyangāpi, di ruang ditu, psua

IIa. 1. ngan air, sarang, pulu, paryuk, tikar, di anak marakta ditu, mai pasanghulanya daiwakārmma, manundun pamudri,
2. mañuratang, pasehyañña, hatmuang hatmuang tani kawakatan laku langkaḥ kayu tringtihing tanggung, yathākṛtya wsar sanhi, pamahai
3. n pamli prakāra, mamatak pāpan matkap wantilan, lañcang parahu, mangrapuḥ mangharañi, manutu, tikāsan macadar, mangikat,
4. mangnila, mamangkudu, marundan, tapa haji, tuhañjawa, pun randa kaicaka juligara, mamukul prakāra tua kabakatyañña wi
5. lang mās pi 2 tarub pi 2, blindaraḥ pi 1, panaikān di sattra ditu pamliyangan pulu paryyuk tikar, pangjakānyan, padamyan
6. anak atar jalan, ana uparatā tu anak marumaḥ ditu bhikṣu angça sadayadya suddha ganitriña mās māçakā 2 di hādiri grāma a

IIb. 1. ngça sadayadya angça krāngan pacburuktanahan [2]) ya mās māçakā 4 di hādiri panaikan di sattra, ana krāngan mawalu ya, suhunan tanggungan
2. ulihangan humatur dṛwyaña, prakāra maruhani dua bhagi aturangña, wawini habhagi hāturangña, ana krāngan ampung ya marang pada
3. ngayañña ya yawaña marumaḥ ditu, mās, pirak kangçabhājana, hulun rbwang, kārambo, sampi, mulyan māçaka 4 a
4. lapañña marhantu ya saisan yalap marhantu ya, panaikan di sattra mai di hyang āpi ditu jadyan [3]) wṛddhi atithi anada huma pa

[1]) 1. : *syuruḥku*
[2]) 1. : *pa(r)buruktanahan*
[3]) 1. : *kajadyan*

5. rlak padang mmal, kajadyan tmuan hyang tanda, thāpi [1]) kasiddhan ya bangunan pasar lamātan simaña ditu, tani saladyan u
6. liḥ sair pasar hulu sambaḥ mai saladyan ya, panaikan di sattra ditu, kajadyan atithi, ana manghalu ya ka pasar di tanaḥ

IIIa. 1. winait, tani saladyan ya, mai tani kasiddhan tu anak di prattaya di wuru pangalapan kārambo cadang [2]) baisara sampi, kambing culung
2. ka ditu anada wadu haji cakṣu tama ganti prakāra mangbaren ka ditu wriangña ya mangamaḥ marang yathaçaktiña ya krama thāni [3]) kasiddha
3. n tu anak matkap di suriḥ lamsu, mai dyangça sadayadya, dyangça krāngan, tuhañjawa, tapa haji mai cakṣun sair pasar, tu
4. rut sahāyaña, makasupratiwaddhā sanggarugyannya, ajñan sang ratu çrī ugrasena syuhunang sair wantan, jindang turun di pangla
5. puan di singhamandawa, di bulan asuji kṛṣṇa pañcami, rggas pasar wijayapura, di çaka 857 kilagiña di potthagin ajñā //O//.

108. SERAI AI

Ib. 1. //O// Yumu pakatahu sarbwa kumpi anug, dinganga astra, nāyakan makarun kulangkaling mañuratang ajñā nanda, kesawa, ada pnaḥ, anak mabwatthaji di buru makaha
2. nāyaka, pratikāya butuhan mañuratang raya madwan, panundun pu dara batĕk manmaḥ dhanur, turut mamahajana jhang, sumambaḥ aku midiḥ tani kadan hapit parganti
3. ña di sang ratu, tua kabakatyañña panekangĕn rotña di sang ratu māsu 6 di nāyakan buru māsu 3 psuan di bulan cetra hatmuang hatmuang me pangatabanangña sang ratu
4. karyyu rukud 1 habulan habulan kajadyanya lulunangña pangatabanangña di nāyakaña di māgha brās guñja 60 paculung mā 1 pawuran mā 1 pi 4 kulit lambar 2
5. pamatambar makmit lañcang mā 2 habulan habulan katkan di nāyakaña di mahanawami brās guñja 60 paculung mā 1 pawuran mā 1 pi 4 kulit lambar 2 ya
6. n ada paseḥ mangdiri mā 2 tmwan nāyakaña, tani kabakatan pawaruga, kayu tring, mamantilan, mangdingding ari, mamugbug, mananduk mayong, tani pahenyan blinyan uliḥ sang

IIa. 1. ratu, me nāyakaña, tani dudukĕn uṇḍahagi prakāra, me tani dudukyan karambo, sampi, besara, tani tandasyan, tani pangatakyan di nāyakaña, ana uparata
2. tu anak mabwatthaji di buru angça sadāyadya angça krāngan pabu-

1) 1.: *tathāpi*
2) 1.: *cadar*
3) 1.: *tani*

ruktanahan ya mā 4 di hadiri bwatangña di nāyakaña, nāyakaña bwatangan ya di sang ratu tmwan nā
3. yakan buru pi 4 pratikāya pi 2 di parangçayan, ana krāngan ampung ya marang hadan padangayaña mās pirak kangçabhājana, tambrabhājana, hulun rbwang kara
4. mbo, sampi, huma parlak padang mā 1 ityewamādi, mulyan mā 4 alapañña marhantu ya, sesan yālap marhantu (ya) — [1]) rggap i maruhani, katahwan di ya, —thāni [2])
5. twa phaliña habulan habulan tani kadan pabwatña di nāyakaña, me anada twānak manambaḥ di sang ratu, mangidiḥ (bangu)nan partapanan di thānin buru pakatahuañña twāna
6. k mabwatthaji di buru kasiddhañña, kinuaña makatahu aku pyanekangña bhaktiña di punta hyang mās ciñcin singhala bantuk mā 4 taṇḍa haji [3]) ya krama pirsiddhayangku

IIb. 1. ya tani kasiddhan twa nāyakan buru sadāyadya, dyangça krāngan turut samayaña [4]) makasupratibaddha sanggarugyan ājñān sang ratu çrī ugrasena syuhunang ser bantan winda,
2. turun di panglapuan di singhamandawa di bulan phalguṇa çukla tṛtiya, rgas pasar wijayamanggala di çaka 888 kilagiña di potthagin ājñā.

109. DAUSA, PURA BUKIT INDRAKAILA BI

Ib. 1. //O// I çaka 864 bulan besakā kṛṣṇa caturdaçi (ha ka) bu wāra kuningan, pāduka haji ugrasena — — — — — — —
2. būmi canigayan witan desa, kabayan wiji tapa sabonggaya boma —— ha pu manggala kacita ——
3. — dala suran tuha mangawa wangṣaya bo suruḥ matugulu tu babukas ———
4. —— lawan naya guru ba — canigayan tani pasĕmuḥ nĕya maka kadera kabayan ———————
5. magawe desan mangamaḥ mana — — pi — gat hangga ba — — tas ri wuri canigayan ku
6. kya sang di [5]) mangara hagan ta mudya karuḥ hagan — — karuḥ. hagan mangara kalod besara mahi

IIa. 1. i sala tuha samayaña maka limang tmwang bujwa —— mangkana tas banwa ni satĕmahan maka

1) afgezien van één niet leesbaar letterteken, zijn hier door de copiïst uit Ç.915, dan wel die uit Ç.989, enkele regels overgeslagen.
2) 1.: *tathāpi*
3) 1.: *mas ciñcin singhala bantuk 1 taṇḍa haji (bhārana) mā 4*
4) 1.: *sahāyaña*
5) 1.: *bangkyang sidi (?)*

2. desaña mati masaput i bo — lim yan wulihang batan i canigayan da ya masungsung makadesa, ka
3. raman i canigayan bati mangudu goti soro patiḥ matugul ———— kapara — ma —
4. ———— sa basya jat ba tunggal — di rumaḥ sang hyang takut sandingan desa — — ka — —
5. ———— san —— mu ———— tani kada sadingan desa — panguki ngukiy len tani baha si ————
6. —— tani patmahan tani sapriba ———— desa sapatahura canigayan ————

110. GOBLEG, PURA BATUR A

Ib. 1. //O// Yumu pakatahu sarbwa anug, dinganga astra, nāyakan makarun kulangkaling, mañuratang ājñā nanda, kesawa, ada pnaḥ anak banua di tambli
2. ngan makahajumpung, jumpung wiṣṇawa, mañuratang bhaskara, pratikaya tana, karakṣayañña nāyakan bantiran lampuran kduk, nāyaka sukhawati karaṇa, dha
3. nut, kati natura, kesara, baska, gaman, ajñāna, bhabya, budag, air santi sumambaḥ aku hujusyan puriḥña di hyang tahinuni, tani kawakatan, ma
4. rang sadyangça sadāyadya, di krāngan, ana krāngan ampung ya maranghadan padangayañña yawaña marumaḥ ditu, panekan di partapanañña ditu, apan hnu
5. syuruḥ hyang tahinuni, tumkap partkapda, patkapangĕn mamasamahin kadatwan, hyang wihāra prakāra, tathāpi ana lumaku ya matkap psu, marang ba .....

201. SEMBIRAN B

Ia. 1. Çaka 873 bulan posa kṛṣṇa dwitiya rggas pasar wwijayakranta tatkala kyadandha pasangkatayandha patra — (—)
2. tinin banigrama di julaḥ masang kawratan padang banwaa di julaḥ blaḥ padapada ñapa [1]) sira yan, bubur dangin padang mangga
3. lod parkapasan titi daruḥ padang para me tri hena hamaña lengget, rasa truk gnar [2]) pāpa ni grama ni julaḥ pratida
4. pat babinin pānigrama [3]) di julaḥ syanggarugin tri me henaña [4]) lenget, rasa truk gnar [2]) papa ni grama di julaḥ
5. di padang di banwaa di julaḥ ba pe bapaña manuduḥ lod, parkapasan winigraman i julaḥ parana

1) 1.: *bapa ?*
2) gnar, Brandes: *lĕrĕp*
3) 1.: *banigrama* (?)
4) vgl boven regel 3

Ib. 1. senapati di pelajungan [1]), bĕkas sumraha siddha ni parumahandha matuturin dha senapati di sadatan, dṛbyaña
2. hinuni, samaḥ ya ta mayangan di lapu kinnuandha senapati jadi byayarin sang grama bapa winigrama
3. nira pachaksuda nugrahan asyateja me anak wanuandha jadi lapu, kadahu.u aman ya di prati
4. kayandha naktañjakan, makanna masamaḥ ya bakti ingĕttan uliḥ senapati sadar taña kinuandha pratika
5. yandha naktañjakan makannama iningĕttingĕta yan uliḥ da sang sanapati, me da pratikayandha naktañjakan

II. 1. maknna matanaman tan..... umanangan di sa(ng) ratu kinuanda (senapati) ..... (pra)
2. tikayan, da nakkañjakan makanna mayunĕmann di sang ratu jadi kyadan pya sang ratu nata mahli tra
3. mahenna hamaña lengget rasa truk gnar [2]) pabalā grama di julaḥ sumanggarugin padang da banwa di julaḥ bla
4. ḥ padpada ñapa [3]) sira yan pirababya, dapat babinin banigraman i julaḥ ñabiri surat jayapatra pa
5. rakṣayanña di pannaḥña manawa gunadosaña kilagiña di samohan da senapati di panglapuan ..
6. ... (maka)supratibaddha dasatanta tuha tirā ... banwa nayakan, makarun, ida kumpi tuha

III 1. ida mañuratang ājña tuha nandhan tuha kesada, tuha pullang, da di karwa di panglapuan di bṛsabha tuha ha
2. raḥ da dikara di malapu, [4]) hadi pañcakala tuha gunanta da dikara di panglapuan di baranasi, tuha dara ba
3. pa dikara di panglapuan da bapa kuhasa dikara di pa(ng)lapuan di tira tuha saddhana da dikara di panglapu(an) ni sa
4. riḥ lamata [5]) tuya lampur ida manundun dikarana (wi)jayapura 0 mwang taruḥ karung, mā 4, patimur mā 3 mwang ta
5. nin julaḥ, kutur, tukad mamurpur, poḥ talur, tĕring wor, batu kamodi, lijong, baringin, (air pu)
6. hun, air balatuk, air runusan, kutur, air tampikĕn, poḥ bacang, air hĕpu, bĕru, air poḥ tadu
7. ka [6]) balimbing, ṛnĕk, bakar, candi, ikang tanin julaḥ ..... han nika ..... kabeh

1) wellicht: *panglapuan*
2) vgl. Ia. 4
3) 1: *bapa ?*
4) 1.: *panglapuan*
5) 1.: *suriḥ lamata*
6) 1.: *air poḥ tanduk*

202. MANIK LIU AI

Ib. 1. //O// Çaka 877 bulān çrawaṇa çukla pratipāda, rggas pasar wwijayapura, tatkālan tyurun anugrahan sang ratu çri aji (taba)
2. nendra warmmadewa, me sang ratu luhur, çri subhadrika da(r)mmadewi, umanugrahen samgĕt juru mangjahit kajang, makadanang balicak, turut (anak)
3. ya bandat sang marumaḥ di pakuwwan me rumaḥ di talun, tani kawakatĕn tarub blindaraḥ makayu tringtihing tanggung, yatakṛtya (bsar sni pama)
4. hen pamli wilang, tangkalik di hasba, purbwaprakāra, tani pahulukayunyan tan pangrotĕn ya di samaña hawanwa, ku 4 hatĕ (mwang hatĕmwang)
5. parggapña pangrotĕn ya ku 2 di murhanin sawwaña ku 1 hatĕmwang hatĕmwang, tani < tani > kawakatĕn paglar pabharu, papuñcagiri purbwa tustus
6. kayu tringtihing tanggung, yatakṛtya bĕsar sni prakāra, kunang yan marumaḥ ya di pakuwwan pangrotĕn ya ku 1 di pargĕpanña di murhanin sa

IIa. 1. (wwaña, pangro)tĕn ya piling hetan di hatĕmwang hatĕmwang, tani kawakatĕn paglar pabharu, papuñcagiri, purbwa tustus, yatakṛtya bsar sni pra
2. kāra, me tani kawakatĕn tikasan di pasar di pandhar, di kḍi, di tapahaji, salaran tambangan ḷbḷb me yan mahutang tani kalpihan
3. tani papakihangĕn [1]) pamuhakyanya mā 4 di hatahil hatĕmwang hatĕmwang yan ada sukaduḥkha(ña) marumaḥ di pakuwwan me marumaḥ di talun pamyutĕ
4. n ya, apan mahābhara buñcang hajiña di sang ratu

203. MANIK LIU BI

Ib. 1. //O// Içaka bulan çrawaṇa çukla pratipāda, rggas pasar wwijayapura, tatkālan tyurun anugrahan sang ratu çrī aji (tabanendra) dharmmadewa
2. me sang ratu luhur, çrī subhadrika dharmmadewī, umanugrahen samgat mangjahitan kajang, kabayan makadanang goto, panulisan — — — — lupa, turut
3. anak ya bandat sāng marumaḥ di pakuwwan me rumaḥ di talun tani kawakatĕn tarub blindaraḥ makayu matringtihing tanggung, yatakṛtya bsar sni, pama
4. hen pamli, wilang tangkalik di hasba, purbwaprakāra, tani pahulukayunyan (tan) pangrotĕn ya di samaña hawanwa, ku 2 [2]) hatĕmwang hatĕmwang, di parggapanña

1) 1.: *parpatihangĕn*, cf. 203.
2) In 202: *ku 4*

5. pangrotĕn ya ku 2 di murhanin sawwaña ku 1 hatĕmwang hatĕmwang, tani kawakatĕn pangglar, pabharu, papuñcagiri purbwa tustus kayu tringtihing
6. tanggung, kṛtya bsar sni prakāra, kunang yan marumaḥ ya di pakuwwan pangrotĕn ya di parggapanña ku 1 di murhanin sawwaña pi 1 hatĕmwang ha

IIa. 1. tĕmwang, tani kawakatĕn paglar pabharu, papuñcagiri, purbwa tustus, yathākṛtya bsar sni prakāra, me tani kawakatĕn tikasan di pasar di pandhar (?)
2. di kḍi, di tapa haji, saliran [1]) tambangan ḷbḷb, me yan mahutang tani kalpihan, tani parpatihangĕn, pamuhakyanya mā 4 di hatahil ha(tĕmwang ha)
3. tĕmwang, yannada sukhaduḥkhaña marumaḥ dipakuwwan, me marumaḥ di talun pamyutĕn ya, āpan mahābhara buñcang hajiña di sang ratu.

204. MANIK LIU C

Ib. 1. //O// (içа)ka 877 bulān çrawaṇa çukla pratipāda, rggas pasar wwijayapura tatkālan tyurun anugrahān sang ratu çri haji taganendra dharmmadewa
2. (me sang ratu) luhur, çrī subhadrika dharmmadewī umanugrahen samgat juru mangjahit kajang, makadanang balicak turut anak ya wandit [2]) sang maru(ma)
3. (ḥ)di pakuwwan me rumaḥ di talun, tani kawakatĕn tarub blindaraḥ makayu tringtihing tanggung, yathakṛtya bsar sni, pamahen pamli wilang, tangkalik
4. (di)hasba purbwaprakāra tani pahulukayunyan tan pangrotĕn ya di samaña hawanwa ku 4 hatĕmwang hatĕmwang di parggapañña pangrotĕn ya ku 2 di murhanin sawwa
5. (ña) ku 1 hatĕmwang hatĕmwang (ta)ni kawakatĕn pangglar pabharu, papuñcagiri, purbwa, tustus kayu tringtihing tanggung, yathākṛtya bsar sni prakāra kunang yan maru
6. (maḥ ya) di pakuwwan, panggrotĕn ya ku 1 di paṛgĕpanña di murhanin sawwaña, pangrotĕn ya piling (heta)nña hatĕmwang hatĕmwang (—)

205. MANUKAJA [3])

A. 1. Swasti çaka warṣatita 884 [4]) bulan kartika çukla (tra)
2. yodaçi, ṛgaspasar wijayapura. tatkālan sang ratu (çrī)
3. candrabhayasingha warmmadewa, masamahin tīrtha di(air) mpul
4. bhatu durbala rapi uliḥ ambaḥ hatĕmwang hatĕmwang tabu .....

1) 1.: *salaran*
2) In 202-203: *anak bandat*
3) Transcriptie volgens Stutterheim, behoudens enkele andere lezingen; zie Pl. III.
4) Damais *o.c.* p. 139 n. 1: Nous croyons qu'il faut lire 882.

5. hetu syuruḥ da senapati sarbwa tuhanda ... humangga patirta di ...
6. ..... pi uliḥ sang ratu tyā(mba)k di ba ... su bara ... de dwang talaga, pa(ng)diri (rā)
7. ..... danginan ..... tĕka ... papa(r)pan(tyan ?)
8. ..... giharañoḥ (d)ĕ .....n maharan anggan .....
9. ..... masamahin (mana)hura da pra(sasti) ... (makapa) ...
10. ..... me i ... ma .....
11. ..... madak ika .....
12. (sa)mgat da senāpati ... tuha dampa senāpa(ti) ...
13. ..... hana ... senāpati, ... ha di
14. ..... mañiringin ... kumpi .....
15. .....

B. 1. ... ida ... di pa(ng)lapwan di wṛ(sti) ... tuha .....
2. ... i pingaliḥ nya ... ṇa .....
3. ... da ... ika ... di panglapwan di
4. ... byut tuha pwa ... dhikara (di pala) pwan di tiran pu mandi ...
5. ..... kundaba ... di pa (ng)lapwan ... di meḥ kha .....
6. ... (sa) niwi sa(ngga)jama katri(ja) ... na ma (nu)k(r)aya
7. ..... hin mañ(ca) ne .....
8. ..... ku ... mahin mahandana .....

206. KINTAMANI A

Ia. 1. //O// Ing çaka 889 bulan bhadrawada, çukla tithī ṣaṣṭi rgas pasar wijayapura, tatkālan çrī haji (ta)gaṇendra dharmadewa, sang ratu luhur çri subhadrika
2. dharmadewi, mulihakat masamahin tua sātra di air miḥ [1]) mūla ānugraha sang ratu sang siddha dewatā sang lumaḥ di ai(r) madatu, di mpu daraṇa mo prasuta gawan
3. çiwasangkara, çiwaprasuti çimayangña angga pangkung kangin angga ruang kalod, angga pangkung karuḥ, dayadya ujña kadya dikitan mana thānin sātra di air miḥ [1]) sa
4. hasa yalapa sa(ng) ratu haji, tagaṇendra dha(r)madewa sada ana sa(ng) ratu luhur ça [2]) subhadrika dha(r)madewa, tua thānin anak mab(w)atāji di buru, pingalapa
5. na pikaluar ditu sātra di air miḥ [1]), simayangña tua thānin anak ma(b)watāji di buru pingabuhanangda di tua sātra di air miḥ [1]) angga ruang kalod, angga tukad air sa
6. nti [3]) me thāni hyang karuḥ ang(g)a cāmpaga, me pakit [4]) angga kayu harhar [5]) kadya me lasa kangin jnganangan hyang api yathāña kadan ungsir yya singgahyan tĕkenyan

1) ten Zuiden van Kalang anjar
2) l.: *çrī*
3) Dichtbij Kalang anjar
4) Thans Paket.
5) Thans: Aa

207. KINTAMANI B

Eén zijde (schrift als boven, 2½ regels) bij A.

Ia. 1. anak tĕka (a)tar jalan katĕba kadahulu abhyagata anada bhikṣu grama musirang ya marumaḥ ditu lyunangña kuṛn apuluḥ inganangña tani luwiḥyaña, ya
2. ta tirutin ya kahubhayan dharma pamasamahyan panghlaryan di sātra di tĕlahara, panti, jinang, kunang piranak tua sātra di dharmarupa, kunang pangatawanya minggalcka
3. n pulu paryyuk 2 di abarnā

208. KINTAMANI C

Achterzijde van No. 206; ander schrift; 6 regels.

Ib. 1. mwang purwwa dawan tajin cintamaṇi kangin angga iding [1]) taranga karuḥ, muwaḥ midĕr kĕlod kangin angga titi
2. marmar [2]) kadya baṇtaṣña, muwaḥ midĕr karuḥ ḍang kĕlodña anggan jĕruk maniṣ [3]) kadyā, muwaḥ bantaṣña di pulu
3. du angga pakit kadya, muwaḥ bantaṣña di kuñit [4]) anggan er supir kadya, muwaḥ bantaṣña balantian [5]) angga
4. n bukit jèngul [6]) kadya, muwaḥ kĕlod karuḥ di jungutña bantaṣña di bukir [7]) anggan parīgi ka
5. ngin karuḥ kadya, muwaḥ bantaṣña da(ng) karuḥña apin sri mukta [8]) anggan tukad yer baku [9]) kangin
6. kadyā tingkadi [10]) kalkalān muwaḥ bantaṣña usikawana [11]) anggan batu malingkir [12]) kalod ika dawaña ra

209. SEMBIRAN AII

IV.a 1. //O// Punaḥ di çaka 897 bulan cetra kṛṣṇa pañcami
2. rggas pasar bwijayamanggala, tatkālan sang ratu çrī janusādhu warmmadewa, sawanda [13]) ḍang kryān ser pasar ida kumpi dara dyaḥ damai, mupulang twanak ba

1) Ten Oosten van Kintamani
2) Bij Kalang anjar; thans (Titi)mahmah
3) thans Masĕm
4) thans Pura ring Gunung Kunjit
5) thans desa Blantjang (?)
6) thans Djĕnggul bij Blantjang (?)
7) thans Bukih
8) l.: *çrī mukha*
9) thans yeh Batu
10) l.: *tingkad di kalkalan;* thans grens van Sĕrai
11) thans Sukawana
12) grens Sukawana met Kintamani
13) l.: *sambandha*

3. nwa di julaḥ makapasukuta, halyun to linipĕtang dug sang ratu sang lumāḥ di bwaḥ rangga, saha twa syuruḥda ya kalipĕtan, maruma di julaḥ, marang santā
4. nan marumaḥ ditu, yānugrahanda ya mabharin paṇḍakṣayanña, anugrahan sang ratu atītaprabhu, me pirpagĕḥda ya tani kapunaruktan,
5. pangrakṣayanña, uliḥ datu kabudi kabudi, me cakṣu paracakṣuḥ halyun mangilala dṛbya haji, parawuluwulu saprakāra, apan (r)yyuryyaṃ
6. da katurutan dharmmadāyadya, pamasamahyan pandĕm bapanda di dharmmakuta, makadanang di baleçwara, di banwa di bungkulan, saha twa birin sang

IVb. 1. ratu çrī janāsadhu warmmadewa, twānak banwa di julaḥ māsu 10 dhikara siwanggada, panundun randhi, hulu kayu di widatar trisa, karakṣayaña ba
2. nāsuga, gaman, turut juru di kadhuran suwad, dharmma, hulu kayu di lwaran tra(ng)gaṇa, karakṣayanña danagaṇa, nuhuk, palar, ḍanghwa
3. n, baṇigrāma lamatan kuta, tuha gusali mandhura, astakula sujiwa, ḍanghwan astakaya mahendra, kestatade, pratikaya ke
4. sawa, karakṣayanña gaṇabhawa, subhama, turut juru di kadhurān makapatang juru, paknayangña to mās paranakangña mā 2 ku 1 di hatahi
5. l, hatmwang hatmwang, byayanangña di kārttika angkĕn raḥ tirthā tĕhĕr pakadan nasi balun lamak 10 lyunang nasiña guñja 6 di guñjan panghu
6. (rwan) di halamak, beyangña culung, dadiḥ, tangguli, haṛtan [1]), siddhu hajĕngan, pirak dakṣiṇa upaḥ parjuluk mā 1 ku 1 me pamaka

Va 1. kadan sara blin ku 1 rasuna, halya, blin ku 1 çrahangña di da kulapati me da karana jataka ditu, angkĕn kārttika me raḥ tirthā ditu, ha
2. tmwang hatmwang, habhaban tkapyanña 1 lod pasiwwan, tambak, parigi pagĕr kambang, pangatawanña, dahan kalod kangin karuh, lantangña haratu
3. s dwang puluḥ pitu dpa, kunang yanada dūrbalan sanghyang paryyangan, me pandĕm, pañcuran, pasibwan, prasada, jalan raya, denan lodan
4. pahurupangña banwa di julaḥ, di indrapura, buwuṇḍaḷm, hiliran, kabeyanña, amin sawidharmman [2]) sanghyang paryyangan ditu, parbyayanya ya
5. , raptangĕnya, watu sakasamahangña uliḥ to wanwa di julaḥ yanada tarahan tumĕken twa partapanan di dharmmakuta, kapwa ta ya kasamagrin

[1]) l. : *haṛtak*
[2]) l. : *siwidharman*

6. turun tangga saha sañjata, tulungĕn to patapan di dharmmakuta, apan ya prasiddha, ryyuryyang sang ratu dharmmadāyadya ditu, kilagiña

Vb. 1. di samohanda senāpati, di panglapwan makasupratibaddha, senāpati wṛsabha ida kumpi tuha masigi, da ser krāngan tuha manta
2. da nāyakan makarūn ida wandāmi bhimatra, da mañuratang ājñā tuha wasuwandhu, me tuha prawāra, da cakṣu dikāraṇa di wijayapura, tuha
3. nogata, da cakṣu di wijayakrānta tuha rājana, da di karaṇa di panglapuan di wṛṣabha, tuha dhana, da di karaṇa di panglapwan (di) pañcakala tuha taran
4. , da di kāraṇa di panglapwan di ḍaṇḍawāçī tuha gama, da di kāraṇa di panglapwan di pituha bera [1]), da panglapwan di wwit tuha lalita, syuratang da kāraṇa
5. wija(ya)pura baṇaçrī //O//

210. GOBLEG, PURA DESA II

IIa. 6. Punaḥ di çaka 905 bulan phalguṇa kṛṣṇa nawamī, rggas pasar wwijayakranta, tatkālan siwidharmman ida hyang di buki

IIb. 1. tunggal, paradayan indrapura di banua di air tabar, mañambaḥ di rāja paduka, di tatkālan çrī mahārāja çrī wijaya mahādewí, masuruhang pādukanda siwyan di
2. ni di bali, tanyada birinda datu, syuruḥda katahinyan dini di bali da senāpati daḷm bunut tuha kulup, da senāpati waranaçī tuha neko, da senāpati wṛ
3. sabha ida kumpi tuha masigi, ida di wadihati tuha karuṇa, ida di makudur tuha smut, pangurang di pangkaja tuha jalu, pangurang di air haji tuha boca, saha twa yanugrahe
4. n tua siwidharmman ida hyang di bukitunggal di banua di air tabar, mabharin paṇḍakṣayanña sangkayan rām paraspara kanakañña yathāña tani kapunaruktan kabudi ka
5. budi, kilagiña di samohanda senāpati di panglapuan makasupratiwaddha sarbwa, dinganga sumbul, da nāyakan makarun dangācāryya narotama, da di kāraṇa di wijaya
6. pura, me di kāraṇa di wija(ya)kranta tuha suaṣṭa, da mañuratang ajñā di hulu sumbul, da mañuratang ajñā di tngaḥ ida kumpi kulup bok, da mañuratang ajñā pling tba i

IIIa. 1. da kumpi tuha marajñayā [2]), da cakṣu di wijayapura da kumpi tuha manorbhawa, da cakṣu kāraṇa di wijayakranta tuha jaddhara, da dhikara di panglapuan di pituha tuha

[1]) l. : *tuha bera*
[2]) l. : *marañjaya*, cf. 301-303, 306.

2. bera, da dhikāra di panglapuan di byut tuha sakan, da dhikāra di panglapuan di tira tuha manukula, da dhikāra di panglapuan di wṛṣabha tuha kārtta, da dhikāra di panglapu
3. an di pañcakāla tuha bikrama, da dhikāra di panglapuan di wāranaçī tuha sanmata, da panglapuan di surih lamsu tuha sanggat, da panglapuan di surih lamata tuha nakula,
4. syuratang anak di kāraṇa di wijayapura dhanu //O//

301. BEBETIN AII

IIIb. 2. //O// Punaḥ di çaka 911 wulan posa kṛṣṇa trayodaçi rggas pasar bwijayakrānta, tatkālan
3. sang ratu luhur çri gunapriyadharmmapatni, sang ratu maruhani çrī dharmmodayana warmmadewa, umanugrahen tu anak banua di banwa bharu, makahakuta jhang ba
4. nwa tuha, basta, mañuratang tayung, hulu lapu kuñcang, kulapati sadhyagana, me karakṣayañña maghawa, gansur, rahit, ram paraspara kanakañña hoka
5. hañang, tartawan ulih tarahan, mabhari'in pangraksayañña, tani kabakatěn ludan ulih pamwatan, tani kelalanyan, ulih cakṣu paracakṣu, me a(nada .....)

Pl. IV ontbreekt

Va. 1. waddha sarbwa dingangā syumbul, da nāyakan makarun ḍangācaryya narotama, da mañuratang ajñā tuha busyat tuha kulup bok, tuha marañjaya,
2. adhikāraṇa di bijayapura tuha swastha, da cakṣu kāraṇa di bijayapura manurbhawa, da cakṣu kāraṇa di bijayakrānta tuha jadhara, da dhikāra di
3. panglapuan di brṣābha tuha karta, da dhikāra di panglapuan di pañcakala tuha bikrama, da dhikāra di panglapuan di wāranaçi tuha dulur, da dhikā
4. ra di panglapuan di pituha tuha bera, da dhikāra di panglapuan di tira, tuha pamu(k)tyan, da dhikāra di panglapuan di byut tuha palar, da dhikāra di pang
5. lapuan di surih lamata tuha bagot, syuratang anak di kāraṇa wijayapura koncng //O//

302. SERAI AII

IIb. 2. Çaka 915 bulan
3. margaçira çukla daçami, rgas pasar bijayakrānta, tatkālan anak mabwatthaji di buru karaksayañña sungsang, ṛngan pratikāya tihung, mañuratang sarma, ña rāya ajñā
4. na, mañambaḥ di sang ratu babini maruhani, sang ratu luhur çrī

giṇapriyadharmmapatni sang ratu maruhani çrī udāyana warmmadewa sambandha, hěntwa mabwatthaji di buru matahi
5. lang dṛwya haji pangrotña māsu 9 hatmwang hatmwang di nāyakaña, kunang pwan tani pamriḥ tumahilang hěntwa māsu 9 makanimitta ram paraspara rgěpña, kapwa alaḥ, ni la
6. kwangña, tani burung manunggu, akṣaya tunggalña matahil dṛbya haji, saha twa pingjadyangña sakit kepwañña, pyañambaḥña di sang ratu manghyang angidiḥ ya ndi dṛ

IIIa. 1. bya hajiña ada pwa sambegan sang ratu mangnangan sakit hěntwa mabwat haji di buru tumahilang hěntwa māsu 9 ya ta hetuña māsu 7 pangḷyö mā 7 juga tahilña rotña,
2. angkěn bulan cetra hatmwang hatmwang saha twa pyasuruḥ sang ratu ucapan sapanganḍěl sang ratu di rot hěntwa mabwatthaji di buru, di da senapati ser nāyaka makadi mpungku çaiwa
3. scgata tka di pangmwan pang tlu ulihda di pasamakṣa pālapknan, makasupratibhaddha, guṇanya doṣanya, hakisakitan hěntwa mabwatthaji di buru makahcnayaka, kunang
4. pasāmya palāpknanda makasupratibaddha, hěntwa māsu 7 pangḷyö mā 7 panganḍěḥ sang ratu, ya ta yaywin ulihda di pasamakṣa pālapknan saha twa yanugrahen ya
5. pangrakṣanya kmitanangña yathāña pag(ě)hangěn hěntwa rotña māsu 7 pangḷyö mā 7 tahilangña hatmwang hatmwang di bulan cetra tani kadan hapit pargantiña di sang
6. ratu, di nāyakaña, di batu, pangatabanangña, di sang ratu karyyu rukud 1 kajadyan pamulyanyañña ku 2 malulunangña habulan habulan, knayangña pamanuk

IIIb. 1. ku 1 tani paparcakṣwan me kajadyanya bulwan [1]) ṛgěpña, tutudyan ṛgěnña tani pamwitěn, pangatabanangña di nāyakaña di māgha bras guñja 40 paculung mā 1 pawu
2. ran mā 1 ku 2 kulit lambar 2 di mahanawami bras guñja 40 paculung mā 1 pawuran mā 1 ku 2 kulit lambar 2 pamatambar makmit lañcang mā 2 ha
3. bulan habulan katkan di nāyakaña yan ada paseḥ mangdiri pangglar mā 2 dmi makanāyaka [2]), tani kabakatěn matkap lañcang baruga, wantilan dinding ari mananduk
4. mayung, mamugbug matkap di singhamandawa tani pahenyan kayu tring ptung ruyung, bakal, bulu, tani blinyan miñak, bras ulih sang ratu me nāyakaña tani dudu
5. kěn uṇḍahagi prakāra, tani dudukyan karambo, sampi, besara, me tani tandasyan ulih pamwatan me tyakṣu banwa, me nāyakaña, prakāra, jhang twa ya

---

[1]) l. : *balwan*

[2]) wellicht : *tmwan nāyakaña* (vgl. 108. 1b. 6)

6. n mangdiri sanga ya, kajadyanya, pañabungĕn tani sisikan tani adĕgyan uliḥ nāyaka sakṣi, kunang yan ada pacarungga marumaḥ di thānin buru pabĕyyanya pangro

IVa. 1. t ku 1 di hapataruhan di akurĕn me tani tangkalikyan tani kaknan parawuluwulu kelala prakāra, yanada cakṣu paracakṣu biri mangamaḥ pabĕyya
2. nya sayathāçaktiña, tani pamasyapyan, kunang knayangña parangçam pi 4 di halambar, jhang twa yan lumaku ya mangulit [1]) pamawaryyanya tani sapan kajadyanya
3. ben pihal me tring tyajmin me tani kaknan laku langkaḥ tihing tanggung, yathākṛtya bsar sanni, pamahen pamli prakara me di prataya yan turun di pat pa(ta)ruhan
4. me di thānin buru kunang hinganang bayung di tngaḥ padang, bunar, liñjongan, çrī mukha, ya hĕntwa prasiddha thānin buru, ada uparata twānak mabwatthaji di buru ada mati krangan
5. ampungña marang hadān padangayañña, mās pirak kangçabhājana, tambrabhājana, hulun rbwang karambo sapi, huma parlak padang mmal, mulyan mā 4 alapañña marhantu
6. ya sesan yalap marhantu ya, rgĕpña maruhani katahwan di ya, yan krangan sahing masuk habhagi katkan di luhur hāsĕpasĕpanang babinin buru mā 2 ku 2 jhang twa

IVb. 1. hĕntwa rgĕp buru mahutang tani baryyan pakadahĕn pabungsiran. tathāpi twa phalliña habulan habulan tani kadan pabwatña di nāyakaña jhang twa hĕntwa karyyu
2. ben sanghyang taṇḍa, çida, di kitkani tambĕlyan, me yan ada twānak mañambaḥ di sang ratu, mangidiḥ banguněn partapa(an) di tānin buru, pakatahwanya twānak mabwatthaji di buru
3. kasiddhañña kunang hingan thānin mabwatthaji di buru daruhan di pangupĕtan denan di manukan, danginan blaḥ rwang cintāmaṇi hingaña danginan lipĕt di paninggungan di
4. bangkyang siděm di air slar, kinwaña makatahu aku pyaneka(ng)ña bhaktiña di punta hyang mās 4 kilagiña di samohanda
5. senāpati ser nāyaka di pasamakṣa palapknan makasupratibaddha makādi mpungku sogata māheçwara sarbwa dinganga syumbul da senāpati pinatiḥ dyaḥ
6. mahogra, da senāpati daḷm bunut tuha buñcang, da senāpati wṛsabha tuha pradhaṇa, da senāpati kuturan dyaḥ kuting, da senāpati wāranaçi tuha gato, da se

Va. 1. nāpati mañiringin tuha tabu, samgat tuhañjawa, tuha marañjaya, samgat ser krangan tuha naruḥ samgat adhikāraṇa pura tuha tangun, samgat nāyakan ka

---

1) *mangulĕt ?*

2. lula tuha guṇo, samgat tapa haji giṇangça samgat mañuratang ājña katlu mañjapara, dinākara suwendra [1]) samgat adhikāraṇa kranta pamas, samgat adhikā
3. raṇa [2]) pura manorbhawa, samgat cakṣu kāraṇa kranta udhara, mpungku di punyanta ḍang ācāryya phali, mpungku di air garuḍa ḍang ācāryya dewangga, mpungku di binor ḍa
4. ng ācāryya widyāka, samgat yajñā ḍang ācāryya kesaragra, mpungku di kasogatan ida di canggini ḍang upādhyayā sudhar, mpungku di bajraçikra(ra) ḍang upā
5. dhyāya muni, mpungku di nalĕnda ḍang upādhyāya dhanawan, samgat mangirengiren wandami çrenika tyulisang anak di kāraṇa pura narottama //O//

303. BWAHAN A [3])

I. 1. Ing çaka 916 phalguṇamāsa, tithi pañcami, çuklapakṣa, pa, ka, wra, marakiḥ wāra, irikā diwaça nikang karāmān i wingkang raṇu bwahan sahu
2. lukāyu, hulu kāyu blas, mwang sādhyanta, panulisan rotangga, rāma kabayān ḍangācāryya dewanggī, bhadra, manambaḥ i haji sajalu
3. strī, crī guṇapriyadharmmapatnī, sira jalu çrī dharmodāyana warmmadewa, makahetu, ikang karāmān i wingkang raṇu kḍisan, ya ta pi
4. nadamlakan praṣaṣṭi, tkap haji sang lumaḥ ring nūsa dwa, yathānyan ilwa ikang karāmān i wingkang raṇu bwahan sālapkna mwang ikang karāmā
5. n i wingkang raṇu kḍisan, tka ring dabya [4]) haji, takĕr turun buñcang haji rayādmit saprakāra, mangkana rasa nikang praṣaṣṭi anugraha haji sang
6. lumāḥ ring nūsa dwa, irikang karāmān i wingkang raṇu kḍisan, kunang sangkā ri hyun ikang karāmān i wingkang raṇu bwahan sumehaknā çarintanya, mā
7. ryya sālapkna mwang ikang karāmān i wingkang raṇu kḍisan, yathānyan sutantrā i kāwakanya, matangnyan panambaḥ ikang karāmān i wingkang raṇu
8. bwahan i haji sajalustrī, mahyang anugraha aminta praṣaṣṭi, sampun ta ya sinanmata, matangnyan winehan praṣaṣṭi, kmitanya, ci
9. hnanyan priḥ çarintana sutantrā i kāwakanya, ikang karāmān i wingkang raṇu bwahan, māryya tan parabyapāra, tan sālapkna mwang ikang
10. karāmān i wingkang raṇu kḍisan, kunang saknakna nikang karāmān i wingkang raṇu bwahan salwīr nikang drabya haji, buñcang haji, takĕr turun ra
11. yādmit saprakāra, salwīr ni kaknaknanya ring anādi i sarasa nikang praṣaṣṭi anugraha haji sang lumāḥ ring nūsa ḍwa, atĕhĕra i

---

1) 1.: *Surendra,* vgl. 303. 2) 1.: *cakṣu kāraṇa* 3) Zie Pl. IV 4) 1.: drabya.

II. 1. kā isyana nikang karāmān i wīngkang raṇu bwahan, mwang atĕhör langgĕnga pañambahan haji ikang karāmān i wingkang raṇu bwahan sapasuk thā
2. ni, tka ring dlāha ning dlāha, kunang lwīr ni kaknaknanya, madaměl hyang ngapi, gusali, yathānyan hana wgilanikā sang adalanasungsung saprakāra, ku
3. nang parimaṇḍala ni thāninya, makahīngan padyusan munggaḥ angulwan makahīngan bubung tumurun angalor, makahīngan aru pĕsĕg
4. tumurun angawetan, tan tumbasana lngis, cabya, atak, wungkuḍu, lawai, wḍihan, āpa tan hana ngkā ri thāninya, kunang kawgilakna ya
5. wilang saraṣa ni sarsarnya, mwang pya ni dlag catu 2 angkan cetra, tarub mās māçāka 6 ku 1 parcakṣu sā 3 blindaraḥ mās māçāka 2 sā
6. 3 parcakṣu sā 3 tan knāna parpiliḥ, partimpik, yāpwan hana wākcapala, hastacapala, amṛp, anampyal, anudingi, anahura
7. ya sarasa ning tandas wijilaknanya, mās māçāka 2 ku 2 munggaha i sanghyang ngapi, mwang yan hana krāngan tumpur pjaḥ ngkāna, sahana ni
8. drabyānya umunggaha i sanghyangapi, yapwan krāngan hana walunya, suhunan tanggungan tkapan ing dumūma drabyānya. jalu rwang dūman
9. strī sadūmān, umunggaha i sanghyangapi, mapaknā caru, samangkana ikang karāmān i bwahan mawwata ya bungan tangkalik angkan
10. cetra, mās māçāka 2 tmwan psu mās māçāka 1 ku 1 ilwaknanya umarā i wījapura ing nāyaka tangkalik yāpwan parā
11. i bwahan ikang mabwatthaji ananggapi bungan tangkalik, maweha ikang karāmān amangana pisan hīngananya sayathāçaktinya,
12. yan hana pamli haji gulmā mās māçāka 1 hingananya, tikasan naika [1]) manuk mwang kajurubalyan munggaha i sanghyang ngapi pa ——————— [2])

III. 1. tan panghuḷsana, mwang yan hana pamli haji ing māgha, ing mahānawami, bawang sā 3 arghanya sukat 1 catu 2 kasumbha sā 3 (arghanya ca)
2. tu 1 dlag sā 3 arghanya rwang siki, wḍus sā 3 ḷpihĕn, tan tumbasana, tan pintana ring ngantara, mwang tan pintāna tan tumba(sana)
3. kulit ning sapi, kulit ning wḍus, bakal ning rangin, āpa tan hana burwan haji ngkāna, pasangwukiranya ring nāyaka tapa haji (mā)
4. s māçāka 2 ku 2 kabehanya i hambanya sakārāmān, mwang sakwaiḥ nikang momaḥ i japura, pacakṣu ku 1 wwataknanya ing nāyaka tapa
5. haji, mwang pawwat sapawwat, i cakṣuḥ sapawwat, tan pintāna papiliḥ, angkan poçyamāsa, tithi pañcadaçi çukla satahun sa
6. tahun, tan sāpan tkap ning watĕk tapa haji ring hnuhnu saparānya

[1]) l.: *nāyaka*
[2]) l.: *pinakapacaru*

masa byawahāra, tan pintāna hayu, pamli pinta palaku, tkap ni(ng) nā
7. yaka tapa haji, patahil ni kahyangan ing māgha, mahānawami sā tikasaning parsangkha, prasuling, parpadaha, ku 2 ing sawangunan
8. mwang tikasan ing apukul, paganḍing, panḍe wsi, panḍe mās, mās māçāka 1 ku 1 ing sawangunan, tuhañjawa, nāyakan buru ku 1 ing
9. sanāyaka, umunggaha i sanghyang api, mapaknā pamahaywa ing samananā ngkāna, yāpwan padaměl kuṭa i cading, i wanwa bharu, maturuna
10. ya wwang prā 1 tan pakuṭa ing thāni salen, mwang sangkĕr tahunya ring māgha, dlag 5 pyanya sawungbung, ususnya sawungbung, pepesan
11. sapuluḥ pesan, ñalyan tuhur sasukat, pirak pangisi kampil māçāka 3 kawwata i haji, tan papacakṣuha

IV. 1. parpiliḥ, ing mahānawami, dlag 4 pyanya sawungbung, ususnya sawungbung pepesan limang pesan, ñalyan tuhur dwang catu, ka
2. wwata i haji, cakṣu haji dlag 1 pyanya sarakit, ususnya sausus ning dlag, 1 pepesan 1 ñalyan tuhur tngaḥ catu, tan
3. cakṣuhana tkap ning ser ḍaṇu, tuhun cakṣu haji juga macakṣuhana ikang pañambahan haji ngkāna yāpwan hana pamli, pinta
4. palaku saprakāra, maweha ya amangana piṇḍwa hīngananya sahita ni manaḥnya tan panghuḷna, tan kna burabulu [1])
5. saput hayu, mwang tan tutuděn uṇḍahagi, pakayan, tan dampulana sapi, bisār, wḍus, celeng, asu, itik
6. , hayam, manuk kitiran, putir, wuruwuru, hayamalas, salwir ning dṛbya mulya iningū, samangkana sakweḥ ni
7. kang hulun haji, panghayapan, prataya, sanggingan, gulma, sumbat, pun bahan, kaṇḍang, saprakāra, an tan hana
8. deyan baryyabaryya sila molahulaḥ, tan pangraparapā irikanang sarbwa tumuwuḥ, salinarangan nikang pañambahan ha
9. ji i bwahan, āpan madaměl umaḥ sanghyang i turuñan ikang pañambahan i bwahan, matangnyan tan punaruktan sa
10. rasa nikang praṣaṣṭi nikang pañambahan haji i bwahan, tkapnira sang anāgata prahajyan, mwang sang senāpati ser nāyaka
11. , tka i dlāha ning dlāha, kasakṣyan tkapnira senāpati ser nāyaka ring pasamakṣa pālapknan makabehan, makādi mpu

V. 1. ngku sogata maheçwara, sang senāpati sarbwa pu mahogra, dinganga sinumbul, sang senāpati pinatiḥ pu tabu, samgat a
2. dhikāraṇa wija(ya)krānta tanggung, samgat adhikāraṇa wijayapura guṇo, samgat mañuratangajñā katriṇi, marañjaya
3. , dinakara, surendra, cakṣu kārana kāliḥ, cuhak waja, pituha jadhara, panglapwan i mañiringin palar, panglapwa

[1]) Hier heeft men op de plaat zitten knoeien (V. St. C.)

4. n i wṛṣabha bīja, panglapwan i pañcakala brisana [1]), panglapwan i tira pamuktyan, panglapwan i surih kulwan siwangkara,
5. panglapwan i surih wetan bañcu, ing kasogatan ḍang upādhyaya ing nalanda ḍangācāryya dhanawān, i wārānasī
6. ḍangācāryya sucandra, mangirengiren wandāmi çrenika, ing kasewan samgat makarun, ḍangācāryya widyārka, panga
7. jyan ing çāla çrī makutāçana ḍangācāryya drawina, mwang ḍangācāryya widyut pangajyan ḍangācāryya sānidhya, likhi
8. tapāt(t)ra mabwat haji ing kāraṇa wijayapura kramana .//

304. SADING A [2])

Ib. 1. //O// Çaka 923 wulan jyeṣṭa, kṛṣṇa daçami, rggas pasar bwijayapura, tatkālan sang ratu çrī giṇagriyadharmmapatni [3]), ida maruhani çrī dharmmodayana warmmadewa, masu
2. ruhang hĕntwanak banwa di bantiran makasahulukayu alapknan ulih mpungku sogata mahaiçwara turut da senāpati ser nāyaka di pakirakirān makasupratibaddha
3. sangkayan lagi ta dĕngĕr di sang ratu pracāran to banwa di bantiran makahabanwa turut ñomatuha makamārgga di tani tahuña di çila, paḍa makapatih btĕngña, ghya twa ya
4. n anada tamyuña banwa, paḍa palwasān malasin rumaḥña, saha twa mārggaña, yalapkna ulih mpungku sogata mahaiçwara, turut da senāpati ser nāyaka di pakiraki
5. ran makasupratibaddha, subal ta yucap byalik blaḥ gnĕp pangmwan pang tlu, kunang pwan tani yogya pracāran to banwa ghya twa kramāña, nguniweḥ tangehangña pakolahĕ
6. n ghya twa, saha twa pisuruhang ya sarbwaçwan, subal ta ya sarbwaçwa ryyampas ditu di banwaña, kapwa ta malarib, mapaspasan paḍa prihawak, kunang pwan manglamwanglamwang ga

Plaat II. III ontbreekt

IVa. 1. kunang, yan singgaḥ mangidih nasi me panginsanin pĕdĕmĕn sopacāra, briyañña ya mangamaḥ sayathāçakti saha tikĕr, kunang yan lagna aikawasa makupina [4]) lwirda tamyu, api
2. kayu haḍangangña, āpan ya panginakyan dyana kagihida, jaha ya nistura, ghya twa ida tamyu mān, jaha ida peḍita mametpetin di amahĕn, me di inumān
3. kapwa kahantusan ida taḍahĕn sayathāçaktin banwa kapwa sama tĕkyönĕn [5]) ida jhāng, sambungyan papanimtim sang ratu, paḍa kaanumanan kakasihĕn di hni banwa di bantiran ma

1) 1.: *bikrama* (210, 301)
2) Zie Pl. V
3) 1.: *guṇapriyadharmapatnī*
4) 1.: *ekawāsa makaupīna*
5) 1.: *takyönĕn*

4. kasahulukayu, kunang yan tani sulakṣaṇa hĕnto tamyu atawā baribari çila mangraparapa kunang, jaha ya mamri ya mangamaḥ kunang yan syuruḥ sang ratu mangawa tulis matlak sar
5. bwa, me cakṣu paracakṣu kunang, pabriyan ya mangamaḥ sayathāçaktiña, tani pabriyan pamukājñā pramada çrangsisik sipasipat, pirak hakupang sātak, kunang yan pṛgi lwirña
6. to surat yabaña, sangkayan apadgata rinyuhang kunang hĕnto syuruḥ, kajadyan ya pakilala nasi ari di samaña habanwa paběryyaña mangamaḥ, tani kadan doçaña, me si

IVb. 1. patña, kunang yan tanyada ulih sari, pangjakanĕn ya gruḥ pangdadakĕn, yathāña kadrākṣiddhan hĕntwa haprayojana me yan ada twanak matkapang ya mrayoga bañcana, maniba
2. bnibab ñak di pirak sisat [1]) pirak hākupang sātak tka di hamāsña, jaha ya mamayar jaha ya takut, ingĕtyaña kawwangaña kabatĕkaña kajurwaña sampilaña, sangkaña,
3. banwaña adañña uña ya takut jaha ya karāran di pabwatangña, ñapasuk juga di sang ratu, pakatahwangĕn hĕntwanak ghya twa pracāraña ghya twa ulihña twanak banwa di ba
4. ntiran sahulukayu turut ñomatuha makamārga [2]) di kasakṣyān ulih mpungku sogata mahaiçwara, turut sang senāpati ser nāyaka di pakirakirān makasupra
5. tibaddha muwaḥ nāyakanya kelalanya kadi [3]) pasyapyan, tani pasaputyan, tani yāronyan, tani panglamakyan, mwang tani kaknan dṛwya haji parawulu yen pata
6. mwang, patuwuḥ pabalyan pamalandang kapanwak pakañcang [4]) mabantilan, pakĕkĕs, tuṇḍak bahan, taṇḍas, kasambaran, ludan, tani kelalenyan rggap babini, pamli pa

Va. 1. mahen paburu, rumbas pabharu, kunang isinyanña di nāyakaña, panghubĕng mā 4 tani papacakṣwan, sambar mā 2 ku 2 tani papacakṣwan, tani pakadan karuṇḍung tani papacakṣwan,
2. tani pahenya sajisaji, miçra pasang guṇung mā 1 pacakṣu ku 1 wilang mā 2 ku 2 pacakṣu ku 10 yan ada krangan di babu banwaña bwatangña dṛbyaña di nayakaña, tngaḥña panekĕn
3. di banwa, kunang hingan thaniña daruhan her kapaha her byu matatu, hingañña lodan herara manek di tangkup manögĕrang patalyan batu, hingan danginan pundu [5])
4. iru kadya kayu puring punduk sumpilahan hanjuling [6]) di ḷḳḷk saha

1) 1.: *sipat?*
2) vgl. 1b. 3
3) 1.: *tani*
4) 1.: *palañcang*
5) 1.: *punduk*
6) 1.: *handul(i)?*

twa lwar thaniña, kawnangan marābyan masampātsara ditu kajadyan pamulenyañña tubuḥ, kaja

5. dyan kalyan tanaḥ hyang çīma kaklungan padmak kmitan sadanā mañlat kaditu wnang pangalapĕn po ernak len puñcar surangña kawnangan ṛbahĕn kayu larangan sadaña
6. di sampatsarańa, gha twa yanada paganḍing sang ratu ma(ra)nmak, di banwaña, br(y)anña ya mā 1 yan patapukan pamukul menmen bañwal pirus sang ratu bryanña ku 2 patulak

Vb. 1. yanambaran ku 1 bryanña, yan tani ñak biri saha twa, pamantanĕn [1]) kunang ya, kanangyangña di nāyakaña patanan di sang ratu, gha twa anugrahan sang ratu di banwa di bantiran makasahuluka
2. yu, tulisang karaṇa pura kāramas di pasamuhanda jhāng.

305. BATUR PURA ABANG A [2])

Ib. 1. //O// Ing çaka 933 cetramāsa, tithi pratipāda, çuklapakṣa, ha, pa, çu, wāra mahatal, irika diwaça nikang karāman i wingkang raṇu air hawang, sapañambahan
2. hulu kayu, jatikarmma, mwang ratmana, mañuratang siwakarta, pamudhi gaṇabrāhma, dewakarmma pramulya, tka ring rāma kabayan, bhamendra, suddhakṣara, gaṇa içana, ajña
3. na, widyadhipa, suragaṇa, plat, sugya, manambaḥ i pāduka haji, çrī dharmmodayana warmmadewa, makasopana rakryānasba, dyaḥ mañjak, makahetu
4. mājarakĕn uṇakṣayan i hambanya sakarāman, kunang pwa sangka ri tan wgīl ya mangisi dṛbya haji tangkalik, mwang parawuluwulu, pinta pamli, ring māgha mahāna
5. wamī, ringāntara, tkeng laku langkaḥ, buñcang haji, haywahaywan, saknaknanya ring lāgi, ya matangnyan panambaḥ i pāduka haji, anghyang amintānugraha, an naṇḍĕ

IIa. 1. hĕn, ikanang drawya haji, mwang parawuluwulu, haywahaywan, tkeng tangkalik, saknaknanya ring malamā, prakāra, mangkana marma ni panambaḥ nikanganak thāni, i pāduka haji
2. hana pwa karuṇyasiḥ sambeganira, mangĕnangĕn sapanghyang nikanganak thāni, matangnyan pakon sira mālapkna i sang senāpati, ser nāyaka, ring pakirakirāni jro
3. makadi mpungku çaiwasogata, makabehan, umalapkna sayathāsambhawa ni panambaḥ nikanganak thāni, prekṣa kapwa sireng pakirakirān, makādi mpungku çaiwaso
4. gata, tumulwi ta sira mangdḷdḷ mwang anung kapracayanira, tumontona ikang karāman i thāninya, hana pwa sira wiku bala haji, humaturi pasamūhanira makabaihān,

---

1) l.: *pramantanĕn ?*
2) Zie Pl. VI.

5. matangnyan pakon sira i ḍangācāryya bajantika kāliḥ ḍangācāryya nisita, mwang ḍangācāryya bhacandra, iniring sang senāpati kuturan dyaḥ kayop, sumuddhi ikang karā

IIb. 1. man i thāninya, ri dwā singgiḥnya unakṣayanya, tuhu pwa ya balakṣaya, tumulwi ta sira kabaiḥ mapupul, mālapkna kinabehan, tan pingsan pingrwa, winantaḥ wi
2. nalik blaḥ, hana pwāntuk ning mālapkna, an kasinggihan sapanghyang nikanganak thāni, samangkana kḍiknya ri thāninya, ya ta matangnyan knoḥ ikanang dṛwya haji, yathānyan
3. lota lalaṇa ri pangasthānanya, dṛbya haji ning tangkalik, māsaka 2 piliḥ mās sā 3 panali manaḍaḥ ku 1 tĕmwan psu ku 1 tĕhĕr dadyangingwasu ri thāninya, tan sapa
4. n dening nāyakanasba, mwang cakṣuḥ tangkalik, mwang tangkalik ghori, mwang tan paweha mulya ning skul ning nāyakanasba, tan paweha pamukājñā, yan poliḥ kuda ika sang mana
5. ngkalik inger hawang, tan çrahakna ing karāman ikang kuda, tan kmitĕn dening karāman, tuhun maweha panuntun juga ikang karāman pirak ku 2 saput hayu juga ika

IIIa. 1. nganak thāni irika sang manangkalik, rakwa ya tanilu sang cakṣuḥ tangkalik, pangurang sari kawehĕn tkap nikang karāman, kunang lwiranika sang manangkalik kuda ing air hawang, tan pa
2. malakwa pakaṇḍang, pamirung, pasanga, pasawung, pasampat, pawurung, tan pasuka ring pomahan, tan panangkalikana kuda i ruhur kala ning lumkas manangkalik, tan pangala
3. pana kris, kampit, lukay, wḍung, wadung, sasap, linggis, aṣṭam tnunan laway, wḍihan, basahan, kurug, mwangasimsim, ahuḷs, tkeng rarayā
4. timaḥ, mengĕtingĕt, makalungkalung, nguniweḥ, wwang humaliwat, madalanasungsung, wwang ngapkĕna, amnamnaḥ, tan sapan, tan sisikĕn, tan sipatĕn mangkana yan ha
5. na wḍus, mwang sapi, besara, amoring kuda tinangkalik, tan sikpĕn, tanalapĕn, apan ya mangdadyakĕn trasa i ramanta, yāpwan hana makolahang mangkana, kinona

IIIb. 1. kĕnya pājarakna i pāduka haji, tkap nikang karāman, tan wurung ya tibāna doṣa mā mās (s)u 1 mā 4 ing sawwang, kunang kraman ikang karāmanangiwyö, irika sang manangkalik kuda lanang, kuda
2. wadwan, nguniweḥ manghuwakĕn kuda lanang wadwan, çrahana skul tlung wakul, iwakanya sayathāsaktī, sahanahana, twakanya tlung pulu manisan, palungan 3 wwaḥ 5 wu
3. hĕl, haryyan roni pisang sahanahana, damar 3 çrahakna ing pasuk ganti, ikang pasuk ganti sumrahakna ya i sang manangkalik, ika ta tan sipatĕn, tan piḍitan

4. tan pramādana, panutud, çrangsisik, tan p'hīraṇa [1]) malakwa hayam itik, celeng, wḍus, tan panghuḷsana pisaningu, kunang yan hana manangkalik ḍahanan, mwang ri
5. ngantara kunang, mangkana taḥ tkapan ta irika sang manangkalik tumutana sakrama nikang ṣikṣā rumuhun, tkapan tan pangiwyö, tan palakwana, paçraḥ kuda, mwang pangupaḥ, tuhunika sang mana

IVa. 1. ngkalik juga wruha ri halahayu nikang kuda tinangkalik, tĕhĕr milwakna ya mare japura, priḥ sarintĕna, apa tanakweḥ ikang kuda tinangkalik, inger hawang, apan tan kadi
2. kuda i baratan kweḥnya, mangkana yan hana kuda pjaḥ i thāninya i ai(r) hawang, tan katiban wuryyaning kikir, kahadang katibeng tṛbis, i jurang, mwang winurug, i kālanyan tinangkali
3. k tātan kna ikang karāman tibāna duḥkha, an mangkana kramanya, kunang yan pjaḥ katiban wuryyaning kikir, ing ruhĕtan, tibāna duḥkha tarub mā 4 ring kuda sasiki, i
4. ka ta, tan palakwana sajisaji tkap ning nayakanasba, mwang cakṣuḥ tangkalik, dṛwya haji ning parawuluwulu ku 1 batubatu ku 1 pagajaḥ ku 1 pajawa ku 2 pawuru sā 3 ika ta, tan pa
5. weha pacakṣuḥ, mwang pratamwi, pawwat, puspusan, hayam, itik, pawalungan, pakuwuḥ tkap nikang parawuluwulu, kunang pasang guṇung ring tapa haji, tĕhĕr aweha purṇnā mā

IVb. 1. 1 ku 1 pracakṣu ku 1 angkĕn tahun saput hayu, tan paweha haywahaywan angkĕn māgha mahānawamī, tkeng pinta pamli, mwang pabharu pisaningu, tkap ning tapa haji, pamli ha
2. ji kasumbha ku 2 tan papacakṣuha, tan papatampina, ikā ta lpihananya ikang pamli haji, tan piḍitan ring kasumbha, ing mahānawamī, mangpli kalayaran, mangkanātaḥ tumutana
3. ikang pamli māgha lwiraṇya, kunang yan hana pamla [2]) ning cakṣuḥ turuñan ring kawakan, irikanganak thani, salwirani pamlinya haywa ya tinanggap, mwang tan knana taṇḍas, ludan,
4. tkap ning cakṣuḥ, mangkana ri tka ning sambar i turuñan, celengnya mulya ku 2 tan pintana panali, çrangçiçik, tan pangilwakna çiwāmbha mare japura, tan paweha pangupaḥ, tan pintana tarinan
5. t(k)ap ning cakṣuḥ, mwang ikang dewadāça, kunang i turuñan mengta ri purbwasthitinya ring lāgi, amataḍahi irikang inger hawang, i tka ning sambar, kramanya bras sukat 6 siddhu sukat 10 pa

Va. 1. ngisin karundung ku 2 kunang ikang karāman i air hawang, tanilwa ya manambar, i wingkang raṇu tringan, maryya pisaningu, apan ya mangdadyakĕn rañca irikanganak thāni, an kaprang rwāngĕnangĕ
2. nya, an pabyaya ring sambar i turuñan, yapwan hana hambanya sakarāman inger hawang, pjaḥ i kāla ning masanghulakĕn bhājana, i sanghyang turuñan, tan kna pintana pangambaligi,

[1]) p + gantungan h : *p'hiraṇa*

[2]) 1. : *pamli*

3. samangkana i tka ning pasangayan, prangudwan, pnaḥ ḷmbu, mwang yan pakāryyakāryya, masanga kunang, wgila ya manawunga makāntang tlung parahatan, i thāninya, tan pamwita, tan papawwata, ring
4. nāyaka sakṣi, mwang ring cakṣuḥ, kunang yan lwiḥ sangkerikā, irikā yan paweha lāga pirak ku 2 saput hayu, angkĕn cetramāsa, sakweḥ kḍik ni sawungnya, irikang nāyaka sakṣi, mwang ca
5. kṣuḥ, ikā ta, tan pintana çrangçiçik, pramāda, panutud, mulya ning skul, lañcaran sakupang sātak, tkeng upaḥ taji pacuṇḍang, samangkana yan hana iccha ni manaḥ nikanganak thāni, a

Vb. 1. hyun amijilakna gusali, panti, ing ryyaryya, mwang i tka ning makaryyakaryya, aminḍa, apamala kunang, maweha ya pirak ku 1 saput hayu i samgat yajña, tan papa
2. cakṣuha, tan pamwita, tan papawwata, tan pintana sesi ning gusali tan kna ring pacarakahaji, samangkana yan hana hambanya sakarāman, anumbas kbo, sapi, celeng, sakeng ka
3. dohan māsa kawitwitanya, mwang gangan ing mangrajakāryya, apasangayan, pnaḥ ḷmbu, prangudwan, salwiraning iwĕ ri thāninya, tan knana dṛbya haji, tan sapan, tan hṛtĕ
4. n tkap ning ḷbḷb, mwang cakṣuḥ, mangkana yan hana krāngan pjaḥ ri thāninya, mājara ikanang karāman, satorasi, i pāduka haji, i kweḥ kḍik ni dṛbya nikang karāngan, haywa mawuni, yathā
5. nya tan suddhin, tan kalukun, ndananglwanga ikang karāman, sākaraning mā 4 mapakna pangambaligya rikanganak thāni, saseṣanya mapakna ri pāduka haji, atĕhĕr ta ikang karāman umilwakna ya

VIa. 1. mare japura ika tan pintana paçraḥ tkeng sajisaji, matakari panali pacakṣu, pramāda tmwaning mabwatthaji, çrangsisik, tan kna pakilala, ring ṛgĕp manahura ku 1 babini sā 3 angkĕn tahun, tan
2. kna pangglar, pabharu, tkeng sajisaji prakara, aspaspan ku 2 tan kna pangṛmṛm, wnangagawaya sakahaṛpnya tan pamwita, tan kna rot, yan rām pangdirinya sapanahuṛnya ri pangdirinya sahu
3. ṛnya ri nāyakanya, tan pangrandapana, tan pamangana ri nāyakanya, mwang yan hana wwang ri thāni salen angusir momaḥ ngkāna, tan syutĕn, haywahaywanya i pāduka haji, ring magha mahā
4. nawami, dḷg 20 wnang tarangĕnya, kuluma pines 30 griḥ kuluma 2 sukat, dṛbyahajinya isin kampil mare turuñan mā 8 knanya ring wilang saraṣa ni sarsarnya, tan pabyaya mwang pacakṣu
5. pamwwat, tan kna tandaga, ikang tan kaknaknanya ring dṛbya haji mūla, kadyanggā ning patambang, pawalyan, pamanuk, pabhakta, ser ḍaṇu, mwang tan wlyana ryyaryya, tan kna pacetra, tan

VIb. 1. kna tandas ludan, tūtan, ikanang karāman juga tumandasana rowangnya, pangiwyönya yan hana sang madewaçraya i sanghyang wukir kulit byu, mangkana yan ha

2. na paṇḍe mās, paṇḍe wsi, paṇḍe tambra, kangça, mwang agĕṇḍingamukulanuling, momaha ngkāna, sapaṛyan sawangunan, hingananya manngahana pamāsa ri nāyaka
3. nya, tan kna pacakṣu pangiwö tka ri pāwuran, pabharu, pawaruga, pahatĕp, patanggar, mwang pamgat sigi, mangkana yan hana kahulunan momaḥ ngkāna, tan tutu
4. dĕn, tuhun manahura rot ku 1 angkĕn tahun juga, tan kna pamgat sigi, pāwuran, mwang tan dampulana, salwir ning ingwa ingwan prakāra, knanya ring tarub mā 4 blindaraḥ mā 2
5. panukṣma ku 2 tan çiçikĕn, mwang yan hana rowangnya sakarāman apikuladagang asuhun, mareng thāni salen, saparananya, mwang sakweḥnya akuwu i japura sal(w)ir ni daga

VIIa. 1. ngĕnya, tan tibāna jawujawu, uṇḍi saparanya, tan sapan, tan hṛtĕn, tan sisikĕn tkap ning tapa haji, tan pamalakwa pracakṣuḥ, pratikāya tkeng ulihuliḥ, pawwat,
2. pramāda, panutud, apan milu aweḥ pasang guṇung ya ri thāninya mwang tan paweha pakling, prabhoṇḍi, yan hanāmeni thāninya kunang hingani parimaṇḍala ni thāninya ringer hawang
3. i rwang ḍaḍap maryya, i rwang datu alapĕn, hinganya wetan i kakulapatyan, hingani leranya i sukha maniñjo, hinganya kulwan i pangdirusan, hinganya lor,
4. irikang raṇu, hinganya kidul i pungçu kulit byu, samangkana lbā ni parimaṇḍala ni thāninya, kunang yan hana hambanya sakarāman, kahaḍangangalap kayu agĕḍai, salwi
5. raning kayu ri thāninya, mapakna gawayĕn parahu, kaywaning mangrājakāryya, mwang kaywanya ringantara kunang, nguniweḥ yan pangadgakna watĕs ning parlak, gagā, kĕbwan, ngu

VIIb. 1. niweḥ yan pawalawada, matukar i hambanya sakarāman, matuha rarai, lāwan i tan pametnya sahaya i turuñan, i tka ning makāryyakāryya, mwang ring bhoja
2. na inger hawang, tan sipatĕn, tan wadhakan, tan dosana ikang inger hawang, tkap nikang turuñan, mangkana yan lkasa ya mabuñcang haji, sapangutusa pāduka haji, iri
3. kang karāman inger hawang, sadamlanya, kramānya, patlun wwangnya tumuruna sabhāgi, apanasowen tan wgila ya tumuruna kabeḥ, mwang satngaḥ, apanatya
4. nta antara ni pangaçwanya bhakta, ta molaḥ ri thāninya, kunang yan hana pintapintan, työs ning camara, dangananing linggis panajĕm, mangaturakna ya patang siki haṛng 4
5. pikul apa tan sapira kahananing kayu camara ri thāninya, nguniweḥ yan hana amanahagaṇḍi, umarā rikang karāman, amalaku wulwawulwaning hru, tan wehĕn

VIIIa. 1. taniwĕn ring tinaḍaḥ tkap nikang karāman, samangkana ikanang lmaḥ thāni buru, samīpa i thāni ning air hawang, rumakĕt kidul i pungsu ni buwung i ruhur, ya tika alas gamya
2. tan pawwang, sanambahakĕnikang [1]) karāman, i pāduka haji, pinintanya pakathānin, inger hawang, mapakna kbwanĕn, taněmana gangan, sahanahana, samangdadyakna harakanya
3. tamolaha ri thāninya, kunang pwan kāngĕnangĕn gatarasa nikanganak thāni tkap pāduka haji, matangnyan sinanmata sapanambaḥnya, an inanugrahan irikang lmaḥ
4. sapinintanya, atĕhör kinawruhan lbā ni parimaṇḍa(la) nikang thāni i buru, kālapa tkap nikanger hawang, hinganya kidul i pakuwwan hnu bwayang mare wanwa bharu, hinganya wetan
5. i tuwir rumakĕt buwung parasan [2]), hinganya kulwan i rwang ḍaḍap, hinganya lor i watĕs ni sakĕkĕrani parimaṇḍala ni thāninger hawang mūla, ikangi buwung tabini, sa

VIIIb. 1. mangkana lbā ni parimaṇḍala nikang lmaḥ i buru, inanugrahakĕn pāduka haji, irikanganak thāni, at'hör kinonakĕn pāduka haji, babadĕn utsahan, taněmana
2. gangan, kbwanĕn, gagān, kosumbha, taḷs, bawang, pipakan, salwiraning yogya taněmĕn, samangdadyakĕna kaparipurṇnā ni thāninya, kunangikang i buru tan wehĕn
3. ya wadhaka irikang lmaḥ inanugrahakĕn pāduka haji, irikanganak thāni, tan pananggarugya, tan pratiwādhakā ta ya tka ring dlāha ning dlāha, irikanang karāman, inger ha
4. wang, sangka ri kāngĕnangĕn gatarasa ni thāninya, tan hana pangaçwanya haraka, nguniweh yathānvan lota rumakṣa ikanangajarani thāninya, mangkana yan hana paḍĕm ri thāninya
5. munggaha i bhaṭāra kulit byu, mapakna pacarwa ri sira, mwang pangiwyö i sira pang ajapajapa ngkāna, atĕhör ta inimbuhan pāduka haji, sakweḥningadalanasungsung, humaliwat i

IXa. 1. thāninya ngke inger hawang, tan wehĕn mangraparapā, irikenganak thāni, tan pangalapa tuwutuwuhan, tkeng sarwwaphala mūlaphala, mwang wgilwgil, sāmĕngamĕnganinganak
2. thāni, nguniweḥ tan pasuka ring pomahan, ring kbwan, tan panatasa hatĕp ning pomahan, karangka gusali, prangudwan, pahöman, panti, durung, lumbung, tkeng pagar, ki
3. kis, tawing, saḷ, mwang tan paněhĕrakna drawya pomahumah, salwi(r)ning drabya pomahumaḥ prakāra, tan ṛmĕkĕn, tan wantingakna, tan timpalakna, apan ya
4. mangdadyakĕn trāsa irikang anak thāni, yapwanasing kamatan, umulahakĕnikang senuhutakĕn, kinonakĕn ya kengĕtakna kawwanganya kawatkanya, kajurwanya, ngaranya,

---

[1]) 1.: *sinambahakĕn ing*

[2]) op de plaat geknoeid

5. umaḥnya, tuhanya, thāninya, pājarakna i pāduka haji tkap nikanganak thāni, tan wurung ya tibāna doṣa, sumuhuna sakramaningājñālangghana, kasakṣyān tkap sang

IXb. 1. senāpati, se(r) nāyaka, makādi mpungku çaiwasogata, ring pakirakirāni jro, makabehān, rakryānasba dyaḥ mañjak, sa(ng) senāpati wṛsantĕn pu ḍusun, sa
2. mgat bon buluḥ pu wangun, sang senāpata [1]) pinatiḥ pu maruta, sang senāpati mañiringin dyaḥ gawakṣa, lulwan dyaḥ ḍikuk, pamwatan darçana, nāyaka(n) tambang tapuk,
3. pamaḍahi ḍawang, mwang mpungkwing kasogatan sireng naḷñda [2]) dangācāryya sucandra sireng kuçala ḍangācāryya manggopaya, samgat sulpika ḍangācāryya blongkeng, ngu
4. niweḥ mpungkwing kaçaiwan, sireng kanyā ḍangācāryya widyut, mwang sireng udayālaya, ḍangācāryya sanidhya, sareng [3]) jala tirtha ḍangācāryya gatreçwara, samga
5. t ser sala ḍangācāryya tikṣṇa, yajña ḍangācāryya catura, juru wadwā ḍangācāryya kesantĕn, mwang paramadhyasthā, adhikaraṇa pura jatine, adhikaraṇa krānta ti

Xa. 1. tik, cakṣu karaṇa kranta dyaḥ maṇḍakut, tinulisakning lekha suruhan anumbuki gador, tan kawukilwukila, dlāha ning dlāha, tkap haji gumanti gi
2. nantyan, mwang parasenāpati, ser nāyaka, cakṣu paracakṣu, mwang admak, nguniweḥ pratakāya [4]) tan pamukilmukila, kunangasing mukilmukil ya, tan tmwang sarbwa upa
3. yanya, mwang phalaninyanya [5]), tke putunya, tke buyutbuyut ya kawuri, kunang asing umambahambah ya, atmahana taktak, wdit, lintaḥ, sal(w)ir ning sarbwapāpa, mahāpātaka
4. tmunya, siddhi, huwus tinataḥ tkap ḍapunta saroja. //O

306. GUNUNG PANULISAN A [6])

1. ing çaka 933 bulan poṣa (çukla prati)
2. pāda ṛggas pasar wijayamanggala (tatkālan)
3. (sira) mpu bga anataḥ

307. GUNUNG PANULISAN B

(1) .....
(2) ..... (wijaya)
(3) (krā)nta tatkalan bĕga ana(taḥ)

---

1) 1.: *senāpati*
2) 1.: *nālanda*
3) 1.: *sireng*
4) 1.: *pratikāya*
5) 1.: *phalanya ?*
6) Zie Pl. VII.

351. SEMBIRAN AIII

Vb. 5. //O// Punah di çaka 938 bulan açuii çukla ṣaṣṭi, rggas pasar bwijayakrānta, tatkālan banwa di julaḥ makahalamatan kuta me makadhikāra, sahaya lamatan kuta,
6. kayasta tuha santana, pratikāya tuha tamběḥ, prakula jangga, aṣtakula balitan, tuha gu

VIa. 1. sali ghalyak, karakṣayanña banwa tuha basuta, duwĕl, di widatar hulu kayu, rangkap tuha lilit, bupung, plat, di ñuran hulu
2. kayu, tinggar, me subhawan, mañuratang naresa, panundun jendra, me astragaṇa, di lwaran hulu kayu, sukhada, sagun, me bhikṣu
3. widyambara, makajalan samgat panghurwan uddhawa, mañambaḥ di sang ratu çrī sangājñādewī, makahetu, makatahwang rām paraspara uraña habanwa,
4. māti, me tyaban musuh, nguniweh lwas maiĕngan di banwa johan, kawkas ta ya kuṛn 50 ghyāni, mūla kuṛn 300 kunang sangkā ri tani pra
5. ḥ misinin to drabyahajiña sḍangña paripūrṇna, tkā di halyun buñcang haji saprakāra, ya ta mangjadyang sakit kepwan di ya, ya ta haituña ma
6. ñambaḥ di sang ratu, mangidhih anugraha titisyānambrta, anandĕhan sadrabyahajiña, to kyāngluhunña, kunang pwan kāngĕnangĕn kāsyasiḥ

VIb. 1. to banwa di julaḥ makahalamatan kuta, me di bhāyan bisti jnganña, hawalan turunan tarahan, tani burung, māti kahañang, saha twa kitu
2. runanugrahan sang ratu, to di banwa di julah makahakuta, an pangahyan drabyahajiña, atĕhĕr pabharinyan pangrakṣayanña, kunang lwīr to
3. drabyahajiña yaṇḍĕḥ, sambar ḍwang karuṇḍung tkāpaña [1]), me bhojana di dharmmakuta, lamak 10 pakadāna [2]) siddhu, dwang puluña isiña di hapulu gu
4. ñja 10 upaḥ parjuluk mā 1 ku 1 pamli dañur ku 2 ārghaña 100 lambar, di hakupang, pamli twak ku 2 ārghaña hakadung, di hakupang, tani
5. blinyan bhasa, saprakāra, me kasumbha, uliḥ sang ratu, me nāyaka, pamahain tring katiḥ 6 pakadanña ptung katiḥ 3 tmwan yajñā, gantung dulur pacara
6. kā haji, di puṇya turūtĕn tmwan wajantika, tani sisikan, kunang yanada samāña habanwa ditu, mamayar ḍoça rayādikit pamayaṛn ya luda

---

1) 1.: *tkapanña*
2) 1.: *pakadanña ?*

VIIa. 1. n, ndan pangtlwangĕn ya, habhāgi bayaṛnña, kunang hīngān to ka-
bakatĕn ludyan makantang mamayar mā 2 bahuta, yan mamayar tujuḥ
2. pirak tigangatak hamās, hakupang sātak, tani ludyan, me tani dam-
pulyan sampi, haturan, besara, kambing, culung, asu, manuk
3. kdis, halyun yubuhña prakāra, sahatwa anugrahan sang ratu to di
banwa di julaḥ makādhikāra yathāña kapagĕhĕn kalipĕtĕn paripūr
4. ṇna, kagiḥ kramaña usāna kilagiña di samohan da senāpati, ser
nāyaka, di panglapwan, makasupratibaddha, makādi mpungku sewa
5. sogata, samgat makarun ḍangācāryya wimalānanda, samgat juru
wadwā, ḍangācāryya kesantĕn, samgat mangirengiren mandami [1])
kṛttartha, sa
6. mgat praḥ pu taba, samgat tahan taku pu kasiḥ, samgat prataya lali
pu homa, samgat mañuratangājñā di hulu jamang, samgat mañura-
tangā

VIIb. 1. jñā di tngaḥ langkā samgat cakṣu kāraṇa pura warça [2]), samgat
cakṣu kāraṇa krānta ṛnĕk, samgat pituha gunas, makādi da senāpati
dinganga
2. pu prajñā, me da senāpati tunggalan dyaḥ kayop, da senāpati kutu-
ran pu gawakṣa, hyarp anak di kāraṇa wijayapura, sawodita. //O//

352. BATUAN [3])

Ib. 1. // Ing çaka 944 posyamasa, tithī pratipāda suklapakṣa, ma, wa, bu,
wāra wukir, irikā diwasa nikāng karāmān i baturan sapasu
2. k thāni, hulu kayu mangaran bhikṣu widya, manuratang tambĕh,
mamudri gawan, rāma kabayan bhikṣu sukaji, mwang wanotara,
sandug, mana, bahiḷng, manambaḥ
3. i pāduka haji çri dharmmawangçawardhanamarakatapangkajasthānot-
tunggadewa, makasopāna mpungku ring ngudayalāya, dangacaryya
tikṣĕṇa, mwang samgat nā
4. yakanasba pu gupit, makasambanda, majarakĕn bhara ni buñcang
hajinya makmitan kĕbwan pāduka haji sang siddha dewata lumaḥ
ring nger wka, ing nger paku, binaba
5. danyā angkĕn pratipāda sukla, atĕhĕr makabuñcanghaji ikanang
pangudwan bhaṭāra i baturan, manghanakĕn caru pamujā, yan hana
pakon pāduka haji, anĕ
6. hĕr ning mikul ikang palbur mare japura, mangkana rasa ni panam-
baḥ nikang karāmān i baturan sapasuk thani, kunang pwa sangkā
ri kadharmmoṣṭan pāduka ha

IIa. 1. ji, nirantara kumingking tulusani pratibandhanyānugraha sang siddha

1) 1.: *wandāmi* 2) 1.: *warṣa* 3) Zie Pl. VIII

dewatā lumaḥ ring nger wka, matangyan turun dharmmānumona [1])
pāduka haji, irikanang karāman batu
2. ran. atĕhĕ(r) inimbuhanira ri tan kna ring knakna pisaningun, ka-
dyangga ning patāmbang, pamanuk, pajawa, paburu, kĕtĕkĕtĕng,
tangkalik, pasang guṇung, pawalyan, ka
3. hyangan, ser kḍi, mahābantĕn ḷbḷb, ser pasar, tambangan, salaran,
hopan, pangikĕt, mangnila pamangkudu, acadar mwang tan kna pinta
palaku,
4. pamli ring māgha mahānawami, ri kantara kalaran [2]) purbwabhyasa,
tan kna mangira bahaning lañcang, banwa, tan pagawe ya wantilani
lañcang, sambo, tanilwā suriḥ
5. ataruḥ, kunang knanya ring sambar mulya palbur mā 1 patahil mā
1 ku 1 tan pangarundunga, tan palakwana byayāmpung, tan adĕgana
tkapning nāyaka saksi, tu
6. hun maweha lāga mā 1 kū 1 angkĕn tahun juga ya, tan mapacak-
ṣuha, kunang yan manawunga ing pangudwan makantang tlung ma-
rahatan [3]), tan pamwita ring

IIb. 1. nāyaka sakṣi, mwang sawung tunggur, tan knana minta pamli, ring
magha mahānāwami, patapānya makalimang patapan, tkap samgat
wilang patapan, tuhun maweha pa
2. kuwuḥ sā 3 puspusan sā 3 pacakṣu sā 3 angkĕn tahun juga ya, tan
kna pabharu, pawaruga, tan pamwātakna tukuban i samgat wilang
patapan, yan ha
3. na amahĕt ring patapan, kunang yan hanāgaṇḍing, aboñjing, amukul,
masuling, manngahana ya parmāsan i nāyakanya, nguniweḥ yan
krangan mu
4. nggaha ri bhaṭāra juga sahana ning dṛbyanya saprakāra, mangkana
yan kahyangan krangan pjaḥ ri thāninya sahana ning dṛbyanya
munggaha ri bhaṭāra juga ya, kunang yan
5. hana drohaka, krangan i thāninya ikanang karāman mwang cakṣu
kĕbwan juga mwatakna dṛbya saprakāra i pāduka haji, tan kapa-
sukana tkap ning cakṣu pamwata
6. n, mwang cakṣu krangan, nguniweḥ yan hana paṇḍe mās, paṇḍe wsi,
manngahana ya dṛbyahaji i nāyakanya, ika ta satuhan saparn hinga-
nanya ta mola

IIIa. 1. ha ngkāna, tan kanana ludan, tarublindaraḥ, panukṣma, mangkana
yan hana rowangnya sakarāman putrasantāna, wadwā haji, uṇḍahagi
kayu, uṇḍahagi watu, pangarung,
2. citrakāra, sulpika, wḍa manik, parawangan, kadaḥ, baritu, tan tutu-
dĕn tkap ning rowangnya, kunang knanya i ṛgĕpnya talitali kū 1,
babini sā 3 angkĕn

1).: *dharmānumoda* 2) 1.: *kalayaran* 3) 1.: *parahatan*

3. tahun, aspaspan mā 1 saput hayu, parana i thāninya, tan kna panambilung, tustus, pasanga, pabharu, kunang yan hana ṛgĕ [1]) brahmawangça, santana, huñjĕman,
4. kalula, makarun, jataka haji, mahutang ta ya irikanang karāman i baturan, tan pamwita ya ri nāyakanya samahĕta mangkana yan hana cakṣu paracakṣu ma
5. ngelala dṛbya haji parawuluwulu, nguniweḥ mangilala hulun haji laṇḍyan kunang ya(n) tan hana kinilalanya, tan paweheṅ ya amangana, kunang yan hana kinila
6. lanya irikā pawehāmangana sayatasakti, tan palakwana hayam tan çrangsisikĕn, tan tahitikusĕn, mwang tan palakwana pahlar tkap ning ama

IIIb. 1. nahāgaṇḍi tan kna panghlar watu, kunang yan hana rowangnya angalap nyu, taneṁtaneṁan kunang yan ing rahina ludana ya kū 2 kunang yan ing wngi ya doçanā
2. ya, kunang yan hana wwang amgil irikā thāni i baturan tan tutudĕnya tkap ni rowangnya, mwang tan wadungana kayu, nyu ri thāninya, tkap ning uṇḍahagi kayu, kunang lawa
3. snya mapasaḥ lawan rowangnya makapatang tumpuk i haji sang lumaḥ ring nger madatu, kāraṇanyan apasaḥ mwang hambānya satumpuk i sukawati, makapatang tumpu
4. k, makahetu ri nikāng dṛbya haji, mwang turunturun saprakāra tka ring piṇḍwa ping tlu, tkeng ping sapuluḥ, sangkā ring tan lotnya anahur pramāna, tan pisan
5. pindwa, ya ta kāraṇanyan apasaḥ ikanang karāman i baturan, lāwan ikāng karāmān i sukawati, makapatang tumpuk, matangnyan pinatlunya ikang dṛbya
6. haji, saduman i baturan, rwang duman i sukawati, makapatang tumpuk lwirnya nikāng dṛbya haji jinumnya [2]) sambar, pasanga i pakrisan, panangkilan, kunang

IVa. 1. kweḥnya satumpuk i sukawati, katumpukan bangun buddhi, ñur madahan, timbul, gusali putiḥ, kunang lāwasnyāgaway kbwan i haji sang lumaḥ ing nger tā
2. ga, kinalihanya lawan ikāng karāmān i tapsan saduman i baturan, rwang duman i tapsan, āpan ikāng karāmān i baturan manghanakĕn pasanga ing pa
3. krisan, nguniweḥ umahayu ikāng pangudwan i baturan, mwang hana parlak blaḥ 2 winli nikāng karāman i baturan, mapakna gawayĕnya satra, inĕhanya panti mwang
4. pahoman, mapakna sĕpĕrananing kāsang umara nambaḥ i bhaṭāra i baturan, kunang hingani pawwanganya makantang tlung kuṛn, kunang yan guru kaki, guru nini, tan hingana
5. na kwehanya ta molahā ngkāna, ikā ta milwā ya mobhayadharmma

[1]) 1. : *ṛgĕp* [2]) 1. : *dinumnya*

mamahaywa ring samanāna, haywa parintusa, kunang knanya ring karāman mangisyana wilang salawang ju
6. ga ya, tātan knana, dṛbya haji pisaningū saprakāra, kunang kranganya munggaha ri bhaṭāra juga ya, kunang ri sḍanganyanāwuk hatĕp nikāng rajakāryya panti, mwang paho

IVb. 1. man, ruga kunang tambaknya karangkanya ikanang karāman juga umahaywa sakadurbalanya, nguniweḥ manghanakna caru ring pomahan, i tka nikāng rājakāryya bhaṭāra
2. i baturan, sakramaning caru ring lāgi, mwang tan knana pabharu pawaruga, pawuran, pacakṣu, tkap ning hulu warak, tan kna pabharu tkap ning nāyakan pamaḍahi, tan kna
3. pabharu tkap ning juru suling, mwang tan alapana wwaḥ sĕṛḥ tkap ningkāng makarapa, tan kna ring batubatu, pagajaḥ, kunang yan hana ṛgĕp, babini, rām ngkāna ri thāninya nā
4. yakanya juga patahilananya talitali, tan knana pabharu saprakāra kunang yan hana tihĕsaning pusit paweha ya blaḥ piling patamwi, tan paweha ya
5. mangana, tan tutudĕn ring padesyan, tan tutudĕn momaha ring paturusan, i wāranasi, kunang yan hana agĕṇḍing, amukul, i thāninya ta(n)
6. dudukin [1]) tkap ning ngagaṇḍing, kunang yan hana parlak rām i thāninya wnangnga ya umahaywa ya tan pamwita irikāng madṛbya, tuhun maweha pirak ku

Va. 1. 1 juga ya, mwang tan dampulana sapi, kbo, celeng, hayam, itik, salwir ning ngaměng aměngan ning tanayan tani, mwang tan raparapan, tkapning ngāmanahāgaṇḍi, mangkana
2. rasa ni turunyānugraha pāduka haji, irikanang karāmān i baturan sapasuk thāni, kunang yathānyan ta lusāpagĕha i panataranya i karāmā
3. n i baturan, matangnyan wineh ya makmitan sanghyang ngajñā haji praṣaṣtī, yathānya tan kawukilwukila dlāha ning dlāha tkap nikā sang anāgata prabhu
4. atĕhĕr amuṇḍuti pirak sapuhan, anusuna pirakārata, kalantara i nger taga, mā 2, panasi mā 3, padangçil kū 2, tĕhĕr pinuṇḍutanya pi
5. rakārata, wilangnya tahilaknanya ring cakṣu kĕbwan ya umwahakanya i lbu ni pāduka haji, tandaga wilangnya wlit 100 karandaga, masang caksu kĕbwan,
6. kurnya 17 lāki 6 bini māsnya mā 2 kū 3 sāga 3 byaya ku 3 padĕmnya mā 1 kū 1 tan panusuna, atahila ring cakṣu kĕbwan tan kna sajña

Vb. 1. mwang patanggar, tĕhĕr wnanga ya ngalapa nyu, kayu, pucang, pring, ptung, ha(m)pyal, ruyung, hduk ri thāni salen, tan sapan deni sangadṛbya panghdukanya i thāninya

[1]) 1. : *dudukĕn*

2. i baturan, punyā sang senāpati kuturan, mapañji putuputu, alasāsukĕt, i kaseran gurang pangsug, < i baturan > i baturan, ginawe sawaḥ mangara
3. n si pacarwan, si dāna mwang subhumi, i tapĕsan, si bragayan, i sang siwal si buru, si ibus, i batu aji, si padang, i batu hyang, si sambar, si pule
4. si kapundung, i gurang, si dopala, çri bawa, si jagul, si yatna, i nangka, si kupa, i ṛbun, si bĕnĕng, i sakar batu gyantung, i likut atambuku, atö
5. hĕr karāmaning baturan tumut makāser ring air gajaḥ mangalapan ring pujung ngaji aduman ta ya kilan 2, kilan 10 maring air gajaḥ, kilan 8 maring ma
6. kāser, atĕhĕr pinarimaṇḍala cinaturdesa thāni karāman ing baturan, hinganya wetan air morogbog angidul tka ring waringin amingkūk [1]) āngu

VIa. 1. lwan apinirāngidul anut waringin, hinganya kidul hantap hamingkuk mingkuk ping 6 hanut hantap ḥanrus tka ring air baṛngbĕng hinganya kulwan air baṛngbĕng,
2. hinganya lor rangṛ hamingkuk mingkuk ping 15 anrus tka ring air morogbog hanut rangṛ, samangkana lba ni parimaṇḍala thāni karāmaning baturan sapa
3. ñjing thāni, tlas sinakṣyakĕn i sānmu(ka) tanda rakryan ring pakirākiran ni jro makābaihan, hana sira kala samangkana, sang senāpati mañiringin dyaḥ
4. kandara, samgat pasuk ganti dyaḥ homa, samgat tapaḥ haji goyasa, samgat mañumbul raddhara, samgat juru wadwā dang ācāryya ica, samgat makarun da
5. ng ācāryya bakra, samgat mangirengiren wandhami kadhadhi, samgat cakṣu karana pura surendra, adhikāranapura mangajak, cakṣu kārana kranta kuping, adika
6. rana kranta harisman, pituha buddhaçri, makādi pungku ring çrināṭha dang upādhyāya bhasya, atĕhĕr ninadahakĕn [2]) sapathā i bhatāra punta hyang, rasa nikāng sapathā

VIb. 1. indaḥ bhaṭāra punta hyang, hyangagasti mahāṛrsi, purwwa satya, dakṣiṇa dharmma, paççima kāla, uttara mṛtyu, aghneya krodhā, neriti kāma, bayawya içwa(ra), ai
2. sanyā hariḥ, yajñamanakasa dharmma, urdhamadaḥ, rawi çaçi, kṣiti jala pawana, hutāsana, ahoratri sa(n)dyadwaya, yakṣa rākṣasa, pisāca, pretāsurā garu
3. da gandarwa, graha nakṣatra, kirana gaṇa, ahorāga, catwaring lokapāla, indra yama kuwera, basawa mwang putradewatā, nandiçwara mahākāla, sanwinā

1) l.: geschreven met suku en tedong. 2) l.: *pinaḍahakĕn.*

4. yaka [1]), durggadewi, catūrastra [2]), ananta surendra, ananta kala mṛtyu, gana bhuta rajabhūta, kita prasiddha rumakṣa gumi hyang ta ri bali, nguniweḥ sākwaiḥ ning rajadhanī,
5. sakasanggā dening gumi, sakutasa [3]) dening meru, kita [4]) gattupadrawa [5]) bhuktinya, saputĕn dening pira, sajiwakāla, atĕhĕrākapatala [6]), hitipan ing tāmbra goḥmu
6. ka, ping satasahaçradasa [7]) manu, lawasanyan pangjanma, taktak wdit, huḷr, lintaḥ, tmahanya, tan molaha ri pangastānanya, kuñcangĕning mahāroga, ka

VIIa. 1. di kalawas sanghyang candraditya, sumuluhing nganḍabhuwaṇa, samangkana lawasanyan, hidpanglara bahata sangsārana hina pāpa bhrasta sakulagotra liputĕ
2. ning klesa tan tĕmwa sarbwapāya, masuk ring masarira, duradarsana kita tumonangadoḥ lāwanāpaṛ, ring prabhatarajani, hyang dewatā pasamohan ta atā
3. sakti pratista sakala watāmana [8]), at ṛngyĕkĕn iking samaya sapatha pamangmāng panguyut mami ri kita, mapakna umatyana(ng) sarbwa dūsta kamung hyang dewa sukṣma atāwat ta
4. sarira, angasthula ring bhūwana, yawat hāna umunarukta yasa niking prasāsti kmitanikāng karāmān i baturan sapasuk thāni, ahupadrawa bhaṭāra, astu siddhī. //

353. SAWAN AI = BILA I

Ib. 1. //O// Ing çaka 945 bhadrawantĕn māsa tithi nawami çuklapakṣa, wā, pa, bu wāra wariga, irikā diwaça nikanang karāmani bila sapasuk thāni, manambaḥ i pāduka haji, çrī dharmmawangçawardhanama
2. rakatapangkajasthānotunggadewa, makamārgga sang senāpati tunggalan pu gosaya, sambandha mājarakĕn paraspara ni hambanya sakarāman mula 50 kuṛn kweḥnya nguni ring muhun mala
3. ma [10]), maçeça ta ya 10 kuṛn, kunang sangkā ri kabyĕtanya ring dṛwya haji, mwang buñcang haji magöngadmĕt [11]), tka ring pinta palaku pamli, pikupikulan, nganiweḥ yathānya mengta i sapanahuranya dṛ

1) l.: *sadwināyaka* 2) l.: *caturaçra* 3) l.: *sangkākāça*
4) Hier zijn enkele regels uitgevallen, vgl. bv. OJ. 404. 4b. 1.-3; 405.4b. 3-5; deze zijn ten dele in pl. 7a. 2-4. verbasterd terecht gekomen.
5) l.: na hiaat: *salwir ning jagat upadrawa*bhuktinya
6) l.: *kapatuka*
7) l.: *çatasahasradaça*
8) l.: *ati* (of: *ananta) çakti pratiṣṭha sakalawartamāna*
9) *nikang*
10) l.: *nguni rumuhun ring malama*
11) l.: *admit*

4. wya haji angkĕn tahun, tan ḷwiḷwihana tkaping cakṣu paracakṣu, parawulu, mwang sang senāpati tunggalan, mangkana rasa ni panambaḥ nikanang karāmani bila, i pāduka haji, kunang pwa sangkā ri
5. tan kapangalangngalang ni manaḥ pāduka haji, humuningā saka paripurṇna knanikanang tanayan thāni, palar muwahamalūya kadi kramanya ring anadi, ya ta matangnya turun dharmmānurāga pāduka ha(ji)

IIa. 1. irikanang karāmani bila, inubāyasanmata rasa ni panambaḥnya irikanang dṛwya haji yogya tānisyananyāngkĕn tahun, kadyangga ning wilang tan kna pacakṣu tan kna pawalyan tan kna pacakṣu
2. tan kna pamiçra tan kna pacakṣu tan kna haṛban sā 3 mwang pacakṣu tan kna mahābantĕn tan kna bras 5 sukat ri sukatanya, cumbayan tan kna tan papacakṣuha, pamaghayan tan kna mulyan
3. palwur ring sambar tan kna pacakṣu mwang batubatu tan kna tan papacakṣuha, pamli pāduka haji bhaṇḍa tan kna hingananya tan ḷwihana, pamli sang senāpati tunggalan, tangguli, tan kna makargha
4. tan kna sukat mwang pirak, ring sukatan banwa, pamli twak tan kna makargha rwang pikul sapirak, angkĕn kartika, pamli kalapa kiring tan kna makargha mwang wiji ring sapirak, pamli wlit tan kna maka
5. rgha mwang ing sapirak, pamli kamiri tan kna makargha limangiwu ing sapirak, pamli bras tan kna makargha tan kna sukat mwang pirak kunang turunanya ring buñcang haji, patang siki hingananya salwir ning

IIb. 1. buñcang haji rayāḍmit, kadyangga ningangir bahan lañcang, banawa, sungkul, mamantilan, laryalaryyan, madamĕl kali, ikā ta yan turunikang karāman sātaganing tunggalan
2. saloring wukir ikan tumuruna, kunang yanikāng i wila juga atagĕn pisaningu yan tumuruna, tan palakwana pabhakta, tkap ning cakṣu mangadgi, anĕhĕr tanalapana umaḥ durung, tan dampulana
3. sapi, kbo, wḍus, celeng, hayamitik, nguniweḥ tanalapĕn hambanya sakarāman tkap senāpati tunggalan mwang sandar, karaṇa, brahmacakṣu, matanaḥ, wariga, kunang ring tanḍas
4. manahura ku 2 ludan ku 2 tan papacakṣuha, kunang yan hana hambanya sakarāman mawwang somaḥ, rikāla sang senāpati tunggalan menĕtĕk lunas, manahura ya pamapas ku
5. 1 tan panginḍitana, kunang hana knanya yan paminta sang senāpati i kālanira mamĕntuk parahu, lulub mwang sunḍung [1]), pakö 50, tahĕman 2 ring laryalaryyan, sasag 2 mangkana ri sḍang

IIIa. 1. nganyan wwaya para senāpati, ser nāyaka, parajuru, parawadwahaji, amanahaganḍi, hulun haji, tarahan timur, pabṛsi, sumbat gulma, silihan, humalintang ri thāninya, mamalaku

[1]) l.: *sanḍung*

2. skul, aweha ikang karāman amangana, sahita ni manaḥnya tan parapeḍitan tan sisikĕn, tan paweha hayam, itik wḍus celeng, nguniweḥ tan hana sira wehĕn mangrapa
3. rapā mangramwa, tan pangalapa wwīt ning pucang, pring ptung, hampyal hano, wuluḥ tan pamadunga nyū, duryyan kamiri, sakweḥ linaranganing anak thāni, mwang tan tibāna pinta pamli, buñcang haji, tkap ning para
4. nāyaka ri mānasa, damlanya karangka ring kaḍatwan saḍpa, kunang yan hana sira akilala hulun haji, ranḍyan, julud, ṛgĕp babini, tan panahura ya pakilala, pakirab pamukajñā, çraḥ
5. çraḥ tan panahura wuluwulu ring mamanahaganḍi, pagajaḥ ku 1 tan papacakṣuha, lāga ning sawung ku 2 tan papacakṣuwa, mangkana yan hana wiku dāridra, ta molaḥ mamarāçraya ri sakwaiḥ

IIIb. 1. katyaganya pjaha kunang sira, sahana ni dṛwyanira munggaha ring katyagan juga ya, tan krāngan, mangkana rasanyānugraha pāduka haji irikang karāmani bila, kengtaknanyāngkĕn tahun
2. tlas kasakṣyan tkapireng pakirakirani jro makabehan, pratyekanira sang senāpati mañiringin dyaḥ kaṇḍara, samgat tbasan dyaḥ homa, samgat asba pu gupit, samgat
3. mañumbul udhawa, samgat mangirengiren wandāmi kawadhi, samgat juru wadwā, ḍangācāryya ica, samgat makarun ḍangācāryya cakra, samgat cakṣu kāraṇa pura surendra, a
4. dhikāraṇa pura ajak, cakṣu kāraṇa kranta kuping, adhikāraṇa kranta induja, pituha siwaçrī, mpungku mahāguru ing çrī nātha ḍangupādhyaya bhasya, mpungku ringudayālaya ḍangācāryya tī
5. kṣṇa, mpungku ring dewasamūha, dewata kaki santuṣṭi, tinulasakning [1]) mañuratangājña ri wuntat kṛtiman //O//

354. KESIHAN

1. Çaka 945 phalgiṇamāsa tithi dwa
2. dasi pasar manggala irika diwasa sira mpu
3. bga ta ya mijilakĕn sang hyang 5 // kaki sangsāra

Transcriptie volgens Stutterheim in BKI 90 (1933), p. 281 sqq.

355. BUWAHAN B [2])

I. 1. I çaka 947 phalgiṇamāsa, tithi dwitiyā, kṛṣṇpaksa, tu, pa, ang, wāra maḍangkungan, irikā diwasa nikang karāman i
2. wingkang raṇu bwahan sapasuk thāni, hulu kayu ring samangkana mangaran ramok blahanya mangaran nusuk manuratang mangaran pungku

[1]) l.: *tinulisakning*

[2]) Zie Pl. X.

3. r rāma kabayan mangaran ḍangācāryya kahyun mwang ḍangācāryya keçara, mwang pu sabĕng, udyanta, manambaḥ i pāduka haji çrī dha
4. rmmawangçawardhanamarakatapangkajasthānottunggadewa umli ikang alas i burwan haji ri samīpa ni thāninya, ring māsu 10 piliḥ māsnya
5. mā 10 i pāduka haji, makasopāna sang senāpati ḍinganga pu kaṇḍara mwang pungkwing dewasamoha pu santuṣṭi, sangkā ri katona gatā
6. rasa ni palmahanya, mwang höt ni pamangana ni sapinya, mwang pametanya kayu, ya ta matangyan turun anugraha pāduka haji iriya, ku
7. nang hingani parimaṇḍala nikāng alas winli nikang karāman i bwahan hinganya kidul ri nger baṇḍu(ng), mwang i bunuk maranak, hinganya we
8. tan hnu tke hanongan, hinganya kulwan hnu mula tke panulangan, pañjangnya 900 ḍpa lbānya 1100 ḍpa, samangkana hingan i
9. kanang alas burwan haji winli nikanang karāmān wingkang raṇu bwahan i pāduka haji, kunang kweḥ nikanang rggap i buru sanāyaka hana ri
10. tatkāla pāduka haji dumwal ikang alas irikanang karāman i wingkang raṇu bwahan, bsar mangaran sutu, panghulakritya [1]) manga
11. ran rakṣita rggap parlpahan mangaran çryangga, mwang tutisrang, dharma, butun tyaga kulup, sayu, pupul, guṇangga, jawong

II. 1. putrāngga, sahita, witrang, dyanga, dukang, tĕhĕr teka rggappi buru sanayaka umisyana dṛbya haji kang rggappi bunar sakweḥ kḍiknya i
2. pāduka haji, mangkana ikang karāmān i bwahan tan sāpanya tkap ning nāyakan buru, yan paburwa ri parimaṇḍala ni thāninya, mwang tanawahi
3. rin ring drabya haji agöng ngadmit salwir ning parawuluwulu prakara tkap nikang rggappi buru sanāyaka, apan sangkā ri hana ni anugraha
4. pāduka haji iriya, kunang yathānyan tan kawukilwukila hlang tka ring dlāha ning dlāha tkap sanganagata prabhu, mwang ikang rggappi buru sanā
5. yakā ya ta matangyan pinagawayakĕn tulis pagĕpagĕḥ cihnanyan kṛtaçuddhi sampunnumli ikang alas i pāduka haji, a
6. tĕhĕr kasakṣyan tkapireng pakirakiran ni jro makabehan makādi mpungkwing çewasogatā mpungkwing çri nātha dangupādhyāya bhā
7. ṣya mpungkwing udayālaya ḍangācāryya tiksna, mpungkwing bajraçikhara wandami blongkeng, senāpati tunggalan pu goṣaya, se
8. nāpati pinatiḥ pu gupit, senāpati ḍaṇḍa pu mangrawās, asba pu yukti, juru wadwā ḍangācāryya keçantan makarun ḍangā(cār)yya waçtra

1) 1.: *panghulu kṛtya*

9. mangirengiren wandami linggaja, cakṣu karaṇa pura sulendra, adhikaraṇa pura ajak, adhikaraṇa kranta induja, cakṣu karaṇa kra
10. nta kuping, pituha buddhaçri, tinulisakĕn ning manuratang ngājñā i wuntat mangaran kṛtiman. //

356. BANGLI P. KEHEN B [1])

Z. 1. ..... salwir ning jagatupadrawa bhuktinya, saputĕning phira sajiwakāla, sakenilikaning janma manusa, takta(k) .....
2. ..... tmahananya, ta molaha ri panataranya, kuñcangĕn ing mahāroga, kadi lawasanghyang candraditya, sumuluhing aṇḍabhu-(wana)
3. ..... na hīnapāpa, bhraṣṭa sakulasambandha, liputĕning kleça, tan tmwang sarbopāya, tka rihatra parātra atĕhĕr.....
4. ..... (pa)kirakirāni jro makabehān, kāla hana samangkana, sang senāpati kuturan pu kandara, samgat asba pu yukti, sang senāpati ma(ñi)
5. (ringin pu) goyasa, sang senāpati ḍaṇḍa pu mangrawās, samgat tapa haji jinakara, mpwi(ng) dharmāryya wandāmi linggaja, mpwi(ng) hyang paḍang ḍangācāryya netra, samgat
6. ..... wandāmi bajrahāsa, samgat ser çāla ra kaki sungin, samgat makarun ḍangācāryya kiñjalka, samgat juru wadwā ḍangācāryya kembat, sa
7. mgat mangirengiren wandāmi widyātmā, samgat suriḥ wetan gayok, samgat suriḥ kulwan manūb, samgat hulu wungkuk mārajit, sa
8. mgat manuratangājñā i hulu kṛtimān, samgat mañumbul marañjaya, samgat adhikāraṇa kranta warṣa, samgat cakṣu kāraṇa pura mani
9. hung, samgat cakṣu kāraṇa krānta kuping, samgat nāyaka air nanta, samgat pituha buddhaçrī, makādi mpungkwing lokeçwara ḍangācāryya
10. dakṣa, mpungkwingudayālaya, ḍangācāryya hṛdaya.

357. UDJUNG

Ib. 1. I çaka 962 [2]) kartikamasa tithi dwitiya kṛṣṇapakṣa, wu, u, ça, wara kulawu, irika diwasa, nikanang jung
2. hyang sapasuk thani panganakanya pujut sakweḥ ni pradayanya kara(ma)ni jung hyang, ya tĕhĕr pinarimaṇḍa
3. la, hinganya wetan, hyang ngisung, batu mangalasa, hīnganya lor, lĕnga jati, tka ri her latĕng, batu
4. palot, hamikuk hangulon tka ri teja wurip, mwang her hajuling, tka ring her jaranga, hinganya kulon her jara .....
5. nga, hinganya kidul, sagara, sam< m >a(ng)kana ri parima(n)dala

1) Zie Pl. IX 2) l. 932 (vgl. Inleiding).

hinanugrahan < p>ira bhaṭāra bañuka, tan kna hinuti
6. l < ka > denira sangadĕmmak hakĕmitan apinggajiḥ, tan kna patajur, pabatubatu, mwang parambat saknik,

IIa. 1. pakambaligi, mwang tan kna sajisaji ṣaprakara, lāwan yan hana kannya mare jawa, mare gurung sapara
2. nanya mare desa tara [1]), mamet ngalaparawu salwi(r)nya, tan kna karamaning jung hyang, tan tka [2]) tumbuk
3. patiba mwang patabilung [3]), pakambang, tan palakwana deningawak ni parawu, mwang duwa hala kasatan ta yanawu
4. kuru ring jung hyang, tan kna asawa mare nagara ring tanganan ba juya, tan kna dosa juya, hapan mare tra
5. nganan wruhi halahayunya, tan kna laga ning sawung, ri nāyakā sakṣi, tan pamangana hi wong manḍalan
6. nasungsung ri wcngnganya, atĕhĕr karamani jung hyang, tan kna ya mĕli ri mañumbul, mwang tan kna ri gulĕma, mwang tan

IIb. 1. kna taratarangan ringanadi tyāga ya, mwang sarwaçuciprayacitta [4]) mahaba(n)tĕ(n), tan pang anakna bojana,
2. tan kna salwir ning gangan mamawa cinacaran, kunang ya hamatu [5]) sanghyang hāji carunira makabeḥhan
3. samangkana nguniweḥ hamangana, sayathāsakṣi [6]) ri parĕman, tan pangayamana, tan kna tutudĕn, tan
4. kna — ti, tan kna riman, tan srangsisikĕn, atĕhĕr karaman i wujung hyang, tan kna panggangsala — —
5. — — — pamĕli sĕrĕḥ, mangkana yan hana te — — — ri tanyanya ri padṛwyahajyananya — — — n — —
6. .....
ranan, hujang haji [7]) tan kna saparananya

IIIa. 1. hapan hanguningin i bhaṭāra bañuka juga ya, sakahaywahaywanya, mu(ng)gaḥ i tranganan, sabukĕsina
2. knanya kabeḥ ika, apan ya gitan ni desa hada, tan kna patapak sandhubĕtang, pari ..... pis
3. pis sipat madhĕk tuhu yanaweḥ hamangana satasakṣi [6]) ri pahĕman juga ya, tan pangayamana ring magha saji
4. saji nguniweḥ tan kna sakweh ning hujang haji [7]) hagĕngadĕmit tke lakulangkaḥ pikulpikul tan kna — —
5. atagtaggan hadohapaṛ, tan pamikula sira, ṛbahan, wangunan landapanaha, wnang wong hi wujung hyang
6. amunuha kbo sapi mapakna sakweḥ niwönya, mwang ngamnaḥmnaḥ tamwi — n kunang tan pahingana kweḥ kdi(k) wunu — —

---

1) l. : *deçāntara*
2) l. : *kna ?*
3) l. : *patimba mwang patambilung*
4) l. : *sarwaçuciprāyaççitta*
5) l. : *humatur*
6) l. : *sayathēçakti*
7) l. : *buñcang haji ?*

IIIb. 1. ḥhĕnya, tan pamwita ri dwang haji tan kadawuhana daṇḍa, lawan yan hana kbonya sapinya mati wugan ka
2. tā wuryyaning maling, hinikĕtning maling kunang, ri taninya, nguniweḥ tka ni tani sala [1]) wnanga ya malapa dṛwya
3. nya sakatĕmwanya tan paçrawanakna ri sira sangadamk [2]) pamwatan juya kunang yan hana wumaḥnya katunwan
4. tanya [3]) makadi kuhukuhu wumaḥ pagagan ri desanya parani papadĕmma ika, mangkana yan hana wong i wujung
5. hyang haněmu hanak ning wiku ṛsi walu ning wiku ṛ(si) tan kna kibangsa ni kala pitung [4] tan sĕganĕ hangasu wĕ
6. lang [5]), tan parabyapara deni kuturan, atĕhĕr wnangnga ya mijilakna sara mare tani salen, tan sapa

IVa. 1. dening watĕk se walyen [6]), mwang hulu kayu i pujung, tan karapana de(ning) karapa, tan wadungĕnira
2. wudahagi [7]) salwirani wadungĕnya, atĕhĕr wnanga ya namprasara gawe ya kali hanuhana lĕmaḥ ning
3. alĕmaḥ hanampilā bañu ing habañu salwirani makabañu ya, mwang ma(ka)lĕmaḥ ya, mangkana dā
4. dya ya rugakĕn sakweḥ ning kayu rarangan, makadi, kamirī, bodi, mudĕn, sĕkar kuning, yan ha
5. da ya hangĕbi wumaḥ, tirissan, hamahayu pahman, kunang kawa tan witakna tan katĕmpuḥha
6. dosa, mwang ganaganānā, kadyangganing ,malinganumpwangabĕt angadanga, hanibo, hanayab, hamuk

IVb. 1. hamupang, hamigiñjat, drohaka, hanĕluḥ, haracun, hatatayi, duhilatĕn, wakparusya, wak
2. capala, padacapala, maya(ng) tan pawwaḥ, waluḥ rumambating natar, raḥ kasawuri(ng) dalan, wangke kabunā
3. n, dĕnḍakodĕnḍa, mandihaladi, tan kna tandas mwang ludan, mangkana karamani wujung hyang sapañjing tani
4. , samgat mañuratangajñā i hulu mada tan wring reḥ, samgat mañuratangajñā i tngaḥ hadaga, samgat cakṣu
5. karana pura jangga, sireng kasewan mpungkwing hyang padang dangacaryya pagreçwara, mpungkwi(ng) pasaban dangarcayya [8])
6. hamaradwaja, mpungkwi(ng) makarun dangacaryya rawasa, sareng [9]) kasogatan, mpungkwi(ng) kādikaran dangupakaja [10])

---

1) l. : *thāni salen* 2) l. : *admak* 3) l. : *thāninya*
4) l. : *tan kna kambang ksaṇika mwang kāla pitung ;* bv. OJ. 624. 4b. 2, enz.
5) l. : *tan sĕnggahĕn angasu wlang* 6) l. : *ser walyan*
7) l. : *uṇḍahagi* 8) l. : *dang ācary(y)a* 9) l. *sireng* 10) l. : *upadhayāya*

INSCRIPTIES IN HET SANSKRIT

volgens

de transcripties van Dr. W. F. Stutterheim

Het kwam gewenst voor ter wille van de volledigheid en ook omdat de publicaties, waarin een aantal transcripties van Sanskrit inscripties, destijds gepubliceerd door Stutterheim, thans niet meer, althans niet meer gemaklijk, verkrijgbaar zijn, deze hier opnieuw te publiceren.

Hierbij is de text, zoals Stutterheim die gaf onveranderd en onverbeterd weer gegeven.

Wellicht, dat Sanscritisten van thans nog correcties kunnen aanbrengen.

De publicatie had destijds plaats in *Oudheden van Bali,* I: Het oude rijk van Pedjeng, Text (publ. Kirtya Liefrinck van der Tuuk, Singaradja 1929). Het *Platendeel* verscheen in 1930.

Later verscheen nog een aanvulling in *Mededeelingen Kirtya Liefrinck van der Tuuk,* afl. 4 (1935), p. 87 sqq.

Een uitzondering vormt de bilinguale inscriptie op een stenen zuil in de pura Blandjong in Blandjong bij Sanur (Denpasar). Deze is hier opgenomen als no. 103, zulks wegens het Oudbalische gedeelte. Men wordt dus daarheen verwezen.

Deze inscripties heeft Stutterheim verdeeld in Buddhistische en niet-Buddhistische.

I Buddhistische

Dit zijn inscripties op kleizegels bij Pedjeng gevonden; aanvankelijk werden twee afwijkende mantra's gevonden later nog een derde. [1])

S 1 (*a*) „Opschrift in een prae-nāgarī (siddhamātṛkā) op kleizegels gestempeld, welke werden aangetroffen in klei-stūpa's:

Ye dharmā hetu prabhawā hetunteṣān tathāgato hyawadat teṣāñ ca yo nirodhā ewaṃwādī mahāçramaṇaḥ

zoowel door het schrift, als door den inhoud, de buddhistische „Geloofsbelijdenis" in de mahāyānistische opvatting, worden wij verplaatst in den tijd van tjaṇḍi Kalasan op Java: ± 778 A.D."

S 2 (*b*) „Opschrift in nāgarī op bovenbedoelde kleizegels gestempeld, van denzelfden inhoud. Het verschil in de schriftsoort wijst er

[1]) Later zijn op de viersprong te Blahbatuh ook dergelijke stūpa's gevonden, zie ***Mededeelingen Kirtya,*** afl. 3 (1931) p. 55 - 56.

echter op, dat deze keizegels tot in veel later tijd in gebruik zijn gebleven en aangemaakt. Voorts, dat bij deze aanmaak wel degelijk de in Noord-Indië plaats gehad hebbende ontwikkeling van bedoeld schrift is gevolgd of opnieuw ingevoerd. Wij hebben dus hier hetzelfde verschijnsel als in de opschriften van tjaṇḍi Djago valt op te merken, waar de beelden voorzien zijn van letterteekens uit een nāgarī-schrift en niet langer uit een prae-nāgāri-schrift, zooals dit bij de oorkonde van Kalasan het geval was".

S 3 (c) „Opschrift in een prae-nāgarī op bovenbedoelde klei-zegels gestempeld, doch van anderen inhoud".

Namaḥ traya(wa)sarwatathāgata tadapagantaṃ jwalajwaladha madhā ālasaṃharasaṃhara āyussaṃsādha āyussaṃsādha sarwasa twānāṃ pāpaṃ sarwatathāgata samantāṣrī(th)a wimalaçuddha swāhā

S 4 Spreuk III. Ity api sa bhagawān arhar samyaksaṃbuddho widyācaraṇasampannaḥ sugatālokawidyānuttaraḥ paruṣadasyumarawigāsuradewamanuṣyāṇāṃ niddho bhagawa —

Voor de uitvoerige bespreking van de inhoud wordt verwezen naar *Oudheden van Bali* p. 35—52 en *Mededelingen Kirtya* 4 (1935) p. 87 sqq. Zie ook de afbeeldingen in OB, Platen, fig. 2 en 3. Voorts ***Bali Cultuur Album,*** pl. 301.

II Niet Buddhistische

S 5 Deze inscriptie wordt gevormd door verschillende fragmenten van een zeer uitvoerige inscriptie op een groot vierkant steenblok, die Stutterheim op verschillende woonerven in Pedjeng vond.

Hij gaf ze de „letters" *d, e, f, g, h, i,* en wist *df* tot een geheel te verenigen. Zie Stutt. *o.c.,* p. 53-57; 59-63; 193. En de Platen: fig. 94-98.

S 5 (*d*) „Inscriptie van 27 regels oud-midden-Javaansch schrift, voorkomend op de eene zijde van een groote paras-scherf, die eenmaal tot een vierkant steenblok zal hebben behoord. De fragmenten *e* en *f* behooren tot dezelfde inscriptie"

1. -(su)-
2. -çaha-
3. -dhimātra-
4. -(w—)ttarthāṣṭawa-
5. -(tra)lamprayerṣṣya-
6. -(ta)çubhāçubhawidarççа . (ta)-
7. -ti . kṛtaṃyena . nāyi(ta)-
8. -rttyaṃçūnākṛtwāçrāthāḥ(gra)-
9. -(bh)ām . yatnangkarotisa-
10. - . nawṛthākarotyanudinam.-

11. -(tha)ḥkarotyanudinaṃ . loka(w)i-
12. -arthiṣṭhapakṣapātaḥswawiṣaya-
13. -krṣi(m)açunope . jyāddhyayanukusi-
14. -(m)aiwaçū(ddh)onaki — — — — ntri(bh)yaḥ-
15. -(m)pawanti(ṣ)una(ḥ) — — — manuçāsanānusā-
16. -mamu(kurmmada)jāwi(pa)tiḥprajāta(ga)-
17. -ktaṃ . manuçāsanaman(u)gacche . ttyiti-
18. -kwādo(w)ā(pa-i)jā — — — swawṛttini-
19. -swāmiswāngga(w)a — — — — swayajñaharttāswa-
20. -nuçāsana(ki)tyukte . nāstika-ddhi-
21. -tt(r)a—deçamātra . m(y)i — — npramattojano-
22. -(grā)hye . manassthiratwānnalipyete(p)āpaiḥdu-
23. -(wiwarañcādritantṛṇairupari . tadwibhawaca—(ai)-
24. -ddhy—nnākaṇyatew(ac)osaditi . wastunidṛṣṭe(s)a-
25. -(jam)enakrot(t)i . prāyaççа(r)iw(e)nta . ççubhama-
26. -mpratī(ta)-e-(dda)m . çubhalakṣaṇa—i-
27. -(-riyatu) ——————— (bhawa) ——— rtmārtham . tatra-

S 5 (e) „Aan fragment *d* sluit onmiddellijk aan een fragment e van 6 regels, dat links van de inscriptie *d* op den zijkant van de steen onderaan voorkomt : "

1. -y-
2. -domāḥ pra-
3. -sannasan 2 . -
4. -sānehaḥmanus(ā)-
5. -(m) uta(m) —
6. -(le— —ka— —wana— — — —wi)-

S 5 (*f*) „Ten slotte sluit aan de bovenzijde, rechts en in het zelfde vlak, een fragment *f* aan, van 12 regels, waarvan regel 3 naar links aansluit bij regel 1 van fragment *d*. De breuk is echter zoodanig, dat van een geregelde aansluiting der regels geen sprake kan zijn en er op enkele plaatsen 1, elders tot minstens 3 letterteekens ontbreken".

1. -dwiwidh(ī)wālya-
2. -g(g)aṇapakṣaççrutīpra-
3. -ayataswabhaktiç(i)-t-
4. -su(saṃgaha)msopi . ddheṣako(ba)-
5. -ādharmmātpañcawikalpaṃ(gāya)-
6. -(wā)lyam . (çr)açwisamañcakrama-
7. -(tt)āmī . kalikālakhalakala-
8. -(p)āyanamewakṛtaṃ . yena-
9. -īramātrā . tprabhurama-
10. -ṇa . prakurwwa—e-
11. -ṃ . yassaku-
12. -sa— —dd(h)āṃ-

„Voegen wij dit fragment dus, zoo goed en zoo kwaad dat mogelijk is, bij fragment *d*, dan krijgen wij voor de regels 1 tot en met 10 van dit fragment : "

S 5 (*df*)
1. -(su) — — — — — — ayataswabhaktiç(i)—t-
2. -çaha — — — — su(saṃ)gahaṃsopi . ddheṣako(ba)-
3. -dhimātra—ādharmmātpañcawikalpaṃ(gāya)-
4. -(w—)ttarthāṣṭawa — — (wā)lyam . (çr)açwisamañcakrama-
5. -(tra)lamprayerṣṣya — — (tt)āmī . kalikālakhalakala-
6. -(ta)çubhāçubhawidarççа . (tap)āyanamewakṛtaṃ yena-
7. -ti . kṛtaṃyena . nāyi(ta)—īramātrā . tprabhurama-
8. -rttyaṃçūnākṛtwāçrāṭh(gra) — ṇa . prakurwwa-e-
9. -(bh)aṃ . yatnangkarotisa — — — — ṃ . yassaku-
10. - — nawarthākarotyanudinam — — — — — — — sa — — dd(h)āṃ-

„Tot dezelfde inscriptie zullen, naar het schrift te oordeelen, behoord hebben de fragmenten *g*, *h* en *i*, waarvan de twee laatste aan weerszijden van hetzelfde steenfragment voorkomen. Misschien heben de fragmenten *h* en *i* tot een afzonderlijke inscriptie behoord, daar het schrift niet volkomen gelijk is aan dat van *d*, *e*, *f*, en *g*, doch wij dienen rekening te houden met het ook elders voorkomende verschijnsel, dat in dezelfde inscriptie het schrift zich eenigszins wijzigt. In ieder geval kunnen wij met tamelijk groote waarschijnlijkheid veronderstellen dat de fragmenten *d* - *g* bij elkaar behooren",

S 5 (*g*) „Fragment van 11 regels. Schrift als dat van fragmenten *d*, e en *f*."

1. -t(a)çç(a)mu(ç)-
2. -ddhe — — 7 . sankṛta—ṛ—w-
3. -mwiçiṣṭa . ngkimupāye-
4. -(k)amārggaçcamantramārggaçca . jña-
5. -(y)atetajaiḥ — — paṇḍita-
6. -(w)āgwaddyārame — — — — lī(tā)ti-
7. -wakoyu(ñcaṃ) — — — — (ddh)yā 7(6)-
8. -(ṣayaḥ) 77 (yatpātitabā) .-
9. -jñātwāja(ṃ)gat(sw)abhāwaṃ . wītawi-
10. -(u)nya(ç)rā(l)ya (w)irīkṛtaṃyasyaci-
11. -citp(r)abhāwaṃ(ya)d(d)in(d)ecciwaṣăthaṃ-

S 5 (*h*) „Fragment van 13 regels. Schrift eenigszins afwijkend van dat der voorgaande inscripties."

1. -çiwas(—)ddh-
2. -(ka)—iddhajano-
3. -(m)mṛtiçi(ṣ)ṭokta . kriyā-
4. -dṛṣṭe . wyaṇḍagawala — (e) -
5. -(d)ahanaihratnanandrçyatema-(e)-
6. -ccittārjjawatwajihmatwam . sadasa

7. -taṃ . sadasannidarçanārtha . nmantrasa
8. -(dh)armma . sdairyya(tha)liprodbapamī
9. -ddhi—bhisswābjaiḥ 95 (w)ga
10. -ttyabjaiḥ 96 janmābdhima
11. -7 rudrāyoṣnab(r)atanawe.
12. -(wa) . (ç)iwalapata-e
13. ..... ṇ .....

S 5 (*i*) „Is het op dezelfde steenscherf, doch aan de zijkant voorkomend fragment van dezelfde inscriptie, dat zich rechts van fragment *h* bevindt, doch daar niet volgens de regels bij aansluit."

1. -w-
2. pā(l)-
3. wa—e — — — — s — — y-
4. bhyāḥ — —. (d)—sa . —w-
5. mu 8 ṣā— —sa—e-
6. rdd(h)attam (.) — — (ā)ṣṭe
7. çabdena(c)ali(çe)-
8. ñ(c)itti(ço)-

S 6 Deze inscriptie werd aangetroffen op de zijkanten van een yoni-fragment te Pedjeng.

Bij Stutterheim de letters *k* en *l*.

Zie Stutt. o.c. p. 58-63; 193. En de Platen, fig. 99-100.

„Alvorens te trachten uit de schriftsoort en de allerminst vaststaande lezingen der zeer fragmentarisch gespaard gebleven inscripties iets meer te weten te komen omtrent ouderdom en beteekenis, is het goed ook twee op de zijkanten van een yoni-fragment voorkomende inscriptie-brokken te transscribeeren, daar het hiervoor gebruikte schrift weliswaar tamelijk sterk afwijkt, doch duidelijk in denzelfden tijd thuishoort."

S 6 (*k*) „Fragment van een inscriptie, voorkomend op de rechterzijde van een yoni-fragment; 6 regels groot."

1. -(ddh)āntasa(ddha)ssakalabhuwanakṛtsarwwawitsarwwatejaḥte jaswīyasswa(warg)ge-.
2. -(rg)gaḥ 1 . traiwidhyaṃyāntiterṣyāḥgurulaghusamatāndewa wiryyangmanuṣyāḥpratye-
3. -āwotibhawaṣadarataissāwataissāwyakewalam 2 . siddhāḥman trābhikārāḥçrutisa-
4. -sānātprottarttwānuḥsamarthāḥpraṇatahitaratāḥta-prasiddhindi (ça)na 3 m(u)—e-
5. -(ṇayeda)sarwacittā(sarūyā)ḥtraiwi(ddhā)ḥ(hi)siddhāḥ(swa)ka (ruṇa)-
6. -it(a)nug(utotya)t(a) — — tasraçatajanmajanmaniyajo(gra) mas [1]) (y)ānuma-

[1]) 1: sahasraçata, etc. R.G.

S 6 (*l*) „Fragment van een inscriptie, voorkomend op de linkerzijde van een yoni-fragment, 6 regels groot en naar rechts grenzend aan fragmet *k* (tusschen beide ligt de hoek van het yoni-fragment)."

1. -taru(pa)g(a)ndharasawatta(s)weçubhinnā(tw) ayaḥrudrohangkṛ ti . — — — — ṣṭaḥ-
2. -teçīmastaṣanewarudrayap(u)yade(w)omahāndīkṣite(-ç)rostya-
3. -āyaprāṇabapussparççaguṇāya Ong (ç)ukrāyānekassābātmagu ṇā-
4. (ṇ)āya Ong-(u)tayendwanggamahāsomyaguṇāya 19 . waçineçi-
5. sānāt(r)ane(h)raswādi(p)ūtadīrghamantratanala- [1])
6. ..... (widatīya) .....

S 7 Deze inscriptie is gebeiteld op de vier zijden van een blok parassten. Genummerd door Stutterheim *m*.

De juiste volgorde der vier zijden is: c-a-b-d (vgl. Stutt. bij fig. 101). Zie Stutt., o.c., p. 63-67; 193. En de Platen, fig. 101-104.

S 7 (*m*) „De nu volgende oorkonde, die eveneens nog onbekend was, mag misschien wat tijdsorde betreft hier niet geheel op haar plaats zijn, de taal doet haar echter onmiddellijk aan de voorgaande aansluiten. Die is namelijk op twee woorden na eveneens Sanskrit, doch de inhoud bevat, voorzoover kan worden nagegaan, geen godsdienstige teksten. Het is blijkens d 8 een praçasti, schenkingsoorkonde op steen (ditmaal dus goed gespeld!). Zij is gebeiteld op een vierkant blok parassteen, dat nog, in tegenstelling tot dat van de inscripties *d* — *i*, in gaven toestand verkeert. Niet aldus het schrift. De fotos kunnen duidelijk aantoonen, dat het regenwater, daarbij geholpen door mosbegroeiing, van bovenaf de letters heeft weggespoeld, zoodra de beschermende (pleister) laag was weggebroken. Daar, waar deze zich nog op den steen bevindt, kan men den oorspronkelijken scherpen vorm der letterteekens nog duidelijk waarnemen. Tengevolge van dit uitslijten is ook een volledige transcriptie onmogelijk en, wat erger is, is het begin verloren geraakt." [2])

Zijde a, ten rechte de 2e zijde:

1. — — — — — — — — — — — — —
2. — — — — — — — — — — — — —
3. — — — — — — — — — — — — —
4. — (same) — — — — (satya) — — —
5. tāya(hawīnāṃ) — — — rmmāṇa — — —
6. tā — (ti)pu — — — — — sthāpitaḥ . -u(ho) —
7. n(ya)yawijsta — — (na) — — nnī(tāwawid dwi) —

[1]) **l.: hraswādiplutadīrgha, etc. R. G.**

[2]) **In deze transcriptie geeft het aantal — — *niet* het juiste aantal ontbrekende letterteekens weer.**

8. ssowaṇi(kh)aṃ(ku)u(nubhawa)ṃma(hāwi)—(sta)— —
9. waṇāpināṃ // garulidhwajagaṇamardda — — [1])
10. gaṇākhyāçca(tā)nṛpapratimāḥ . pratye(k)-
11. mpungtahyang anenatisrobhisaṃbaddhāḥ // da
12. gdheya(d)bhawanegnināmanṛpatissampādaya
13. tyadbhutāntatarthānāyamahāsuwāsa(c)alitaṃ [1])

Zijde b, ten rechte de 3e zijde :

1. — — — — — — — — — — — — —
2. — — — — — — — — — — — — —
3. — — — — — — — — — — — — —
4. li(pyāt) — — (jaṇāḥ) — — — — —
5. — — taḥsu(ta)—(kā) — — — passu — —
6. yaḥ(wīpā) — — warupa — — — — — —
7. nirasthasarwendriya — — — — (sa) —
8. (wwika)-eika — (raṃ) — (mā)y(e)siha(wa)—
9. patinnipunaḥ . (wanasampratiṣṭhitamida — wi)
10. baprekawarā(bh)i(nipra)—(una)sa(mp)lawr(dh)a(ḥ)—
11. nādrīgajagaṇa(b)e(m)o(ṣ)emāṃse— [1])
12. t(wekṣi)patitho . some - rā — nakṣi(pā) [1])
13. tekara(n)akaraṇawajrayoge(ge) — (ya)

Zijde c̃, ten rechte de zijde :

1. — — — — — — — — — — — — —
2. — — — — — — — — — — — — —
3. — — — — — — — — — — — — —
4. — — — — — — — — — — — — —
5. — — — — — — — — — — — — —
6. — — — — — — — — — — — — —
7. — — — — — — — — — — — — —
8. — — — — — — — — — — — — —
9. — — — — — — — — — — — — —
10. — — — — — (yasyāpyasaddhitā) — —
11. — — — — — — — — — — — — —
12. —kṣi(wami) — — kṛtwā — — — — — —
13. ṣaryyayaseyam(w)ācanuçena—(ma)tyaha

Zijde d, ten rechte de 4e zijde :

1. — — (sa) — — — — — — r— — (yema)
2. — — — — — — — — — — — — —
3. —(muta) — — — — — (ni)—(raku)—(pe)
4. (rak)ṣani—(pa)—i—iram(paṇa)—(relewi)—
5. naṃçrī(wa)lipuram // Ong namo — — e — —
6. // çrīpunaginaṇḍayenakenawikacā

7. ryyeṇamakarawāhanapadasthitenawirawi
8. (ka)stepraçastiçlokaḥ // kṛpāya(ṇ)ā
9. khyenarājacitralekhena . likhitāçce
10. ha . çiwamastu //

„Ziethier de povere resultaten van een poging tot ontcijfering der inscriptie." [1])

---

[1]) Damais, *o.c.*, p. 129 — 136 brengt de volgende correcties aan : Zijde a regel 9 : garuli lees : garuḍa ; regel 13 : tyadbhutatsthānāya mahāsu-ā-awali-aṃ. Zijde b regel 11 : wāṇādrigajaçakābde pauṣe māse si [te] tṛtiyatithau ; reg. 12 : some (çrawaṇā) ..... karaṇa wajrəyog(ākhye). Dit levert het Çaka-jaar 875 (wāṇa = 5, adri = 7, gaja = 8).

DEPT. OF INDONESIAN STUDIES,
UNIVERSITY OF MELBOURNE,
DEPARTMENTAL LIBRARY

SM7
$4.00

PRASASTI BALI

DITERBITKAN OLEH

LEMBAGA BAHASA DAN BUDAJA
(Fakultet Sastra dan Filsafat)
UNIVERSITET INDONESIA

II

DEPT. OF INDONESIAN STUDIES,
UNIVERSITY OF MELBOURNE,
DEPARTMENTAL LIBRARY

N. V. MASA BARU
BANDUNG
1954

S117 $4.00

INSCRIPTIES VOOR ANAK WUNGÇU

DOOR

Dr. ROELOF GORIS

BAND II)

DEPT. OF INDONESIAN STUDIES.
UNIVERSITY OF MELBOURNE.
DEPARTMENTAL LIBRARY

PRASASTI BALI

BAND II

VERTALINGEN.

REGISTERS.

INHOUDSOPGAVE

Vertalingen der oorkonden 001 — 357 ..... 117 — 180

Ringkasan kebahasa Indonesia ..... 181 — 190

Summaries in English ..... 191 — 202

Woordregister ..... 203 — 340

Chronologisch register der inscripties ..... 341 — 348

Alphabetisch register der inscripties volgens de vindplaatsen ..... 349 — 354

Platen I — X ..... 355 — 366

VERTALINGEN
IN HET NEDERLANDS
DER OORKONDEN 001-357

DEPT. OF INDONESIAN STUDIES
UNIVERSITY OF MELBOURNE
DEPARTMENTAL LIBRARY

001. SUKAWANA AI

Ib. (1) Gij allen moet weten, oudsten [1]), de *dinganga* Prajuna, de *nāyakan makarun,* de *kumpi* Anan, de griffier Danañjaya, mijn bezorgdheid ten opzichte van het hospitium op de heuvel Cintamani (2) mmal. Er is geen toevlucht voor de mensen, die in groepjes over de bergen heen en weer reizen.

Dat is de reden, dat door mij bevel gegeven wordt aan de *senāpati Danda,* de *kumpi* Marodaya, en de bedelmonniken Çiwakangçita (3) Çiwanirmala, Çiwaprajña om een kluizenarij met hospitium op te richten in het jachtgebied. Het wordt als volgt begrensd : het ligt ten Westen van Tingkad, bergwaarts van Puhpuhan, ten Oosten van het ravijn, (4) zeewaarts van de rivier Ye.

Wanneer er gehuwde bedelmonniken zijn, die (daarheen) gevlucht, daar wonen, dan worden zij niet belast op het verslepen van hout en bamboe, het presteren van verplichte grote werkzaamheden en ambachtswerk (5) het maken van koekjes; het bewaken van 's vorsten bezit, cijns op betaling, aankoop, enz., het maken van planken en balken voor loodsen, boten en prauwen, kalkbranden, *manutu.*

IIa. (1) Belasting op weven, blauw-verven, rood-verven, *marundan,* (belasting aan) de jachtopziener, alle soort belasting, enz. Zij worden niet belast op slaven en karbouwen, runderen, *besara,* (2) geiten, varkens en wilde zwijnen, *pañcayan, dakĕr, puruh,* honden. De timmerlieden van huizen, en warongs op de markt (?), schelphoornblazers, trommelslagers, *balian,* muzikanten, (3) paardenfokkers worden belast met hoofdgeld (?) per (gehuwde?) manlijk ingezetene, per werkloods, bloedprijs (?). *tandayan,* heiligdommen; zij worden belast met *bilang tandaga* 1; voor de vorstelijke kluizenaars aan *pasang* (4) *gunung* 1 *māsaka* goud; als *cakṣu*-cijns 1 *kupang,* als belasting voor nieuwe ingezetenen te betalen aan de vorstelijke kluizenaars 2 *kupang,* als *cakṣu*-cijns 1 *kupang.*

Indien iemand, die daar woont, overlijdt en een bedelmonnik is, dan wordt de erfenis als volgt verdeeld, (5) indien hij ongehuwd is, ontvangt hij 2 *mā* aan goud voor hemzelf (d.i. voor zijn dodenfeest); indien hij gehuwd is, dan wordt volgens de erfregel (der kinderen) verdeeld; het erfdeel van kinderlozen, die *marburuktanahĕn,* is 4 *māsaka* goud voor hemzelf (d.i. voor zijn dodenfeest); wanneer

IIb. (1) het een kinderloos overgebleven weduwnaar (weduwe) betreft.

---

[1]) *Kiha,* zie Register.

dan wordt volgens de regel: „hoofdlast-schouderlast" het bezit verdeeld: de weduwnaar krijgt twee derden (voor zijn dodenfeest) de weduwe één derde (voor het hare); wanneer het een kinderloze (2) alleenstaande is, dan wordt van al wat er is aan huisraad, dat hij daar bezit, aan goud, zilver, bronzen vaatwerk, koperen vaatwerk, slaven, huisslaven (?), karbouwen, runderen, ter waarde van 4 *mā* aan goud (3) er afgenomen voor het dodenfeest, wat er overblijft, nadat dit deel er afgenomen is voor het dodenfeest, moet opgebracht worden aan de Vuurtempel, en dient tot gastoffer. Indien er natte of droge rijstvelden, weiden en tuinen zijn (4), dan worden deze bestemd als bijdrage voor *Hyang Tanda.*

Echter de *bilang* moet opgebracht worden aan het hospitium, mijn vrome stichting aldaar, en dient tot aankoop van aarden vaten, (slaap-) matten en eetgerei voor hen, die daar (5) overnachten, nl. die in groepjes op reis door de nacht zijn overvallen.

Aldus is de regeling: die lieden vallen niet onder (de belasting op) jacht, erfenisverdeling bij aanwezige kinderen, erfenisverdeling bij kinderlozen. De betrokken *sahāya* volgt deze regeling.

IIIa. (1) aldus voorgoed dienende tot verhindering (belettende), dat overtreden worde het vorstelijke bevel, opgedragen aan de griffier Sadyasiwa, gedaan ten gerechtshove te *Singhamandawa,* in de maand Māgha, op de 1e dag van de wassende maan, ten dage der markt te (2) *Wijayapura,* in Çaka 804 bekrachtigd in rechtszitting nopens het (vorstelijk) bevel.

002. BEBETIN AI

Ib. (1) Gij allen moet weten, oudsten en jongeren, de *dinganga* Atri, de *nāyakan makarun* Cakra, de griffiers: *dyah* Ma'ugöng, Gowinda, mijn bezorgdheid ten opzichte van de Veste: Nieuwdorp.

Er werd wederzijds (2) beraadslaagd door die lieden nopens *bunin.* Dat is de reden, dat door mij bevel gegeven wordt aan de *nāyakan praddhana,* de *kumpi* Ugra en de bedelmonnik Widyaruwana, om een Vuurtempel op te richten en te *jnganangan.* Het wordt als volgt begrensd: het ligt ten Oosten van Minanga; zeewaarts van Bukit Manghandang; ten Westen van Tukad Batang; bergwaarts van de zee.

Echter nopens hen, die overleden zijn bij het plunderen der Veste, het plunderen *amin bunin,* heeft er geen erfenisverdeling en geen *parburuk-t(h)anahan* plaats; (4) voorts wat betreft lieden, die daar keukengerei hebben, voorzover dit (?) daar binnengebracht is bij hun gaan wonen in de Veste, nopens het keukengerei, dat er is, dat niet binnengebracht is bij hun gaan wonen in de Veste, dat moet opgebracht worden, aan de Vuurtempel, en dient tot gastoffer (5) en *pamusitayangña* (?) de dorpelingen bij (?) het plunderen van de *Veste* ..... indien

zij hun *bunin* verkrijgen (of: indien zij terugkeren met hun *bunin*) dan bedraagt hun *pusita* 4 *mā* aan goud per persoon, indien zij geweldadig gestorven zijn, dan *pamusitayangña* 2 *mā* aan goud per persoon.

IIa. (1) En de dorpelingen van Nieuw-dorp moeten allen het hun bevolene volgen: (om) te zoeken karbouwen, runderen, geiten, aan goud 1 katoenpit als hun contributie, per stuk volgens (2) bevel (?).

En zij worden niet belast op het verslepen van hout en bamboe, het presteren van verplichte grote werkzaamheden en ambachtswerk, cijns op betaling, aankoop, enz., het maken van planken en balken voor loodsen, boten en (3) prauwen.

Niet getroffen door belasting op blauw-werven, rood-verven, weven, *marundan;* de *tapa haji, tambangan,* de *nāyaka* over de vogelvangst, de markmeester, de scheidsrechter bij hanengevechten.

Echter niet bij aankoop (4) van karbouwen, runderen, geiten, katoen, garen, kussenwol (kapok), katjang idjo, gepelde rijst, huiden bestemd voor(?) trommen, ook kernhout, tamarinde-vruchten en tamarinde-hout.

Indien er debiteuren, die (daarheen) gevlucht, daar wonen, (5) moet de hoofdsom van hun schuld betaald worden, (maar) deze wordt niet verdubbeld, en er geschiedt geen *pamatkĕn* (?) (en) geweldpleging. Indien een bode van de houtvester komt, moet als *wuhak* (?) aan hem 2 *mā* aan goud betaald worden (2b. 1) ieder jaar.

Er moet wel aan bos-(kap-) recognitie 6 *mā* betaald worden bij zijn komst *tuminah kalulaña* (?). Voorts worden zij belast met *bilang tandaga* 10, waarvan aan goud 5 *mā,* per werkloods voor (2) *mula duhka* 10 *mā,* aan bloedprijs 5 *mā,* voor heiligdommen *mulyan palbur* (?) 2 *mā.* Zij behoeven geen eredienst te Cading te verrichten. Maar wel als (vorstelijk) buitrecht op de grote negende dag van *Māgha* op te brengen: 20 guñja aan katjang idjo 15 *buntilan* (?). (3) Indien er (zee-) handelaars zijn, die daar landen, moet de lading van hun vaartuig opgebracht worden voor de Vuurtempel. Indien de handelaar sterft (gestorven is?), wordt zijn bezit enz. in tweeën gedeeld; indien zijn boot vernield is, dient deze (het hout ervan) voor de ommuring (4) van de Veste.

Echter mag er geen belasting geheven worden van de inwoners aldaar *di pakaya:* (nl.) scheepbouwers (scheepstimmerlieden), metselaars, tunnelbouwers. Voorts indien er gevluchten wonen: goudsmeden, ijzersmeden (5) kopersmeden, muzikanten, zangers, angklung bambu-spelers (?), trommelslagers, fluitspelers, maskerspelers, wayang wong spelers, dan moet hun *tikasan* opgebracht worden aan de Vuurtempel. Maar niet mag er belasting geheven worden over: (3a. 1) slaven, voorts karbouwen, *besara* (?) runderen, geiten, honden, varkens, en wilde zwijnen, *pañcayan* (?) *dakĕr* (?), *puruh* (?), al wat door hen gefokt wordt enz.

Indien (daarheen) gevluchten, daar wonende overlijden, (2) geschiedt de boedelscheiding volgens de erfporties der kinderen (als die er zijn), voorts voor kinderlozen, die ongehuwd zijn, wordt 4 *mā* aan goud per persoon geheven; indien het betreft een kinderloos overgebleven weduwnaar (weduwe), dan moet de have, die zij daar bezaten, gedeelde (3) volgens de regel: „hoofdlast-schouderlast": de (overgebleven) weduwnaar ontvangt twee derden, de (overgebleven) weduwe ontvangt één derde ; wanneer het betreft een alleen overgeblevene kinderloze, dan moet van al de have: (4) goud, zilver, bronzen vaatwerk, koperen vaatwerk, slaven, huisbedienden, karbouwen, runderen, ter waarde van 4 *māsaka* aan goud (eerst) afgenomen worden voor het dodenfeest; de rest die overblijft (5) na wat afgenomen wordt voor het dodenfeest, moet opgebracht worden aan de Vuurtempel om te dienen tot „aanwinst" *(wṛddhi)*.

Aldus is de regel: die lieden vallen niet onder de belastingen op boedelscheiding bij erfgerechtigde kinderen en bij kinderlozen. De betrokken *sahāya* volgt (deze regeling) : (3b. 1) aldus voorgoed dienende ter verhindering (belettende): niet zij er overtreding van het vorstelijk bevel, opgedragen aan de *nāyakan snahan knuǧan*; gedaan ten gerechtshove te *Singhamandawa*, in de maand Besaka (= Waiçakha) op de 5e dag van de wassende maan, ten dage der markt te *Wijayamanggala*, (2) in Çaka 818, bekrachtigd in rechtszitting nopens het (vorstelijk) bevel.

003. TRUNJAN AI

Ib. (1) Gij allen moet weten, oudsten, jongeren, oudsten, de *dinganga* Cakra, de *nayakan makarun* Cagu, de griffiers Kamaja, Basudewa, Dakap, mijn bezorgdheid (ten opzichte van [1]) (2) de dorpelingen van Turuñan : de lieden, die over de bergen heen en weer reizen.

Dat is de reden, dat door mij bevel werd gegeven aan de *kumpi* Siddhi, de *kumpi* Kunang, de *kumpi* Anug, voorts aan de *kulapati* Māna, de *pratikāya* (3) Nahut, de dorpsschrijver Ratha, de houtvester Piduk, in voltallige vergadering (?), terzake van de nederdaling (?) van de Heere Da Tonta: een behuizing, dienende als vereringsplaats, voor de Heere te maken.

Zij worden niet belast op het verslepen (4) van hout en bamboe, het presteren van verplichte werkzaamheden, zowel grote als ambachtswerk, (het maken) van planken en balken [2]) en van sandelhout, waakdiensten, werken in de veste (hoofdstad), het maken van loodsen enz. Echter worden zij wel belast als zij *mar-inaka* (?) naar Air Hawang en wel per tocht (5) worden zij belast. Zij worden niet getroffen door cijns op blauw-verven, weven, rood-verven, *marundan*, geitenfok, runderteelt. Wel worden zij belast voor werkloodsen 1 *mā*, bloedprijs 4 *piling*, het hoofd (van het geslachte dier ?) (2a. 1) moet aan de Heere te Turuñan opgebracht worden. Voorts worden de muzikanten, de zangers, de spelers op lange fluiten en dwarsfluiten, de goudsmeden, de ijzersmeden, de timmerlieden, enz. belast met 4 *piling* per *rwat* (?) *(di ha-rwat-an)*, (2) op te brengen aan het heiligdom te Turuñan. Echter als *pasang ǧunung* aan de *tapa haji* 1 *ku*, aan *pacakṣu* 1 *pi*, aan olifantscijns (?) *(paǧajaḥ)* 1 *ku*, aan *pacakṣu* 1 *pi*.

Doch zij in het dorp Turuñan worden belast (3) in de maand Caitra, aan de *nāyaka sakṣi* wordt die belasting (?) aldaar ad 1 *ku* (opgebracht?). Omdat zij de bewaking van het tempelbezit hebben, wordt dat dorp niet lastig gevallen (? gekweld ?) door hen die 's vorsten bezit (komen) innen. (4) De jachtbelasting, bedragende 3 *pi*, die op paarden en hoornvee (?) 1 *pi*, de *paḍam-paḍam* (?) 2 *mā* 2 *ku*, voor elk huisgezin 1 *pi :* (en die voor)de haardlieden [1]) 1 *ku* per huisgezin, moeten opgebracht worden aan de godheid (het heiligdom) te Turuñan.

(5) Indien er *pamli* voor de vorst is op de grote negende dag van Māgha en volgens de vastgestelde dagen, en al de *cakṣu*, wordt het dorp Turuñan niet getroffen en ook niet door al de opvorderingen.

(2b. 1) De *pamwatan* ad 1 *ku*, de cijns op de *balian* (geneeskundige?) ad 1 *ku*, voor brahmanen 1 *pi*, het hoofdgeld (,) 3 *ku*, de cijns voor slingeraars 1 *ku*, moeten opgebracht worden aan het heiligdom te Turuñan. Echter zijn zij verplicht tot offfers op de grote negende dag van Māgha : (2) [en wel] 5 stuks *simbur* (een meervis), 20 stuks *pesan ;* 2 *ǧuñja* droge *ñalyan*, (een meervis) ; aan *pracakṣu :* 2 stuks *simbur;* 10 stuks *pesan;* 1 *ǧuñja* droge *ñalyan*, en tevens voetwaswater (?) (3) Indien er *pamli* voor de Hoogwaardigheidsbekleder is, (bedraagt deze) 2 *ku* op de grote negende dag van Māgha. Indien Z.Ed. daar komt (? *katba*) om verering te brengen in (de maand) Asuji, moet aan de Hoogwaardigheidsbekleder eerbiedig worden aangeboden (4): 2 klapperdoppen gepelde rijst; 1 vaatje brandewijn; 2 stuks kippen; 1 lendedoek *(saput)*.

Is er echter verering van de Heere in de grot *Mangurug Jalalingga*, dan worden zij voor één gang (tocht) getroffen, is er echter verering (5) van de Heere in het heiligdom Turuñan, dan worden zij als onder één *ser* vallend getroffen. Is er echter een *hitamanah* (?) van ieder afzonderlijk (of: van iemand privatim) dan moet *ǧusali* opgebracht worden in het grondgebied van de godheid van Turuñan : [en wel] 1 *ku* aan zilver (3a. 1) bedraagt [deze] belasting, en dit moet aan het heiligdom te Turuñan opgebracht worden.

Indien er sterfgevallen zijn in het dorp Turuñan : dan moet, wanneer het een man betreft, een ongehuwde bedelmonnik, van al zijn

[1]) Het woord *mān* is uitgevallen.

[2]) *mamatĕk* is uitgevallen.

[1]) „aschgenooten".

have 2 *mā* 4 *pi* aan goud afgenomen worden (voor het dodenfeest) en de rest [opgebracht aan het heiligdom te Turuñan; indien het een gehuwde bedelmonnik betreft:] 2 *mā* 6 *pi* [voor het dodenfeest en de rest] aan het heiligdom te Turuñan; het aandeel voor de *kulapati* en de *pratikaya* bedraagt 3 *kupang* bij tourbeurt (3), het dorp 2 *kupang*, de *masara* (?) 1 *kupang*, de schrijver en de houtvester 1 *kupang* bij tourbeurt, de vrouwelijke houtvester *(hulu kayu luhur)* 1 *kupang*. Echter is de verdeling in de dorpen Hasar, Halang guras, Pungsu, Pañumbahan, (als volgt) voor een ongehuwde bedelmonnik 2 *māsaka* 4 *pi* [aan goud], voor een gehuwde bedelmonnik 2 *māsaka* 2 *kupang*, op te brengen aan het heiligdom te Turuñan; de rest moet opgebracht worden aan de Vuurtempel te Hasar.

(5) In het geval van een kinderloos overgebleven weduwnaar (weduwe) moet verdeeld worden volgens de regel „hoofdlast-schouderlast": de (overgebleven) weduwnaar ontvangt twee derden, de (overgebleven) weduwe een derde; indien het betreft een alleenstaande kinderloze, (3b. 1) dan moet van al zijn have, die hij daar wonende bezat: goud, zilver, bronzen vaatwerk, koperen vaatwerk, slaven, huisslaven, karbouwen, runderen, ter waarde van 4 *māsaka* afgenomen worden voor het dodenfeest, (2) de rest, nadat er voor het dodenfeest is afgenomen, moet worden opgebracht aan het heiligdom te Turuñan.

De recognitie (? *pangatawan*) van de dorpen Hasar, Halang guras, Pungsu, Pañumbahan bedraagt aan *dhataki:* 1 *tula* (3) per dorp; de recognitie vaar de dorpelingen te Songan 2 *kupang* aan zilver; 2 stuks vlechtwerk (voor wanden); 1 haan, 2 vaatjes *tuak;* de kluizenarij Songan: moet 4 bouquetten (?) bloemen (4), aan arèn 1 *tula* opbrengen aan de *raga* van de godheid te Turuñan; de dorpen Buwahan, Er Biras en Er Hawang moet manden te Turuñan aanbrengen (? *lakwangña mangarundung)* de inhoud van de mand bedraagt 2 *kupang* aan zilver voor elk dorp. Doch wanneer zij het vaatwerk van het heiligdom te Turuñan *sumanghul* (?) *aluki* (?) en *mangraga* (?), worden zij niet belast met ..... [1])

(4a. 1) ..... Tanggun titi, Blah rwang in het Oosten; Partuhĕd, Manthanu, Poh Tambang, Batu Sĕkikh, Ir Akunang (sic!), Tring, de rivier Salulung tot aan Kulit wwi, tot aan Dhataki ten Oosten van Bwahan en (hier is weer een hiaat) ..... De *ser batwan* en de *ser danu*. Het worde in alle toekomst niet overtreden; al wie het overtreedt, zal door de godheid vervloekt worden; (te weten) het vorstelijk bevel opgedragen aan de *ser panghurwan* sang Pule pañjang, gedaan (3) ten gerechtshove te *Singhamandawa* in de maand Aṣaḍha, op de 4e dag van de wassende maan, ten dage der markt te *Wijayamanggala* in Çaka 833 bekrachtigd in rechtszitting nopens het (vorstelijk) bevel.

[1]) hier is bij het later copiëren een stuk uitgevallen; thans begint pl. 4a in de copie midden in de grensbeschrijving.

004. TRUNJAN B

Het begin van pl. lb. 1 — 2a.4 is woordelijk gelijk aan 003; lb. 1 — 2a.5; voor vertaling zie aldaar.

(2a. 4) Doch het grondgebied van de godheid van Turuñan wordt bewoond (behuisd) door het dorp Air Rawang, tot ten Oosten van de bocht (van het Baturmeer).

Voorts (5) moet betaald worden aan *lāga* : 1 *sū*, 3 *mā*, 2 *ku* in goud *abatu* (?) 2 klapperdoppen gepelde rijst; 2 handvol kruiderijen; deze rijst dient als offer voor de godheid te Turuñan, in de maand Bhadrawada.

(2b. 1) Voorts moeten de lieden van Air Rawang [het beeld van] de godheid Da Tonta geel maken op het koningsfeest, [als volgt] zij nemen water van het meer, de godheid moet (daarmee) gebaad worden; daarna maken zij de godheid geel; voorts (2) versieren zij (het beeld) met ringen, bezet met edelstenen, en met oorhangers, bezet met edelstenen: [aldus] wordt de godheid Da Tonta geel gemaakt, dienende tot bezielde belichaming (?) van de godheid. De *sahayan padang* van het dorp Air Rawang moet de godheid..... (? *manggurumandyang ida bhaṭāra*) (3) Indien hij niet komt, moet hij 2 *ku* betalen: en dan moet er een volledige inwijding (? reiniging ?) geschieden door de mensen van Turuñan en Air Rawang. Vervolgens moet het dorp Air Rawang (4) aan offers opbrengen: 30 *pesan* aan *ñalyan*, 3 *guñja* gedroogde ñalyan, 30 eieren, 10 *kuyur* (een meervis), te gebruiken op het koningsfeest van de godheid te Turuñan in de donkere maandhelft van Asuji. (5) Indien het dorp Air Rawang kruiderijen maakt, worden deze volledig geïnd door de *lampuran bungsu* van Turuñan, ieder (dorpeling) geeft een handvol; vervolgens brengen zij eten (3a. 1) aan de *lampuran bungsu*. Indien..... de godheid van Turuñan....., wordt het materiaal door het dorp Air Rawang geleverd volledig (?) aan de *lampuran bungsu* van Turuñan; hij neemt één stuks (2) bamboe van ieder; te gebruiken voor de godheid. (Indien .....) *katwa kadahulu* de beschermheilige (= de vorstelijke oorkonde) van Turuñan, op de grote negende dag van Māgha *di lakwan di ulihan* (?). (3) Voorts moet de *sahayan padang* zorgen voor (? *mamakada*) het reinigingsoffer: nl. één *caru* offer, een taling, één nieuwe mat, dienende tot het reinigingsoffer van de beschermheilige (= de vorstelijke oorkonde); een handvol rijst (4) één maat *tuak*, indien het betreft het dorp Air Rawang; indien de *sahayan padang* dit in ontvangst neemt (?) *tka to banwa di Turuñan kasiddha sahayan padang mangalap*. Indien het betreft het dorp (5) Turuñan met zijn bestuur (?) ....., indien de *sahayan padang* dit in het Oosten in ontvangst neemt (?) ka *Air Rawang* ..... Echter *pamakadan sahayan padang lut, kĕtikan matunggal*, met *caru* offer, gift, (3b 1) samen met rijstepap (?), 20 vaatjes *tuak*.

Indien *judan pamakadaña*, moet hij 2 *ku* betalen, voorts moet er een volledige inwijding (? reiniging ?) geschieden door de mensen van Turuñan en Air Rawang. [1])

[1]) Vgl. pl. 2b. 3.

Echter zooals het nu (vastgesteld is), (2) mag het in alle toekomst niet overtreden worden, dat het grondgebied van de godheid van Turuñan tot aan de bocht (van het Baturmeer) vast bewoond (bebouwd) wordt door het dorp Air Rawang. Indien er iemand is, die dit overtreedt, dan worde hij vervloekt door (3) de godheid; zevenmaal zal hij herboren worden, *tani kapadan min urāña janma* (?) kwaad en ellende zal hem steeds overkomen.

(Aldus) het vorstelijke bevel, dat opgedragen werd aaan de *ser panghurwan* sang Pule pañjang, gedaan ten gerechtshove te *Singhamandawa*, (4) in de maand Aṣaḍha, op [de ..... dag] van de wassende maan ten dage der markt te *Wijayamanggala* in Çaka 833, bekrachtigd in rechtszitting nopens het bevel.

005. BANGLI PURA KEHEN A

I. Gij allen moet weten, oudsten, de *dinganga* Cakra, de *nāyakan makarun* Cagu, de griffiers Kamaja, Widyangga, Dakap: mijn bezorgdheid ten opzichte van de hoogheilige (2) verering van de Heer in het heiligdom Karimama, ressorterend onder het dorp Simpat bunut.

Er werd wederzijds beraadslaagd: Er was geen voltallige (groep) van vereerders, (daar) overgebleven *kasamah* (?) Dat is de reden, dat door mij bevel gegeven wordt aan de bedelmonnik Çiwarudra, (3) de bedelmonnik Anantasuksma, de bedelmonnik Prabhawa; voorts aan de dorpelingen van Simpat bunut, ressorterende onder een houtvester; aan de houtvester de *wetang* [1]), de schrijvers, de *tapaḥ* (?), de *patiḥ*, de *mantri*; en alle daar onderhorigen *tāntān* (4) *wutuh* (?): alle onderhorigen voltallig (?) om een kluizenarij bij het heiligdom Hyang Karimama op te richten, gecombineerd met een Vuurtempel.

Zover strekte het verzoek der gezamenlijk dorpelingen aldaar [2]). Het wordt als volgt begrensd: (5) het ligt ten Oosten van Jalan air; zeewaarts van het ravijn; ten Westen van de rivier Air Malangit; bergwaarts van Tangkup. Indien er (daarheen) gevluchte, daar wonende bedelmonniken zijn, die wensen (6) te volgen de plechtige afspraak, de dorpelings-overeenkomst, en de *panghlaryyan* (?) ten opzichte van de hoogheilige verering van de Heer in het heiligdom Karimama, dan worden deze niet belast op het verslepen van hout en bamboe, het presteren van (7) verplichte grote werkzaamheden en ambachtswerk, (cijns op) betalingen, aankoop, enz.

Cijns op blauw-verven, weven, rood-verven, *marundan*, aan de *tuhañ jawa*; voor allerlei jacht: aan de *tapa haji; tambang* (?) hoenderfok, kolenbranders (8) poedermakers (?) ..... [3]) voor loodsen, prauwen, kalkbranders. Zij worden (wel) belast t.o.v. heiligdommen *masanga pahilir*: 3 *guñja* gepelde rijst; aan gepolijst (?) goud 1; voor

1) *wetang*: ond, wellicht titel dorpsfunction.
2) Onzekere vertaling; misschien: „in zoverre als de daar aanwezige dorpelingen reeds eredienst verrichten".
3) hier is misschien een hiaat.

iṇḍitan aan werk voor de paleispoort (9) op te brengen aan de houtvester van het dorp; in totaal aan goud: 4 *piling*, op te brengen aan de Vuurtempel om te dienen voor aankoop van klapperblad voor het heiligdom aldaar; voor werkloodsen 1 *pi*, bloedprijs 1 *li*, 1 steen; op te brengen aan de Vuurtempel aldaar. (10) Indien er bedelmonniken, die (daarheen) gevlucht aldaar wonen, sterven: dan volgt de erfverdeling: voor ongehuwden aan goud 4 *mā* 2 *ku* per persoon. *Pirsiddhangku* (mijn inkomsten uit belastingen?) bij gehuwden zijn er 3 gezinnen (?). Indien iemand overlijdt, (11) *parburuktanahan*, moet aan erfenisbelasting 4 *mā* 2 *ku* aan goud per persoon betaald worden; indien het betreft een kinderloos achtergebleven weduwnaar of weduwe, wordt volgens de regel: „hoofdlast, schouderlast" het bezit enz. als volgt geregeld: de man krijgt twee derden, de vrouw een derde. (12) Indien het kinderloos alleenstaanden betreft, dan wordt van al wat hij (zij) aan have aldaar wonende bezit: goud, zilver, bronzen vaatwerk, koperen vaatwerk, slaven, huisslaven, karbouwen, runderen, ter waarde 4 *mā* (13) afgenomen voor het dodenfeest, de rest, die nadat dit voor het dodenfeest er afgenomen is, moet worden opgebracht aan de Vuurtempel om te dienen als *atithi*. Indien er natte rijstvelden, droge rijstvelden, weiden, tuinen zijn, dienen die als aandeel voor (14) *Hyang Tanda*. Indien er tempelslaven zijn, die (zelf) slaven hebben en tempelbedienden, die (zelf)bedienden hebben, wordt hun schuld niet verdubbeld. Indien de houtvester komt, zijn recognitie (?) *(pakatahwanña)* ..... aan de opziener over de heiligdommen moet (15) aan kapvergunning (recognitie) 5 *mā* goud betaald worden.

Indien er lieden zijn, die verering brengen in een ver afgelegen dorp, moeten zij aan tol voor de dorpspoort 2 *ku* goud betalen, dat dient als winst *(wṛddhi)*.

Voorts op de weidegrond (grasland) moeten (mogen?) zij een dijk aanleggen (16) van 1 *san* en 12 doorlaatgaten; (zij moeten betalen) aan water-recognitie aan het waterwerk (?) Air Malangit, 3 *mā* 4 *ku*; het waterverdeeldblok (is) 1 *tandaga* (?); bergwaarts van de schoeiing; ten Oosten van het ravijn; zeewaarts van de droge rijstvelden (van) *Hyang Caranti*; (ten Westen van?) de kalkbranderij, om te dienen tot (17) natte rijstvelden voor de Vuurtempel van het heiligdom *Karimama*. Echter mag de kluizenarij van het heiligdom *Karimama* dochterkluizenarijen van het type: *lamswan* stichten in verder gelegen dorpen, (18) doch hoogstens 20 mogen er (aldus) gesticht worden: *kilpasan kibakatan* (?) de kluizenarij veel dochterstichtingen te maken (?)

Indien er kinderloze, ongehuwde (bedelmonniken?) zijn .....

006. GOBLEG PURA DESA I

Ib. (1) Gij allen moet weten jongeren, ouderen en jongeren, de *dinganga* Cakra, de *nāyakan makarun* Cagu, de griffiers Widyangga, Dakap, Ni-

lanawa, mijn bezorgdheid ten opzichte van (2) het heiligdom op Bukit Tunggal genaamd Indrapura in het dorp Air Tabar. Er werd beraadslaagd, dat er geen voltallige groep (?) meer aanwezig was.

Dat is de reden, dat door mij bevel gegeven wordt aan de *ser tunggalan lampuran* Z. Eerw. (3) Heer de heilige *(dahyang)* Agnisarma, voorts aan Çrīnaga, Bajra, Trī, daar vergaderd (?). Het wordt als volgt begrensd: het ligt zeewaarts van het ravijn Kasurihan; ten Oosten van Air Halangsit; bergwaarts van Panggah (4); ten Westen van de Bergtrap.

Indien er, (daarheen) gevlucht, aldaar lieden wonen, worden zij niet belast op het verslepen van hout en bamboe, het presteren van verplichte grote werkzaamheden en ambachtswerk, cijns op belasting (5) aankoop, het maken van koekjes. Zij die daar te Indrapura wonen, worden belast met werken in de Veste (hoofdstad?), nl. het bouwen van een wal (muur) van 6 vadem; door hen wordt aldus hulpbetoon verricht (?) in totaal (? *bilang)* 1 *tandaga* (per?) loods.

Indien zij *mula duhkha* (?), (6) 2 *māsaka* aan goud, bloedprijs 1 *māsaka,* indien zij *mangrandapin* (?), per loods 1 *māsaka,* bloedprijs 4 *pi,* aan boete (?) 4 *pi,* voor heiligdommen 1 *pi* goud, gepelde rijst 1 klapperdop; de *bañjar* van Indrapura neemt dit.

IIa. (1) Indien lieden, die daar wonen, overlijden, wordt van hun erfenis 2 *māsaka* aan goud per persoon afgenomen; indien het kinderlozen betreft, dan moet van al hun have, die zij daar wonende, bezaten: goud, (2) zilver, bronzen vaatwerk, koperen vaatwerk, slaven, huisbedienden, karbouwen, runderen, ter waarde van 4 *māsaka* (aan goud) er eerst afgenomen worden voor het dodenfeest; de rest, die overblijft na wat afgenomen wordt voor het dodenfeest, moet opgebracht worden aan (3) het heiligdom te Bukit Tunggal om te dienen tot *caru prapanna.*

Echter wordt de inhoud van de tas genomen door de *ser tunggalan* aldaar, (en) moet opgebracht worden aan het heiligdom te Bukit Tunggal: (4) als jaarlijks loon. Aldus is de regeling van mijn inkomsten. De lieden vallen niet onder de belastingen op boedelverdeling bij erflatingen en bij kinderlozen. De *sahaya, sarbwa* en de *ser tunggalan bañjar* (volgen deze regeling) [1]). (5) Aldus voorgoed dienende ter verhindering (belettende), dat er overtreding zij van het vorstelijk bevel, opgedragen aan de thesaurier, sang Tunguk, gedaan ten gerechtshove te *Singhamandawa,* in de maand Bhadrawada op de 9e dag van de afnemende maan, ten dage der markt te *Wijayapura,* (6) in Çaka 836, bekrachtigd in rechtszitting nopens het (vorstelijk) bevel.

007. ANGSARI A

Een vertaling kan niet geleverd worden.
De opzet is geheel zoals die van 001 — 006.
Zie verder de aantekeningen bij de inleiding.

[1]) In overeenkomstige edicten op deze plaats: *turut sahāya,* enz.

101. SROKODAN

I. (1) //O// Gij allen moet weten *talaga* (?) de *dinganga* Cakra, de griffiers Nanda, Astra, Yajña, mijn bezorgdheid ten opzichte van de dorpelingen (2) van Sadungan, staande onder (? *makablah)* een houtvester.

(Hun dorp) was verwoest (? *kṣina).* Daarover werd wederzijds door die lieden beraadslaagd. Dat is de reden, dat door mij bevel gegeven wordt, dat zij bestuurd (? *katdhasan*) zullen worden door een houtvester (3): de verplichte werkzaamheden *„angan"* en de verplichte werkzaamheden „tdhas" ..... de houtvester [1]), nopens het verslepen van hout en bamboe, het presteren van verplichte grote werkzaamheden en ambachtswerk, cijns op aankoop, enz.
(4) Het wordt als volgt begrensd: het ligt ten Oosten van de rivier Air Sangsang, zeewaarts van Padang Kahiruan, ten Westen van de rivier Air Malangit: (5) het ligt bergwaarts van Purunan.

Zij worden *tandagayangña di wilang* met 1 *pi.* Dat moet er betaald worden door hen. Zij worden niet getroffen (?) door verplicht werk *wilang* (?) allen; per loods; indien er *mula duhka* is, 2 *māsaka* aan goud, aan bloedprijs 1 *māsaka,* indien er zijn, die *manglarangin* (?), 1 *māsaka* per loods, (7) aan bloedprijs 4 *pi,* aan boete (?) 4 *pi; pangrĕhön* (? in de eerste plaats?) in Kabon buluhan worden zij niet met reinigingsoffers voor de tempel ter waarde van 4 *māsaka* aan goud in de maand Māgha getroffen (?); niet worden zij (8) getroffen door belastingen op aankoop en verzoek, enz. door de *dinganga;* voor de paardenfok (echter) 2 *pi* aan goud voor de *dinganga,* die het moet opbrengen (9) aan de vorst; niet worden door hen betalingen enz. gedaan (?); alle *sahaya* volgen; er is geen belasting op het maken van pagar's, niet op de paardenfok [2]), geen op *pamurian* (?); (10) geen op *pangdandanan* (?).

Indien er iemand, die daar woont, sterft, in het geval *pawuruktanahan* (?), dan wordt van zijn erfenis, 4 *māsaka* goud per persoon opgebracht (11) aan de *dinganga;* deze moet het opbrengen aan de vorst, het aandeel hiervan is voor de *dinganga* (zelf) 4 *pi,* voor de dorpsgenoten 2 *pi;* in het geval van kinderloze echtparen (12) wordt al het aanwezige huisraad [3]) verdeeld volgens de regel: „hoofdlast-schouderlast", de overgebleven weduwnaar ontvangt twee derden; de overgebleven weduwe één derde.

II. (1) In het geval van een kinderloze ongehuwde wordt van al het huisraad, dat hij daar wonende bezat: goud, zilver, bronzen vaatwerk, koperen vaatwerkt, (2) slaven, huisslaven, karbouwen, runderen, ter waar-

[1]) zeer onduidelijk.
[2]) zie echter boven.
[3]) *paraden (maraden?)* ond, wellicht bedoeld: *marang hadan.*

de van 4 *māsaka* goud afgenomen voor het dodenritueel, de gehele rest wordt opgebracht aan de *dinganga* en door deze (3) aan de vorst : de *dinganga* (zelf) ontvangt hiervan 4 *pi*, de dorpsgenoten 2 *pi*.

Wanneer er echter lieden (van een ander dorp ?) *manglamswan mangdarat* en droge rijstvelden aldaar bewerken, (4) moeten zij aan entréegelden om volwaardig dorpsgenoot te worden per persoon 2 *pi* goud per jaar betalen. Zij worden niet getroffen (door de inningen van de) *parawuluwulu*, enz. (5), niet getroffen door belastingen op al wat zij daar fokken en kweken, niet door de inningen van al de *nāyaka* en de dorpelingen .....

(6) de *tama ganti*, en de *tikasan*, enz.; zij worden niet gevolgd (?- *kamiluan*) bij het planten van vruchtbomen, bomen (voor hout) en sandelbomen. Echter is toegestaan *palabampangun* (?); (7) zij worden niet belast door de *dinganga* en zijn *cakṣu*.

Indien zij in verzuim zijn ten opzichte van 's vorsten bezit al wat ..... *kapadapanña* (?), moeten zij 2 *pi* goud (8) betalen. Zij behoeven geen eten te geven aan de *cakṣu*, al wie ook maar *mangbharen* (?) daarheen.

Dit is de regel, door mij vastgelegd : niet mag geschieden, dat (9) die lieden door (inningen van) de *surih lamata lamsu* getroffen worden, dan wel in erfenissen bij bestaande erfgenamen of bij kinderloosheid meegedeeld wordt door (?) de *nāyakan makarun*, de *tuhañ jawa*, of de *nāyakan candana; uraña hataruh* (?).

(10) Aldus voorgoed belettende, dat overtreden zou worden het bevel van de koning Z.M. Ugrasena : opgedragen aan de *nāyakan makarun* (11) *kulang-kaling* gedaan ter gerechtshove te *Singhamandawa*, in de maand Āṣāḍha, op de 10de dag van de donkere maan, ten dage der markt te *Wijayapura* in (12) Çaka 837 bekrachtigd in rechtszitting nopens het (vorstelijk) bevel.

102. BABAHAN I

Ib. (1) //O// Çaka (jaar) 839, maand Çrawaṇa op de 4de dag van de donkere maan, ten dage der markt te *Wijayakrānta*, dat was het tijdstip, dat de koning Z.M. Ugrasena, naar Buwunan ging. [1]) Voorts werden (2) de *pitāmaha* te Buwunan, Z.Eerw. de bedelmonnik Dharmeçwara en de *pitāmaha* te Songan, Z.Eerw. de bedelmonnik Dharmacchāya en de kluizenarij boven op de heuvel (te) Ptung begiftigd.

Voorts werd (3) het gebied van de kluizenarij te Ptung afgebakend door de koning Z.M. Ugrasena: de grens bergwaarts Air Talĕbud, de grens zeewaarts Hyang Padmaka, de grens westwaarts Air Daruhan, de grens oostwaarts Dahyang Bangkyang sidi.

Voorts wordt (4) de volledige (? *pasamahyan*) kluizenarij te Ptung

[1]) Het reizen van een vorst wordt slechts zelden in de oorkonden vermeld. Vgl. bij OJO Br 104.

door hem bevolen *tibaña* (?) te laten lopen (overloop verlenen aan?) de mensen, die (gaan) baden, met recognitie (?) voor de kluizenarij te Ptung, (tijdens ?) de verering *(pañungsungyan)* op de viersprong.

Indien er lieden *dharmana* (?) zijn, die *tumaku* (?) en sawahs en tuinen bezitten (aanleggen) (5) in het gebied van andere dorpen op de heuvel (?) ..... heilige kloosters, stichtingen, gebouwen, *silunglung, kaklungan, pangulumbigyan* [1]) begraafplaatsen, *prataya, aluki*. [2])

Ten tijde dat er een sterfgeval is van iemand, die door anderen is weggeroofd (als gevangene?), (6) van iemand, die een gewelddadige dood is gestorven (zoals) : bij het klimmen in een boom gevallen, [3]) door de bliksem getroffen, dan mogen de Eerw. *pitāmaha* bevolen worden, het dodenritueel te houden, de dorpsgenoten mogen geen lawaai en geen bezwaren maken, zij behoeven geen zilver als *pañukṣma* te betalen. .....

103. ZUIL VAN PURA BLANDJONG BIJ SANUR.

De text is te veel bedorven, dan dat een vertaling mogelijk is. Behalve de naam van de vorst : *(adhipatiḥ çrī Kesarī Warmadewa)* wordt een *pura* (= paleis !), genaamd *Singhadwāla*, vermeld. Men vergelijke het *Singhamandawa* der oudste edicten. Mogelijk ook een plaats : Kutarāja. In het oudbalische gedeelte wordt over een overwinning op de vijanden te Gurun en te Suwal gesproken. Verder wordt naar de opmerkingen in de Inleiding : sub No. 103 verwezen. [4])

104. SEMBIRAN I

Ib. (1) //O// Gij allen moet weten, de *dinganga kumpi* Gowinda, de griffiers : Astra, Paṇḍayan, Yajña. Er is de aangelegenheid (quaestie? *pnah*) van de marktmeester, *kumpi* Bahugyan (2) en de dorpelingen van Julah, vormende één Veste, de *dhikara* Kriddhi, de boodschapper (dorpsbode) Heer Çri, de *pratikāya* Prajña, ook volgden de dorpelingen, tot dat gebied behorend : Padma, (Kirata ?), (3) Çri, Pruk.

Zij maakten bij mij hun opwachting om een voltallige vergadering van de Veste en de bijbehorende dorpen te houden. (Hun dorp) was verwoest, daarover werd wederzijds door die lieden (beraadslaagd). Bovendien waren (velen) nog steeds weggevoerd (als krijgsbuit) en verborgen gehouden (? *bunin*). Dat is (4) de reden, dat hun door mij bevolen wordt, dat de inwoners van die Veste verdubbeld moeten worden, al de nakomelingen, die daar wonen. Het wordt als volgt begrensd : het ligt ten Westen van Air Lutung; zeewaarts van Duri Lwarlwar, (5) ten Oosten van Air Hyang, bergwaarts van de Branding.

[1]) Alle drie wellicht bouwsels voor het dodenritueel.
[2]) De volzin als geheel is mij niet duidelijk.
[3]) Zo was in 1857 het bergdorp Tjatur *sĕbĕl*, omdat daar iemand uit een boom was gevallen (Zollinger).
[4]) Zie thans ook Damais, in BEFEO, XLIV (1947-1950), fasc. 1 (Hanoi 1951), p. 121 sqq. Jaartal Ç. 835.

Zij worden niet belast voor het maken van planken en balken, dienende voor loodsen, boten, prauwen (6), kalkbranden, (houts-)kool-branden, *manutu* (?), belasting op *tambang* (touwslaan?) op jacht, aan de *tapa haji*. Zij behoeven geen inkoopbelasting te betalen van boten, geen belasting op nieuwe dorpelingen;

IIa. (1) geen belasting op open bale's.

Als er een *cakṣu* daarheen gaat *(mamaren)?*, behoeven zij geen cijns voor lendendoeken (?) te betalen. Wel worden zij belast met 20 *wilang tandaga;* per loods 12 *mā,* bloedprijs 6 *mā*; voor het heiligdom 2 tassen, voor licht verplicht werk 4 *pi* (2), 3 klapperdoppen gepelde rijst, *mulyan palbur* (?) 1 *mā* 2 *pi* per tas, *panali* (?) 1 *mā* 2 *pi, tani kadan parchalaña prakara* (?), de *pamli* voor de vorst in Māgha bedraagt 1 *mā,* op de grote (3) negende (dag van die maand) 1 *mā*, de *pamli* voor de *nāyaka* in Māgha bedraagt 1 *mā,* op de grote negende (dag van die maand) 1 *mā;* de *pamli* voor koopwaar 4 *māsaka : talikur* (?) *nāyaka mā* 1 *arghayangña.*

Nopens (4) katoen 2 *tula* [1]) ; 2 *guñja* draad ; 20 *guñja* katjang idjo (Indones. erwten), 20 *guñja* sesamzaden, per *kupang* volgens de gewichten van de ijkmeester ; echter niet bij aankoop van gepelde rijst, olie, peper (vruchten); kemirinoten; (5) indien er *pamli* en *pamahen* (betaling?) is, die door de opziener over de heiligdommen geschiedt, dan is dit niet bij de aankoop voor *ryarya* (?). Het vorstelijk buitrecht in Māgha bedraagt 1 geit, 1 mand katjang idjo, 1 *rimpi* gedroogde zeevis (6) op te brengen aan de *nāyaka* jaarlijks in Māgha, 10 stuks *tarhman,* 10 dol- (of zeil-) pinnen, 1 plank, 1 huid.

IIb. (1) Zij worden niet belast op runderen, *besara* (?) en geiten ; de cijns op *leran* (wegen?) bedraagt 1 *mā,* die op vechthanen 1 *ku*; zij worden niet door de *nāyaka* belast, (echter) door de controleur over het pluimvee met 1 *ku;* zij worden niet door *cakṣu*-cijns getroffen, (2) op hun loon 3 *mata* per *kupang ;* niet geldt de *paptang* (?) en niet geldt de *patali* (?) ; zij worden niet door *cakṣu*-cijns getroffen.

Indien de gezamenlijke dorpsgenoten (3) een heiligdom hebben en dat uitbreiden met vier of vijf meru's, bedraagt hun bijdragen aan de *nāyaka* 2 *ku* goud als metselaarscijns; voor het dorp 2 *ku*; de *tambar* voor de opzichter over de weduwen : 3 *mā,* (4) al naar hun lust mag door hen (uit) gezocht worden (?); de *tambar* voor *parladug* (?) is 2 *mā;* de cijns voor trancedans en gamelan-uitvoeringen bedraagt 1 *mā* 2 pi. In hun gevolg : *sarungan* en *saṛb* [2]), schelphoorn ;
(5) zij worden niet getroffen door *cakṣu*-cijns, cijns op „nieuwelingen" in het dorp, cijns op kinderloos overledenen.

Indien de gezamenlijke dorpsgenoten aldaar in een proces gewikkeld worden: al wie het verliest, moet 2 *mā* goud betalen: en wel aan

[1]) *tūla* Skt = katoen ; in OB maat voor katoen. Te onderscheiden van Skt tulā = weegschaal.
[2]) Ook muziekinstrumenten.

de opziener der heiligdommen: 1 *mā* (6), aan de *cakṣu* 2 *pi,* aan het dorp 4 *pi.*

Indien er een sterfgeval is onder hen, die daar wonen, is het aandeel in het geval *buruktanah* 4 *mā* per persoon, op te brengen aan de opziener der heiligdommen (de opziener der heiligdommen ontvangt de recognitie van ?) [1])

IIIa. (1) hen allen (?); het aandeel van de opzichter der heiligdommen is 1 *mā,* van de *cakṣu* 4 *pi,* van het dorp 4 *pi.* In het geval van een kinderloos overgebleven weduwnaar (weduwe), ontvangt de overlevende van het bezit enz. volgens de regel: „hoofdlast-schouderlast" (2) de man twee derden, de vrouw één derde, zonder verder aandeel voor de vorst (?). In het geval van alleenstaande kinderlozen, ontvangen de dorpsgenoten (de erfenis), ter waarde van 4 *mā* voor het dodenritueel (3) de rest: goud, zilver, bronzen vaatwerk, koperen vaatwerk, slaven, huisbedienden, karbouwen, runderen, natte rijstvelden, droge rijstvelden (4), weidegronden, (ooft-)tuinen, moet worden opgebracht aan de *nāyaka.* In het geval van gewelddadige dood, (of) bij ontvoering als krijgsgevangene, is er geen cijns op de loodsen *(tarub),* geen bloedprijs *(pablinyan darahña),* geen vorstelijk erfaandeel (of: belasting op de erfenis), (5) geen belasting in gevallen van kinderloosheid, de overlevende weduwnaar (of weduwe) *katahwan di ya jhāng (?).*

Echter indien er tempelslaven zijn, die zelf slaven hebben, die daarheen uitgeweken zijn, dan mag de houtvester niet (?) *pangulapĕn,* (6) *pangusta-ustan ditu, pamwitĕn me ya di banwa* (?).

Bij aankomst (in het dorp), worden deze aangehouden (in hechtenis gezet), indien zij willen, mogen (moeten) zij hun schuld betalen, echter slechts de hoofdsom der schuld.

IIIb. (1) zonder rente (verdubbeling). Voorts mogen de dorpelingen van Julah niet de slaven van mensen [2]) verstoken houden (?). Echter mag ('s konings?) bode (de cijnzen, genaamd) *pakurasan papatrakasihan* (2) *pasamayan, pamuhakyan* innen (?); al de dorpsgenoten die *majĕngan* (?) in de Veste, mogen door hem daarmee belast worden (?).

Indien er *palamswan* (?) lieden zijn, die daar rijstvelden en tuinen hebben, moeten zij aan entréegelden om volwaardig dorpsgenoot te worden, per persoon 1 *mā* betalen.

Indien een prauw, boot, *jukung* of *talaka* aldaar strandt, hebben de dorpelingen er recognitierecht op, het dient tot (wordt aangewend als) *wṛddhi.* Aldus is bevolen (4) met mijn medeweten.

De zaak is eerbiedig voorgebracht bij onze heilige Heren de Goden, met als vorstelijk bewijs een Singhalese ring met een gewicht

[1]) Thans is (volgens de nieuwe foto's) de bronsplaat afgebrokkeld, doch Brandes heeft het nog wel kunnen lezen.
[2]) In tegenstelling met de eerder genoemde *kalulandang* = tempelslaven.

(aan goud) van 4 *mā*. Zij worden niet getroffen door (5) de *nāyaka leran*, de opziener over het pluimvee, de opziener over de honden, en (ook niet) bij kinderloos overlijden door erfenis-belasting.

De sahāya volgt. Aldus voorgoed belettende, dat overtreden worde (6) het bevel van de koning Z.M. Ugrasena: opgedragen aan de *nāyakân makarun kulang-kaling*, gedaan ten gerechtshove te *Sing hamandawa* in de maand Māgha op de 5e dag van de wassende maan

IVa. (1) ten dage der markt te *Wijayamanggala*, in Çaka 844 bekrachtigd in rechtszitting nopens het (vorstelijk) bevel.

105. PENGOTAN AI

Ib. (1) //O// Gij allen moet weten *talaga*, [1]) de *dinganga*, de kumpi Gowinda, de griffiers: Astra, Panda(yan), Yajña, mijn bezorgdheid nopens (2) de herendienstplichtigen te Kundungan en te Silihan, staande onder één *ser*.

(Hun dorp) was verwoest, daarover werd wederzijds beraadslaagd door de lieden. Er waren geen mannen en vrouwen meer (3), (toen) die aangezocht werden door de *patih* (voor belasting en diensten) op de grote negende dag van *Māgha*, om te waken over de herendiensten voor de vorst, dag en nacht. Indien er vrouwen zijn van lieden (staande onder) architecten (4), *lamata* [2]) *lamsu wṛṣabha, waranasi, pañcakāla, pituha, mañiringin, tira, waduan tanda, makarun, kalula : pungkuran tahantaku* (5) de *padarakṣa, juru tunggal, juru ñuam, juru wanyaga* ; de *mañinghal*; de thesaurier.

Echter wat betreft de situatie van het betalen van onkosten (aan?) de *lamata* en de *lamsu*, dat door hen bedrogen (slecht gehandeld) was, (6) was bemerkt (? *syaṭa'anangña yajin*), dat door hen als vrouw gebruikt werden vrouwen als onder de macht van hen als echtgenoten staande (?), dat dit gebruik hun slechte handeling (of : hun bedrog ?) was. Deze vrouwen

IIa. (1) *pasintabhayaña* voor alle toekomst. *Yathāña kadan tkapangan* door de *patih* op de grote negende dag van Māgha. Dat het niet mag, dat zij (die vrouwen) (2) als onder echtgenoots-macht gebruikt worden, nl. de vrouwen van de mensen *di singgah di pratayang di mpun prakāra*.

Indien er schuldzaken in goud zijn, (3) mag de schuld niet vermeerderd worden met rente, maar de oorspronkelijke schuld moet (wel) betaald worden.

---

1) Zie Woordregister s.v.v. *talaga I* en *yumu*.

2) De *lamata, lamsu* waren *surih ;* de *pituha, tahan taku* waren *samgat ;* de *byut rumah* waren wellicht architecten ; de *wṛṣabha, waranasi, pañcakāla, mañiringin, tira* waren *senāpati ;* de *makarun* was eerst slechts *nāyaka*, later *samgat*, tenslotte *senāpati ;* de *kalula* was *nāyaka*.

Indien er mannen en vrouwen, kunstenaars (spec. beeldhouwers) zijn, vallen die onder de groep van (? *tahu di tkapan*) ijzersmeden, (4) goudsmeden, muzikanten, kleermakers, makers van hoofddoeken, wevers, blauw-ververs, rood-ververs, *marundan*. Zij worden niet belast met cijns, welke cijns ook maar. (5) Dit is de regel: het mag niet geschieden (t.o.v.) de herendienstplichtigen onder de architecten, *lamata lamsu, wṛṣabha, waranasi, pañcakāla, pituha, mañiringin, tira, waduan tanda, makarun, kalula, pungkuran, tahan taku, padarakṣa, juru tunggal, juru ñuam, juru wanyaga, mañinghal*.

IIb. (1) thesaurier(s).

Het betalen van onkosten, alle soorten van onkosten geschiedt aan de opzichter over de *cadar*, de opzichter over het pluimvee, de *nāyaka* over de trommelslagers, de opzichter over de smeden. De *sahaya* volgt. (2) Aldus voorgoed belettende, dat overtreden worde het bevel van de vorst Z.M. Ugrasena, opgedragen aan de *nāyakan makarun kulang-kaling*, gedaan ten gerechtshove te *Singhamandawa* (3) in de maand Māgha, op de 3e van de wassende maan, ten dage der markt te *Wijayapura*, in Çaka 846.

106. BATUNJA AI

Ib. (1) Gij allen moet weten: oudsten en jongeren, de *dinganga* Astra, de *nāyakan makarun kulang kaling*, de griffiers Nanda, Kesawa, mijn bezorgdheid ten opzichte van het hospitium en (2) het Vuurheiligdom te Manasa, te Batuan.

Er werd wederzijds beraadslaagd door die lieden: Er was geen regeling nopens de mensen, die in groepjes over de bergen heen en weer reizen.

Dat is de reden, dat door mij bevel gegeven wordt aan de dorpelingen van Haran, (3) staande onder een houtvester ; de houtvester is de bedelmonnik Padmadewa ; de schrijver, de bedelmonnik Sabhu ; de *pamudi :* de bedelmonnik Widyateja, de daar onderhorigen: Brata, Nartha, Tutu, Sasta, Dungdung, Wuwu, (4) in voltallige vergadering aanwezig; betreffende: huizen, smidsen, *bujur* (gebouwen met spitse daken?) *parpantyan*, rijstschuren: alle gebouwen, die aldaar onder hen ressorteren : die allen behoren te strekken tot (nacht-)verblijf van mensen, die in groepjes over de bergen heen en weer reizen.
(5) Het wordt als volgt begrensd : het ligt zeewaarts van Pungçu, Westwaarts van de rivier Air Pnat, bergwaarts van de grens (van het dorp) Muduhin, oostwaarts van Bukit Taradang.

Wanneer er gehuwde bedelmonniken zijn, ...

Plaat II (a+b) ontbreekt

IIIa. (1) Indien er echter een afgezant van de vorst, de *senāpati, ser nāyaka, wadwa haji, wilang gawe, tama ganti*, die daarheen *mangbharen* (?),

moet aan hem door de bewoners (2) naar hun vermogen gegeven worden; er behoeft geen kip voor hem geslacht te worden (? *tani pasyapan);* er mag niet bezuinigd worden op het eten en drinken, *marang ida datu* (?) in alle toekomst.

Dat hospitium met Vuurtempel betaalt echter recognitie (?) in het geval van *sukha duhkha,* (3) ook bijdragen op elke grote negende van (de maand) Māgha; de opbrengsten aan de vorst bedragen 8 bamboe kokers melk; allen *ragaragayañña.* Maar zij mogen niet (4) de grens van het jachtgebied vergeten (? *lalinyan*). Aldus is de regel: niet mogen *tka anak matkap di* (?) *surih lamata, sarbwa,* de opzichter over de paarden; zij vallen ook niet onder de erfenisbelasting, inclusief die voor kinderlozen (5) (en onder cijns voor) de opzichter over het pluimvee, die over de trommelslagers, de *halu warak* [1]), die over het goud, over de smeden; de mensen *di prataya* (?), en in het jachtgebied.

De *sahāya* volgt. Aldus voorgoed belettende,

IIIb. (1) dat overtreden worde het bevel van de koning Z.M. Ugrasena, opgedragen aan de opzichter over de offers Windang, gedaan ten gerechtshove te *Singhamandawa,* in de maand Posa op de 1e dag der lichte maan, ten dage der markt te *Wijayapura* (2) in Çaka 855.

107. DAUSA AI

Ib. (1) Gij allen moet weten: ouderen en jongeren, de *dinganga* Astra, de *nāyakan makarun kulang-kaling,* de griffiers Nanda, Langkir, Wisādā, Kaisawa (2) mijn bezorgdheid ten opzichte van het hospitium en de Vuurtempel te Parcanigayan, nog steeds..... *(lagi byaren)* door de opzichter over de eredienst van het hospitium te Sattra te Tanah winait over werkloosen, (3) bloedprijs (?) betalingen, aankopen *(pamli)* enz.

Dat is de reden, dat door mij bevolen worden de bedelmonnik Naja en de bedelmonnik Sanyagaṇa, de opzichtsters over de weduwen (prostituées?) Abhī, Wikrama, Guna (4) voltallig bijeen, voor de tijd, dat dat hospitium vergaderde (? *yathāña kālañan samah ya tua sattra*), bij de komst van hen, die in groepjes over de bergen heen en weer reizen, als gasten. (5) Het wordt (als volgt) begrensd: het ligt ten Westen van de rivier Air raya, zeewaarts van de Wukit Malingkir, ten Oosten van Air song, bergwaarts van Luaran.

Indien er (6) gehuwde bedelmonniken zijn, die daarheen uitgeweken daar wonen, dan moeten zij een plechtige overeenkomst in voltallige vergadering van beide partijen (? *panghlaryyan*) van het hospitium en van de Vuurtempel, in het ravijn aldaar, aangaan, en

IIa. (1) moeten zij water, stoommanden voor rijst, aarden vaten, aarden kookpotten, ligmatten voor de mensen, die daar overnachten, ver-

[1]) 1: *hulu (w)arak.*

schaffen; en de *pasanghulan* (?) de dorpsofferaar (? *dewakarma*), de *manundun,* de *pamudri,* (2) de schrijvers, *pasehyañña,* jaarlijks. Zij worden niet belast op het verslepen van hout en bamboe, het presteren van verplichte grote werkzaamheden en ambachtswerk, betalingen, (3) aankopen *(pamli)* enz. het maken van planken en balken, dienende voor loodsen, boten en prauwen, kalkbranden, koolbranden, *manutu* (?), cijns op hoofddoeken maken *(macadar),* weven, (4) blauw-verven, rood-verven, *marundan* (?), aan vorstelijke kluizenaars, opzieners over pluimvee, de opzichtsters over de weduwen (prostituées), toneelspelers, metselaars, muzikanten, enz.

Wel worden zij belast met *wilang* 2 *pi* aan goud, per (werk-)loods 2 *pi,* bloedprijs 1 *pi,* op te brengen aan het hospitium aldaar om te dienen voor aankoop van aarden vaten, aarden kookpotten, ligmatten, kookgerei, *padamyan* (?) (6) voor de reizigers in groepjes.

Indien daar sterfgevallen zijn onder de bewoners, bedelmonniken, dan vallen deze onder de erfenisbelasting en wel ongehuwden: 2 *māsaka* aan goud per persoon, de gehuwden

IIb. (1) onder de erfenisbelasting (als volgt): kinderloze *parburuktanahan* 4 *māsaka* aan goud per persoon, op te brengen aan het hospitium, in het geval van gehuwde kinderlozen, ontvangt de overlevende volgens de regel; hoofdlast, schouderlast (2) van het bezit, enz: de man twee derde, de vrouw één derde; in het geval van kinderloos alleenstaanden wordt van al wat zij daar wonende aan bezit hebben ingebracht (3), goud, zilver, bronzen vaatwerk, slaven, huisbedienden, karbouwen, runderen, ter waarde van 4 *māsaka* (4) er afgenomen voor het dodenritueel, de rest, nadat dit er afgenomen is, wordt opgebracht aan het hospitium en de Vuurtempel aldaar en bestemd als bijdragen voor de gasten (? *wṛddhi atithi*).

Indien er natte en droge (5) rijstvelden, weidegronden, (ooft-) tuinen zijn worden deze bestemd als bijdragen voor de heilige *Tanda* (?).

Echter mogen zij *lamatan*-markten oprichten (instellen?); zij worden niet belast met *salad* door (6) de marktmeester (en) de opziener over de eredienst. Wel worden zij belast met *salad,* hetwelk opgebracht moet worden aan het hospitium, dat bestemd is voor de gasten *(atithi).*

Indien zij met koopwaar trekken naar de markt te Tanah winait.

IIIa. (1) worden zij niet belast met *salad.*

Voorts mogen de lieden *di prattaya* en op het jachtgebied aldaar geen karbouwen, *cadang* [1]), *baisara,* runderen, geiten, varkens weghalen. (2) Indien er *wadu haji, cakṣu, tama ganti,* enz. zijn, die daarheen *mangbharen,* moet hun te eten gegeven worden al naar vermogen.

[1]) 1.: *cadar* = hond?

Aldus is de regel: niet mogen de mensen (3) *matkap di* (?) *surih lamsu*; zij vallen ook niet onder de erfenisbelastingen, inclusief die voor kinderlozen, (onder de cijns voor) de opzichter over het pluimvee, de vorstelijke kluizenaars en de cakṣu van de marktmeester. (4). De *sahāya* volgt. Aldus voorgoed belettende, dat overtreden worde het bevel van de koning Z.M. Ugrasena, opgedragen aan de opzichter over de offers, Jindang [1]), gedaan ten gerechtshove te *Singhamandawa*, in de maand Asuji, op de 5e dag donkere maan, ten dage der markt te *Wijayapura*, in Çaka 857, bekrachtigd in rechtszitting nopens het vorstelijk bevel.

108. SERAI AI

Ib. (1) //O// Gij allen moet weten, ouderen en jongeren (? *anuǵ*), de *dinganga* Astra, de *nāyakan makarun kulang-kaling*, de griffiers Nanda, Kesawa.

Er is de aangelegenheid (quaestie ? *pnah*) van de herendienstplichtigen in het jachtgebied, staande onder (2) een *nāyaka*; de *pratikāya* Butuhan, de grote (= hoofd-)schrijver Madwan, de *panundun* pu Dara, de *batĕk manmah* (?) Dhanur. Hen volgden de grote lieden *(mamahājana)* allen. Zij maakten hun opwachting voor mij en verzochten, dat zij niet bekneld mochten raken door de *parganti* van de vorst (? *tani kadan hapit parganti*ña *di sang ratu*) [2]); (3) zij worden belast met het brengen van *rot* (?) aan de vorst 6 *su* aan goud, aan de jachtopziener 3 *su* aan goud, jaarlijks te betalen in de maand Cetra. Voorts aan buitrecht voor de vorst (4) één boshen maandelijks, dienende tot *lulumangña* (?); [3]); aan buitrecht voor de *nāyaka* in (de maand) Māgha 60 *guñja* gepelde rijst; aan cijns op varkens 1 *mā*, aan belasting op gekruisd vee (? *pawuran)* 1 *mā* 1 *pi;* 2 huiden; (5) aan *pamatambar* (?) voor het bewaken van boten 2 *mā* maandelijks; bij (zijn) komst aan de *nāyaka* op de grote negende: 60 *guñja* gepelde rijst; aan cijns op varkens 1 *mā*, aan belasting op gekruisd vee (?) 1 *mā* 1 *pi*; 2 huiden.

(6) Indien er *paseh* is, *mangdiri* (één, alleen?) 2 *mā*, als inkomsten van de *nāyaka*.

Zij worden niet belast met cijns op het maken van open bale's, op hout en bamboe, het maken van loodsen, van zonneschutsels (?), van daken, het snijden van hertshoren.

Zij behoeven geen accijns op aankopen aan de vorst en aan de *nāyaka* te betalen (? *tani pahenyan blinyan ulih sang ratu me nāyakaña).*

[1]) 1.: *Windang?* [2]) Dezelfde onduidelijke uitdrukking ook in 302, 3a. 5. Bijna dezelfde uitdrukking: 302. 3a. 6.

IIa. (1) Niet worden belast de timmerlieden, enz. Voorts worden zij niet belast op karbouwen, runderen, *besara*; zij behoeven geen hoofdgeld (of slachtbelasting: *tandasyan)* te betalen; geen uitgebreid onthaal [1]) aan de *nāyaka* (bij zijn bezoek) te geven.

Indien er sterfgevallen (2) zijn onder de herendienstplichtigen in het jachtgebied, moet erfenisbelasting, inclusief in geval van kinderlozen, die *parburuktanahan* zijn, betaald worden: en wel: 4 *mā* per persoon, op te leveren aan de *nāyaka*, de *nāyaka* moet het opleveren aan de vorst, (en deze) *nāyaka buru* (3) ontvangt (zelf) 4 *pi,* de *prātikaya* 2 *pi* uit deze erfenisbelasting. In het geval van alleenstaande kinderlozen: van al wat zij aan huisraad bezitten: goud, zilver, bronzen vaatwerk, koperen vaatwerk, slaven, huisbedienden, karbouwen (4) runderen; natte en droge rijstvelden, weidegronden, (ooft-)tuinen, enz., wordt ter waarde van 4 *mā* afgenomen voor het dodenritueel; de rest, nadat dit ervan afgenomen is, ontvangen de volwaardige gehuwde mannen *(rggap i maruhani)* als recognitie (?) ..... [2])

Echter wel (5) maandelijks de rente ervan *(phaliña) habulanhabulan tani kadan pabwatña di nāyakaña)* .....

Voorts aangezien deze dorpsgenoten hun opwachting bij de vorst komen maken, om te verzoeken een kluizenarij te stichten in het jachtgebied, dat recognitiegebied *(pakatahwañña)* is van de (6) herendienstplichtigen op jachtgronden, zal het aldus geschieden. Aldus met mijn medeweten bevolen. De zaak is eerbiedig voorgebracht bij onze heilige Heren de Goden, met als bewijs van de vorst een Singhalese ring, met een gewicht aan goud van 4 *mā.*

Aldus is de regel, die door mij tot stand gebracht is:

IIb. (1) Zij mogen niet vallen onder de erfenisbelasting (aan) de jachtopziener (op te brengen), inclusief die voor kinderlozen.

De sahāya volgt. Aldus voorgoed belettende, dat overtreden worde het bevel van de vorst Z.M. Ugrasena, opdragen aan de opzichter over de offers Windang (2), gedaan ten gerechtshove te *Singhamandawa,* in de maand Phalguṇa op de 3e dag der lichte maan, ten dage van de markt te *Wijayamanggala* in Çaka 888 [3]), bekrachtigd in rechtszitting nopens het vorstelijk bevel.

109. DAUSA BI

Deze oorkonde is een zeer corrupte copie van een origineel uit Ç. 864. Deze copie werd gemaakt tijdens de heruitvaardiging (no. 559). Ook deze

[1]) *pangatakya, vari taki.*

[2]) Afgezien van een onleesbaar letterteken, zijn hier door de copiïst uit Ç. 915, dan wel die uit Ç. 989, enkele regels overgeslagen; vgl. 302, 4a. 6-4b. 2.-

[3]) Dit jaartal moet een fout van de copiïst zijn. Volgens de vermelde „ministers" komt het stuk kort na Ç. 857. Wellicht vóór Ç. 864 en No. 110. Sinds Ç. 873 regeren andere vorsten.

heruitvaardiging is onvolledig en begint met een corrupte en deels onleesbare *çapatha*. Uit de ministerlijst van dit tweede stuk blijkt echter wel, dat het tot de edicten van Jayaçakti behoort heeft (bekende jaartallen van deze vorst liggen tussen Ç. 1055 en 1072).

Het stuk behandelt hetzelfde Parcanigayan, waarover ons een edict, eveneens van Ugrasena, uit Ç. 857 no. 107) bewaard is gebleven. Voorzover hier en daar enkele woorden leesbaar zijn, wijkt de inhoud af van dit goede stuk. Het dorpsgebied wordt in onze copie genoemd: *būmi canigayan witan desa*. Reeds deze uitdrukking, die ook in een zeer slechte copie nopens *Turuñan* (no. 401 uit Ç. 971) voorkomt: *Ida paḍukaji di Manasa, madum bumi di Turuñan, i çaka* 971 (sic!) — wijst op corrupte copie. Ook de datering: *wāra kuningan*. Deze wijze van dateren komt het eerst voor in een OJ edict uit Ç. 916 (no. 303) en is pas sedert het OJ edict 352 (uit Ç. 994) regelmatig.

110. GOBLEG PURA BATUR A [1])

Ib. (1) Gij allen moet weten: de jongeren (?), de *dinganga* Astra, de *nāyakan makarun kulang-kaling*, de griffiers: Nanda, Kesawa.

Er is de aangelegenheid (quaestie? *pnah*) van de dorpelingen van Tamblingan (2) staande onder een *jumpung*: de *jumpung* Wiṣṇawa, de schrijver Bhaskara, de *pratikāya* Tana, de onderhorigen, de *nāyaka* van Bantiran, de *lampuran* Kduk, de *nāyaka* van Sukhawati Karana; Dhanut (3), Kati, Natura, Kesara, Baska, Gaman, Ajñana, Bhabya, Budag, Er santi [2]). Zij vroegen mij eerbiedig, dat de *purih* (?) van het heiligdom Tahinuni zou *hujusyan* (?). Zij worden niet belast (4) met alle soorten erfenisbelasting inclusief die op kinderlozen. Indien er (sterfgevallen van) alleenstaande kinderlozen zijn, dan wordt al hun bezit, dat zij, daar wonende ingebracht hadden, opgebracht aan de kluizenarij aldaar. Immers zij blijven (5) onder de bevelen van de heilige Tahinuni, *tumkap partkapda, patkapangĕn* voltallig: het vorstelijk verblijf, de heilige kloosters, enz.

Echter, indien zij gaan *(lumaku) matkap psu* (?), alles .....

201. SEMBIRAN B

Dit stuk is een zeer slecht en slordig geschreven copie van een origineel uit Ç. 873. Het is te corrupt om vertaald te kunnen worden. Een vorst wordt niet vermeld. Het bevat wel een uitvoerige ministerlijst, vol schrijffouten en omissies.

1) Hoewel het stuk, waarvan maar één plaat over is, geen datum bevat, is de opzet geheel als de Ugrasena edicten. Bovendien stemmen de „ministers" overeen met die uit stukken van Ç. 857 (no. 107) en van Ç. 888 (?; no. 108; zie noot aldaar).

2) *Er santi* doet als persoonsnaam vreemd aan!

202. MANIK LIU AI

Ib. (1) //O// Çaka 877 de maand Çrawana, de 1e dag van de lichte maan, ten dage van de markt te *Wijayapura*, dat was het tijdstip, dat werd uitgevaardigd het gunstbewijs van de koning Z.M. de vorst (Taba?) nendra [1]) (2) Dharmadewa [2]) en de koningin H.M. Subhadrika Da(r)madewi, om gunst te bewijzen aan de *samgĕt juru* van de kleermakers, genaamd Balicak.

Hem volgden (3) de sjouwerlieden (? *anak bandat*), woonachtig te Pakuwwan en Talun.

Zij worden niet belast per werkloods, met bloedprijs, met (het leveren van) hout, en bamboe, het presteren van verplichte grote werken en ambachtswerk, (4) betalingen, aankopen, *wilang*, op fok van paarden, als van ouds, enz.; niet met cijns aan de houtvester. Niet met de *(pang)rot* over de gezamenlijke dorpelingen ad 4 *ku* per jaar; (5) wel de *parggap* met *(pang)rot* ad 2 *ku*; voor mannen en hun vrouwen ad 1 *ku* per jaar [3]).

Zij worden niet belast met *paglar* (?), belasting op nieuwe dorpelingen (? *pabharu*), op *puñcagiri* (?), *purbwa tustus* (?), (6), hout, bamboe, sleepdiensten, grote verplichte werkzaamheden en ambachtswerk.

Echter moeten de *parggap*, indien zij te Pakuwwan wonen, 1 *ku* aan *(pang)rot* betalen voor mannen hun vrouwen

IIa. (1) worden belast met *(pang)rot piling hetan* (?) jaarlijks. Zij worden niet belast met *paglar*, enz. [4]) (2) zij worden niet belast met *tikasan* voor de markt, voor *pandhar* (?) voor *kḍi* (?), voor vorstelijke kluizenaars, *salaran tambangan* (?) *ḷbḷb* (?).

Voorts als zij schulden hebben, worden deze niet verdubbeld [5]), (3) het wordt niet *parpatih* (?); de *pamuhak* [6]) is 4 *mā* per *tahil* jaarlijks.

Indien het geval van *sukhaduhkha* zich voordoet bij de bewoners van Pakuwwan en van Talun, worden zij wel belast, immers dit is de grote last *(mahābhara)* op alle herendienstplichtigen van de zijde van de vorst. //O//

203. MANIK LIU, BI

Is geheel gelijkluidend met no. 202. Slechts heeft pl. Ib.2 de volgende

1) In verschillende edicten is de schrijfwijze variërend. Soms *Tabanendra*, soms *Taganendra*,

2) Of: *Warmadewa?* Naar analogie van de edicten van Udayana. Echter geeft no. 202 (onduidelijk) *dharmadewa* en duidelijk *Subhadrika darmadewi* (de gewone *d*, niet *dh* of *w*!); 203 geeft duidelijk *dharmadewa* en *dharmadewi*; 204 evenzeer!

3) De zin is zeer onduidelijk.

4) Letterlijke herhaling van pl. Ib. 5. sq.

5) Dit kan ook betekenen „worden de renten ervan niet verdubbeld".

6) Zie Register sub *huwak* en *wuhak*.

afwijking: „om gunst te bewijzen aan de *samgat juru* over de kleermakers: de *kabayan*, genaamd Goto, de *panulisan* ..... *lupa*. Hen volgden, enz".

204. MANIK LIU C

Is geheel gelijkluidend met No. 202, doch loopt slechts door tot pl. 2a. 1 *(piling hetan di hatĕmwang-hatĕmwang)*.

205. MANUK AJA (STEEN)

Dit stuk is zeer gehavend. Slechts de eerste vijf à zes regels der voorzijde (A) zijn vertaalbaar.

(A. 1) Heil. Çakajaren verlopen 884, [1]) de maand Kartika, de (2) 13de der lichte maan, ten dage van de markt te *Wijayapura*. Dat was het tijdstip, dat de vorst Z.M. (3) Candra bhaya-singha Warmadewa *masamahin* (?) de (heilige) badplaats te Air mpul (4) *bhatu durbala rapi ulih ambah* (?) jaarlijks, *tabu* ..... (?)

(5) Dit is de reden, dat door hem aan de *senāpati* Sarbwa de heer..... af te bakenen de badplaats te ..... (6) door de vorst werd een beschoeiing aangebracht ..... twee vijvers.

Het vervolg bevat van regel A 12 af de gebruikelijke lijst van *senāpati*'s enz., doch is te veel geschonden om een regelmatige vertaling te kunnen leveren.

In B. 6 wordt waarschijnlijk Manuk raya genoemd, de oude naam voor het dorp Manuk aja, dat vlak boven de bronnen (en badplaats) Tirtha mpul ligt.

Zie verder Stutt. OB. p. 68-69 (oorkonde *n*), 83-84 ook p. 25, 194.

206. KINTAMANI A

207. KINTAMANI B

Bij nader onderzoek bleek, dat de text van no. 207 aansluit bij die van no. 206. Hoewel no. 207 slechts 2½ regel schrift op één zijde heeft, is het toch geen slotplaat, daar de text midden in een zin ophoudt.

Het merkwaardige is verder, dat op de achterzijde van no. 206 een grensbeschrijving van Cintamani voorkomt in geheel ander schrift dan dat van no. 206 en 207 (zie voor deze achterzijde no. 208).

Ia. (1) //O// In çaka 889, de maand Bhadrawada, de 6e dag van de lichte maan, ten dage van de markt te Wijayapura, dat was het tijdstip, dat Z.M. de vorst (Ta)ganendra Dharmadewa en de vorstin H.M. Subhadrika-Dharmadewi [2]), (2) *mulihakat masamahin* het hospitium van Air mih, dat oorspronkelijk een gunstbewijs was van de vergoddelijkte

[1]) Volgens Damais, BEFEO, 46, fasc. 1 (1952), p. 84 zou het jaartal Ç. 882 zijn.

[2]) Zie over deze namen de opmerkingen bij no. 202.

vorst, die bijgezet [1]) is te Air madatu [2]) aan Heer Darana en Prasuta, Gawan (3), Çiwasangkara, Çiwaprasuti.

Het was (toen als volgt) begrensd: het lag ten Oosten van een (klein) Ravijn, zeewaarts van het (grote) Ravijn, ten Westen van een (klein) Ravijn, bergwaarts van *dayadya ujña* (?).

Het was kleiner geworden, omdat (? *dikitan mana)* het grondgebied van Air mih met geweld (4) genomen was door de vorst *(ratu haji)* Taganendra Dharmadewa *sada ana* (?) [3]) de vorstin H.M. Subhadrika dha(r)madewa, tot grondgebied van de herendienstplichtigen in het jachtterrein. (5) *pingalapana pikaluar ditu* (?) het hospitium te Air mih.

Het grondgebied van de herendienstplichtigen in het jachtterrein wordt (nu opnieuw) afgebakend, *pingabuhanang* (?) ten behoeve van het hospitium te Air mih: zeewaarts van het (grote) Ravijn, westwaarts van de rivier Air Santi (6) en het grondgebied van de Godheid *(thāni hyang*, bergwaarts van Campaga en Pakit, Kayu harhar [4]) en Oostwaarts van Lasa. Er is een Vuurtempel aan verbonden (?); opdat het strekke tot *dangsir* (?) en tot nachtverblijf van

IIa. (1) mensen, als die daar in groepjes komen, op hun reizen heen en weer over de bergen, als gasten.

Wanneer er gehuwde bedelmonniken zich als réfugiés daar vestigen, moet het aantal tot op tien gezinnen beperkt blijven, dit (aantal) mag niet overschreden worden.

Zij (2) moeten volgen de plechtige overeenkomst in voltallige vergadering van beide partijen (? *panghlaryyan*) nopens het hospitium *talahara* (?), *panti* (balé, kapel?). rijstschuren.

Het heeft een dochter-hospitium te Dharmarupa.

De recognitie *minggalokan* bedraagt 2 stuks aarden kookpotten (of..... aarden kookpotten en 2 aarden vaten) *di abarnā* .....(?)

208. KINTAMANI C

Deze opsomming van grenzen van Cintamani staat op de achterzijde van no. 206 (nopens Satra di Air mih), doch in ander schrift. De hier opgegeven grenzen komen in hoofdzaak overeen met die van no. 702 (± Ç. 1122) nopens de *karāman i Cintamani*.

[1]) Of „overleden". De Balische deskundigen houden *lumah* nog steeds voor „overlijden" (het komt van een wortel, die „liggen, slapen" betekent, dus „ontslapen") en wijken in zoverre dus af van de traditionele mening der archeologen. Maar een vorst kan natuurlijk „bijgezet" worden op de plaats, waar hij ontslapen is. Hier kan niet nader op deze zeer ingewikkelde quaestie ingegaan worden.

[2]) Uit andere edicten blijkt, dat dit Ugrasena is.

[3]) Verwacht een term als: *saha* ..... of sadāraña.

[4]) Thans Aa.

Ib. (1) *Mwang purwwa dawan tajin Cintamani kangin* (onduidelijk) : Het ligt ten Westen van Iding Tarangga : dan buigt men in Zuidoostelijke richting; het ligt bergwaarts (ten Noorden) van Titi marmar als grens; (2) dan buigt men westelijk, een weinig Zuidelijk, ten Noord van Jěruk manis, de grens met (het dorp) Puludu, (3) het ligt ten Noorden van Pakit, de grens met (het dorp) Kuñit; het ligt ten Noorden van Bukit Jěngul, en dan gaat men Zuidwest *di jungutiña* (?), de grens met (het dorp) Bukir, ten Oosten, ten Westen, ten Noorden (?) van de *parigi*, de grens Westelijk met de Vuurtempel van Sri mukta [1]); ten Noord-Oosten de rivier Yer baku (lees: Yeh batu), (6) Tingkad di Kalkalan, de grens met het dorp Usikawana [2]), het ligt ten Zuiden van Batu Malingkir.

Aldus is de omvang ervan *(dawaña)* .....

209. SEMBIRAN AII

(Vervolg van No. 104)

IVa. (1) //O// Opnieuw in Çaka 897, de maand Cetra, de 5e van de donkere maan, (2) ten dage van de markt te *Wijayamanggala*, dat was het tijdstip, dat de vorst Z.M. Janasādhu Warmadewa, naar aanleiding van *dang kryān* de marktmeester Z.Ed. de oudste *(kumpi)* Dara, en de jongste *(dyaḥ)* Damai deed verzamelen de dorpelingen (3) van Julah, vormende de inwoners van een *kuta:* al de (cijnzen) waren vermeerderd (verdubbeld) sedert de koning, die bijgezet (ontslapen) is te Bwaḥ Rangga. Voorts dat door hem (wie?) deze vermeerdering bevolen was nopens de dorpelingen en al hun afstammelingen, (4) die daar wonen — hun werd door hem (d.i. de huidige vorst) vergund het edict *mabharin*, nl. het gunstbewijs van de overleden vorst en zulk (thans) ter bevestiging, dat dit edict niet zou herroepen (veranderd) worden (5) door alle latere vorsten, en alle de catagorieën van *cakṣu* en al zij, die van 's vorsten bezit leven, al de *wulu-wulu*, enz.

En daarom werd (6) het opvolgen van de *dharma-dāyadya* (rechtsbedeling?) in voltallige vergadering verklaard; *pandĕm* (?) de vaderen te Dharmakuta, dat is bijgenaamd Baleçwara, in het gebied van Bungkulan.

IVb. Voorts was de *biri* van de Vorst (1) Z.M. Janasadhu Warmadewa : de dorpelingen van Julah 10 *su* aan goud (onduidelijk) : de *dhikara* Siwanggada, de *panundun* Randhi, de houtvester van Widatar : Trisa, de ingezetenen (2) Banasuga, Gaman ; (hen) volgden de *juru* van Kadhuran : Suwad, Dharma ; de houtvester van Lwaran : Tranggana ; de ingezetenen : Danagana, Nuhuk, Palar ; (3) de *ḍanghwan* (der)

1) Wellicht *Çrimuk(h)a* uit no. 302 ; 410 ; 640 ; 802. In 552 en 801 komt de naam *Bukaçri* voor.

2) = Sukawana

kooplieden *lamatan kuta ;* de oudste over de smidsen : Mandhura, de *aṣṭkula* Sujiwa ; de *ḍanghwan* (over) de *aṣṭakāya :* Mahendra, Kestatade ; de *pratikāya :* Kesawa ; (4) de ingezetenen : Gaṇabawa, Subhama ; (hen) volgden de *juru* van Kadhuran : de vier *juru.*

Zij worden getroffen door een rente op goud van 2 *mā* 1 *ku* per *tahil,* (5) jaarlijks te betalen in Kārtika op *Rah tirtha.* Voorts *pakadan* (?) aan *nasi balun* 10 bladen (onderleggers), de hoeveelheid (? *lyunang*) van deze rijst bedraagt 6 *guñja,* volgens de *guñja* van de ijkmeester, (6) per blad (onderlegger) met als bijgerechten : varkensvlees, dikke zure melk, halfgare eieren, katjang idjo, arak, een volledige maaltijd; zilver, *dakṣiṇa* [1]), loon voor *parjuluk* 1 *mā* 1 *ku*; en ook *pamakakadan* (?)

Va. (1) *sara* (?) tot een prijs van 1 *ku*; prei en gember tot een prijs van 1 *ku.* Te leveren aan de *kulapati* en de *karana jataka* aldaar, jaarlijks in Kārtika en op *Rah tirtha* (2) *habhaban tkapyanña* 1 (?).

Zeewaarts van de badplaats, de dijk (muur), de beschoeiing, de omheining, de muur (?); de recognitie (?) Zeewaarts, Oostwaarts en Westwaarts daarvan; ter lengte van één honderd (3) zeven en twintig vadem.

Echter indien er verzwakking (instorting) is van de tempel(s) en de begraafplaats, de spuiers, de badplaats, de torentempel, de grote weg, bergwaarts en zeewaarts, (4) moeten deze bij afwisseling (hersteld worden) door de dorpelingen van Julaḥ, Indrapura, Buwunḍaḷm, Hiliran, die allen.

Echter wat betreft (? behalve? *amin*) het autonome vrijgebied van de tempel(s) aldaar, moeten de onkosten ervan, (5) als daarvoor stenen opgebracht moeten worden *(ya, raptangĕnya, watu),* gedragen worden in voltallige dorpsopkomst door de dorpelingen van Julaḥ (onduidelijk).

Indien de kluizenarij te Dharmakuta aan een plunder-aanval blootstaat, dat moeten de voltallige (6) inwoners (van Julaḥ) daar gewapend heengaan om de kluizenarij te Dharmakuta te helpen. Immers aldus is *dharma-dāyadya* vastgesteld (verklaard) door de vorst en

Vb bekrachtigd (1) in de vergadering der *Senāpati* ten gerechtshove, aldus (dienende) ter verhindering (van overtreding): de *Senāpati Wṛsabha* Z.Ed. *Kumpi tuha* Masigi; Z.Ed. de chef over de kinderlozen *tuha Nanta ;* (2) Z.Ed. de *nāyakan makarun,* Z.Ed. de woordvoerder Bhimatra; de griffiers : *tuha* Wasuwandhu, en *tuha* Prawāra; Z.Ed. de *cakṣu di-kāraṇa* van *Wijayapura : tuha* (3) Nogata; Z.Ed. de *cakṣu* van *Wijayakrānta : tuha* Rājana; Z.Ed. *di-karaṇa* ten gerechtshove te *Wṛṣabha : tuha* Dana; Z.Ed. de *di-kāraṇa* ten gerechtshove te *Pañcakala : tuha* Taran ; (4) Z.Ed. de *di-kāraṇa* ten gerechtshove te *Ḍaṇ-*

1) o.a. een soort van offer ; ook offerloon aan de priester.

ḍawāçī: tuha Gama; de *di kāraṇa* ter griffier *Pituha: (tuha)* Bera; Z.Ed. ten gerechtshove te *Wwit: tuha* Lalita; geschreven door Z.Ed. de *kāraṇa* van *Wijayapura:* Baṇaçrī. //O//.

210. GOBLÉG PURA DÉSA II

(vervolg van 006)

IIa. (6) Opnieuw in Çaka 905, de maand Phalguṇa, de 9e van de donkere maan, ten dage van de markt te *Wijayakrānta,* dat was het tijdstip, dat het autonome vrijgebied van Z.H. de Godheid van Bukit Tunggal,

IIb. (1) bijgenaamd Indrapura in het dorpsgebied van Air Tabar zijn opwachting maakte voor de koningin *(rāja pāduka),* toen ter tijde H.M. de grootkoningin, H.M. Wijaya Mahādewī.

H.M. *(pādukanda),* die hier (2) op Bali gediend wordt, bevai..... er was *biri(n)* van H.M. de vorstin (?). Wat door haar bevolen werd, werd algemeen bekend gesteld, hier op Bali, door Z.Ed. de *senāpati* Daḷm Bunut, *tuha* Kulup; Z.Ed. de *senāpati* Waranaçi, *tuha* Neko; Z.Ed. de *senāpati* Wṛsabha (3), Z.Ed. *kumpi tuha* Masigi; Z.Ed. (de) *wadihati* (sic!) *tuha* Karuṇa; Z.Ed. (de) *makudur* (sic! *tuha* Smut; de *pangurang* [1]) di Pangkaja *tuha* Jalu; de *pangurang* di Air haji *tuha* Boca.

En dus werd gunstig verleend aan het autonome vrijgebied van Z.H. de Godheid van Bukit Tunggal, in het dorpsgebied van Air Tabar, *mabharin* het hun verleende edict, ten gevolge van de wederzijdse besprekingen van deze lieden, (zo)dat het in alle toekomst niet meer veranderd worde.

(5) (Aldus) bekrachtigd in de vergadering der *senāpati* ten gerechtshove, dienende tot verhindering (van overtreding) *sarbwa* [2]): de *dinganga,* de *sumbul,* Z.Ed. de *nāyakan makarun*: de Ed. Leermeester Narotama; Z.Ed. *di kāraṇa* (6) van *Wijayapura* en ook *di kāraṇa* van *Wijayakrānta: tuha* Suaṣṭa, Z.Ed. de eerste griffier: Sumbul; Z.Ed. de tweede griffier, Z.Ed. *kumpi tuha* kulup bok; Z.Ed. de jongste griffier:

IIIa. (1) Z.Ed. *kumpi tuha* Marañjaya; Z.Ed. tweede *cakṣu* van *Wijayapura* Z.Ed. *kumpi tuha* Manorbhawa; Z.Ed. de *cakṣu di kāraṇa* van *Wijayakrānta..:.. tuha* Jaddhara; Z.Ed. de *(a)dhikāra* ten hove Pituha: *tuha* (2) Bera; Z.Ed. de *(a)dhikāra* ten hove Byut: *tuha* Sakan; Z.Ed. de *(a)dhikāra* ten hove Tira: *tuha* Manukula; Z.Ed. de *(a)dhikāra* ten hove Wṛsabha: *tuha* Kārtta; Z.Ed. de *(a)dhikāra* ten hove (3) Pañcakala: *tuha* Bikrama; Z.Ed. de *(a)dhikara* ten hove Waranaçi *tuha*

[1]) De eerste *pangurang* (zie Reg.) was vermoedelijk Bd., de tweede Çw.

[2]) Hier zeer vreemd. Men zou, indien „sarbwa" hier de *senāpati* ware, een eigennaam verwacht hebben.

Sanmata; Z.Ed. ten hove Surih lamsu: *tuha* Sanggat; Z.Ed. ten hove Surih lamata: *tuha* Nakula. (4) Op last geschreven ten gerechtshove te *Wijayapura* door Dhanu.

301. BEBETIN AII

(vervolg van 002)

IIIb. (2) //O// Opnieuw in Çaka 911, de maand Posa, de 13e van de donkere maan, ten dage van de markt te *Wijayakrānta,* dat was het tijdstip, dat (3) de vorstin H.M. Gunapriyadharmapatni, de vorst Z.M. Dharmodayana Warmadewa, een gunstbewijs verleenden aan de dorpelingen van Banwa Bharu, vormende een veste gezamenlijk; (4) de *banwa tuha* Basta, de schrijver Tayung, de *hulu lapu* Kuñcang, de *kulapati* Sadhyagana, en de ingezetenen: Maghawa, Gansur, Rahit. Die lieden beraadslaagden over en weer, dat hun kinderen (5) weggenomen waren (meegesleept als oorlogsbuit); zij *mabharin* hun edict.

Zij worden niet belast met *ludan* voor *parwatan,* zij worden niet aangezocht (voor belastingen) door alle groepen van *cakṣu.*

Voorts als er ..... zijn.

plaat IV ontbreekt.

Va. (1) *(suprati)waddha* (de) *sarwa,* de *dinganga,* de *syumbul,* Z.Ed. de *nāyakan makarun*: Z.Ed. de leraar Narotama; de griffiers: *tuha* Busyat, *tuha* Kulup-bok, *tuha* Marañjaya; (2) voor de rechtbank te *Wijayapura:* tuha Swastha; Z.Ed. de *cakṣu kāraṇa* te *Wijayapura:* Manurbhawa; Z.Ed. de *cakṣu kāraṇa* te *Wijayakrānta*: *tuha* Ja(d)dhara; Z.Ed. de *dhikāra* (3) van het gerechtshof te Wṛsabha: *tuha* Karta; Z.Ed. de *dhikāra* van het gerechtshof te Pañcakala: *tuha* Bikrama; Z.Ed. de *dhikāra* van het gerechtshof te Waranaçi: *tuha* Dulur; Z.Ed. de *adhikāra* (4) van het gerechtshof te Pituha: *tuha* Bera; Z.Ed. de *dhikāra* van het gerechtshof te Tira: *tuha* Pamuktyan; Z.Ed. de *dhikāra* van het gerechtshof te Byut: *tuha* Palar; Z.Ed. de *dhikāra* van het gerechtshof (5) te Surih lamata: *tuha* Bagot. Op last geschreven ten gerechtshove *Wijayapura* door Konong. //O//.

302. SERAI A II

(vervolg van No. 108)

IIb. (2) Çaka 915, de maand (3) Margaçira, de 10e van de lichte maan, ten dage van de markt te *Wijayakrānta,* dat was het tijdstip, dat de herendienstplichtigen van het Jachtgebied, de ingezeten Sungsang, Ṛngan, de *Pratikāya* Tihung, de schrijver Sarma ..... de *rāya* Ajñāna (4) hun opwachting maakten voor de vorstin en de vorst, de vorstin H.M. Giṇapriyadharmapatnī, de vorst Z.M. Udayana Dharmadewa [1]).

[1]) Over Dharmadewa-Warmadewa, zie noot bij no. 202.

De aanleiding was, dat die herendienstplichtigen van het Jachtgebied (5) jaarlijks als *dṛwyahaji* aan *pangrot* 9 *su* gouds aan de *nāyaka* moesten opbrengen. Het was echter niet (hun) bedoeling [1]), dat zij 9 *su* gouds zouden opbrengen. Daarom besproken die mannen dat onderling: zij allen waren niet in staat om dit te doen (6), (daar) zij onafgebroken wachtdiensten hielden, waren zij tot op de laatste man toe niet in staat (deze) *dṛwyahaji* op te brengen.

En dit was de oorzaak, dat zij zich ellendig en bezorgd voelden. Het doel van hun eerbiedige opwachting bij de vorst was, dat zij (een herziening) verzochten en begeerden nopens die quaestie *(ya ṇḍi)* van *dṛwyahaji*.

IIIa. (1) Er was meedogen van de vorst, die zich indachtig was de bezorgdheid van die herendienstplichtigen in het Jachtgebied, dat zij 9 *su* gouds moesten opbrengen. Dat was de reden, dat zij 7 *su* gouds aan *(pang)rot* en ook 7 *mā* aan *pangḷyö* moesten opbrengen (2) (en wel) jaarlijks in de maand Cetra.

En het bevel van de vorst (het woord van de vorst mag men ten volle vertrouwen) nopens die *rot* van de herendienstplichtigen van het Jachtgebied werd door de *senāpati, ser, nāyaka,* alsmede de heren Çiwaïeten en (3) Buddhisten tot tweemaal, driemaal toe in vergadering besproken [2]) om te beletten (makasupratibaddha) [3]) het voor en tegen van de bezwaardheid (gravamen) dier herendienstplichtigen van het Jachtgebied, staande onder één *nāyaka*.

(4) Aldus ter vergadering (besloten) *makasupratibadha,* [3]), dat het zou worden 7 *su* gouds (nl. voor *rot)* en 7 mā voor *pangḷyö,* volgens de verlaging van de vorst, en dit werd goedgekeurd door H.H. Ed. Ed in de vergadering.

Voorts werd hun (5) ter bewaring een edict geschonken, daartoe strekkende, dat de begrenzing van die *rot* 7 *su* gouds, en van de *pangḷyö* 7 *mā* zoude zijn, jaarlijks in de maand Cetra op te brengen.

Tani kadan hapit pargantiña di sang (6) *ratu* [4]) *di nayakaña, di batu.*

Het buitrecht voor de vorst bedraagt één boshen, waarvan de prijsbepaling op 2 *ku* gesteld wordt (? *kajadyan pamulyanyanña ku* 2, *malulunangña,* maandelijks [5]). Zij worden getroffen door belasting op hanen: 1 *ku.*

IIIb. (1) Zij worden niet door *cakṣu*-cijnzen getroffen *me kajadyanya balwan ṛgĕpña, tutudyan ṛgĕpña, tani pamwitĕn.*

---

1) Of die van de vorst?
2) Enigszins vrij vertaald. De zinsconstruktie is zeer ingewikkeld. 3) Op *makasupratibaddha* volgt in alle oudere stukken :*sanggarugyan* of een variant. Zulks ontbreekt hier.
4) Dezelfde onduidelijke uitdrukking ook in 108. 1b 2. 5) Bijna dezelfde, ook onduidelijke uitdrukking in 108. 1b. 4.

Het buitrecht voor de *nāyaka* in Māgha bedraagt: 40 *guñja* ongepelde rijst, varkens-belasting 1 *mā,* (2) belasting op gekruisd vee, 1 *mā,* 2 *ku*; 2 huiden; op de grote negende (van die maand) 40 *guñja* ongepelde rijst, varkens-belasting 1 *mā*; belasting op gekruisd vee 1 *mā* 2 *ku*; 2 huiden; aan *pamatambar* (?) voor bewaking der boten (3) maandelijks 2 *mā katkan* (?) aan de *nāyaka.*

Indien er een *paseh* is *mangdiri pangglar mā* 2 *tĕmwan makanāyaka* (?) [1])

Er is geen betaling *(pahenyan)* voor hout, bamboe *(pring, ptung)* het harde hout (van palmen), houtmateriaal, bamboe *(bulu).* Er is geen koopbelasting (regie?) op olie en ongepelde rijst namens de vorst en zijn(de) *nāyaka.* Niet worden de timmerlieden, enz. (5) belast. Niet worden belast karbouwen, runderen, *besara*; niet behoeft er hoofdgeld (? of slachtbelasting?) betaald te worden voor de *pamwatan* en de *tyakṣu (= cakṣu) banwa* en de *nāyaka,* enz.
(6) Die allen, als zij (een) *sanga* (?) oprichten, die dient tot plaats voor hanengevechten, dan worden zij niet *sisik* en *adĕg* (?) door de *nāyaka sakṣi.* Echter als er in het Jachtgebied *pacarungga* (?) wonen, moeten deze 1 *ku* aan *pangrot* betalen per *pataruhan* (?) per huisgezin.

IVa. (1) Zij worden niet belast op paardenfok, en niet getroffen door alle groepen van *wuluwulu, kelala,* enz.

Indien er alle soorten van *cakṣu* komen, moeten zij hun te eten geven, tot onkosten (2) naar vermogen, zij behoeven daarbij geen kip te geven.

Wel worden zij getroffen met erfenisbelasting ad 4 *pi* per *lambar* (?). Die allen, als zij gaan *(mangulĕt) pamawaryyanya,* dan worden zij niet belast (?) met *kajadyanya* (3) *ben pihal* (?) en spitse bamboe. Zij worden niet getroffen op het verslepen van bamboe, het presteren van verplichte grote werkzaamheden en ambachtswerk, belasting op betalingen en op aankoop (regie), enz. *Me di prataya yan turun di pat pa(ta)ruhan?* (4) en in het Jachtgebied.

Voorts wordt het begrensd door Bayung di tngah padang (Bayung midden in het weiland), Bunar, Liñjongan (en) Çrī mukha.

Aldus is geregelde voor het Jachtgebied. Bij sterfgevallen van herendienstplichtigen in het Jachtgebied, indien het betreft alleenstaande kinderlozen, (5) dan zal van al hun bezit aan goud, zilver, bronzen vaatwerk, koperen vaatwerk, slaven, huisslaven, karbouwen, runderen, natte en droge rijstvelden, weidegronden, tuinen, ter waarde van 4 *mā* afgenomen worden voor het dodenritueel. (6) De rest van wat daarna overblijft, ontvangen de volwaardige gehuwde mannen als recognitie (?) [2]). Als het een kinderloos echtpaar betreft, komt een derde aan

---

1) Text en vert. onz., vgl. 108. 1b. 6.
2) Vgl. 108. 2a 4.

de achtergebleven weduwe; voor het uitwieroken (?) van een gehuwde vrouw in het Jachtgebied 2 *mā* 2 *ku* (onduidelijk).

IVb. (1) Als die gehuwde mannen uit het Jachtgebied schulden hebben, dan niet *baryyan pakadahĕn pabungsiran* (?). Maar wel maandelijks de rente ervan. *Tani kadan pabwatña dināyakaña* (?) [1]) *jhang twa hĕntwa karyyu* (2) *ben sanghyang taṇḍa, çida di kitkani tambĕlyan* (?). Voorts indien deze mensen hun opwachting maken bij de vorst, met verzoek om een kluizenarij in het Jachtgebied te stichten, moet aan die herendienstplichtigen bekend gemaakt worden, dat zulks (3) mag geschieden.

Voorts zijn de grenzen van het gebied van de herendienstplichtigen in het Jachtterrein (als volgt): ten Westen van Pangupĕtan, bergwaarts van Manukan, ten Oosten van de ravijn van Cintamani, de grens ten Oosten buigt zich langs Paninggungan, (4) Bangkyang siděm (en) Air Salar. Aldus met mijn medeweten bevolen. De zaak is eerbiedig voorgebracht bij onze Heilige Heren (de Goden), met als bewijs van de vorst (een Singhalese ring met gewicht) aan goud van 4 *mā*. [2]) Bekrachtigd in de vergadering van H.H. Ed. Ed. de *senāpati ser, nāyaka* in voltallige vergadering *makasupratibaddha* [3]) en ook de Heren Buddhisten en Çiwaïeten voltallig: de *dinganga*; de *syumbul* Z.. Ed. de *senāpati* Pinatih, *dyah* (6) Mahogra; Z. Ed. de *senāpati* Daḷmbunut, tuha Bucang; Z. Ed. de *senāpati* Wrasabha, tuha Pradhana; Z. Ed. de *senāpati* Kuturan *dyah* Kuting; Z. Ed. de *senāpati* Waranaçi *tuha* Gato; Z. Ed.

Va. (1) de *senāpati* Mañiringin *tuha* Tabu; de *samgat* pluimvee-opzichter, tuha Marañjaya; de *samgat* opziener over de kinderlozen, *tuha* Naruh; de *samgat adhikārana* (Wijaya) pura, *tuha* Tangun; de *samgat* opziener over de *kalula;* (2) *tuha* Guno; de *samgat* over de vorstelijke kluizenaars: Ginangça; de *samgat's,* de drie griffiers: Mañjapura, Dinakara, Surendra; de *samgat cakṣu* van (Wijaya) kranta: Pamas; de *samgat cakṣu* (3) van (Wijaya)pura Manorbhawa; de *samgat cakṣu* van (Wijaya)kranta Jaddhara; de Heer te Punyanta, Z. Ed. de leermeester Phali; de Heer te Air Garuḍa, Z. Ed. de leermeester Dewangga; de Heer te Binor, (4) Z. Ed. de leermeester Widyarka, de *samgat* over de offers: Z Ed. de leermeester Kesaragra [4]).

De Heren Buddhisten: Z. Ed. te Canggini, Z. Ed. de leermeester Sudhar; de Heer te Bajraçikhara, Z. Ed. de leermeester (5) Muni;

---

[1]) Vgl. 108. 2a. 5. sq.

[2]) Aangevuld volgens 108. 2a. 6.

[3]) Op *makasupratibaddha* volgt in alle oudere stukken *sanggarugyan* of een fariant Zulks ontbreekt hier.

[4]) Hier eindigt de reeks der Çiwaitische priesters-raadsheren.

de Heer te Nalanda, Z. Ed. de leermeester Dhanawa; de *samgat* Mangire-ngiren, *wandami* Çrenika.

Op last geschreven ten gerechtshove (Wijaya)pura door: Narotama.

303. BUWAHAN A

I. (1) In çaka 916, de maand Phalguṇa, de 5e dag van de lichte maand, paniron, kaliwon, wṛhaspati van de week Marakih, dat is de dag, waarop de *karāmān* aan de oever van het Meer: Bwahan, staande (2) onder een houtvester, de houtvesters Blas en Sadhyanta, de schrijver Rotangga, de *rāma kabayan* Z. Ed. de leermeester Dewanggi (en) Bhadra hun opwachting maakten voor het vorstelijk echtpaar, (3) H.M. Guṇapriyadharmapatnī en haar gemaal Z.M. Dharmodayana Warmadema naar aanleiding van het feit dat voor de *karāmān* aan de oever van het meer: Kḍisan (4) een edict was vervaardigd door de vorst, die bijgezet (ontslapen) is in Nusa dwa, daartoe strekkende, dat de *karāmān* aan de oever van het Meer: Bwahan, ressorteerde onder de *karāmān* aan de oever van het meer: Kḍisan, wat betreft *dṛbya haji, takĕr turun,* grote en kleine herendiensten, enz. Aldus was de inhoud van dat edict, het gunstbewijs van de vorst, die (6) bijgezet is in Nusa dwa aan die *karāmān* aan de oever van het meer: Kḍisan.

Nu wegens het verzoek van die *karāman* aan de oever van het meer Bwahan, dat hun „eigen lichamelijkheid" gegeven zou worden en dat zij zouden ophouden (7) te ressorteren onder die *karāmān* aan de oever van het Meer: Kḍisan, zodat het autonoom zou worden, dat was de reden van de opwachting van die *karāman* aan de oever van het Meer: (8) Bwahan aan het Vorstelijke echtpaar, om het gunstbewijs: een edict te verzoeken.

Dit werd hun toegestaan, dit was de reden, dat hun edict als handvest *(kmitanya)* werd gegeven (9) tot teken, dat „eigen lichamelijkheid" en autonomie was toegekend aan de *karāmān* aan de oever van het Meer: Bwahan, en dat zij ophielden te functionneren en te ressorteren onder (10) de *karāmān* aan de oever van het Meer: Kḍisan.

Maar al de lasten van de *karāmān* aan de oever van het Meer: Bwahan zoals *dṛbyahaji,* herendiensten, *takĕr turun,* groot en klein, (11) enz. al wat hun lasten vroeger waren volgens de inhoud van het edict, het gunstbewijs van de vorst, die bijgezet is te Nusa dwa, dat

II. (1) bleef gelden voor die *karāmān* aan de oever van het Meer: Bwahan; en bestendig bleef de verering van de vorst door de *karāmān* aan de oever van het Meer: Bwahan, met al haar ingezetenen (2) tot in alle verre toekomst.

En evenzo al hun lasten om te werken aan (voor) een Vuurtempel en smidse, zodat er een toevluchtsplaats (gelegenheid) tot

overnachten) zou zijn voor hen die daar bereden, in draagstoelen, enz. (aankwamen). (3) De grenzen van hun gebied zijn : tot aan de badplaats, waar men stijgt naar het Westen, tot aan de Bubung, waar men zeewaarts daalt, tot aan Aru pĕsĕg, (4) waar men daalt naar het Oosten.

Er is geen regie op *(tan tumbasana)* olie, kleine peper, katjang idjo, *wungkudu* (de verfstof ?), garen, kleding(stof), en (al) wat daar in hun gebied niet is.

Wel worden zij verplicht *(kawġilakna)* (5) *wilang sarasa ni sarsar* (immigranten ?) ; 2 klapperdoppen gedroogde meervis op (iedere) Cetra, voor werkloodsen, 6 *māsaka* 1 *ku* gouds ; aan *parcakṣu* 3 *sā ;* voor *blindarah* (bloedprijs) ?) 2 *māsaka* 3 *sā* gouds ; (6) aan *parcakṣu* 3 *sā*. Zij worden niet getroffen door : keuze en oproepen voor diensten *(?parpilih partimpik)*. Indien er misdadigers met woorden zijn (zij die schelden), met handen (lieden, die slaan), lieden, die hard slaan, die trappen (schoppen), die dreigend wijzen, moeten zij (7) *sarasa ning tandas* vergoeden en 2 *māsaka* 2 *ku* gouds uitbetalen, dat opgebracht moet worden aan de heilige Vuurtempel.

Voorts als er sterfgevallen zijn van alleenstaande kinderlozen, dan moet al (8) hun have opgebracht worden aan de heilige Vuurtempel ; in het geval van een kinderloos echtpaar, moet de have verdeeld worden volgens de regel : hoofdlast, schouderlast ; de overlevende man ontvangt twee derden (9) de overlevende vrouw één derde ; (het andere gedeelte) moet opgebracht worden aan de heilige Vuurtempel om te dienen als dodenoffer *(caru)*.

Als volgt moet de *karāmān* van Bwahan iedere (10) Cetra de *bungan tangkalik* presteren : 2 *māsaka* gouds ; aan aandeel *(tmwan psu)* moet die gevolgd worden *(?ilwaknanya)* met 1 *māsaka* 1 *ku* gouds, als zij gaan naar Wijayapura voor de opziener van de paardenfok. Indien (11) de herendienstplichtigen te Bwahan (onduidelijk), ontvangen zij de *bungan tangkalik ;* de *karāmān* geeft hem slechts éénmaal te eten naar hun vermogen, (12) Als er regie(?) van de vorst is op struikgewas, is dit hoogstens 1 *māsaka* aan goud; de belasting van de opziener over de hanen en die voor de opziener over de *balyan* moet opgebracht worden aan de heilige Vuurtempel (als offer).

III. (1) Zij behoeven geen *panghuḷs* (?) te betalen. Voorts als er regie (*?pamli*) is in Māgha, op de grote negende, bedraagt deze : 1 *sukat* 2 klapperdoppen uien ter waarde van 3 *sā ;* 1 klapperdop safloor ter waarde van 3 *sā ;* (2) twee stuks *dlag* (een meervis) ter waarde van 3 *sā ;* geiten 3 *sā ḷpihĕn* (? onduidelijk).

Zij worden niet door regie op aankoop getroffen *(? tan tumbasana);* tussentijds worden zij niet aangezecht (voor belastingen); zij worden niet door regie getroffen nopens (3) runderhuiden, geitenhuiden, hout van schaduwbomen.

Omdat daar geen vorstelijk Jachtgebied is, wordt aan *pasang wukir* voor de opziener over de vorstelijke kluizenaars (4) aan goud 2 *māsaka* 2 *ku* betaald door al de lieden van de gehele *karāmān*.

En allen, die in Japura (= Wijayapura ?) wonen, moeten 1 *ku* als *parcakṣu* aan de opziener over de vorstelijke kluizenaars betalen (5) *mwang pawwat sapawwat i cakṣu(h) sapawwat* (?).

Voor hen gelden niet de jaarlijkse bijdragen en de oproep voor dienstprestaties in de maand Pauṣa op de vijftiende van de lichte maan (6) zij worden niet aangesproken door de groep (? *watĕk*) van de vorstelijke kluizenaars bij al hun gaan, ten tijde van processen (moeiten). Van hen wordt niet gevraagd (bijdragen voor) offers *(hayu)*, regie(?), (en) de *palaku* door de opziener (7) over de vorstelijke kluizenaars.

Zij moeten aan het heiligdom op de grote negende van Māgha 3 *sā* opbrengen ; aan belasting voor schelphorenblazers, fluitspelers, trommelslagers 2 *ku* voor elke groep (8) en ook belasting voor elke groep.

Aan de opziener over het pluimvee en de jachtopziener 1 *ku* (9) voor ieder (dezer beide) opzieners ; op te brengen aan de heilige Vuurtempel, en dienende tot *hayu*-offers voor de aldaar vereerde (godheid).

Indien er arbeid verricht moet worden aan de veste te Cading (en) te Wanwa Bharu, behoeft (slechts) één man uit te komen. (10) Zij behoeven geen *kuta*-arbeid te verrichten in andere dorpen. Voor het jaarlijks feest in Māgha, moeten zij opbrengen 5 *dlag* (meervis), een koker gedroogd vlees hiervan, één koker ingewanden, tien bladen geroosterde en gekruide vis ; (11) een *sukat* gedroogde *ñalyan* (meervis). Aan zilver als *pangisi kampil* 3 *māsaka* op te brengen aan de vorst.

Zij worden niet met oproep voor arbeid (? *parpilih)* door de *cakṣu*

IV. (1) op de grote negende belast. Vier *dlag*, één koker gedroogd vlees hiervan, een koker ingewanden, vijf bladen geroosterde en gekruide vis ; twee klapperdoppen gedroogde *ñalyan*, op te brengen (2) aan de vorst ; aan de *cakṣu* voor de vorst, 1 *dlag ;* één *rakit* gedroogd vlees hiervan ; al de ingewanden van 1 *dlag ;* een blad geroosterde en gekruide vis ; een halve klapperdop gedroogde *ñalyan* (3) Zij vallen niet onder de belasting-inspectie van de opziener over het Meer, doch de *cakṣu* van de vorst inspecteren deze vereringsgroep van de vorst aldaar.

Indien er regie, *pinta palaku* enz. is (4) moeten zij hoogstens tweemaal te eten geven, naar hartelust ; *tan panghuḷna*. Zij worden niet getroffen door *bura bulu*(?) [1]) *saput hayu*..... (5) Niet worden belast de timmerlieden, de *pakayan* (?) *Niet* mogen weggehaald

[1]) Op de plaats is geknoeid (acc. Van Stein Callenfels).

worden : runderen, *bisar,* geiten, varkens, honden, eenden, (6) kippen, hanen, grondduiven, witte duiven en *wuru-wuru* (duiven), boskippen, al wat door hen gefokt wordt. Aldus al die (7) dienaren van de vorst, *panghayapan, prataya,* kunstenaars, *gulma, sumbat,* de heren voor het houtmateriaal, kralen (stallen), enz., *an tan hana* (8) *deyan baryabarya sila molah ulah,* [1]) niet mag afgenomen worden van al wat zij kweken, al wat valt onder de reserve van deze vereringsgroep om de vorst (9) te Bwahan.

Want die vereringsgroep te Bwahan maakt een huis voor de goden *(madaměl umah sanghyang)* te Turuñan.

Dat is de reden, dat niet mag herroepen (gewijzigd) worden de inhoud (10) van dit handvest van de vereringsgroep van de vorst te Bwahan, door al de toekomstige vorsten en de *senāpati, ser, nāyaka,* (11) tot in de verre toekomst.

De getuigen waren de *senāpati, ser, nāyaka* in voltallige vergadering met de Heren.

V. (1) Buddhisten en Çiwaïeten : De *senāpati Sarwa :* Heer Mahogra, de *Dinganga :* de *sinumbul ;* de *senāpati* Pinatih, Heer Tabu ; de *samgat* (2) de Raadsheer *adhikāraṇa* van Wijayakranta : Tanggung ; de *samgat* de Raadsheer *(adhikāraṇa)* van Wijayapura : Guna ; de *samgat* de drie griffiers : Marañjaja (3), Dinakara, Surendra ; de beide *cakṣu kāraṇa* Wuhak, (en) Waja ; de Pituha : Ja(d)dhara; namens het gerechtshof te Mañiringin : Palar ; dat (4) te Wrasabha : Bija ; dat te Pañcakala : Brisana [2]) ; dat te Tira : Pamuktyan ; dat de Surih Kulwan : Siwangkara ; (5) dat de Surih wetan : Bañcu. Namens de Buddhisten : de Ed. Leraren : te Nalanda : Z. Ed. de leraar Dhawan ; te Waranaçi : (6) Z. Ed. de leraar Sucandra, de Mangire-ngiren, *wandami :* Çrenika. Namens de Çiwaïeten : de *samgat* Makarun : Z. Ed. de leraar Widyarka ; de *pangajyan* (7) van Çala çri Makutaçana : Z. Ed. de leraar Drawina en Z. Ed. de leraar Widyut ; de *pangajyan* Z. Ed. de leraar Sanidhya : Op koperplaten (8) gegrift door de herendienstplichtige ter Rechtbank Wijayapura : Kramana. //O//.

304. SADING A

Ib. (1) Çaka 923, maand Jyeṣṭha, de 10e van de donkere maand, ten dage van de markt te *Wijayapura,* dat was het tijdstip, dat de vorstin H.M. Giṇapriyadharmapatnī, en de vorst Z.M. Dharmodayana Warmadewa, bevalen (2) aan die dorpelingen van Bantiran, staande onder één houtvester, die ter rechtbank opgeroepen waren door de Heren Buddhisten

[1]) Dezelfde uitdr. ook in verschillende latere ed., voorts bij Airlanggha-oorkonden, o.a. O.J.O.Br. 60, verso 7.

[2]) In 210 en 301 : Bikrama.

en Çiwaïeten, en in hun gevolg: H.H. Ed. de *senāpati, ser, nāyaka,* in vergadering : *makasupratibaddha* [1]) ..... (3) Omdat bij berhaling de situatie van dit dorp Bantiran, dat als volledig dorp, gevolgd door jong en oud (was opgekomen), door de vorst aangehoord was, *makamarga di tani tahuña çila pada makapatih bteñgña* (?), (4) indien er gasten van het dorp waren. Zij waren allen vertrokken en hadden hun huizen achtergelaten. En dat was de reden, dat zij (voor het gerechtshof) opgeroepen werden door de Heren Buddhisten en Çiwaïeten, gevolgd door de *senāpati, ser, nāyaka,* in vergadering *makasupratibaddha* [1]) (5) Volledig werd de quaestie van beide kanten tweemaal, driemaal besproken. En de situatie van dat dorp was niet behoorlijk aldus was het geval. Voorts had dit al lang geduurd (? *tangehangña pakolahěn ghya twa).* (6) *Saha twa pisuruhang ya sarbwaçwan* (?). Al de have was volledig (schoon op) geplunderd in dat dorp, allen waren gevlucht, allen hadden zich verstopt (?).
kunang pwan manglamwang lamwang (?).....

Plaat II en III ontbreken.

IVa. (1) Als zij daar overnachten, en rijst, logies, slaapgelegenheid en dergl. vragen, moet men hun naar vermogen te eten geven en ook een slaapmat. Als die gasten naakt zijn, met slechts een lendekleedje, dan moet voor hen naar hun wens (2) toebereid, verstrekt worden [2]). Al wat zij wensen moet hun geschonken en gegeven worden. Hoe zouden die gasten onbeschoft (durven) zijn ? Hoe zouden zij moeite willen geven bij het zoeken naar eten en drinken ? (3) Zij allen moeten geduldig afwachten (?), dat hun te eten wordt gegeven naar het vermogen van dat dorp. Voor die allen moet gezorgd worden, zulks in verband met wat de vorst gaarne heeft, en zijn medelijden en liefde voor die plaats Bantiran, staande onder een houtvester. (4) Indien echter die gasten zich niet goed gedragen of wel van allerlei vreemd gedrag, alles wegnemen; hoe zou men hun dan te eten willen geven ? Indien enige bode van de vorst een brief brengt, geschreven door de Sarwa (?) (5) en alle groepen van *cakṣu,* dan moet hun eten naar vermogen gegeven worden.

Zij behoeven niet *pamukajña, pramada, çrangsisik, sipat-sipat* te geven (?).

Zilver één *kupang* 200 (?). Indien die boden met spoed komen, met een brief, ongelukkig en ellendig *(sangkayan apadgata rinyuhang).* Voorts mogen die boden een dagelijkse portie rijst vragen (opeisen) van de gezamenlijke dorpelingen, hun moet te eten gegeven worden, *tani kadan doçaña, me sipatña* (?).

[1]) Zie noot 4 bij No. 302.

[2]) Wellicht bedoeld : kleding ?

IVb. (1) Indien er geen *sari* (?) is, moet er slechts voor hen gekookt worden, en in der haast gereed gemaakt, wat er aan sterke drank is. Aldus is de bedoeling. Indien er lieden zijn *matkapang* (?), (die) bedrog ondernemen en liegen (?); (2) die willen als maat van het zilver (?) een *kupang* zilver voor 200 tot 400 toe, hoe zou men dat betalen ? Hoe zou men vrezen ? Men moet zich herinneren : zijn mens-zijn (menselijkheid), zijn groep (stand), zijn betrekking, zijn *sampilan*, zijn herkomst (3), zijn dorp, zijn naam, dat alles zou hij vrezen ? Hoe zou er moeite zijn *di pabwatangña ñapasuk juga di sang ratu di pakatahwangĕn ?*

Aldus was de situatie van die dorpelingen van (4) Bantiran onder een houtvester; hen volgden jongen en ouden. Dat was de aanleiding, dat onder getuige van de Heren Buddhisten en Çiwaïeten, gevolgd door : de *senāpati, ser nāyaka,* in vergadering *makasupratibaddha* [1]) (5) en de *nāyaka* en de *kelalan* (besloten werd, dat), zij niet belast worden op kippen, op kleding, op (arén-)bladeren, op (gevlochten) onderleggers.

Voorts worden zij niet getroffen door *ḍṛwya haji* en alle groepen van *wulu,* in de gevallen van touwwerk (?); (6) aanplant; voorstellingen hazardspelen; tuak-tappen; het maken van boten en loodsen; *pakĕkĕs tundak bahan tandas;* op heiligdommen; *ludan.* Van de gehuwde mannen en vrouwen wordt niet geëist :

Va. (1) regie, belasting op betalingen, jachtbelasting, *rumbas,* belasting op nieuwe ingezetenen. Echter moet aan de *nāyaka* voldaan worden (?) voor tempel-kapellen 4 *mā,* zonder *cakṣu-cijns,* en voor heiligdommen 2 *mā,* 2 *ku,* zonder *cakṣu* cijns. Er is geen *karuṇḍung* en geen *cakṣu* cijns; (2) zij behoeven niet te betalen voor offers; de *miçra* (?) betalen 1 *mā* aan *pasang gunung,* 1 *ku* aan *cakṣu*-cijns, aan *wilang* 2 *mā* 2 *ku,* aan *cakṣu* cijns, 10 *ku.* Indien er kinderlozen in het moederdorp (? *babu banwaña*) zijn : dan moet hun have opgebracht worden aan de *nāyaka,* de helpt ervan komt aan het dorp. (3) Voorts : de grenzen van het grondgebied zijn ten Westen van Her Kapaha en Her Byu matatu, de grens is zeewaarts Her Ara, daar stijgt men naar Tangkup en nog hoger (?) tot Patalyan batu; de grenzen zijn ten Oosten van de heuvelrug, (4) die bergwaarts van Kayu puring ligt en de heuvelrug Sumpilahan handuli (te) Ḷkḷk.

Aldus is de omvang van het grondgebied. Toegestaan zijn aldaar het aanleggen van tuinen, en uitbreidingen. Veroorloofd het beginnen met uitplant, veroorloofd is ook (5) het maken van goten in het land van de heilige stichting, de *kaklungan,* in het gecontroleerde en bewaakte gebied (?), al wat daar afgegrensd is. Zij mogen (in gebruik) nemen het moerassig gedeelte, en ook de toppen en bergkammen (?).

---

1) Zie noot 4 bij No. 302.

Zij mogen alle verboden (gereserveerde) bomen (6) bij de uitbreiding van hun gebied omhakken, aldus.

Indien er liedjeszangers van de vorst optreden in het dorp, moet hun 1 *mā* gegeven worden; in het geval van maskerspelers, muzikanten, toneelspelers, clowns, potsenmakers van de vorst, moeten hun 2 *ku* gegeven worden, als vergoeding ;

Vb. (1) als het rondtrekkende gezelschappen zijn, moet hun 1 *ku* gegeven worden. Als zij dat niet willen, dan moeten zij gering geacht worden. Echter zij *kanangyangña* door de *nāyaka, patanan* door de vorst (?). Aldus. Het gunstbewijs van de vorst voor het dorp Bantiran, staande onder een houtvester, (2) werd op last geschreven ten gerechtshove (Wijaya)pura door Karamas, in de volledige vergadering.

305. BATUR PURA ABANG A

Ib. (1) In çaka 933, de maand Cetra, de 1e dag van de lichte maandhelft, haryang, pahing, çukra van de week Mahatal. Op die dag was het, dat de *karāman* aan de oever van het Meer: Air Hawang, vormende één vereringsgebied: (2) de houtvesters Jatikarma en Ratmana, de schrijver Siwakarta, de *pamudhi* Ganabrahma, de *dewakarma* Pramulya, en voorts de *rāma kabayan :* Bhamendra, Suddhakṣara, Gaṇa içana, Ajñana (3), Widyadhipa, Suranggaṇa, Plat, Sugya, hun opwachting maakten bij Monseigneur de Vorst, ZM. Dharmodayana Warmadewa met als tussenpersoon de *rakryān* over de paarden, *dyah* Mañjak, om mede te delen (4) dat de onderdanen, het gehele dorp, gebrek aan woonruimte hadden (?). Echter omdat zij niet verplicht zijn *mangisi ḍṛwya haji* op paardenfok en alle groepen van *wuluwulu, pinta pamli :* op de grote negende van Māgha (5) en in de tussentijd (op een andere tijd); met inbegrip van sleepdiensten, herendiensten, offers (?), al de belastingen als van ouds.

Dat was de reden van hun opwachting bij Monseigneur de Vorst, dat zij als gunstbewijs verzochten en vroegen, dat verlaagd zouden worden

IIa. (1) de *ḍṛwyahaji* en al die *wulu-wulu*-cijnsen, de offers, met inbegrip van die wegens paardenfok, al die belastingen van oudsher, enz. Aldus was de aanleiding van de opwachting van die dorpelingen bij Monseigneur de Vorst. (2) Deze had medelijden en mededogen, hij overwoog dit eerbiedig verzoek van die dorpelingen.

Dat was de reden, dat ZED. bevel gaf tot een rechterlijke overweging aan de *senāpati, ser, nāyaka,* in vergadering binnen het paleis (3) en ook de heren Çiwaïeten en Buddhisten, voltallig, opdat zij zouden overwegen naar hun vermogen nopens dit eerbiedig verzoek van die dorpelingen. Zij allen, met de heren Çiwaïeten en Buddhisten aan

het hoofd, onderzochten die zaak in vergadering. (4) Vervolgens zochten zij betrouwbare lieden, die de dorpelingen in hun eigen gebied zouden gaan inspecteren. Er waren Ed. *wiku balahaji*, die spraken in de volledige vergadering. (5) Dat was de reden, dat ZED. aan de Ed. leermeester Bajantika en de Ed. leermeester Nisita en de Ed. leermeester Bhacandra, gevolgd door de *senāpati* Kuturan, *dyah* Kayop beval, opheldering te verkrijgen in hun eigen grondgebied,

IIb. (1) of het onwaar of waar was nopens dat huizengebrek. En waar was (bleek) de ellende (van die dorpelingen). Daarop verzamelden zij zich allen en vergaderden zich voltallig; niet slechts ééns of tweemaal was er een samentreffen over en weer. (2) Het resultaat van de vergaderingen was, dat al wat die dorpelingen eerbiedig meegedeeld hadden, waar was: dat hun dorp zo klein was, en dat zulks de reden was, dat het juist (en billijk) was nopens de *dṛwyahaji*, zodat zij zich (3) bij voortduur aangenaam mogen gevoelen in hun woonplaats (? *lota lalana ring pangasthānanya*). De *dṛwyahaji* op de paardenfok bedraagt 2 *māsaka* van uitgezocht goud ad 3 *sā* (?), de *panali manadah* 1 *ku*, de bijdrage „*psu*" 1 *ku*. Zeker mogen zij honden fokken in hun gebied, zij worden niet aangesproken (voor belasting) (4) door de *nāyaka* over de paarden, en de *cakṣu* over de paardenfok, van merries; en zij behoeven niet de prijs voor gekookte rijst te betalen aan de *nāyaka* over de paarden, en ook niet *pamukajña*. Wanneer die paardenfokkers in (5) Er Hawang een (wild) paard verkrijgen, behoeven zij dit paard niet aan het dorp te geven, en het wordt ook niet bewaakt door het dorp. Echter aan *panuntun* („geleidegeld"?) voor het dorp moeten

IIIa. (1) die paardenfokkers aan die dorpelingen aldaar 2 *ku* aan zilver betalen *saput hayu*. De *cakṣu* over de paardenfok volgt niet (?) maar de *pangurang sari* (?) moet door dat dorp gegeven worden. Echter al die paardefokkers in Air Hawang behoeven niet (2) te betalen cijns op stallen, *pamirung*, cijns op *sanga*, cijns op hanegevechten, cijns op *sampat*, cijns op *wurug*. Hij betreedt de behuizingen niet (?); *tan panangkalikana* de paarden *i ruhur*, ten tijde, dat de paardenfokkers *lumkas* (?), er is geen cijns op (? *tan pangalapana*)
(3) krissen, tangen (?), kromme kapmessen, hakmessen, bijlen, schoffels (hakken), breekijzers; nog gezwegen van (= verder): weefsels, garen, kleding, staatsiekleding, borstkleding, en kleding met ringen (*asimsim-ahuḷs!*), inclusief tinnen goederen [1]) (4) met oorringen, halssnoeren. Voorts mogen de lieden, die passeren, te voet of in draagstoelen, lieden, die naar de markt gaan, die *amna-amnah* (?), niet lastig gevallen worden, niet gevexeerd (?). Voorts indien er (5) geiten en runderen, *besara*, kruisingen van gefokte paarden, zijn, mogen deze

[1]) bv. enkelringen.

niet gegrepen en weggehaald worden. Immers het zou angst bij de dorpelingen veroorzaken. Indien er lieden waren, die zulks deden,

IIIb. (1) wordt gelast, zulks te (doen) berichten aan de vorst door die dorpelingen. Stellig worden (zulke lieden) beboet met 1 *su* 4 *mā* aan goud per persoon. Voorts is de regel, dat die dorpelingen vee mogen fokken: nl. die daar hengsten en merries fokken (2); wanneer zij hengsten of merries vrij laten (? *manghuwakĕn*), moeten zij aanbieden: 3 manden gekookte rijst, met bijspijs (vlees) naar vermogen, 3 vaten tuak, 3 schalen koekjes, 5 *wuhĕl* vruchten, (3) pisangbladeren al naar aanwezig, 3 fakkels, aan te bieden aan de *pasuk ganti*.
Deze moet dit (weer) aanbieden aan de paardenfokkers [1]). Dezen worden niet gevexeerd (?), niet gekweld (4) niet verwaarloosd (? *pramādana*), *panutud, çrangsisik, tan p'hirana malakwa* kippen, eenden, varkens, geiten *tan panghuḷsana* (?) volstrekt niet. Echter indien er fokkers zijn, thans (5) en in de toekomst, aldus wat betreft die fokkers, zij moeten de wijze van het aloude onderricht (voorschriften) volgen, *tkapan* (?) zij betalen geen cijns voor de fok, zij behoeven niet *paçrah* voor hun paarden en *pangupah* (cijns op loon?) te betalen.
Echter moeten die fokkers

IVa. (1) goed en slecht van hun gefokte paarden kennen. Voorts moeten zij ze persoonlijk naar Japura [2]) begeleiden (?). Omdat er niet veel gefokte paarden te Er Hawang zijn, immers niet zoveel (2) als er meer Westelijk (wel) zijn.
Als er paarden zijn, die sterven op het grondgebied van Air Hawang, en zulks niet door wapengeweld [3]), of omdat zij toevallig in een greppel of ravijn gevallen zijn, of onder de aarde bedolven geraakt, ten tijde dat zij gefokt worden (3), dan worden die dorpelingen niet getroffen door *duhka*, want aldus is de regel. Echter indien die paarden sterven door wapengeweld, of verward in het struikgewas, dan worden zij getroffen daar *duhka* (per) loods, 4 *mā* voor elk paard, aldus. (4) Zij behoeven geen offers op te brengen ten behoeve van de paardencontroleur en de *cakṣu* voor de fok. Aan *dṛwya haji* voor alle groepen van *wulu* (echter): 1 *ku*, aan *batu-batu* 1 *ku*, cijns voor olifanten (?) 1 *ku*, pluimvee 2 *ku*, voor jacht 3 *sa*, aldus. (5) Zij behoeven geen cijns aan de *cakṣu* te betalen en geen cijns voor gasten *pawwat* (6), *puspusan* op kippen en eenden, cijns op paarden en hoornvee (?), cijns op fok aan alle soorten van *wulu*. Echter moeten zij *pasang gunung* aan de vorstelijke kluizenaars betalen, volledig 1 *mā* 1 *ku*

IVb. (1), cijns aan *cakṣu* 1 *ku* jaarlijks *saput hayu*. Zij behoeven geen offers te geven op de grote negende van Māgha, inclusief *pinta pamli*, en

[1]) Het geheel dezer transacties is zeer onduidelijk.
[2]) = Wijayapura.
[3]) Zie Reg. svv. *kikir* en *wuri*.

cijns op nieuwe dorpelingen, volstrekt niet. Aan de vorstelijke kluizenaars moeten zij (2) vorstelijke regie op saffloer betalen : 2 *ku*. Zij worden niet getroffen door cijns voor de *cakṣu*, het wordt niet verviervoudigd, aldus wordt de vorstelijke regie wel verdubbeld (onduidelijk). Zij worden niet gekweld nopens saffloer (sic!). Op de grote negende *mangpli kalayaran* (?), aldus moeten zij al de (3) regie in Māgha volgen. Indien er echter regie is van de *cakṣu* te Turuñan in het vrijgebied van dit dorp, moeten alle groepen van deze regie niet ontvangen worden. Zij worden niet getroffen door *tandas* en *ludan* van de zijde (4) van die *cakṣu*. Voorts moeten zij bij tempelfeesten te Turuñan een varken, ter waarde van 2 *ku* geven. *Tan pintana panali çrangsisik*, zij behoeven niet mee te doen aan het opbrengen van wijwater naar Japura [1]) zij behoeven geen cijns op loon te geven. *Tan pintana tarinan* (5) van de zijde der *cakṣu*, en voorts (nopens) de tempelslaven. Echter moet men te Turuñan zich de oude toestand herinneren: de lieden van Er Hawang moeten doen ontvangen (= geven ? *amataḍahi*), ten tijde van het tempelfeest, volgens de oude regel : 6 *sukat* gepelde rijst, 10 *sukat* arak,

Va. (1) 2 *ku* aan *pangisin karundung*. Maar de dorpelingen van Air Hawang behoeven niet het tempelfeest te volgen, aan de oever van het Meer Tringan, dat is al geheel opgehouden. Immers zulks veroorzaakt moeite en last voor die dorpelingen, indien (dat) ze in hun gedachten in tweestrijd zijn (2), of zij onkosten voor het tempelfeest te Turuñan moeten betalen. Indien er slaven uit het dorp Er Hawang overlijden ten tijde, dat zij het vaatwerk *masanghulakĕn* voor de tempel (godheid) van Turuñan, worden zij niet getroffen met *pinta* voor het dodenritueel. (3) En voorts wat betreft plaatsen, (gebouwen) voor hanengevechten, *prangudwan*, voor runderen *(pnah ḷmbu)*, en voorts als er plechtigheden zijn, mogen zij die (bouwsels) maken, en mogen zij tot slechts drie ronden hanengevechten houden, in hun gebied. Zij hebben geen vergunning nodig van de (4) controleur over de hanengevechten en behoeven hem geen cijns te betalen en ook niet aan de *cakṣu*. Echter indien zij meer dan dat (drie ronden) spelen, dan moeten zij over hun inzet 2 *ku* aan zilver *saput hayu* betalen. In (iedere) maand Cetra, over al hun hanengevechten groot en klein, aan de controleur voor de hanengevechten en aan de *cakṣu*, aldus. (5) *Tan pintana çrang çiçik pramāda, panutud*, de waarde van gekookte rijst (?), per etensbord (?) 200 per *kupang*. Inclusief onkosten voor vechtsporen, en bij gevechten zonder geld-inzet (?).

Voorts als er een wens bij die dorpelingen is,

Vb. (1) dat zij een smidse of een kapel *ing ryya ryya* willen oprichten, voorts bij plechtigheden, *aminda, apamala*, moeten zij *saput hayu* 1 *ku*

[1]) = Wijayapura.

zilver geven aan de opziener over de offers. Zij worden niet getroffen door (de) *cakṣu*, (2) behoeven geen vergunning te vragen en behoeven geen cijns te betalen, *tan pintana* (over) de inhoud van de smidse, zij worden niet betroffen door cijns van vorstelijke dienaren. Voorts indien er een slaaf (onderdaan) in dat dorp is, die karbouwen, runderen of varkens koopt uit een verafgelegen (dorp) (3) ten tijde van het jaarfeest in de oorsprongstempel der familie, en voorts bij spijs (groente) voor vorstelijke plechtigheden, bij (de bouw van) hanengevechtloodsen, plaatsen voor runderen, *prangudwan*, al wat gekweekt (gefokt) wordt op hun gebied, wordt niet getroffen door *ḍrwyahaji*, niet aangesproken (aangeslagen), niet belet (4) door de *ḷbḷb* en de *cakṣu*.

Voorts indien er kinderlozen overlijden in dat gebied, moet dat dorp naar waarheid bericht geven aan de vorst, nopens hun volledig bezit, zij moeten dit niet geheim houden, (5) opdat het niet *suddhin* en niet vermeerderd worde (?). Voorts mag dat dorp hiervan tot hoogstens 4 *mā* afnemen voor het dodenritueel van deze dorpelingen, de rest moet aan de vorst gegeven worden. Voorts moet dat dorp..... vergezellen naar de residentie.

VIa. (1) Niet wordt *paçrah* gevraagd, inclusief verplichte maaltijden (of : offers?) *matakari* (?), *panali, pacakṣu pramāda*, bijdragen voor de herendienstplichtigen, *çrangsisik*. Het dorp wordt niet getroffen door invorderingen : voor de mannen te betalen 1 *ku*, voor de vrouwen 3 *sā* jaarlijks ; (2) niet getroffen met *pangglar, pabharu*, inclusief verplichte maaltijden (of : offers ?) enz., aan reukwerken (wierook) 2 *ku*; niet betroffen door *pangṛmṛm*. Zij mogen zonder speciale vergunning alle soort werk, dat zij willen, verrichten, zij worden niet door *rot* getroffen. Indien zij zelf ..... al hun betalingen per persoon (voor zichzelf?) ..... moeten betaald worden aan de *nāyaka* [1]) (3) zij worden niet ge-*randap* en behoeven niet eten te geven (?) aan de *nāyaka*. Voorts als er lieden zijn van een ander dorp, die uitwijkende daar komen wonen, mogen zij niet ge-„sut" worden (syutĕn). [2]) Als offergaven van de Heer Vorst op de negende dag van de maand (4) Māgha 20 *ḍḷg* (meervis), deze mogen gedroogd zijn ; 30 geroosterde *kuluma* (meervis), 2 *sukat* gedroogde *kuluma*.

Aan 's vorsten bezit : de inhoud van de tas op te brengen naar Turuñan 8 *mā*. Zij worden getroffen door telling van *sarasa ni sarsarnya* (een belasting op nieuwenlingen, bijwoners?). Niet door onkosten (? *pabyaya)* en *pacakṣu mawwat* (5); zij worden niet door *tandaga* getroffen.

Ook niet getroffen door het oude vorstenbezit *(ḍrbyahaji mūla)*, zoals cijns op touwwerk, op *walyan* (?), op hanen, op voedsel (?) aan

[1]) De gehele zin is onduidelijk.

[2]) *syutĕn*, van *sut*, stamwoord van *susut* (?).

de *ser* over het meer; niet mag gekocht worden voor grote feesten (? *ryya-ryya*), zij worden niet belast met Nieuw Jaar *(pacetra)*.

VIb. (1) Zij worden niet getroffen met hoofdgeld (?), *ludan, tutan.* Het dorp mag de mededorpelingen (bedienden?) met hoofdgeld belasten; de cijns op fok ..... als er lieden zijn die hun toevlucht tot de goden zoeken (± kluizenaars) op de heilige Berg Kulit byu. En voorts als er (2) goudsmeden, ijzersmeden, geelkoper- en bronssmeden zijn, en liedjeszangers, muzikanten, fluitspelers, die aldaar wonen, met hun bedienden en hun gebouwen (?), moeten zij tot hoogstens de helft van de *pamāsa* aan de *nāyaka* betalen. (3) Zij worden niet getroffen door cijns op gekruist vee, op *bharu,* op open balé's, op huisdaken, op ladderwoningen (?), op *pgat sigi* (?), als er lieden in slavernij aldaar wonen [1]), mogen zij niet ge-*tutud* worden, (4) maar zij moeten ook 1 *ku* aan *rot* per jaar betalen; zij worden niet met (door de) *pamgat sigi* getroffen en de cijns op gekruist vee. Voorts worden zijn niet belast op alle fokdieren, enz.; wel op loodsen 4 *mā,* bloedprijs 2 *mā* (5) *panukṣma* (cijns op *sūkṣma* ?) 2 *ku,* zij worden ge-*sisik.* Voorts als er dorpelingen in dat dorp, manlijke of vrouwelijke verkopers, zijn, die naar andere dorpen gaan, waarheen ook maar, en ook allen, die overnachten in de hoofdstad,

VIIa. wordt al hun koopwaar (1) niet getroffen door ..... *(tan tibana jawu jawu),* waarheen zij ook maar willen gaan, zij moeten niet (voor cijns) aangesproken, niet ge-*hṛt* en niet ge-*sisik* worden door de *tapa haji. Tan pamalakwa pacakṣuh, pratikāya* [2]) inclusief *ulih-ulih, pawwat,* (2) *panutud ;* immers zij doen mede aan het geven van *pasang gunung* in hun (eigen) dorp; niet behoeven zij *kling*-cijns en *prabhoṇḍi* te geven, als er opvoeringen (spelen) in hun gebied zijn. De grenzen van de kreits van het dorpsgebied van Er Hawang (3) nl. het ravijn Ḍaḍap maryya en het ravijn Datu alapĕn, zijn : de oostgrens : Kakulapatyan, grenzend aan de weg van Sukha maniñjo ; de westgrens : de badplaats *(Pangdirusan);* de noordgrens : (4) het meer; de zuidgrens : de bergkruin (top) van Kulit byu, aldus is de uitgebreidheid van de kreits van dit dorp.

Indien er echter slaven zijn onder de dorpsgenoten, die toevallig grote bomen weghalen, alle (5) houtsoorten in hun gebied, om te dienen om prauwen te maken, houtmateriaal voor de koninklijke feesten, en houtmateriaal voor andere gelegenheden. Voorts wanneer zij heiningen maken voor droge gronden, droge rijstvelden, tuinen.

VIIb. (1) voorts als zij *pawalawada,* (en) twisten met de slaven onder de dorpsgenoten, oud en jong, en indien (er) niet *pametnya sahāya* [3])

1) Vgl. voor *kahulunan* in OJO Br. 10 en 17, de Casp. P.I.1. 83-86.
2) In andere edicten is *pratikāya* duidelijk een dorpsfunctionnaris.
3) *sahāya,* zie 004 (passim).

te Turuñan, ten tijde van de feesten en de maaltijden (2) te Er Hawang, mogen die lieden van Er Hawang niet gelimiteerd (?) [1]) worden, en niet belemmerd, en niet gestraft door de lieden van Turuñan. Evenzo indien zij werk verrichten in herendienst, in opdracht van de Vorst aan die dorpelingen (3) te Er Hawang, worden voor alle werk de mensen in drieën verdeeld : één derde moet uitkomen, omdat het aliang van kracht geweest is, dat zij niet allen, of zelfs maar de helft moesten uitkomen. En zulks omdat zij onafgebroken bij de tussenliggende plechtigheden gekookte rijst opbrachten, en wel als praestatie in hun eigen dorp. [2])

Wanneer er verzoeken zijn voor het kernhout van tjamara's, voor het heft van scherpe breekijzers, moeten zij vier stuks inleveren, en 4 schouderlasten houtskool (5), omdat er immers niet zoveel tjamara's in hun dorpsgebied zijn. Voorts als er boogschutters of steenslingeraars zijn, die naar hun dorp gaan in alle richtingen,

VIIIa. (1)behoeven zij geen eten of andere verzorging van de zijde van het dorp te ontvangen. Als volgt is de grond van het Jachtgebied, dat grenst aan het gebied van Air Hawang, het grenst in het zuiden aan de kruin van de bergrug Tuhur.

Wat betreft het onbetreedbare bosgebied, (2) waar geen mensen wonen, daaromtrent verzoeken de dorpelingen aan de Vorst, dat het gerekend mag worden tot het dorpsgebied van Er Hawang, om dit voor oofttuinen te gebruiken, en er groenten op te planten, en opdat al wat er op gekweekt zal worden, als vruchten voor (3) het dorp zullen dienen (?). Daar de moeilijkheden van dat dorp door de Vorst in gunstige overweging genomen werden, werd over hun verzoek goedgunstig beschikt, zodat die grond, waarom zij verzochten, hun geschonken zou worden. (4) Als volgt worde de omgang der kreits van dat Jachtgebied bekend gesteld : de grens ten zuiden is Pakuwwan, de beschaduwde weg (? *hnu bwayang*) naar Wanwa Bharu, de grens ten oosten is (5) Tuwir, grenzend aan de bergrug Parasan, de grens ten westen is Rwang ḍaḍap, de grens ten noorden valt samen met de oude kreitsgrens van Er Hawang, nl. de bergrug Tabini.

VIIIb. (1) Aldus is de uitgestrektheid van deze Jachtgronden, die door de Vorst aan dat dorp geschonken worden. Voorts wordt door de Vorst bevolen, dat zij ontgonnen en in exploitatie gebracht zullen worden, dat er (2) groenten op gekweekt zullen worden, oofttuinen aangelegd, en droge velden voor saffloer, knollen, rode uien, gember, alles wat passend is geplant te worden, zodat de welvaart van het dorp verhoogd worde.

1) Zie Reg. s.v. *sipat.*
2) De gehele volzin is onduidelijk.

Voorts mogen de jagers (3) geen schade toebrengen aan deze grond, die door de Vorst aan het dorp is vergund [1]).

Dit mag niet overtreden of verontachtzaamd worden tot in alle toekomst. In dat dorp, Er Hawang, (4) door de bezorgdheid van de Vorst met de zorgzame omstandigheden van het dorp, behoeven zij deze vruchten niet aan te bieden. (En voorts) zodat men bestendig dit bevel aan het dorp bewake en in acht neme.

Indien er lieden overlijden in dat gebied, moet de erfenis (?) (5) opgebracht worden aan de godheid van Kulit byu [2]) om te dienen als offers voor hem, en als verzorging *(pangiwyö)* voor de eredienst aldaar.

Toegevoegd wordt door de Vorst, dat allen die lopende of in een draagstoel

IXa. (1) dat dorpsgebied van Er Hawang passeren, niet van de dorpelingen zaken mogen wegnemen. Niet mogen weggenomen worden gewassen, met in begrip van alle vruchten en wortels en *wǵil-wǵil*, al naar het genoegen van de dorpelingen. (2) Voorts mogen zij niet de huiserven binnentreden of de tuinen. Zij mogen niet afbreken de daken van de behuizingen, kapellen, smidsen, schrijnen, vergaderloodsen, bidkapellen, allerlei rijstschuren tot en met omheiningen, (3) wanden en muren, balê's. Zij mogen niet *těhěr* ..... [3]) al het huiselijk bezit, enz. Dit mag niet vernield, verwoest of beschadigd worden. Omdat dit de inwoners schrik aanjaagt (sic!). Indien wie ook maar zich al te erg gedraagt (?), moet die vervolgd worden, er moet bevolen worden, dat in herinnering gebracht worde zijn mensengroep, zijn rangorde zijn *juru*-schap, zijn naam, (5) zijn huis, zijn ouders zijn dorp, dit alles moet aan de Vorst gerapporteerd worden door de dorpelingen.

Stellig zal hij gestraft (beboet) worden. Opdat in ere gehouden worden alle (vorstelijke) voorschriften nopens overtredingen, wordt dit alles als getuigen aangehoord door

IXb. (1) de *senāpati, ser, nāyaka* in de eerste plaats: de Çiwaïtische en Buddhistische Heren, in voltallige raadsvergadering ten paleize bijeen: de *rakryān* over de paarden, *dyah* Mañjak; de *senāpati* Wrasantĕn *pu* Dusun; (2) de *samǵat* Bon buluh *pu* Wangun; de *senāpati* Pinatih, *pu* Maruta; de *senāpati Mañiringin dyah Gawakṣa;* de *lulwan* (chef over de ontbolsterde rijst(?) *dyah* Dikuk; de *pamwatan:* Darsana; de *nāyaka,* de leider van zang, maskerspel en orkest: Dawang. Voorts de Heren Buddhisten: te Nalanda, de Eerw. Leraar Sucandra; te Kuçala, de Eerw. Leraar Manggopaya; de *samǵat* over de beeldhouwers, de

1) Tegelijk met de beschikking van de vorst, dat een aangegeven en duidelijk omgrensd gedeelte van het Vorstelijk Jachtgebied aan het dorp ter ontginning wordt gegeven, beslist de Vorst, dat de Jagers geen schade aan de te velde staande gewassen mogen toebrengen.

2) Zie over *Kulit byu* of *Tuluk byu* het Reg.

3) *tan panĕhĕrakna.*

Eerw. Leraar Blongkeng. (4) Voorts de Heren Çiwaïeten: te Kanyā, de Eerw. Leraar Widyut; te Udayālaya, de Eerw. Leraar Sanidhya; te Jalatirtha, de Eerw. Leraar Gatreçwara; (5) de *samǵat,* chef over de gebouwen, de Eerw. Leraar Tikṣṇa; de chef over de offers, de Eerw. Leraar Catura; de chef over de troepen, de Eerw. Leraar Kesantén Voorts de Rechters van Adhikaraṇapura, Jatine; van Adhikaraṇakrānta, Titik;

Xa. (1) de *cakṣu* van Karaṇakrānta: *dyah* Maṇḍakut.
Dat het op koperplaten gegrift worde, daartoe gaf Gador het bevel. Dit mag voor alle toekomst niet wederstreefd (overtreden) worden door de opeenvolgende Vorsten (2) en al de *senāpati, ser, nāyaka,* alle groepen *cakṣu,* d.e hierover waken.

En evenmin mogen de dorpsbestuurders *(pratikāya)* het overtreden. En al wie het overtreedt, die zal zijn plannen en resultaten niet bereiken, tot in het derde en vierde geslacht na hem. En al die dit overtreedt, die zal herboren worden als huishagedis, worm of bloedzuiger; alle kwaad en de grote hel zal hij ontmoeten. (4) Zo zij het! Het werd gegrift door de Heer Saroja //O//.

306. GUNUNG PANULISAN A

(1) In çaka 933, maand Poṣa .....
(2) de eerste dag der maandhelft, ten dage van de markt te Wijaya manggala .....
(3) heeft Heer Bga dit uitgebeiteld.

307. GUNUNG PANULISAN B

(1) — — — — — — — — — — — — — — — — — —
(2) — — — — — — — — (te Wijaya)
(3) krānta, op dit tijdstip heeft Bga dit uitgebeiteld.

351. SEMBIRAN AIII

Vb. (5) Opnieuw in het çaka jaar 938, de maand Asuji, de 6e dag v.d. lichte maandhelft, ten dage van de markt te Wijayakrānta, dat is het tijdstip, dat het dorp Julah onder hun *lamatan kuta* en *adhikāra,* de helpers van de *lamata kuta* (6): de *kāyastha: tuha* Santana; de *pratikāya: tuha* Tamběh; de *prakula*: Jangga; de *aṣṭakula*: Balitan; de *tuha* voor

VIa. (1) de smeden (smidsen): Ghalyak, de beschermde dorpelingen: *tuha* Basuta en Duwěl. Voor Widatar: de houtvesters: Rangkap, *tuha* Lilit, Bupung, Plat; voor Ñuran de houtvesters: (2) Tinggar en Subha-

wan; de schrijver : Naresa; de *panundun* Jendra en Astragana; voor Luaran : de houtvesters : Sukhada, Sagun en de bedelmonnik (3) Widyambara, door tussenkomst van de *samgat* ijkmeester : Uddhawa, hun opwachting maakten voor de Vorstin, H.M. Sang Ajñadewī, ter oorzake, dat zij kennis wilden geven, dat zij reeds beraadslaagd hadden over het feit *(uraña)*, dat de dorpelingen (4) gestorven waren, en door vijanden krijgsgevangen gemaakt, voorts dat zij weggegaan waren om eten te zoeken in afgelegen dorpen : er waren thans 50 huisgezinnen nog over van de oorspronkelijke 300 gezinnen. Voorts daar het niet de gewoonte was, (5) dat zij de *dṛwya haji* vervulden, toen zij nog voltallig waren, en wegens de veelheid van herendiensten, enz. hetwelk hun moeite en zorg veroorzaakte, dat is de oorzaak, (6) dat zij hun opwachting bij de Vorstin maken, verzoekende de onsterfelijk genadige gunst, dat al de *dṛwya haji* verlaagd moge worden. Aldus was hun gejammer. De Vorstin toonde zorgzaamheid en medelijden voor

VIb. (1) de mensen van Julah onder hun *lamatan kuta*, inclusief die van Bhayan bisti : wier huizen en familie geplunderd waren, die stellig gestorven waren en (of) in krijgsgevangenschap.

En aldus daaalde (2) de gunst van de Vorstin op dat dorp Julah, vormende een veste daar, dat de *dṛwya haji* gehalveerd zal worden. Aldus zal aan hen een vorstelijk edict verstrekt worden. En die (3) *dṛwya haji* zal verlaagd worden tot twee tassen (manden) per *sambar* (huistempel ?) en aan voedsel voor Dharmakuta 10 porties, *pakadaña*, aan arak twee vaten, à 10 *guñja* per vat (4), aan *upah parjuluk* 1 *mā* 1 *ku*, aan cijns voor klapperbladen 2 *ku*, ter prijs van 100 stuks voor een *kupang*, aan cijns op tuak 2 *ku*, ter prijs van een vat voor een *kupang*; (5) er is geen cijns op specerijen (kruiden), enz., en saffloer. Vanwege de Vorstin, en de leiders is er een betaling van 6 stuks bamboe *(tring) pakadaña* 3 stuks bamboe *(ptung)*, als bijdrage voor offers, *gantung dulur*, de vorstelijke dienaren; (6) voor hun heiligdommen (stichtingen) moet de bijdrage *wajantika* gevolgd worden. Zij worden niet ge-*sisik*. Wanneer al die lieden van dat dorp hun schulden *(doça)* groot of klein betalen, moeten zij *ludan* betalen.

VIIa (1) En deze wordt op een derde van de schuld berekend, dat één derde deel moeten zij (als boete) betalen. Doch de grens van deze plicht tot *ludan* is tot aan het betalen van 2 *mā* aan gewicht (zwaarte). Als zij *tujuh* betalen in zilver, (2) zeshonderd of vierhonderd eenheden, geldt één *kupang* (zilver) op twee honderd eenheden en worden zij niet *ludyan*. Van hen mogen niet afgenomen worden runderen, *haturan* [1]) *besara*, geiten, varkens, honden, hanen, (3) vogels, al wat zij maar fokken, enz.

[1]) De karbouw ontbreekt in de reeks ; NB *haturan* = offer

Aldus is dit gunstbewijs van de Vorstin aan het dorp Julah, staande onder hun *adhikāra*, zodat het volledig bevestigd en herhaald worde (4) en hun de aloude regeling (weer) geschonken worde. Aldus vastgesteld in de vergadering der *senāpati, ser, nāyaka,* in het gerechtshof, opdat de overtreding ervan verhinderd worde. In de eerste plaats de heren Çiwaïeten en (5) Buddhisten. De *samgat* Makarun, de eerw. Leraar Wimalananda; de *samgat* de chef over de troepen, de eerw. Leraar Kesantĕn ; de *samgat* Mangire-ngiren, de woordvoerder Kṛttartha; de *samgat* Prah, (6) Heer Taba; de *samgat* van de politie, Heer Kasih; de *samgat* Prataya lali, Heer Homa; de *samgat :* de eerste griffier Jamang; de *samgat* : de tweede

VIIb. (1) griffier Langka : de *samgat cakṣu* van Karaṇapura : Warça ; de *samgat* van Karaṇakrānta; Ṛnĕk ; de *samgat* Pituha: Gunas. En verder de *senāpati* Dinganga (2): Heer Prajña en de *senāpati* Tunggalan, dyah Kayop, de *senāpati* Kuturan : de Heer Gawaksa. De voorman (? *hyaṛp anak)* van karaṇa-wijayapura : Sawodita.

352. BATUAN

Ib. //O// In het çaka-jaar 944 in de maand Posya, op de eerste van de lichte maandhelft, op mahulu, wage, budha, in de *wuku* Wukir. Dat is de dag, waarop de dorpslieden van Baturan, alwie daartoe behoorden (2) de houtvester, genaamd de bedelmonnik Widya, de schrijver Tamběh, de *mamudri* Gawan, de *rāma kabayan* : bedelmonniken Sukaji en Wanotara, Sandug, Mana, Bahiḷng, hun opwachting maakten (3) voor de Heer Vorst Z.M. Dharmawangça-wardhana marakata-pangkajasthanottunggadewa, door tussenkomst van de Heer van Udayalaya, de Eerw. Leraar Tikṣna en van de *samgat* de *nāyaka* (4) over de paarden, Heer Gupit, ter aanleiding, dat zij voor wilden brengen de druk van de herendiensten, nl. het bewaken van de tuin van de Heer Vorst, die reeds vergoddelijkt en bijgezet is te Er Wka, gelegen te Er paku, en die elke (5) eerste dag der lichte maandhelft door hen ontgonnen wordt.

Zij verrichten voorts herendiensten voor het heiligdom van de Godheid te Baturan, opbrengende lof-offers, als er een bevel (daartoe) van de vorst is. (6) En voorts betreffende het vervoeren van reinigingsoffers naar Japura [1]). Dit was de inhoud van het verzoek der dorpelingen van Baturan, alwie daartoe behoorde. Wegens de deugdzaamheid (plichtsgetrouwheid, vroomheid) van de Heer Vorst,

IIa. (1) die onafgebroken bezorgd was over enige verhindering van het gunstbewijs van de vergoddelijkte, die bijgezet te Er Wka, daarom

[1]) Wijayapura.

was er een rechtschapen vergunning van de Heer Vorst ten opzichte van de dorpelingen van Baturan.
(2) Er werd toegevoegd, dat zij in het geheel niet getroffen zouden worden door de heffingen, als : op touwslagerijen, op kippen en pluimvee, op wild, op struikgewas, op paardenfok, de *pasang gunung*, de *pawalyan*, op (3) heiligdommen, aan de chef over de hermaphrodieten, de grote offers, de scheidsrechters bij de hanengevechten, de *ser* over de markt, over touwwerk, over de verplichte feestbijdragen, *hopan*, de wevers (weefsters), de blauw-ververs, de rood-ververs, de makers van dunne kledingstof. En niet worden zij getroffen door de belastinggaarders en (4) de regie op de grote negende dag van de maand Māgha, en in de tussentijdse (?) Karttika en de *kalayaran*, volgens oud gebruik ; zij worden niet getroffen met het slepen van materiaal voor boten en schuiten. Zij behoeven geen loodsen te bouwen, boten, schuiten. Zij hoeven niet de *surih* (5) *ataruh* te volgen. Zij worden getroffen wegens heiligdommen, de prijs van 1 *mā* aan reinigingsoffers, aan *patali* 1 *mā* 1 *ku*. Zij worden niet met cijns op manden (vlechtwerk) getroffen, niet behoeven zij onkosten voor *ampung* te betalen, zij worden niet *adĕg* door de controleurs over de hanengevechten. Wel (6) moet zij aan speelgelden 1 *mā* 1 *ku* jaarlijks geven. Zij worden niet door *cakṣu*-cijnzen getroffen. Echter indien zij hanengevechten houden in de tempels tot hoogstens drie ronden, behoeven zij geen vergunning.

IIb. (1) aan de controleur der hanengevechten te vragen, en *sawung tunggur*(?). Zij worden niet getroffen door de belastinggaarders (van regie) op de grote negende van (de maand) Māgha. Hun kluizenarijen zijn vijf in aantal volgens de *samgat*, die de kluizenarijen registreert. Maar zij moeten jaarlijks aan (2) cijns op fok en kweek 3 *sā* betalen, aan *puspusan* 3 *sā*, aan *cakṣu*-cijns 3 *sā*. Zij worden niet getroffen door cijns op nieuw dorpelingen op open gebouwen, zij behoeven geen *tukuban* (overdekte gebouwen) te maken voor de *samgat*, die de kluizenarijen registreert, indien (3) er lieden zijn, die beitelwerk in de kluizenarijen verrichten.

Wanneer er lieden zijn : zangers, spelers op bamboe angklung's muzikanten, fluitspelers, moeten zij de helft van de muziek-belasting geven aan de *nāyaka*. Voorts indien kinderlozen (overlijden), (4) moet al hun bezit opgebracht worden aan de godheid (in de tempel). Aldus indien de overleden kinderloze, die in het dorpsgebied overlijdt, vroom (godsdienstig) is, gaat al zijn bezit aan de godheid van de tempel, indien hij echter (5) slecht (een snoodaard) is, moeten de volwaardige dorpelingen en de *cakṣu* over de tuinen al zijn bezit opbrengen aan de Heer Vorst. Het (dorpsgebied) mag niet betreden worden door de *cakṣu* over *parwatan* (6) en de *cakṣu* over de kinderlozen.

Wijders als er goudsmeden en ijzersmeden zijn, moeten zij de

helft van hun verdiensten als *dṛwya haji* aan de *nāyaka* geven. Een baas en één gezel mogen hoogstens daar verblijven.

IIIa. (1) Zij worden niet door *ludan*, door cijns op loodsen, regie op bloedoffers, zuiveringsboeten (bij geweldadige dood) getroffen.

Indien er dorpelingen in dat hele dorp zijn : die adoptief kinderen zijn van : militairen, timmerlieden, steenhouwers, tunnelbouwers, (2) schilders, beeldhouwers, juweliers, filigraan-werkers(?), glaswerkers mattenvlechters(?), deze mogen niet vervolgd(?) worden door hun genoten. Maar de gehuwde mannen worden getroffen aan *tali-tali* 1 *ku*, de gehuwde vrouwen 3 *sā* jaarlijks (3) aan wierook 1 *mā* ieder, als deze naar hun dorp gaan, zij worden niet getroffen met cijns op lawar maken (?) [1]), *tustus* (?) op *sanga* (?), op nieuw dorpelingen.

Indien er echter brahmanen zijn, geadopteerden, *huñjĕman*, (4) huisslaven, *makaun*, vorstelijke *jātaka*, die schulden hebben in dat dorp Baturan, wordt het niet door de *nāyaka* toegestaan, dat zij *samahĕta*(?). Als er alle soorten *cakṣu* zijn, die (5) 's vorsten bezit innen (opvorderen) en alle *wulu-wulu*, en voorts zij, die vorstelijke slaven opvorderen, die *laṇḍyan(?)* zijn, wordt er van de dorpelingen niet opgevorderd, hun wordt geen eten verstrekt, maar wanneer er aldaar wel *kinilalanya* (6) zijn, dan moet aan hen naar vermogen eten verstrekt worden. Niet mag plaats vinden cijns op hanen, niet mogen zij *çrangsisik* worden, ook niet *tahi tikus*, niet mag cijns op gevogelte plaats vinden voor boogschutters en slingeraars ;

IIIb. (1) zij worden niet getroffen door *pangglar watu*. Echter indien er lieden zijn, die klappers en gewassen stelen, als dit overdag gebeurt, worden zij beboet (? *ludana)* met 2 *ku*, als dit 'snachts geschiedt, worden zij zwaar beboet. (2) Indien er lieden zijn, die in dat dorp Baturan overnachten, worden zij niet vervolgd (onderzocht ?) door de dorpelingen. Ook mogen er in dat dorp geen klapperbomen gekapt worden door de timmerlieden. Wat nu betreft de indeling, (3) en de scheiding van de dorpelingen van de oorspronkelijke vier oproepressorten van de vorst, die bijgezet is te Er Madatu (4).
De reden, dat zij zich willen afscheiden van de lieden, die vroeger onder Sukawati met zijn vier oproepressorten ressorteerden, (4) is, volgens hun zeggen, dat zij niet konden opbrengen voor 's vorsten bezit en de heffingen enz., tot tweemaal, driemaal, tienmaal toe, omdat *anahur pramāna* (?) niet constant was, niet eenmaal, niet tweemaal (5), dat was de reden, dat de dorpelingen van Baturan wilden scheiden van die van Sukawati, met zijn (voormalige) vier oproepressorten ; en daarom werden die vorstelijke heffingen *(dṛwya haji)* in drieën gedeeld : (6) één derde ten laste van Baturan, twee derden ten laste

1) Tambilung is een vat of trog, waarin lawar gemaakt wordt. Lawar is een gerecht, bestaande uit fijngehakt rauw vlees, bloed en geraspte klapper.

van Sukawati met zijn vier oproepressorten. Aldus werden al die lasten verdeeld: betreffende de tempels, het heiligdom(?) bij de Pakrisan, de audiëntiezaal.

IVa. (1)Echter in totaal één ressort te Sukawati(?), *katumpukan* ..... Bangun buddhi, Nur madahan, Timbul, Gusali putih. Het werken aan de tuin van de vorst, die bijgezet is in Er Taga, (2) wordt gedeeld met het dorp Tapĕsan, en wel omdat de dorpelingen van Baturan het heiligdom bij de Pakrisan hebben opgericht. (3) Voorts herstellen zij dat bouwwerk (tempel)? te Baturan.
Voorts is er een droog rijstveld van 2 *blah*, gekocht door het dorpsbestuur van Baturan om daar een hospitium te bouwen, en aldaar een *panti* (heiligdom) en een offerplaats op te richten (4) met al de benodigdheden voor een (reis-) tas voor hen, die de godheid te Baturan komen vereren.

Het maximum aan mensen is drie gezinnen. Voor *guru kaki* en *guru nini* (oude asceten en nonnen)?, die daar willen verblijven, is geen begrenzing (5) in aantal gesteld. Zij moeten de overeenkomst nopens het brengen van offers aan (het onderhoud van) de vereerde (godheid) volgen, laat men niet te toegeeflijk zijn(?). Wel moeten de dorpelingen de belasting per huispoort (erfpoort) voldoen; (6) zij worden volstrekt niet getroffen door de vorstelijke heffingen *(drwya haji)* enz. De erfenis van kinderlozen moet opgebracht worden aan de godheid. Indien echter tussentijds het dak van het koninklijke bouwwerk [1]), de *panti* en van de offerplaats versleten raakt

IVb. (1) of ook de muren en kapellen instorten, dan moet het dorp al deze schade repareren. Zij moeten ook offers in de offerplaats brengen tijdens het koninklijke offerfeest voor de godheid te (2) Baturan, volgens alle regels nopens offers als van ouds.

Zij worden niet getroffen met cijns op nieuwkomers (nieuwe dorpelingen), op open bale's, op gekruist vee (? *pawuran*), van de *cakṣu* cijns door *(tkap ning)* de ceremoniemeester (orkest-dirigent), en ook niet met cijns op nieuwkomers door de *nāyaka* over de trommelslagers, en (3) insgelijks niet door de *juru* over de fluitspelers. Betelnoten en sirih mogen niet door inzamelaars weggehaald worden; zij worden niet getroffen door *batu-batu*, en cijns op olifanten. Indien er gehuwde mannen en vrouwen zijn, mag (moet) de *nāyaka* de cijns *tali-tali* innen.

Zij worden niet door cijns op nieuwelingen enz. getroffen. Als er *tihĕsan ing pusit (?)* is, moeten zij blah *piling patamwi* [2]) geven, doch

[1]) *rājakārya* bet. gewoonlijk koninklijk feest, bv. 004-2b. 1; hier schijnt er een kon. bouwwerk mee bedoeld te zijn.

[2]) Dit moet een regeling voor een bepaalde catagorie gasten zijn, doch de voces *tihĕs* en *pusit* waren lexicographisch niet traceerbaar.

geen eten. (5) Zij mogen niet vervolgd worden(?) in de bewoonde streken (? *padesyan*) en ook niet, als zij wonen op omheinde erven(?) te Waranasi. Zijn er zangers en muzikanten in hun dorp, dan mag van hen geen belasting nopens dit zingen geheven worden. Indien er ondergelopen (door water verwoeste?) velden zijn, mogen zij deze herstellen, hiervoor is geen speciale vergunning van de (vroegere) eigenaar nodig, maar zij moeten wel 1 *ku* zilver geven.

Va. (1)Niet mogen runderen, karbouwen, varkens kippen of eenden, al wat door de dorpelingen gefokt wordt, gestolen worden, niet mag er geroofd worden door boogschutters en steenslingeraars. (2) Aldus is de inhoud van het gunstbewijs van de Heer Vorst aan het dorp Baturan met geheel zijn gebied. Opdat niet afgebroken worde al wat vastgesteld is op het voorplein van de tempel in het dorp (3) Baturan, daarom werd hun gegeven het heilige edict van de Vorst te bewaren, opdat hieraan niet veranderd worde tot in verre toekomst door toekomstige vorsten.
(4) Hij, (de vorst, een ambtenaar?) int (eist op) gebruineerd zilver, *anusuna* (of subsidiair?) schitterend (blank) zilver, voor het *kālāntara* feest te Er Taga: 2 *mā;* aan bijdrage in gekookte rijst, ter waarde van 3 *mā;* voor *dangsil*-offers 2 *ku*. Er wordt ook blank zilver (5) geëist, het totaal moet door hen opgebracht worden aan de *cakṣu* voor de tuinen, als deze voor de Heer Vorst (aldaar?) huizen bouwt, aan *tandaga* in totaal: aan dakbedekking 100 *karandaga; masang* (?) de *cakṣu* over de tuinen (6) 17 gezinnen, 6 mannen, ... vrouwen, aan goud 2 *mā* 3 *ku* 3 *sāga*, aan onkosten 3 *ku*, aan *padĕm* 1 *mā*, 1 *ku*, dit mag niet verdubbeld worden (?). Zij moeten het opbrengen aan de *cakṣu* over de tuinen. Zij worden niet getroffen door *sajña* en

Vb. (1) *patanggar*. Zij mogen klappers, hout, betelnoten, bamboe-soorten *(pring, ptung, hampyal)*, kernhout, arenvezels uit andere dorpen [1]) weghalen. Zij mogen hiervoor niet (voor belasting) aangesproken worden door de eigenaars van werkplaatsen voor vezel-vervaardiging in het dorpsgebied van (2) Baturan. Het bezit van de *senāpati* van Kuturan, geheten Putu-putu, bestaat uit de woeste gronden: in het *ser*-ressort van Gurang pangsug; in Baturan, alwaar de rijstvelden bewerkt worden door (3) si Pacarwan, si Dana en Subhumi; in Tapĕsan: si Bragayan; in Sang Siwal: si Baru, si Ibus; in Batu aji: si Padang; in Batu hyang: si Sambar, si Pule, (4) si Kapundung; in Gurang: si Dopala, çri Bawa, si Jagul, si Yatna; in Nangka: si Kupa; in Ṛbun: si Bênêng; in Sakar batu gyantung [2]); in Likut één verdeelblok.

[1]) nl. voor dakbedekking.

[2]) Hier had men een persoonsnaam verwacht; verschillende der hier genoemde dorpen bestaan nog; zij liggen tussen Batuan (en Sukawati) en de zee, bv Sang Siwal = Ketèwèl; Gurang = Guang, enz.

(5) Het dorp Baturan ressorteert onder de *ser* van Air Gajah. Zij nemen voor de dodenoffers van de Vorst één deel van 2 *kilan* (12 stuks), 10 *kilan* (60 stuks) voor Air Gajah en 8 *kilan* (48 stuks) voor de *ser*. (6) De begrenzingen van Baturan naar de vier windstreken zijn: de oostgrens: Air Marogbog zuidelijk tot aan de Waringin, dan buigt de grens westwaarts,

VIa. (1) dan precies zuidwaarts om de Waringin buigend; de zuidgrens de katjang-aanplant, met zes bochten, dan volgt hij de katjang-aanplant steeds door tot aan Air Baṛngbĕng; de westgrens is Air Baṛngbĕng (2) de noordgrens de katoenbomen, met 15 bochten, tot aan Air Marogbog, steeds de katoenbomen volgend. Aldus is de omvang van de kreits van het dorpsgebied van Baturan, met al wat er onder valt. (3) Het werd aldus onder getuigen vastgesteld ten overstaan van al de ambtenaren in de raadsvergadering: dit waren toen als volgt: de *senāpati* Mañiringin: *dyah* (4) Kandara; de *samgat* Pasuk ganti: *dyah* Homa; de *samgat* over de vorstelijke kluizenaars: Goyasa; de *samgat* Mañumbul: Jaddhara; de *samgat* de chef over de troepen, de eerw. leermeester Ica; de *samgat* Makarun, de eerw. (5) leermeester Bakra, de *samgat* Mangire-ngiren, de woordvoerder, Kawadhi; de *samgat cakṣu* van Kāraṇapura: Surendra; de rechter van pura: Mangaiak; de *cakṣu* van Karaṇa-krānta: Kuping; de rechter van Krānta: (6) Harisman; de Pituha: Buddha çrī. En voorts de Heer te Çrīnatha: de eerw. leermeester Bhasya.

En de vervloeking werd uitgesproken tegenover de goden, onze Heren, de Geesten, en aldus luidt de vervloeking:

VIb. (1): O, Gij Godheden, onze Heren Geesten: Heilige Agasti, de grote Ziener; Oosten Waarheid; Zuiden Dharma; Westen Kāla; Noorden de Dood; Zuidoost Toorn; Zuidwest Kāma; Noordwest Içwara; (2) Noordoost Hari; Offerheer, luchtruim, *dharma*, hoog en laag; zon, maan, aarde, water, wind, vuur, dag en nacht, de beide schemeringen, *yakṣa, rākṣasa, piçāca, preta* en *asura, garuḍa* (3) *gandharwa;* eclipsen, maanhuizen, lichtstralen, *gaṇa*, slangen; de vier windstreekhoeders: Indra, Yama, Baruṇa, Kuwera, Bāsawa (= Indra!); de Godenkinderen; Nandiçwara, Mahākāla, Sadwinayaka (= Gaṇeça); (4) godin Durgā, de vier-hoek, *ananta surendra, ananta* Kāla, Dood; de troepen der *bhūta's*, de vorst der *bhūta*.

Gij, die beschermt onze heilige grond (aarde) op Bali, en voorts alle paleizen (5) van uit de kappellen (voor, door?) de aarde, van uit het luchtruim (voor, door) de grote tempel-gebouwen *(meru)*, gij..... (een hiaat; wat hier thuis hoorde, is ten dele op pl. VIIa. 2-4 verminkt terecht gekomen).

Al de rampen der wereld mogen zijn deel worden, hij moge omslingerd worden door de grote slang, zijn leven lang. Hij worde gestoken, (gepikt), hij worde aanbaksel van de bronzen hellepan, (6) millioenen malen worde hij herboren als muurhagedis, als worm, als slang, als kruipend ongedierte, als bloedzuiger: aldus zij zijn wedervaren; waar hij ook verblijve, worde hij getroffen door zware ziekte.

DEPT OF INDONESIAN STUDIES,
UNIVERSITY OF MELBOURNE,
DEPARTMENTAL LIBRARY

VIIa. (1) Even lang als de heilige zon en maan deze aarde beschijnen, moge hij zware ziekte, rampen en ellende ondervinden, hij moge met geheel zijn geslacht verdelgd worden, hij worde omsingeld door zonde (en) schuld, (2) hij bereike geen enkel levensonderhoud .....

Gij [1]) die in al het lichamelijke binnendringt, die van verre kunt zien, gij die van dichtbij en van verre ziet; zon en maan, gij alle gezamenlijke goden, (3) oppermachtig en standvastig bij alles wat verandert, gij moogt aanhoren deze gelofte en vervloeking, die door ons wordt bezworen en luide uitgesproken tegenover U, gij moogt alle boosdoeners doden. Gij heilige, reine goden, zo zeker als gij (4) belichaamd verblijf houdt op aarde, zo zeker moge een ieder, die de inhoud van dit edict, dat bewaard wordt door het dorp Baturan, met geheel zijn gebied, verandert, door U met rampen getroffen worden. Er zij welslagen!

353. SAWAN AI = BILA AI

Ib. //O// In çaka 945, de maand Bhadrawantĕn, de 9e van de lichte maandhelft, wās, pahing, budha, van de week wariga [2]), dat was de dag, waarop de dorpelingen van Bila met al zijn grondgebied, hun opwachting maakten voor de Heer de Vorst Z.M. Dharmawangçawardhana (2) marakata pangkaja-sthanottunggadewa, door tussenkomst van de *senāpati* van Tunggalan, heer Goṣaya.

De reden was, dat zij in gezamenlijk gesprek mededeelden, dat er in hun dorp oorspronkelijk 50 gezinnen waren (3), doch er (slechts) 10 waren overgebleven. Wegens de zwaarte van de vorstelijke heffingen *(dṛwya haji)* en de grote en kleine herendiensten, inclusief de invorderingen en cijnsen, draagdiensten, en waar zij zich al de betalingen (4) jaarlijks aan *dṛbya haji* in herinnering brachten, (was hun verzoek, dat) niet nog steeds meer zou geëist worden door al de catagorieën *cakṣu* en *wulu*, en door de *senāpati* van Tunggalan. Aldus was de inhoud van het verzoek van het dorp Bila aan de Heer Vorst. Omdat er (5) geen bezwaren waren in het gemoed van de Heer Vorst en hij volkomen de situatie van die dorpelingen begreep, opdat er weer teruggekeerd worde op de voormalige gang van zaken, daarom daalde rechtschapenheid en het mededogen van de Heer Vorst neder op de dorpelingen van Bila,

---

[1]) Dit is het vervolg van VIb. 1!

[2]) De datering der *wāra's* is fout: het moet zijn *paniron, pahing, budha.*

IIa. (1) en werd toegezegd en toegestaan wat zij verzochten nopens de *dṛwya haji*, dat het nl. passend zou zijn, dat dit (deze) niet jaarlijks geïnd zou worden, zooals de *wilang*, (enz.). Zij worden niet getroffen door *cakṣu*-cijns [1]) door *walyan*-cijns, niet door *cakṣu*-cijns (2) niet door *miçra*-cijns, niet door *cakṣu*-cijns [1]), niet door *harĕban sā* 3 (een slachtbelasting?), en niet door *cakṣu*-cijns, niet door belasting op grote offers, niet door cijns op ongepelde rijst van 5 maten volgens de maten (van de) *cumbayan*. Zij worden niet getroffen door *cakṣu*-cijns, niet door belastingen in de maand Māgha, niet door *mulyan palbur* (?) (3) nopens heiligdommen; niet door *cakṣu*-cijns en de *batu-batu*, niet door *cakṣu*-cijns. De vorstelijke regie op handelswaren wordt niet gelimiteerd (?) en niet vermeerderd (?)

Nopens de regie namens de *senāpati* Tunggalan ; bij aankoop van *tangguli*, (4) worden zij niet getroffen door *makargha*, niet door *sukat* en zilver, volgens de *sukatan* van het dorp (?); bij aankoop van tuak worden zij niet getroffen met *makargha* ad twee schouderlasten per zilver-eenheid, in de maand Kartika, bij aankoop van droge klapper (copra), niet door *makargha* en *wiji* per zilvereenheid, bij aankoop van dakbedekking niet door *makargha* (5) en ..... per zilvereenheid; bij aankoop van kamiri-noten, niet door *makargha* ad 5000 stuks per zilver-eenheid; bij de aankoop van gepelde rijst niet door *makargha*, en ook niet door *sukat* en zilver.

Echter is limiet der bijdragen voor herendiensten vier stuks,

IIb. (1) zowel voor grote als kleine herendiensten : zoals materiaal (hout?) voor boten, schepen, krisscheden, loodsen, *larya-laryan*, grachten-aanleg, wanneer dat dorp, dat oproepressort van de Tunggalan is, uit moet komen, dan behoeven slechts de lieden (2) ten N. van de berg uit te komen. Ook de lieden van Bila mogen opgeroepen worden. Als zij echter uitkomen voor werk, dan mogen zij volstrekt niet belast worden met de voeding van de *cakṣu*'s, die over hen staan.

Zeker mogen de huizen en rijstschuren niet beroofd worden, niet mogen weggevoerd worden : (3) runderen, karbouwen, geiten, varkens, kippen en eenden. Niet mogen de lieden van het dorp weggehaald worden door de *senāpati* Tunggalan, of door de *sandar* (?) *karaṇa, brahmacakṣu, matarah, wariga*. Aan hoofdgeld (4) moeten zij 2 *ku* betalen, aan *ludan* 2 *ku*, zij worden (echter) niet door *cakṣu*-cijns getroffen.

Indien er gehuwde dorpelingen zijn, moeten zij, wanneer de *senāpati* Tunggalan de kiel van een boot wil leggen, aan huwelijksbelasting 1 *ku* betalen (5); er mag echter geen beslag op hun bezit gelegd worden. Zij worden wel getroffen, op verzoek van de *senāpati*, wanneer

[1]) In de eerstvolgende regels wordt dit : *„tan kna pacakṣu"*, afgewisseld met *„tan kna papacakṣuha"*, nog zesmaal herhaald .

hij die boot wil bouwen, met twee *sandung* touwwerk, 50 (houten) spijkers, 2 planken voor zitplaatsen voor *larya-laryan* (?) 2 vloeren (?).

IIIa. (1) Als intussen *wwaya* (?) de *senāpati, ser, nāyaka* en de ambachtshoofden, de troepencommandanten, boogschutters en steenslingeraars, vorstelijke bedienden, *tarahan timur, pabṛsi, sumbat, gulma, silihan*, het dorpsgebied passeren, moet hun gekookte rijst (2) gegeven worden en moet het dorp hun te eten geven, naar hartelust; het dorp mag niet gekweld worden, niet ge-*„sisik"*.

Men hoeft hen (echter) geen kippen, eenden, geiten of varkens te geven. Hun is niet vergund te roven of te plunderen (3). Zij mogen geen betelbomen weghalen, of bamboe-soorten *(pring, ptung, hampyal)*, geen aren-palmen, en bamboe *(wuluh)*, zij mogen geen klappers omhakken, of doerèn, kamiri, al de voor het dorp geserveerde boomsoorten.

De dorpelingen vallen niet onder de inningen voor herendiensten, uitgaande (4) van al de *nāyaka* te *Mānasa*, zij moeten wel bouwwerk aan kapellen voor het paleis verrichten tot één vadem; als er oproepingen zijn voor vorstelijke slaven, weduwen, prostituée's (?), mannen, vrouwen, behoeven de dorpelingen hieraan niet te voldoen, ook niet aan *pakirab, pamukajña, çrah-çrah* (5); zij behoeven geen *wulu-wulu* te betalen voor boogschutters en steenslingeraars; de olifanten-cijns ad 1 *ku*, behoeven zij niet te betalen, evenmin de inzetcijns bij hanengevechten ad 2 *ku*.

Als er rondtrekkende bedelmonniken, die daar verblijven in al

IIIb. (1) hun kluizenarijen, overlijden, komt al hun bezit aan de kluizenarijen, zij vallen niet onder de erfenisregels voor ongehuwden.

Aldus is de inhoud van het gunstbewijs van de Heer Vorst aan de dorpelingen van Bila, opdat het voor altoos in herinnering blijve. (2) Het werd bijgewoond door de volledige raadsvergadering als getuigen; in de eerste plaats: De *senāpati* Mañiringin, *dyah* Kandara; de *samgat* over de offers, *dyah* Homa; de *samgat* over de paarden, *pu* Gupit; de *samgat* (3) Mañumbul, Udhawa; de *samgat* Mangire-ngiren, de woordvoerder Kawadhi ; de *samgat* over de officieren, de eerw. leermeester Ica; de *samgat* Makarun, de eerw. leermeester Cakra; de *samgat cakṣu* ter griffie te Pura, Surendra ; (4) de rechter te Pura, Ajak ; de *cakṣu* ter griffie te Krānta, Kuping ; de rechter te Krānta, Induja ; de Pituha, Siwaçri ; de Heer de grote Leraar te Çrī nātha, de eerw. Leermeester Bhaṣya ; de Heer van Udayalaya, de eerw. leermeester Tikṣṇa ; (5) de Heer te Dewasamūha, *dewata kaki* Santusti. Op last geschreven door de derde griffier : Krṭiman.

354. KESIHAN [1])

(1) Çaka 945, de maand Phalgiṇa, de twaalfde (2), ten dage van de markt te Manggala, op die dag heeft de Heer (3) Bga 5 heiligen uitgebeiteld // *Kaki sangsāra.*

Aantekening: Vgl. 353: dewata kaki Santuṣṭi (Dewa-samūha); 355: Pu Santuṣṭi als *makasopāna;* 356: samgat ser çala rakaki Sungin. In 352 worden: guru kaki en guru nini vermeld. Deze zelfde (mpu) Bga „beitelde" de inscriptie op de achterzijde van het dubbelbeeld no. 306 (uit Çaka 933) en het dubbelbeeld No. 307.

---

355. BUWAHAN B.

I. (1) In Çaka 947, de maand Phalgina, de tweede dag van de donkere maandhelft; tungleh, paing, anggāra [2]), van de wuku Maḍangkungan, op die dag heeft (2) dat volledige dorpsgebied van Buwahan, aan de oever van het (Batur) meer: de houtvester te dien tijde, genaamd Ramok, zijn *blahan,* genaamd Nusuk; de schrijver, genaamd Pungkur; (3) de *rāma kabayan,* genaamd de eerw. leraar Kahyun en de eerw. leraar Keçara en de Heer Sabĕng (en) Udyanta, zijn opwachting gemaakt aan de Heer Vorst Z.M. (4) Dharmawangça wardhana marakata pangkaja sthānotunggadewa, om te kopen het bos, dat vorstelijk Jachtgebied is, grenzende aan hun dorpsgebied, voor *mā su* 10, aan uitgezocht goud 10 *mā,* (5) van de Heer Vorst. Zulks door tussenkomst van de *senāpati* Dinganga, *pu* Kandara, en de Heer te Dewasamūha, *pu* Santusti. Daar het duidelijk bleek, dat zij in hopeloze verlegenheid zaten met hun velden, en met een te kort aan voedselgelegenheid voor hun koeien, en met het zoeken naar hout (brandhout), was dat de reden, dat de Vorst hun verzoek inwilligde.

(7) De grenzen van de kreits van dit bosgebied, dat gekocht wordt door het dorp Buwahan zijn: Zuidgrens: Er Bandung, en Bunut maranak; Oostgrens: (8) gaande tot aan Hanongan [3]); Westgrens: volgens de oude weg tot aan Panulangan; de lengte ervan is 900 vadem, de breedte: 1100 vadem; aldus zijn de grenzen van (9) dit bos, Jachtterrein van de Vorst, gekocht door het dorp Buwahan, aan de oever van het meer, van de Heer Vorst. De mannen in het Jachtgebied, staande onder een *nāyaka* waren (10) op het ogenblik, dat de Heer Vorst dat bos aan dit dorp Buwahan, aan de oever van het meer, verkocht: de *bĕsar,* genaamd Sutu; de chef voor verplicht werk, genaamd (11) Rakṣita; de gehuwde mannen: *parlpahan,* genaamd Çryangga, en Tuti srang, Dharma, Butun tyaga, Kulup, Sayu, Pupul, Gunangga, Jawong, Putrangga, Sahita, Witrang, Dyangga, Dukang.

1) Stutt. Inv. No. 142a.; publ. in Oudh. Aant. No. 33 (BKI. 90, 1933, 281).
2) Ten rechte: *paniron, paing, anggāra.*
3) Niet het huidige Songan, vermeld in 003. 3b. 3; veel meer zuidelijk ligt thans het dorp Nongan, ten N. van Rendang, K. A.

II. (1) De mannen in het Jachtgebied onder een *nāyaka,* moeten de *dṛwya haji* opbrengen, evenals de mannen van Bunar, veel of weinig, (2) aan de Heer Vorst. Het dorp Buwahan wordt niet voor lasten aangesproken door de jacht-opziener, indien zij op jacht gaan binnen de grenzen van hun eigen gebied. Zij worden (3) niet lastig gevallen ter zake van *dṛwya haji,* groot of klein, zoals *parawuluwulu* enz. van de zijde van [1]) die mannen in het Jachtgebied, onder een *nāyaka,* omdat er reeds een gunstbewijs van (4) de Heer Vorst aan hen verstrekt is. En opdat tot in verre toekomst hierin niet gewijzigd worden door toekomstige vorsten, en de mannen van het Jachtterrein onder een *nāyaka,* (5) daarom is een geschrift opgesteld, dat vast en onveranderd blijft een bewijs, dat zij reeds als klare daad dat bos van de Vorst gekocht hebben.

(6) En het werd als getuigen bijgewoond door de voltallige heren in raadsvergadering, in de eerste plaats de heren Çiwaïeten en Buddhisten: van Çrināṭha: de eerw. leraar Bhasya; (7) de heer van Udayalaya: de eerw. leraar Tikṣṇa; de heer van Bajraçikhara: de woordvoerder Blongkeng. De *senāpati* van Tunggalan: heer Goṣaya; (8) de *senāpati* van P.natih: heer Gupit; de *senāpati* van Ḍaṇḍa: pu-Mangratas; (de heer over) de paarden: heer Yukti; de chef over de troepen: de eerw. leraar Kesantĕn; de makarun: de eerw. leraar Waktra; (9) de mangire-ngiren: de woordvoerder Linggaja; de *cakṣu* ter griffie te Pura: Sulendra; de rechter van Pura: Ajak; de rechter van Kranta: Induja; de *cakṣu* ter griffie te Kranta: (10) Kuping; de pituha: Buddhaçri. Op last geschreven door de jongste (derde) griffier, genaamd Kṛtiman.

356. BANGLI, PURA KĔHĔN B

Slechts een slotplaat. Bevattende het einde van de *çapatha,* waarvoor men No. 352 vergelijke. Vervolgens een ministerlijst, die het stuk na No. 355 (Ç. 947) en vóór de Anak wungçu edicten (sinds Ç. 971) plaatst. Een vertaling hiervan heeft weinig zin.

357. UDJUNG.

Ib. (1) In çaka 962 de maand Kartika, de 2e dag van de donkere maandhelft, wurukung, umanis, çanaiçcara [2]) van de *wuku* Kulawu, dat was de dag, waarop Junghyang, (2) met heel zijn gebied ..... de grenzen zijn als volgt (3): de oostgrens, Hyang Isung, Batu mangalasa; de

1) *tkap ning;* text onduidelijk.
2) Ten rechte: *wurukung, umanis, çukra.*

noordgrens : Lĕnga-jati, tot aan Er Latĕng, Batu Palot (4), dan buigt de grens westwaarts tot aan Teja urip en Er Hajuling, tot aan Er Jaranga ; de westgrens : Er Jaranga (5) ; de zuidgrens, de zee.

Aldus is het grondgebied dat geschonken werd door de Godheid van Bañu(w)ka [1]). Zij mogen niet beroofd worden (6) door de *dĕmak, akĕmitan, apigajih,* zij worden niet getroffen met *patajur,* met *pabatu-batu,* en met *parambat* ....., of lasten op dodenritueel.

IIa. (1) En niet door allerhand offers. Wanneer de lieden naar Java, naar Gurung, [2]) of naar welke andere (2) streek ook gaan, die prauwen, enz. zoeken, en wegnemen (?), wordt het dorp Junghyang niet getroffen. Het wordt niet getroffen met cijns op rijst (?) stampen, (3) emmers en lawar-vaten (?), cijns op dammen (?) ..... (4), zij zijn niet verplicht ter vergadering te gaan naar Tranganan ..... niet getroffen met *dosa* ..... (5) niet getroffen met cijns op inzetten bij hanengevechten namens de *nāyaka sakṣi,* zij behoeven geen eten te geven aan lieden, die daar komen — bereden of in draagstoelen. (6) Het dorp Junghyang wordt niet getroffen met regie op aankoop (?) namens de *mañumbul,* ook niet met *gulma,* en ook niet met cijns op

IIb. (1) in de zon gedroogde producten (?) ..... en alle soorten offers, zoenoffers, en grote offers, zij behoeven geen spijs gereed te maken, (2) zij worden niet verplicht tot het geven van bijspijs, in verdeelde porties. Wanneer zij hulde brengen aan de vergoddelijkte Vorst, moeten zij alle offers ..... (3) Aldus moeten zij slechts naar vermogen eten aanbieden in de vergaderzaal. Zij behoeven geen hanengevecht te geven; zij worden niet ge-*tutud* (4), niet....., niet met *riman* (?), niet ge-*srangsisik.*

Het dorp Wujung hyang wordt niet getroffen met *panggangsalan* ..... (5) ..... (6).

IIIa. (1) ..... het geel-verven van de Bhaṭāra van Bañu wka ..... en al de offers worden opgevoerd naar Tranganan, ... (2) ..... (3) ..... indien zij naar vermogen te eten geven in de vergaderzaal ..... niet behoeven zij hanengevechten te geven in Māgha als offers; (4) zij worden niet getroffen door alle soorten herendienst, groot en kleine, inclusief : sleepdiensten, schouderlast-transporten, niet getroffen ..... (5) met oproepen voor massaal werk, ver of dichtbij, niet met schouderlast-transporten, met omvellen van bomen, huizenbouw, het scherpen van pijlen. De lieden van Wujung hyang mogen (6) karbouwen en runderen slachten, al hun fok, en gasten huisvesten. Er is geen limitering veel of weinig, van wat zij mogen slachten.

---

1) De bijgezette te Bañu (of Er) wka is Udayana.

2) Vgl. 103. A 5 ; *di gurun, di sual ;* er bestaat een hypothese, dat met Gurun (Gurung) het eiland Lombok bedoeld zou zijn ; in het Sas. betekent *gurun :* (1) garen, en is *gurun lĕpus* de naam v. verschillende heilige weefsels ; en (2) gras, grasvlakte.

IIIb. (1) Zij behoeven geen (speciaal) verlof voor ....., zij vallen niet onder boete. Indien er karbouwen of runderen een gewelddadige dood sterven ..... (2) als blijkbaar gevolg van diefstal, en gebonden door dieven. Op hun eigen gebied en ook in andere gebied, mogen zij bezittingen meenemen (?), (3) ook uit erfboedels ; zulks behoeft niet bericht te worden aan de *dmak* (en) *pawwatan.*

Als een huis verbrandt (4) ..... bijv. veldhutten, huizen op de akkers, in hun dorpsgebied, moeten zij die brand gaan blussen. Indien er mensen te Wujung hyang zijn, (5) die huwen met dochters van *wiku ṛsi,* of weduwen van *wiku ṛsi,* worden zij niet getroffen door *kambang kṣaṇika* en *kala pitung* (huwelijksoffers ?), zij worden niet beschouwd als de bonte hond, (6) zij vallen niet onder alle actie (functie) van Kuturan. Zij mogen *sara* uit doen gaan naar andere dorpen (?).

IVa. (1) Zij mogen niet door de groep *ser walyan* aangesproken worden, noch door de houtvester te Pujung. Er mag op hun gebied niet door sprokkelaars gesprokkeld worden; er mag niet gekapt worden door (2) timmerlieden, elke soort omkap; zij mogen uitbreidingen aan hun velden aanbrengen, waterlopen graven : zij mogen gronden beheren van (3) wie gronden bezitten en water kopen van wie water bezit [1]), alle soorten van water en van grond. (4) Zij mogen alle gereserveerde bomen omhakken. Zoals *kamiri, bodhi, mundu (mĕndö), skar kuning* als deze (5) de woningen, of klapperbomen overschaduwen [2]) of om bouwwerken te herstellen. Hiertoe behoeven zij geen afzonderlijke vergunning. Zij worden niet getroffen (6) met *dosa* en straf op allerlei soorten delicten : zoals stelen, plunderen, slaan, in hinderlaag opwachten, sluipmoord, overdag stelen, amok-maken,

IVb. (1) vrouwen schenden; onwettige kinderen verwekken; oplichten, beledigen betoveren, vergiftigen, bedreigen; bespuwen, vuil spreken over iemand's (voor)ouders = vuil schelden, en schelden, (3) misdoen met de voeten (trappen, schoppen); *mayang tan pawwah, waluh rumambat ing natar,* bloed gestort op de weg, een bedauwd lijk, (3) iemand ten onrechte slaan (of beboeten), schelden, en ruzie maken. Zij worden niet getroffen met *tandas* en *ludan.* Aldus het dorp Wujung hyang, met al wat er onder ressorteert ..... (4) de *samgat* de eerste griffier Madatan wring reh, de *samgat* de tweede griffier: Hadaga; de samgat *cakṣu* (5) ter griffie te Pura : Jangga ; namens de Çiwaïeten : de Heer van Hyang Padang: de eerw. leraar Agreçwara; de Heer van Pasabhan: de eerw. leraar (6) Amaradwaja, de Heer van Makarun. de eerw. leraar Rawasa; namens de Buddhisten: de Heer ter Rechtbank : de eerw. leraar ..... [3]).

---

1) Vgl. Stein Callenfels in R.V.B. p. 204.

2) Vgl. Stein Callenfels, ibid. p. 207.

3) Voorzover niet corrupt, zijn dit namen van ministers van Jayapangus uit Ç 1103 !

RINGKASAN KEBAHASA INDONESIA

BUNDEL A.

KEPUTUSAN DARI MAHKAMAH DI SINGHAMANDAWA.
TIDAK TERSEBUT NAMA RADJA.

001. SUKAWANA A I.

Memberi idjin kepada beberapa *bhikṣu* supaja membangunkan pertapaan dan pasanggrahan *(satra)* didaerah perburuan di *Bukit Cintamani mmal.*

Batasnja ditetapkan. *Bhikṣu*[2] tersebut dibebaskan dari bermatjam-matjam padjak. Djika ada salah seorang *bhikṣu* mati, tentang warisannja diurus dan ditetapkan. Sebahagian dari warisan tersebut dipakai untuk membeli perkakas pasanggrahan.

002. BEBETIN A I.

Memberi idjin kepada *nāyakan pradhāna* dan *bhikṣu* supaja membangunkan sematjam kuil *(hyang Api)* didésa *banua Bharu.* Batasnja ditetapkan. Orang[2] jang mati waktu désa dirampas tentang warisannja diurus dan ditetapkan. Orang[2] desa tersebut dibebaskan dari bermatjam-matjam padjak. Djika ada orang saudagar mendarat, lalu mati, sebahagian dari miliknja disumbangkan kekuil *Hyang Api tersebut.* Kalau perahunja petjah, kaju[2]nja harus dipakai pagar kota. Hal warisan orang désa jang mati ditetapkan.

003. TRUNJAN A I.

Memberi idjin kepada pemerintah désa di *Turuñan* supaja membangunkan kuil untuk *Bhaṭāra Da Tonta.* Orang desa dibebaskan dari beberapa matjam padjak radja, tetapi mereka kena sumbangan untuk kuil tersebut. Beberapa matjam padjak harus dibajar waktu bulan *Caitra* dan *Māgha,* teristimewa tanggal jang kesembilan *(mahā-nawamī).* Djikalau ada orang utusan radja datang menjembah pada bulan *Asuji,* mereka harus diberi makanan dsb.

Diurus djuga upatjara dikuil *Guha mangurug Jalalingga* dan dikuil *sanghyang* di *Turuñan.* Urusan warisan ditetapkan. Tentang desa[2] *Hasar, Halang guras, Pungsu* dan *Pañumbahan* padjak[2]nja diurus djuga. Batasnja ditetapkan.

004. TRUNJAN B I.

Mulanja (1b. — 2a. 4) sama dengan 003.

Diurus djuga perihal orang desa *Air Rawang* jang tinggal didaerah desa *Turuñan,* disebelah timur teluk danau *(Batur).* Tiap[2] bulan *Bhadrawada Bhaṭāra Da Tonta* harus dihormati : dimandikan, dibedaki kuning, diperhiasi tjintjin permata dan sebagainja, oleh *sahayan padang* dari desa *Air Rawang.* Tersebut djuga tahbis (tetapi kalimat prasasti adalah kurang terang). Pada penghabisan prasasti ada djuga la'nat *(çapatha)* jang ringkas.

005. BANGLI PURA KEHEN A.

Mungkin djuga keputusan dari mahkamah di *Singhamandawa*, tetapi hanja tinggal selembar sadja.

Memberi idjin kepada para-*bhikṣu* dan orang desa di *Simpat bunut* dibawah perintah menteri kehutanan *(hulu kayu)*, *supaja* membangunkan pertapaan dikuil *hyang Karimama*, dihubungkan dengan kuil *Hyang Api*. Batasnja ditetapkan. Orang *bhikṣu* jang mau masuk anggota desa, harus turut pada undang-undang desa tersebut.

Beberapa matjam padjak dibebaskan. Urusan warisan ditetapkan. Warisan itu diperbedakan : dua golongan. Golongan pertama jaitu : mas, perak, budak, ternak dsb. Dipersembahkan kepada kuil *Hyang Api* sebagai *atithi*. Golongan kedua, jaitu sawah, kebun dsb. Dipersembahkan kepada kuil *Hyang Tanda*. Kalau ada budak *(hulun dang, kalulan dang)* jang mempunjai budak hutangnja tak boleh dilipat-gandakan.

Bila ada orang dari djauh menjembah dikuil tersebut, harus dia membajar wang pintu gerbang *(pamuka lawang)*. Pertapaan dikuil *Hyang Karimama* dibolehkan membuat tjabang²nja hingga dua puluh buah.

Sambungan tak ada.

006. GOBLEG, PURA DESA A.

Hanja selembar sadja (bandingkanlah dengan 005).

Memberi idjin kepada kuil *ida hyang di Bukit tunggal paradayan Indrapura* didaerah desa *Air tabar*.

Batasnja ditetapkan, dan djuga padjak²nja. Urusan warisannja ditetapkan. Di lembar IIa. 3 : tersebut : *caru prapaṇna*, jang artinja kurang terang.

007. ANGSARI A.

Tidak dapat disalin karena lembarannja amat rusak !

BUNDEL I.

PRASASTI RADJA UGRASENA, MAHKAMAH DI SINGHAMANDAWA.

Ketjuali 103 (102 hanja selembar sadja).

101. SEROKODAN.

Tersebut desa *Sadungan* sudah rusak. Sekarang diputuskan supaja desa tersebut dibawah perintah mentri kehutanan *(hulu kayu)*. Batasnja ditetapkan.

Dibebaskan dari beberapa padjak. Perihal warisan diurus dan ditetapkan.

102. BABAHAN I.

Hanja selembar sadja; penghabisannja tak ada. Tersebut radja *Ugrasena* pergi ke *Buwunan* [1]). Memberi idjin kepada guru pendeta *(pitāmaha)* di *Buwunan*, di *Songan*, dan pertapaan di *Ptung*.

---

[1]) Perdjalanan radja sebagai jang tersebut, terdapat djuga didalam prasasti OJO. Br. no 104 : pl.Ib dan 2a (p.205).

Batasnja ditetapkan. Tersebut beberapa tempat kudus, kuil² dsb. Perihal mengurus orang mati bersebab.

103. BELANDJONG (SANUR) [1]).

Sebuah tugu bundar jang berisi dua suratan (prasasti); sebahagian ditulis memakai bahasa Sanskrit dan huruf Djawa kuna (Kawi) dan sebahagian bahasa Bali kuna, hurufnja „prae-nāgarī".

Tetapi tulisan tersebut amat rusak. Menjebutkan bahwa seorang radja, bernama *Çrī Kesarī Warmadewa*, mengalahkan musuhnja di *Gurun* dan di *Suwal*.

104. SEMBIRAN A I.

Oleh karena desa *Julah* dirusakkan oleh musuh dan banjak orang ditawan, radja membebaskan desa tersebut dari beberapa matjam padjak.

Batasnja ditetapkan.

Diberi idjin supaja membangunkan *meru* ditempat kuil²-nja. Perihal warisan diurus dan ditetapkan. Tersebut djuga perihal orang mati bersebab. Pembajaran hutang diurus. Desa dibolehkan menawan perahu dll. jang terdampar *(taban karang)*, disumbangkan kekuilnja *(wṛddhi)*.

105. PENGOTAN A I.

Orang jang kena rodi *(marbuatthaji)* di *Kundungan* dan di *Silihan* dibawah perintah seorang *Ser* dibebaskan dari itu, oleh karena desanja telah rusak. Pembajaran hutang diurus.

106 BATUNJA A I.

Orang desa *Haran* (diantaranja beberapa *bhikṣu*) diidjinkan membangunkan pasanggrahan dan kuil *Hyang Api*. Batasnja ditetapkan. Lembaran jang kedua hilang. Utusan dari radja harus diberi makanan sekedarnja.

107 DAUSA A I.

Orang desa *Parcanigayan* (diantaranja beberapa *bhikṣu*) diidjinkan membangunkan pasanggrahan dikuil *Hyang Api*. Batasnja ditetapkan.

Orang *bhikṣu* jang telah beristeri harus menjediakan alat² pasanggrahan tersebut. Orang desa tersebut dibebaskan dari beberapa matjam padjak. Perihal mengurus warisan.

108. SERAI A I.

Tentang memutuskan sesuatu perkara antara orang jang kena „rodi" *(marbuatthaji)* didaerah perburuan dan pegawai padjak². Diantara padjak² itu, teristimewa padjak *„rot"*.

---

[1]) Menurut keterangan tuan Damais di BEFEO, XLIV (1947-1950), fasc. 1 (Hanoi 1951), p. 121 dsl. tahun isaka sebenarnja 835 (bukan 839) ; djadi prasasti itu tidak masuk perentahan radja Ugrasena.

Perihal warisan diurus. Permohonan untuk membangunkan pertapaan dikabulkan. Angka tahun *(i-çaka)*: 888 tak tjotjok dengan tahun keradjaan *Ugrasena* jang lain[2].

109. DAUSA B I.

Prasasti ini untuk desa *Parcanigayan* (lihat 107). Prasasti ini njatalah turunan, karena kalimatnja amat samar.

110. GOBLEG, PURA BATUR A.

Hanja selembar sadja jang tinggal. Tersebut desa *Tamblingan*, jang dinamai *Jumpung Wiṣṇawa* dan beberapa pegawainja. Perihal mengurus warisan. Tersebut sebuah kuil *Hyang Tahinuni*.

BUNDEL II.

Prasasti memakai bahasa Bali kuna.

201 SEMBIRAN B.

Prasasti ini njatalah turunan. Tulisannja gabas dan kalimatnjapun amat samar. Tersebut desa *Julaḥ*.

202. MANIKLIU A I.

Tentang tukang djahit *(samgat juru mangjahit kajang)* dan *anak bandat (?)*, jang tinggal didesa *Pakuwwan* dan *Talun*.

Dibebaskan dari bermatjam-matjam padjak, ketjuali padjak *„rot"*. Pembajaran hutang diurus djuga. Radja tersebut bernama: *Tabanendra Warmadewa (Taganendra Dharmadewa)* dan permaisurinja bernama: *Subhadrikā Warmadewī (Dharmadewī)*.

203. MANIKLIU B I.

Isinja sama dengan 202.

204. MANIKLIU C.

Isinja sama dengan 202 dan lagi prasastinja kurang sempurna.

205. MANUKAJA.

Sebuah prasasti atas batu (dua muka). Batu dan tulisannja sudah sangat rusak. Tentang: *tirtha di Air mpul*.

Tirtha (permandian) *Air mpul* hingga kini masih ada [1]). Nama radja *Candra-bhaya-singha Warmadewa*.

---

1) Di Tirta mpul „barong" itu dimandikan tiap-tiap tahun.

206. KINTAMANI A.

207. KINTAMANI B.

Prasasti kurang sempurna. Tentang pasanggrahan di *Air Miḥ*. Pemberian idjin radja *Ugrasena* jang ditjandikan di *Air Madatu* ditetapkan oleh radja *Taganendra Dharmadewa* dan permaisurinja *Subhadrikā Dharmadewī* (lihatlah no. 202).

Batasnja jang kuna sekarang diganti. Kalau orang *bhikṣu* mau masuk berumah didesa, mereka harus menurut perintah desa. Dan dilarang masuk lebih dari sepuluh keluarga. Tersebut djuga tjabang pasanggrahan *Air miḥ*, jang terletak di *Dharmarūpa*.

208. KINTAMANI C.

Prasasti ini ditulis dibelakang lembaran 206. Tetapi tjara tulisannja berlainan. Hanja tersebut batas: *Tajin Cintamani*.

209. SEMBIRAN A II.

Sambungan prasasti 104.

Tentang desa *Julaḥ*.

Padjak[2] diurus dan ditetapkan. Batasnja ditetapkan. Kalau ada kerusakan kuil[2], kebun[2]-an, pantjuran, permandian, *prāsāda* dsb., harus diperbaiki oleh desa[2] *Julaḥ, Indrapura, Buwuṇ ḍaḷm, Hiliran*. Djika pertapaan di *Dharmakūta* dirampas, haruslah orang desa *Julaḥ* menolongi. Nama radja: *Çri Janasadhu Warmadewa*.

210. GUBLEG, PURA DESA II.

Sambungan prasasti 006. Idjin dari radja dahulu kala kepada *siwidharma ida Hyang dibukit Tunggal paradayan Indrapura* didaerah desa *Air Tabar* ditetapkan oleh radja isteri *Wijaya Mahādewī*.

BUNDEL III A.

Prasasti dari radja isteri *Guṇapriya dharmapatnī* dan suaminja: *Dharma Udayana Warmadewa*; ketjuali No. 305 jang dari radja *Udayana* sendiri.

301. BEBETIN A II.

Sambungan prasasti 002.

Idjin dari radja dahulu kala kepada orang desa (di) *Bharu* ditetapkan oleh radja tersebut. Lembaran jang keempat hilang. Bahasanja masih Bali kuna.

302. SERAI A II.

Sambungan prasasti 108.

Idjin dari radja dahulu kala kepada orang kena rodi didaerah perburuan *(marbuatthaji di Buru)* ditetapkan oleh radja tersebut. Padjak *rot* jang dahulu *mās su* 9 diturunkan djadi *mās su* 7. Dibebaskan dari padjak *cakṣu*, dsb. Batasnja ditetapkan. Djikalau orang disana mohon membangunkan pertapaan, permohonan itu akan dikabulkan. Bahasanja masih Bali kuna.

303. BUWAHAN A.

Pada djaman dahulu *Bwahan* itu, menurut prasasti seorang radja jang telah ditjandikan di *Nusa Dwa*, dibawah perintah desa *Kḍisan*. Sekarang orang *Bwahan* mohon supaja dimerdekakan dari desa *Kḍisan*. Padjak²nja jang dibajar oleh *Bwahan* ditetapkan. Mereka harus membajar sumbangan untuk kuil *Hyang Api* dan membangunkan pasanggrahan untuk orang jang berdjalan. Batasnja ditetapkan.

Perihal warisan diurus. Tersebut pula undang² untuk orang² jang djahat. Orang *Bwahan* harus menolong pekerdjaan di *kuta*, *Cading* dan didesa *Bharu*. Pada tiap² bulan *Māgha* harus menjumbangkan juran sematjam ikan telaga (*dĕlĕg*, *ñalian* dsb). Desa tersebut harus pula menolong memperbaiki kuil *(umaḥ sanghyang)* di *Turuñan*.

Baharu prasasti ini mulai memakai bahasa Djawa kuna dan ditanggalnja tersebut *wuku*.

304. SADING A.

Diurus perkara desa *Bantiran*. Orang desa *Bantiran* mengolah (memperotes) bahwa tamu² bersimeradjalela hingga orang desa semua lari dan miliknja dirampas. Padjak² diurus lagi. Batasnja ditetapkan. Orang desa diidjinkan meluaskan daerahnja. Umpamanja membuat kebun, dsb. Diuruskan tentang upah² musik dan sandiwara. Prasasti ini sekali lagi memakai bahasa Bali kuna.

305. BATUR, PURA ABANG. A.

Orang desa *Air Hawang* menerangkan keberatannja, jaitu kekurangan tempat rumah. Dari sebab itu radja lalu mendirikan satu komisi untuk menjelidiki hal permohonan itu. Komisi tersebut terdiri dari tiga guru *(dang ācārya)* dan seorang *senāpati*. Pendapatan komisi, keberatan tersebut ternjata benar.

Padjak² ditetapkan sekali lagi. Perihal memeliharakan kuda *(tangkalik kuda)* diurus dan ditetapkan. Mereka harus menjumbang pudjaan dikuil di *Turuñan*.

Bahasanja: Djawa kuna dan tanggalnja memakai *wuku*.

DEPT. OF INDONESIAN STUDIES. CENTRAL LIBRARY

306. GUNUNG PANULISAN A

Sebuah patung, jang dibelakangnja terdapat 3 garis tulisan. Jang tersebut sahadja tanggal dan djuga nama djuru ukir: *mpu Bga*. Lihat djuga no. 307.

307. GUNUNG PANULISAN B

Sebuah patung, jang dibelakangnja terdapat 3 garis tulisan. Tetapi tulisan itu sangat rusak. Jang tersebut nama djuru ukir, djuga: *mpu Bga*, sebagai di no. 306.

BUNDEL III B.

Prasasti dari beberapa radja, bahasanja Djawa kuna, ketjuali No. 351 (berbahasa Bali kuna).

351. SEMBIRAN A III.

Sambungan No. 104 dan 209.

Orang desa *Julaḥ* memberi tahukan kepada ratu *Çrī Sang Ajñā Dewi*, bahasa desanja telah rusak, begitupun orangnja banjak mati ditawan oleh musuh, dan lari menjembunjikan dirinja. Bilangan keluarga hingga kini mendjadi 50 dari 300. Dari sebab itu mereka mohon supaja dibebaskan padjak²-nja. Permohonan tersebut dikabulkan.

352. BATUAN.

Orang desa *Baturan* memberitahukan kepada radja *(Çrī Dharmawangça marakata pangkaja sthānottunggadewa*, bahwa menurut perintah radja marhum jang ditjandikan di *Er wka (Udayana)*, mereka harus memeliharakan kebon radja jang terletak di *Er wka* dan kuil di *Baturan*.

Dari sebab itu mereka minta supaja padjak² dibebaskan. Diurus djuga tentang musik dan sandiwara. Perihal warisan ditetapkan. Diprasasti ini buat pertama kali tersebut *tahi-tikusĕn*, jang artinja kurang terang. Undang² tentang pentjurian tanaman (waktu siang dan waktu malam).

Orang desa *Baturan* mohon supaja dibebaskan dari desa *Sukhawati*. Permohonan itu dikabulkan. Banjak matjam kesenian tersebut. Mereka harus djuga memeliharakan tempat sutji sungai *Pakrisan* dan pasanggrahan jang disana.

Kerbau, sapi, dsb., jang dipelihara oleh orang desa, dilarang mentjurinja. Orang desa diidjinkan mengambil kelapa, pinang dsb. didesa lain.

Tersebut djuga beberapa sawah² miliknja *senāpati Kuturan*. Batasnja ditetapkan. Diprasasti ini disebutkan la'nat *(çapatha)* jang sempurna.

353. SAWAN A I = BILA I.

Oleh karena bilangan keluarga di *Bila* dari 50 turun sehingga mendjadi 10 sadja, orang desa tersebut mohon supaja mereka dibebaskan daripada padjak² *cakṣu* dan *wulu*.

Alat rumah, isi lumbung, ternak dsb. dilarang mentjurinja. Pegawai[2] radja tidak diidjinkan mengambil orang desa, tetapi mereka harus diberi makanan bila mengadakan penjelidikan. Pegawai[2] tersebut dilarang mengambil pinang, bambu, areng dsb. Djikalau *daridra* meninggal dipertapaannja, miliknja harus dipersembahkan kepertapaan tersebut.

Nama radja sama dengan jang disebut di no. 352.

354. KESIHAN.

Sebuah patung, jang dibelakangnja terdapat 4 garis tulisan, kalimatnja kurang terang.

355. BUWAHAN B.

Orang desa *Bwahan* mohon kepada radja hendak membeli *alas* pemburuan, jang dekat desanja untuk tempat gembalaan dan kajunja hendak ditebang untuk kaju api.

Batasnja ditetapkan. Orang desa diidjinkan berburu didaérahnja. Nama radja seperti pada 352.

356. BANGLI, PURA KEHEN B.

Hanja lembaran jang penghabisan tinggal.

Isinja la'nat *(çapatha)* dan nama[2] pegawai[2] radja.

357. UDJUNG.

Prasasti tersebut dimulai dengan menjebutkan batas desa *Jung hayang*[1]*)*. Daerah desa itu idjin dari radja jang ditjandikan di *Bañu wka (Udayana)*. Dibebaskan dari beberapa matjam padjak. Djikalau ada orang jang hendak berlajar djauh (ke *Jawa,* ke *Gurun),* tidak diidjinkan memakai perahu desa.

Desa Tranganan[2]) ada tersebut, tetapi kalimatnja kurang terang. Desa tersebut dibebaskan dari beberapa matjam padjak. Diuruskan djuga tentang perkawinan, rumah terbakar dsb. Diidjinkan meluaskan sawah[2] dan menebang *kayu larangan.*

Beberapa undang[2] tentang kedjahatan.

Prasasti kurang sempurna. Tak tersebut nama radja.

---

1) Sekarang desa : Udjung, dekat kota Karang Asem.

2) Sekarang desa itu bernama Tenganan, jang 'adatnja berlainan.

SUMMARIES IN ENGLISH

CHAPTER A.

ORDERS IN COUNCIL AT SINGHAMANDAWA

NO NAME OF THE KING(S) MENTIONED

001. SUKAWANA A I.

Licence is given to some mendicant friars *(bhikṣu)* to erect a hermitage with a resthouse *(satra)* joined on to it in the royal preserved huntingground at *Bukit Cintamani mmal.*

The frontiers are fixed. The friars are exempt from various taxes. The division into parts of the inheritance of deceased friars is settled.

A portion of these inheritances is to be used for procuring the materials of the resthouse.

002. BEBETIN A I.

Licence is given to the *nāyakan pradhāna* and the friars *(bhikṣu)* to build a Fire temple *(hyaṅ Api)* in the fortified village *banua Bharu.*

The frontiers are fixed. The division into parts of the inheritance of villagers who died when the village was plundered and sacked, is settled.

The villagers are exempt from various kinds of taxes. If a merchant after landing (disembarking) dies, a portion of his possessions is to be yielded to that Fire temple. If his vessel has been wrecked, its woodwork has to be used for the palisading of the fortified village *(kuta).*

003. TRUNJAN A I.

Licence is given to the village authorities of *Turuñan* to erect a temple for *Bhaṭāra Da Tonta.* The villagers are exempt from various taxes, but they are to contribute to that temple (for templefeasts and general upkeep); other (royal) taxes are to be paid, specially those falling due in the month Caitra and on the „great ninth" of the month *Māgha.* If royal messengers come to the village to worship in the month *Asuji,* they are to be given food, shelter, etc.

The ceremonies (and feasts) of the temple *Guha manguruġ Jalalingġa* (a cave temple) are settled, and those of the central temple. The division into parts of any heritage is settled. Concerning the villages *Hasar, Halaṅ ġuras, Puṅgsu* (and) *Pañumbahan:* various taxes are fixed. The frontiers of the village are fixed.

004. TRUNJAN B I.

The beginning of this edict (lb.-2a.4) is conform 003. Further: the constitutional position of people from the hamlet *Air Rawang* who are dwelling in the area of the village *Turuñan,* to the east of the Lake (at present called: Lake Batur), is settled. Yearly in the month *Bhadrawada* they are to participate in the ceremonies (templefeasts) of *Bhaṭāra Da Tonta* (cf. 003).

The statue of the deity is to be bathed, to be painted (oiled) yellow, to be adorned with fingerrings, earrings (both encrusted with jewels). And the *sahayan padang* (superintendant of the grasslands) of the hamlet of *Air Rawang* is obliged to function, as such.

Ceremonies of purification are mentioned in particular. But there the text is far from clear. At the end a very short imprecation or anathema (*çapatha*) is included.

005. BANGLI, PURA KEHEN A.

Perhaps also an Order in Council at *Singhamandawa,* but only one bronze plate has been left (and so the end including the date, etc. is missing).

Licence is given to the mendicant friars and the villagers of *Simpat Bunut* under the command of a forestor *(hulu kayu),* to build a hermitage near the temple of *Hyang Karimama,* joined on to the temple of the Fire-god *(Hyang Api).* The frontiers are fixed.

The mendicant friars who wish to become members of the village, are obliged to follow the regulations of the village. The people are exempt from various taxes. The division into parts of inheritance is settled. Two parts are made: the first one including gold, silver, slaves, cattle, etc.; these must be given to the Fire-temple, as an offering called: *atithi.* The other one including: ricefields, gardens, etc., must be given to the temple fo the deity, called *Tanda.* These offerings are called: *wṛddhi.*

If there are servants (slaves) of the deity (*hulun dang, kalulan dang*) who themselves possess slaves, their debts are not allowed to be doubled.

If people from afar come to worship in the temple, they are to pay an intrance fee to the village (*pamuka lawang*). The hermitage is allowed to erect subsidiary hermitages but not surpassing the number to twenty. (Cetera desunt).

006. GOBLEG, PURA DESA 1.

One bronze plate only (cf. 005).

Licence to erect a building is given to the temple of *(Ida) Hyang Bukit tunggal, paradayan* (surnamed?) *Indrapura* in the area of the village *Air Tabar.* The frontiers are fixed.

Various taxes are settled, also the division into parts of inheritances.

On IIa. 3 an offering: *caru prapaṇna* is mentioned, the nature of which is not clear.

007. ANGSARI A.

A translation cannot be given, because the plates are too much damaged and only fragments are preserved.

CHAPTER I.

ORDER IN COUNCIL GIVEN AT SINGHAMANDAWA BY KING UGRASENA (EXCEPT 103).

101. SROKODAN.

The village of *Sadungan* is mentioned to have been destroyed. Now this village will be under the command of a forester (*hulu kayu*).

The frontiers are fixed. The village is exempt from various taxes. The division into parts of inheritances is settled.

102. BABAHAN I.

Only one bronze plate is preserved. This edict deviates from the general type of this period. Mention is made of the journey of King *Ugrasena* to the village of *Buwunan.* [1]).

Special licences are given to the abbots (*pitāmaha*) of *Buwunan, Songan* and the hermitage at *Ptung.* The frontiers of that hermitage are fixed. Various temples and other sanctuaries and shrines are mentioned. Rules about people dying a violent — or in some or another way unnatural — death are settled. Under unnatural deaths are mentioned: falling out of a tree, being struck (stricken) by lightning, etc.

103. BLANDJONG (NEAR SANUR). 2).

A big cylindrical stone pillar, containing two inscriptions: One inscription in the Sanskrit language, but in Kawi characters; the other one in Old Balinese language but in „old Sanskrit" = prae-nāgarī characters. (Cp. General Introduction, sub 103).

Most of the writing is undecipherable. A king: *Çrī Kesarī Warmadewa,* is mentioned and his victories over his enemies at *Gurun* and at *Suwal.*

104. SEMBIRAN A I.

Because the village *Julaḥ* has been destroyed and plundered and most of the villagers have been killed or lead away as prisoners, the king dispenses the village from various taxes.

The frontiers are fixed. Licence is given to erect special buildings *(meru)* in the temples.

---

1) Such a journey of a king is also mentioned in OJO. Br. 104. pl. 1b, 2a (p. 235).

2) Damais BEFEO, XLIV (1947-1950), fasc. 1 (Hanoi 1951), p. 121 sqq., has corrected the date. It is Çaka 835. So both inscriptions belong to the period before king Ugrasena.

The division into parts of inheritance is settled. Special cases of unnatural death are mentioned (cp. 102). Paying of debts is settled. The village is licensed to use vessels (the wood of the vessel and the contents) that are shipwrecked : *Taban karang* = right to wreck-mastery (beach-combing).

But the wood and the contents are to be given to the temple as an offering, called : *wṛddhi* (cp. 002).

105. PENGOTAN A I.

The people of *Kundungan* and of *Silihan* who formerly had to pay „royal duties" (*mar-wuat-thaji*) are exempt from all these duties (taxes), because their villages have been destroyed.

Kundungan and *Silihan* seem to be names of areas (ressorts) not exclusively names of villages.

They are under the command of a „*Ser*". Tax-collecting officials are strongly forbidden to take (or use) the married wives (sic !). Paying of debts is settled.

106. BATUNJA A I.

The villagers of *Haran* (amongst whom some mendicant friars) are licensed to erect a resthouse and a temple for the Fire-God.

The frontiers are fixed. To messengers of the king food must be given but only to the capacity of the village.

(The second bronze plate is missing).

107. DAUSA A I.

The villagers of *Parcanigayan* (amongst whom some mendicant friars) are licensed to build a resthouse in the demesne of the Fire-temple (*Hyang Api*).

The frontiers are fixed. The married mendicant friars are obliged to deliver furniture for the resthouse. The villagers are exempt from various taxes. The division into parts of inheritance is settled.

108. SERAI A I.

A quarrel between the „corveables" (*mar-buat-thaji*) and the collectors of general taxes is settled. The taxes called „*rot*" are especially mentioned and settled. The request to erect a hermitage is favourably accepted.

The figures of the year (*Çaka* 888), however distinct, do not agree with the reigning period of *Ugrasena*.

109. DAUSA B I.

This edict concerning the village *Parcanigayan* (cp. 107) is evidently a copy.

Hence translation or summary are unnecessary.

110. GOBLEG PURA *BATUR A.*

Only one plate is preserved. The edict concerns the village *Tamblingan*. The phrasing : *maka-ha-jumpung, jumpung Wiṣṇawa* is far from clear.

A temple (and deity) *Hyang Tahinuni* is mentioned. *Tahi* meaning „dirt, droppings", the name of this deity is rather obscure. Most of the names of old (village) deities are obscure : e.g. *Karimama* in 005, which is not a usual Balinese formation.

CHAPTER II.

EDICTS IN THE OLD-BALINESE LANGUAGE.

201. SEMBIRAN B.

This edict is evidently a copy. Writing and spelling are very careless and untidy and the meaning is mostly unclear.

The village of *Julaḥ* is mentioned.

202. MANIK LIU A I.

Treating of the weavers (*samgat juru mangjahit kajang*) and the *anak bandat* (meaning unknown) that are living in the villages *Pakuwwan* and *Talun*. They are exempt from various kinds of taxes, except a tax called „*rot*" (cp. 108). The paying of debts is settled. The name of the king is : *Tabanendra Warmadewa* (or *Taganendra Dharmadewa*) and of the queen *Subhadrikā Warmadewī (Dharmadewī)*.

203. MANIK LIU B I.

The contents are the same as of no. 202.

204. MANUK LIU B.

This edict is not complete. The contents of the remaining part (one plate) are the same as of no. 202.

205. MANUK AYA.

An inscription on both sides of a stone. The stone is much damaged and most of the writing is not decipherable, especially that on the back side. Concerning the laying out of two pounds at *Tirtha di Air mpul*. Until to-day there are a holy pond [1]) and old bathing places. The name of the king is *Candrabhaya-singha Warmadewa*.

---

[1]) To these ponds all the *barong* clubs of Gyañar are still going once a year to bathe their *barongs*.

206. KINTAMANI A/207. KINTAMANI B.

An incomplete edict dealing with the resthouse at *Air Mih*. The grant of king *Ugrasena* (see Chapter I) who is said to have been entombed at *Air Madatu*, is confirmed by the same king and queen as mentioned in no. 202. The former frontiers are altered. If mendicant friars wish to live there, they have to obey the regulations of the village. No more than ten families may reside in the resthouse. A subsidiary resthouse at *Dharmarūpa* is also mentioned.

208. KINTAMANI C.

This fragment of another edict is written on the backside of no. 206. But the writing is different. Only the frontiers of *Tajin Cintamani* are mentioned.

209. SEMBIRAN A II.

Is a sequel of no. 104. Again about the village of *Julaḥ*. Taxes and frontiers are fixed. If temples, fruit gardens, springs, baths, *prāsāda*, etc. have fallen into decay, they are to be restored by the village of *Julaḥ* with the aid of the villages of *Indrapura, Buwuṇ ḍaḷm, Hiliran*. A *prāsāda* is a so called „tower-temple" for the ashes of a king (or nobleman). If the hermitage at *Dharmakūta* is ransacked, the people of *Julaḥ* must come to the rescue. The name of the king is *Janasadhu Warmadewa*.

210. GOBLEG, PURA DESA II.

Is a sequel of no. 006. Confirmation of the licence given by a former king (whose name is not mentioned) to the free and autonomous temple-demesne *(siwidharma)* of the deity at *Bukit Tunggal* surnamed *Indrapura* in the area of the village of *Air Tabar*. The name of the queen is: *Wijaya Mahādewī*.

CHAPTER IIIA.

EDICTS OF QUEEN GUNAPRIYA DHARMAPATNI AND HER CONSORT: DHARMA UDAYANA WARMADEWA, EXCEPT NO. 305 WHICH IS ISSUED BY UDAYANA ALONE. PARTLY IN OLD BALINESE, PARTLY IN OLD JAVANESE.

301. BEBETIN A II.

Sequel of no. 002. Confirmation of the grant of a former king whose name is not mentioned to the villagers of (at) *Bharu*.

The fourth plate is missing. The language is still Old Balinese.

302. SERAI A II.

Sequel of no. 108. Confirmation of the licence, given by a former king (i.c. *Ugrasena*) to the „corvéables" in the royal hunting-grounds *(marbuatthaji di Buru)*. The taxes called *„rot"* which formerly amounted to 9 gold units (*mās*

su 9) are lowered to 7 gold units (*mās su* 7). The people are exempt from the *cakṣu* taxes.

The frontiers are fixed. The division into parts of inheritance is settled. If those people ask to build a hermitage, their request must be favoured. The language is still Old Balinese.

303. BUWAHAN A.

According to the edict of a previous king who has been entombed in „Both Isles"? *(Nusa dwa)*, *Bwahan* (then not yet a complete village) was under the rule of the village *Kḍisan*. Now the people of *Bwahan* request self-rule.

The taxes for the new village are fixed. It has to pay contribution to the Fire-temple *(Hyang Api)* and must also build a resthouse for travellers (in the mountains).

The frontiers are fixed. The division into parts of heritage is settled. Regulations concerning criminals are mentioned. The people of *Bwahan* are obliged to take part in labour required in the capital? (*kuta*), at *Cading* and in the village *Bharu*. Every month of *Māgha* they must deliver various kinds of lake-fish (*dĕlĕg, ñalian*, etc.). They are also obliged to take part in the restoration of the temple at *Turuñan (umaḥ sanghyang di Turuñan)*.

This is the first edict written in the Old Javanese language and it is the first time that in the date the term *wuku* (week) is used.

304. SADING A.

The case of the village *Bantiran* is settled. The villagers complain of the bad behaviour of guests. These guests (among whom collectors of taxes) have played havoc among the villagers; the latter have fled and their possessions nave been stolen. Taxes and frontiers are fixed anew.

The villagers are allowed to extend the frontiers of the village: e.g. to lay out orchards, etc. The remunerations of musicians and troups of actors visitings the village, are settled.

In this edict also the Old Balinese language is still used.

305. BATUR PURA ABANG A.

The villagers of *Air Hawang* complain of having too little land to enlarge their village. A committee is appointed to examine the village itself: its members are three pandits *(ḍang ācārya)* and one general *(senāpati)*. They report that the complaints are true.

The taxes are fixed anew. The breeding of horses (*tangkalik kuda*) is ordered and settled. The people of *Air Hawang* are obliged to take part in the temple feasts at *Turuñan*.

The language is Old Javanese and in the date the term *wuku* (week) is used. (Cp. no. 303).

306. GUNUNG PANULISAN A.

Oly three lines on the back of a statue. Only the date and the name of the sculptor *(mpu Bga)* are mentioned.

307. GUNUNG PANULISAN B.

Only three lines on the back of a statue. Most of the writing is not decipherable. The name of the sculptor is mentioned, being the same as that of no. 306 *(mpu Bga)*.

CHAPTER III B.

Edicts of various kings: all in Old Javanese, except no. 351 in Old Balinese.

351. SEMBIRAN A III.

Sequel of no. 104, and 209. The villagers of *Julaḥ* send word to queen *Çri Sang Ājñā Dewī* that their village has been ransacked, many people are killed or taken captive, and others have fled and are hidden. The number of families has decreased from 300 to 50. Thence they ask to be excempt from taxes. This request is granted.

352. BATUAN.

The people of *Baturan* inform king *Dharmawangça marakata pangkaja sthānottungga dewa* that according to the orders of the late king whose ashes have been entombed at *Er Wka* (= king *Udayana*, see Chapter III A) they are obliged to keep in repair the orchards of that king which are situated at *Er Paku* and also the temple at *Baturan*. On that account they request to be exempt from taxes.

The remuneration of musicians and troups (actors) visiting the village are settled, and also the division into parts of inheritances.

In this edict the term *tahi-tikusĕn* is used for the first time. The literal meaning of the words is „droppings of mice", but it is always used in this special form of a negative gerundive: they are not to be *„tahi tikus"*; we do not know the value of this term. Rules against theft of agricultural produce (at day time and at night)

The people of *Baturan* ask to be separated from the village of *Sukhawati*. Their request is granted. Several arts and artisans are mentioned. The villagers are obliged to keep in repair the shrine(s) on the border of the *Pakrisan*-river and the resthouse near to it. It is forbidden to steal the buffaloes, cows and other cattle, bred by the villagers. The people of the village are allowed to search for coconuts, areca-nuts, etc. on the ground of other villages. Several ricefields in possession of the *Senāpati* of *Kuturan* are enumerated.

Frontiers are fixed. In this edict a complete *çapatha* (imprecation, anathema) is included.

353. SAWAN A I = BILA I.

Because the number of families at *Bila* has decreased from 50 unto only 10, the villagers are requesting to be exempt from the taxes of the *cakṣu* and the *wulu*.

It is forbidden to steal furniture, the contents of ricebarns, cattle, etc. The royal officials are not allowed to take away villagers, the latter, however, are obliged to give food to the officials, when these are visiting (and controlling) the village. The officials on the other hand are not allowed to take away bamboo, charcoal, etc.

If mendicant friars *(daridra)* die in the hermitage, their possessions must be given to that hermitage. The king is the same as in 352.

354. KESIHAN.

Only four lines on the back of a statue. The meaning is not altogether clear.

355. BUWAHAN B.

The people of *Buwahan* request to buy from the king part of the woods that are his hunting grounds which are situated near their village. They need it to obtain pasture and fuel.

The frontiers are fixed. The villagers are allowed to shoot in their territory. The king is the same as in 352.

356. BANGLI, PURA KEHEN B.

Only the final plate has been preserved. It contains the end of the *çapatha* (imprecation, anathema) and the names and titles of the officials.

357. UDJUNG.

In the beginning of this edict the frontiers of the village *Jung Hyang* (= *Ujung Hyang* = spit of land) are mentioned. The territory has been granted to the village by the king whose ashes are entombed at *Bañu Wka* (i.e. *Udayana*). The villagers are exempt from various kinds of taxes.

People who intend to sail to *Jawa* or to *Gurun*, are not allowed to use the boats of the village.

The village of *Tranganan* [1]) is mentioned, but the context is not very clear. This village is also exempt from various kinds of taxes.

Rules and regulations concerning marriage, fire, etc. are given. Licence is given to enlarge the ricefields and to fell reserved trees *(kayu larangan)*. Rules concerning crimes. The edict is not complete. The name of the king is not mentioned.

---

[1]) Up to the present this village has constitutions, ceremonies and costums that deviate greatly from those of the more general type; the present name is Tenganan.

WOORDREGISTER

INRICHTING

§ 1. De volgorde der trefwoorden is die van 't Lat. alphabet. Onder s is ook opgenomen ç *(sa saga)*.
Voor de volgorde telt de aspiratie van bh, ch, dh, ḍh, gh, jh, kh, ph, th, ṭh, niet mee, dus bv. komt *addhi* vóór *adĕg*, daar voor *addhi* geldt ADD en voor *adĕg* ADE.

§ 2. Alle eigennamen van personen, plaatsen, rivieren, enz. zijn met een hoofdletter geschreven. Zo bv. wèl *Air gajah, Air garuḍa*, maar niet *air haji*, omdat dit een aanduiding van een groep functionarissen is.

§ 3. Bij verbale stammen is de volgorde onder het trefwoord:
(1) het trefwoord zelf —; dan eventueel dit trefwoord met het suffix — *ña*;
(2) daarop trefwoord met suffixen —*an (ña)*, —*ĕn (ña)*; en de infixen —*am*—, —*i*—, —*um*—; waarbij *i* + anlautvocaal *y*— wordt, bv. *aba, yaba* en ook combinatie van —*um*— en —*am*— voorkomt, bv. van *kuning: kumamuningin*;
(3) met praefixen *m(a)*——, *k(a)*——, *ki*——, *pang*——, *par*——, *ping*——, *pir*——. Zie bv. het woord *alap*.

§ 4. De aanduidingen der vindplaatsen.
OJ 305.2a.2; 2b.2 betekent: Oorkonde van Bali in het Oudjavaans, no. 305, plaat 2a regel 2 èn plaat 2b regel 2.

§ 5. De woorden uit andere talen, inclusief het tegenwoordig Balisch (NB), zijn niet cursief gedrukt. Dus evenmin de huidige Balische plaatsnamen.
Skt woorden zijn echter altijd cursief gedrukt.

§ 6. Bij eigennamen van personen wordt, als het dorpsbeambten betreft, de betrokken dorpsnaam tussen haakjes toegevoegd; geldt het echter ambtenaren van het centrale gezagsapparaat, zoals de *adhikaraṇa (pura), senāpati, mañuratang ājñā*, enz., dan niet. Zie bv. *Ājñāna*.

§ 7. Woorden, die men onder een aanvangsklinker niet aantreft, zoeke men ook onder *h*; en omgekeerd.
Opzichzelf was het spellingssysteem van het OB zeer streng en consequent, doch de copiïsten maakten dikwijls spelfouten.

LIJST VAN AFKORTINGEN

gebruikt in het Woordregister.

acc	overeenkomstig; aldus ook
adhik	*adhikāra* of *adhikaraṇa*
afl	afleiding
afw	afwijkend
Ang Bat	Angkola (en Mandailing) Bataks (het Wdb van Eggink in VGB 72. 5, 1936)
Bal	Balisch
Bd	Buddhistisch; z o Çw
bet	betekent; bett = betekenissen
bep	bepaald
Berg diss	Berg, De middeljavaansche Historische traditie, acad. proefschrift, Leiden 1927.
BKI	Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van het Koninklijk Instituut te 's Gravenhage
Bug	Buginees (het Wdb Matthes uit 1874)
Capp	Cappeller, A Sanskrit English Dictionary (1891)
Casp PI I	de Casparis, Inscripties uit de Çailendra-tijd (Serie: Prasasti Indonesia I, 1950)
Casp INI	de Casparis, Oorkonde uit het Singosarische in: *Inscripties van Ned. Indië,* afl. 1 (1940) p. 50 sqq.
cf	vergelijk (ook)
Cl	De Clercq, Nieuw plantkundig woordenboek voor Ned. Indië, 2e druk, 1927. (Voor de betreffende plantnamen wordt naar het *nummer* aldaar verwezen)
corr	corrupt (hetzij de hele oorkonde, zoals bv. OJ 357; hetzij de geciteerde locus)
Ç	Çaka jaar
Çw	Çiwaïtisch (opp: Bd = Buddhistisch)
ḍ.ā.	*ḍang ācārya* (titel v Çw geestelijken)
Daj	Dajaks
diss	dissertatie
ḍ.u.	*ḍang upādhyāya* (titel v Bd geestelijken)
ed	edicten (oorkonden)
Eng	Engels
function	functionnaris
G AO	Goris, Aantekeningen over Oost Lombok (TBG 76, 1936, p. 196 sqq.)
G Pl	Goris, Een plechtige bede in een eeuwenoud heiligdom (*Indonesië* II, 1948/49, p. 1 sqq.)
G SW	Goris, Beknopt Sasaksch Nederlandsch Woordenboek (publicatie Kirtya) 1939
Ind	Indonesisch (opp: Skt = Sanskrit)
Jav	Javaans

Jolly RS	Jolly, Recht und Sitte (*Grundriss der Indo-Arische Philologie* II 8) Strassburg 1896
Ju	Juynboll, Oudjavaansch-Nederlandsch Woordenboek (1923)
KBG	Koninklijk Bataviaasch Genootschap
Korn Ad	Korn, Het adatrecht van Bali, 2e druk (1932)
Korn T	Korn, De dorpsrepubliek Tnganan Pagringsingan; uitg. Kirtya, 1933.
Kunst HJM	Kunst, Hindu-Javaansche Muziek-instrumenten (publicatie KBG) 1927
Kunst MDB	Kunst, Muziek en Dans in de Buitengewesten; Uitg. Kon. Ver. „Indisch Instituut", Amsterdam, med. no. LXVII, afd. Volkenkunde, no. 20 (1946).
litt	litteratuur
Mak	Makassaars (het Wdb Matthes uit 1885)
Mal	Maleis
mañ. ā.	*mañuratang ājñā* = griffier; soms twee, meestal drie; verder aangegeven met 1, 2 en 3.
MKL	Mededeelingen Kirtya Liefrinck van der Tuuk te Singaradja: 1 (1929); 2 (1930); 3 (1931); 4 (1935); 5 (1937); 6 (1939); 7 — 10 (1939) = Goris, Sasaksch Wdb; 11 (1940); 12 (1940); 13 (1941); 14 (1941); 15 (1941); 16 (1941)
Mngkb	Minangkabaus (het Wdb Van der Toorn uit 1891)
n (v)	naam (van)
NB	Nieuw Balisch
NJ	Nieuw Javaans
NK	Nāgara-kṛtāgama (ed. Kern, Verspreide Geschriften VII — VIII)
OB	Oorkonden van Bali, in de Oudbalische taal
OJ	Oorkonden van Bali, in de Oudjavaanse taal
OJL	Oudjavaanse litteratuur
OJO	Oorkonden van Java
OJO Br	Oorkonden van Java, uitgave Brandes-Krom, VBG. 60 (1913)
OJO CS	Cohen Stuart, Kawi Oorkonden (1875)
onb	onbekend
ond	onduidelijk
onz	onzeker
opp	tegengestelde
OV	Oudheidkundig Verslag
Pbc Ag	R. Ng. Poerbatjaraka, Agastya in de Archipel (acad. proefschrift, Leiden 1926)
Pig	Pigeaud, Javaans-Nederlands Handwoordenboek (1938) (waarop het pagina-cijfer volgt)

Pig diss	Pigeaud, De Tantu Panggelaran, acad. proefschrift, Leiden 1924
pln	plaatsnaam
PW	Böhtlingk-Roth, Sanskrit Wörterbuch
Sal	Saleierees
Sas	Sasaks
sg	*samgat*
Skt	Sanskrit (opp: Ind = Indonesisch)
Stutt Kr	Stutterheim, De Kraton v Majapahit (Verh. Kon. Instituut, den Haag, 7, 1948)
Stutt INI	Stutterheim, Oorkonden van Balitung in: *Inscripties van Ned. Indië*, 1940, afl. 1, p. 3 sqq.
Stutt OB	Stutterheim, Oudheden van Bali; Text 1929; Platen 1930
Stutt OS	Stutterheim, Oorkonden op koper uit het Singasarische, TBG 55 (1925), p. 208 sqq.
Sund	Sundanees
T	Van der Tuuk, Kawi-Balineesch Nederlandsch Wdb; geciteerd volgens deel en pagina
Tam	Tamil
TBG	Tijdschrift Koninklijk Bataviaasch Genootschap
Teeuw Bh	Teeuw, Het Bhomakāwya, acad. proefschrift, Utrecht 1946
var (r)	variant(en)
VBG	Verhandelingen Koninklijk Bataviaasch Genootschap
vgl	vergelijk
VN diss	Van Naerssen, Oudjavaansche Oorkonden in Duitsche en Deensche Verzamelingen, acad. proefschrift, Leiden 1941
VN KOB	Van Naerssen, Twee koperen oorkonden van Balitung in het Kol. Instituut te Amsterdam, (Bijdr. Kon. Instituut, den Haag, 95 (1937), p. 441 sqq.
VSC RVB	Van Stein Callenfels, De rechten der vorsten op Bali *(Indonesië* I, 1947-48, p. 193 sqq.)
Wdb	Woordenboek
Wi	Wilkinson, A Malay-English Dictionary, Mytilene 1932
z o	zie onder (zie ook)
+	plus (toegevoegd woord)
= ±	is ongeveer gelijk aan
>	wordt tot

aba (Ind) brengen; *yaba(ña)*, door hem (haar) ingebracht; frequent bij erfenisverdeling, sinds 001 ook *yawa(ña)* geschreven; *mangawa:* OB 304. 4a. 4

abang (Ind) aquaduct (NB abangan) z o *Air hawang.*

abĕt (Ind) krachtig, met een zwaai slaan; *ang—* OJ 357 corr; later frequent (onder de delicten).

Abhi (Skt); 107.1b.3: *pun randa—;* vgl. OJO Br 103a (8): *patiḥ wadua si — winaiḥ kain wlaḥ 1;* dus een vrouw.

abuḥ (Ind) bet onz; wellicht verminderen (NB embuh); slechts: *ping—anang:* 206.1a.5.

abhyāgata (Skt) aangekomen; gast: 107.1b.4; 207.2a.1.

ācārya (Skt) leermeester; sinds 302 *ḍang—:* voor de namen v Çw (zelden v Bd) priesters; in OJ 303.1.2: voor de naam v *rāma kabayan;* z o *upādhyāya.*

ada (Ind) (er) zijn; z o *hadan; kadan.*

adan (Ind) naam; *maka—ang:* 202-204.1b.2; 209.4a.6: *bapanḍa di Dharmakuta — di Baleçwara, di banwa di Bungkulan.* Wordt sinds OJ 305 vervangen door: *aran.*

addhi (Ind); uit het verband wel = *adi* jongere broer, jongere, syn. *dyaḥ, kumāra, anug*(?); opp. *kiha, sanāt;* alleen in 002; z o *yumu.*

adĕg (Ind) (recht op) staan; in ed bet ond; *—yan:* 302.3b.6; *—ana:* OJ 352.2a.5; *pang—akna:* OJ 305.7a.5; *mang—i:* OJ 353.2b.2.

ādi (Skt) begin; *makādi,* te beginnen met (met als eerste); sinds 302.3a.2; 4b.5 frequent.

adhikāra (Skt) waardigheid, rang; hoofd, chef; in sommige ed spec. v dorpen (met name *Turuñan* en *Julaḥ:* zie Korn Ad 11, 16, 22); *dhikāra:* 004.3a.4-5; 351.5b.6; 7a.3; *mangadhikaren:* 003.2b.3 (2x), hoogwaardigheidsbekleder (de latere *senāpati).*

adhikaraṇa (Skt) rechtbank; bij afkorting voor: rechter, raadsheer; sinds 210 regelmatig (z o *karaṇa*); steeds twee vermeld; — *krānta,* — *pura;* soms worden zij *paramadhyastha* (scheidsrechter, rechter) genoemd.

āditya (Skt) n v d 1e dag der *saptawāra* = Zondag; in de *çapatha: candra—,* maan en zon.

Agasti; (Skt *Agastya);* de bekende heilige; sinds OJ 352 in de aanvang v d *çapatha: bhaṭāra punta hyang, hyang— mahārṛsi* (sic!).

agiḥ (Ind) (eten) verdelen, *k—:* 304.4a.2; in OB 315.7a.4 (ond).

āgneya (Skt) Zuid Oosten; sinds OJ 352 in de *çapatha: — krodha.*

Agnisarma (Skt); 006.1b.3: *ser tunggalan lampuran ida mpu dahyang —, me çrī naga, bajra, trī.*

ahoraga (wel v Skt *ahi* + *uraga)* slang; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

ahorātri (Skt) dag en nacht; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

air (Ind) 1) water; 2) rivier; ad 1) 003.2b.2: *pangdulur — palbur;* 004.2a.1: *psuangan — sarang pulu paryuk tikar di anak marakta ditu; par—angan:* 005.16: *—bwatan air malangit patambukwan tandaga 1;* z o *bañu, her, tukad, ye;* ook *nāyaka —.*

Air ara, z o *Air rara.*

Air balatuk (Ind) „spechtrivier"; 201.3.6; 621.5a.5: grens v *Julaḥ.*

Air baṇḍung (Ind) OJ 355: grens v *Bwahan.*

Air baṛngběng (Ind) „nestrivier" (?); OJ 352 (6a.1): grens v *Baturan;* OJ 435 *bañu —;* grens v *Suk(h)awati;* OJ 632 id; 661: grens v *Sakar.*

Air batang (Ind); *tukad —:* 002.1b.3; grens v *banwa Bharu.*

Air batu (Ind) „steenrivier"; 208.1b.5; 702.4a.5: grens v *Cintamani;* 665. 1b.6: *tukad batu.* Thans: Jeh batu.

Air biras (Ind) „zandrivier"; 003.3b.4: *banwa di — (Turuñan).*

Air byu matatu (Ind); 304.5a.3: grens v *Bantiran.*

Air daruhan (Ind); 102.1b.3: grens v *Ptung.*

Air gajaḥ (Ind + Skt); een dubbele stichting of kluizenarij aan de rivier *Pathanu,* iets ten W. v Bedulu (Midden Gianjar); 1) aan de N. zijde v d rivier, die hier over een kleine afstand W.-O. vloeit, lag een Çw kluizenarij, de priestermonniken hiervan worden in latere edicten genoemd als raadsheren: bv 667, 804, 806, 807, 811; 2) aan de Z. zijde een Bd stichting, vermeld in Nk 14. 3b; 79.3a. Welke v d stichtingen bedoeld worden in OJ 352.5b.5 (2x) en in 902.1b.1 *(Lo gajaḥ)* is onz. Zie hierover nog Goris. *Bali Cultuur Album,* toelichting bij pl. 307 [1]).

Air garuḍa (Ind + Skt); *mpungku di —:* 302; Çw; in 435, 436, 441: *garuḍasāra;* in 439, 446, 553 enz: *bañu garuḍa.*

air haji (Ind); een bep function. Wellicht een Çw monnik; slechts 210.2b.3, z o: *pangkaja, pangurang;* wat OJO betreft: Stutt OS 250-251; VN diss 9 nt. 14. Mijn suppositie is, dat dit „air" = *her* is, dat in ed *ser* geschreven wordt, en in Oudbalische dorpen als saih nog voortleeft, en waarop NJ: *pang(h)eran* teruggaat; z o *ser.*

Air hajuling (Ind); OJ 357.1b.4: grens v *Jung hyang.*

---

[1]) De jongste opgravingen (Mei 1954) hebben vroegere hypothesen over onderlinge ligging Çw en Bd weer onzeker gemaakt. Vermoedelijk wordt in O.J. 352 Sb. 5 niet de kluizenarij, doch het waterschap (makaser = pakaseh) bedoeld.

Air halangsit (Ind); 006: grens v *Indrapura.*

Air hawang (Ind) „aquaduct"; een plaats aan het Baturmeer, thans Abang; stond in Ç 883 (003, 004) nog onder *Turuñan:* wordt later zelfstandig: Ç 933 (305); schrijfwijze ook: — *rawang; — abang; her abang.*

Air hěpu (Ind); 201.3.6; 621.5a.4 *(Air rěpu);* grens v *Julaḥ.*

Air hyang (Ind) „geestenrivier"; 104: grens v *Julaḥ.*

Air jaranga (Ind); OJ 357: grens v *Jung hyang.*

Air kapaha (Ind); 304.5a.3; grens v *Bantiran;* geschreven *Her —.*

Air latěng (Ind) „brandnetelrivier"; OJ 357: grens v *Jung hyang.*

Air lutung (Ind) „apenrivier"; 104: grens v *Julaḥ.*

Air madatu (Ind); *lumāḥ di —:* (OB) 206.1a.2; *lumāḥ ring —:* OJ 352.3b.3; *lumāḥ ri bañu M.:* OJ 405.4a.1; 431.3a.1; dit is *Ugrasena.*

Air malangit (Ind); 005.1b; als grens van *Sadungan* in 101.1.4; verder als grens v *Landiḥ* in 553.5a.6; 630; 663. Dit is de grote rivier, die ten O. van de autoweg Panelokan — Bangli stroomt.

Air mamurpur (Ind) = *er mamupuḥ* = *tukad mamurpur:* 201.3.5; 621.5a.2; 665.1b.6: grens v *Julaḥ.*

Air manuk raya (Ind), z o *Manuk raya.*

air marogbog (Ind) waterval; in OJ 352: grens v *Baturan.*

Air miḥ (Ind); thans nog ten Z.v Kalang anjar (bij Kintamani); *satra di —:* 206.1a.2; 3; 5.

Air mpul (Ind) bron(water), opborrelend water; 205. A3: *tīrtha di —;* de nog steeds heilige bronvijver van Tirta mpul, ten N. van Tampak siring.

Air paku (Ind) „varenrivier", alwaar een vorstelijke tuin was, in de buurt van *Baturan* (thans Batuan); OJ 352.1b.4.

Air pnat (Ind); 106: grens v *Haran;* 692: grens v *Batwan;* deze rivier stroomt ten O. v d autoweg Baturiti — Denpasar.

Air poḥ tanduk (Ind); 201.3.6; 621.5a.4: grens v *Julaḥ.*

Air puhun (Ind); 209.3.5; 621.5a.5: grens v *Julaḥ.*

Air rara (Ind) „vijgenrivier"; 1) 304.5a.3: grens v *Bantiran;* 2) *puruṣakāra:* OJ 438.440; 1008.

Air raya (Ind) „grote rivier"; 107: grens v *Parcanigayan;* 702: grens v *Cintamani;* 706: grens v d *sawaḥ ring Kawista,* die de *karāman* v *Bulihan* ontvangen.

Air runusan (Ind); 201.3.6; 621.5a.4: grens v *Julaḥ.*

Air sangsang (Ind); 1) 101: grens v *Sadungan;* 2) 705: grens v *Bangli.* Deze rivier stroomt ten W. van de autoweg Panelokan — Bangli.

Air santi (Ind + Skt); 1) 110.1b.3 : aan het einde v een reeks persoonsnamen, (ond) ; 2) 206.1a.5 : grens v *satra di Air miḥ.*

Air slar (Ind); 302.4b.4 : grens v *Buru.*

Air soṅg (Ind); 107 : grens v *Parcanigayan.*

Air supir (Ind); 208.1b.3 ; 702.4a.5 : grens v *Cintamani.*

Air tabar (Ind) 006 ; 210 : *banua di* — ; 507 : *dharma i* — ; vermoedelijk in Oost Buleleng, omgeving v Tetadjun.

Air tāga (Ind + Skt ?); OJ 352.4a.1 : *haji saṅ lumaḥ ring* — ; 5a.4 : *kalāntara ing* —.

Air taḷbud (Ind); 102 : grens v *Ptuṅ.*

Air ta(m)pikĕn (Ind); 201.3.6 ; 621.5a.4 : grens v *Julaḥ.*

Air wka (Ind); bijzettingsplaats v *Dharmodayana:* OJ 352 ; in OJ 357 : *Bañuka = Bañu wka* (passim); ook in 806. Bovendien komt : *Bañu wka* als een Çw „gria" voor in de 2e lijst van OJ 433.

aiçānya (Skt) Noord-Oosten ; sinds OJ 352 : — *Hari (çapatha).*

Ajak (Ind); OJ 353, 355 : *adhikaraṇa pura* — ; z o *Maṅgajak.*

ajar (Ind) mededelen (van hoog naar laag); afkondigen ; sinds OJ 305 : *—an, m—a, m—akĕn, p—akĕn, aṅ—akĕn.* In OJ 901.5a.1 echter : „berichten van beneden naar boven" : Korn Ad 18.

ajĕṅ (Ind); in ed bet onz ; *m—an:* 104.3b.2 : *sakramān — di kuta ;* 351.6a.4 : *nguniweḥ lwas — di banwa johan.*
(Bal interpretatie wil : „eten"); z o *hajĕṅ.*

ajin (Ind) bemerken : *y—*, slechts in 105.1b.6 (ond); z o *saṭa'a.*

ājñā (Skt) bevel ; *mañuratang* — ; *saṅgaruḡyan* (etc) —, het bevel overtreden, enz ; z o *saṅgaruḡi, potthagi.*

Ājñādewī (Skt); *sang ratu çrī sang* — (vorstin): OB 351.5b.3.

ājñālaṅgghana (Skt) overtreden v ('s vorsten) bevel ; OJ 305.9a.5 ; OJ 633.6b.5.

Ājñāna (Skt) 1) 110.1b.3 : function *(Tamblingan);* 2) 302.2b.3 : *mañuratang raya — (di Buru) ;* 3) OJ 305.1b.2 : *rāma kabayan — (Air hawang) ;* 4) OJ 706 : *senāpati dinganga mpu* —.

ākāra (Skt) 1) vorm, gestalte ; 2) in OJ : ook tussentijd ; tijdsverloop ; afstand ; en aldus 3) *sākāra :* de gehele (afstand); het geheel van ; — : OJ 431.4a.1 ; — *mūlya ;* 626, 632, 636, 638, 640, 702 ; 3) *sākara :* OJ 305.5b.5.

ākāça (Skt) luchtruim ; uitspansel ; dampkring ; sterrenhemel ; sinds OJ 352 in de *çapatha ;* z o *saṅgga.*

akṣina (Ind) z o *kṣina.*

aku (Ind) ik, mij ; pron . pers. 1e pers. zelfst. ; z o *ku.*

ala (Ind) 1) uithangen ; 2) d vlerken v een prauw ; OJ 357.2a.3 ; z o *hala.*

alaḥ (Ind) verslagen ; verloren (proces); — 104.2b.5 ; 302.2b.5 ; z o *halaḥ.*

alaṅ (Ind) tegenhouden ; afremmen ; beletten (snel) te lopen ; *kapalaṅ-alaṅ :* OJ 353.1b.5.

alap (Ind) wegnemen ; er van afnemen ; zeer veel afleidingen : *—an(ña), —ĕn(ña); (a)ṅg— ; maṅg— ; m—a ; k—a ; paṅ—a ; paṅ—an ; piṅ—ana, y— ; y—a ;* z o *—kna ; kaṅgçabhājana.*

alapkna (Ind) vergaderen (tr en intr) ; 304.1b.2 : *—n uliḥ mpuṅgku :* ter vergadering (rechtbank) opgeroepen door ..... ; *y— uliḥ :* 304.1b.4 ; *um— :* OJ 305.2a.3 ; *mālapkna :* OJ 305.2a.2 ; 2b.2 ; *pālapknān :* „in vergadering" : 302.3a.3 ; 4b.5 ; OJ 303.4.11 ; *sālapkna :* OJ 303.1,4;7;9.

alas (Ind) bos ; wildernis ; z o *pasuk* —.

aliḥ (Ind) zoeken ; *—ĕn :* 104.2b.4 : *marang kiñakaña —ña.*

aluki (Ind) bet onz ; 003.3b.5 : *kunang yan sumanghul bhajanan sanghyang di Turuñan, — dan mangraga ;* 102.1b.5 : in een reeks ; z o *wihāra.*

amaḥ (Ind) eten (in NB slechts als grof woord gebruikt); *—añña :* 106.3a.2 ; *maṅ— :* passim (spec v doortrekkende belasting-ambtenaren); z o *paṅgan.*

amat (Ind) 1) zeer ; hevig ; 2) nauwkeurig onderzoeken ; *k—an :* OJ 305.9a.4 : *yapwan asing* —.

ambaḥ (Ind) 1) betreden ; bewandelen ; beoefenen ; 2) vertreden ; overtreden ; ad 1 : 205.A4 ; ad 2 : *umambah-ambaha :* OJ 305.10a.3.

ambara (Skt) omgeving ; wat rondom is, of rondom gaat ; rondtrekken als toneelgezelschap (vooral als barong-vereniging, doch ook andere „clubs" trekken nog steeds rond); OB 304.5b.1 ; vooral in de Anak Wungçu edicten frequent.

aměṅ (Ind) voor plezier (wandelen) ; plezier hebben ; naar genoegen ; *sa— —a :* OJ 305.9a.1 : naar al hun genoegen.

amin (Ind) bet onz ; 002.1b 3 : *tathāpi tuanak mati matarahin kuta, mataraḥ — bunin tani paraṅçan tani parburuktanahan ;* 209.5a.4 : *— siwi dharman saṅhyang parhyangan ditu ;* z o *min.*

ampuhan I (Ind) 1) branding; 2) misschien: waterval?; 3) misschien tjampuan: samenvloeiing v twee rivieren: „Koblenz"(?).

Ampuhan II (Ind) 1) 104: grens v *Julaḥ;* 2) 555: grens v *Indrapura;* 3) 556: grens v *Besan;* 4) 661: grens v *Sakar;* z o — I.

ampung (Ind) kinderloos; z o *angça, krāngan, uparata;* syn. OJ *tumpur.*

amṛta (Skt) onsterfelijk; godheid; nectar (ambrozijn); wijwater; OB 351.6a.6: *anugraha titisyan* —; OJ 431.3a.1, idem.

amuk (Ind) (in razernij) vermoorden; OJ 357 (corr); later frequent (onder de delicten).

an (Ind) 1) indien; 2) dat; vgl. Eng if; z o *yan;* vervangt sinds OJ 305 het OB *ana.*

ana (Ind) indien; — *grāma,* indien hij gehuwd is; — *uparata,* indien (er) overleden is; met sandhi: *anāda,* indien er zijn; in OJ *an;* vgl *yan.*

anādi (Skt) beginloos; eeuwig; overoud; van oudsher; OJ 303.1.11; 353.1b.5

anāgata (Skt) toekomstig; OJ 302.4.10; OJ 701.1: *çakawarṣātīta — wartamāna.*

anak I (Ind) mens; z o *jalan; k—an:* de lieden, de mensen (v een dorp).

anak II (Ind) kind; in OB dochterkluizenarij; het stichten daarvan; *mar—ang:* 005.17; *mamar—:* 005.17; *par—ang(ña):* 005.18; 209.4b.4; *pir—:* 207.2a.2; *pang—an:* OJ 357.1b.2.

Anan (Ind); 001.1b.1: *nāyakan makarun kumpi —.*

ananta (Skt) oneindig (levend); eeuwig = God; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

anantaçakti (Skt) oneindig machtig; almachtig; sinds OJ een enkele maal in de *çapatha.*

Anantasūkṣma (Skt); 005.3: *bhikṣu —; (hyang Karimama).*

añcap (Ind) bouquet (hulptelwoord voor offerbloemen); 003.3b.4: *bunga* — 4.

aṇḍabhuwana (Skt) het wereldei; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

aṇḍĕḥ (Ind) zakken, lager worden; doen zakken, verlagen (van lasten en cijnzen); *—an:* 351.6a.6; *—ĕn:* OJ 305.1b.5; *y—:* 351.6b.3; *pang—:* 302.3a.4.

aṇḍĕl (Ind) vertrouwen; *pang—:* 302.3a.2: *sa—.*

angan (*angĕn*) (Ind) gedachte; zorg; zorgen; — 101.1.3: *kṛtyan —, kṛtyan tdhas; — —:* OJ 305.2a.2; 5a.1; *k— —:* 351.6a.6; 8a.3; 8b.4; *m— —:* 302.3a.1; 305.2a.2.

angga (Ind) grens; tot aan; z o *hangga.*

anggāra (Skt) n v d 3e dag der *saptawāra* = Dinsdag.

angir (Ind) bet onz: grondstof?; OJ 353.2b.1: — *bahan lañcang;* 431.5a.3: — *bahan aḍawuhan.*

angkĕn (Ind) op, in; elke; bv —*cetra,* elke 9e maand: sinds 003 frequent voor het aangeven van jaarlijks op een bep datum terugkerende cijnzen.

angça (Skt) erfenisverdeling; indien er kinderen zijn, heet het — *sadāyadya;* bij kinderlozen: — *krāngan;* aan het slot van vele oudere ed in de formule: *ya krama tani tuanak (matkap di buru) dy— sadāyadya, dy—krāngan* (varr); *par—n* sinds 002 (herhaaldelijk); *par—yan:* 108.2a.3; z o *buruk tanaḥ, krāngan, uparata.*

antara (Skt) 1) tussen; in de ed spec tussentijd; 2) anders; elders, verwijderd; op een andere tijd, later, toekomstig; sinds OJ 303; z o *kālāntara.*

antuk (Ind) 1) resultaat; 't bereikte; enz; 2) hulpwoord: door, enz ('t Mal oleh; Jav oleh; OB, NB: uliḥ = bahan, ba'an, bān; OJ 305.2b.2; 901.5a.3.

anu (Ind) 1) onb. vrnw.: iemand; iets; 2) betr. vrnw.: hij; die; wie; 3) soms: „bezit van"; OJ 357.4a.2 (corr); in latere ed frequent.

anug I (Ind) bet onz; zou uit de parallelie van enerzijds *kiha, kumpi, sanāt,* anderzijds *addhi, anug, dyaḥ, kumāra (z o yumu)* dus „jong" tegenover „oud" moeten bet; z o — II.

Anug II (Ind); 003.1b.2: *kumpi —,* dorpsbestuurder van *Turuñan,* z o — I.

anugraha (Skt) gunst; gunstbewijs: —; OB *umanugrahen; yanugrahen;* OJ *in—a; in—kĕn.*

anumāna (Skt) medegevoel, medelijden; *ka—n:* OB 304.4a.3.

anumoda (Skt) vergunning, toestemming; *dharma—:* OJ 352.2a.1 vgl Casp PJ 1 p. 114 n. 7—10.

anung (Ind); pron. relativum: die; welke; dat; wat; OJ 305.2a.4.

anurāga (Skt) mededogen; sympathie; OJ 353.1b.5: *dharma—;* OJ 705.1b.3: *swabhawānira kirty—.*

āpadgata (Skt) in ongeluk (tegenspoed) geraakt; OB 304.4a.6.

āpan (Ind) want; immers (omdat); sinds 003.

api I (Ind) vuur, z o — II.

Api II (Ind) *(sang)hyang —,* een vuurheiligdom (vuurgod); sinds 001 frequent; z o *tapa (patapān); satra.* Vgl Moens, TBG 82 (1948), „Eenhoorn van Skanda", spec p 351, 352, 355, 358, 360 — 361.

ara (Ind) een vijgeboom; thans a'a; Cl no. 1693; z o *Air rara.*

aran (Ind) naam; vervangt sinds OJ 305 het OB *adan; ng—nya*: OJ 305.9a.4 ;*mang— : 352.1b.2.*

argha (Skt) prijs; *—yang(ña) :* 104.2a.3; *maka—* OJ 353.2a.3; 4 (passim).

ari I (Ind); z o *dingding —.*

ari II (Ind) rusten; stoppen; eindigen; *māryya* (opdat het ophoude) : OJ 303.1.6-7;9; 305.5a.1.

ari III (Ind) dagelijks; slechts 304.4a.6: *nasi —*, dagelijks maaltijd; vgl v.d. Toorn, Mngkb Wdb 38a s.v. nasi; — *—an:* 003.2a.5 (volgens de vastgestelde dagen) z o *rya-rya.*

arnak (Ind) wellicht: *a-ṛnak ?* modderig; OB 304.5a.5: *wnang pangalapĕn po — len puñcar surangña.*

Aru pĕsĕg (Ind); OJ 303.2.3: grens v *Buwahan.*

arung (Ind) tunnel; *pang—:* tunnelbouwer; *undahagi—:* 002.2b.4; OJ 352.3a.1.

aryang (Ind) n v d 2e dag der *ṣaḍwāra.*

āṣāḍha (Skt) n v d 12e maand.

asing (Ind) (al) wie, wat; OJ 305.9a.4.

asö (Ind) aanrukken, naar voren komen *(aswakĕn* = voorzetten; aanbieden); *pangaçwan: — bhakta:* OJ 305.7b.4; *—ya haraka:* OJ 305.8b.4.

āçraya (Skt) hulp, toevlucht; *çaraṇa—* : OJ 406.1b... ; 448.2.3; z o *dewāçraya; parāçraya.*

aṣṭakāya (Skt) letterlijk: (met) acht lichamen; titel v een dorpsfunction; 209.4b.3 *(Julāḥ)* z o *kāyastha.*

astakula (Skt) letterlijk: v. goeden huize en familie; titel v een dorpsfunction; 209.4b.3; 351.5b.6 (beiden *Julaḥ*).

astām (Skt) daarenboven; en verder (nog gezwegen van); OJ 305.3a.3 (geschreven: *aṣṭam*).

āsthāna (Skt) plaats; standplaats (basis); vergaderzaal; (NJ, NB = paleis); *pang—n:* OJ 305.2b.3.

Astra (Skt); 101: *mañ.ā.2* : —; 104.105: *mañ.ā.1*: —; 106- 108, 110: *dinganga —.*

Astragaṇa (Skt); OB 351.5b.2: *di Ñuran panuṇḍun — (Julaḥ).*

astu (Skt) opdat er zij; er moge zijn; OJ 352.7a.4 (slot) : — *siddhi;* OJ 705.5a.4 (slot): *siddhi —, tat —.*

asu (Skt çwan) hond; aan het eind der reeks sub: *karāmbo;* OJ 305.2b.3; soms ook — *sukĕt* wilde hond; — *wlang :* „de bonte hond": OJ 357.3b.5 (corr); ook in Jayapangus ed.

asuji (Skt) n v d 3e maand.

asura (Skt) in later Skt, OJ en OJO een klasse v demonen; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

açwa (Skt) paard; z o *hasba.*

asyateja (Skt) ? slechts: 201.1b.3 (corr copie).

at (Ind) „opdat gij"; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

atag (Ind) massaa! oproepen voor werk; *—ĕn:* OJ 353.2b.2; *sa—an:* OJ 353.2b.1; *atagtagan:* OJ 357.3a.5.

ataḥ (Ind) toch; OJ 305.4b.2; z o *taḥ.*

atak I (Ind) katjang hidjau (C1 No. 3115; z o No. 3112); OJ 303.2.4. In OB: *hartak.*

atak II (Ind) tweehonderdtal; *sātak* = 200; *tigang* — = 600; sinds 304 passim.

atar (Ind) in groepjes, spec. v reizigers in de bergen (vgl. Eggink Ang Bat Wdb 23); 001.1b.2; 2b.5; 106.1b.2; 4; 107.1b.4; 2a.5.6; 207.2a.1; z o *jalan.*

ātatāyī (Skt) dreigend; vijandig; OJ 357; later frequent (onder de delicten); vgl. bv. Adi-agama (1909), p. 49.

athawā (Skt) of; OB 304.4a.4.

atīta (Skt) voorbij; verleden; overleden; 209.4a.4: *sang ratu —prabhu;* z o *warṣātīta,* sub: *çaka.*

atithi (Skt); in Skt. „gast"; spec. in de uitdr.: *panekĕn di hyang api, kajadyan —*; moet opgebracht worden aan *(sang)hyang Api,* bestemd als „gast-offer". In de Weda heet Agni (= Sanghyang Api) dikwijls *atithi;* z o *satra.*

Atri (Skt); 002: *dinganga —.*

atyanta (Skt) óvervol; te zeer; te; OJ 305.7b.3.

awa (Ind); *mang—*, z o *aba.*

awak (Ind) 1) lichaam; 2) zelf; *kāwakan:* „autonoom instituut", met name nopens dorpen gebezigd; soms ook: *prihawak:* bv. OB 304.1b.6; dat dan weer met: *priḥ çarintĕn* vertaald wordt; z o *çarintĕn;* in OJ 557.2a.1; 3-4 bet *prihawak:* individueel. Vgl nog VSC RVB p. 195.

awuk (Ind) verwoest; OJ 352.4a.6; z o *wuk; kuru.*

awur (Ind) (ver)mengen; slechts *pāwuran* (bet ond) wellicht belasting op gekruiste dieren: 108.1b.4; 5; 302.3b.1; 2; OJ 305.6b.3-4 (2x); z o *wor.*

ayu (Ind) tegenover elkaar plaatsen; hiervan wellicht: *yaywin* in 302.3a.4 (nl. van twee partijen voor de rechtbank); z o *hayu; pikayu.*

babad (Ind) ontginnen; *—ĕn:* OJ 305.8b.1; *binabadan:* OJ 352.1b.4-5.

babar (Ind) op éénmaal; per keer (NB: „ineens" +„éénmaal"); slechts in 004.3a.1: *mangalap — tring mahakatiḥ di hadiri.*

babi (Ind) varken; zwijn; z o *buru —.*

babu (Ind) moeder; slechts OB 304.5a.2: — *banwaña* = Mal ibu desa: het moederdorp.

Bhabya (Skt ?); 110.1b.3: *karakṣayan — (Tamblingan).*

Bhacandra (Skt); OJ 305.2a.5 *ḍang ācārya — (wiku bala haji).*

Bhadra (Skt); OJ 303.1.2: *rāma kabayan ḍang ācārya Dewanggi, —; (Bwahan, Kḍisan)*

bhadrapāda (Skt *bhādrapada)* n v d 2e maand; ook geschreven: *bhadrawāda, bhadrawantĕn.*

bhadrawantĕn z o *bhadrapāda.*

bhāgi (Skt *bhāga,* deel; *bhagīn,* delend in; *bhāgya,* deel; lot; enz.) deel; aandeel, passim, vooral bij erfenisverdeling; z o *suhun; uliḥ* I; *uparata;* doch ook anderszins.

Bagot (Ind) 301: *da dhikāra di panglapuan di suriḥ lamata tuha —.*

bahan (Ind) materiaal voor; 304.4b.6; OJ 352.2a.4; 431.5a.3; z o *pun —.*

bahat (Ind) zwaar; hevig; erg; OB 351.7a.1; *mamayar mā 2 — a;* OJ 352.7a.1: *hidpang lara — a (çapatha).*

Bahiḷng (Ind); OJ 352: *rāma kabayan bhikṣu — (Baturan).*

Bahugyan (Ind); 104: *ser pasar, kumpi —.*

bajaḥ (Ind) betalen; *pamajahan:* 006.1b.4; z o *bayar; bĕyya; pahen.*

bhājana (Skt) keukengerei van metaal; z o *kangça—; tāmra —; sanghul.*

Bajantika (Skt); OJ 305.2a.5 *ḍang ācārya — (Air hawang).*

Bajra (Skt); 006.1b.3; z o *Agnisarma.*

Bajrahāsa (Skt); OJ 356: *samgat ..... wandāmi —.* In 435-6, 439, 441 heet de *samgat mangiren-ngiren wandāmi: Bajreça,* doch in OJ 356 is zeker niet *mangire-ngiren* uitgevallen (de plaat is afgebroken), daar deze verderop vermeld wordt.

Bajraçikha(ra) (Skt); *mpungku di —:* 302; OJ 355; sinds OJ 446 frequent (Bd).

bakal (Ind) materiaal (spec. hout); 302.3b 4 (in een reeks); — *ning rangin:* OJ 303.3.3; *pa—:* OJ 436.4a.6 (in een reeks): *pawaruga, palakar, pabhakta, —, patimba.*

Bakar (Bakaḥ) (Ind); 201.3.7; 621.5a.3: grens v *Julaḥ.*

bakat (Ind) krijgen, ondervinden; *ka—an:* getroffen worden (door bepaalde lasten, cijnzen); *ka—yan,* id.; beide zeer frequent; in 005.18: *ki—an,* id.

Bakra (Skt); OJ 352: *samgat makarun ḍ. ā. —.*

bakta (Skt) 1) verdeeld voedsel, spec. rijst; 2) gebracht; brengen; —: OJ 305.7b.4 (ond); *am—:* 901.4b.5 (brengen); *pa—* (bet onz): OJ 305.6a.6; 431.4a.6.

bhakti (Skt) 1) hulde; verering; 2) stoffelijk bewijs van hulde = offer; 104.3b.4; 108.2a.6; 201.1b.3; 302.4b.4; *ki—an:* 005.1-2.6.

bala I (Skt) 1) kracht; 2) leger; troepen; manschappen; ad 1): *ka—n:* in latere ed; ad 2): — *haji:* OJ 305.2a.4.

bala II (Ind ?) n v d 25e *wuku.*

balakṣaya (Skt) verlies v krachten; krachteloos; OJ. 305.2b.1.

Balantian (Ind); 208.1b.3; 202.3b.3: grens v *Cintamani;* in de omgeving is thans een dorp Blantih.

balatuk (Ind) specht, z o *Air —.*

Baleçwara (Skt); 209.4a.6: *bapanda di dharmakuta makadanang di — di banwa di Bungkulan (Julaḥ).*

bali(ḥ) I (Ind) kijken; toeschouwen; *—an,* toneelopvoering; 001.2a.2; *pa—an:* OB 304.4b.6.

bali(an) II, z o *wali(an).*

Bali III (Skt ?) naam v het eil. Bali; gissingen: a) *bali* (Skt) = offer v daemonen = *bantĕn:* dus O. en W. van Java: Bali en Bantan!; b) naam v een *daitya,* evenals Sunda door Wiṣṇu verslagen(!). — Oudste Bal vermelding (1) in Stutt OB 65 *(m,* d = 4), 5: *çri —puram;* (2) daarna

no : 103 (Ç.839), B.2 ; (3) 210.2b.1-2 (Ç.905) : *padukanda siwyan dini di* —; (4) *—dwipa* tijdens Jaya pangus : 623.2a.2 (niet verwacht) ; 624.2a.3 (niet verwacht); 633.2a.2 (niet verwacht); 640.2a.3 (niet verwacht); *—dwipa+maṇḍala :* 448.2a.3 ; en dan Jaya pangus : 621.2a.3 (niet verwacht); 623.2a.4 ; 625.2a.4 ; 627.2a.4 ; 629.2a.3 ; 630.2a.3 ; 631.2a.4 ; 633.2a.4 ; 637.2a.5 ; 640.2a.5 ; *—dwīpanāgara :* 631.2a.2 (niet verwacht).

Balicak (Ind); 202 ; 204.1b.2 : *samgat juru mangjahit kajang, makadanang* —.

baligi (Ind) dodenritueel (z o *kulumbigi*); *ka*— OJ 1007 pl. Qa.5 ; *maka—:* ibid.a.3 ; *pakam—:* OJ 357.2a.1 ; *pangam—a :* OJ 305.5a.2 ; 5b.5 ; OJ 436.4a.4 ; vervangt OB : *hantu.*

balik (Ind) terug ; weer ; *byalik* : OB 304.1b.5 : *subal ta yucap — blaḥ gnĕp pangmwan pangtlu.*

Balimbing (Ind) naam v een plant, zie C1 no. 449 ; als plaatsnaam : 201.3.7 ; 621.5a.4 ; 5b.6 : grens v *Julaḥ.*

Balitan (Ind); OB 351 : *astakula* —.

balu (Ind) weduwe ; weduwnaar ; vaak *walu* geschreven ; —: 104.3a.5 ; OJ 303.2.8 ; *—an:* 302.3b.1 ; *ma—: krāngan* — sinds 001 frequent bij een erfenisverdeling : kinderloze echtparen ; syn : *krāngan sahing ; z o krāngan ; uparata.*

balun (Ind) bet onz ; 209.4b.5 : *nasi — lamak 10.*

balung z o walung.

Bhamendra (Skt) ; OJ 305.1b.2 : *rāma kabayan — (Air hawang).*

Baṇa çrī (Skt); 209.5b.4 : *syuratang da kāraṇa wija(ya)pura* —.

Banāsuga (Skt ?); 209.4b.2 : *karakṣayan — (Widatar, Julaḥ).*

banawa (Ind ?) grote prauw ; schip ; OJ 352.2a.4.

bañcana (Skt) bedrog ; OB 304.4b.1 : *mrayoga* —.

Bañcu (Skt); 303 : *panglapuan suriḥ wetan* —.

bhaṇḍa (Skt *bhāṇḍa*) koopwaar ; spec. potten en pannen ; 104.2a.3 ; OJ 353.2a.3 ; 633..116.3.

bandat (Ind ?) versjouwen ; sjouwerlieden(?); 202-204.1b.2 : *turut (anak) ya — sang marumaḥ di Pakuwwan me di Talun.*

bhaṇḍihalādi (Skt : *bhaṇḍi + hala + ādi :* schimpen en ruzie maken : een delict); OJ 357.4b.3 (corr); later frequent. Vgl Stutt OS 269.

baṇḍung, z o Air —.

bangkudu (Ind) een boom ; C1 no. 2737 (vgl ook no. 2733), waarvan een oranje verfstof gemaakt wordt ; *ma—* alleen in 004 ; elders *mamangkudu,* roodverven ; z o *ikat ; pamangkudu* (OJ 352.2a.3): roodverver. In OJ 303.2.4 in een reeks handelsartikelen : *wungkuḍu.*

Bangkyang siděm (Ind); 302.4b.4 : grens v *Buru :* OJ 667.Wa.4 : grens v *Lubanan ; z o Bangkyang sidi.*

Bangkyang sidi (Ind) ; 102.1b.3 : *da hyang —* (grens v *Ptung) ; z o Bangkyang siděm.*

bangsi (Skt. *wangçī* (riet) fluit ; dwarsfluit = german flute) ; —: 003.2a.1 ; 004.1b.5 ; *par—:* 002.2b.5 ; vgl Kunst HJM, 32.

bangun (Ind) oprichten ; bouwen ; stichten ; bijna steeds : *—ĕn ;* „moet opgericht worden" (zelden : *—an*); veelal gezegd van *partapan(an)* en *hyang api ;* eenmaal — *punduk (air) :* 005.15 ; — *pasar lamatan :* 107.2b.5.

Bangun buddhi (Ind + Skt) naam v de 2e der 4 *tumpuk* v het dorp *Sukhawati :* OJ 352.4a.1.

banigrama v. Skt *wanij* (koopman) en *grāma* (dorp) ; in de ed bet het blijkbaar zowel een koopmansdorp (bv. *Julaḥ*), als ook zijn inwoners (dorpeling-koopman); komt herhaaldelijk voor in het helaas corrupte ed 201 : aldaar naast — ook *winigrama ; juru banigrama :* 201.1a.2 ; 3 ; 4 ; 5 ; 1b.2 ; 2.3 ; 4 ; in 209.4b.3 : *ḍanghwan* —; in OJ 431.5b.5-6 : *brahmawangça* —; vgl. Pig Diss 299, *Ṛṣiçāsana* 28 = *Dharmaçāsana : patiḥ waḥuta ; kalang ; gusti ; winkas ; tuha banwa ; — banigrami ; juru banigrami ; mpu hawang ;* VN diss 112a, ed X (slotplaat) 3.4 ; 113, nt. 2 „koopliedendorp"; *(pa)panigrama:* 201.1a.3; 4; *pabalāgrama(?):* 201.2.3.

bañjar (Ind); slechts in 006.1b.6 : *— di Indrapura ;* 2a.4 : *ser tunggalan* —; *ka—an :* OJ 448.5b.3 : — *tumbur ;* vgl Grader : MKL 5 (1937), p. 52 sqq.

bantas (Ind) grens (ook geschreven : *batas, wantas ; watĕs* (OJ)) ; 101.1.5 ; 106.1b.5 ; 208 (passim); OJ 305.7a.5, enz.

bantĕn (v Skt *bali*) offer ; z o *mahā— ; ser* —.

bantilan (Ind) open loods, zoals de huidige wantilan voor hanengevechten ; passim ; dikwijls in de reeks : — *lañcang, parahu ;* afw reeks in 302.3b.3 ; OJ 352.2a.4 ; ook wel geschreven : *wantilan ; ma—* een loods bouwen : 304.4b.6 ; *mamantilan :* zulke loodsen maken (als bezigheid of beroep) : 003.1b.4 ; 004.1b.4 ; 108.1b.6.

Bantiran (Ind); 110.1b.2 : *nāyakan* —; 304 : *anak banwa di* —; OJ 557 : *karāman i* —; niet zeker, of dit het huidige B is op de weg Bubunan — Pupuhan.

bantuk (Ind) hulptelwoord voor ('s konings) zegelringen : 104.3b.4 ; 108.2a.6 ; 302.4b.4.

bañu (Ind) water ; vervangt sinds OJ 357 het OB *air ; a—* (OJ 357 ; corr) ; later frequent ; *maka—*. Zie vooral onder *air* en *Air*. Vgl ook VSC RVB 204.

banua (banwa) (Ind) dorp, dorpsgebied ; z o *Bharu ;* frequent : *anak* — dorpsgenoten ; ook geschreven : *wanua, wanwa.*

Bañuka, z o Air wka.

bañwal (Ind) clown ; clownery ; de verplichte intermezzi bij elk toneel (maskerspel, wajang kulit, wajang wong, e.t.q.). Sinds OB 304.5a.6 ; zeer frequent in de Anak Wungçu edicten.

banyaga (Skt) koopman, spec. zeehandelaar ; z o *juru wanyaga ;* vgl Korn Ad 31.

bapa (Ind) 1) vader ; 2) dorpsoudste ; 201.1a.2 ; 2.4 : *blaḥ pada pada — sira* (z o *blaḥ*); misschien ook : 1a.5 ; 1b.2 : *sang grama — wanigrama nira ;* 209.4a.6 : *—nda di dharmakuta.*

bhāra (Skt) 1) zwaarte ; gewicht (spec. v 's konings zegelring): 104.3b.4 ; 108.2a.6 ; 2) gewicht, druk : OJ 352.1b.4, z o *mahā—*.

barat (Ind) West ; *—an :* OJ 305.4a.2

Barngběng, z o Air —.

bhari (Ind ? Skt ?) bet onzeker ; —an : 302.4b.1 ; *byaren :* 107.1b.2 ; *ma—n :* 209.4a.4; 210.2b.4 ; *mang—n :* 301.3b.5 ; *mangbharen :* 101.2 8 ; 106.3a1 ; 107.3a 2 ; *mamaren :* 104.2a.1. In OB 351.6b2 : *atěhěr pa—nyan pangrakṣayanña* (bet ond) ; z o *b(h)arya.*

baringin (Ind) de waringin, C1 no. 1701 ; in de ed als grens v *Julaḥ* : 201.3.5 ; 621.5a.5.

baritu (Ind) 1) mat ; 2) matras (volgens Ju bont ?); OJ 352.3a.2 (in een reeks ambachtslieden).

Baru (Ind) OJ 352.5b.3 : *si — (Baturan).*

bharu I (Ind) nieuw ; 004.3a.3 : *tikěr — lambar* 1 ; *pa—,* een belasting op nieuwe dorpelingen ; op te brengen aan de *tapa haji :* 001.2a.4 ; 104.2b.5 ; OJ 305.4b.1 ; OJ 352.2b.1-3 gecombineerd met *pawaruga,* doch duidelijk i.v.m. *patapan ;* 104.1b.6 : na : *tikasan di tambang, di buru, tapa haji,* volgt : *tani pamayaṛn pamli lañcang,—, pawaruga ;* 202-204 : z o *glar ;* OJ 305.6a.2 : var ; 6b.3 : var ; z o *— II.*

Bharu II (Ind) ; *banwa —* : in 002, 301 : *kuta ;* in 403 : *karāman ;* 303.3.9 : *kuta i Cading, i banwa — ;* OJ 305.8a.4 onder de grenzen van *thāni buru.*

baruga (Ind) open bale (vgl T III 492 : waruga, en G SW 51 : běruga) : — : 302.3b.3 ; *pa— :* 104.1b.6 ; 108.1b.6 ; OJ 305.6b.3 ; 352.2b.2 ; 431.4a.6. Vaak *waruga* geschreven ; z o *dingding ari.* Vgl. ook Mak, Bug.

Baruṇa (Skt) God v d Zee en v h Westen ; sinds OJ 352 in de *çapatha* als 3e der 4 *lokapāla.*

b(h)arya (Skt ?) bet onz ; dikwijls — *sila molah ulaḥ,* bv. OJ 303.4.8. (misschien = elk, ieder telkens ?) Dezelfde uitdr. ook in Airlanggha ed, bv. OJO Br 60.V°.7 (ook in verband met kweek v planten).

basa (Ind) kruiden, kruiderijen, specerijen.

basahan (Ind) kleed ; staatsiekleed (T, Ju, Pig, + Teeuw Bh 78 n 11). (Soms : bad-kain, z. Teeuw Bh ; acc Mal Wi, enz) ; OJ 303.3a.3.

Bāsawa (Skt *Wāsawa = Indra) ;* sinds OJ 352 in de *çapatha ;* nà de 4 *lokapāla : — mwang putra dewatā.*

Baska (Skt ?); 110.1b.3 : *karakṣayan (Tamblingan).*

Bhaskara (Skt); 110.1b.2 : *mañuratang (Tamblingan).*

Basta (Skt ?) ; 301.3b.4 : *banwa tuha — (banwa Bharu).*

Basudewa (Skt) ; 003,004 : *mañ. ājnā* 2.

Basuta (Skt ?) ; OB 351.6a.1 : *karakṣayanña banwa tuha —, Duwěl.*

Bhasya (Skt ?); OJ 352-353-355 : *mpungku ring çrīnātha ḍ.u.* — (Bd); in 353 + *mahāguru.*

Batang (Ind); *tukad —,* z o *Air —.*

bhaṭāra (Skt) heer (God); 1) plaatselijke godheid ; 2) vergoddelijkte vorst ; 3) nog levende vorst ; ad 1) 003-004-104 (sinds OJ 352 in de *çapatha ;* ad 2) OJ 357, etc ; z o *lumāḥ.*

batas, z o bantas.

batěk, z o watěk.

batěk manmaḥ (Ind); een dorpsfunction : 108.1b.2.

batu I (Ind) steen ; ook als hulptelwoord : 004.2a.5 : *a— ;* 005.9 : *tarub pi 1 blindaraḥ li 1 — 1 ;* 104.2a.4 : *Inga — guñja* 20 ; 209.5a.5 ; (ond) 302.3a.6 : *tani kadan hapit pargantiña di sang Ratu, di nayakaña di —* ; OJ 305.4a.4 : *dṛwya haji ning parawuluwulu ku 1, — — ku 1, pagajaḥ ku 1, pajawa ku 2, pawuru sā 3 ika ta ;* vgl OJ 352.4b.3 ; OJ 352.3b.1 : *tan kna panghlar —* ; OJ 441.5a.1 : *— ning salö ; undahagi —* : 002.2b.4 ; *—n kapas :* 002 2a.1 ; z o *kapas.* Reeds in OB vaak geschreven : *watu ;* in OJ : *watu ;* in NB : — — huurloon v een gender.

Batu II (Ind), z o *Air —.*

Batu aji (Ind); n v een dorp of streek, grenzend aan *Baturan* en *Sukhawati* : OJ 352.5b.3.

Batu gyantung (Ind); OJ 352.5b.4 : *i Sakar* —, in een reeks namen v plaatsen of sawahs, nopens *Baturan.*

Batu hyang (Ind); in een reeks plaatsnamen *(Baturan):* OJ 352.5b.3.

Batu kamodi (Ind); 201.3.5 ; 621.5a.5 : grens v *Julaḥ.*

Batu malingkir (Ind); 208, 702 ; grens v *Cintamani ; z o Wukit malingkir ;* thans nog grens v Sukawana en Kintamani.

Batu mangalasa (Ind); OJ 357 : grens v *Jung hyang.*

Batu palot (Ind); OJ 357 : grens v *Jung hyang ; z o Batu sālot.*

Batu sālot (Ind) ; OJ 806 : grens v *Tumbu ; z o Batu palot.*

Batu sĕkikh (Ind) ; 003 : grens v *Turuñan ;* thans Batu sĕpit.

Baturan (Ind); een dorp in Gianjar, dichtbij *Sukhawati* en *Sakar ;* thans Batuan ; OJ 352, 661.

batwan I (Ind); z o *ser* —.

Batwan II (Ind) 106.1b.2 : *satra me hyang api di manasa di — ;* 405, 629 : *karāman i — ;* in 640.4a.2 : *thānin rggap buru i — ;* thans Batunia, ten NO van Baturiti.

bawang (Ind) rode ui (Cl no. 169); OJ 303.3.1 ; OJ 305.8b.2.

bāyabya (Skt. : *wāyawya):* Noordoosten ; sinds OJ 352 in de *çapatha : — Içwara.*

Bhayan bisti (Skt?); OB 351.6b.1. n v een tot *Julaḥ* behorend dochterdorp, wijk of streek.

bayar (Ind) betalen ; vele afleidingen : *—ĕn* (+*ña*): moet door hem betaald worden ; *bayarang* (*ña*): wordt door hem betaald ; *mamayar, pamayarĕn, pamayaryyan ; z o bajaḥ, bĕyya, pahen.*

Bayung (Ind); meestal *+(di)tĕngaḥ padang :* 302 OJ 410, 640 ; thans Bajung gede, tussen Kintamani en Pajangan.

be (Ind) vis, vlees ; 302.4b.1-2 : *karyu —n sanghyang ; z o sudang ; pihal ; besara ;* in 209.4b.6 : *— yangña culung ;* sinds OJ 305 vervangen door *iwak.*

bek (Id) maken (cf Mal baik ; NB bikin) ; slechts in 004.2b.5 : *ja twa yan mamek basa.*

Bĕnĕng (Ind) ; OJ 352.5b.4 : *si — (Baturan).*

bĕntuk (Ind) maken ; bouwen ; *maměntuk :* OJ 353.2b.5.

Bera (Skt *wira,* of Skt *Kubera ;* 209, 210, 301 : *da dhikāra di palapwan di Pituha tuha —.*

DEPT. OF INDONESIAN STUDIES, LEIDEN
ROYAL INSTITUTE OF LINGUISTICS AND ANTHROPOLOGY
LIBRARY

bĕru (Ind) een boom (Cl no. 152); in vele grensaanduidingen : 201.3 ; 621.5a.4 ; verder : 663.2a.4 ; 807.3a.3 ; 811.3a.5.

besaka, z o waiçākhā.

besara (Ind) een onbekend (huis-)dier, in de reeks : *karāmbo, sāmpi, —, kambing* enz ; in OJ 303.4.5 : *sapi, bisār, wḍus,* enz. vgl nog OJ 305.3a.6 : *wḍus mwang sapi, — amor ing kuda tinangkalik.* Het is mogelijk een soort hert geweest ; vgl Skt *çarabha, çāra* (met vlekken) en *sārangga,* waarbij *çara-bha,* als identiek met *sārangga,* opgevat als *sāra + angga,* omgezet werd in *be-sara* (Bal gissing) ; z o *bisār.*

bĕyya (Ind) uitgaven doen ; onkosten maken(?); *pa—n :* 302.3b 6 ; 4a.1. Vgl *bajaḥ, bayar, pahen.*

Bga (Ind) ; OJ 306, 307: *mpu — anataḥ;* OJ 354 *mpu — mijilakĕn sanghyang 5// kaki sangsāra :* (NB bega = stotteren).

bicara (Skt *wicāra*) rechtsgeding ; procederen ; *binicara :* 104.2b.5.

Bīja (Skt) ; OJ 303 : *panglapuan i Wṛṣabha —.*

Bikrama (Skt) ; 210 ; 301 : *da dhikara di panglapwan di Pañcakala tuha — z o Brisana.*

bhikṣu (Skt) bedelmonnik. Komt als individu voor in 001, 002, 005, 102, 106, 107 ; ook in 351.6a.2. en OJ 352.1b.2 (2x). Voorts als groepsnaam, spec. bij erfenisverdeling: z o *buruktanaḥ, grāma, gaṇitri, uparata.* In alle herkenbare gevallen zijn de namen Çw ; z o *wiku.*

Bila (Skt *bilwa).* In ed 353 en 441 n v een dorp, thans nog gelijknamig : in Oost-Buleleng ; is het Jav madja ; C1 no. 81.

bilang (Ind) tellen ; aantal ; getal (totaal) ; meestal in de reeks : *tarub, blindaraḥ, sambar, — tandaga ; z o tandaga ; — gawe :* 106.3a.1 in een reeks : *— tangkalik di hasba :* 202 ; 203 ; 204 ; *— saraṣa ni sarsarnya :* OJ 303.2.5 ; 305.6a.4 ; dikwijls geschreven : *wilang.*

Bhimatra (Skt) ; 209 : *nāyakan makarūn ida wandami —.*

bingkuk (Ind) z. buigen ; een bocht maken ; *amingkuk :* OJ 352.5b.6 ; *amingkuk-mingkuk :* OJ 352.6a.1.

bini (Ind) gehuwde vrouw ; *ba—,* passim ; dikwijls geschreven : *wawini ;* opp : *rggap ;* in 105.1b.6 (2x) : *wawinyangan ;* 2a.2 id ; z o OB : *luhur ;* OJ : *strī* (vrouw).

Binor (Ind) ; *mpungku di — :* 302 ; sinds OJ 406 frequent (Çw).

biras (Ind) zand ; z o *Air —.*

biri (Ind) geven ; 209.4a.6 ; 210.2b.2 ; 302.4a.1. 304.5b.1 ; z o *bri.*

bisār (Ind) een onbekend (huis)dier ; slechts OJ 303.4a.5. (elders steeds : *besara*).

blaḥ (Ind) gebroken ; half ; — 304.1b.5 : *subal ta yucap byalik — gnĕp pangmwan pangtlu ;* OJ 305.2b.1-2 : *tan pisan pingrwa, winantaḥ winalik — maka— :* 101.1 2 : *anak wanua di Sadungan — hulu kayu ; — pada*[2] *bapa :* 201.1a.2 ; 2.4 ; in OJ 352.4a.3 : *parlak — 2* (=NB tebih : „stuks" bouwgrond ; z o *—an.*

Blaḥ rwang (Ind) ; — ; 003 (grens v *Turuñan*) ; — *Cintamani* : 302.4b.3 (grens v *Buru*).

blahan (Ind) een dorpsfunction ; OJ 355.1.2 : *hulu kayu mangaran R., — mangaran N. ;* OJ 431.5a.4 : *tan kna bhojana ring —.*

Blas (Ind) ; OJ 303.1.2 : *hulu kayu — mwang Sadhyanta (Bwahan).*

bli (Ind) kopen; *tani —nyan,* „mag niet gekocht worden": 104.2a.4; 5; 108.1b.6; 302.3b.4 ; *pa—nyan darah :* 104.3a.4 ; *pamli,* sinds 001 zeer frequent ; ook in de formule *pamahen — (prakāra)* ; *paml(i)yangan :* 005.9 ; 107. 2a.5 : „om daarvoor te kopen" ; „bestemd als koopsom voor" ; *umli ;* OJ 355 ; *winli* OJ 355.1.7. ; z o *blindaraḥ.*

blindaraḥ (Ind) bloedprijs (?) : een soort belasting, die in alle ed voorkomt, in de oudere steeds naast : *tandas, tarub* en *sambar ;* wellicht een belasting op rituele hanengevechten, die zelve weer vereist worden als bloedoffer voor velerlei godsd. verrichtingen ; OJ 352.3a.1 : *tan knana ludan, tarub, — panukṣama ;* z o *ludan, sambar, sawung, tandaga, tandas, tarub, tutan.*

Blongkeng (Ind) ; OJ 305 *samgat sulpika ḍ.ā.* — ; OJ 355 : *mpu Bajraçikhara wandami* — (Bd).

bnang (Ind) garen ; draad ; 002.2a.4 ; 104.2a.4 ; etc.

Boca (Ind ?) ; 210 : *pangurang di Er haji tuha —.*

bodhi (Skt) de heilige vijgeboom v het Buddhisme ; ficus religiosa ; *niet* bij Cl. Sinds OJ 357 (corrupt) onder de „verboden bomen".

bhojana (Skt) voedsel ; spec. rijst ; OJ 305.7b.1-2 ; OB 351.6b.3 ; *pa— :* OJ 431.5a.4.

Bon buluḥ ; samgat — in OJ 305 : *pu Wangun ;* in OJ 402 : *Am(b)ṛta ;* in OJ 404 : *Unggang.*

bhoṇḍi (Ind ?) bet onz (een volksgroep ?); *pra—* OJ 305.7a.2 : *pakling —.*

boñjing (buñjing) (Ind) een muziekinstrument ; misschien = goñjing, roñjing, taroñji, *a— ; pa— ;* NB gondjing = schudden ; dus wellicht de bamboe angklung ; vgl Kunst HJM 109.

Bragayan (Ind ?) ; OJ 352.5b.3 : *si — (Baturan).*

brahmacakṣu (Skt) een bep groep *cakṣu :* OJ 353.2b.3.

brahmawangça (Skt) de kaste der brahmanen : 003.2b.1 ; OJ 352.3a.3-4 ; 406.5a ; 431.5b.6.

bras (Ind) gepelde rijst ; als offer of contributie ; ook wel in reeksen koopwaar.

bhraṣṭa (Skt) gevallen ; bezweken : vernietigd : sinds OJ 352 in de *capatha.*

brat (Ind) zwaar ; 102.1b.6 : *tani —yanya* (bet onz) ; *ka—an :* 201.1a.2

Brata (Skt) ; 106.1b.3 : *karakṣayañña — (Batuan).*

bri (Ind) geven ; afl : *—an ;* naast : *—yan ; ma—,* naast *mamri ; pa—(y)an ,* vaak in verbinding met: *mangamaḥ,* te eten geven aan, spec. aan doorreizende belastingambtenaren ; z o *biri.*

Brisana (Skt ?) ; OJ 303 : *panglapuan di Pañcakala — ;* z o *Bikrama.*

brsi (van Skt *wṛsi,* kussen ?) : *pa—* kussendrager ? (vgl Stutt OS 266 · *pamṛsi*) ; OJ 353.3a.1.

bsar (Ind) groot ; z o *yathākṛtya ;* sinds OJ 305 vervangen door *gdai.*

bsar II (Ind) groot ; titel dorpsfunction : OJ 355.1.10 *(Bwahan) ;* vgl ook *raya.*

bsi (wsi) (Ind) ijzer ; in OJ 507.5b.4 : *samgat cakṣu — ;* z o *pande.*

btĕng (Ind) bet onz ; OB 304.1b.3 : *paḍa makapatiḥ —ña.*

buat (bwat) (Ind) ook geschreven : *wuat, wwat :* werken ; werk : *—an ; —ang ; —angan ;* OJ *—akna ;* OJ *ka—a ;* OB *mar— ;* OJ *ma— ; pa— ; pa—ang ;* OJ *papa—a ; pamwatan ;* OJ *pamwatakna ;* z o *— thaji ; pamwatan.*

buat-thaji (Ind) ook gespeld : *wuat thaji,* enz ; „herendienst" ; zie VN diss 1-4 (en litt ald.); — : 105.1b.3 ; *mar—,* „herendienstplichtig" 105.1b.2 ; 2a.5 ; *ma—, id.* : 108.1b.1 ; 2a.2 ; 206.1a.4-5 302 enz. ; z o *buñcang haji.*

bubuḥ (Ind) brij ; pap ; *—an :* 004.3b.1.

bubung (Ind) bergrug ; komt in talrijke ed voor als grensaanduiding.

bubur (Ind) bedorven ; verwoest ; slechts : 201.1a.2 : *yan — dangin padang mangngalod parkapasan titi daruḥ padang* (zeer ond).

budha (Skt) n v d 4e dag der *saptawāra* = Woensdag ; in 109 hoogst verdacht.

Buddhaçri (Skt); OJ 352 ; 355 ; 356 : *pituha —.*

Budag (Ind); 110.1b.3 : function *(Tamblingan).*

budi (Ind) achter ; later ; *ka— ka—,* voor altoos later (= OJO *kawuri-kawuri) ;* passim, z o *pamudi.*

buǵbuǵ (Ind) een dak maken ; *mamugbuǵ :* 108.1b.6 ; 302.3b.3 : z o *dingding ari.*

bujur (Ind) bet onzeker (NB : bujuh = spits) ; slechts 106.1b.4 : in een reeks gebouwen ; z o *panti (parpantyan);* in 109.2a.1 (corr copie): *i sala ..... bujwa.*

buka (Ind) openen ; *pamuka lawang :* 005.15 : belasting, tol voor de dorpspoort ; *pamukajña :* OB 304.4a.5 ; OJ 305.2b.4 ; 448.5a.6 ; etc. = *p.* +*ājñā :* belasting op het „openen v een bevel"(?) ; zou dit „tafelgeld" v een rechtszitting kunnen zijn of bodeloon, te betalen door de ontvanger v een brief (bevel)? (Een Skt : *mukhājña* = „mondeling bevel" is denkbaar, doch komt niet in PW voor !)

bukir I (Ind) berg (zelden : *wukit*); wordt in OJ (doch niet altijd) vervangen door *wukir.*

Bukir II (Ind) 208.1b.4 : grens v *Cintamani,* thans Bukih.

Bukit (burit) Jěngul (Ind) ; 208.1b.4 ; 702.4a.5 (grens v *Cintamani*) thans Djenggul, dichtbij Blantjang.

Bukit Manghandang ; 002.1b.2 : grens v *kuta di banwa Bharu.*

Bukit Taradang ; 106 : grens v *Haran.*

Bukit Tunggal (Ind) ; 006.210 : *ida hyang di — paradayan Indrapura ;* 507 : *bhaṭāra —; 555 : bhaṭāra —; hyang —;* wellicht Bukit (Gn) Sinunggal bij Tetadjun, z o *Air Tabar.*

bhukti (Skt) genot ; voedsel ; bezit v in ed ook : vrucht ; resultaat, enz ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

bulan (Ind) maand ; de volgorde is : (1) *çrāwana,* (2) *bhādrapada,* (3) *asuji,* (4) *kārtika,* (5) *mārgaçira,* (6) *pauṣa,* (7) *māgha,* (8) *phālguṇa,* (9) *caitra,* (10) *waiçākhā,* (11) *jyaiṣṭha,* (12) *āsādhā.* Sinds 001 regelmatig ; in OJ vervangen door : *māsa ; ha— ha—,* maandelijks.

bulu (Ind) s.v. bamboe (Cl. no. 497, enz) ; 302.3b.4 (in een reeks van bosproducten); z o *buluḥ.*

buluḥ (Ind) jonge (kleine) bamboe ; *—an :* 101.1.7 : *kabon —.* z o *bulu.*

bhūmi (Skt) land : in 109.1b.2 : *— canigayan witan desa* (verdacht); in 401.1b.1 : *madum — di Turuñan* (verdacht); in OJ 352 ; 404 ; 405 ; 505 ; 556 : normaal in de *çapatha ;* z o *ǵumi, sangga.*

Bunar (Ind); 302, OJ 410, 640 ; in OJ 355.2.1 : *ṛggap i— ;* in 623.5a.1 : als grens van *Jhuharan* ; in 803.2b.1 : *rwang tambuku, mangarani i — satambuku,* enz. ; ten Z. v Panelokan.

Buñcang (Ind); 302 : *senāpati Daḷm bunut tuha —.*

buñcang haji (Ind) e.s.v. „krama" v *buat-thaji ;* „herendienst" ; 202.2a.4 = 203.2a.3 ; OJ 303.1.5 ; 10 ; 351.6a.5 ; OJ 352.1b.4 ; enz : *ma—* „herendienstplichtig", sinds OJ 305 ; *maka —* : OJ 352.1b.5.

bunga (Ind) bloemen; 1) lett.: 003.3b.3-4: *— añcap 4;* 2) fig.: *—n tangkalik :* OJ 303.2.9.11.

bungbung (Ind) een bamboekoker als maat voor vloeistoffen ; 106.3a.3 ; OJ 303.3.10 (2×); ook geschreven *wungbung.*

Bungkulan (Ind) ; 209.4a.6. (plaatsnaam) ; *(Julaḥ)* waarschijnlijk het oude moederdorp van het huidige Kubu tambahan.

bungsir (Ind) bet onz ; slechts : *pa—an,* in 302.4b.1 : *tani baryyan pakadahěn. —.*

bungsu (Ind) het jongste kind ; in 004.2b.4 ; 3a.1 : *lampuran —.* Uit latere ed is vooral bekend : *anak wungçunira* steeds met ç geschreven).

buni (Ind) verbergen ; *pa—ngěn :* 104.3b.1 : *tani — kalulan anak ;* z o *bunin, wuni.*

bunin (Ind) bet onz : 002.1b.2 : *uliḥ —* ; 1b.3 : *tathāpi tu anak mati matarahin kuta, mataraḥ amin —* ; 1b.5 : *tu anak banua matarahin kuta, ana maruliḥ —ya ;* 104.1b.3 : *lagi tyawan —* ; z o *taraḥ ; taban.* Misschien verwant met *buni (wuni) :* verbergen, dus : z. verstopt houden (tijdens of na een vijandelijke inval); z o *buni.*

buñjing, z o *boñjing.*

buntil (Ind) 1) wat ergens ingewikkeld wordt, of in vastgeknoopt, bv. geld in een zakdoek ; 2) soort koekjes ; 002.2b.3 : *—an* 15 ; volgens Bal gissing = bungkilan = *mūlaphala :* wortels en vruchten.

bunuḥ (Ind) doden, slachten ; *—ěn(ya) :* 357.3a.6 ; 3b.1 ; *amunuh(a) :* OJ 357.3a.6.

Bunut (Ind) een ficus ; Cl no. 1793 (z o no. 1728 ; 1754); als grensaanduiding : OJ 355 : grens v *Bwahan ;* OJ 663.2a.4 (grens v ?): als n v een sawah : OJ 438.1a.4 ; 1008.2b.6 ; z o *daḷm —*

Bupung (Ind) ; OB 351 : *di Widatar hulu kayu — (Julaḥ).*

buru (Ind) 1) jagen ; 2) jager *(rǵgap — ; babini —) ;* 3) jachtgebied *(di —, di katahan —) ;* z o *— babi, burwan, nāyaka —; mamuru :* 002.2a.1 : *— karāmbo, sampi, kambing ; mar —:* 106.3a.4 ; *pa —:* 003 ; 004 ; 304 : jachtbelasting ; vgl Korn Ad 24 ; *pa — a :* OJ.355 ; z o *wuru.*

buru babi (Ind) wild zwijn, syn. van *culung sukět ;* zie de reeks onder : *karāmbo.*

buruburwan (Ind) ; 005.7 : *tuhañ jawa, —, tapa haji.*

buruk tanaḥ (Ind) ; vaak na *krāngan,* en vóór de verdeling in *kr. mabalu* en *kr. ampung ;* — 104.2b.6 ; *mar—ĕn :* 001 ; *pa—an :* 005 ; 107 ; 108 ; *par—an :* 002.1b.3 ; 3a.1-2 ; 110.1.10 ; z o *angça ; krāngan ; uparata :* een bep groep van op erfenis belasten (kinderlozen ?).

burung (Ind) niet plaats vinden ; niet doorgaan ; *tani* —, wél plaats vinden ; 302.2b.6 ; 351.6b.1 ; in OJ sinds 305 vervangen door *tan wurung.*

burwan (Ind) jachtgrond ; dikwijls — *haji,* vorstelijk jachtdomein ; sinds OJ 303.

Burwan, lumāh i — = *Guṇapriyadharmapatnī.*

Busyat (Ind) ; 301 : *mañ. ā. 1 tuha* — .

bhūta (Skt) 1) schepsel ; wezen 2) spec. demon ; sinds OJ 352 in de *çapatha : gaṇa* —, *rāja* —,

Butuhan (Ind) ; 108 : *pratikāya — (Buru).*

Butun tyaga (Ind + Skt) ; OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan).*

Buwuṇ ḍaḷm (Ind) thans Bon-dalem in Oost-Buleleng; 209.5a.4 : *Julaḥ, Indrapura, — Hiliran ;* OJ 702.3a.1 : *adagang mare Lĕs Paminggir — Julaḥ, Purwasiddhi, Ind(r)apura, Bulihan, Mānasa.* (In Sas bet buwun put !)

Buwunan (Ind) ; 101.1b.1 : *tatkālan sang ratu çrī Ugrasena lumaku ka —, saha twa yanugrarenda tua da pitāmaha di* — ; 667. Wa 6 : grens v *Lubanan.* (In Sas : buwun = put !).

buyut (Ind) achter-achter kleinkind ; OJ 305.10a.3.

Bwaḥ rangga (Ind + Skt) ; 209.4a.3 : *sang ratu sang lumāḥ di* — (moet de ongenoemde vorst v het edict 201 zijn).

Bwahan (Ind) ; 303 : (wil scheiden van *Kḍisan*) ; 355 : (is eigen *karāman thāni) ;* 554 (samen met *Kḍisan* en *Air abang*) ; 602 (is eigen *karāman*) ; was in 003.3b.4 nog onder *Turuñan ;* 4a.1 (grens) ; aan het Batur meer.

bwayang (Ind) rondlopen ; ronddolen ; heen en weer gaan ; OJ 305.8a.4 : *hnu* —.

byaya (Skt *wyaya*) uitgaven ; kosten (NB bea) ; — OJ 352.2a.5 ; — *nang (ñà) :* 209.4b.5 ; *par—n :* 209.5a.4 ; *par—nan :* 105.1b.5 ; (2x) ; *pa— :* OJ 305. 5a.2.

byĕt (Ind) zwaar ; *ka—an* OJ 353.1b.3.

byu (Ind) pisang ; z o *Air — matatu.*

byut I (Ind) a) zwaar ; b) belasten(?) ; *pamyut :* 003.3a.1 ; 3b.5 ; *pamyutan :* 101.2.7 ; 104.2b.1 ; *pamyutĕn :* 202, 203.2a.3 : z o *byut* II ; *Byut* III.

byut II (Ind) — *rumaḥ,* architect ; 105.1b.3 ; 2a.5.

Byut III (Ind) ; een districts-hoofdplaats ; puri v een *senāpati :* 210.3a.2 ; 301.5a.4 : *dadhikāra di panglapuan di* —.

cabya (Skt : *cawyă*) de kleine peper (Cl No. 776) ; 104.2a.4 ; OJ 303.2.4.

cacaḥ (Ind) (in)beitelen ; zowel in bronsplaten als in steen ; beeldhouwen ; *cinacaḥ :* OJ 447.6b.5 ; *anacaḥ :* OJ 431.9a.2 ; z o *tataḥ.*

cacar (Ind) 1) verdelen ; spec. spijzen in porties ; te eten geven ; *cinacaran :* OJ 357.2b.2.

cadar I (Ind) hond(?), of een groter dier ; 107.3a.1 (in een reeks) ; z o *tuhañ* —.

cadar II (Ind) dunne kledingstof ; hoofddoek, voile (in reeksen tussen : *mangjahit kajang, mangikat,* enz.); *ma— :* 105.2a.4 ; 107.2a.3 ; *a— :* 352.2a.3 ; de loci uit OJO geven niet voldoende opheldering (vgl bv. Stutt OS 275 nt. 80 ; VN diss 62 n. 12).

Cading (Ind); 002 : een plaats, gelegen ergens tussen *Banwa Bharu, Buwahan* en *Julaḥ* in ; 002.2b.2 ; 201.3.7 ; 303.3.9 ; 621.5a.3.

Cagu (Ind) ; 003-006 : *nāyakan makarun* —.

caitra (cetra) (Skt) n v d 9e maand, het begin v h nieuwe jaar ; komt zowel in dateringen voor, als in de text, voor het aangeven van cijnstermijnen ; *pa—* : OJ 305.6a.5.

cakcak (Ind) vernielen ; verwoesten ; 002.2b.3 : *ana — lañcangña kajadyan papagĕrangĕn kuta.*

Cakra (Skt) ; 1) 002 : *nāyakan makarun ;* 003-006 : *dinganga ;* 101 : id ; 2) 352 : *sg makarun* (Çw); OJ 353 id.

cakṣu I (Skt) (oog) spion, vorstelijk belastingambtenaar sinds 003. Vele afl : OJ *—hana ; ma—hana ;* OB, OJ : *pa— ; papa—an ; papa—ha ; par— ; papar—han ; para— ; pra— ;* z o *tyakṣu.*

cakṣu II *(karaṇa krānta, wijayakrānta) ;* sinds OB 209 regelmatig.

cakṣu III *(karaṇa pura, wijayapura);* sinds OB 209 regelmatig.

chala (Skt) list ; bedrog (vgl T I.632.I-V !); slechts in : 104.2a.2 : *tani kadan par—ña prakāra* (ond).

Camalagi (Ind) tamarinde (Cl No. 3856) ; 002.2a.4 ; in OJ 1008.2b.5 : plaatsnaam ; in OJ 436.1b.3 : *samgat ser* — ; in OJ 438.1a.5 : *Calagi,* als pln.

camara (Skt) tjemara (Cl no. 825); OJ 305.7b.4 ; 5.

Cāmara (Skt). *lumāh ing* — = *Dharmawangça-wardhana m. p.*

Campaga (Skt) 1) een dorp dichtbij Kintamani, waarvan de inwoners later naar Bangli en Buleleng gevlucht zijn ; 206 : grens v *satra di Air miḥ ;* 2) een dorp, vlak bij Bangli : *karāman i* — : 631 ; 804 ; 1006 ; als grens

v *Burwan*(?) dichtbij Mantring) : 666.4b.3. Een derde — ligt in Oost-Buleleng. Is dit Jav, etc. tjempaga (Cl no. 1410) ?

candana (Skt) sandelhout (Cl no. 3545) ; *ma—* : sandelhoutbewerkers : 003 ; 004 ; 101.26 ; z o *nāyakañ —*.

candra (Skt) n v d 2e dag der *saptawāra* = Maandag.

Candrabhayasingha (Skt); 205 : *sang ratu çrī — Warmadewa.*

candrāditya (Skt) zon en maan ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Canggini (Skt) ; *ida di —* : 302 ; sinds OJ 431 frequent (Bd) ; thans nog Tjanggi in de buurt van Sakah *(Sakar)*, alwaar een tempelpoort uit de 13e çaka eeuw.

Caniga (van Skt *canikā*, een grassoort, PW II 923 ?) blad als onderlegger v offers ; in ed slechts als plaatsnaam, z o *Parcanigayan.*

cāraka (Skt) bediende ; — *haji,* vorstelijke bediende, dienaar ; sinds OJ 305 *pa— haji.*

Caranti (Ind) ; *hyang —* : 005.16 ; in de omgeving van Bangli.

caru I (Skt) offers voor de daemonen (ohthonisch) ; 003.3a.3 ; 5 ; 006.2a.3 ; 303.2.9 ; OJ 352.1b.5 ; *pa—* : OJ 305.8b.4-5 ; *pinakapa—* : 004.2a.5 ; OJ 303.2.12 : dienende tot, gebruikt, bedoeld, als *pa— ; z o Pa—an.*

carungga ? bet en afl onz ; slechts : *pa—* : 302.3b.6.

catu (Ind) een halve klapperdop als maat voor droge waren (bras, enz) ; sinds OJ 303.

catur (Skt) vier ; z o *catwāri.*

Catura (Skt „vlug, behendig") ; OJ 305 : (*samgat yajña ḍ.ā* — (Çw). Komt als eigennaam ook in verschillende OJO voor (OJO Br 12.13.16 ; OJO CS 11.14.15):

caturaçra (caturasra) (Skt) 1) vierkant ; 2) regelmatig ; 3) harmonisch ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

caturdaçī (Skt) de 14e vd maandhelft.

caturdeça (Skt) de grenzen naar de vier windstreken. In ed (sinds OJ 352) meestal *cinaturdeça :* „wordt (naar de 4 windstreken) begrensd".

caturthī (Skt) de 4e dag vd maandhelft.

catuṣpatha (Skt) viersprong ; 102.1b.4 : *pañungsungyan di —.*

catwāri (Skt plur v *catur)* vier ; sinds OJ 352 in de *çapatha : — lokapāla.*

cheda (Skt) in OB een gewelddadige dood gestorven zijn (in NB = mati salah pati). Slechts in 002.1b.5 ; 104.3a.4 : — *mati ; z o pusita, tarah, ṭida.*

celeng (Ind) varken, sinds OJ 303; vervangt OB : *culung.*

cihna (Skt) 1) teken, merk, bewijs; OJ 303.1.8-9; OJ 355.2.5; 2) „genaamd", achter de eigennamen van Jayapangus en zijn tweede vrouw (afgewisseld door *ketana, lañcana).*

ciñcin (Ind) ring; in OJ vervangen door *simsim.*

cintā (Skt) zorg, bezorgdheid, in OB regelmatig : *pir—yangku,* „mijn bezorgdheid", vaak gevolgd door *mān* (= t.o.v.).

Cintāmani (Skt) in 001 : een kluizenarij met hospitium *(z o satra, tapa* en *ulan),* waarvan gezegd : *di bukit — mmal :* op de berg van Kintamani (in de tuinen?); evenzo in 206-208. Vermeld als een *karāman* in 404, 624, 637, 702-704. In 302 vermeld als grens van *„Buru";* in 640 id. van *Çrīmukha;* in 802; id. van *Sikawana;* in 406.4a. wordt nopens de *karāman* van *Sukhapura* gezegd, dat zij bepaalde recognities aan *hyang api* te — moeten opleveren; *z o Air mih.*

citrakāra (Skt) 1) schilder; 2) beeldhouwer; OJ 352.3a.2.

culung (Ind) varken, zwijn; in de reeks : *karāmbo* enz vaak — *sukat, buru babi* (beide: wild zwijn); 209.4b.6: *beyangña —, dadih, tangguli, hartan, siddhu, hajĕngan; pa— :* 108.1b.4 onder de afgiften in de maand *Māgha;* 302.3b.1, id ; 3b.2. id. op *mahānawamī ; z o celeng.*

cumbayan afl en bet onz; OJ 353.2a.2 : *bras 5 sukat ri sukatanya —,* tegenover : 2a.4 : *sukatan banwa.*

cuṇḍang (Ind) ; *pa —* : het vlees v een overwonnen vechthaan ; OJ 305.5a.5.

da (Ind) honor. pronomen voor de 3e pers zelfst. en als poss. suffix gebruikt in sing. en plur. : ZED., enz ; z o *ḍang ; ḍanghwan; ḍapunta ida.*

dadak (Ind) plotseling, haastig gereed maken; *pang—ĕn:* OB 304.4b.1.

dadi (Ind) 1) worden (geboren worden) : 2) mogen; OJ 305.2b.3 : *—a* (zal het mogen); vervangt OB *jadi.*

dadiḥ (Skt *dadhi*) dikke zure melk; 209.4b.6 : in een reeks gerechten.

dagang (Ind) handel; h. drijven : *—ĕn :* OJ 305.6b.5; *a— :* OJ 305.6b.5.

dahan I (Ind) richtingaanduider voor de namen v windstreken (ook *dang...);* 209.5a.2 : — *kalod kangin karuḥ.*

dahan (ḍahan) II (Ind) nu, thans; opp *ring antara* (later); *—an :* OJ 305.3b.4.

Dakap (Ind); 003.005 : *mañ.ā.3;* 006 : *mañ.ā.2.*

dakĕr (Ind) een onbekend (huis)dier, in de reeks *karāmbo* enz, volgt op *pañcayan,* dan volgt : *puruḥ, asu,* beide (wilde) hond betekenende.

ḍakṣa (van Skt *rakṣa*) ; slechts in : *pang—yan = pangrakṣayan :* 004.3a.2; 3; 209.4a.4 ; 210.2b.4 ; z o *rakṣa.*

Dakṣa (Skt); OJ 356 : *mpungkwing Lokeçwara ḍ.a.* —.

dakṣiṇa (Skt) Zuiden; sinds OJ 352 in de *çapatha :* — *dharma.*

dakṣiṇā (Skt) offer, spec. a d goden; (in Skt ook : gift aan priesters); 209.4b.6; OJ 507.4a.5.

dalan (Ind) a) oudere bet : (be)rijden; b) later : gaan (+ weg ? — niet in OB) — sinds OJ 303 : *a— asungsung :* „die bereden dan wel in draagstoelen (daar komen logeren)" z o *jalan* (OB).

Daḷm bunut (Ind) de districthoofdplaats v een *senāpati ;* aldus 210 ; 302 ; OJ 448; *ka—an :* OJ 447.2a.2; 4; 505.3b; sinds OJ 402 regelmatig : *baḷm bunut,* exc. 448 !

Ḍamai (Ind); 209.4a.2: *dangkryān ser pasar ida kumpi Dara, dyaḥ — (Julaḥ).*

daměl (Ind) werk; prestatie, enz.; *—an :* OJ 305.7b.3 : *sa—ya; ma—:* OJ 303.2.2 : 4.9; *pa— :* OJ 303.3.9; *pina—akěn :* OJ 303.1.4; OJ 436.2a.2 : — *prasaṣṭi.*

damar (Ind) 1) fakkel; 2) lamp ?; OJ 305.3b.3.

dampul (Ind) stelen, wegnemen (volgens de wetboeken : spec. rijst); in ed spec vee (vaak met reeksen !); *—ana :* OJ 303.4a.5.6. 305.6b.4; *—yan :* OB. 351.7a.2.

dān (Ind) en (soms : *ndan*).

dāna I (Skt) gift : 004.3a.5 : *caru — saha bubuhan, twak 20 guci; dyana :* OB. 304.4a.2.

Dāna II (Skt) ; OJ 352.5b.3 : *si — (Baturan).*

Dhana (Skt); 209 : *da dikara di panglapuan Wṛsabha tuha —.*

Danagaṇa (Skt) ; 209.4b.2 : *karakṣayan(ña) — (Lwaran, Julaḥ).*

Danañjaya (Skt) ; 001 : *mañ.ā.* 1 : —.

Dhanawan (Skt); 302; 303 : *mpungku di Nalanda* (Bd).

ḍaṇḍa I (Skt) straf ; boete, slaag ; — *kuḍaṇḍa :* iem. ten onrechte slaan of beboeten (adatdelict); OJ 357 (corr), later frequent.

Danda ook : (Ḍaṇḍa) II (Skt) een *senapāti :* 001, 355, 356, 433, 434, 439, 446, 448, 505; sinds OJ 553 bijna steeds. In 209.5b *adhikaraṇa di panglapuan di Ḍaṇḍawaçī.*

dandan (Ind); in ed bet onz; (in NB 1) leiden; 2) gereedmaken); slechts *pang—an :* 101.1.10.

dang (Ind) keukengerei, huisraad *(z o danga); pa—ayanña,* frequent bij erfenisverdeling, *z o marang; uparata; kalula.*

ḍang (Ind) honor. pronomen; sinds OB 302; *z o da.*

danga (Ind) keukengerei, huisraad ? — wellicht hetzelfde als *dang ;* 002. lb. 4 : *me anak ma— ditu, yathāña taman marumaḥ di kuta, tkapan —na ada tani tama marumaḥ ditu di kuta, panekan —ña di hyang api kajadyan atithi.*

danganan (Ind) 1) krisheft ; 2) heft ; OJ 305.7b.4

ḍanghwan (Ind) honor.; 209.4b.2-3 : — *banigrama lamatan kuta — aṣṭakāya; z o da ; ḍang.*

dangin (Ind) ten O. van ; —*an,* meer O. waarts ; in 004.2a.4 : *dang kangin.*

dangsil (Ind) ; in ed bet onz (NB een bep hoog opgaand offer) ; *pa— :* OJ 352.5a.4.

daṇu (Ind) meer ; 004.2b.1 : *mangalap air — dirusĕn da bhaṭāra ; z o ser — ; raṇu.*

Dhanu (Skt) ; 210 : *syuratang anak dikaraṇa di Wilayapura —.*

dañur (Ind) oud, droog klapperblad (nog a.d. boom) ; OJ 351.6b.4 ; z o *don.*

Dhanur (Skt) ; 108.lb.2 : *batĕk manmaḥ — (Buru).*

Dhanut (Ind) ; 110.1b.2 ; 3 : function *Tambĕlingan.*

dapat (Ind) bet onz (NB dapet, sedert ; Mal verkrijgen, enz); slechts in 201.1a.3-4 ; 2.4 : — *babinin banigrama.* In Mal dapa slaaf als bruidsgift (Wi).

ḍapunta (Ind) honor. titel : „onze eerwaarde heer" ; ook reeds in OJO Bt 3.12 ; 13, naast *ḍang pu* (Çaka 719 ?) ; OJ 305 10a.4.

Dara (Skt) ; 1) 108.1b.2 : *panundun pu — (mabwatthaji di buru);* 2) 209 4a.2 : *dang kryān ser pasar ida kumpi —, dyah Ḍamai (Julaḥ).*

daraḥ (Ind) bloed ; slechts 104.3a.4 : *tani pablinyan —ṅa ; z o bĭindaraḥ.*

Daraṇa (Skt) ; 206.1a.2 : *mpu — (satra di Air Miḥ).*

darat (Ind) grond ; aarde (opp hemel), bodem ; slechts 101.2.3 : *anak mang-lamsuan mang—, marpalak* (ond).

daridra (Skt) rondschooierend, schooier ; bedelaar ; OJ 353.3a.5 : *wiku —* (bedelmonnik).

dharma I (Skt) orde ; wereldorde ; recht ; wet (komt reeds op de Bd. kleizegels voor : ye — *hetu* enz. ; z o alhier inscripties S.1 en S.2 ; sinds OJ 352 in de *çapatha : dakṣiṇa —.*

Dharma II (Skt) vrome stichting ; *parad sanghyang —* : OJ 446.

Dharma III (Skt) ; 209.4b.2 : *juru di Kadhuran Suwad, —(Julaḥ).*

Dharma IV (Skt) ; OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan).*

Dharmacchāya (Skt) ; 102.1b.2 : *pitāmaha di Songan bhikṣu —.*

dharmadāyadya (Skt) bet ond ; misschien = ± „rechtsbedeling" (?) , slechts : 209.4a.6: *apan ryyuryyanda katurutan —* ; 5a.6 : *apan ya prasiddha ryyuryyang sang ratu — ditu ; z o ruri.*

Dharmakuta (Skt) ; 209.4a.6 ; 5a.6 ; 351.6b 3 (een Bd *partapanan*) volgens 209.4a 6 „geheten" *(makadanang) di Baleçwara.*

dharmana (Skt) bet onb ; 102.1b.4 : *an ada tuanak —, tumaku marhuma mangrawi di kasimayan banua len.*

dharmānumoda (Skt) plichtsgetrouwe, billijke toestemming (v d vorst) ; OJ 352.2a.1.

dharmānurāga (Skt) rechtschapenheid en mededogen ; OJ 353.1b.5.

Dharmarūpa (Skt) ; 207.2a 2 : *kunang piranak tua satra* — (Çw).

Dharmārya (Skt) Bd kluizenarij of gria ; OJ 356, 401-2 ; 406-7 ; 409 ; 447 ; 558.

Dharmawangçawardhana marakata pangkajasthāna + uttunggadewa ; OJ 352 : *pāduka haji çrī —;* id. 353, 355. In 354, 356, 357 geen koning vermeld. Nopens Dharmawangça z o Pbc in TBG 70 (1930), p 171 sqq. z o *Cāmara.*

dharmeṣṭha (Skt) in de dharma staande ; trouw aan wet en plicht ; deugdzaam ; *ka—n.:* OJ 352, 436.

Dharmeçwara (Skt) ; 102.1b.2 : *pitāmahā di Buwunan ida bhikṣu —.*

Dharmodayana Warmadewa : 301 ; 304 : *sang ratu (ida) maruhani çrī —* ; OJ 303 : *sira jalu çrī —;* 305 : *pāduka haji çrī —;* OJ 352 : *(pāduka haji) sang siddha dewatā lumaḥ ring Air wka;* OJ 357 passim ; 806. 2b.5 : *(sira) bhaṭāra Bañuka.*

Darçana (Skt) ; 305 : *pamwatan—.*

daruḥ (Ind) ten W. van ; *—an ;* meer W. waarts, z o *Air —an.*

daçamī (Skt) de 10e dag vd maandhelft.

dhataki (Skt) n v een plant ; volgens PW III 931 Grislea tomentosa Roxb. ; deze komt niet bij Cl voor ; daar echter wel : sub No. 568 : Sund : djataken (eetbare vruchten ; hout voor houtskool) : OB 003.3b.2 : — *tūla* 1 ; naast 3b. 4 : *hano tūla* 1 ; OJ 447.2b. 1 : *cabya rwang cangkir, — sasukat* ; 2b.2 : *cabya sacangkir — rwang cangkir ;* is in OB 003.4a.1 een plaatsaanduiding.

dətar (Ind) z o *panataran.*

datu (Ind) Heer, God, Vorst ; 1) de plaatselijke godheid 003, 004 ; 2) de levende of toekomstige vorsten : 106.3a.2 ; 209.4a.5 ; 210.2b2 ; *ka—an,* vorstenverblijf ; paleis : 110.1b.5 ; OJ 353.3a.4 ; — : *hyang —* : een spec tempel voor de vorst, doch door de *karāman desa* te vereren, dus ± pura panataran (niet : pura pameradjan !) : OJ 705.4a.5-6 ; z o *ratu ; Air madatu.*

dawa (Ind) lang ; slechts in 208.1b.1 : *mwang purwwa —n tajin Cintamani ;* 1b 6 : *ika — ña (ond).*

Ḍawang (Ind) ; OJ 305.9b.3 : *pamaḍahi —.*

daya I (Ind) wijze van doen (?) ; 002.2a.1-2 : *patkapan —.*

daya II (Ind) bergwaarts ; 005.16 : *—n parigi ; z o kadya.*

dāyadya I (Skt) kindsdeel in een erfenis (?) ; *sa—,* verdeling der erfenis over de kinderen ; z o *angça, uparata.*

dāyadya II (Skt) ; in een grensbeschrijving : 206.1b.3 : — *ujña kadya dikitan mana thānin sātra di Air Miḥ.*

de (Ind) 1) werk ; werking ; 2) met ; door ; instr ; *—yan :* OJ 303. 4.8 ; z o *dening.*

denan (Ind) meer bergwaarts *(daya* II) ; z o *kadya.*

dĕngĕr (Ind) horen ; 304.1b.3 ; sinds OJ 352 vervangen door : *rngö.*

dening (Ind) lett : door het werk (actus) van ..... ; tengevolge van ; door ; enz. ; sinds OJ 305 (2b.4 ; 5 enz.) frequent.

deça (desa) (Skt) streek ; gebied ; 109 passim ; ook *maka—* (verdacht) ; OJ 552.10a.1. : — *wihāra Bahung bwahan ; padesyan :* OJ 352. 4b.5.

deçāntara (Skt) een ander gebied (streek) ; OJ 357.2a.2.

dewadāsa (Skt) tempelslaaf ; OJ 305.4b.5 ; vgl *hulun dang.*

dewakarma (Skt) vroom werk ; offers ; in de ed een function, vermoedelijk de dorpsofferaar ; 107.2a.1 ; OJ 305.1b.2 ; 404.3a.2:

Dewāngga (Skt) ; 302 : *mpungku di Air garuḍa ḍ.ā.* — (Çw).

Dewānggi (Skt); OJ 303.1.2: *rāma kabayan ḍ. ā. — (Bwahan).*

Dewasamūha (Skt) naam v een Çw kluizenarij of gria ; OJ 353, 355.

dewāçraya (Skt) zijn toevlucht zoeken tot God (de goden) ; *ma —:* OJ 305.6b.1.

dewatā (Skt) 1) godheid ; 2) in ed vergoddelijkte (voorvader vd) vorst ; dikwijls : *siddha —:* 206.1a.2 ; OJ 352.1b.4 ; — *kaki :* OJ 353.3b.5 ; in de *çapatha :* sinds OJ 352 ; z o *lumāḥ, bhaṭāra ; siddha.*

di (Ind) „te (in)" loc. prep. ; komt in OB niet voor als verbaal prefix.

dikit (Ind) klein ; gering ; weinig ; OB 351.6b 6 : *raya a—; —an :* OB 205. 1a. 3.

Ḍikuk (Ind) ; 305 : *lulwan dyaḥ —.*

Dinakara (Skt) ; 302 : 303 : *mañ.ā.2. ; z o jinakara.*

Dinganga (Ind) ; komt als eerste functionaris regelmatig voor in de reeks 001-110 ; daarna sporadisch : 210 ; 301-303 ; dan sinds 351 weer zeer

frequent als : *senāpati*. Vgl Matthes, Bug Wdb 84 : nganga (2) = bij herhaling onderzoeken, ondervragen.

dinding : — *ari* (Ind) schutsels tegen de zon ? ; (NB dingding ai, e.s.v. slingerplant !) ; 302.3b.3 : *lañcang baruga, wantilan — mananduk mayung mamugbug* (dus bewerking van hout, hoorn, enz) ; *ma—* : 108.1b.6 : *pawaruga, kayu tring mamantilan, —, mamugbug mananduk mayong*. In latere oorkonden (OJ 436, 1008) komt *pang—* voor als waterschutten (vgl Ned : schutsluis !) ; Korn Ad 10 : doorstromingsprofiel.

dini (Ind) hier (opp *ditu*). Slechts in OB 210.2b.1 : *siwyan — di Bali* ; 2b 2 :*syuruḥda katahinyan — di Bali da senāpati*, enz.

diri (Ind) eigenl. het staande, zelfstandige ; lichaam ; in de ed 1) zelf ; 2) één (mens) ; zeer frequent : *di ha—*, per hoofd (één voor één) ; *maha—* : 003.2b.5 ;*mang—* : 108 1b.6 ; 302.3.6 (ond) ; *pang—* : 205.A.6 ; OJ 305. 6a.2.

dirus (Ind) baden ; 004.2b.1. : *mangalap air daṇu —ĕn da bhaṭāra* ; 102. 1b.4 : *tibana jalanangĕn anak mang—* ; OJ 305. 7a. 3 : *pang—an* (badplaats), grens v *Bwahan* ; z o *dyus*.

ditu (Ind) daar, ginds (wordt steeds gebruikt t.o.v. de stichting of het dorp, waaraan vorstelijk privilegie verleend wordt, dus gezien van de puri (en rechtbank) uit ; z o *dini*.

diwasa (Skt) solaire dag ; niet in OB ; normaal in OJ sinds 303.

dlag (Ind) een meervis, waarvan het vlees zeer geliefd is, gedroogd als *pya* en geroosterd als *pes, pesan* ; ook de *usus* zeer gewild : OJ 303.2.5 ; 3.2; 10; 4.1; 2 (2x); 305.6a.4 (geschreven : *dĕlĕg*); z o *pes, pya, usus*.

dlāha (Ind) toekomstig ; later ; vooral : *ri — ning* —, tot in de verste toekomst ; sinds OJ 303 ; vervangt OB *kabudi kabudi*.

dl-dl (Ind) elkaar aanzien ; confronteren ; *mang—* : OJ 305.2a.4.

dmak (Ind) waken over ; controleur ; *a—* : *sang* —, *akmitan, apigajiḥ*, in latere OJ ed frequent ; *pa—* : OB 304.5a 5 : — *kmitan* ; in OJ 435.7a.5 : 439.2b.2 ; 441.6a.1. (*±lmaḥ*) ; *maranmak*, sinds OB 304.5a.6 frequent in passages nopens toneel en muziek (Korn, Ad 23 : „zij die in handen hadden en waakten over de heffingen")

dmit (Ind) klein ; *a—* : OJ 303 enz : *rayādmit* : „groot en klein".

doḥ (Ind) ver ; vervangt sinds OJ 305 het OB *joḥ* ; *ka—an* : OJ 305.5b.2.

don (Ind) 1) blad ; *doñur* : 005.9 : klapperblad ; 2) als hulptelwoord voor bezems : *saput* — 1 : 003.2b.4 ; z o *dañur*.

Dopala (Skt) ; OJ 352.5b.4 : *si— (Baturan)*.

doṣa (Skt) fout, zonde ; enz ; sinds OB 304 frequent ; z o *guṇa—*.

dpa (Ind) vadem ; 006.1b.5 : *ma-kuta, makambang — 6 tkapñña* ; 209.5a. 3 : *lantangña haratus dwang puluḥ pitu—*.

drākṣiddha (van Skt *drākṣa* =drank ; *sidhu* =*arak)* ; *ka—n* : OB 304.4b.1.

Drawina (Skt) ; 303 : *pangajyan ing çāla çrī makutāçana ḍ.a.* —.

drawya (Skt) bezit ; soms geschreven *drabya*, meestal echter *dṛwya* ; z o *dṛwya haji*.

drohaka (Skt *druhaka)* verrader ; bedrieger ; oplichter ; OJ 352.2b.5 ; 357. 4b.1 ; 626.3a 5 (onder de delicten).

dṛwya (van Skt *drawya)* bezit ; 1) in de regeling der erfenisverdeling ; *z o suhun* ; *uliḥ I* ; *uparata* ; 2) — *n sanghyang*, bezit van de godheid 003 ; 004 ; z o — *haji*.

dṛwya haji (Skt + Ind) (vaak geschreven *dṛbya haji*, ook *drabya haji)* ; 's vorsten bezit ; 001.1b.5 : *makmit* — ; 209.4a.5 ; *mangilala — parawuluwulu* ; sinds 302 frequent, doch niet altijd met *mangilala*, en nooit de reeksen, zoals wij die van Java kennen ; z o *buat-thaji* en VN Diss 1-4, 10-9, 54-55, 94-101 (en de litt aldaar) ; z o *drawya*.

dua (Ind) twee ; *dwang puluḥ*, 20 ; *par—n* : 002.2b 3 ; *pinḍwa*, OJ 303.4.4, komt van OJ *rua (rwa)* ; z o *dwā*.

duduk (Ind) belasting heffen ; —*ĕn* „moet geheven worden" : —*yan*, id. ; in 004.2b 5 : *dyudukin*.

dug I (Ind) ophopen, vermeerderen, verdubbelen ; spec. van rente op schulden : *ka—an* ; 104.3b. 1 ; *kaka—an* 002.2a.5 ; 105.2a,3.

dug II (Ind) sedert ; 209.4a.3.

dulihat ; —*ĕn (sc. hidu kasirat)* het gesprenkelde speeksel weer inslikken (als boete op bespuwen) ; OJ 357 (corr), later frequent onder de delicten.

duḥkha (dukha) (Skt) moeite ; pijn ; opp : *sukha* ; in de ceremoniën van oudsher verschil tussen — en *sukha* ; zo is een begrafenis —, een bruiloft *sukha* ; een lijkverbranding is *sukha* — ; OJ 305.4a.3 : *tibana* — (2×) ; *mūla* —, z o *mūla* ; *sukha—*.

Dukang (Ind) ; OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan)*.

dukut (Ind) n v d 29e *wuku*.

dulur I (Ind) volgen ; OB 351.6a.5 : *gantung — pacarakā haji* (ond) ; *pang—* : 003.2b.2 : — *air palbur* „gevolgd door voetwaswater".

Dulur II (Ind) 301 : *da dhikāra di panglapuan di Wāranaçi tuha* —.

düm (Ind) verdelen ; vervangt het OB *bhaǵi* ;—*an* : OJ 303.2.8,9; *dumuma* : OJ 303.2.8 enz ; *ma—* in OB 401 (!) : — *bumi* (hoogst verdacht !) ; *dinum* : *OJ 352.3b.6.*

dundun (Ind) wakker maken, wekken ; z o *manundun* ; *panundun*.

Dungḍung (Ind) ; 106.1b.3 : *karakṣayanña — (Batuan)*.

dungulan (Ind) n v d 11e *wuku*.

dūradarçana (Skt) 1) van verre kunnen zien ; 2) het verborgene kunnen zien ; in de *çapatha* sinds OJ 352.

durbala (Skt) zwak ; arm ; ellendig ; — 205. A4. (onz) ; 209.5a.3 ; — *(a)-kĕn :* OJ 435.7b.1 ; *ka—n :* OJ 352 4b.1.

Durgā-dewī (Skt) = *Durgā ;* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Duri lwar-lwar (Ind) ; 104 : grens van *Julaḥ.*

durung (Ind) rijstschuur ; OJ 305.9a.2 ; OJ 353.2b.2 ; 431.5a.2 ; 441.5a.1 ; z o *jinang, lumbung.*

duryan (Ind) durian (C1 No. 1400) ; OJ 353.3a.3.

duṣṭa (Skt) boos ; snood ; slecht ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Ḍusun (Ind) ; OJ 305 : *senāpati Wṛsantĕn pu—.*

Duwĕl (Ind) ; OB 351 : *karakṣayañña banwa tuha Basuta, —.*

dwā (Ind) onwaar ; leugen (achtig) ; liegen ; OJ 305.2b. 1 : *ri — singgiḥnya ;* z o *dua.*

dwādaçī (Skt) de 12e dag der maandhelft.

dwal (Ind) verkopen ; *dumwal ;* 1) OJ 355.1.10 ; *dinwal ;* OJ 436.1b.2 ; wij missen helaas het OB aequivalent, dat theoretisch *jual* zou moeten zijn.

dwaya (Skt) ; z o *sandhyā.*

dyaḥ (Ind) 1) (OB) jongere ; (OJ) Jonkheer, een lagere adellijke titel ; 002. 1b.1 : *—Ma'ugŏng ;* 209.4a.2 : *ḍangkryan ser pasar ida kumpi Dara — Ḍamai ;* OJ 305.1b.3 : *rakryan asba — Mañjak ;* z o *yumu.*

Dyanga (Ind) ; OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan).*

dyus (Ind) baden ; *pa—an,* badplaats ; in OJ 303.2.3 : grens v *Bwahan ;* z o *dirus.*

ĕluk (Ind) bocht ; 004.2a.4 ; 3b.2.

ĕnaḥ (Ind) plaats, plaatsen ; *inĕnahan :* OJ 352.4a.3 ; z o *pnaḥ.*

Er, z o *Air.*

Gador (Ind) ; OJ 305.10a.1 ; *tinulisakĕn ing lekha suruhan anumbuki —.*

gaga (Ind) droog rijstveld in de bergen ; OJ 305.7a.5 ; *—ĕn > gagān :* OJ 305. 8b.2 ; *pa—n :* OJ 357.3b.4.

gajaḥ (Skt) olifant ; éénmaal in de *çapatha :* 801.9b.1 : *tujaḥhin —* ; 9b.3 : *iwak magŏng —mina, lĕmbu hara,* etc ; *pa— :* 003 ; 004 ; OJ 305 ; z o *Air —.*

gajiḥ (Ind) ; *a-pi —* : in de vaste uitdrukking (sinds OJ 357, corr.) : *sang admak, akmitan, —* ; vgl Van der Toorn, Mngkb Wdb 321 : sa— = voltallig, compleet.

Ghalyak (Ind) ; OB 351.6a.1 : *tuha gusali — (Julaḥ).*

Gama (Skt) ; 209 : *dadik. panglapuan ḍaṇḍawaçi tuha —.*

Gaman (Ind) ; 1) 110.1b.3 : function : *Tamblingan ;* 2) 209.4b.2 : *karakṣayan : Julaḥ.*

gamya (Skt *agamya)* ontoegankelijk ; OJ 305.8a.1.

gaṇa I (Skt) aantal, getal, troep ; — — (in vaste verbinding met *doṣa)* OJ 357 (corr) ; later frequent ; vgl ook Adi agama, ed. 1909, p.48.

gaṇa II (Skt) volgelingen van Gaṇeça ; sinds OJ 352 in de *çapatha ;* ook — *bhūta.*

Gaṇabhawa (Skt) ; 209.4b.4 : *karakṣayan(ña) — (Julaḥ).*

Gaṇa brahma (Skt) OJ 305.1b.2 : *pamudi — (Air hawang).*

Gana içāna (Skt) ; OJ 305.1b.2 : *rāma kabayan — (Air hawang).*

gandharwa (Skt) zangers in Indra's hemel ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

gaṇḍi (Ind) een wapen (steenslinger ?) ; vgl OJ 553.2a.8 ; volgens J een hamer of moker ; vgl Stutt OS 263 boogschutter of slingeraar ; Wi I 325 : gandi = Jav, bow, gandin = large wooden mallet ; T IV 635 : Mal v Pal. steenslinger ; het komt in latere OJ ed naast *panaḥ* (boog) voor ; in OJ frequent *amanaha —* ; *pa—an :* 003.2b.1.

gangan (Ind) toespijs ; groenten ; OJ 305.5b.3 ; 8a.2 ; 8b.2.

gangsal (Ind) volgens T Ju : ontvangen, aannemen ; *pang — (ana) :* OJ 357. 2b.4 ; 1008.4a.4 ; *ang — a :* 1008.4a.4.

gaṇitri (Skt) rozekrans ; bidsnoer ; *bhikṣu çuddha — ña,* ongehuwde bedelmonniken ; opp : *grāma.*

Gansur (Ind) ; 301.3b.4. *karakṣayañña : — (Banwa Bharu).*

ganti(Ind) (af) wisselen ; iem in een ambt opvolgen ; OJ 305. a.1 : *tan kawukilwukila, dlāha ning dlāha, tkap haji gumanti ginantyan,* enz ; *par — :* 108.1b.2-3 ; 302.3a.5 : *tani kadan hapit pra-(par-) — ña di sang ratu* (ond) ; z o *tunggu —.*

gantung (Ind) hangen ; OB 351.5b.5 : *tmwan yajña, — dulur pacarakā haji* (ond) ; als plaatsnaam in OJ 352.5b.4 : *Sakar Batu gyantung.*

garuḍa (Skt) Wiṣṇu's vogel ; sinds OJ 352 in de *çapatha ;* z o *Air —.*

gat (Ind) bet onz ; slechts in 004.2b.3 ; 5 ; 3a.1 ; 3b.1.2 ;, z o *pgat.*

ghātaka (Skt) dood ; kwelling ; ellende ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

gatarasa (Skt) 1) smakeloos ; laf ; flauw ; 2) in OJ + met verloren hoop ; hopeloos ; machteloos ; OJ 305.8a.3 ; 8b.4 ; 355.1.5.

Gato (Ind) ; 302 : *senāpati Waranaçi tuha —.*

Gatreçwara (Skt) ; OJ 305 : *sireng Jala tirtha ḍ.ā. —* (Çw).

gawai (gawe) werk, werken (ook godsd. feesten) *—en :* OJ 305.7a.5 ; *a—:* OJ 1011.7a.1 : *a—a :* OJ 305.6b.2 ; *ginawe :* OJ 352.5b.2 ; *pa—(a) :* OJ

352.2a.4 ; *pina—akĕn:* OJ 355.2.5 ; in 902.1a.4 : *sidi —; z o karya ; wilang —.*

Gawakṣa (Skt) ; 305 : *senāpati mañiringin dyaḥ —* ; OB 351 : *senāpati kuturan pu —.*

Gawan (Ind) ; 1) 206 1a.2 : *z o Prasuta (satra di Air miḥ);* 2) OJ 352.1b 2 : *mamudri — (Baturan).*

Gayok (Ind) ; OJ 356 : *sg. suriḥ wetan —.*

gḍai (gḍe) (Ind) groot ; vervangt sinds OJ 305 het OB *bsar ; a—.*

gĕṇḍang (Ind) trom ; 002.2a.4.

gĕṇḍing (Ind) zingen ; *a—*, in OJ sinds 305 frequent ; *pa—*, zanger, in OB OJ.

Giṇangça (Skt) ; 302 : *sg tapa haji —.*

giñjat (Ind) onwettige kinderen verwekken (NB bindjat) ; *ami—* OJ 357 (corr) ; onder de delicten.

glar (Ind) ; bet in ed ond (vgl T IV 750) ; in 202-204 : *pa(ng)— ; — pabharu, papuñcagiri, purbwa tustus ;* 302.3b.3 ; OJ 305.6a.2.

gnar (Ind) misschien : plaats (NB genah) ; in 201 : 3× ; *z o tri I.* Vgl *ĕnaḥ, pnaḥ.*

gnĕp (Ind) vol ; voltallig ; OB 304.1b.5 : *subal ta yucap byalik blaḥ — pangmwan pangtlu.*

göng (Ind) groot ; vervangt sinds OJ 353 het OB *raya ; ma—.*

gomukha, z o *tāmra—.*

gopura (Skt) (paleis-)poort ; vaak geschreven : *gupura ;* 005.8 : *inḍitan kṛtya ha— çrahyañña hulu kayu wanua ;* OJ 406. 5b. *kidul ing — ;* OJ 630.3a.6 : *kulon ing —.*

*ghori (*vgl Skt *ghoṭikā)* merrie ; OJ 305.2b.4 ; 605.3a.5.

Goto (Ind) ; 203.1b.2 : *kabayan makadanang — (mangjahit kajang).*

Gowinda (Skt) ; 002 : *man. ā :* 2.

Goyasa(a) *Gosaya*(b) (Skt) ; OJ 352 : *samgat tapaḥ haji —(a);* OJ 353 ; 355 : *senāpati tunggalan —(b);* OJ 356 : *senāpati mañiringin —(a).*

graha (Skt) eclips ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

grāma (Skt) gehuwd ; spec. van bedelmonniken ; frequent in de ed 001 tot 210 ; dus afw v d Skt bet „dorp", vgl Casp P I 1 p. 9, B2 : *hampragrāmaṃ ; z o gaṇitri ; uparata.*

griḥ (Ind) gedroogde vis ; OJ 305 6a.4 ; 602.2a.6.

gruḥ (Ind) slechts ; alleen maar ; OB 304.4b.1.

guci (Ind) aarden vat, spec. voor *tuak.*

guha (Skt) grot ; 003.2b 4 : *— mangurug jalalingga ;* OJ 504.3-4 : *sang ring —* ; OJ 705.4b.3 : *— mṛku ngkāna* (2×).

gulma (Skt) 1) struikgewas ; 2) piket (bewakingstroepen) ; vgl PW II 771 ; sinds OJ 303 ; z o *nāyaka —.*

gumbṛg (Ind) n v d 6e *wuku.*

*gumi (*van Skt *bhūmi)* aarde ; sinds OJ 352 in de *çapatha ; z o sangga.*

Guṇa (Skt) ; 107.1b.3 : *pun randa — (Parcanigayan).*

guṇadoṣa (Skt) goed en kwaad ; 201.2.5. ; 302 3a.3.

Guṇānggga (Skt) ; OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan).*

Guṇapriyadharmapatnī (Skt) ; 301 ; 302 : *sang ratu luhur çrī — ;* 304 : *sang ratu Çrī — ;* OJ 303 : *çrī — ;* z o *Burwan.*

Gunas (Ind) ; 351 : *sg pituha —* ; z o *Guṇo.*

guñja (Skt) een bes, gebruikt als gewicht ; z o *pilling ;* vgl Cl no 8.

Guṇo (Ind) ; 302 : *sg nayakan kakula tuha — ;* 303 : *sg. adhik. pura — ;* z o *Gunas.*

gununng, z o *pasang —.*

Gupit (Ind) ; OJ 352 : *sg. nāyakan asba pu — (makasopāna) ;* OJ 353 : *sg asba pu— ;* OJ 355 : *senāpati pinatiḥ pu—.*

Gurang (Ind) ; n v dorp, thans Gu(w)ang ; ten O. v d rivier Oos, in Zuid Gianjar, dichtbij zee ; OJ 352.5b.2 : *i kaseran — pangsug ;* 5b.4 : *i —.*

guru (Skt) ; in OJ en OJO : 1) leermeester ; 2) (honorif) vader ; OJ 352. 4a.4 : *— kaki,— nini ;* OJ 556.2b.5 : *mamāti rāma reṇa, masampe ring —.*

gurumandi bet onz ; afl ? OB 004.2b.2-3 : *mang—ang ida bhaṭāra ;* in OJ 633. 10a.1 : *angguruwandi !*

Gurun (Ind) ; n v een stad of eiland buiten Bali ; 103 A.5. In OJ 357.2a.1 : *Gurung ;* mogelijk het huidige Lombok.

Gurung ; z o *Gurun.*

gusali (Skt kauçalya ?) 1) smid 2) smidse ; komt vaak in reeksen voor ; z o *panti ;* in 209.4b.3 : *tuha —.*

Gusali putiḥ (Skt + Ind) ; n v de 4e der 4 *tumpuk* v h dorp *Sukhawati :* OJ 352.4a.1.

ghya (Ind) ; nadrukswijzer (NB dja) ; — *twa* (± Mal begitulah) ; OB 304 *(passim) ;* z o *ja.*

ghyāni (Ind) nu, thans (NB djani) ; OJ 351.6a.4.

ha (Ind) één.

habhab (Ind) bet onz ; wellicht = NB eeb, in stukjes snijden ; slechts in : 209.5a.2 : *—an tkapyañña* 1 ; z o *haṛb.*

hadan (Ind) „wat er is"; *marang* —, al wat er is, spec. bij erfenisverdeling: *—padangayañña yabaña marumaḥ ditu mās pirak, kangçabhājana, tam-(b)rabhājana, hulun rbwang, karāmbo sāmpi (mūlyan māsaka* 4); + varr; z o *kangçabhājana.*

hadang (Ind) 1) klaar; gereed; gereedmaken; bereiden; *—angña* OB 304. 4a.1-2; *ang—i* (in hinderlaag opwachten): OJ 357. (corr); later frequent onder de delicten; *ka—:* toevallig: OJ 305.4a.2; 7a 4.

hajĕng (Ind) eten; *—an,* een complete maaltijd; 209.4b.6; z o *ajĕng.*

haji (Ind) vorst; *pāduka —:* in 109 (verdacht); 202-204: *sang ratu çrī —;* 206: *çrī —;* 303: *sajalustrī;* sinds 305: normaal: *paduka — çrī* (uitz. 351: *sang ratu çrī);* in 401: *ida paduka — di manasa* (verdacht); *pra—an:* OJ 303.4.10: *sang anagata —; pang— an:* OJ 303.5.6-7; z o *Air —.*

Hajuling, z o *Air —.*

hala (Ind) de vlerken v een prauw; OJ 357.2a.3; z o *ala.*

halaḥ (Ind) verslagen; overwonnen; slechts in 103. A 5: *da humalahang musuḥ; z o alaḥ.*

hala hayu (Ind) goed en kwaad; OJ 305.4a.1.

Halang guras (Ind); *banwa di —;* 003.3a.3; 3b.2 een dorp, schatplichtig aan *Turuñan.*

Halangsit, z o *Air —.*

halintang (Ind) voorbij; passeren; *humalintang:* OJ 353.3a.1.

haliwat (Ind) voorbij; passeren; *humaliwat:* OJ 305.3a.4; *pang—:* 431. 4b. 5 (2×): *—i punta hyang.*

halu I (Ind) reizen (rondtrekken) v kooplieden; *mang—* 107.2b.6: *ana — ya ka pasar tanaḥ winait.*

halu II (Ind) rijststamper; OJ 441.5a.1: in een lange reeks v gebruiksvoorwerpen.

halu warak; z o *hulu warak.*

halya (Ind?) gember (C1 No. 4170): 209.5a.1.

hama (Ind?) bet onz: in 201: 3×; z o *tri I.*

hamba (Ind) slaaf; sinds OJ 303; vervangt OB *hulun.*

hampyal (Ind) e.s.v. bamboe (C1 No. 481); OJ 352.5b.1.

hana (Ind) (er) zijn; vervangt sinds OJ 303 het OB *ada;* —; *ka—n; mang—kĕn; sa—: sa— —;* in OJ 352.4a.4: *sĕpĕr—ning.*

hañang (Ind) krijgsbuit; tot k. worden; 301.3b.5; *ka—:* 351.6b.1.

haṇḍuli (Ind); bet onz, wellicht een boom; 304.5a.4: in grenzen van *Bantiran.* Vgl C1 No. 1441, 1448.

hangga (Ind) tot aan, grens; sinds 001 tot 109 frequent; z o *angga.*

hano (Ind) aren, suikerpalm; (C1 No. 381) 003.3b.4: *— tūla* 1; OJ 435.7a.6: onder de *kayu larangan.*

Hanongan (Ind); OJ 355.1.8; grens *(Bwahan);* een andere plaats dan *Songan* en ook niet het huidige Nongan, ten Z. v Rendang (KA).

hantap (Ind) een katjang-soort; C1 No.4046; In OJ 352.6a.1 (2×): als grens-aanduiding *(v Baturan).*

hantu (Ind) „ziel van een overleden dorpsgenoot", waartegenover men dodenritueel verschuldigd is; dit verpl. d. ritueel heet in OB: *mar—ang;* de kosten ervan worden, in het geval van een alleenstaande overledene (z o *angça, krāngan, kangçabhājana, uparata),* afgetrokken van wat tenslotte de vorst int, of als inning schenkt aan bepaalde vrijgebieden, stichtingen, of heiligdommen. Naast: *mar—ang:* ook *mar—; ma—ang.* In latere stukken bv. OJ 305.5b.5 vervangen door: *pangambaligi:* z o *baligi.*

hantus (Ind) afwachten; geduld hebben; *ka—an:* 304.4a.3; z o *inak.*

hapit (Ind) ingesloten (tussen); 108.1b.2; 302.3a.5: *tani kadan — pargantiña (?) di sang ratu* (ond).

haraka (Skt?) vrucht; OJ 305.8a.2.

Haran (Ind); 106.16.2: *anak banwa di —;* moet dicht bij Batunia en Baturiti gelegen hebben.

harañi (Ind) houtskool; *mang—,* koolbranden; sinds OJ 305 vervangen door hebben.

haṛb (Ind) fijn hakken, spec. v. vlees; *—an:* OJ 353.2a.2; z o *habhab.*

harhar; z o *Kayu —.*

haṛng (Ind) houtskool; vervangt sinds OJ 305 het OB *harañi.*

Hari (Skt) een v d namen voor Wiṣṇu; sinds OJ 352 in de *çapatha: aiçānya —.*

Harisman (Skt?); OJ 352: *adhikaraṇa krānta —.*

haṛp (Ind) 1) voor; z. naar voren begeven; z. voorstellen aan; *hyaṛp:* OB 351.7b.2; *ang—:* OJ 441; 902.

haṛtak (Ind) katjang idjau; C1 No. 3115 (z o No. 3112); 002.2a.4: 2b.3; 104.2a.4; 5; 209.4b.6; gemeten in *guñja,* éénmaal in *raga;* z o *atak I.*

harwatan (Ind); bet ond; 003; 004.2a.1, misschien een plaatsnaam; z o *rwat, rot.*

haryan (Ind) pisangblad; OJ 305.3b 3.

haryang (Ind) de 2e dag der *ṣaḍwāra:* in 109 hoogst verdacht.

Hasar (Ind); *banwa di —:* 003.3a3b.2.; *hyang api di —:* 3a.4-5; een *dorp* schatplichtig aan *Turuñan.*

hasba (Skt *açwa)* paard; *tangkalik di —:* paardenfokken (001; 202; 204); in 101.1.8: *tangkalik di haçwa;* z o *açwa; rakryan —; nāyakan —, samgat — (asba, hasba).*

hasĕp (Ind) wierook ; *—asĕpang ;* 302.4a 6 (ond) ; OJ 305.6a.2 ; 352.3a.3 : *asp-aspan.*

hastacāpāla (Skt) misdadiger door daden (met de hand) „hard slaan" OJ 303.2.6. (onder de delicten).

hatĕp (Ind) dak ; OJ 305 9a.2 ; *pa—* OJ 305.6b.3.

hatur (Ind) 1) regelen ; ordenen ; 2) aanbieden ; *—an :* 351.7a.2 : i.e. reeks dieren (!) waarbij de karbouw ontbreekt ; *—ang,* passim ; *humatur,* pas-sim ; *maka—i :* OJ 552.3b.4 ; *mang—akna :* OJ 305.7b.5 ; z o *suhun ; uliḥ I ; uparata.*

hawal (Ind) ; *—an,* verblijfplaats : OB 351.6b.1.

hawang ; z o *Air —.*

hawu ; z o *sasar —.*

hayam (Ind) hoen ; vaak in reeksen, bv. OJ 303.4.5 ; 305.3b.4 ; OJ 352.3a. 6 ; OJ 435.5a 3 : *tan palakwana — ; pang—an(a) :* OJ 357.2b.3 ; *— alas* (boshoen) : OJ 303.4.6.

hayap (Ind) een godheid aanroepen ; in ed ond ; *pang—an :* OJ 303.4.7.

hayu (Ind) goed ; mooi ; het gebruik van stamwooord en afl in de ed verre van duidelijk ; — OJ 303.3.6. : *tan pintana — ; haywahaywan,* bep offers in een tempel ; *yaywin* (?) : 302.3a 4, ond ; *pama— :* OJ 303.3.9 ; T III 342 : offers by tempelfeest ; *uma — :* OJ 352.4a.3 ; *mama — :* OJ 352.4a.5 ; *ama — :* OJ 357.4a 5 (corr) ; later frequent ; z o *ayu, pikayu, hala —.*

haywa (Ind) dat niet (vetatief) ; OJ 305.4b.3 ; 5b.4.

hduk (Ind) de vezel v d suikerpalm (aren) ; Mal. idjuk. zijnde de beste dak-bedekking ; in de text 110.1b.2 staat *lampuran kduk,* maar kan gelezen worden (het is een latere copie) : *lampuran — ; pang—an(ya) :* OJ 352. 5b.1 ; z o *kduk.*

hena bet afl onz ; in 201 : 3× ; *z o tri* 1.

hĕntwa (Ind) ; in 302.2b.5 ; 3a.1.2.3.4.5 ; 304.1b.2 ; 4b.3. In 304.4a.4 ; 6 : *hĕnto :* jongere schrijfwijze voor *tua,* q.v. ; in 302.4b 1 : zowel : *twa* als *twa hĕntwa !*

Hĕpu, z o *Air —.*

Her I, z o *Air.*

her II (Ind) ; chef zijn over ; *ng—akĕn māsa :* OJ 1011.6a.1. Hetzelfde als OB *ser, saiḥ,* enz ; NJ pangeran ; vgl *air haji,* VN diss 96 nt. 14 ; verder in de Rechtsboeken, bv. Kutara Agama (1918) art. 78, alaku mang— = onbevoegd als heer optreden.

hetan (Ind ?) afl bet onz ; slechts 202.2a 1 ; 204.1b.6 inzake : *pangrotĕn ;* ontbreekt in 203.

hetu (Ind) aanleiding ; oorzaak ; — sinds 001 ; *maka— :* uit hoofde van ;

naar aanleiding van : sinds OJ 305.

hidĕp (Ind) voelen ; ondervinden ; bedoelen ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

hilir (Ind) bet in ed onz. Slechts in 005.8 : *pa— : sambar masanga — bras guñja 3 mas ñaling 1.*

Hiliran (Ind) ; pln in 209.5a.4 (*z o Buwuṇ daḷm*).

hĭna (Skt) slecht ; ongelukkig ; ellendig. Sinds OJ 352 in de *çapatha.*

hingan (Ind) grens ; *—an :* OJ 305.6b.2 ; *—ang ;* 207.2a.1 ; *maka— :* OJ 303. 2.3 (3×).

hingga (Ind) grens ; tot aan : *—nang :* 302.4a.4 ; in 207.1a.2 : *mingga lokan pulu paryyuk 2* (verdacht en ond).

hĭr (Ind) slepen ; doch in ed ond ; *pĕ—ana :* OJ 305.3b.4 ; *z o ir.*

hiru (Ind) ; *ka—an,* slechts in : *Padang —,* als grens van *Saḍungan,* 101.1.4.

hita (Skt) goed ; nuttig ; *sa— ni manaḥnya,* naar hartelust : OJ 303.4.4 ; 353. 3a.2.

hitamanaḥ (Skt van : *hita* + *manaḥ?);* slechts in 003.2b.5 : *kunang yan ada —da mahadiri pswangan gusali di thāni sanghyang di Turuñan pirak ku 1 pamyutña.*

hitip (Ind) aanbranden; aanbakken ; aankoeken ; *—an ;* aanbrandsel, aan-koeksel ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

hlam (hlang) (Ind) later ; later steeds ; voor alle toekomst ; sinds OJ 355.

hlar (Ind) vleugel ; OJ 435.5b.1 : *tan palakwana — ning hayam itik ;* echter in OB *pa(ng)—* + afl, die aan *pakṣa* = vleugel, partij, aansluiten : *(pa—:* OJ 352.3a.6 ; *pang— watu :* OJ 352.3b.1 ; *pa—yan :* 107.1b.5 ; *pang— yan :* 005.6 ; 207.2a.2. ; *z o ubhayadharma.*

hlas (Ind) het hart (kernhout) v een boom ; 002.2a.4 : *— lunak camalagi ;* z o *työs.*

hni (Ind) zand ; in ed bet onz ; slechts OB 304.4a.3 : *kaanumanan kakasihĕn di — banwa di Bantiran* (plaatsnaam ?).

hnu I (Ind) blijven ; 110.1b.4 : *apan — syuruḥ hyang Tahinuni.*

hnu II (Ind) gaan : OJ 303.3.6. : *— — ; —bwayang :* rondgaan (of : heen en weer gaan) : OJ 305.8a.4.

höb (Ind) schaduw ; *ang—i :* OJ 357 (corr) ; later frequent.

hoka (Ind) kind ; alleen 301.3b.4 (verdacht) ; z o *wka,* dat echter als „kind" eerst in OJ 435.5b.1 voorkomt, doch reeds eerder in *Air wka.*

höm (Ind) vergaderen, samen bespreken ; *pa—an :* vergaderzaal : OJ 305.9a. 2 ; 357.3a.3 ; soms ook *pahman* geschreven.

homa I (Skt) offer (vgl Stutt Kr p. 48) ; *pa—(a)n :* 305.9a.2.

Homa II (Skt) ; OJ 351 : *sg prataya lali pu — ;* OJ 352 : *sg pasuk ganti dyaḥ — ;* OJ 353 : *sg tbusan dyaḥ —* (een Bd function).

hop (Ind) bet onb ; —*an :* in belastingreeksen (zeer frequent in OJO!) OJ 352.2a.2.

höt (hět) (Ind) nauw ; eng (te kort) ; OJ 355.1.6.

Hṛdaya (Skt) ; OJ 356 : *mpungkwing Udayālaya ḍ.ā.* —.

hṛt (Ind) beletten ; verhinderen ; —*ĕn :* OJ 305.5b.3 ; 7a.1.

hru (Ind) richting ; situatie(?) ; OJ 305.7b.5 : *amalaku wulwawulwaning* —.

huběng (Ind) bet in ed ond ; slechts : *pang— :* OB 304.5a.1 (de zeer belangrijke loci T II 343 : kuměl II, en T II 545 : dangsil, geven nog niet voldoende oplossing, doch bewijzen wel, dat pangubengan een bep. altaar voor offers is).

hujus (Ind) bet onz (regelen ?) ; slechts —*yan :* 110.1b.3 : *sumambaḥ aku — puriḥña di hyang tahinuni.*

huḷn (Ind) bet onz ; slechts *pang—* in OJ 303.4.4. : *tan —a.*

huḷr (Ind) worm ; sinds OJ 352.6b.6 soms in de *çapatha,* bv. 404.4b.4 ; 505. 5b ; 811.4b.5 *(ulö).*

huḷs (Ind) bedekken, bekleden ; een uiterlijke vorm geven ; in ed ond ; OJ 303.3.1 : *tan pang—a ;* OJ 305.3a.3 : *a(ng)— ;* 3b.4 : *tan pang—ana.*

hulu (Ind) 1) lett. hoofd ; *da—* boven, hoger dan :, bv —*n bukit :* 102.1b.2 ; 5 ;*kada* —, naar boven, omhoog, z o *jalan, tba ; akada—an (sa—) :* 438 ; 439 ; 440 ; 1008 passim ; 2) fig. hoofd, chef : z o — *kayu ; — lapu ; — sambaḥ ; — skar ; — warak ; — wungkuk ; pang—(kṛtya).*

hulu kayu (Ind) houtvester ; een centraal vorstelijk ambtenaar, doch die ook als lid van het dorpsbestuur kan optreden : — *luhur :* 003.3a.3 ; — *ñjalan :* 406.4a ; 408.1b ; 2b ; 3a ; *sa— ; sa— — ; makasa— — :* staande onder een ; *pa—nyan :* 202-204.

hulu lapu (Ind) dorpsfunction ; 301.3b.4 *(banwa Bharu) ;* z o *lapu.*

hulu sambaḥ (Ind) opziener over heiligdommen : 005.14 ; 104.2a.5 ; 2b.5 ; 6 ; 3a.1 ; 107.1b.2 ; 2b.6.

hulu skar (Ind) een tempelfunction ? OJ 507.5b.6 *(Air tabar) ;* vgl Pbc in TBG 58, 466.

hulu warak (Ind) = *hulu arak* chef over processies, orkesten ; onz OB 106. 3a.5 ; OJ 352.4b.2. (T III 715 : luwarak).

hulu wungkuk (Ind) chef over de gebochelden : OJ 356 ; 407.4a. : *makasopāna ;* in 6b.1 : in de ministerlijst.

hulun (Ind) slaaf, komt in de oudere ed meestal in twee reeksen bezittingen voor : 1e die belast worden *(duduk) ;* 2e bij de erfenisverdeling ; z o *kangçabhājana ;* in OJ 435. 5b.4 ; 6 in een uitvoerige regeling ; *ka—an* OJ 305.6b.3, vgl Casp PI 1, 83-86 ; *ma— :* 005.14.

hulun dang (Ind) tempelslaaf ; (slaaf v d godheid) ; 005.14 ; in OJ 905 heet *Basuki* (= Besakih) *desa* — ; in OJ 906 : *desa hilalula :* vgl *dewadāsa.*

hulun haji (Ind) vorstelijke slaaf ; OJ 303.4.7.

huma (Ind) nat rijstveld ; vaak : — *parlak padang mmal* in de erfenisverdeling ; komen meestal aan *Hyang Tanda* als *tmuan* (bijdrage) : 001 ; 005 ; 007 ; 107. In 104 aan de *nāyaka ;* 108 ; 302 : + *raggapña maruhani katahwan di ya,* (ond) ; *mar— :* 102.1b.4 : *tumaku — mangrawi ;* 104.3b 2 : — *mangrawi ;* sinds OJ 352 vervangen door : *sawaḥ.*

hundan (Ind) een kleine wilde eend (taling) ; 004.3a.3 : als offer *(palaspas caru 1 — arukud) ;* z o *marundan.*

huñjěm (Ind) bet onz ; —*an :* bep klasse lieden, welker dochters men volgens latere oorkonden niet mag huwen ; in OJ 352.3a.3 : *brahmawangça-santāna —, kalula makarin, jātaka haji* (vgl Stutt OS 253 ; Korn Ad 13.29).

huru (Ind) meten (rijst, enz) ; z o *ser pang—an.*

hurup (Ind) (af)wisselen ; —*an,* bij afwisseling, om beurten ; 003.2.3 ; *pa(ng)—angña :* 209.5a.4 (ond).

husir (Ind) uitwijken „réfugier" ; *ang—* (OJ), gevlucht, verhuisd naar ; *musirang* (OB) gevlucht, verhuisd naar ; z o *ungsir.*

hutang (Ind) schuld ; *pa—an :* 105.2a.2 ; enz.

hutāçana (Skt) vuur ; een der *pañcadhātu ;* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

huwak (Ind) loslaten ; slechts : *mang—ĕn :* OJ 305.3b.2 (ond) ; Vgl vooral : TI 246 : huwak, aldaar : pĕgat (h)uwakan ; en Goris, Bali's hoogtijden : TBG 73 (1933) p.436 sqq. ; z o *wuhak.*

huwus (Ind) volledig ; voltooid ; reeds ; OJ 305.10a.4 ; OJ 431 3a.6.

hyang I (Ind) geest ; God ; godheid ; *ka—an ; mar— ; paka—an ; par—an :* z o *punta — ; sanghyang ;* zie verder onder : *api ; Bangkyang siděm, Bangkyang sidi ; Bukit tunggal ; Caranti ; Dharma II ; Isung ; Karimama ; Padmaka ; Slat II, Tahinuni, Tanda II ; Tonta ; Air — ; Tumpu — ; Jung —, Batu — ;* z o *bhaṭāra.*

hyang II (Ind) verzoeken ; sinds 302 ; *a(ng)— ; ma(ng)— ; pa(ng)—.*

hyun (Ind) begeerte ; wens ; *a— ;* sinds OJ 303.

ibĕng (Ind) lawaai, gedruis maken ; *pibĕngĕnya :* 102.16.6.

Ibus (Ind) ; OJ 352.5b.3 : *si — (Baturan).*

icchā (Skt) wens ; verlangen ; verzoek ; OJ 305.5a.5 ; 435.7a.5 ; 441.6a.2 ; 446.6b.5 ; 662.5a.4.

ida (Ind) Z.Ed, etc : gebruikt als pron. pers. subst., 3e pers voor godheden,

vorsten en hoge ambtenaren. Wordt in OJ vervangen door : *sira*. Het Sas sida is de nog levend bestaande tussenvorm ! ; z o *da, ḍang*.

iděr (Ind) rondgaan ; *m—* : 208.1b.1.2 ; *um—ana* + *i* : OJ 901.5a.2 ; vgl Korn Ad 18.

idiḥ (idhiḥ) (Ind) verzoeken ; *m— ; mang— ; pang— ;* in OJ 302.2b.6 : *ang—*.

Iding (Ind) ; 208.1b.1 ; 702.4a.3 : — *tarangga* (grens v *Cintamani ;* nog steeds ten O.v Kintamani).

ihatra (Skt) hier ; sinds OJ 356 in de *çapatha*.

ikā (Ind) die, dat ; sinds OJ 303 ; ook *ika-ng*, sinds OJ 305.

ikat (ikět) (Ind) weven ; sinds 001 *mang—*, in een reeks met kleine varianten : —, *mangnīla, mamangkudu, marundan, nāyakan buru ;* 002 : + *tapa haji, tambangan, ser pasar, ḷbḷb ;* 003-004 : + *makambing, masampi ;* 005 : + *tuhañ jawa, buruburwan, tapa haji, tambang, tangkalik manuk,* waarop volgt *mangharañi,* etc. ; voor 105, z o *salupika ;* voor 107 z o *cadar ; pang— :* OJ 352.2a.3 : — *mangnīla, pamangkudu, acadar ; in— :* OJ 357.3b.2.

ilala (Ind) opeisen, vorderen (VN diss 10-19 ; spec. 14) *k— ; ak— ; kelala ; parakelala ; kelalanya ; kinilalanya ; kumilala ; mang— ; mangelala ; pak—*.

ilik (Ind) afkeer ; afschuw ; tegenzin ; in OJ 356, 1 : *sakenilikan* (in de *çapatha)*.

ilu (Ind) volgen ; OJ : *—a ; —aknanya ; um—akna ; m— ; m—akna ;* OB 101.2.6 : *kam—an ;* OJ : *pang—akna*.

imbuḥ (Ind) toenemen ; toevoegen ; *in—an :* OJ 305.8b.5 ; OJ 352.2a.2.

inak (Ind) ; hoewel de bet van enak (Mal) bekend is, geven de loci in OB moeilijkheden : 003.1b.4 : *kunang kabakatyanña mar—a air hawang hajalanan, hajalanan kabakatyanña* („voor zijn genoegen gaan reizen" ?) ; 304.4a.2 : *apan ya pang—yan dyana kagih ida, jaha ya nistura ghya twa ida tamyu mān, jaha ida peḍita mametpetin di amahĕn me di inuman kapwa kahantusan ida taḍahĕn sayathāçaktin banwa (kapwa sama takyĕnĕn ida jhāng, sambungyan papanimtim sang ratu, paḍa)* etc ; ook hier is sprake van voedsel (eten en drinken) geven aan ambtenaren op tournée, doch de text is mij niet overal even duidelijk !

indaḥ (Ind) openingswoord v d *çapatha* (Ju : wees genadig, verwaardig U) ; sinds OJ 352.

inḍit I (Ind) brengen, dragen, opleveren ; *—an :* 005.8 : — *kṛtyan hagupura çrahyañña hulu kayu wanua*.

inḍit II (Ind) beslag (leggen) : — : OJ 602.6a.6 : *tan kna — tan katibana wuluwulu ; pang—ana :* OJ 353.2b.5 ; vgl Korn Ad 27.

Indra (Skt) ; een Hindu godheid ; sinds OJ 352 in de *çapatha,* als 1e der 4 *lokapāla (z o Basawa ; Surendra I)*.

Indrapura (Skt) in 006 ; 210 : *ida hyang Bukit Tunggal paradayan —* ; 006 : 1b.5 : *marumaḥ ditu di— ;* 1b.6 ; 2a.4 : *bañjar di — ;* 507, 555 : *karāman —*. Vermeld in : 209.5a.4 ; 702.3a.1 ; waarschijnlijk dicht bij het huidige Tetadjun (Oost-Buleleng).

Induja (Skt) ; OJ 353 : *adhi kāraṇa krānta —* ; OJ 355 id.

ingĕt (Ind) herinneren ; *—an :* 201.1b.4 ; *in—(a) :* 201.1b.5 ; *mengĕta :* OJ 305.4b.5. *kengĕtakna :* 305.9a.4 ; 453.3b.1 ; *—yaña,* 304.4b.2.

ingū (Ind) fokken ; sinds OJ 303 ; *ang— ; in— ; ingwa-ingwan*.

inum (Ind) drinken ; *—an :* 106.3a.2 ; 304.4a.2 ; *ang—a :* OJ 901.5a.2 (Korn Ad 18).

ipu (Ind) zorg ; moeite ; kommer ; *epu* constant in Jayapangus ed ; *kepwan :* 302 2b.6 ; 351.6a.5.

ir (Ind) slepen ; *mang—a :* OJ 352.2a.4 : — *bahan ing lañcang, banawa ; z o hīr*.

Ir akunang (Ind) ; 003 : — *tring* (grens v *Turuñan)*.

irikā (Ind) loc. v *ikā :* sinds OJ 303 ; ook in de datum : — *diwasa*.

iring (Ind) volgen ; *in— :* OJ 305.2a.5.

irit (Ind) weinig ; schaars ; zuinig ; *p—an :* 106.3a.2.

isi (Ind) inhoud ; vullen ; — ; *—ña ; —n kampil ; ana ; —nyanña ; um—ana ; m—nin ; mang— ; mang—ana ; pang— ;* in OJ 305.5b.2 : *sesi ning gusali ; z o kampil ; karuṇḍung*.

isung I (Ind) bet onb ; z o *(hyang) Isung II*.

Isung II (Ind) *Hyang —* : OJ 357 ; wellicht een berg ; als grens v *Jung hyang*.

Īçwara (Skt) 1) de Heere : 2) spec voor Çīwa (in de trias : *Wiṣṇu—Brahma) ;* sinds OJ 352 in de *çapatha : bāyabya —*.

iti (Skt) aldus (inquit).

itik (Ind) eend ; OJ 303.4.5 ; 305.3b.4 ; 4a.5 (in reeksen) ; OJ 435.5b.1.

ityewamādi (Skt) enzovoort(s).

iwak (Ind) 1) toespijs bij de rijst ; 2) vlees ; vis ; vervangt OB *be ; —an :* OJ 305.4b.2.

iwö (Ind) fokken ; kweken ; sinds OJ 305 ; *—n ; angiwyö* (3b.1) ; *in— ; kewön(?) ; pang— ; pangiwyö*.

iwu (Ind) duizendtal ; OJ 353 : *limang —*.

ja (Ind) waar ; wanneer ; als ; — *twa yan :* 004.2b.5 ; 3a.1 ; — *twa to :* 004. 3a.4 (2×) ; 5 ; z o *jaha* en *ghya*.

Jaddhara (Skt) ; 210, 301, 302 : *cakṣu Wijayakrānta (tuha) —;* 303 : *pituha* —; 352 ; 353 ; *samgat mañumbul —.*

jadi (Ind) gebeuren ; worden ; tot iets worden ; — : 201.1b.2 ; 3 ; 2.2 ; *ka—an,* wat volgens adat „tot iets geworden is" ; in OB „bestemd voor" ; vooral bij de erfenisverdeling, frequent ; *mang—ang,* veroorzaken : 351. 6a.5 : *yata — sakit kepwan di ya ; ping—ang :* 302.2b.6 ; *—ña sakit kepwañña.* In OJ vervangen door *dadi.*

jagat (Skt) de geschapen wereld ; deze wereld ; sinds OJ 356 soms in de *çapatha.*

Jagul (Ind) ; OJ 352.5b.4 : si — *(Baturan).*

jaha (Ind) waar ?, waar ; hoe zou ? 304 (passim) ; *z o ja.*

jahit (Ind) kleren maken ; (aanéén) naaien ; gevolgd door : *kajang* of *wastra ; mang— (kajang) :* 105.2a.4 ; *ang—(kajang)* OJ 433.2a.5 ; 3a.2 ; 434.2a.4 ; 2b.5 ; *pang—an (wastra) :* OJ 433.2b.3 ; 3a.1 ; 434.2a.6-2b.1 (2×) ; 2b.3.

jaja (Ind) koekjes, alleen in de uitdrukking : *matuluang* — (001.1b.5 ; 006. 1b.5) ; *z o tulu ;* in OJ (sinds 305) vevangen door : *manisan.*

jakan (Ind) koken ; *pang—yan,* 001.12.b4 ; 107.2a.5 ; *z o lmang ; pulu ; pang—ĕn :* 304.4b.1.

jala (Skt) 1) water ; 2) een der *pañcadhātu ;* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Jalalingga (Skt) ; 003.2b.4 : *guha mangurug —;* dichtbij *Turuñan,* doch thans niet meer bekend.

Jalatīrtha (Skt) ; een Çw gria of kluizenarij : OJ 305, 404.

jalan (Ind) 1) weg ; 2) onderweg ; de term *: anak atar — katba kadahulu :* 001 ; 106(2×) ; in 107 en 207 : + *abhyāgata* (gast) ; bet mensen, die in groepjes onderweg zijn, de bergen tussen Noord- en Zuid-Bali oversteken ; voor hen moet er een *satra* (hospitium) zijn, of anders moet het dorp voor hun nachtverblijf en eten zorgen ; het zijn dezelfde rondreizenden, o.a. handelslieden, die nu nog op Bali pangalu heten ; in 003-004 een kleine variant ; *z o atar ; satra ; ha—an ha—an :* 003.1b.4-5 ; *—ang :* 104.2a 5 : *an āda pamli, pamahenda hulu sambaḥ —ña : — angĕn :* 102.1b.4 : *tibaña — anak mangdirus* (ond) ; *maka— :* OB 351. 6a.3 ; *z o dalan* (OJ).

jalan air (Ind) ; 005 grens v *Hyang Karimama.*

jalu I (Ind) man ; manlijk ; sinds OJ 303 de weergave van OB : *maruhani ;* bv. *haji sa — strī* = OB *haji luhur* + *haji maruhani.* Sinds OJ 352 ook : *laki.*

Jalu II (Ind) ; 210 : *pangurang di Pangkaja tuha —.*

Jalu III (Ind) vermoedelijk een andere naam v d rivier *Pakrisan :* OJ 462 : *haji lumāhing* — (inscriptie Gn. Kawi bij Tampak siring).

Jamang (Ind) ; OB 351 : *mañ.ā.l —.*

jhāng (Ind) allen (NB : makedjang uit *maka* + *jhāng).*

Jangga (Skt) OB 351 : *prakula — (Julaḥ).*

janma (Skt) geboorte ; *mang— :* herboren worden ; *pang— :* het wedergeboren worden ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Janusadhu (Skt) ; 209 : *sang ratu çrī — Warmadewa.*

japa (Skt) prevelgebed ; in ed veelal : *a— —:* OJ 507.4a.5 ; *pang— —:* OJ 305.8b.5.

Japura ; z o Wijayapura.

jātaka (Skt) een bep geestelijke function (Stutt TBG 74, 86 sqq. ; afw Casp INI, p. 57-58) ; 209.5a.1 ; — *haji :* OJ 352.3a.4.

Jatikarma (Skt) ; OJ 305.1b.2 : *hulu kayu — (Air hawang).*

Jatine (Skt ?) ; OJ 305 : *paramadhyastha adhikaraṇa pura —.*

jawa I (Ind) bet onz (volgens Korn Ad 24 : pluimvee ; onder de function frequent een *tuhañ* of *nāyakañ* —) ; *pa— :* OJ 305.4a.4 ; vgl Bug Mak djaba = vogelkooi, duivenhok (Mal Daj djebak ; djabak = NB, NJ djĕbag ; val, knip).

Jawa II (Skt) het eiland Java ; OJ 357.2a.1.

Jawang (Ind) ; OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan).*

jawu (Ind) bet onz ; volgens Bal zegslieden = Mal djauh ; OB *joḥ ;* OJ *doḥ* = ver ; — —: OJ 305.7a.1 : *tan tibana — —* :„mits zij niet (zeer) ver gaan".

jayapatra (Skt) acte v koninklijk-rechterlijke uitspraak) ; 201.2.4 : *surat —; z o jaya song ; likhitapatra.*

jaya song (Skt + Ind) acte v koninklijk-rechterlijke uitspraak ; OJ 556.2b. 3 : — ; 1b.5 ; 2b.2 : *sanghyang ajña haji* — ; cf OJO CS 16 = 19.1b.3 ; 2a.1 ; *z o jayapatra, likhitapatra.*

jĕmĕk (Ind) een handvol ; bv. van rijst of specerijen ; *ma— :* 004.2b.5.

Jendra (Skt) ; OB 351 : *di Ñuran panundun — (Julaḥ).*

Jĕngul z o Bukit —.

Jĕruk manis (Ind) ; 208.1b.2 ; 702.4a.4 : grens v *Cintamani ;* thans dichtbij Kintamani : Djeruk masem.

Jinakara (Skt) ; OJ 356 : *sg tapahaji —;* OJ 402 ; 404 : *senāpati baḷm bunut pu —; z o Dinakara.*

jinang (Ind) rijstschuur (NB : de grootste soort, dus groter dan glebeg en klumpu ; op 6 pilaren ; er onder slaapgelegenheid ; de eigenlijke schuur heeft een deur) ; in reeksen van gebouwen : 106.1b.4 ; 207.2a.2 ; *z o panti ; durung ; lumbung.*

jīwakāla (Skt) levensduur; levenstijd; sinds OJ 352 in de *çapatha: sa—*, „zolang hij leeft".

jngan (Ind) bet onb; doch vermoedelijk „verbonden met" (Mal dengan); 002: 1b.2: *bangunan — angan hyang api;* 005.4: *wangunan partapanan dihyang karimama — angan hyang api;* 206.1a.6: *— angan hyang api;* 351.6b.1: *me di bhāyan bisti —ña, hawalan, turunan, tarahan.*

joḥ (Ind) ver; *di —:* 005.15; *—an:* 351.6a.4; *ha—an:* 005.17: Sinds OJ 305 vervangen door *doḥ.*

jro (Ind) 1) binnen; 2) spec. binnen het paleis; 3) paleis; sinds OJ 305 staande formule: *ring pakirakirān i — makabehan.*

jua (juya) (Ind) slechts; OJ 357 (of aldaar corrupt voor *juga ya).*

juang (Ind) nemen, wegnemen; *—yan:* 006.1b.6; *mang—in:* 003; 004.2a.4; *pang—an: 006.2a.1.*

judan (Ind) bet onz; slechts: 004.3b.1: *yan — pamakadana.*

juga (Ind) 1) alleen, slechts; 2) ook; OB: 302.3a.1; OJ 303.4.3; enz:

jukung (Ind) boot met „vlerken" (katir); 104.3b.3.

Julaḥ (Ind) het huidige Djulah, tussen Sembiran (waar de platen bewaard worden) en de kust (Oost-Buleleng); 104; 201; 209; 409; 621; in 702.3a.1: *wong ring wintang raṇu adagang mare Lĕs, Paminggir, Buhuṇḍaḷm, —.*

juligara (Skt: *jalagraha;* metselaar; vgl *undahagi batu);* 107.2a.4; *pun randa, kaicaka —, mamukul (pamukul?) prakāra;* 104.2b.3: *pañuligaran,* belasting(cijns) voor metselwerk (steenbouw).

juling (Ind) bet onb; z o *Air hajuling.*

julud (Ind) bet onz; prostitueé??; OJ 353.3a.4: *raṇḍyan, —, ṛgĕp, babini.*

juluk (Ind) lans met vlaggetje (vaandel); bet in ed ond; *par—:* 209.4b.6; 351.6b.4: *upaḥ —.*

julung wangi (Ind) n v d 9e *wuku.*

jumpung (Ind) bet onb (ook Korn Ad 17 nt. 124 „onverklaard"); slechts in 110.1b.2 :*anak banua di Tamblingan, makaha—, — wiṣṇawa.*

Jung hyang (Ind), in OJ 357 constant voor: *ujung hyang,* het tegenwoordige Udjung bij Karang Asem.

Jungut (Ind); 208.1b.4: grens v *Cintamani.*

jurang (Ind) ravijn; OJ, vervangt OB: *ruang;* sinds OJ 305 (4a.2).

juru (Ind? of v Skt *guru?*); 209.4b.2: *— di Kadhuran;* 4b.4: *— di Kadhuran makapatang —;* OJ 409.7b.6: *makatlung —;* OJ 305. 9a.4: *ka—an;* z o *— balyan, lampuran; mangjahit kajang; — ñuam, pande, tunggal, wadwa, wanyaga (= banyaga).*

juru balyan (Ind) medicijn-meester; OJ 303.2.12: *ka—.*

juru mangjahit(an) kajang (Ind); 202.1b.2; 203.1b.2; 204.1b.2; 433.4a.2: *samgat —;* z o *jahit.*

juru ñuam (Ind) chef over de jongeren; in een reeks: 105.1b.5; 2a.6.

juru pande (Ind) opzichter over de smeden; 106.3a.5.

juru tunggal (Ind) een function; in een reeks: 105.1b.5; 2a.6.

juru wadwa (Ind + Skt) chef over de troepen: officier; sinds 305: een Çw function; z o *wadwa haji.* Soms *samgat —.*

juru wanyaga (Ind + Skt) chef over de kooplieden; in een reeks 105.1b.5; 2a.6;vgl Korn Ad 31; z o *banyaga.*

jyaiṣṭha (Skt) n v d 11e maand.

kabayan (Ind) dorpsfunction; 109.1b.4; 203.1b.2; OJ 355.1.3; *rāma —:* OJ 303.1.2 (twee); OJ 305.1b.2 (zes); OJ 352.1b.2; *— arga:* OJ 804.1b.3; *— gosti:* OJ 621.3a. 3; 6; *— ñoman:* 804.1b.3; *— tngaḥ:* 804.1b.3; *—tuwa;* 804.1b.3; Vgl Korn Ad 18, 24.

kabeḥ (Ind) allen; 201.3.7 (?); OJ 305.7b.3; 431.3a.5: *—an:* OJ 303.3.4; 431.3a.5-6; *—yan:* 209. 5a.4; *kinabehan:* OJ 305.2a.1; *ma—an:* OJ 303.4.11; 305 enz.

kabon (Ind) tuin; slechts in 101.17: *— buluhan;* gewoonlijk: *kbuan.*

kadaḥ (Ind) bet onb; —: OJ 352.3a.2: *citrakāra, sulpika, wḍa manik, parawangan — baritu; pa—ĕn:* 302.4b.1: *tani baryyan — pabungsiran.* Volgens Bal gissing zou het in OJ 352 glas, dus glasblazer kunnen bet.

kadahulu (Ind) de term: *anak(atar) jalan katba* — betekent: mensen, die de bergen tussen N. en Z. Bali oversteken: z o *jalan.*

kadan (Ind) bet onz; wel verwant met *ada;* misschien: „situatie"; sinds 005.4 frequent; *kyadan* „tot situatie geworden"?: 201.1a.1; *pa—;* 209.4b; 5; 304.2a.1; 351.6b.3; *pamaka—:* 209.4b.6. 5a..1; z o *ada, adan:*

kadi (Ind) zoals; evenals; alsof; sinds: OJ 305.

kadung (Ind) maat v *tuak;* OB 351.6b.4.

Kadhuran (Ind? Skt?) 1) 209.4b.2; 4: *juru di — (Julaḥ);* OJ 621.2a,1: *karāman i Julaḥ —;* 2) OJ 666.4b.2: *thani —:* grens v *Burwan ?.*

kadya (Ind) bergwaarts; (in) de bergrichting; z o *daya II.*

kadyangga (Ind + Skt) zoals (volgt): vooral in opsommingen en reeksen; OJ 305.6a.5; 435.7a.5.

Kahyun (Ind); OJ 355: *rāma kabayan mangaran ḍ.ā. —(Bwahan).*

kaicaka (Skt); vgl PW II 296 s.v. *kīcaka;* in ed toneelspeler, wellicht maskerspeler; slechts: 107.2a.4; vgl VN KOB 445: *mangigal kīcaka si Paluk.*

kajang (Ind) kleren (thans NB: bepaalde lijkwaden): 105.2a.4; 202-204; 434; z o *jahit, wastra.*

kaki (Ind) grootvader; eerwaarde (v een geestelijke); OJ 352.4a.4: *guru —, guru nini;* 353.3b.5: *dewatā —;* OJ 354.3: *— sangsāra;* in OJ 356. Z. 6: *ra —.*

kakulapatyan (Skt); OJ 305.7a.3: grens v *Bwahan;* z o *kulapati.*

kāla I (Skt) tijd (tijdstip; termijn): 102.1b.5: *tkan prāpta —ña kimatiña;* 107.1b.4: *yathāña —ñan samaḥ ya tua satra;* OJ 305.3a.2; 4a.2; 5a.2; *— pitung,* z o *pitung.*

Kāla II (Skt); de doodsgod, enz. *(bhaṭāra —,* en dergl); z o *mṛtyu; Mahākāla;* sinds OJ 352 in *çapatha: paççima —.*

kālāntara (Skt) 1) tussentijd; verloop v tijd; uitstel; (op) een andere tijd; OJ 352.5a.4; 2) een tusentijdsfeest; opp.: *māgha mahānawamī;* z o *antara.*

kalapa (Ind) klapper (boom; vrucht) C1 968; OJ 353.2a.4; — *kiring* = copra.

kalasa (Ind?) mat; z o *Batu mangalasa.*

kali (Ind) in ed gracht; kanaal; greppel; z o *kalyan.*

kaliḥ (Ind) 1) twee; OJ 303.5.3; 2) en; OJ 305.2a.5; *kinalihan:* OJ 352. 4a. 2.

kaliwon (Ind) n v d 5e dag der *Pañcawāra;* in 109 hoogst verdacht; z o *lyu.*

Kalkalan (Ind); 208.1b.6; 702.4a.5-6: grens v *Cintamani.*

kalula (misschien v Skt *kula*) huisgenoot, in huis geboren bediende (?); huisbediende; huisslaaf (?); —: in een reeks functionarissen en beroepen: 105.1b.4; 2a.6; *—n anak:* 104.3b.1; *—n dang:* 005.14; 104.3a.5; *ma—; mar—.* Voor enkele loci in OJO geeft Casp de gissing afk v Skt *kulāla,* pottebakker. Mak Bug „onafscheidelijk", zoals bv een heer en zijn huisslaaf.

kalung (Ind) halssieraad (-keten; -snoer; collier); *ma—:* OJ 305.3a.4.

kalyan (Ind) goot? greppel; OB 304.5a.5; z o *kali.*

kāma I (Skt) liefde; OJ 623: *trigaṇa dharma + artha + —.*

Kāma II (Skt) de Liefdes-God; sinds OJ 352 in *çapatha: nairiti —.*

Kāmaja (Skt); 003-005 *mañ.ājñā* 1: —.

kamatan (Ind) bet ond; OJ 305.9a.4: *yapwan asing —;* z o *amat.*

kambang I (Ind) bet onz; enig bouwsel: muur?; dam?; vijver?; 209.5a. 2: *lod pasiwwan, tambak, parigi, pagĕr —; ma—:* 006.1b.5: *ma-kuta — dpa* 6 *tkapañña;* NJ: kambengan = dam.

kambang II (Ind) bloem; OJ 357.3b.5: *— kṣaṇika mwang kāla pitung;* z o *kṣaṇika; pitung.*

kambing (Ind) geit; in de reeks belaste dieren; z o *karāmbo; buru (mamuru);* verder: 104.2a.5: *— rukud* 1; 107.3a.1; 351.7a.2; *ma—:* geitenfokken: 003.1b.5; 004.1b.4; (na de reeks: *mangikat).*

kamiri (Ind) kemiri, C1 No. 165: sinds OJ 357 (corr) onder de verboden bomen; vervangt OB *tingkir.*

kamodi, z o *Batu —.*

kampil (Ind) een gevlochten tas; 006.2a.3: *pangisin —;* OJ 303.3.11: id.; *isin —:* OJ 305.6a.4; z o *karuṇḍung.*

kampit (Ind) bet onz; OJ 305.3b.3 in een reeks wapens en messen; *kris —, łukay;* vgl Stutt INI A. 2b.18: *kris, —, gulumi;* en T III 778: sv. lampit.

kamu(-ng) (Ind) gijlieden; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

kanakan (Ind), z o *anak I.*

kanang (Ind) bet onz; *kanangyangña* in OB 304.5b.1; afl v *kĕnang,* z. herinneren, past niet goed.

kañcang (Ind) bet onz; *pa—:* OB 304.4b.6; een betere gissing lijkt: *palañcañg,* z o *lañcang.*

kaṇḍang (Ind) stal; kraal; hok; OJ 303.4.7; *pa—;* OJ 305.3a.2.

Kandara (Skt?): OJ 352; 353: *senāpati Mañiringin dyaḥ —;* OJ 305: *senāpati Dinganga dyaḥ —(makasopāna);* OJ 356: *senāpati Kuturan dyaḥ —.*

kangin (Ind) (het) Oost(en); *dang —:* 004.2a.4; z o *wetan.*

kangça (Skt: *kangsa*) een soort brons; in OB, OJ etc. ook wel *gangsa;* ook gebruikt voor het metaal voor gong's, enz.; z o *—bhājana.*

kangçabhājana (Skt) bronzen vaatwerk; z o *kangça;* in de reeks bezittingen, opgesomd bij erfenisverdeling: *mās, pirak, —, tāmbrabhājana, hulun rbwang, karāmbo sampi, mūlyan māsaka 4 alapan marhantuangña;* sinds 001 (varr).

kantang (Ind) tot aan; grens; *ma—:* OB 351.7a.1; OJ 305.5a.3; OJ 352. 2a.6.

Kanyā(-bhāwanā) (Skt) verblijfplaats v een Çw geestelijke en raadsheer; OJ 305: *ḍ.ā. Widyut.*

Kapaha, z o *Air —.*

kapanwak (Ind) tuak-tapper; slechts in OB 304.4b.6; zie *twak.*

kapas (vgl Skt *karpāsa)* katoen (Cl no. 1964); 002.2a.1: *batun — 1;* 2a.4. (in een reeks handelsproducten); 104.2a.3-4.

kapir (Ind) vruchtwol van de kapok-boom (Cl no. 1538), gebruikt als vulsel van kussens en matrassen; in een reeks handelswaren; 002.2a.4: *kapas, bnang, —.*

Kapundung (Ind) OJ 352.5b.4 : *si — (Baturan).*

kapwa (Ind) allen ; samen ; (te)gelijk ; 302.2b.5 ; 304.1b.6 ; 4a.3 ; 305, enz.

Kāramas (Ind) ; 304 : *tulisang karaṇa pura (= adhikaraṇa wijayapura!) — di pasamuhanda jhāng.*

karāmbo (Ind) karbouw ; komt in de oudere ed meestal in twee reeksen voor ; 1e *(me tani) dudukyan (hulun) —, sāmpi, besara, kambing, culung sukĕr, buru babi, pañcayan, dakĕr puruḥ, asu* (met varianten) ; 2e bij erfenisverdeling ; z o *uparata, kangçabhājana ;* in 107.3a.1 : *pangalapan — cadang(?) baisara, sampi, kambing culung,* z o *sampi.*

karaṇa (Skt) ; slechts in 110.1b.2, en 209.5a.1, alwaar het ongeveer gelijk is aan *adhikaraṇa,* dat sinds 210 regelmatig voorkomt.

karandaga afl, bet onz ; in OJ 352.5a.5 : maat v dakbedekking : *wlit* 100 —.

karang (Ind) klip ; z o *taban —.*

karangka (vgl Skt *ḍhakka* = a large sacred building) ; ommuurd (?) gebouw ; kapel(?) ; OJ 305.9a.2 : OJ 355.3a.4.

karapa (Ind) sprokkelen ; oprapen(?) ; inzamelen ? vgl *rapa-rapa ; ma—* OJ 352.4b.3 ;—*na :* OJ 357.4a.1 (corr).

kārata (Ind ?) „blinkend" (?) ; opp *sapuhan ;* OJ 352.5a.4-5 : *pirak* — (2×).

karĕt (Ind) afschijnsel, bliksemflits ; slechts in : *kyarĕt kilap :* 102.1b.6 : „getroffen door de bliksem" ; z o *ṭida.*

Karimana (Ind) naam v d (hoofd-)godheid v het dorp *Simpat bunut ;* 005 passim.

karin (Ind) immers ; toch ; nl. ; in OJ 305.4b.4 : —*an* (bet onz) : z o *makarin.*

Kārtta (Skt) ; 210 ; 301 : *da dhikāra di panglapuan di Bṛṣābha tuha —.*

kārtika (Skt) n v d 4e maand.

karu (Ind) halve klapperdop als maat ; spec van *bras.*

karuḥ (Ind) (het) West(en) ; sinds OJ 303 vervangen door : *kulwan.*

karun (Ind) bet in ed onz ; niet „en" ; slechts in 002.2a.4 : *kulit — gĕṇḍang :* huiden bestemd voor (?) trommels.

Karuṇa (Skt) ; 210 : *ida di wadihati tuha —.*

karuṇḍung, mand ; *pangisin —:* 003.3b.5 ; OJ 305.5a.1 ; *sambar —:* 104. 2a.1 ; *di ha —:* 104.2a.2 ; *tani pakadan —:* 304.5a.1 ; *sambar dwang —:* OB 351.6a.3 ; *mangruṇḍung :* 003.3b.5 ; *tan pangaruṇḍung :* OJ 352. 2a.5 ; z o *kampil.*

karung (Ind) manl. varken ; beer ; 210.3.4 : *taruḥ — ;* z o *taruḥ.*

kāruṇya (Skt) medelijden ; OJ 305.2a.2 : — *siḥ sambeganira.*

kārya (Skt) verplicht werk ; offerfeest ; enz ; *ma— :* OJ 305. 5b.1 ; 7b.1 ; *pa— : OJ 305.5a.3.*

karyu (Ind) boshen ; 108.1b.4 ; 302.3a.6 ; 4b.1.

kāsang (Ind) zak ; tas ; OJ 352.4a.4.

kasiḥ I z o *siḥ.*

Kasiḥ II ; OB 351 : *sg tahantaku pu —.*

*kasumbha (*Skt *kusumbha)* saffloer : le de plant (Cl No. 792) ; 2e de rode verfstof hiervan ; OJ 303.3.1 ; 305.4b (2×) ; 8b.2 ; 351.6b.5.

Kasurihan (Ind) ; 006 : *ruang —* : grens v *Indrapura ;* z o *suriḥ.*

kataḥ (Ind) bekend, vermaard ; slechts : *—inyan :* OB 210.2b.2 : *syuruḥda — dini di Bali* (volgt lijst van ministers) ; „wat door HED bevolen werd, werd algemeen bekend gesteld door ....."

katba (Ind v *tba*) ; de term : *anak (atar) jalan — kadahulu* betekent : de bergen tussen N. en Z. Bali oversteken ; z o *jalan.*

Kati (Ind) ; 110.1b.3 : function *Tamblingan.*

katiḥ (Ind) één stuks, spec. van bamboe ; in 004.3a.1-2 : *maha— di hadiri :* één stuks per persoon.

Kawadhi (Skt ?) ; OJ 352 ; 353 : *sg mangirengiren wandami —.*

kāyastha (Skt) schrijver, „clerc" (v een dorp), vgl Jolly RS 134 ; 135 ; OB 351.5b.6 z o *aṣṭakāya.*

Kayop (Kayup) (Ind) ; OJ 305.2a.5 : *senāpati Kuturan dyaḥ — :* OB 351. 7b.2 : *senāpati tunggalan dyaḥ —.*

kayu (Ind) 1) hout ; 2) boom ; ad 1) z o *laku langkah* ; ad 2) z o — *larangan ;* verder : 102.1b.6 : *labuḥ manek* — (z o *ṭida*) ; OJ 305.7a.4 : *kahaḍang angalap — agĕḍai, salwiraning— ri thāninya, mapakna gawayĕn parahu, —āning mangrājakārya, mwang —anya ring antara kunang*

Kayu harhar (Ind) ; thans A'a, niet ver v Kintamani ; 206 : grens v *Air miḥ.*

kayu larangan (Ind) „verboden", d.w.z. aan de vorst voorbehouden, bomen, die alleen bij privilegie omgehakt mogen worden ; sinds OB 304.5a.5 ; vgl VSC RVB 207 ; in OJ 357.4a.4 (corr) : *kamiri, bodhi, mundah (= mĕndö ?), skar kuning.*

Kayup, z o *Kayop.*

kbuan (kbwan) (Ind) tuin ; OJ 305.7a.5 ; 9a.2 ; —*ĕn :* id.8a.2 ; 8b.2 ; enz. ; z o *kabon.* In OJ 352 : *kĕbwan :* 1b.4 ; 4a.1 ; *cakṣu —:* 2b.5 ; 5a.5 (2×).

kḍi (Ind) bet onz : óf 1) hermaphrodiet ; eunuch (?) ; 202.2a.3 = 203.2a. 1-2 ; in OJ 352.2a.3 in een zeer lange reeks : *pawalyan, kahyangan, ser —, mahābantĕn, ḷbĕḷb, ser pasar, tambangan, salaran, hopan, enz ;* z o *pand(h)ar ;* 2) óf = kedai „winkel ; verkooploods".

kḍik (Ind) weinig, 'n beetje ; OJ 305.2b.2 : *samangkana —nya ri thāninya ;* 5a.4 : *sakweḥ— ni sawungnya ;* 5b.4 : *i kweḥ — ni dṛbya nikang krāngan.*

kdis (Ind) vogel ; OB 351.7a.3 : *manuk —.*

Kḍisan (Ind) 1) dorp aan het Baturmeer : OJ 303 (passim) ; 554 (passim) ; 602.3b.1 ; 4b.2 ; 628 (als grens van *Udanapatya ;* = no. 3 ?) 2) dorp in de omgeving v Mantring en Susut Bangli : 666 ; 3) dorp in omgeving v *Bukaçrī, Halang batang, Langkan,* enz., als grens v *Basang āra :* 801.

kduk (Ind) slechts in 110.1b.2 : *lampuran —;* het zou een schrijffout kunnen zijn voor *(lampuran) hduk,* en dan een function voor de idjuk, d.i. de vezel v d aren (suikerpalm) zijn ; z o *lampur ; hduk.*

kěkěr (Ind) insluiten ; omgrenzen ; *sa—an :* OJ 305.8a.5 (al het ingesloten gebied).

kěkěs (Ind) ? bet in ed onz ; *pa— :* OB 304.4b.6 (of : *pakikis ?).*

Kembat (Ind) ; OJ 356 : *sg juru wadwa ḍ.ā. —.*

Kesantěn (v Skt *kesara)* OJ 305 : *juru waḍwā ḍ.ā.— ;* id. OJ 351 (Çw) ; OJ 355 (Çw).

Kesara (Skt manen) ; 1) 110.1b.3 : function *Tamblingan ;* 2) OJ 355 : *rāma kabayan mangaran ḍ.ā. — (Bwahan).*

Kesaragra (Skt) ; 302 : *samgat yajña ḍ.ā.— (Çw) ;* z o. *Kesantěn.*

Kesarī (Skt leeuw ; paard) ; 103.A.4 : *Çrī — ;* B.13 (Skt) — *Warma(dewa).*

Keçawa (Skt langharig ; spec. Wiṣṇu ; Kṛṣṇa) ; 1) 106 ; 108 ; 110 ; 201 : *mañ.ā.2 ;* 107 : *mañ.ā.4 ;* 2) 209.4b.3-4 : *pratikāya (Julaḥ) :*

Kestatade (?) ; 209.4b.3 : *aṣṭakāya — (Julaḥ).*

kětěng (Ind) — ; bet onb ; misschien = NJ katang-katang : kreupelhout, struikgewas ; wildernis ; ± prairie ; OJ 352.2a.2 : — in een reeks belastingen ; tussen *paburu* en *tangkalik ;* vgl ook Cl no. 2223.

kětikan bet en afl onz ; slechts : 004.3a.5 : *kunang pamakadan sahayan padang lut, — matunggal* (mogelijk v Skt *ghaṭikā,* uur ; tijdstip ? ; vgl. Mal. ketika).

kidul (Ind) Zuid ; sinds OJ 305.

kiha (Ind) ; komt slechts in 001 voor *(z o yumu).* Wegens de parallelplaatsen moet het „oud" betekenen. Wellicht hangt het samen met Jav woorden als : kaki, ki, kyayi, en dergl. De varianten luiden : *kumpi, sanāt.*

kikir (Ind) vijl ; *wuryaning —:* „spoor, zichtbaar resultaat v d vijl" = wapen ; z o *wuri ;* OJ 305.4a.2 ; 3.

kikis (Ind) wand of muur v bamboe ; hetzij v een dorp, hetzij v een huis ; OJ 305.9a.2-3, z o *tawing ; pa— :* OB 304.4b.6 (of : *pakěkěs ?).*

kilan (Ind) bep aantal (thans 6 stuks) v bepaalde offers, zoals ketipat, enz. ; OJ 352.5b.5.

kilat (Ind) bliksem ; slechts in 102.1b.6 : *kyarět —,* getroffen door een bliksemflits, z o *ṭida.*

kingking (Ind) bedroefd ; bezorgd over ; *kumingking :* OJ 352.2a.1 ; 436.2a.2.

Kiñjalka (Skt meeldraad, spec. v d lotus) ; OJ 356. *sg makarun ḍ.ā. —.*

kinsan (Ind) voorlopig verblijven ; logeren ; *panginsanin :* OB 304.4a.1.

kira-kira (Ind) beraadslagen ; *pa—n,* vergadering ; OB 304.1b.2 ; vervangt daarna OB *pasamūhan ;* sinds OJ 305 regelmatig.

kirab (Ind) ; in NB ten toon spreiden, schitteren met ; *pa— :* OJ 353.3a.4 (bet onz).

kiraṇa (Skt) lichtstraal ; glans ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Kirāta (Skt) ; 104.1b.2 : *karakṣayan — (Julaḥ).*

kiring (Ind) droog ; *kalapa* — (= copra) : OJ 353.2a.4.

kita (Ind) U, gij (plur.) ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

kitiran (Ind) duif ; tortel ? ; Skt *tittira* is echter patrijs ; OJ 303.4.6 (in een reeks vogels).

kleça (Skt) kwaal ; plaag ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Kling (Skt : *Kalingga*) 1) n v een volk aan de Koromandelkust : tussen de rivieren *Mahānadī* en *Godāwarī ;* 2) n v die landstreek ; 3) met name in de edicten van Erlanggha, bv. OJO Br 58.V°.14-15 ; OJO Br 59.V°. 15-16 ; OJO Br 64,R°.28 ; *pa— :* OJ 305.7a.2 : *mwang tan paweha —, prabhoṇdi ;* vgl voorlopig Korn Ad 15, 29 (de loci uit latere edicten worden hier dus nog niet geciteerd).

klung (Ind) bet onz ; slechts : *ka—an,* in een reeks heiligdommen en gewijde gebouwen : z o *wihāra ;* 304.5a.5 : *kajadyan kalyan tanaḥ hyang sima — padmak kmitan ;* mogelijk verwant met klungah (T II 284).

kmit (Ind) bewaken, spec. de heffingen ; vele afl : *—an ; —anang ;* OJ *—ěn ; kum(ě)mit ;* OJ *a— ;* OJ *a—an ; ma—.*

kna (Ind) iets oplopen, ondervinden ; raken (geraakt worden) ; treffen (getroffen worden) ; zeer frequent ; vele afl : *—yang ; ka—n : ka— —n ; kaknenyan ; mapa— ; pa—yang ; pra—n.*

knoḥ (Ind) gewis, juist ; gepast ; bruikbaar (in NB ook : denken) ; OJ 305. 2b.2.

knugan (Ind) bet onz 002.3b.1 ; *nāyakan snāhan —* ; vgl de muziekinstrumenten : kenuk, kenok, kenong.

kon (Ind) bevelen ; in 104.3b.3 : *kinwā(nña)* (plaat afgebroken) ; 108.2a.6 ; 302.4b.4 : id. ; *kinonakĕn :* OJ 305.3a.5 ; 8b.1 ; 9a.4 ; *pa—:* OJ 305.2a. 2 ; 5 ; 352.1b.5.

Konong (Ind) ; 301.5a.5 : *syuratang anak di kāraṇa Wijayapura —.*

krama (Skt) gang van zaken ; wijze van doen ; vastgestelde regel ; z o *siddha ; yathā—.*

Kramana (Skt) ; 303 : *likhitapatra —.*

krāngan (Ind) kinderlozen ; verdeeld in : a) weduw(naar) : *mabalu, mawalu,* OJ *sahing ;* b) alleenstaanden : *ampung,* OJ *tumpur ; z o uparata ; buruktanaḥ ; krangyan,* getroffen door de belasting op *krāngan :* 104.2b.5 ; 3a. 5 ;*tan —a :* OJ 353.3b.1 ; z o *ser —.*

Kriddhi (Skt ?) ; 104.1b.2 : *dhikāra — (Julaḥ).*

kris (Ind) kris ; OJ 305.3a.3 ; z o *Pakrisan.*

krodha (Skt) toorn ; boosheid ; woede ; sinds OJ 352 in de *çapatha : agneya —.*

kṛṣṇa (Skt) 1) zwart ; 2) de donkere maandhelft (= *—pakṣa).*

kṛtaçuddhi (Skt) volkomen afgedaan ; „endgültig" geregeld ; OJ 355.2.5.

Kṛtiman (Skt) ; OJ 353 : *tinulusaking mañ.ā. ri wuntat —* ; OJ 356 : *mañ.ā i hulu —.*

Kṛttārtha (Skt) ; OB 351 : *sg. mangirengiren wadāni —.*

kṛtya (Skt), z o *yathā— ;* taak, spec. verplicht werk voor de vorst ; 101.1. 5-6 ;— *ampung :* 104.2a.1 ; *—n angan :* 101.1.3 ; *—n haǧupura :* 005.8 ; *—n tdhas :* 101.1.3.

kryān (Ind) ambtstitel ; 209.4a.2 : *ḍang — ser pasar ;* z o *rakryān.*

kṣaṇika (Skt), voor een ogenblik ; *kambang — mwang kāla pituŋ ;* OJ 357. 3b.5 (corr) ; 624.4b.2 ; 625.4b.1 : 633.5b.6 ; 8 ; 6a.1-2 ; 1011.7a.5 :

kṣaya I (Skt) verlies ; vernieling, enz ; *a— :* in dezelfde bet ; 302.2b.6.

kṣaya II (Skt) woonruimte, woonplaats ; slechts in : *ūna— :* gebrek (tekort) aan woonplaats (305.1b.4).

kṣina (Skt *kṣīṇa*) verwoest ; verzwakt ; — : 101.1.2 ; in 104.1b.3 ; 105.1b.2 : *a—,* in dezelfde bet.

kṣiti (Skt), aarde 1) in tegenstelling met water (of zee) ; in dien zin : een der *pañcadhātu ;* 2) in tegenstelling met hemellichamen ; sinds OJ 352 : in de *çapatha.*

ku (Ind) pron. suffix 1e pers. ; bv. *syuruḥ—, pircintayang—, pyuṇyanang— ; z o aku.*

kuda (Ind) paard ; — *lanang,* hengst ; — *wadwan,* merrie (z o *ghori*) ; OJ 305.2b.4 ; 5 ; 3a.1 ; 5 ; 3b.1-2 ; 3b.5 ; 4a.1 ; 3.

kudu ? (Ind), z o *udu.*

kudur (Ind) volgens de Casp. voorwerp, waarin de macht van de godheid aanwezig is ; z o *udu ; makudur.*

kulaǧotra (Skt) familie en geslacht ; sinds OJ 352 in de *çapatha : sa—.*

kulang-kaling (Ind) draaien ; wentelen ; wisselen ; tourneren ; *nāyakan makarun —:* 101 ; 104-8 ; 110 ; in OJ 625.5a.4 : *kapwa wijin — isunga pangdidingnya sabhaga abwatthaji rwang bhaga* (nopens sawah's).

kulapati (Skt) familiehoofd ; onder de dorpsbestuurders : z o *kakulapatyan.*

kulasambandha (Skt) familie en verwanten ; sinds OJ 356 in de *çapatha : sa—.*

kulawu (Ind) n v d 28e *wuku.*

kulit (Ind) huid ; 002.2a.4 : — *karun gĕṇḍang me hlas lunak camalagi ;* gemeten in *lambar* (vellen) ; OJ 303.3.3 : — *ning sapi — ning wḍus, bakal ning rangin.*

Kulit byu (Ind) n v een berg bij het Baturmeer, de huidige Gn. Abang ; OJ 305.6b.1 : *madewaçraya i sanghyang wukir —* ; 7a.4 : *hinganya kidul i punggu —* ; 8b.5 : *munggaha i bhaṭāra —* ; 626. Za.2 : *hinganya kulwan tarub ing bukit byu ; z o byu ; Tuluk byu.*

Kulit wwi (Ind) ; 003 : grens van *Turuñan ;* is *wwi* = ubi (Cl No. 1306) ?

kuluma (Skt ?) zekere rivier- of meervis ; OJ 305.6a.4 ; 602.2a.6 ; 3a.5.

kulumbigi (Ind) een onderdeel v het dodenfeest ; variërend naar streek en stand ; z o *baligi ; pangulumbigyan :* in een reeks, bv. 102.1b.5 enz. ; z o *wihāra.*

Kulup I (Ind) ; 210 : *senāpati Daḷm bunut tuha —.*

Kulup II (Ind) ; OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan).*

Kulup bok (Ind) ; 210 : *mañ.ā.tngaḥ ida kumpi, tuha —* ; 301 : *mañ.ā.* 2, *tuha —.*

kulwan (Ind) het Westen ; vervangt sinds OJ 303 het OB *karuḥ ;* bv : OJ 305.7a.3 ; OJ 303.2.3 : *angulwan ;* OJ 357.1b.4 : *kulon, hangulon.*

kumpi (Ind) oud ; oudere ; oudste ; ouderling (vgl senator, senior, presbyteros, enz) zowel „overgrootvader" als titel van oudere dorpsbestuurders ; wordt, evenals *kaki,* etc ook weergegeven met *pitāmaha,* q.v. ; vertaald met *sanāt ;* z o *yumu.* De zuiver genealogische waarde staat niet vast ; zowel in het Jav als het Mal, Sund en Sas variëren de waarden der benamingen van voorouders boven de 3e graad ; vgl. in die talen : *anggas, buyut,* enz. Vgl G AO p.200, sub 6 ; 208, sub 6 ; 212, sub 6. In 001 is — de titel v d *nāyakan makarun* en v d *senāpati danda,* terwijl aldaar (z o *yumu) kiha* gebruikt wordt, waar — verwacht werd !

kunang I (Ind) echter ; maar ; sinds 003.

Kunang II (Ind) ; 003-004 : *kumpi —;* dorpsbestuurder van *Turuñan.*

kuñcang I (Ind) schudden; schokken, wegslingeren ; treffen ; sinds OJ 352 een enkele maal in de *çapatha : —ĕn ing mahāroga ;* ook bv. 356 ; 404.

Kuñcang II (Ind) ; 301.3b.4 : *hulu lapu — (Banwa Bharu).*

Kuṇḍungan (Ind) 105 : *anak marbuat thaji di —;* 431.5b. 2 : *mwang thāni ning — i Basang hara :* verder aldaar passim.

kuning (Ind) geel ; in de afl voorkomende in 004 bet het „geel maken", met gele zalf insmeren : *kumamuningin :* 004.2b.1 ; *mangamuningin :* 004. 2b. 2 ; *manguningin :* 004.2b.1.

kuningan (Ind) thans de 12e *wuku ;* in 109 hoogst verdacht.

Kuñit (Ind) curcuma (Cl No. 1096) ; 1) 208.1b.3 ; 702.4a.5 ; grens van *Cintamani,* thans pura ring gunung —; 2) 1011. 8b.6 : *kali ring —,* grens van *Tamblingan.*

Kupa (Skt ?) ; OJ 352.5b.4 : *si — (Baturan).*

kupang (Ind) een zekere munt, muntwaarde ; NB kepeng, keteng ; in OB, OJ vaak afgekort : *ku.*

kupina (Skt *kaupīna* 1) genitaliën ; 2) lendekleed) ; 304.4a.1 : *ma—.*

kuping (Ind) ; OJ 352 ; 353 ; 355 ; 356 : *cakṣu karaṇa krānta —.*

kurang (Ind), *z* o *pangurang.*

kurantil (Ind) n v d 4e *wuku.*

kuras (Ind) bet onz ; slechts *pa—an :* 104.3b.1 : *tuhun suruhanña mamriḥ — papatrakasihan pasamayan, pamuhakyan, sakraman majĕngan di kuta, ya patkapangña.* Men vergelijke de ond citaten T III 491, sv wurang uit Wariga en Usada ; Mngkb kureh = d kost zoeken.

kurĕn (Ind) huisgezin ; *di ha—,* per gezin.

kuru (Ind) mager ; uitgeput ; OJ 357 : *awu(k)kuru.*

kuru wlut, (Ind) n v d 17e *wuku.*

kurug (Ind) borstkleed ; OB 305.3a.3.

Kuçala (Skt) ; gria of kluizenarij v e Bd geestelijke en raadsheer ; OJ 305 : *sireng — : ḍ.ā. Manggopaya.*

kuta (Skt *kuṭa, kūṭa)* versterkte stad; veste; vesting; 002: — *di banwa Bharu;* heet in 403 : *karāman ;* 303.3.9 : — *i Cading ;* 209.4b.3 : *ḍanghwang banigrama lamatan —;* 351.5b.1 *: makahalamatan — me makadhikāra, sahaya lamatan —;* 351.6b.1,id. ; *ma—* 003 : *papan macandana makmit —, mamantilan prakāra ;* 004. id. ; 006 : *tua kabakatyañña —, makambang dpa 6 tkapañña papatulungan bilang tandaga 1 tarub ; makaha —:* 104. 1b.2 ; 3013b.3 ; 351.6b.2 ; *pa— :* 303.3.10 : *tan — ing thāni*

salen ; z o *—rāja, dharma— ;* Korn Ad 10 : „hoofddorp der banuwa" *(Julaḥ).*

Kutarāja (Skt) ; 103.A.5(?).

Kuting (Ind) ; 302 : *senāpati Kuturan dyaḥ —.*

Kutur (Ind) kapokboom (NB : kutuh ; Cl No. 1538) ; in ed slechts als pln ; 201.3.6 ; 454.3a.5 ; 807.3a.2 (2×) ; 3.

Kuturan (Ind) *senāpati —* ; sinds 302 frequent ; moet in de omgeving v Padang-baai gelegen hebben.

Kuwera (Skt) God van rijkdom ; sinds OJ 352 in de *çapatha,* als 4e der 4 *lokapāla.*

kuwu (Ind) 1) veldhut ; 2) gehucht (dochterstichting v een reeds bestaand dorp bij een nieuwe ontginning) ; *a— :* OJ 305.6b.5 ; In OJ 357 (corr), 3b.4 : *kuhukuhu.*

kuyur (Ind) een meervis ; 004.2b.4.

kwaḥ (Ind) veel; *sa—* allen ; sinds OJ 303 ; ook *a—* (bv. OJ 305) ; *z* o *kḍik.*

kwan, z o *kon.*

kya (Ind) 1) gebruikt bij voc. of „vriendelijke" imperat. (adhortatief) ; NB ke ; 2) locatief element in *ke-ne ; ke-to ;* OB 351.6a.6 : *to — angluhanña. (?)*

labuḥ (Ind) vallen ; slechts in 102.1b.6 : *kiṭidaña — manek kayu* ; die een gewelddadige dood is gestorven, (zcals) vallen, bij het klimmen in een boom (enz.).

ladug (Ind) bet onb ; slechts in 104.2b.4 : *tambaḥ par— mā* 2.

lāga (Ind) 1) wedstrijd („potlatch") ; 2) inzet ; speelgeld ; spec. v hanengevechten ; *—n leran :* 104.2b.1.

lāgad (Ind) onz: in 001.2a.2 *undahagi rumaḥ, — pasar ;* in OJ 624 3a.1: — *rwang ri tapa haji ;* echter in OJ 635.5b.5 : *lāga ning rwang, lāga ning sawngan* (z o *lāga*). In Sas bet (lĕ) lagan, een platte tafel van bamboelatten; *— pasar* zou dus misschien markttafel kunnen bet., als nog in alle warongs gebruikt.

lagi (lāgi) bet in OB onduidelijk : a) in datering : *di çaka — di potthagi ājñā :* 003 ; 004 ; b) *— simbaḥ anak kasamaḥ :* 005.2 ; *— tyawan bunin :* 104.1b.3 ; *— byarĕn hulu sambaḥ :* 107.1b.2 ; 304.1b.3 : *sangkayan — ta dĕngĕr di sang ratu pracāran to banwa di bantiran makahabanwa ;* OJ 305.1b.5 *:haywahaywan saknakranya ring —;* 4b.5 : *kunang i Turuñan mengta ri purbwasthitinya ring —; ki — ña :* in de datering, gevolgd door *potthagi* (varr) : 001, 002, 006, 104, 107, 108 ; door *samohan :* 201, 209, 210, 302, 351.

laġna (Skt *nagna*) naakt : OB 304.4a.1.

lakĕt (Ind) kleven ; —*an,* kleefrijst ; aldus OJ 436.2a.4 : — *bang,— hirĕng.*

laki (Ind) man(lijk) ; vervangt sinds OJ 352 het OB *maruani* (naast *jalu*).

laku (Ind) 1) gaan ; — *an :* 004.3a.2 : *di — ulihan : — ang ;* 003.3b.4-5 ; 302. 2b.6 ; *lumaku :* 102.1b.1 ; 110.1b.5 ; 302.4a.3 ; 2) vragen, verzoeken ; *ma — a :* OJ 305.3b.4 ; *ama —* OJ 305.7b.5 ; *pa— :* OJ passim ; *pa—ana :* OJ 305.3b.5 ; *pama—an :* OJ 305.3a.2 ; 7a.1 ; z o *—langkah.*

laku langkaḥ (Ind) vaste term in alle OB ed voor het verslepen van hout en bamboe : — *kayu tringtihing.*

lalana (Skt) z. vermeien ; z. verstrooien ; troosten, opvrolijken ; OJ 305.2b.3.

lali (Ind) 1) vergeten ; 2) spelen ; 3) „spelen met" = er op na houden ; verplegen ; fokken ; in 106.3a.3-4 : *tani kasiddhan — nyan simaña marburu :* niet mogen vergeten worden (de grenzen van) het jachtgebied.

Lalita (Skt) ; 209 : *da(dhikāra) panglapuan di Wwit tuha —.*

lama (Ind) oud, van oudsher ; *ma —* OJ 305.2a.1 ; OJ 353.1b.2.

lamak (Ind) een maat v gekookte rijst, wellicht een portie op een *ron* (suikerpalm-blad) ; 209.4b.5 ; 6 ; 351.6b.3 ; *pang—yan :* 304.4b.5 : *tani pasyapyan, tani pasaputyan, tani ronyan, tani —.*

lamata (Ind) bet onz ; afl misschien van *l̥ta* = OJO l̥ca (NB kakletjan = hanengevecht); 105.1b.4; 2a.5 ; *—n:* 209.4b.3; 351.5b.6; *makaha—n kuta :* 351.5b.5 ; z o *suriḥ ; lamsu, l̥bl̥b, l̥ca.*

lambar (Ind) „blad" als hulptelwoord voor matten ; gevlochten wanden ; klapperbladen, enz.

lampur (Ind) bet onz : *—an :* een lagere (verm. d orps)functionaris : — *bungsu :* 004.2b.5 ; 3a.1 ; *ser tunggalan — :* 006:1b.2 ; — *Kduk :* 110.1b.2 ; in OJ 625.5a.3 : *juru — ; z o hduk ; lapu.*

lamsu (Ind) bet onz ; een bep function, vaak naast *lamata ;* 105.1b.4 ; 2a.5 ; *—an :* 005.17 ; *partapanan — ; mang — an :* 101.2.3 ; *pa—an :* 104.3b.2 ; z o *suriḥ.*

lamwang (Ind) bet onz ; *mang — :* OB 304.1b.6 : onaangename dingen zeggen(?)

lanang (Ind) man ; manlijk ; sinds OJ 305 ; bv.3b.2 : *kuda —, kuda wadwan.*

lañcang (Ind) boot zonder zeilen ; dikwijls : *bantilan, — parahu,* open loodsen, boten en prauwen ; *pa— :* OB 304.4b.6 ; z o *cakcak ; sambo.*

lañcaran (Ind) "plat etensbord" (Pig 231a) ; in OJ 305.5a.5 als maat voor gekookte rijst.

landap (Ind) scherp : OJ 357.3a.5 : — *panaha* (het scherpen v pijlen).

landĕp (Ind), n v d 2e *wuku.*

laṇḍyan (Ind) afl bet onz (bet = laṇḍeyan : krisheft ; lansschacht, klopt niet) ; OJ 352.3a.5.

langgĕng (Ind) standvastig, blijvend ; vastgelegd ; OJ 303.2.1 : — a.

langghana (Skt), z o *ājñā —.*

langit (Ind) hemel ; z o *Air Malangit.*

Langkā (Skt) ; OB 351 : *mañ ā.2 —.*

langkaḥ (Ind) gaan, spec. : *laku —,* q.v.

Langkir I (Ind) ; 107 : *mañ.ā.2 —.*

langkir II (Ind), n v d 13e *wuku.*

langit (?). (Ind) bet onz ; z o *Air halangsit.*

lantang (Ind) lang (lengte) ; 209.5a.2 ; in OJ vervangen door : *pañjang.*

lapu (Ind) aangifte doen ; rapporteren —: 201.1b.2 ; 3 (ond) ; *hulu —:* 301. 3b.4 (dorpsfunction) ; *pang —an,* gerechtshof a) centraal v d vorst, zetelt in 001-004 ; 006 ; 101 ; 104-108 te *Singhamandawa ;* zonder *S.* vermeld in : 209 ; 210 ; 351 ; b) de locale, staande onder een *senāpati.* Merkwaardig is : 633.13a.4 : *tĕhĕr āngisyani hutang — mwang turunturun bakatbakat ;* z o *lampuran.*

lara (Ind) ziek ; ziekte ; kommer ; ellende ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

larang (Ind) verbieden ; *mang—in :* 101.1.6 ; *linarangan :* OJ 353.3a.3 ; *salinarangan :* OJ 303.4.8 ; z o *kayu —an.*

larib (Ind) vluchten ; *ma — :* 304.1b.6.

laryan (Ind) bet onz, een bouwsel ; *larya — :* OJ 353.2b.1 ; 2b.5.

Lasa (Ind) ; 206 : grens v *satra di Air miḥ.*

latay (Ind) aardworm (NB jelati) ; in de *çapatha :* OJ 352 ; 404 ; 811.

latĕng (Ind) brandnetel (Cl No. 2343) ; slechts in plaatsnamen : *Air —* (OJ 357) ; *—an* (OJ 508).

lawai (Ind) draad, garen ; OJ 303.2.4 ; 305.3a.3.

lawang (Ind) poort : *pamuka — : z o buka ; — an :* OJ 902.1a.1 : *hangarĕp —.*

lawas I (Ind) geleding v bamboe ; indeling van dorpen of wijken ; OJ 352.3b. 2 ; 4a.1.

lawas II (Ind) lang ; langdurig ; OJ 352.3b.3: *—an :* de duur van ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

layar (Ind) zeil ; *ka—an :* OJ 305.4b.2 : ing *mahānawamī, mang pli —* (ond).

lbā (Ind) uitgestrektheid ; omvang ; sinds OJ 305 zeer frequent : *samangkana — ni parimaṇḍala.*

ḷbḷb (Ind) bet onz (NB: scheidsrechter bij hanengevechten): 002.2a.3: 202.2a.2; 203.2a.3; 305.5b.4; 352.2a.3 *z o lamata, ḷca.*

lbur, ook *ḷbur* (Ind) bet ond (NB 1) smelten; 2) verwoesten 3) vgl misschien ook Mal pelabur = portie, rantsoen; *pa—:* OJ 352.1b.6: *atĕhĕr ning mikul ikang — mare japura; mulyan —*: 104.2a.2; OJ 352.2a.5; in 002.2b.2: *sambar mas mulyan — mā 2 tani pañambarn ka cading;* 3) voetwaswater in 003.2b.2: *pangdulur air —.*

Ḷca (Ind); OJ 352; 353: *samgat juru wadwa ḍ.ā — z o lamata; ḷbḷb.*

lekha (Skt) lijn (regel) v schrift; op schrift brengen; OJ 305.10a.1: *tinulisakning —*; OJ 406.9a (id); *pa—:* 446.3b.2.

len (Ind) 1) ander; — 102.1b.5: *di kasimayan banwa —;* 109.2a.5: *pangukingukiy —*; 2) en verder; 304.3a.5: *wnang pangalapĕn po arnak — puñcar surangña; sa—:* sinds OJ 303 frequent: *thāni.*

Lĕnga jati (Ind + Skt); OJ 357: grens v *Jung hyang; z o lnga.*

lengget (Ind) bet in ed onzeker (NB glans penis); in 201: 3×; *z o tri I.*

leran (Ind) weg?; slechts in 104.2b.1: *lagan — mā 1 lagan sawung ku* 1; in 305.7a.3: grens v *Er Hawang; z o nāyaka —.*

li (Ind) bet onz; een geldmaat; slechts 005.9: *blindaraḥ — 1 watu* 1.

Lijong (Ind); 201.3.5; 621.5a.5: grens van *Julaḥ.*

likhitapatra (Skt) het op een koperplaat geschreven kon. edict: OJ 303.5.8; *z o jayapatra; jaya song;* vgl VN diss p.32-33.nt.2.: *ripta.*

Likut (Ind); OJ 352.5b.4: n v een sawah *(Baturan).*

Lilit (Ind); OB 351: *di Widatar hulu kayu tuha — (Julaḥ).*

lima (Ind) vijf; 104.2b.3: *la—; maka—ng*: 109.2a.1; OJ 352.2b.1.

Linggaja (Skt); OJ 355: *samgat mangirengiren wandami —;* OJ 356: *mpungkwing Dharmārya wandami —.*

linggis (Ind) breekijzer; koevoet; OJ 305.3a.3.

Liñjongan (Ind) 302.4a.4 (een der dorpen „*Buru*" naast *Bayung, Bunar,* enz).

lintaḥ (Ind) bloedzuiger; enkele malen in de *çapatha:* OJ 305.10a.3; OJ 352.6b.6; verder bv.404; 505; 811.

lipĕt (Ind) terug (keren), enz; *—angĕn:* 104.1b.4; *linipĕtang:* 209.4a.3; *ka—an:* 209.4a.3; *ka—ĕn:* 351.7a.3.

liput (Ind) bedekken; omsingelen; enz; sinds OJ 352 in de *çapatha —ĕn ing kleça.*

ḷkas (Ind) beginnen; uitvoeren; handelen; iets in toepassing brengen; —: OJ 406.2a.; — —: OJ 435.7a.4; *lumkas:* OJ 305.3a. 2(ond).

Lkḷk (Ind) 304.5a.4: grens v *Bantiran.*

lmaḥ (Ind) grond; grondgebied; sinds OJ 305 frequent; *pa—an:* OJ 355.1.6; *a—:* OJ 357.4a.2-3; *maka—*, id.; *maka—;* vgl VSC RVB 204.

lmang (Ind) nacht; syn. *rakta,* opp *lmar,* dag; 105.1b.3: *—lmar,* dag en nacht; *a—ĕn,* 001.2b.4-5: *panekĕn ditu di satra pyunyangku, kajadyan pamli pulu, tikĕr, pangjakanyan anak patikĕrĕn anak atar jalan —:* „moet daar opgebracht worden aan het hospitium, door mij gesticht, bestemd voor aankoop van vaten en matten, voor het rijstkoken en slaapgelegenheid van mensen, die aldaar onderweg door de nacht overvallen zijn; *z o rakta, jalan, satra.* In OJ sinds 352 vervangen door *wngi.*

lmar (Ind) dag: 105.1b.3: *lmang —:* nacht en dag; In OJ sinds 352 vervangen door *rahina; z o lmang.*

ḷmbu (Ind) rund; vaak *pnaḥ —*, bet onz; in een reeks: *pasangayan, prangudwan, —:* OJ 305.5a.3; 5b.3.

lnga (Ind) sesam, Cl No.3640; 104.2a.4: — *watu guñja* 20 *di hakupang di panghurwan; z o lĕnga jati.*

lngis (Ind) olie; 104.2a.4; OJ 303.2.4.

lod (Ind) 1) zee; 2) zeewaarts; *—an,* meer zeewaarts; *ka—,* (in) de zeerichting; *mang(ng)a—:* 201.1a.2; *z o lor.*

lokapāla (Skt) wereldhoeder; sinds OJ 352 in de *çapatha: catwāri* (of *catur-*)—: Indra, Yama, Baruṇa, Kubera (soms nog gevolgd door Bāsawa!).

Lokeçwara (Skt) een Çw kluizenarij of gria: OJ 356; 407; 431; 433; 553-5; 557-9 (?); 702.

lor (Ind) sinds OJ 303. Bet op Java en in OJO: het Noorden; kan echter in OJ *lod* vervangen, dat èn Noord èn Zuid kan bet; *anga—; z o lod.*

lot (Ind) altijd; bestendig; voortdurend; —: OJ 352.3b.4; *—a:* OJ 305.2b.3: — *lalana;* 8b.4: — *rumakṣa.*

ḷpaḥ (Ind) bet onb; *z o parlpahan.*

ḷpas (Ind) vrij van; *ki—an:* 005.18.

ḷpiḥ (zelden: *ḷpiḥ*) (Ind) verdubbelen (spec. v boeten of renten op schulden); *—an; —ĕn;* OJ *—ana; ka—an; pang—.*

ḷsu (Ind); *z o lamsu.*

ḷta (Ind); *z o lamata.*

luar (Ind) buiten; —: 304.5a.4: — *thaniña; pika—:* 206.1a.5.

Luaran (Lwaran) (Ind) 1) 107: grens v *Parcanigayan;* 2) 209.4b.2; OJ 351.6a.2: *hulu kayu di — (Julaḥ).*

lud (Ind) 1) erg; hevig; in hoge mate; 2) iets erg maken, of erg doen; overdrijven; herhalen; 3) lastig vallen; doden; bestraffen; beboeten;

enz. in ed bet onz; vgl nog Teeuw Bh, Register s.v.; *—an:* 301.3b.5; 304.4b.6; OJ 305.4b.3; 6b.1; 351.6b.6; OJ 352.3b.1; OJ 431.3b.1; *—aña:* OJ 352.3b.1; —yan: 351.7a.1; 2; (dikwijls in verband met: *blindaraḥ, tandas, tarub, tutan).*

luḥ (Ind) zuchten, huilen; *ang—an:* OB 351.6a.6: *to kya* + *ang—anña.*

luhur (Ind) vrouwelijk, vrouw; opp: *maruhani;* in OJ *strī; waduan;* z o *bini (babini):* gehuwde vrouw.

lukay (Ind) krom kapmes; OJ 305.3a.5.

lukun (Ind) opstapelen; vermeerderen; *ka—:* OJ 305.5b.5.

lulub (Ind) touw (v ineengedraaide bastvezel; spec. v d waru, Pig 244); OJ 353.2b.5.

lulun (Ind) bet onz (NB: rollen, draaien, wikkelen); *—angña:* 108.1b.4; *ma—ang:* 302.3a.6.

lulwan (Ind) een functie; 305: — *dyaḥ Ḍikuk;* 501: *samgat — hudan watu.*

lumäḥ (Ind) v *läḥ* (neerliggen; slapen; ontslapen; bezwijken; sterven); volgens NB „ontslapen te"; 1) — *di Air Madatu = Ugrasena:* 206.1a. 2; OJ 352.3b.3; 405.4a.1; 431.3a.1; 2) — *di Bwaḥ Rangga:* 209.4a: 3; de ongenoemde vorst van 201; 3) — *ring Nusa dwa* = ...? OJ 303.1.4; 6; 11; 4) — *ring Er Wka (Bañu wka) = Udayana;* sinds OJ 352.1b.4; 357.1b.5; 2a.1; 402; enz.; 806.2b.5; 5) *ring Er Tāga* = ...? OJ 352.4a.1-2; 6) — *i Burwan = Guṇapriyadharmapatnī;* sinds 402; ook 634.8a.1; 2; 7) — *ing Senāmukha* = ...?: 436.1b.2; 8) *—ing Cāmara = Dharmawangça-wardhana marakata pangkaja stānottunggadewa:* 441.4a.3; 9) — *ing Jalu = Anak Wungçu:* 462 (Gunung Kawi); 10) — *i desa Pamutĕran* = ...? 502; 506; 11) — *ing Dharma Hañar = Jayapangus:* 631.2b.3-4; z o 701; 1006. Za.1; 6; 12) *bhaṭāra Candri manik* = ...? 803.2a.3; 6; 2b.1; 14) *sanghyang Candri ring Linggabhuwana* = ...: 807.2a.3; 15) *sira bhaṭāra patapan Langgaran* = ...?: 811.2a.6; 16) *sang mokta ring Wiṣṇu bhawana = Wijaya Rājasa = Bhre wĕngkĕr:* 902.1a.2; z o *siddha; dewatā; bhaṭāra.*

lumbung (Ind) rijstschuur; z o *durung; jinang;* OJ 305.9a.2.

lunak (Ind) tamarinde (Cl no. 3856); 002.2a.4.

lunas (Ind) kiel v een vaartuig; OJ 353.2b.4; z o *tĕtĕk.*

lus (Ind) openen; opbreken; afbreken (huis); losmaken; OJ 352.5a.2: *yathānyan ta —a* + *apagĕha.*

lut (Ind) bet onz; slechts in 004.3a.5: *kunang pamakadan sahayan padang —, kĕtikan matunggal.*

lutung (Ind) grijze aap; z o *Air —.*

luwang (Ind) een maat voor bevloeiingswater v d sawah's 005.16; OJ 436. 2a.5; 552.10a. (passim); 1008 (passim); Korn Ad 10: (maat voor doorstromingsprofiel); z o *dingding.*

luwiḥ (lwiḥ) (Ind) meer dan; — OJ 305.5a.4; *—yaña:* 207.2a.1; *lwi-lwihana:* OJ 353.1b.4.

lwang (Ind) verminderen; *ang—a:* OJ 305.5b.5.

lwas (Ind) weggaan; vertrekken; — OB 351.6a.4; *pa—an;* OB 304.1b.4.

lwiḥ (ḷwiḥ) (Ind), z o *luwiḥ.*

lwir (Ind) gelijkenis; vorm; uiterlijk; enz.; sinds OJ 303; ook *—an; sa—:* allen (sinds OJ 303).

ḷyö (Ind); bet onz (afw v OJL); *pang—:* 303.3a.1; 4; 5; *papang—:* OJ.431. 3b.5; 4a.5; 6.

lyu en *lyur* (Ind) veel; *a—(n); ha—(n); sa—; lyunang* naast *lyurang.*

maḍangkungan (Ind) n v d 20e *wuku.*

maḍangsiha (Ind) n v d 14e *wuku.*

Madatu, z o *Air —.*

madhĕk (Ind) bet onz; OJ 357.3a.3 (corr): *sipat —.*

Madwan (Ind)?); 108.1b.2: *mañ. raya — (Buru).*

madhyastha (Skt) scheidsrechter; in de ed meestal twee: 1) in de rechtbank *adhikaraṇa pura;* 2) in *adhikaraṇa krānta* (q.v.); z o *para—;* vgl Jolly RS 136.

māgha (Skt) n v d 7e maand (z o *bulan*); was spec. een maand voor innen v belastingen, en wel bijna steeds op de 9e dag: — *mahānawami; pa—yan:* OJ 353.2a.2.

Maghawa (Skt); 301.3b.4: *karakṣayanña — (Banwa Bharu).*

mahābantĕn (van Skt *mahā,* groot + OB, OJ *bantĕn* v Skt *bali,* offer); OJ 353.2a.2; 357.2b.1.

mahābhara (Skt) een grote last; 202.2a.4 = 203.2a.3.

Mahādewī (Skt); z o *wiyaya —.*

mahāguru (Skt) hoogleraar; sinds OJ 353.3b.4 soms in de ministerlijst.

mahājana (Skt) „groot mens" (vgl Mal: orang kaja, waarin kaja = groot is!); OJ 406.3b; *ma—:* 108.1b.2; *sa—:* 1005.5a.3;5.

Mahākāla (Skt) 1) andere naam voor Kāla; 2) een der beide poortwachters *(dwārapāla);* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

mahānawamī (Skt) de grote 9e, spec. v d maand *Māgha*, een feestdag, tevens een termijn voor allerlei heffingen.

mahāpātaka (Skt) grote Hel ; OJ 305.10a.3.

mahārāja (Skt) groot-koning ; in de oude edicten slechts in : 210 : *çrī — çri wijaya mahādewi.*

mahārega (Skt) zware ziekte ; sinds OJ 352 een enkele maal in de *çapatha* (ook bv. OJ 356 ; 405).

mahā-ṛṣi (voor Skt *maharṣi*) grote ziener ; heilige ; sinds OJ 352 in de *çapatha*, na *Agasti.*

mahatal (Ind) naam v d 21e *wuku.*

Mahendra (Skt) ; 209.4b.3 : *aṣṭakāya — (Julaḥ).*

Maheçwara (Skt) 1) = Çiwa ; 2) Çw priester ; in 302.4b.5 ; OJ 303.5.1 ; OB 304.1b.2 ; 4 ;4b.4 : *soǵata —.*

Mahoǵra (Skt) ; 302 : *senāpati Pinatiḥ dyaḥ —* ; 303 : *senāpati Sarbwa pu —.*

makada (Ind) bet onz (NB : oorzaak, enz.) ; *ma— :* 004.3a.3 : *palaspas ; pa— :* 004.3a.5 : *kunaṅ —n sahayan padaṇg lut ;* 3b.1 : *yan judan —ña ;* 209.4b.6-5a.1 : *me —* (text : *pamakakadan !) sara blin ku* 1 ; z o *kadan.*

makadanaṅ ; z o *adan.*

makarin afl bet onb ; bep klasse pers. (afl van Skt. *karin* = olifant is wel zeer dubieus) ; OJ 352.3a.4 : *brahmawangça santāna, huñjĕman, kalula — jātaka haji.*

makarun (Ind) komt na de *dinganga* in alle oudere stukken : 001-110 voor. In enkele edicten (101 ; 104 ; 105) echter aan het slot der oorkonde. Heet in deze stukken (en : 201 ;209 ;210 ; 301) *nāyakan —*. Sinds 303 (Ç. 916) *samgat — ;* komt dan zeer frequent voor tot het einde der Jayapangus edicten. In 706 (Ç. 1182) heet hij : *mpungkwing —*. Eveneens in 1001. Sinds 303, d.i. sinds hij *samgat —* heet, valt hij onder de Çw ambtenaren, aanvankelijk meestal als de eerste, sinds 501 bijna altijd als de vierde der lijst. De afleiding is onzeker, doch ik gis v een OB *karun* = OJ *kon* „bevelen." Hij zou dan te vergelijken zijn met OJ *masuruhan,* volgens Stutt Kr 63-65 : „ordonnansen" ; Het zou ook v *karun* = *karon* (T II 63) kunnen komen : zich verzamelen, vergaderen.

makudur (Ind) een function. Slechts : 210.2b.3 : *ida di —*, naast *ida di wadihati.* In OJO zeer frequent, cf.o.a. VN diss 96 nt.8.9 en de Casp ; z o *kudur ; udu.*

Makutāsana (Skt), z o *çāla II.*

mala (Skt) vlek ; schuld ; zonde ; *pa— ;* OJ 633.8a.1 ; *tan alapĕn wḍusnya dening — dewa ;* OJ 555. 6b.5 : *lawan tan alapĕn wḍusnya dĕning rǵgĕp — dewa ; apa— :* OJ 305.5b. 1 : *mwang i tka ning makaryakarya, aminḍa — kunang.*

malandang (Ind) hazardspelen organiseren, regelen (dobbelen ; hanengevechten ; enz) ; *pa— :* OB 304.4b.6.

Malangit, z o *Air —.*

Malingkir ; z o *Batu — ; Wukit —.*

mami (Ind) pron. pers. et poss. 1e. pers., sinds OJ 352 in de *çapatha.*

mamudri (Ind) dorpsfunction : z o *pamuḍi ; budi.*

Mamurpur, zie *Air —.*

mān (Ind) „en verder" ; t.o.v. ; nadrukwijzer, vaak — *tua* „en dus (is mijn zorg, mijn bevel) t.o.v. die".

mana I (Ind) waar (slechts éénmaal in de ed) : OB 206.1a.3 ; *dikitan — :* „Het gebied was kleiner geworden, waar het met geweld..."

Mana II (Skt ?) 003-004 : *kulapati — (Turuñan).*

Mana III (Skt ?) OJ 352 : *rāma kabayan —(Baturan).*

manaḥ (Skt) geest ; verstand ; gemoed ; etc ; OJ 303.4.4 ; 305.5a.5 ; 353.1b. 5 ; z o *hitamanaḥ.*

manahil (Ind) n v 23e *wuku.*

Mānasa (Skt) naam v een vijver op de *Kailāsa ;* thans nog een oude pura bij Sinabun (Oost-Buleleng) ; 106.1b.2 : *satra me hyang api di — di Batuan* (wat in dit geval eerder op het Bratanmeer zou slaan !) ; in OJ frequent, bv. 353 ; 401 ; 409 ; 441 ; 507 ; 555, die allen, behalve de slechte copie 401, handelen over dorpen in Oost-Buleleng ; ook uit OJ 702.3a. 1 : *wang ring wintang raṇu adaǵang mare Lĕs Purwasiddhi, Indrapura, Bulihan —*, blijkt duidelijk, dat het een dorp of hoofdplaats in Oost-Buleleng was (PW V 725 : bedevaartplaats ; voedplaats v wilde ganzen of zwanen).

mānawa (Skt) het „wetboek" van Manu ; in 201.2.5 (verdacht) ; OJ 601 : *— çāsanadharma ;* tijdens Jayapangus frequent : — *kāmāndaka (dharmaçāsana).*

Maṇḍakut (Ind) ; OJ 305 : *cakṣu karaṇa krānta dyaḥ —.*

Mandhura (Skt ?) ; 209.4b.3 : *tuha gusali — (Julaḥ).*

Mangadang (Ind) ; z o *Bukit —.*

Mangajak (Ind) ; OJ 353.355 : *adhikāraṇa pura — ; z* o *Ajak.*

Mangalasa (Ind) ; z o *Batu —.*

manggala (Skt) geluk ; zegen ; heil ; z o *Wijaya—* ; OJ 552.8b.1 : *pajnu —* : 553.4a.4.

Manggopaya (Skt) ; OJ 305 : *sireng Kuçala ḍ.ā. —.*

mangira ; z o ir.

mangire-ngiren (Ind) ; afl onz, mogelijk van *kira-kira ; samgat — wandami :* sinds 302 zeer frequent (Bd).

mangkana (Ind) aldus ; alzoo ; ook *sa—*. Sinds OJ 303. Is in OB 109.2a.1 verdacht.

mangmang (Ind) de goden als getuigen aanroepen ; zweren ; *pa— :* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Mangratas (Ind) ; OJ 355 ; 356 : *senāpati Daṇḍa pu —* (in 356 : geschreven : *Mangrawās).*

Mangrawās ; z o Mangratas.

Manihung (Ind) ; 356 : *sg. cakṣu kāraṇa pura —.*

maṇik (manik) (Skt *maṇi,* enz.) juweel ; edelsteen ; OJ 352.3a.2 : *wḍa —* (juwelier ?).

mañinghal (Ind) ; afl onz ; een function : OB 105.1b.5 ; 2a.6 ; z o *Singhal.*

Mañiringin (Ind) afl v *siring ;* bet onz ; in een reeks : 105.1b.4 ; 2a.6 ; *panglapuan* of *senāpati —* 205.A.14 ; *panglapuan — :* 303 ; *senāpati —* sinds 302.

manis (Ind) zoet ; liefelijk ; *—an :* zoetigheden ; lekkernijen ; koekjes ; vervangt sinds OJ 305 het OB *jaja.*

Mañjak (Ind) ; OJ 305.1b.3 : *rakyān asba dyaḥ — (Air hawang) (makasopana,* en ook in de ministerlijst).

Mañjapara (Skt) ; 302 : *mañ. ā. 1 — ; z o Marañjana.*

Manorbhawa (Skt) ; 210 : *caskṣu Wijayapura da kumpi tuha — ;* 301 ; 302 : *cakṣu Wijayapura —.*

Manthanu (Ind) 003 (grens v *Turuñan*) z o *Air antanu.* Dit is niet de beruchte Air patanu, Westgrens van het oud-Bedahuluse gebied !

mantrī (Skt) komt slechts voor in : 005.3 : in een reeks dorpsfunctionnarissen (z o *patiḥ, tapah wetang)* en dan pas opnieuw in OJ 902 (!) : *kang para—ng ularan samodaya.*

manu (Skt) mens ; mens worden ; enz. ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Manub (Ind) ; OJ 356 : *sg suriḥ kulwan —.*

manuk (Ind) haan ; 003.3b.3 : — *rukud 1 ;* OJ 303.4 : 5-6 : in een reeks vogels ; 351.7a : *tangkalik — ; pa— :* 302.3a.6 ; OJ 305.6a.5 ; 352.2a.2 ; z o *nāyaka (buru).*

Manukan (Ind) ; 302.4b.3 : grens v *Buru.*

Manuk raya (Ind) ; 205.B.6 ; OJ 668.2b.4 : *Er —* als grens v *Er malat ;* het huidige Manuk aja, ten N. v Tampak siring.

Manukula (Skt) ; 210 : *adhik. di panglapuan di Tira tuha —.*

mañumbul (Ind, v *sumbul)* een function sinds 352 : *samgat —.*

manundun (Ind v *dundun*) een dorpsfunction : 107.2a.1 ; 201.3.4 ; z o *panundun.*

mañuratang ājñā (Ind v *surat*) schrijvers van 's konings bevel : in 001-002 : twee, sinds 003 : afwisselend twee of drie ; sinds 402 bijna constant drie. In OJ *manuratang.* Men zou het met „griffier" mogen vertalen ; z o *syuratang.*

manuṣa (Skt) mens ; OJ 356 : in de *çapatha : janma —.*

mara (Ind) naar (...toe) ; sinds OJ 305, dikwijls : *mare = mara i ; z o para.*

Mārajit (Skt) ; 356 : *sg. hulu wungkuk —.*

marakiḥ (Ind) n v d 18e *wuku.*

Maranak (Ind) 1) een heester (Cl no. 161) ; 2) een eiksoort (Cl no. 3415) ; in OJ 355 : grens v *Bwahan.*

marang (Ind) allen ; alles ; — *hadan :* al wat er is, spec. bij erfenisverdeling.

Marañjaya (Skt) ; 210 : *mañ.ā.paling tba ida kumpi tuha — ;* 301. *man.ā.*3 *tuha — ;* 302 : *samgat tuhañjawa tuha — ;* 303 : *mañ.ā. 1 — ;* 356 : *samgat mañumbul — ; z o Mañjapara.*

maranmak ; z o dmak.

mārga (Skt) weg ; gedrag ; reden ; *—ña :* 304.1b.4 ; *maka— :* sinds 304.1b. 3 ;*sa—nya :* OJ 441.7a.1.

mārgaçira (Skt) n v d 5e maand.

marma (Skt) reden ; oorzaak ; aanleiding ; sinds OJ 305.

Marodaya (Skt) ; 001.1b.2 : *senāpati Danda kumpi —.*

Marogbog ; z o Air —.

maruhani (Ind) man ; manlijk ; opp *luhur ;* in OJ *jalu, laki ; z o rggap.*

marundan (Ind v *undan* of *rundan ?*) bet onb, doch steeds in een reeks v kleermakers, draadververs, enz ; 001-005 ; 105 ; 107 ; z o *ikat.*

Maruta (Skt) 305 *: senāpati Pinatiḥ pu—.*

mās I (Ind of Skt, vgl Wi II.110) ; goud, sinds 001 in (bijna) alle ed voor erfenisverdeling ; z o *kangçabhājana ; pande ;* in OJ 351.7a.2 : *ha—,* eenheid v goud ; NB = 400).

mās II (Ind) grondw. v *par—an* en *pa—an.* (NB permas = medium ; tempelpriester of ander persoon in trance) ; in de ed bet beide termen een

belasting, spec. op musici en toneelspelers ; *par—an :* (OB) 104.2b.4 : — *pamukul ;* OJ 352.2b.3 : (na musici etc.) : *manngahana ya — i nāyakanya ;* 446.8a.1 : *manngahana — satahil ya ri nāyakanya, agĕṇḍing,* enz ; *pa—an :* OJ 305.6b.2 : *hingananya manngahana — i nāyakanya ;* 435.5b.2 ; 3 (id.).

māsa (Skt) tijd ; periode ; tijdens ; OJ 303.3.36 : — *wyawahāra* (niet zeker) ; OJ 305.5b.3 :— *kawitwitanya ; pa— :* OJ 305.6b.a (ond) ; z o *māṣ II.*

māṣaka (Skt) ook geschreven *māsaka ; māçaka ;* eigenlijk : een boontje, doch in de ed steeds als maat voor goud en geld ; vaak afgekort : *mā ;* z o *saga.*

masara ? slechts in 003.3a.3, waar het een dorpsfunction, of een bep groep dorpelingen moet betekenen ; z o *sasar ; sarsar ; pasar ; sara ?*

Masigi (Ind) ; 209 ; 210 : *senāpati Wṛsabha kumpi tuha —.*

mata (Ind) 1) oog ; 2) edelsteen ; 3) maat v geld ; ad 2) 004.2b.2 : *tĕhĕr ya maciñcin ma—, matingĕtingĕt ma— ;* ad 3) 104.2b.2 : *di upahan tlung — di hakupang.*

matang (Ind) reden ; aanleiding ; *—nya-n :* is de aanleiding (reden), dat ; sinds OJ 303.

Ma'ugŏng (Ind) ; 002 : *mañ.ā.1 —.*

maulu (mawulu) (Ind) n v d 6e dag der *ṣaḍwāra.*

mayang (Ind) pisangbloesem ; — *tan pawwaḥ,* een pisangbloesem, die geen vrucht draagt ; (onder de delicten) ; vgl Stutt OS 269 (5).

mayong (Ind) hert ; slechts in *mananduk — :* hertshoorn bewerken ; z o *dingding ari.*

me (Ind) en.

men (Ind) spelen (?) ; *a— :* OJ 305.7a.2 (ond) ; z o *menmen.*

mĕndŏ (Ind) vermoedelijk = Jav munḍu, enz. (Cl no. 2605). Sinds OJ 357 (corr) onder de „verboden bomen" ; ook soms gespeld : *mundaḥ.*

menmen (Ind) toneelspel, spec. maskerspel ; sinds OB 304 ; zeer frequent in de Anak Wungçu edicten.

meru (Skt) 1) Hemelberg (Çiwa's berg) ; 2) ed + OJL : een bep soort tempelgebouw : met étage-dak (tumpang) ; z o *sumeru.* Sinds OJ 352 soms in de *çapatha* (bv. 404 ; 505 ; 556 ; 811) ; z o *sangga.*

Miḥ, z o *Air —.*

min (Ind) bet onz ; 004.3b.3 : *ping pitu ya mangjanma, tani kapadan — uraña janma, pāpasangsāra sadākāla ;* z o *amin.*

miñak (Ind) olie ; 302.3b.4 ; OJ 431.5a.2.

Minanga (Ind) ; 002.1b.2 Oostgrens v *kuta di banwa Bharu ;* het huidige Menanga, ten N. v Rendang (KA).

miçra afl en bet onz (Stutt OS 246 : = juru ? ; VN diss 94. 95.n.4 = mengkaste ?) ; OB 304.5a.2 ; *pa— :* OJ 353.2a.2.

mmal (Ind) soms *mĕl* (vgl ook Sas mĕl ?). Misschien „tuinen" in de bergen ; vgl Korn Ad 30 (Tedjakula : kemal = tuin) ; in Selat : *usaba di —,* feest eerst in de pura dalem, dan op de rijstvelden. In 001 : *bukit Cintamani — ;* in 007 (3) : *bukit manga—,* als grens ; voorts in de reeks : *huma, parlak, padang — ;* z o *huma.*

mpu (Ind) 1) heer ; 2) meester (over) : 006.1b.3 : *iḍa — daḥyang* A. ; 105. 2a.2 :*wawinin anak di singgaḥ di pratayang, di—n prakāra, uma ;* sinds 302 : *—ngku :* „monseigneur" ; daarna : *—ngkwing = —ngku ing,* gebruikt voor de Bd en Çw raadsheren ; z o *pu.*

Mpul ; z o *Air —.*

mṛtyu (Skt) 1) dood (subst.) ; 2) Dood ; sinds OJ 352 in de *çapatha : kāla —.*

Muduhin (Ind) ; 106 : *(wantas ?) —* ; grens v *Haran.*

mukhājñā ?, z o *buka.*

mūla (Skt) 1) wortel ; 2) oorsprong ; 3) basis ; 4) hoofdsom ; kapitaal ; *ha— :* de hoofdsom van schulden ; — *du(ḥ)ka :* herh. in verband met *tarub, blindaraḥ, sambar* vgl Casp PI p. 16 *duḥkha—.*

mūlaphala (Skt) wortels (knollen) en vruchten ; OJ 305.9a.1.

mulihakat ? (Ind) bet afl onz. ; slechts 206.1a.2 : (na de namen v h vorstelijk echtpaar) : — *masamahin tua satra di Air miḥ :* zou ongeveer „onderzoeken ; regelen ; vastleggen" moeten bet.

mūlya (Skt) waarde ; prijs ; waardevol ; *—n māṣ māsaka* 4, terwaarde van 4 *māsaka* aan goud, bij de erfenisverdeling ; z o *kangçabhājana ; —n palbur :* 002, 104, OJ 352 ; *pa—nyan (+ ña) :* 302.3a.6.

Muni (Skt) ; 302 : *mpungku di Bajraçikha(ra) ḍ.up.* — (Bd).

munda(ḥ), z o *mĕndŏ.*

murhanin (Ind) ; 202-204 : *di — sawwaña ;* z o *maruhani.*

musirang ; z o *husir.*

musuḥ (Ind) vijand ; 103.A.5 : *da humalahang —* ; 351.6a.4 : *mati me tyaban —.*

muwaḥ (Ind) en ; verder ; opnieuw ; 208 (passim) ; 304.4b.5 ; OB 438.1a.1.

mwang (Ind) en ; verder ; opnieuw.

nagara (Skt) hoofdplaats ; OJ 357.2a.4 (corr).

Nahut (Ind) ; 003-004 : *pratikāya —,* dorpsbestuurder van *Turuñan.*

nairiti (Skt *nairṛti)* Zuid-Westen ; sinds OJ 352 in de *çapatha : — Kāma.*

Naja (Skt ?) ; 107.1b.3 : *bhikṣu — (Parcanigayan).*

ñak (Ind) willen ; 104.3a.6 ; 304.4b.2 ; 5b.1 ; *ki—an :* 104.2b.4:

nakṣatra (Skt) maanhuis ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Nakula (Skt) ; 210 : *di panglapuan di suriḥ lamata tuha —.*

Nalanda (Skt) ; in Hindustan het bekende Bd klooster in Bengalen ; *mpungku di —,* 302 ; OJ 303 ; 305 ; 446-448 ; 328 ; 706 (Bd) vgl. *Waranasi.*

ñaliṅ (Ind) bet onz ; slechts : 005.8 : *mās — 1,* vgl TIV 474 : ñalang = „schitteren als goud" ; T III 429 : sangling : ± polijsten.

ñalyan (Ind) een zoetwater-(meer-) vis : ook : — *tuhur ;* komt herhaaldelijk voor ; 003.2b.2 (2×) ; 004.2b.4 ; OJ 303.4.1 ;2.

Nanda (Skt) ; 1) 101 ; 106-108 ; 110 ; 201 : *mañ. ā.* 1 ; 2) 209 : *ser krāṅgan tuha —.*

Nandīçwara (Skt) 1) Çiwa ; 2) één der beide poortwachters *(dwārapāla) ;* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Naṅka (Ind) ; de nangka (Cl no. 414) ; plaatsnaam in OJ 352.5b.4.

Nanta (Skt) ; 356 : *sg. nāyaka air —.*

Naresa (Skt) ; OB 351 : *di Ñuran mañuratanḡ — ; (Julaḥ).*

Narottama (Skt) ; 210 ; 301 : *nāyakan makarun ḍ.ā. — ;* 302 : *tyulisanḡ anak di karaṇa pura —.*

Nartha (Skt) ; 106.1b.3 : *karakṣayañña — (Batuan).*

Naruḥ (Ind) ; 302 : *samḡat ser krāṅgan tuha —.*

nasi (Ind) (OB) gekookte rijst ; wordt in OJ soms vervangen door *skul ; pa— :* OJ 352.5a.4.

Natura (Ind ?) ; 110.1b.3 : function *Tamblingan.*

nawamī (Skt) de 9e dag v d maandhelft ; z o *mahā—.*

nāyaka (Skt) leider ; chef ; opzichter ; *maka— :* 302.3b.3 ; *makaha— :* 108. 1b.1 ; 302.3a.3.

nāyaka air (Skt + Ind) ; opzichter over het water ; OJ 356.9 : *sg. —.*

nāyakan buru (Skt + Ind) jachtopziener : 001 : —; (002 : — *manuk :* vogeljachtopziener) ; in 108 passim ; ook 303.3.8 ; z o *ikat ;* vgl Korn Ad 24 *(rggap buru) ;* z o *tambanḡ I.*

nāyakañ candana (Skt) opziener over de sandelhoutbossen ; 101.2.9-10.

nāyakan ḡulma (Skt) opziener over het struikgewas of over het piket ; OJ 431.4b.2 ; zie echter vooral *ḡulma.*

nāyakan hasba (Skt) chef over de paarden ; 106.3a.4 ; 305.2b.4 ; 352.1b.3-4 : *samḡat —; z o rākryan asba.*

nāyaka kalula (Skt + ?) ; *samḡat* — : 302.5a.1-2 ; z o *kalula.*

nāyaka leran (Skt + Ind) bet onz ; slechts 104.2b.1 : — *tuhañ jawa, tuhan cadar ;* wellicht opzichter over de wegen.

nāyaka makarun, z o makarun.

nāyaka maṇuk opziener over de (vecht-)hanen ; OJ 303.2.12.

nāyakan mās (Skt) function ; thesaurier : 006.2a.5 ; 106.a.5.

nāyakan pamaḍahi opzichter over de trommelslagers : 105.2b.1 ; 106.3a.5 ; OJ 352.4b.2 ; z o *paḍahi.*

nāyakan pradhāna (Skt) ; 002.1b.2 (onduidelijk of de *bhikṣu* de tweede — is, dan wel een ander function) ; centraal ambtenaar voor credieten ; z o *pradhāna.*

nāyaka saksi (Skt) controleur der hanengevechten, in de vechtgelden (Korn Ad 24). In de text : 003 ; 004 ; 302 ; OJ 352, 406 ; in de ambtenarenlijsten : OJ 402, 404 ; 409, 410 ; z o *sākṣī.*

nāyakan snahan (Skt + ?) ; 002.3b.1 : —*krugan* (ond) ; z o *snahan.*

nāyaka Sukhawati (Skt) ; slechts in : 110.1b.2.

nāyaka tambanḡ (Skt + Ind) (functie ond) ; OJ 305.9b.2. — *tapuk pamaḍahi.*

nāyaka tangkalik (Skt + Ind) opziener over de paardenfok ; OJ 303.2.10.

nāyaka tapa haji (Skt + Ind) opziener over de kluizenaars ; OJ 303.3.3-7 (3×)

ndan (Ind); z o *dān.*

ndi (Ind) 1) waar ? ; 2) waar(relat.) ; 302.2b.6.

nek (naik) (Ind) klimmen ; 102.1b.6 : *labuḥ ma— kayu ;* 304.5.a.3 : *ma— di Tangkup ; pa—ĕn,* opbrengen van belasting : of erfenisdelen, meestal aan een heiligdom (godheid), bv. *sanḡhyanḡ api ;* sinds 001 frequent ; daarnaast : *pa—angan, pya—angña ;* in OJ vervangen door : *unggaḥ.*

Neko (Ind) ; 210 : *senāpati Waranaçi tuha —.*

Netra (Skt) ; OJ 356 : *mpungkwinḡ hyanḡ paḍanḡ ḍ.ā. —.*

nḡkana (Ind) daar ; ginds ; vervangt OB *ditu ;* sinds OJ 303.

nḡuni (Ind) vroeger ; OJ 353.1b.2.

nḡuniweḥ (Ind) voorts ; alsmede ; OB 304.1b.5 (sic !) ; OJ 305.3a.4 ; 3b.2, enz. ; OB 351. 6a.4 (sic !).

nibab (Ind) liegen ; bedriegen ; OB 304.4b.1-2 : *mrayoga bañcana ma— —*

nikāṅg (Ind) gen. v *ika ;* sinds OJ 303.

nīla (Skt) donkerblauw ; indigo ; de plant bij Cl No. 2205 ; sinds 001 : *manḡ—,* blauw verven, z o *ikat ;* vgl T I 392 sv amĕs ; NJ wĕdĕl.

Nilanawa (Skt) ; 006 : *mañ.ā.3* —.

nimitta (Skt) reden ; oorzaak ; aanleiding ; *maka— :* 302.2b.5 ; 402.4b.3.

nini (Ind) grootmoeder ; OJ 352.4a.4 : *guru kaki guru* —.

nirantara (Skt) onafgebroken ; OJ 352.2a.1.

Nisita (Skt) ; OJ 305.2a.5 : *ḍ.ā.* — (lid v een commissie van onderzoek i.z. *Air hawang).*

nistura (Skt *niṣṭhura*) wreed ; grof ; onbeschoft ; 304.4a.2 ; z o *inak.*

Nogata (Skt) ; 209 : *cakṣu Wijayapura tuha* —.

ñuam (ñom) (Ind) jong ; 304.1b.3 ; z o *juru* —.

Nuhuk (Ind) ; 209.4b.2 : *karakṣayan(ña) — (Lwaran-Julaḥ).*

Ñur madahan (Ind) naam v d 3e der 4 *tumbuk* v h dorp *Sukhawati :* OJ 352. 4a.1 (vgl Cl no. 968), *z o timbul.*

Ñuran (Ind) ; OB 351 : n v een wijk of dochterdorp v *Julaḥ.*

Nusa dwa (ḍwa) ; prasasti anugraha haji sang lumāḥ ring —: 303.1.4 ; 6 ; 11 (wie deze vorst geweest is, is niet bekend) ; een onderzoek, ingesteld op het eiland Nusa dwa, ten O. van Tafelhoek, leverde geen oudheden op.

Nusuk (Ind) ; OJ 355 : *blahan mangaran — (Bwahan).*

nyu (Ind) klapper (boom, vrucht) (Cl no. 968) vervangt in OJ het OB *ñur ;* sinds OJ 352.

Pacaruan (v Skt *caru) ;* OJ 352.5b.3 : *si — (Baturan).*

pada I (Ind) hetzelfde als, overeenkomstig ; *ka—n :* 004.3b.3 : *tani — min uraña janma ;* de bett v pada I en II lopen soms dooreen, evenals bij *sama.*

pada II *(paḍa)* (Ind) allen gezamenlijk ; — OB 304.1b.3 ; 4 ; 6 ; 4a.3 ; — — : 201.1a.2 ; 2.4 ; de bett v *pada* I en II lopen soms dooreen, evenals bij *sama ;* vervangt OB *jhāng ;* z o *para* II.

pādacāpāla (Skt) misdadiger „met de voeten" bv. door schoppen of trappen ; OJ 357.4b.1-2 (corr) onder de delicten.

paḍaha (Skt) trom (Kunst HJM, passim ; sp. 47,48, echter vermoedelijk de bronzen keteltrom) ; *pa—* : 002.2b.5 ; *par— :* 001.2a.2 ; OJ 303.3.37 . trommelslager ; z o *paḍahi.*

paḍahi (Skt) trom (Kunst HJM. passim ; sp. 47, 48, echter vermoedelijk de bronzen keteltrom) ; *pamaḍahi,* trommelslager, drummer : 105.2b.1 ; 106.3a.5 ; OJ 305.9b.3 ; OJ 352.4b.2 ; 408.2b..... ; 1002.5a.1-2 ; z o *pamaḍahi, nāyakan pamaḍahi.*

padam I (Ind) 1) sterven ; 2) doven van vuur ; ondanks het OJO — *api* en het Sasak pědaq api, is de bet in de ed niet recht duidelijk ; in 003.2a.4 en 004.2a.3 ; z o Moens, Eenhoorn van Skanda (god v d bosbranden !) in TBG 82 (1948), spec. p. 352, 358, 360-1.

padam II (Ind) slapen; — *yan :* 107.2a.5; z o *pěděm.*

padang I (Ind) grasveld ; weide ; z o *huma ; sahayan — ;* z o *sahāya ;* z o *(hyang)* — III.

Padang II (Ind) ; OJ 352.5b.3 : *si — (Baturan).*

Padang III (Ind); 1) *hyang —,* een Çw kluizenarij; OJ 356; 357; daarna opnieuw in Jayapangus ed; 2) *sang hyang — bujuḥ :* OB 401 (corr). Ob 3 (2x) : grens v *Turuñan.*

Padang kahiruan (Ind); 101 : grens v *Sadungan.*

padarakṣa (Skt) een functie of beroep; in een reeks : 105.1b.5; 2a.6.

Padma (Skt); 104 : *karakṣayan — (Julaḥ).*

Padmadewa (Skt) ;106 : *hulukayu bhikṣu — (Haran).*

Padmaka (Skt); *hyang — :* 102 : grens v *Ptung.*

pāduka (Skt) Heer ; vorst ; in 109 : — *haji* (verdacht) ; in 210.2b.1 : *rāya — en —nda* (verdacht) ; sinds OJ 305 normaal, regelmatig (uitz : 351 : *sang ratu çrī) ;* in 401 : *ida — haji di Manasa* (verdacht).

pagar (pagěr) (Ind) heg, muur; *pa—ang :* 101.1.9; *pa—angěn :* 002.2b.3 : de vernielde prauw dient tot het ommuren van de *kuta.*

pagěḥ (Ind) vast; stevig; zeker; constant; bevestigen; verzekerden; *—angěn:* 302.3a.5 ; *ka—ěn :* 351.7a.3 ; *pir—da :* 209.4a.4 ; — — : OJ 355.2.5.

pahang (Ind) n v d 16e *wuku.*

pahen (Ind) betalen; — : 101.1.9; 304.5a.2; — *yan,* moet betaald worden : 102.1b.6; 108.1b.6; 302.3b.4; *pamahen : — pamli (prakāra);* sinds OB 001 frequent; z o *bajaḥ,* enz.

pahět (Ind) beitelen; *amahět(a) :* OJ 352.2b.3; 3a.4.

pahing (Ind) n v d 2e dag der *pañcāwara.*

pakaya (Ind) afl bet onz : 002.2b.4 : *di* — voorafgaande aan *undahagi; —n :* OJ 303.4.5 : *tan tutuděn undahagi —;* volgens Bal gissing in 002.2b.4 een plaatsnaam.

Pakit (Ind) thans Paket, niet ver van Kintamani : 206 : grens v *Satra di Air Miḥ ;* 208 ; 702 : grens v *Cintamani.*

pakö (Ind) spijker ; OJ 353.2b.5.

Pakrisan (Ind); de bekende heilige rivier, die ten O. van het Oud-Balische centrale gebied (in Gianjar) stroomt; in OJ 352 grens v *Baturan* (vgl Stutt OB reg. s v); z o *Jalu* III.

pakṣa I (Skt) maandhelft; *çukla— :* de lichte; *kṛṣṇa— :* de donkere.

pakṣa II (Skt) vleugel ; zijde ; partij ; groep ; *pasamakṣa ;* 302.3a.3 ; 4 ; 4b.6 ; OJ 303.4.11 (waar het de vergaderde rechtbank bet).

paku, (Ind) varen ; z o *Air —.*

pakuwuḥ, z o *ubuḥ.*

Pakuwwan (Ind) 202-204 ; ook 667. Za.3 ; z o *kuwu.*

palar I (Ind) misschien; wellicht; OJ 353.1b.5 : *— muwahamaluya.*

Palar II (Ind) ; 1) 209.4b.2 : *karakṣayan(ña) — (Lwaran ; Julaḥ);* 2) 301 : *da dhikāra di panglapuan di Byut tuha —*; 303 : *panglapuan di Mañiringin —.*

palas (Ind) scheiden van; *malasin:* OB 304.1b.4 : *paḍa palwāsan — rumaḥña.*

palaspas, z o *paspas.*

phālguṇa (Skt) n v d 8e maand.

pali (Ind) bet onz (in NB : a) inzegenen; b) verbieden (magisch); c) — — = tempelversierselen); slechts in 004. 2b.3; 3b.1 : *pi—ang ya gat to bawna di Turuñan.*

Phali (?) 302 : *mpungku di Puṇyānta ḍ.ā.* — (Çw).

paling (Ind) het ergste ; de meeste ; superlatief ; bv. in 210.2b.6 : *da mañuratang ājñā —tba :* = de allerachterste = de 3e.

phalli (Skt : *phala*) vrucht ; opbrengst v ooftteelt ; 108.2a.4-5 ; 302.4b.1 ; OJ 441.5b.2 ; *ma— :* 101.2.6 : *tani kamiluan —, martaruḥ ma(wa) candana* (ond).

Palot, z o *batu —.*

palungan (Ind) schaal; in OJ spec. voor koekjes; NB trog; OJ 305.3b.2.

pamaḍahi (Ind) opzichter over de trommelslager : OJ 408.2b; 1002.5a.1-2 : *samgat — : z o nāyakan —; nāyakan tambang.*

pamala, z o *mala.*

Pamas (Ind); 302 : *samgat adhikaraṇa krānta —.*

pamawaryyan afl bet onz (v *wawar* = stroken blad of papier ter versiering of afweer; slip ?); slechts : 302.4a.2 : *yan lumaku ya mangulĕt — ya;* kan dit samenhangen met een ander woord voor lawar (de bekende brei van bloed, meel en kruiden) ? ; z o *ulĕt.*

pamgat (Ind) (v *pgat*) een functie-titel;, sinds OJ 305 : *— sigi,* z o *sigi; samgat.*

pamirung (Ind) afl en bet onb; OJ 305.3a.2 : *tan pamalakwa pakandang — pasanga, pasawung, pasampat, pawurug.*

pamuḍi (Ind afl v *budi)* een dorpsfunction : 106.1b.3 ; OJ 305.1b.2 ; 107. 2a.1 : *pamudri ;* in OJ 352.1b.2 : *mamudri.* [1]).

Pamuktyan (Skt) ; 301 : *da dhikāra di panglapuan di Tira tuha —;* 303 : *panglapwan i Tira —.*

pamwatan (Ind) een function ; OJ 305.9b.2 ; z o *buat.*

panaḥ (Ind) boog; *amanaḥ;* sinds OJ 305 dikwijls : *— aganḍi.*

[1]) Dus : bestuurder, vgl kemudi = roer, stuur.

panataran (Ind) in ed voorlopig slechts in OJ 352.5a.2 en in de *çapatha* van OJ 356 aangetroffen.

pañcadaçī (Skt) de 15e dag v d maandhelft.

Pañcakala (Skt) ; in een reeks : 105.1b.4 ; 2a.5 ; *panglapuan di —* : 201 ; 209 ; 210; 301; 303.

pañcamī (Skt) de 5e dag der maandhelft.

pañcawāra (Skt) 5 daagse week : Umanis, Pahing, Pwan, Wage, Kaliwon.

pañcayan (Ind) een dier, voorkomende in de reeks sub *karāmbo ;* volgt op : *culung sukĕt, buru babi,* daarop volgt *dakĕr puruḥ, asu,* waarvan de twee laatste wel (wilde) honden zijn. Een Bal gissing : = liman, dus „olifant", stemt echter niet overeen met de volgorde naar grootte !

pañcuran (Ind) 1) spuier; 2) badplaats; 209.5a.3.

pand(h)ar (Ind ?) bet onz; slechts in 202.2a.2. (in 203.2a.1. twee syllaben afgebroken !) *di pasar di — di kḍi, di tapa haji, salaran tambangan ḷbḷb ;* z o *kḍi.*

Paṇḍayan (Ind); 104; 105 : *mañuratang ājñā 2 —.*

pande (Ind) smid; *— bsi (wsi),* ijzersmid; *— kangça,* bronssmid; *— mās,* goudsmid; *— tambaga, — tāmbra,* kopersmid; z o *juru —.*

pangan (Ind) eten; — : 105.2a.1; *amangana :* OJ 303.2.11; 4.4; 352.3a.5; *ka— :* OJ 1008.2b.2 (vgl Korn Ad 27 n. 153); *pamangana :* OJ 305.6a.3; z o *amaḥ.*

pangatawan, z o *tahu.*

Panggaḥ (Ind); 006: grens v *Indrapura.*

pangulu kṛtya (Ind + Skt) een dorpsfunction; OJ 355 *(Bwahan);* 408 *(Gurguran).*

panghurwan (v *huru*); z o *ser —.*

Pangkaja (Skt) lotus; doch n v een Bd (?) kluizenarij; slechts : 210.2b.3; z o *air haji, pangurang.*

pangkti (Skt) 1) vijftal (Lat. : quincunx); 2) groep; vereniging, gemeenschap; in ed verenigingsgebouw; tempel (?); NB pura panti, een bep catagorie v tempels; OJ 553.3b.2 : *makasuruhan irikang bale humarĕp kidul ring Hari tantĕn, matangnyan ikang suruhanya — salĕ humarĕp kulwan juga huningananya;* 630.3a.6 : *mangkana suruhanya — sawiji tke hatĕpnya kulon ring gapura ;* 640.4b.2 : *wnang 6 ya tan pasaji skar i — bhumi ;* z o *panti.*

pangkung (Ind) ravijn; dikwijls als grens; bv. 206.1a.3.

pangmwan, z o *pwan I.*

Pangsug (Ind) ; OJ 352.5b.2 ; *alasāsukĕt, i kaseran Gurang — (Baturan).*

Pangupĕtan (Ind); 302.4b.3: grens v *Buru.*

pangurang (Ind) een function (Jb145b : — *kring, sub kurang* II, bedelmonnik, enz.) In Bal ed slechts 1) 210.2b.3 : — *di Pangkaja — di Air haji;* 2) OJ 305.3a.1 : — *sari;* vgl *ura.* Bij OJ experts verschillende uitleg, bv. Stutt OS : 243.nt.68, 246, 260 ; Pbc. Ag 75-76 ; VN diss 54.nt.35 ; de Casp : officier van bewakingstroepen.

Paninggungan (Ind); 302.4b.3 : grens v *Buru.*

paniron (panirwan) (Ind) n v d 4e dag der *ṣaḍwāra.*

pañjang (Ind) lang (lengte); sinds OJ 355; vervangt OB *lantang.*

pañji (Ind) 1) vlag, vaandel; 2) (bij)naam — *Singaraja :* 804; 806; 807; 811; vgl Korn Ad 24 ; *ma— :* (bij)genaamd : OJ 352.5b.2 ; 504.4 ; 701.2 ; 1006.1a.1. z o *taṇḍa* III ; *wadwa haji.*

panti (Skt *pangkti)* in ed verenigingsgebouw, tempel(?); z o *pangkti;* 207.2a.2: *di satra di tĕlahara, — jinang;* OJ 305.5b.1: *ahyun amijilakna ĝusali —ing ryya-ryya;* 9a.2 : *nĝuniweḥ tan pasuka ring pomahan, ring kbwan, tan panatasa hatĕp ning pomahan, karangka ĝusali prangudwan, pahöman —, durung, lumbung tkeng pagar, kikis, tawing saḷ ;* 352.4a.6 : *kunang ri sḍanganyanāwuk hatĕp nikāng rajakārya —, mwang pahoman, ruĝa kunang tambaknya karangkanya ikanang karāman juĝa umahaywa sakadurbalanya ;* 624.4b.1 : *wnang ya, tan pasaji skar ring — bumi ;* 701.3 : *mowaḥ bhyumi bhaṭāri i jro i heng ma — makamukamukan ratna kuñjarapada ; par—an :* 106.1b.4 : *tkapan rumaḥ, ĝusali bujur, —, jinang ; papar—an(?) ;* 205.A.7.

Panulangan (Ind v *tulang);* OJ 355: grens v *Bwahan.*

panulisan (Ind v *tulis*) ; dorpsschrijver : 203.1b.2 (niet in 202 ; 204 !) ; OJ 303.1.2.

panundun (Ind v *dundun);* een dorpsfunctionnaris : 104.1a.2; 108.1b.2; 209.4b.1 ; 351.6a.2 ; z o *manundun.*

pāpa (Skt) ellende; enz.; OJ 305. Xa.3 in de *çapatha : sarbwa —:*

papan (Ind) plank, timmerhout; sinds 001 herhaaldelijk : *mamatak — matkap bantilan, lañcang, parahu.*

papas (Ind) inwijden; *pamapas* OJ 353.2b.4; OJ 435.5a.2; 553.2a.8; 623.2b.5; 634.8a.2; 705.2a.6; *pinaka—:* 004.3a.3; vgl Korn, Ad 15; 29 („zoengave"); z o *paspas.*

pāpasangsāra (Skt) nood en ellende (in de *çapatha*); éénmaal in OB 004.3b.3.

paṛ (Ind) ; naderen ; verschijnen voor de vorst ; dienen ; *sa—n :* OJ 352.2b.6 ; *sa—yan :* 305.6b.2.

para I (Ind) (gaan) naar; tot aan; *parā :* OJ 303.2.10; *—na :* OJ 352.3a.3; *umarā :* OJ 303.2.10 ; 305.7b.5 ; *sa—nya :* OJ 303.3.6 ; 305.7a.1 ; *sa—nanya :* OJ 305.6b.1 ; *mamaren :* 104.2a.1 ; (vgl T IV 61 : paran 1.4°) z o *mara.*

para II (Ind) : allen gezamenlijk : z o *pada* II.

parad (Ind) naam; 446 : — *sanghyang Dharma ...; —ayan,* bijgenaamd(?): 006.1b.2 : *ida hyang di Bukit tunggal — Indrapura;* 10.2b.1 : id.

parahu (Ind) boot met zeilen; prauw; dikwijls : *bantilan, lañcang, —.*

paramadhyastha, z o *madhyastha ;* OJ 305.9b.5 ; 406.6a ; 435.7b.3 ; 436.5a.2 ; z o *adhikaraṇa krānta, adhikaraṇa pura.*

paran ; z o *para* I.

parapeḍita; z o *pīḍita.*

Parasan (Ind ; wellicht van *paras* = tufsteen) ; OJ 305 : *buwung* — (grens v *thāni i Buru, Er hawang*).

paraspara (Skt) wederzijds; over en weer; z o *rām;* 105: *akṣina — kanakañña.*

parāçraya (Skt) hulp, toevlucht; *mamarāçraya :* OJ 353.3a.5; z o *āçraya.*

paratra (Skt) ginds; hiernamaals; sinds OJ 356 in de *çapatha.*

Parcanigayan (van *caniga ?) ;* 107 : *sattra me hyang api di — ;* 109 : *bhumi canigayan witan desa;* 407 : *dharma ing pacanigayan;* 1007.A.4 : *makabaligi patangas, pacanigayan, lapuhan ;* z o *caniga ;* het huidige dorp ligt even ten O. van Dausa en ten N. van Sukawana.

parigi (vgl Skt parikhā) beschoeiing ; bevloerde helling; oprit; terras; 005.16; 208.1b.4; 209.5a.2; (ook in grensaanduidingen).

parimaṇḍala (Skt) omtrek ; grenzen ; in 101.1b. 2-3 verdacht ; sinds OJ 303 frequent.

parintusa (v Skt *paritoṣa*) welgevallen; tevreden(heid); toegefelijk; OJ 352.4a.5.

paripūrṇa (Skt) geheel; volledig; volkomen; OB 351.6a.5; 7a.3-4; OJ 353.1b.5; OJ 402.4b.4; *ka— :* OJ 305.8b.2.

parlak (Ind) droog rijstveld; in OJ 305.7a.5 : — *gaga kĕbwan; mar— :* 101.2.3 : *manglamsuan mangdarat — ;* z o *huma.*

parlpahan (Ind v *lpaḥ);* OJ 355 : *rggap — :* een groep dorpsfunction v *Bwahan* (14 namen).

Partuhĕd (Ind v *tuhĕd) ;* 003.4a.1 : grens v *Turuñan.*

parunggaḥ, z o *unggaḥ.*

paryuk (Ind) aarden kookpot met hals; 107.2a.1; 5; 207.2a.3; z o *pulu.*

pasaḥ (Ind) scheiden; *a— :* OJ 352.3b.3; *ma— :* OJ 352.3b.3.

pasang (Ind) in beweging brengen; ordenen; in gebruik nemen; z o — *ayan, — gunung, — wukir; masanga :* OJ 305.5a.3.

pasang ayan (Ind); volgens Korn Ad 24 = *pasang hayam,* hanengevechten; OJ 305.5a.3; 5b.3: 406.3b.; z o *sanga;* echter eerder : plaats v een hanengevecht.

pasang gunung (Ind) een belasting of recognitie aan de *tapa haji* te betalen, aldus 001; 003; 004; OJ 305.4a.5; in 304.5a.2 genoemd naast : *sajisaji, miçra, pacakṣu, wilang, pacakṣu ;* OJ 305.7a.1-2 : *tan sapan tan hṛtan tan sisikĕn tkap ning tapa haji tan pamalakwa pacakṣuḥ, pratikāya; tkeng ulihuliḥ, pawwat, pramāda, panutud, apan milu aweḥ —ya ri thāninya mwang tan paweha pakling, prabhoṇḍi,* etc ; OJ 352.2a.2 : in een lange reeks ; z o *(pa-)tambang ; pasang wukir ;* Pig 450 : pasang-giri = prijsvraag.

pasang wukir (Ind); *—an :* een recognitie aan de *(nāyaka) tapa haji* te voldoen; OJ 303.3.3; z o *pasang gunung;* Pig 450 : pasang giri = prijsvraag.

pasar (Ind) markt; 1) 001.2a.2 : *lāgad —,* z o *lāgad;* 107.2b.5: *bangunan — lamatan simaña ditu;* 2b.6: *ana manghalu ya ka —;* 202.2a.2: *me tani kawakatĕn tikasan di —, di pandhar, di kdi di tapahaji, salaran tambangan lbḷb ;* 203.2a.1 id.; 2) vaste uitdrukking in de datering van OB.; z o *rggas; ser —; pkĕn.*

paççima (Skt) Westen, sinds OJ 352 in de *çapatha : — Kāla.*

paspas I (Ind) inwijden; *palaspas :* 004.3a.3; z o *papas.*

paspas II (Ind) (z) bergen, (z) verstoppen(?) : *ma—an :* 304.1b.6 : *— paḍa prihawak.*

pasuk (Ind) binnengaan ; vallen onder ; behoren tot ; —; *maka—; sa—* (al wat valt onder) ; *ña— :* 304.4b.3 ; *masuk ;* z o *— alas ; — ganti.*

pasuk alas (Ind) recognitie voor het kappen van bossen.

pasuk ganti (Ind) een function; sinds OJ 305 = OB *tama ganti;* in latere edicten ook *pañjing ganti;* is sinds 352 : *samgat —.*

pasuk thāni tot het dorp(-sgebied) behoren, sinds OJ 303 ; 352 enz.

pat (Ind) vier; 104.2b.3 : *— — lalima; —ang; maka—ang* (gevieren) : 209. 4b.4; *pa—:* OJ 305.4b.2 : *tan — tampina :* worde niet verviervoudigd.

pata (Skt ?) ; bet in ed onz : slechts *—nan :* OB 304.5b.1.

patak (patĕk) (Ind) timmeren; planken maken; *mamatak papan :* 001; 002; 104; 107.

pati (Ind) gestorven zijn; *mati :* 002.1b.3 : *tathāpi tu anak — matarahin kuta, mataraḥ amin bunin ani parburuktanahan;* 302.4a.4 : *ada uparata twanak mbwatthaji di buru ada — krāngan ampungaña marang hadan padangayaña;* 351.6a.4 : *makahetu makatahwang rām paraspara uraña habanwa —, me tyaban musuḥ* 6b.1 : *tani burung — kahañang; kimati :* 102.1b.5: *prāpta kālaña—ña tyaraḥ anak; umatyana* in de *çapatha,* sinds OJ 352.

patiḥ hoewel de afl v Skt *pati* (heer, eigenaar, enz.) voor de hand ligt, moet in sommige gevallen zeker gedacht worden aan een oorspronkelijk Ind woord, dat dan later gecontamineerd is met het Skt woord, z.e bv 005.3 ; het geval : 105.1b.3 ; 2a.1 is onz ; 109.2a.3 is een corrupte copie ; 304. 1b.3 : *maka—* is ook ond ; de vorm : *par—angĕn* in 202.2a.3 ; 203.2a.2 (beide onderling afwijkend en wellicht copieën) geeft ook geen verdere steun ; z o *tapaḥ.*

patra (Skt) blad ; (koper-)plaat ; 201.1a.1 ; z o *jayapatra ; jaya song ; likhitapatra.*

pātrakasiḥ (Skt + Ind ?) vragen ; smeken ; bedelen ; slechts : *pa—an :* 104. 3b.1 ; zou *pātra* v Skt *maitra* kunnen komen ? ; z o *kuras.*

patuk (Ind) pikken ; *ka—a,* „worde gepikt" ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

pauṣa (Skt) n v d 6e maand ; dikwijls geschreven : *poṣa.*

pawana (Skt) wind ; een der *pañcadhātu,* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

pĕdĕm (Ind) slapen ; 304.4a.1 : *kunang yan singgaḥ mangidiḥ nasi me pangingsanin —ĕn sopacāra, briyañña ya mangamaḥ sayathaçakti saha tikĕr.*

peḍita, z o *pīḍita.*

pĕndĕm (Ind) ; in de ed begraven ; misschien : begraafplaats ? ; 102.1b.5 : z o *wihāra ;* in 209.4a.6 : *pamasamahyan — bapanda di dharmakuta* (ond) ; 5a.3 : *kunang yan ada durbalan sanghyang parhyangan me — (padĕm), pañcuran, pasibwan, prāsāda, jalan raya.—*

pes (Ind) gekruid vlees of vis, in een pisangblad geroosterd ; *—an :* 003.2b.2 (2×) ; OJ 303.3.11 ; 4.1 ; *pe—an :* OJ 303.3.10 ; 4.1.2 ; *pines :* 004.2b 4 ; OJ 305.6a.4.

pet (Ind) zoeken ; *amet* (in latere ed) ; *mamet ;* OJ 357.2a.2 ; *mametpetin :* OB 304.4a.2 *(z o inak) : pamet :* OJ 305.7b.1 ; *pametan :* OJ 355.1.6

pgat (Ind) 1) breken ; 2) afdoen ; besluiten ; z o *gat ; pamgat, samgat.*

pibĕng ; z o *ibĕng.*

pīḍita (Skt) gekweld ; in zorgen ; *—n ;* OJ 305 3b.3 ; 4b.2 : *peḍita :* 304.4a. 2 ; OJ 431.6a.1 ; sinds OJ 353 frequent : *parapeḍita(n).*

Piduk (Ind) ; 003-004 : *hulu kayu —.*

pihal (Ind) bet onb ; slechts in 302.4a.3 : *ben — me tring tyajmin.*

pikayu (Ind) wens, verlangen ; *a— :* 304.4a.1-2 ; z o *ayu, hayu.*

pikul (Ind) op de schouder dragen ; vervangt OB *tanggung ; — —an :* OJ 431.4a.6 ; *a— :* OJ 305.6b.5 ; *mikul :* OJ 352.1b.6.

piliḥ (Ind) kiezen ; sinds OJ 303 ; — ; *pa— ; par—.*

piling (Ind) boontjes gebruikt als goudgewicht (Cl No. 8) afgekort : *pi* 6 — = 1 *māçaka.*

Pinatiḥ (v Skt *pati ?*) ; *senāpati —:* 302, 303, 305, 355, 406, 409, (vgl Korn Ad 23) ; z o *patiḥ.*

piṇḍa (Skt) offer-meelkoek voor de overleden voorouders ; *aminḍa:* OJ 305. 5b.1 ; bet onz ; z o *mala (apamala).*

ping (Ind) „maal" ; bv.004.3b.3 : — *pitu.*

pingsan (Ind) éénmaal ; OJ 305.2b.1 ; z o *pisan ; san.*

pinta (Ind) vragen, verzoeken ; sinds OJ 303 ; —*(na) ;* — —*n ; pininta, aminta, paminta.*

pipakan (Skt ? Ind ?) gember : (Cl No. 4170 : Mal v Bandjarmasin) ; OJ 305.8b.2.

pira (Ind) hoe veel ? hoe groot ? ; OJ 305.3b.4 : *tan phiraṇa* (sic !) dat het niet weinig zij (vgl Pig 466 : ora piraa = niet zo erg) ; 305.7b.5 : *tan sapira :* 1) niet gering ; 2) niet zo erg veel (vgl Pig 524 : ora sepira = niet zo erg veel) ; OJ 352.6a.1 : *apinira :* „een klein beetje".

phira (Skt ; doch niet in PW !) slang.

pirak (Ind) ; sinds 001 frequent ; ook bij de erfenisverdeling ; z o *kangça-bhājana.*

pirus (Ind) clownerie ; als clown optreden (Kunst HJM 40 ; later Berg en ook VN KOB 458-60 hebben hier opheldering gegeven).

piçāca (Skt) zekere klasse v demonen ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

pisan (Ind) éénmaal ; OJ 303.2.11 ; z o *pingsan, san.*

pisang (Ind) „banaan" (Cl no. 2755) ; vervangt in OJ 305 het OB *byu.*

pisaningu (Ind) 1) hoe zou toch ? ; 2) volstrekt niet ; OJ 305.3b.4 ; 5a.1.

pitāmaha (Skt) 1) grootvader) ; 2) Çw geestelijke ; 102.1b.1 ; 2 ; 6.

pitu (Ind) zeven ; bv. 004.3b.3 ; 209.5a.3.

pituha (Ind v *tuha*) een function in een reeks ; 105.1b.4 ; 2a.5 ; in de ministerlijst : 303 ; *panglapuan —:* 209 ; 210 ; 301 ; *samgat —:* sinds 351.

pitung (Ind) bet onz ; *tan kna kambang kṣaṇika mwang kāla —:* OJ 357 3b.5 (corr) ; veel later vooral in Jayapangus edicten.

pjaḥ (Ind) overlijden ; vervangt OB : *uparata* (z o *pati*) ; sinds OJ. 303.

pkĕn (Ind) markt : vervangt OB *pasar ;* OJ 411.1 ; 503.2 ; 504.2 ; *(ng)a—a :* OJ 305.3a.4.

Plat I (Ind) ; OJ 305.1b.3 : *rāma kabayan — (Air Hawang).*

Plat II (Ind) ; OB 351.6a.1 : *di Widatar hulu kayu : — (Julaḥ).*

pli (Ind) bet onb ; *mang—:* OJ 305.4b.2 : *ing mahānawamī — kalayaran* (ond).

pnaḥ (Ind) bet onz : plaats ? aangelegenheid ? quaestie ? ; *ada —:* 104.1b. 1 ; 108 1b.2 ; 110.1b.1 ; in 201.2.5 :*surat jayapatra parakṣayanña di pannaḥña manawa gunadosaña ;* sinds OJ 305 frequent : *pasangayan prangudwan — ḷmbu ;* in OJ 305.3a.4 : *nguniweḥ wwang humaliwat, madalan asungsung wwang ngapkĕna, amna-mnaḥ* (vgl *ĕnaḥ :* OJ *parnaḥ* = plaats).

Pnat, z o *Air —.*

poḥ (Ind) ; de mangga (Cl No. 2551) ; komt in vele samenstellingen als plaatsnaam of grensaanduiding voor ; in 304.5a.5 : *po arnak ;* z o *arnak.*

Poḥ bacang (Ind) ; 201.3.6 ; 621.5a.4 : grens v *Julaḥ.*

Poḥ tambang (Ind) :, 303 : grens v *Turuñan.*

Poḥ tanduk, z o *Air —.*

potthagi (Ind) rechtscollege ; rechtbank ; vonnis daarvan ; 001, 004 ; 006 ; 104 ; 107 ; 108. In 209 ; 210 ; 302 ; 351 vervangen door *samohan* (Skt *samūha) ;* z o *lagi.*

prabhāta-rajanī (Skt) dag en nacht ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Prabhawa (Skt) ; 005.3 : *bhikṣu — (Simpat bunut).*

prabhu (Skt) vorst ; 209.4a.4 : *sang ratu atita—;* in Jayapangus ed sinds 621 : *sira — cakrawarti, rajadhiraja,* enz.

pracāra (Skt) gedrag ; handelwijze ; 304.1b.3 ; 5 ; 4b.3.

pracaya (v Skt *pratyaya*) vertrouwen ; *ka—:* OJ 305.2a.4.

pradhāna (Skt) in OB OJ crediteur ; in deze zin niet aangetroffen in PW ; z o *nāyakan —; hulun ; hutang.*

Pradhana (Skt) ; 302 ; 915 : *senāpati Wṛṣabha tuha —.*

pradaya (Ind ? Skt ?) bevelen ; opdragen ; 002.2a.1 : *turut —ña jhang ;* OJ 357.1b.2 :*panganakan ya pujut sakweḥ ni —nya kara(ma)ni Jung hyang.*

praḥ I (Ind) gebruik ; gewoonte ; gebruikelijk ; OB 351.6a.4.

praḥ II (Ind) ; *samgat —;* een Bd function ; OB 351 ; in OJ 402. *cakṣu —.*

Prajña (Skt) ; 1) 104 : *pratikāya (di Julaḥ)* — 2) OB 351 : *senapāti Dinganga pu —.*

Prajuna (Skt) ; 001 : *dinganga —.*

prakāra (Skt) aan het eind van een reeks, bet : „enz".

prakula (Skt) dorpsfunction ; vgl Korn Ad 16 ; OB 351.5b.6 *(Julaḥ).*

pramāda (Skt) verwaarlozing ; verwaarlozen ; — : 304.4a.5 : *tani pabryan pamukājña — çrangsisik sipatsipat ;* OJ 305.5a.5 : *tan pintana çrangsisik — panutud ;* 6a 1 : *panali pacakṣu — tmwaning mabwathaji ;* 7a.

2 : *tkeng ulihuliḥ pawwat — panutud ; —na :* OJ 305.3b.3-4 : *tan sipatĕn, tan piditān, tan— panutud çrangsisik ; ka—yan :* 101.2.7 : *mai yan — ya dṛwya hajiña salyun kapadapaña.*

pramāṇa (Skt) maat ; maatregel ; regel ; macht ; autoriteit : z o *swāmi— ;* OJ 352.3b.4 ; 431.5b.5.

pramantĕn („krama" v *pramāda*) verwaarlozen ; *—ĕn :* OB 304.5b.1.

Pramulya (Skt) ; OJ 305.1b.2 : *dewakarma — (Air hawang).*

prāṇa (Skt) ziel ; hulptelw. voor mensen en dieren ; afgekort tot : *prā ;* OJ 303.3.10 ; 636.5a.5.

prang (Ind) gevecht ; strijd ; oorlog ; *ka— :* OJ 305 5a.1.

prangbakat (Ind) n v d 24e *wuku.*

prapanna (Skt) in Skt gegaan naar (om hulp) ; bereikt ; geslaagd ; voorzien van ; enz. ; slechts in 006.2a.3 : *kajadyan caru —.*

prāpta (Skt) bereikt ; aangekomen ; slechts in : 102.1b.5 : *tkan — kālaña ;* OJ 901.5b.3 : *— irikang wwang her abang.*

prāsāda (Skt) torentempel (bijzettingstempel) ; 209.5a.3.

praçasti (Skt) 1) loflied ; 2) edict ; OJ 303.1.4 ; 5 ; 8. (2×) ; 11 ; 4.10 ; OJ 352.5a.3 ; komt ook voor in Bal Skt inscripties : (Stutt CB 65, *m,* d.8) : *—çlokāh.* De locus 205.A.9 is slechts een gissing.

prasiddha (Skt) voltooid ; volledig ; geordend ; vastgesteld ; 209.5a.6 ; 302.4a.4 ; in de *çapatha :* OJ 352.6b.4 ; 404.4a.5 ; 405.4b 2 ; 505.5a 556.10b.5 ; 811.4b.1.

Prasuta (Prasuti) (Skt) ; 206.1a.23 : *—(-a) gawan çiwasangkara, çiwa—(-i) (satra di Air miḥ).*

prataya bet en afl onb ; in 102.1b.5 in een reeks heiligdommen en gebouwen voor dodencultus ; 105.2a.2 : *anak di singgaḥ di pratayang, di mpun prakāra, uma ;* 106.3a.5 : 107.3a.1 : *anak di — di buru ;* 302. 4a.3 : *pamahen pamli prakāra me di — ;* OJ 303.4.7 : *samangkana sakweḥ nikang hulun haji, panghayapan — sanggingan, gulma sumbat pun bahan, kaṇḍang, saprakāra ;* vgl Casp PI 1 p. 114 n 5 en Goris, Theologie (diss. 1926), p. 58 ; Pig diss. Reg s.v. *taya.*

prataya lali (Skt ? + Ind) ; *samgat —* ; een Bd function ; OB 351.

pratibaddha (Skt) verhinderd ; *—kna :* OJ 431 3a.1 ; *umratibhaddhākĕn :* OJ 406.2b ; *umratibaddhakna :* OJ 406.6b ; z o *supratibaddha, partibandha.*

pratibandha (Skt) tegenstand ; weerstand ; hindernis ; OJ 352.2a.1 ; z o *pratibaddha.*

pratikāya (Skt) een dorpsbestuurder ; 003, 004, 108, 110, 201, 209, 302, 351 en OJ 305, 431.

pratipāda (Skt) de le dag v een maandhalft ; in OJ 406.5b : *pratipantĕn.*

pratiṣṭa (Skt) standvastig ; vast, stevig ; constant ; sinds OJ 352 soms in de *çapatha.*

pratiwādaka (Skt) weigering ; verwerping ; OJ 305.8b.3 ; 446.3a.2 ; 702.2a.5

pratyeka (Skt) één voor één ; OJ 353.3b.2.

Prawara (Skt) ; 209 : *mañ. ā. 2. tuha —.*

prāyaçcitta (Skt) zoenoffer ; OJ 357.2b.1.

prayoga (Skt) gebruik ; onderneming ; enz. ;*mrayoga :* OB 304.4b.1 : *— bañcana.*

prayojana (Skt) reden ; doel ; OB 304.4b.1 ; OJ 409.8b.5 ; 439.2b.2 ; 1003. 7a.1 ; *iṣṭa— :* OJ 448.2a.2 ; 1011.2a.3.

prekṣa (Skt) toezien + bedachtzaamheid ; echter in OJ soms met contaminatie van *parikṣa :* onderzoek ; OJ 305 2a.3 ; 601.1b.7 ; 603.2a.1.

preta (Skt) overleden ; afgestorven (nog niet gereinigde ziel) ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

pṛgi (Ind) 1) dringend ; 2) z. haasten ; OB 304.4a.5.

priḥ (Ind) zoeken ; trachten ; beogen ; 109.2a.6 : *sa—a(?) ; mamriḥ :* 104. 3b.1 ; *pamriḥ :* 302.2b.5.

priḥ II (Ind) zelf ; in 1) *— awak :* 304.1b.6 ; OJ 557.2a.1 ; 3-4 ; 2) *— çarintĕn :* OJ 303.1.9 ; 305.4a.1.

prp (Ind) slaan ; vechten ; aanvallen ; *amṛp :* OJ 303.2.6 ; onder de delicten.

psu (Ind) uitkomen ; naar buiten komen ; *—ang :* uitgeven (= bijdragen in contributie, spec. voor dorpsonkosten) ; *—an* uitgave(n) ; *—angan :* moet uitgegeven, bijgedragen worden ; ook nog in OJ 303.2.10.

ptang (Ind) bet onz (vgl T II 195 : pĕtang, pĕtĕng) ; afl van *pat* (vier) eveneens zeer onz ; slechts in 104.2b.2 : *tani kadan pa—ña me tani kadan pataliña tani paparcakṣuhan.*

ptung I (Ind) een groot soort bamboe (Cl No. 1236) ; 302.3b.4 (in een reeks) ; 351.6b.5.

Ptung II (Ind) ; 102.1b.2 : *bukit di —* ; 1b.3.4 : *partapanan di —* 501. Y (4)b. 2 : *dharma i —.*

pu (Ind) 1) heer ; 2) meester (over) ; *—n bahan :* 303.4.7 ; *—n randa :* 104. 2b.3 ; 1071b.3, 2a.4 ; *—nya :* het bezit van : OJ 352-562 ; z o *ḍapunta, mpu, punpunan, empun.*

pucang (Ind) de Areca (pinang) : palm en vrucht ; de betel (Cl No. 374) ; OJ 352 5b.1.

Puḥpuhan (Ind) ; 001 : grens v *partapanan Cintamani.*

Puhun ; z o *Air —.*

pûjâ (Skt) verering ; *pāmūja :* OJ 352.1b.5 : *manghanakĕn caru —.*

pujung I (Ind) offers aan de doden op het kerkhof ; OJ 352.5b.5 : *— aji ;* OJ 431.5b.5 :— *daḷm gulma biru.*

Pujung II (Ind) ; OJ 357.4a.1 : *hulu kayu i —;* OJ 602.4b.2 : id.

pujut I (Ind) 1) verstrengeld ; gewurgd ; 2) met „ineengevlochten" haar ; negrito ; OJ 357.1b.2 : *panganakan ya —* (bet onz).

pujut II (Ind) ; n v d 15e *wuku ;* ook *julung —.*

pukul (Ind) slaan, echter in de ed steeds onder de muzikanten, dus op een muziekinstrument slaan (niet een trom) ; *a— :* OJ 303.3.8 ; *amukul,* sinds OJ 305 frequent *mamukul :* 107 2a.4 ; *pamukul,* sinds 001 (2a.2) frequent in OB.

Pule (Ind) ; OJ 352.5b.3 : *si — (Baturan).*

Pule pañjang (Ind) ; 003 ; 004 : *ser panghurwan sang —.*

Pullang (Ind) 201 : *mañ.ā.3 —.*

pulu (Ind) een aarden vat ; gebruikt zowel voor sterke dranken als voor rijst, enz. (buikig, zonder hals) ; z o *paryuk.*

Puludu (Ind) ; 208.1b.2 : grens v *Cintamani ;* 702.3b.3 : id. ; het huidige Peludu ten ZW. van Kintamani, ten N. van Bajung gedé.

puluḥ (Ind) tiental ; *a— :* 207.2a.1 ; *dwang — :* 209.5a 3 ; *sa— :* OJ 303.3. 11 ; 352.3b.4.

punaḥ (Skt) wederom ; aan het begin v een heredict ; — *di çaka :* 209 ; 210 ; 301 ; 351 ; *—ing çaka :* OJ 403.

punarukta (Skt) ; in de ed : herroepen ; veranderen ; *—n :* OJ 303.4.9 ; *ka—n :* 209.4a.4 ; *umunarukta :* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

pun bahan (Ind) opzichter over het materiaal ; 303.4.7 : *— kaṇḍang.*

puñcagiri (Ind + Skt ? v *puñcak* + *giri* (berg) ?) : 202-204 ; z o *glar ;* OJ 633.7b.1 :*madamla kuta pagĕr amarigi mwang — i Mānasa.*

puñcar (Ind) bet onz : slechts OB 304.5a.5 : *wnang pangalapĕn po arnak len — surangña* (wellicht : bergtop).

pundak (Ind) sawahdijk ; 005.16 ; z o *punduk.*

punduk (Ind) bergrug ; vaak in grensbeschrijvingen ; bv. — *baru ; — raya ;* z o *pundak.*

puṇḍut (Ind) halen ; brengen ; — *dyun :* OJ 625.2a.6 ; 3b.5 ; 634.8a.1-2 ; *amuṇḍuti :* OJ 352.5a.4 ; *pinuṇḍutan :* OJ 352.5a.4.

Pungkur (Ind) ; OJ 355 : *manuratang mangaran — (Bwahan).*

pungkuran (Ind) een function of een beroep ; in een reeks : 105.1b.4 ; 2a.6.

pungpang (Ind) molest ; vrouwen schenden ; *amungpang :* OJ 357 (corr) ; later frequent (onder de delicten).

pungsu (Ind) bet onz, mogelijk : bergkruin ; bergtop ; in verschillende grensbeschrijvingen ; z o *buwung.*

punpunan (Ind) bezit (spec. van stichtingen) ; OJ 436.1b.2 ; 2a.1 ; 3 ; z o *pu.*

pun randa (Skt *raṇḍā)* opzichter over de weduwen, de prostituées 104.2b.3 ; 107.1b.3 ; 2a.4.

punta hyang (Ind) onze Heren, de geesten ; gebruikt èn voor de vergoddelijkte voorouders, èn voor de Hindugoden : 104.3b.4 ; 108.2a.6 ; 302.4b. 4 ; OJ 431.4b.5 (2×) ; OJ 625.2a.6 ; 3a.5 ; 3b.1 ; 2 ; 5 ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

punya (Ind) bezit : 104.2b.2-3 : *anāda samaña habanwa mar — me mamatampihang — patpat lalima sumeruña, mās ku 2 tmwan nāyaka ya pañuligaran, banwa ku* 2 ; 351.6b.5-6 : *gantung dulur pacarakā hāji di — turūtĕn tmwan wajantika, tani sisikan* z o *puṇya.*

puṇya (Skt) verdienstelijk werk ; concr. (liefdadige of „sociale") stichting : *pyuṇyanangku :* 001.2b.4 : *satra —,* het hospitium, door mij (aldaar) gesticht z o *punya.*

Puṇyānta (Skt) ; 302 (Çw) ; *mpungku di —.*

pupul I (Ind) verenigen ; z. verzamelen ; vergaderen ; *mupulang* (doen vergaderen) : 209.4a.2 ; *ma— :* OJ 305.2b.1.

Pupul II (Ind) ; OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan).*

puriḥ (Skt *purī :* burcht, versterkte stad ; NB : woning v een vorst of adellijke) ; slechts in 110.1b.3 ; waar het tempel (heiligdom, NB : pura) moet bet : *sumambaḥ aku hujusyan —ña di hyang Tahinuni.*

puring (Ind) n v twee verschillende heesters (Cl No. 969 en 1973) ; 304 .5a. 4 : *kayu —* ; grens v *Bantiran.*

pūrṇa (Skt) vol ; volledig ; in OJ 305.4a.5 (ond).

purpur ; z o *Air mamurpur.*

puruḥ (Skt *pheru* = jakhals) wilde hond (?) ; in de reeks sub : *karāmbo : pañcayan, dakĕr, —, asu ;* (in Cantakaparwa 41/51a : *„peruh" = asu alas* (er bestaat echter ook een kleine aap : *lutung —).*

Purunan (Ind) ; 101 : grens v *Sadungan.*

pūrwa I (Skt) oud ; van ouds ; — *prakāra :* 202-204 ; — *tustus :* 202-203 (2×) : 204 (1×) ; — *—n :* OJ 507.3b.4 : — *gatagatan salwiranya.*

pūrwa II (Skt) Oosten ; sinds OJ 352 in de *çapatha :* — *satya.*

pūrwābhyāsa (Skt) oude gewoonte ; gebruik van oudsher ; OJ 352.2a.4.

pūrwasthiti (Skt) vorige (vroegere) staat, toestand ; OJ 305.4b 5.

pusit (Ind) bet onz ; OJ 352.4b.4 : *tihĕsan ing —.*

pusita (wel van Skt *poṣita:* p.p. van caus. van *puṣ);* dus: tot gedijen gebracht; opgefokt; bezit, have; rijkdom ?; alleen 002.1b 5 :*me pamusitayangña, tu anak banwa matarahin kuta, ana maruliḥ buninya, —ña más má 4 di hadiri, ana cheda ya más má 2 pamusitayangña di hadiri.*

puspus (Ind) djagung afpeuteren; vgl ook T IV 215: s v puspus II; *—an:* OJ 305.4a.5; 352.2b.2.

putir (Ind) witte duif; OJ 303.4 6 (in een reeks vogels).

putradewatā (Skt) kind-goden; kleine goden; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Putrāngga (Skt); 355: *rggap parlpahan — (Bwahan).*

putrasantāna (Skt) kinderen en nakroost; OJ 352.3a.1; 602, 603, 621; 624; 638.

putu (Ind) kleinkind; OJ 305.10a.3.

Puṭupuṭu (Ind) OJ 352: 5b; 2 (in de text, niet in de ministerlijst): *senāpati Kuturan mapañji —.*

pwa (pwan) (Ind) echter (dikwijls ná: *kunang);* 302.2b.5; 3a.1; 304.1b. 5; 6; OJ 305 1b.4; OB 351.6a.6; *z* o *kapwa.*

pwan I (Ind) de tweede; *pangmwan:* voor de tweede maal: 302.3a.3; 304. 1b.5.

pwan II *(pon)* (Ind) n v d 3e dag der *pañcawāra.*

pya (Ind) het gedroogde vlees (vgl NJ pepe) van de meervis: dlag (tegenover *usus);* OJ 303.2.5; 3.10; 4.1; 2.

rabi (Ind) een tuin aanleggen: *mang—:* 102.1b.4; 104.3b.2; *ma—an:* 304. 5a.4 (ook *rawi* geschreven).

racun (Ind) vergift; *ang—;* OJ 357 (corr) later frequent (onder de delicten).

raga I (Ind) mand; 104.2a.5: *haṛtak* — 1 (?); *pang—:* OJ 902.1b.1: *lawan dening — skar ekang ka sujiwana ring Tambĕlingan; z o raga II.*

raga II (Skt) lichaam; het „zelf"; etc; 003.3b.4: *bwatangña ya di—n sanghyang di Turuñan;* OJ 603.4b.2: *mangkana yan hana prangudwan —n sanghyang ri thāninya;* 003.3b.5: *aluki ya dan mang—*(ond); 106.3a. 3 :*turut — —yanñā jāng* (ond); *z* o *raga I;* (vele loci nog onzeker).

rāḥ I (Ind) als datering slechts: 209.4b.5.5a 1: *kārtika angkĕn — tirtha.*

rāḥ II (Ind) bloed; — *kasawur ing dalan:* bloed, gestort op de weg (Stutt OS 270); OJ 357 (corr); later soms, doch niet zo regelmatig als in OJO (onder de delicten).

rahat (Ind) treffen (in werking komen); *ma—an:* OJ 352.2a.6; *pa—an:* OJ 305.5a.3.

rahina (Ind) dag; vervangt sinds OJ 352 het OB *lmar.*

Rahit (Ind); 301.3b.4: *karakṣayañna — (banua Bharu).*

rāja (Skt) koning; — *pāduka:* 209.2b.1; *z* o *mahārāja,* enz.

rājabhūta (Skt) vorstelijke demonen (?); of: Ind: demonenkoning, sinds OJ 352 in de *çapatha: na gana-bhūta.*

rājadhāni (Skt) vorstelijke residentie: paleis; sinds OJ 352 soms in de *çapatha,* bv. 404; 405,505,556, 811.

rājakārya (Skt) koninklijk offerfeest; 004.2b.1; 2b.1; 2b.4; OJ 305.5b.3; *kaywan ing mang—:* 7a.5.

Rājaṇa (Skt); 209: *cakṣu wijavakrānta tuha —.*

rakĕt (Ind) aansluiten; (*z.*) hechten aan; *rumakĕt:* OJ 305.8a.1; 5.

rakit (Ind) een paar; een span; echter in OJ 303.4.2: *dlag 1 pyanya sa—;* dus een maat voor gedroogde meervis.

rakryān (Ind) ambtstitel (vgl Pbc in TBG 72, 1932, p 624-5). Komt sinds OJ 305 voor; *z* o *kryan;* zie verder onder de afz. titels: *asba,* enz.

rakryān asba ambtstitel: ging over de paarden-(fok); OJ 305.1b.3: *maka-sopāna — dyaḥ mañjak* (ook in een ministerlijst); *z* o *nāyakan asba, samgat asba.*

rakṣa (Skt) beschermen; *rumakṣa* in OJ 305. 8b.4; verder in 352,404,505, 556, in de *çapatha; ka—yan:* sinds 201: „het beschermde dorpsgebied"; de ingezetenen; *pa(ng)—yan:* sinds 201: „dat, wat het dorpsgebied beschermt", i.e. de „heilige oorkonde": *sanghyang — = sanghyang praçasti,* e. t.q.; *z o ḍakṣa.*

rākṣasa (Skt) monster; reus; demon; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Rakṣita (Skt); OJ 355: *panghulu kṛtya mangaran — (Bwahan).*

rakta (van Skt *nakta*) nacht; *ma—,* overnachten: 107.2a.1.

rakwa (Ind) aldus, alzo (zeide); „inquit"; namelijk; daarom; OJ 305.3a.1.

rām I (Ind) bespreken; *—paraspara:* 002,101,106,210,301,302,351; — *tanyada:* 006; de bet in OJ 305.6a.2 is zeer ond: *yan — pangdirinya sapanahuṛnya ri pangdirinya sahuṛnya ri nāyakanya.*

rām II (Ind) verdronken land ? (vgl NB rm, karm); OJ 352.4b.6: *parlak —.*

rāma (Ind) dorpsoudste; volwaardig dorpeling; — *kabayan; ka — an;* sinds 109 het dorp als juridische entiteit; *pang—:* 101.2.4; 104.3b.3: entreegelden om volwaardig dorpsgenoot te worden; *sa—:* 901.5a.1.

rambat (Ind) omslingeren; *pa—:* OJ 357.1b.6 (ond)

Ramok (Ind); OJ 355: *hulu kayu mangaran — (Bwahan).*

rampas (Ind) plunderen ; *ryampas:* OB 304.1b.6 ; *rinampas:* OJ 431.3a.6.

ramu (Ind) materiaal (voor iets) ; ook materiaal opbrengen, aansiepen ; 004. 3a.1 : *ryamwin to banua di Air Rawang ;* OJ. 353.3a.3. *mang—a ;* vgl Grader MKL, 5.77 sub II.

rañca (Ind) bekommerd ; gekweld ; kwelling ; OJ 305.5a.1.

raṇḍa (Skt) weduwe; prostituée; *raṇḍyan* OJ 353.3a.4; *z o pun —.*

randap (Ind) bet onz (vgl NJ : andap : kort, laag) ; *mang—in ;* 006.1b.6 : *ana — ya di tarub ; pang — ana :* OJ 305.6a.3 : *tan — tan pamangana ri nāyakanya.*

Randhi (Ind ? Skt ?) ; 209.4b.1 : *panundun — (Julaḥ).*

rangin (Ind) een schaduwboom (Cl no. 1545) ; OJ 303.3.3 : *bakal ning —.*

Rangkap (Ind) ; OB 351 : *di Widatar hulu kayu — (Julaḥ).*

Rangṛ (Ind) katoenboom (Cl 557); in OJ 352 : grens v *Baturan.*

raṇu (Ind) meer ; OJ 303, 305 ; = *danu* in OB.

rapa-rapa (Ind) bet onz; plunderen; wegnemen (?); OJ 352.5a.1 : *mwang tan—n tkap ning amanahagaṇḍi; mang— :* OB 304.4a.4; OJ 305.9a.1; *pang— :* OJ 303.4.8 ; *z o karapa.*

rapĕt (Ind) dichtbij ; *—angĕnya :* 209.5a.5.

rapuḥ (Ind) kalk; 005.16 *—an,* kalkbranderij (?); *mang—,* kalk branden.

rara I (Ind) ziek; ellendig; *ka—n :* OB 304.4b.3.

Rara II, *z o Air —.*

rasa (Skt) gevoelen, mening ; in ed : de text v het gunstbewijs ; sinds OJ 303 dikwijls — *anugraha;* OJ 303.2.5; 305.6a.4 : *sa — ning sarsarnya;* OJ 303.2.7 : *sa — ning tandas wijilaknanya* (ond) ; 814 : in een chronogram : *çaka kṛta — tingal ing wong;* waar het de waarde van zes heeft ; dus = *çaka* 1264 ; in 201 (3×) ond, *z o tri I.*

rasuna (Skt) ; een ui ; in Skt is — de sjalot (Cl no. 169) en *laçuna* knoflook (Cl No. 174). In Bal en andere Ind talen lopen de woorden kesuna, jasun, enz door elkaar ; zie verder Cl no. 168-174 ; OB 209.5a 1.

Ratha (Skt) ; 003-004 : *mañ —* (dorpschrijver *Turuñan).*

Ratmana (verbasterd Skt ?); OJ 305.1b.2 : *hulu kayu— (Air hawang).*

ratu (Ind) vorst ; tijdens Ugrasena regelmatig ; ook in : 201-5,209,304,351 ; *z o haji; pāduka; mahārāja.*

ratus (Ind) honderdtal; 209.5a.2 : *ha—* (één honderd).

rawang I (Ind) bet onz; misschien à jour werken; *pa—an:* à jour bewerker; OJ 352.3a.2 (in een reeks ambachtslieden) ; vgl nog Bg, Mak : „doorschijnend" (v.e. kledingstuk).

Rawang II *z o Air hawang.*

rawi I, *z o rabi.*

rawi II (Skt) zon ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

raya I (Ind) groot : 209.5a.3 : *jalan—; — + admit* (groot en klein): OJ 303. 1.5 ; OB 351. 6b.6 ; voorts in vele topografische namen : bv. *Air — ; Batu(r) — ; Manuk —* ; sinds OJ 353 vervangen door *ġdai ; ġöng ;* z o *bsar II.*

raya II (Skt *rāyaḥ,* plur v *rāi,* goederen); *ra— :* OJ 305.3a.3 : *— timaḥ,* tinnen goederen, versierselen, zoals bv. enkelringen.

ṛbaḥ (Ind) vallen : frequent : *—ĕn :* mogen geveld worden ; sinds OB 304. 5a.5 ; z o *kayu larangan.*

Ṛbun (Ind), plaatsnaam ; OJ 352.5b.4 (ed *Baturan*).

rbwang (Ind) een huis-slaaf, die eten ontvangt ; (NB : roban), *z o hulun ; kangçabhājana, rowang.*

rġgap (ṛġĕp) (Ind) (volwaardige) gehuwde dorpsgenoten ; opp : *babini* gehuwde vrouwen (vgl T I 809 regep II) ; passim ; *pa—an :* 202.1b.5 ; 6. ; 203.1b.4 ; 6 ; 204.1b.4 ; 6 ; *z o maruhani.*

rġgas (Ind) ten tijde van (NB : dugas) ; constant in de datering der OB ed :— *pasar,* waarop : *wijaya-krānta, manggala, pura,* volgt ; dus een driedaagse pasarweek. Ook in OJ 306.

ṛhĕn (Ind) ; *ka—an,* eerder, vroeger : 1008.2b.1-2 ; *pang— :* 101.1.7 : *— di kabon buluhan* (ond).

ri (Ind) voorzetsel met een ablat-loc. waarde, sinds OJ 303 (vervangt, quâ loc, OB *di).*

rima(n) (Ind ?) ; bet onb ; OJ 357.2b 4 : *tan kna —.*

rimpi (Ind) maat v zeevis ; slechts in 104.2a.6 : *be sudang — 1* (volgens T I 788 : koker voor taji).

ṛinyuḥ (rĕnyuḥ) (Ind) stampen, verpletteren : *—ang :* 304.4a.6.

ṛmĕk (Ind) verwoest ; vernield ; *—ĕn :* OJ 305.9a 2.

ṛmṛm (Ind) bet onz ; *pang— :* OJ 305.6a.2.

Rnĕk I (Ind) 201.3.7; 621.5a.4 : grens v *Julaḥ.*

Rnĕk II (Ind) 351 : *sg. caksu krānta —.*

Ṛngan (Ind) ; 302.2b.3 : *karakṣayañña — (Buru).*

ṛngö (Ind) horen ; vervangt sinds OJ 352 OB *dĕngĕr ;* in OJ *çapatha :* meestal : *ṛngyakĕn.*

ron (Ind) blad (vervangt OB *don);* OJ 305.3b.3; *—yan:* OB 304.4b.5.

rot (Ind) bet onz (mogelijk = NB panguwot = afkoopsom v verplichte dienst aan de hoofdwerken v een damgebied (Korn Ad 268,279) ; —: 108. 1b.3; 302.3a.1; 2; 5; OJ 305.6a.2 ; 6b.4; *pang—:* 302.2b.5; 3b.6; *pang—ĕn:* 202-204 (telkens 3×) ; z o rwat

Rotangga (Skt ?) ; OJ 303.1.2. : *panulisan — (Bwahan).*

rowang (Ind) 1) metgezel ; volgeling ; 2) bediende (huisslaaf : z o *rbwang) ;* 3) (gewoon) dorpeling. Sinds OJ 305 ; voor 1006.1b.1-2 : vgl Korn Ad 11.27 ; (NB id + rentjang).

ṛṣi (Skt) ziener ; heilige ; *wiku* —: OJ 357.3b.5 (z o *wiku).*

rua (rwa) (Ind) twee ; vervangt sinds OJ 303 OB *dua ; ping— ;* OJ 305.2b. 2; *pindwa,* komt van —, niet van *dua ! z o rwā.*

ruang (Ind) ravijn ; helling ; komt ook als locale eigennaam voor (grens). In OJ vervangen door : *jurang ; z o Rwang.*

rug (Ind) verwoest;— : OJ 352.4b.1; *rumugakna :* OJ 435.7b.1; *ang—akĕn :* OJ 357 (corr); later frequent.

ruhĕt (Ind) 1) verward (in) ; 2) *—an :* struikgewas, kreupelhout. In OJ 305. 4a.3 schijnt de bet te zijn : verward in het struikgewas.

ruhun (Ind) voor ; *rumuhun :* eerder, vroeger ; sinds OJ 305.

ruhur (Ind) hoog ; OJ 305.3a.2 : *tan panangkalikana kuda i — kala ning lumkas manangkalik* (ond).

rukud (Ind) hulptelwoord voor *hundan, simbur, syap, manuk, kambing, karyu ;* 002.2a.1 : *saḷdangña di ha— patkapan daya.*

rumaḥ (Ind) huis ; *ma—,* wonen ; *pa—an :* 104.1b 4 ; 201.1b.1 ; *pi—ang :* 003 = 004.1b.3 ; *pi—in :* 004.2a ; 3b.2 ; z o *byut II.*

rumbas (Ind) bet onz; slechts OB 304.5a.1; *pamli pamahen paburu, —pabharu.*

rundan ? z o *marundan.*

Runusan, z o *Air —.*

ruri (Ind) bet ± verklaren ; uitleggen ; bevestigen (vgl Mal urai) ; slechts in *ryyuryyang* (= ± „di-urai-kan") : 209.4a.5.5a.6. Is er verband met OJ en OJO : *manguhuri, mang(h)uri* (vgl Berg diss 18-20) ?

ruyung (Ind) het harde hout v palmen ; 302 3b.4 ; 352.5b.1.

rwā (Ind) onwaar, enz; vervangt in OJ het OB *dwā.*

Rwang ḍaḍap marya (Ind) ; OJ 305 : grens v *Er hawang ;* z o *ruang.*

Rwang datu alapĕn (Ind) ; OJ 305 : grens v *Er hawang ;* z o *ruang.*

rwat (Ind); 003; 004.2a.1 : *di ha—an :* een groep mensen ? een waterschapsindeling ?; *z o harwatan; rot.*

rya-rya (Ind) wellicht : groot jaarfeest ; feestdag, (vgl Mal hari raja ; Jav Pig 16 ariaja ; 495 riaja) ; 104.2a.5 : *anāda pamli pamahen dan hulu sambaḥ jalanangña, tani blinyan — pangatawanangña di māgha kambing rukud* 1 ; OJ 305.5b.1 : *ahyun amijilakna gusali, panti ing —, mwang i tkāning makaryakarya;* 6a.5 : *dṛbya haji mula kadyangganing patambang, pawalyan, pamanuk pabhakta, ser daṇu mwang tan wlyana —, tan kna pacetra ;* 003.2a.5 : *kunang yan ada pamlin sang ratu di māgha mahānawamī mwang a—n, cakṣu paracakṣu ,tani kaknan to banwa di Turuñan, mwang kelala parakelala, pamwatan ku* 1, *pawalyan ku* 1 *brahmawangça pi* 1 *tandas ku* 3 *pangaṇḍyan ku* 1, etc. ; z o *ari* III.

sa I (Ind) allen : het geheel van.

sa II één : vervangt sinds OJ 303 het OB *ha—.*

sā III (Ind) afk. v saga ; een geldmaat ; OJ 303 (passim) ; z o *saga.*

Saběng (Ind) ; OJ 355 : *rāma kabayan pu — (Bwahan).*

Sābhu (Skt) ; 106 : *mañuratang bhikṣu* — (dorpsschrijver van *Haran).*

sabung, z o *sawung.*

sada bet afl onz ; OB 304.5a.5 : *—ña* (2×).

sadākāla (Skt) steeds ; voordurend.

Sadatan (Ind) ; 201.1b.1 : *senāpati di —;* 1b.4 : *senāpati sadar taña* (corrupte copie).

Sadhana (Skt) ; 201 : *adhik. di panglapuan di Tira —.*

Sadungan (Ind) 101 (plaatsnaam).

ṣaḍwāra (Skt) 6-daagse week : *Tungle, Aryang, Wurukung, Paniron, Wās, Mahulu ;* sinds OJ 303 (niet in OB).

Saḍ-wināyaka (Skt) andere naam v *Gaṇeça ;* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Sadhyagana (Skt) ; 301.3b.4 : *kulapati — (Banwa Bharu) ;* z o *Sanyagaṇa.*

Sādhyanta (Skt) ; OJ 303.1.2 : *hulu kayu Blas mwang — (Bwahan).*

Sadyasiwa (Skt) ; 001 : *mañ. ā. 2 —.*

saga (Ind) de bes van twee verschillende planten : volgens Wi II. 363 = Cl no. 8 en no. 64 ; gebruikt als gewichtsmaat v goud ; in ed afgekort tot : *sā ; z o māṣaka.*

sāgara (Skt) (grote) zee ; oceaan ; OJ 357 : als grens v *Jung hyang ;* OJ 633. 8b.4-5 : *amañjing ring — mwang a(ng)jala.*

Sagun (Ind) ; OB 351 : *di Lwaran hulu kaju — (Julaḥ).*

saha (Skt) 1) met ; 2) benevens : — *dān, — twa.*

sahasa (Skt) 1) *sahaṣā* met geweld; 2) *sāhasa,* geweld; 206.1a.3-4 ; OJ 702.4a.2 ; 3.

sahāya (Skt) kameraad; volgeling; hulp; NB saja, een dorpsfunction; —*n padang:* 004.2b.2; 3a.3; 4; 5 (2×); —*lamatan kuta:* 351.5b.6 (volgt een reeks dorpsfunction); z o *kāyastha.*

sahing (Ind) kinderloze weduw(naar); *krāngan —:* 302.4a.6; OJ 431.3a.3; vervangt het OB *krāngan mabalu.*

Sahita (Skt); OJ 355: *rggap parlpahan — (Bwahan).*

sahur (Ind) beantwoorden; vergelden; (terug) betalen; sinds OJ 303; —*ĕn; sumahur, manahura* (in OB 205.A9 verdacht); *panahur, sapanahuran.*

çaiwa (Skt) Çiwaïet; —*sogata,* Çw en Bd; sinds 302 frequent; *ka—n.*

çaiwadhani (Skt *çewadhi-dhānī)* schatkamer; in 105.1b.5; 2b.1 aan het eind een reeks, waar het misschien = *juru*— is, dus thesaurier; OJ 2b.1: *ma*— (echter geschreven: *maçiwawani).*

saji (Skt *sajjī)* bijna steeds — —; 1) elk onthaal; 2) verplicht onthaal aan bep ambtenaar; 3) offers; sinds OB 304 en OJ 305 zeer frequent; volgens T IV 710, sv gidat, van sagi.

sajña? (Skt *sājñā?*) bet onz; in OJ 352.5a.6: *tan kna — mwang patanggar.*

çaka (Skt) kalenderjaar; OB *di* — (aan het eind); OJ *ing* —(aanvang); 205. A. 1: *swasti —warṣatita;* vreemd is OJ 701: *swasti çri — warṣatita-anāgata wartamāna* (1116).

sakala (Skt) geopenbaard, in concrete vorm; sinds OJ 352 soms in de *çapatha.*

Sakan (Ind); 210: *adhik. di panglapuan di Byut tuha —.*

Sakar (Ind); naam v een plaats in Z Gianjar, dichtbij *Sukawati* en *Baturan:* 435,632,661; — *batu gyantung:* OJ 352.5b.4 (naam v een *sawaḥ*).

sakit (Ind) ziek; ellendig; bekommerd; bezorgd; 302.2b.6; 3a.1; 351.6a.5; *ki—an:* 302.3a.3: *ha —.*

sākṣī (Skt) getuige; *ka—an;* sinds OJ 303 en OB 304 frequent; sinds OJ 352 ook dikwijls: *sinakṣyakĕn; z o nāyaka —.*

çālā I (Skt) huis, zaal (*z o salö);* dikwijls in een reeks; 102.1b.5, enz.; z o *wihāra.*

Çālā II (Skt); OJ 303.5.7: *pangajyan ing — çrī makutāçana; z o ser sala.*

salad (saḷd) (Ind) thans een soort belasting of contributie; praehind, van dochterdorpen door het moederdorp geïnd; de loci in OB zijn verre van duidelijk: 002.2a.1: *turut pradayangña jhang, mamuru karambo, sampi, kambing mās batu kapas —angña, di harukud patkapan daya;* 107.2b.5: *tani — yan uliḥ sair pasar hulu sambaḥ mai —yan ya;* 3a.1: *tani —yan ya; z o salar.*

salar (Ind) een soort belasting of contributie; prae-hind, van dochterdorpen door het moederdorp geind: —*an:* 202.2a.2 = 203.2a.3 OJ 352.2a.3

(aan het eind v een lange reeks belastingen): *tambangan, hopan;* even-zoo in OJ 431.5a.3: *tapahaji, tambangan,—; z o salad.*

salö (saḷ) (Ind, Skt?) enig gebouw; OJ 305.9a.3; OJ 441.5a.1; 6b.4; *z o Çālā* I, II.

Sālot, z o Batu —.

salupika (Skt *çilpika = çilpin)* kunstenaar; slechts: 105.2a.3; *z o çulpika.*

sama (Skt) allen; gezamenlijk.

samaġri (Skt sāmāġri) totaliteit; volledigheid; *ka—n:* 209.5a.5.

samaḥ (Skt, Ind?) geheel compleet; voltallig; vooral van dorpsbestuur; —: 107.1b.4; 201.1b.2;. *ka—:* 005.2; 4; *ka— yañña:* 106.1b.4; *ma—:* 201: 1b.4; *ma—in:* 003.1b.3; 004.1b.3; 005.2; 006.1b.3; 106.1b.4; 107.1b.4; 205.A.3; 9; 206.1a.2; *mama—in:* 110.1b.5; *pa—yan:* 102.1b.4; *pa-ma—yan:* 005.4;6; 104.1b.3; 107.1b.6; 207.1a.2; 209.4a.6; *saka—angña:* 209.5a.5. soms te vertalen met „gezamenlijk beraadslagen"; soms met „gezamenlijk overeenstemmen (over)"

samānanā (Skt) vereerd; OJ 303.3 9; OJ 352.4a.5.

samaya (Skt) 1) afspraak; overeenkomst; 2) termijn; ad 1) sinds OJ 352 in de *çapatha; pa—n:* 104.3b.2; ad 2) 109.2a.1.

sambaḥ (Ind) 1) vereren; 2) eerbiedig vragen; *sumambaḥ., mañambaḥ, pya-nambaḥ* in OJ: *sanambahakĕn: sinambahaknya; manambaḥ; panam-baḥ; pañambahan; ook sapañambahan.*

sambandha (Skt) reden, aanleiding; 209.4a.2; 302.2b.4; *maka—:* OJ 352.1b.4.

sambar I (Ind) vereringsplaats; heiligdom; tempel (T III 355 sambar II: „kapel"); verwant met *sambaḥ, sumbaḥ,* etc.
Valt onder de vier belastingobjecten, vooral in OB, nl: *tandas, tarub, blindaraḥ, —; — — an:* in een reeks: OJ 435.7a.6; 439.2b 3; 441.6a.2; *ka—an:* 304.b.6; *manambar:* OJ 305.5a.1; *panambarĕn:* 002.2b.2: *tani — ka Cading; z o tandaga; wihāra.*

Sambar II (Ind); OJ 352.5b.3: *si — (Baturan).*

sambhawa (Skt o.a.: oorsprong; herkomst; oorzaak, motief; gebeuren; verschijnen); in OJ etc. passend; geschikt; in staat tot; *z o yathā—.*

sambega (Skt *saṃwega)* bewogenheid; deernis; 302.3a.1; OJ 305.2a.2.

sambo (Ind) bet ond: moet echter e.s.v. prauw of schip zijn; (vgl Wi II 376a: sambau II = "heavy with water; sodden; soggy"); OJ 352.2a.4: *lañ-cang —.* In Mandarees is lambo' e s v prauw.

sambung (Ind) verbinden; iets verlengen met; toevoegen aan; —*yan:* OB 304.4a.3.

samgat (Ind) een functie, titel, hoger dan *nāyaka*, lager dan *senāpati ; ver-*vangt misschien het OB *ser ;* z o *(h)asba, bon buluḥ, hulu wungkuk, lulwan hudan, makarun, malandang, mangirengiren wandami, mañumbul, nāyaka air, pamaḍahi, pituha, praḥ, prataya lali, (ser)camalagi, (ser)-empun, ser krāngan, ser sāla, sulpika, tahantaku, taji, pasuk (pañjing, tama) ganti, tapa haji, tbasan, tuhañjawa. yajña II ;* z o *pamgat.*

samīpa (Skt) nabijheid; aangrenzend; OJ 305.8a.1; OJ 355.1.4.

sampat (Ind) bet in ed onz ; *pa—:* OJ 305.3a.2 : *pakaṇḍang, pamirung, pasa-nga, pasawung, —, pawurug.*

sampatsara afl en bet onz; wellicht = *samprasāra,* uitbreiding; vergroting; 304. 5a.6; *ma—* : 304.5a.4.

sampi (Ind) rund, koe; komt in de oudere ed meestal in twee reeksen voor : 1e na *dudukyan* (belast) ; z o *karambo ;* 2e bij erfenisverdeling ; z o *kaṅ-çabhājana;* verder 002.2a.1 : *mamuru karambo — kambing, mās batun kapas* 1 *saḍangña, di harukud patkapan daya ;* 002.2a.4 : *tathāpi tani blinyan karambo — kambing, kapas, bnang kapir haṛtak bras kulit karun gĕndang me hlas, lunak camalagi; ma—,* runderen fokken : 003.1b.5; 004. 1b.4; na de reeks : *mangikat.*

sampil (Ind) bet onz; slechts: *—ana in* OB 304.4b 2; z o *ingĕt.*

samprasāra (Skt) uitbreiding; vergroting; OJ 357.4a.2 (corr); in latere ed frequent.

sampun (Ind) reeds; OJ 303.1.8.

samūha (Skt) volledige vergadering (vaak geschreven : *samoha*); z o *senā-pati;* 201.2 5; 209.5b.1; 210.2b.5; 302.4b.2; 351.7a.4; *pa—an(da) :* 304. 5b.2 ; OJ 305.2a.4 ; ook voor de goden-getuigen in de *çapatha,* bv. 404. 4b.1; 405.4b.4; enz.

sāmya (Skt) gelijkheid; onpartijdigheid; *pa— :* 302 3a.4.

san (Ind) een maat voor oppervlakte of bevloeiingswater v sawah's ; 005.16 ; OJ 552.10a (passim); z o *pingsan, pisan.*

çanaiççara (Skt) n v d 7e dag der *saptawāra* = Zaterdag.

sanāt (Skt) oud = OB *kumpi;* opp OB *dyaḥ* = Skt *kumāra;* z o *yumu.*

sandar (Ind) bet in ed onz; een ambt(beroep); OJ 353.2b.3 : —, *karaṇa, brahmacakṣu, matanaḥ, wariga.*

Sanduk (Ind); OJ 352 : *rāma kabayan — (Baturan).*

saṇḍung (Ind) strik, kluwen (maat v touw) ; OJ 353.2a.5.

sandhyā (Skt) ; — *dwaya :* ochtend en avondschemering ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

sanga (Ind) bet onz; wellicht een klein bouwwerk; — : 302.3b.6 : *yan mang-diri — ya, kajadyanya pañabungĕn; ma—* : 005.8 : *sambar—pahilir bras*

guñja 3 mās ñaling 1; pa— : OJ 305.3a.2; 352.3a.3 in een reeks; z o *pasang, pasang ayan.*

sangga (van Skt *sanggha :* „gemeente" der gelovigen, spec· Bd.) ; in ed en OJL ; in NB : sanggah : 1) huistempel ; 2) kapel in een tempel, en sanggar : een hoog altaar (v steen of bamboe) ; sinds OJ 352 soms in de *çapatha : saka—dening bhūmi (gumi) saka ākāça dening meru* (bv. 404; 405; 505; 556; 811).

sanggarugi (Ind) overtreden; wijzigen; inbreuk doen, spec. op een kon. bevel; *—an :* z o *supratibaddha ; sumanggarugi :* 003.4a.2 ; *sumanggarugin* 201. 2.3 ; *syanggarugi(n)* : 201.1a.4 ; *ka—an :* 002.3b.1 ; 004.3b.2 ; *mañangga-rugi :* 004.3b.2; *pananggarugya :* OJ 305.8b.3 : *tan—, tan pratiwādhakā.*

Sanggat (Ind); 210 : *panglapuan di suriḥ lamsu tuha —.*

sangging (Ind) kunstenaar ; artist ; beeldhouwer ; —an : OJ 303.4.7.

sanghul (Ind) bet ond; steeds gevolgd door *bhājana; sumanghul :* 003.3b.5; *ma—akĕn :* OJ 305.5a.2; *pa—an :* 107.2a 1; OJ 1002.5a.4.

sanghyang (Ind) godheid; 003; 004 (passim); etc.; wisselt af met *bhaṭāra;* z o *hyang I.*

sangka (Ind : *sa* + ka) van - uit ; van - af ; wegens ; *—ña :* 304.4b.2. ; *—ri :* OJ 303.1b 6; 305.1b.4; OB 351.6a.4; — *irika :* OJ 305.5a.4; *—yan :* 210. 2b.4; 304.1b.3; 4a.6.

çangkha (Skt) schelphoorn (triton) als nog door de sangguhu o.a. bij njepi gebruikt wordt ; Kunst HJM, passim, spec 33,34 n.6 ; 36 ; 41 ; — : 104.2b. 4; z o *sarungan; a* — : OJ 436.5b.1; 447.6a.2-6; *par—,* schelphorenblazer: 001.2a.2; OJ 303.3.7.

sangkat ? (Ind) In 201.1a.1 (zeer corrupte copie) en 438.1a.2 (zeer verdacht): *pasangkatayan ;* 438.1a.2 bovendien : *pisangkatenña ;* afl van *sangkat* „in moeite zitten" niet waarschijnlijk; een afl van Skt *sangketa,* overeenkomst, geeft meer zin, doch dan is er 3× een spelfout !

sangkĕr (Ind) grens; in OJ 303.3.10 : *mwang — tahunya ring māgha,* waar het dus ongeveer jaarlijks feest bet.

sangketa (Skt) overeenkomst ; z o *sangkat ?*

sangsang; z o *Air —.*

sangsāra (Skt) levensloop; kringloop v bestaan; het aardse leven; leed; ramp; enz.; sinds OJ 352 in de *çapatha;* in OJ 354 : *kaki —.*

Sang Siwal n v een dorp of streek, dichtbij *Baturan* en *Sukhawati;* misschien thans : Ketewel (een vroegere haven ; dichtbij de monding van de O'os) ; OJ 352.5b.3.

sanhi (Ind) (kunst-)ambacht, spec. bewerking van hout, doch mogelijk ook van steen (z o *pande, undahagi) ;* andere schrijfwijzen : *sĕnhi, s(ĕ)ni,* enz ; z o *yathākṛtya.*

Sanidhya (Skt); OJ 303 : *pangajyan ḍ.ā.* —; OJ 305 : *sireng Udayalaya ḍ.ā.* — (Çw.).

sañjata (Skt *saṃyata)* wapen ; 209.5a.6 : *kapwa ta ya kasamagrin turun tangga saha* —.

sanmata I (Skt) gunst; vergunning; verlof; OJ 353.2a.1 : *inubhaya* —; *sinanmata :* OJ 303.1.8 ; 305.8a.3.

Sanmata II (Skt) ; 210 : *adhik. di panglapuan di Waranaçi tuha*—.

sanmuka (Skt) (in) tegenwoordigheid (van); sinds OJ 352 frequent.

santāna I (Skt) nakomelingen; (na)kroost; 104.1b.4; 209.4a 4; in OJ frequent: *brahmawangça* —, bv. 352.3a.2.

Santana II (Skt) ; OB 351 : *kāyastha tuha — (dorpsbestuur Julaḥ).*

Santi, z o *Air* —.

Santuṣṭi (Skt); OJ 353 *mpungku ring Dewasamūha, dewata kaki* —; OJ 355: als *makasopāna ;* niet in de ministerlijst.

Sanyagaṇa (Skt) ; 107.1b.3 : *bhikṣu — (Parcanigayan) z* o *Sadhyagana.*

sapa I (Ind) aanspreken; toespreken; in OJ spec. aanspreken voor belastingen; sinds OJ 305(2b.3) frequent: *tan —n dening :* „zij mogen niet (voor belasting) aangesproken worden door". Vgl Bug sapa, in rechten vervolgen (grondbet. iem. zoeken).

sapa II, *z* o *çāpa.*

çāpa (Skt) vloek ; vervloekt ; soms ook *sapa* geschreven.

çapatha vervloeking; vervloekingsformulier. De OB ed hebben (behalve een zeer korte in OB 004) geen —; OJ 352 heeft de eerste; vrij uitgebreid; sinds OJ 406 komen de volledige (overeenkomstig OJO).

sapi (Ind) rund; sinds OJ 303; vervangt OB *sampi.*

saptawāra (Skt) 7-daagse week : *Āditya* (NB Redite), *Soma (Candra), Angāra, Budha, Wṛhaspati, Çukra, Çanaiççara.*

sapuḥ (Ind) bruineren v metaal; OJ 352.5a 4 : *—an; z* o *kārata.*

saput (Ind) 1) omwikkelen ; inwikkelen ; omhullen ; 2) kledingstuk (v d heupen naar onder) ; spec. verplichte adatkleding ; — : 003.2b.4 ; *—ĕn ;* sinds OJ 352 in de *çapatha : — dening phīra :* worde ingewikkeld (omrold) door een slang ; *pa—yan :* 104.2a.1 ; 304.4b.5 (ond).

saput(t)hayu (Ind) afl onz; bet ook in OJO wellicht één voor één, per man, per hoofd (?); OJ 303.4.4-5; 305.2b.5.

sar (Ind) *z* o *masara; pasar; sasar; sarsar.*

sara I (Ind ?) bet onz; OJ 357.3b.6 : *mijilakna — mareng thāni salen* (corr); later frequent in Jayapangus ed.

sara II (Skt sāra ; NB santĕn) het vocht v het uitgeknepen, geraspte klappervlees; 209.5a.1.

sarang (Ind) stoommand voor rijst; slechts in 107.2a.1 : *air, —, pulu, paryyuk, tikar di anak marakta ditu.*

saraṣa(?) (Skt ?) bet onz; OJ 305.6a.4 : *knanya ring wilang — ni sarsarnya.*

saṛb (Ind) een muziekinstrument; slechts 104.2b.4 : *turut sarunganña me —, sangkha.*

sari (van Skt *sāra?)* bloem; essence; puik; OB 304.4b.1 (plaat beschadigd; bet en verband ond); OJ 305.3a.1 : *pangurang* —, bet ond; *z* o *pangurang.*

çarintĕn (v Skt *çarīra*) doch (afgezien van de latere *çapatha)* slechts gebruikt in den zin van autonoom; sinds OJ 303 frequent en als wisselwoord voor *pāwakan (z* o *awak).* Vgl VSC RVB 198 no. 1 ; 202 no. 18. Soms komt ook *priḥ* — voor, naast *priawak.*

çarīra (Skt) lichaam; sinds OJ 352 in de *çapatha : ma—*; *z* o *çarintĕn.*

Sarma (Skt) 302.2b.3 : *mañuratang — ña rāya Ajñāna (Buru).*

Saroja (Skt : lotus): OJ 305 : *huwus tinataḥ tkap ḍapunta* —.

sarsar (Ind) bet onz; bijwoners; nieuwelingen; immigranten ?; OJ 303.2.5; 305.6a.4 : *wilang saraṣa ni —nya; z* o *sasar (hawu).*

sarungan (Ind) een muziekinstrument; slechts 104.2b.4 : *turut —ña, me saṛb, sangkha ;* misschien = saron ? of = serunai ? Vgl Kunst, MDB, afb. 2 en afb. 10.

sarwa I (Skt) allen (bijna altijd geschreven : *sarbwa); z* o *yumu.*

Sarwa II (Skt) titel van een *senāpati*; in 205 en 303; sinds 431 (Ç. 991) regelmatig.

sarwaphala (Skt) alle soorten van vruchten; OJ 305.9a 1.

sarwaswa (Skt) de gehele have; „hebben en houden"; OB 304. 1b.6(2×); *sinarwaswa :* OJ 448.5a.1. (ook geschreven : *sarbwaçwa).*

sarwopāya (Skt) alle levensonderhoud; sinds OJ 305 in de *çapatha.*

sasag (Ind) bamboe bank (NB asagan) ; OJ 353.2b.5.

sasap (Ind) schoffel (of hak); OJ 305.3a.3.

sasar hawu (Ind) bijwoners; nieuwelingen; immigranten; niet volwaardige dorpsbewoners; NB : sasabu; 003; 004; *z* o *sarsar.*

çaçī (Skt) maan ; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Sasta (Skt ?); 106.1b.3 : *karakṣayañña — (Batuan).*

ṣaṣṭi (Skt) de 6e dag v d maandhelft.

sat (Ind) droog : *ka—an,* op 't droge geraakt : OJ 357.2a.3.

saṭa'a (Skt *çaṭha* = vals; boosaardig 1); slecht in 105.1b.6: — *syaṭa'anangña yajin, ya katahuan wawinyangan ya kasuamipramāṇan ya, wawinyangan —ña, anakña luhur, pasintabhayaña ya kawudi kawudi* (ond).

çata-sahasra-daça (Skt) 100 × 1000 × 10 (maal); sinds OJ 352 in de *çapatha*.

satorasi (misschien verbasterd van Skt. *satya* + *rasa*; vgl bv. *satyawādin, satyawacana,* enz) naar waarheid; OJ 305.5b.4.

satra (Skt) hospitium, vaak verbonden aan een kluizenarij; deze moet dan voor de inrichting zorgen (kookgerei, matten enz.). Reizigers kunnen er overnachten en ontvangen voedsel; 001.1b.3; 2b.4; 106.1b.1; 107 (passim); 206 (passim); 352.4a.3; 407.4a.2; z o *abhyāgata, jalan, ulaḥ*.

satya (Skt) waar; waardevol; effectief; trouw; eerlijk; 1) sinds OJ 352 in de *çapatha: pūrwa —;* 2) OJ 441.7b.2: plechtige belofte = *çapatha: ya ta matangnyan wineḥ saphala tungtung — tinaḍaḥ ri bhaṭāra punta hyang ..... rasa nikang —: indaḥ,* enz.

sawa (v Skt *sabhā?*) vergaderen; t. vergadering gaan?; *a—:* OJ 357.2a.4.

sawaḥ (Ind) bevloeid rijstveld; vervangt sinds OJ 352 het OB *huma*.

Sawodita (Skt); OB 351: *hyarp anak di kāraṇa Wijayapura, —.*

sawung (Ind) vechthaan; 104.2b.1: *lagan—;* OJ *anawung(a); manawung(a); pa—;* in OB 302.3b.6: *pañabungĕn.*

sawwa (Ind) echtgenoot; 202.1b.5; 203.1b.5; 6; 204.1b.4; 6.

sayap (Ind) overdag stelen; *anayab:* OJ 357 (corr); later frequent (onder de delicten).

Sayu (Ind); OJ 355: *rggap paripahan — (Bwahan).*

sdang I (Ind); vlechtwerk voor manden; 003.3ab.3: — *lambar* 2.

sḍang II (Ind) onderwijl; ondertussen; OJ 352.4a.6: *ri —anya.*

seḥ (saiḥ) (Ind) dorpsfunction; *pa—:* 108.1b.6; 302.3b 3; *pa—yan:* 107. 2a.2; *paka—:* OJ 666: 4b.5; in OJ 305.7b.1: *matuha say; z o ser; sahing; her* II.

Sĕkikh, z o Batu —.

senāpati (Skt) generaal; komt sinds 001 voor; aanvankelijk een enkele, bv. — *daṇḍa,* later in de reeks der rechters. Deze opent dan vaak met woorden als: *samoha, pālapknan, pasamakṣa,* e.a; dan volgt: —, *ser, nāyaka,* daarna *mpungku soǵata maheçwara* (of syn.), dan pas komen de afzonderlijke functies en eigennamen. Zie nog Korn Ad. 22 en G Pl 2; zie verder onder de afzonderlijke namen: *Baḷm (Daḷm) bunut, Daṇḍa, Dinganga, Kuturan, Mañiringin, Pinatiḥ, Sadatan, Sarwa* II, *Tunggalan, Waranaçi, Wṛṣabha (Wṛṣantĕn).*

[1]) Speciaal tegenover vrouwen; cf. Renou — Filliozat, I 'Inde classique (Hanoi 1953), p. 121 § 1585.

sĕngǵaḥ (Ind) houden voor; beschouwen als; de (bij)naam geven v; *—ĕn:* OJ 357.3b.5.

ser (Ind) chef over; *maka—:* OJ 431.4b.6; 5a.1; *makaha—:* 003.2b.5; 105.1b.2. De normale volgorde is: *senāpati, —, nāyaka;* OB — = OJ *her* II; *ka—an:* OJ 352.5b.2; z o *air haji; her* II; *seḥ (saiḥ).*

ser bantan (bantĕn; v Skt *bali:* offer); 106.3b.1; 107.3a.4; 108.2b.1.

ser batwan (Ind) een function; 003.4a 2, *opp ser daṇu;* vgl ook 106.1b.1-2: *satra me hyang api, di manasa di batuan,* terwijl de betrokken *banua „di Haran"* heet.

ser daṇu (Ind) een function: beheerder, opzichter (namens de vorst) over het Baturmeer; 003.4a.2; OJ 303.4.3; OJ 305.6a.5 (opp *ser batwan);* vgl OJO: *tiru raṇu;* Casp PI 1 p 115 n° 5.

ser krāngan (Ind) opziener over de kinderlozen (en c.q. hun erfenis); 209. 5b.1; *samgat —:* 302.5a.1.

ser panghurwan (Ind) ijkmeester; 003; 004.

ser pasar (Ind) marktmeester; 002; 104; 107; 209; 352.

ser sala (Skt *çālā)* een Çw. function en raadsheer (*z o çāla crī makutāçana);* OJ 305: *samgat — ḍ.ā. Tikṣna;* OJ 356: *samgat — rakaki Sungin.*

sĕrḥ (Ind) sirih (Cl no. 3185); OJ 352.4b.3; z o *siriḥ.*

çeṣa (Skt) rest; vooral bij de erfenisverdeling; in 101.2.2: *—ña jāng wuatanña di dingānga dingānga, wuatan ya di sang ratu; ma—:* OJ 353. 1b.3; *sa—nya:* OJ 305.5b.5; z o *kangçabhājana.*

çewa, z o çaiwa.

si (Ind) honor, vóór persoonsnaam; sinds OJ 352, maar niet steeds.

sibu (siwu) (Ind) baden; zitbaden; *pa—an:* badplaats: 209.5a.3.

siddha (Skt) bereikt; gereed; volmaakt; —: OJ 702.3a.1; — *dewatā:* 206. la.2; OJ 352.1b.4; vgl nog Casp PI 1 p 7: *—dewī; ka—:* 004.3.4; *ka—an,* spec. *ya krama tani —;* „dit is de vaste regel, dat ..... niet getroffen worden door". Sinds 001 met varr, soms uitgebreid met *ya krama pirsiddhangku tani —; pir—ngku:* 005.10; 006.2a.4; 007 (12); 101.2.8; *pir—yangku:* 108.2a.6; z o *lumāḥ.*

siddhi I (Skt) volmaaktheid; volmaakt; geslaagd; bereikt; OJ 305.10a.4; OJ 705.5a.4.

Siddhi II (Skt); 003.004: *kumpi—,* dorpsbestuurder van *Turuñan.*

siddhu (Skt *sīdhu)* arak; 003.2b.4; 209.4b.6; OB 351.6b.3-4; OJ 305.4b.5.

sigi I (Ind) lampepit; z o *sigi* II.

sigi II (Ind); *pamgat* — (function v d lampepitten?); OJ 305.6b.3; 4.

siḥ (Ind) liefde ; genegenheid ; — : OJ 305.2a.2 ; *kasya— :* OB 351.6a.6 : *kaka—ĕn :* OB 304.4a.3.

sikĕp (Ind) grijpen ; *(tan) —ĕn :* OJ 305.3a 5.

siki (Ind) één ; één stuks ; sinds OJ 303.

çikṣā (Skt) voorschrift ; onderricht ; les ; tucht ; straf ; boete ; in OJ ond ; OJ 305.3b.5 : misschien : voorschrift.

çīla (Skt) goed gedrag ; sinds OJ 303 dikwijls in de uitdrukking : *barya barya — molahulaḥ.*

siliḥ (Ind) lenen van ; *aniliḥ :* OJ 435 5b.4.

silihan (Ind) 1) naam v een functie (territoriaal) ; 2) titel v een function ; 1) 105.1b.2 ; OJ 431.5b.2 ; 3 ; 7a.3 ; 2) OJ 353.3a 1:

silunglung (Ind) thans de bale thuis gemaakt en op de verbrandingsdag naar de *sema* gebracht om er de verbrandingsdieren in te plaatsen (bij vermogende triwangça lieden is er een vaste bale pabasmian op de sema ; stenen soubasement ; meerdere pilaren, soms een tumpang (dak). Vaak in een reeks ; 102.1b.5 ; etc ; OJ 1006.1a.6 : *bhaṭāra maka— ri dharma hāñar ;* z o *wihāra.*

sīma I (Skt) 1) grens ; dikwijls *—yangña :* „wordt begrensd (door)" ; sinds 001 frequent ; *ka—yan* (begrensd gebied) ; slechts in 102.1b.5 : *di — banua len ;* 2) afgrenzen ; afbakenen ; een stichting, spec. klooster ; 102. 1b.5 ; enz ; vaak in een reeks ; z o *wihāra.*

sima II (Ind) maat v *tuak ;* 004.3a.4 : *twak a— —.*

simbaḥ (Ind) vereren ; spec. een godheid ; slechts in 005.2 ; z o *sambaḥ, sumbaḥ.*

simbur (Ind) een zoetwater- (meer-)vis ; 003.2b.2 (2×).

Simpat bunut (Ind) ; 005.2 ; ook in 705.3b.5 ; thans : Sidem bunut, bij Bangli.

simsim (Ind) ring ; vervangt in OJ het OB ciñcin ; sinds OJ 305 (3a.3).

sing (Ind) al wie (wat) ? ; OJ 305.9a.4 : *yapwan a— kamatan.*

sṁggaḥ (Ind) bij iem. aankeren ; 105.2a.2 : *wawinin anak di — di pratayang, di mpun prakāra, uma* (ond) ; 304.4a.1 ; *—yan :* 106.1b.4 ; 206.1a.6.

singgiḥ (Ind) 1) inderdaad ; werkelijk waar ; 2) (verb) a) bevestigen ; b) geloof slaan aan ; c) gehoor geven aan ; 305.2b.1 : *ri dwā —nya ; ka—an :* (bevestigd) : 2b.2.

Singhadwālapura (Skt) naam v d residentie (kraton) van Keçarī Warmadewa ; 103.A.3 ; *dwāla* niet in PW ; = dwāra ?, doch dit zo alg, dat verschrijving of verbastering bijna niet aanvaardbaar is ; *singhadwāra* = paleispoort ; zou Mal dewala (muur, enz.) hiermede samenhangen ? ; z o *singhamandawa.*

singhal (Ind) een slip v een kleed ; in een slip op de heup dragen ; z o *mañinghal.*

Singhala (Skt) 1) Ceylon ; 2) *ciñcin* — : 's Konings zegelring ; 104.3b. 4 ; 108.2a.6 ; 302.4b.4.

Singhamandawa (Skt) naam v d residentie (kraton) der niet vermelde vorsten : 001-007 ; daarna van Ugrasena ; 101-110. In 302.3b.4 : *matkap di—;* a) is *mandawa = pāṇḍawa ? ; b) = Māṇḍawī,* dochter van *Kuçadhwaja,* was met *Bharata* gehuwd ; de afstammelingen heten *Māṇḍawya ;* aan de rivier Godā bestond een stad : *Māṇḍawyapura ;* z o *Singhadwālapura.*

sinta (Skt ?) n v d 1e *wuku.*

sintabhaya (Skt) bet onz ; slechts *pa—* in 105.2a.1 ; z o *saṭa'a.*

sipat (Ind) 1) bet in ed onz ; vervloeken ? (vgl *sapa* en *çāpa) ;* OB 304.4a. 6 ; 4b.1 ; sinds OJ 305 frequent : *tan —ĕn ;* 2) bet maat ? grens ? — — in OB 304.4a.5 ; *pirak — :* OB 304.4b.2 ; — *madhĕk :* OJ 357.3a 3.

sira (Ind) Z.Ed. ; etc ; gebruikt als pron. pers. subst. 3e pers : voor godheden, vorsten en hoge ambtenaren. Vervangt in OJ het OB *ida.* Het Sas sida is de nog levend bestaande tussenvorm ; sinds OJ 303.

siriḥ, sirih-plant, —blad (Cl no. 3185) ; OJ 357.2b.5 ; z o *sĕṛḥ.*

siring, z o *mañiringin.*

sisik (Ind) wrijven ; schuren ? *—an :* 302.3b.6 ; 351.6b.6 ; *—ĕn :* OJ 305.3a. 4 ; 6b.5 ; 7a.1 ; z o *çrangsisik.*

Çiwakangçita (Skt) ; 001.1b.2 : *bhikṣu — (ulan di bukti Cintamani mmal).*

Çiwakarta (Skt) ; OJ 305 : 1b.2 : *mañuratang — (Air hawang).*

çiwāmbha (Skt) wijwater (NB : swamba = wijwatervat) ; OJ 305.4b.4.

Çiwanggada (Skt) ; 209.4b.1 : *dhikara — (Julaḥ).*

Çiwangkara (Skt) ; OJ 303 : *panglapuan i suriḥ kuiwan —.*

Çiwanirmala (Skt) ; 001.1b.2 : *bhikṣu — (ulan di bukit Cintamani mmal).*

Çiwaprājñā (Skt) ; 001.1b 2 : *bhikṣu — (ulan di bukit Cintamani mmal).*

Çiwaprasuti (Skt) ; 206.1a.3 : *— (satra di Air miḥ) ;* z o *Prasuta.*

Çiwarudra (Skt) ; 005.2 : *bhikṣu — (Hyang Karimama).*

Çiwasangkara (Skt) ; 206.1a 3 : *— (satra di Air miḥ).*

Çiwa çrī (Skt) ; OJ 353 : *pituha —.*

Siwal, z o *Sang—.*

siwi (Ind ?) gehoorzamen ; onderdanig zijn ; *—an :* 210.2b.1 : *—dini di Bali* (vgl OJO Br 61.20 en VN diss 76, VII.1a.4 ; 79 : *siniwi).*

siwi-dharma (Skt) autonoom vrijgebied ; 209.5a.4 ; 210.2a 6 ; 2b.4.

skar (Ind) bloem ; z o — *kuning.*

skar kuning (Ind) een boom (Cl no. 725); sinds OJ 357 (corr) onder de „verboden bomen".

skul (Ind) gekookte rijst (vervangt in OJ soms het OB *nasi)*; OJ 305.2b.4; 3b.2; 5a.5.

Slar, z o *Air —*.

slat (Ind) grens; *mañlat*: OB 304.5a.5 (afgrenzen).

Smut (Ind); 210: *ida makudur tuha —*.

snahan (v Skt: *saṃnāha*, toebereidselen (?)); —: OJ 431.5b 5 in een ond reeks; z o *nāyākan — knugan*.

soǵata (Skt *saugata*) Buddhist; *çaiwa—*, sinds 302 frequent; — *maheçwara*: 302.4b.5; OJ 303.5.1; OB 304.1b 2; 4; 4b.4; *ka—n*: 302.5a.4.

soma (Skt) n v d 2e dag der *saptawāra* = Maandag.

Song, z o *Air —*.

Songan (Ind); *ának di —*: 003.3b.3; *patapan di —*: 003.3b.3; *pitāmaha di —*: 102.1b.2; het huidige S. ten N. v h Baturmeer; een andere plaats dan *Hanongan*.

sopāna (Skt) ladder; intermédiaire; —: 901.5a.1; cf. Korn Ad 18; *maka—*: met als intermédiaire: OJ 305.1b.3; 352.1b.3.

sowe (Ind) langdurig; *a—*: OJ 305.7b.3: *apan —n tan wǵila* (omdat het al lang geduurd had, dat zij niet ...).

çraḥ (Ind; bijna steeds met ç geschreven) overgeven aan; *—aṅǵ(ña); —yan(ña);* 201.1b.1: *sumraha;* OJ *—ana, —akna;* OJ 305.2b.5; 3b.3 *sumrahakna; pa—*.

çraṅǵsisik (Ind) afl onz, bet iem. met heffingen treffen; sinds 003. Dikwijls: *tani (tan) —ĕn;* moeten (mogen) niet getroffen worden door heffingen van (op); z o *sisik*.

çrāwaṇa I (Skt) n v d 1e maand.

çrawaṇa II (Skt) oor; het horen; vernemen: in ed als causatief: melden aan; *tan pa—kna:* behoeft het niet ter ore gebracht worden van; OJ 357.3b.3; in latere ed frequent.

Çrenika (Skt); 302, 303: *samǵat mengirengiren wandami* — (Bd).

çrī I (Skt) als titel voor een vorst: Z.M.; sinds 101: *sang ratu — Ugrasena*.

Çrī II (Skt) 104: *panundun pu — (Julaḥ)*.

Çrī bawa (Skt); OJ 352.5b.4: — *(Baturan)*.

Çrī mukha (Skt); n v een godheid en een heiligdom; 302.4a.4; 410.5b.2; 640.1b.5; 8a.2 (?); 802.2a.4; in 208.1b.5: *apin —:* in 552.4a.3; 4b. 4: *bhaṭāra buka çri;* 801.1b.3; 4: *Bukaçri* als grens van *Basang ara*.

Çrī naǵa (Skt); 006.1b3: z o *Aǵnisarma*.

Çrī nātha (Skt) n v een Bd priesterswoning (kluizenarij); OJ 352, 353, 355.

Çri pruk (Skt + Ind); 104: *karakṣayan — (Julaḥ)*.

Çry angga (Skt); OJ 355: *rǵgap parlpahan mangaran — (Bwahan)*.

strī (Skt) 1) vrouw; 2) echtgenote; sinds OJ 303 frequent; z o *bini; luhur*.

sthūla (Skt) grof; stoffelijk; lichamelijk, belichaamd; *panga—:* sinds OJ 352 in de *çapatha*.

su (Ind), z o *suku*.

Subhadrikā (Skt); *sang ratu luhur — Warmadewi (Dharmadewi);* 202-204; 206-207.

subal (Ind) afdoen; OB 304.1b.5.

Subhama (Skt); 209.4b.4: *karakṣayan(ña) — (Julaḥ)*.

Subhawan (Skt); OB 351: *di Ñuran hulu kayu — (Julaḥ)*.

Subhumi (Skt); 352.5b.3: —.

Sucandra (Skt); 303: *ḍ.ā. Waranasī —*; 305: *ḍ.ā. Nalanda —*.

çuci (Skt) 1) rein; 2) reinigingsoffer; 3) spec. v overledenen; OJ 357.2b. 1; OJ 507.5b.6.

sudang (Ind) een zeevis (ikan kering); 104: 2a.5-6: *be — rimpi 1*.

Sudhar (Ind?); 302: *ida di Cangīnī ḍ.u.* — (Bd).

çuddha (Skt) rein; zuiver; *bikṣu — ganitriña*, ongehuwde bedelmonnik; opp *grāma; z o uparata*.

Suddhakṣara (Skt); OJ 305.1b.2: *rāma kabayan — (Air hawang)*.

çuddhi (Skt) reinheid; reiniging; loutering; rein; gelouterd; *—n:* OJ 305. 5b.5; *sumuddhi:* OJ 305.2a.1.

Suǵya (Ind); OJ 305.16.3: *rāma kabayan — (Air Hawang)*.

suhun (Ind) op het hoofd dragen; het vorstelijk bevel eerbeidig ontvangen (en uitvoeren); *—an tanggunan*, z o *tanggung; —ang:* 004.3b.3; *sumuhuna:* OJ 305.9a.5; *syuhunang* „wordt eerbiedig ontvangen (door)": 001-003, 006, 101, 104-108; *a—:* OJ 305.6b.5: *apikul, adagang, — mareng thāni salen, saparananya*.

Sujiwa (Skt); 209.4b.3: *aṣṭakula — (Julaḥ)*.

sukha (Skt), z o *—du(ḥ)kha*.

Sukhada (Skt); OB 351: *di Lwaran hulu kayu — (Julaḥ)*.

sukhadu(ḥ)kha (Skt) „vreugde en smart", 106.3a.2; 202.2a.3; 203.2a.3; OJ 446.5b.3; z o *du(ḥ)kha*.

Sukaji (Skt?); OJ 352: *rāma kabayan bhikṣu — (Baturan)*.

Suka maniñjo (Skt + Ind); OJ 305: grens van *Er hawang*, thans: Panindjoan Panelokan (= panorama, bellevue).

sukat (Ind) maat; meten; *—an:* OJ 353.2a.2; *ma—ang:* 438.1a.2; *pi—ang:* 101.1b.2; 438.1a.2.

Sukhawana (Skt) thans nog Sukawana (in 208.1b.6: *Usikawana* (?) als grens v *Cintamani)*; OJ 407.3b; 5; 4a.3; in 802: *Sikawana* (passim); in de oudere Bal litt bv. Sangkul pinge, Kusumadewa, vindt men herhaaldelijk: gunung Panaradjon = Sukawana. Onder — valt de Gunung Panulisan, waar vele oudheden, vooral bijzettingsbeelden, bewaard worden.

Sukhawati (Skt „het westelijk paradijs" der Bd) als plaatsnaam (in Zuid-Gianjar): OJ 352.3b.5.6; 4a.1; 661.Pa.1; *nāyaka —:* 110.1b.2.

sukĕṭ (Ind) wild; woud; wildernis; „prairie"; z o *asu; culung.*

çukla (Skt) in OB = —*pakṣa*, lichte maandhelft.

çukra (Skt) n v d 6e dag der *saptawāra* = Vrijdag.

sūkṣma (Skt) fijn; *sinukṣma:* 602.6b.2; *pañukṣma:* 102.1b.6; OJ 305.6b.5; *panūkṣma:* 352.3a.1; 602.6b.2; *anukṣ(a)ma:* 602.6b.3; vgl Korn Ad 27.

suku (Ind) een munteenheid, vaak afgekort *su.*

sulakṣaṇa (Skt) De originele bet: „met een goed, gaaf lichaam", cq. „met gelukstekenen" is in ed niet toepasbaar; slechts in OB 304.4a.4; waar een bet „van goed gedrag" (= NB) beter zou passen.

Sulendra (Skt); z o *Surendra II.*

suling (Ind) fluit; 003; 004. In OJ 352.4b.2: *juru —; anuling* sinds OJ 305 zeer frequent; *ma—:* OJ 352.2b.3; *pra—:* 303.3.7.

çulpika (Skt: *çilpika)* Een Bd function, over de beeldhouwers (en de bouwwerken); OJ 305: *samgat — ḍ.ā. Blongkeng;* z o *salupika.*

suluḥ (Ind) verlichten; beschijnen; *sumuluḥ:* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

sumbaḥ (Ind) vereren; spec. een godheid; *mañumbaḥ:* 003.2b.3; 005.4; 15; *pañumbahan,* plaats v verering; heiligdom; tempel: 003.3a.4; 3b. 2; z o *sambaḥ; simbaḥ.*

sumbat (Ind) bet onz; slechts OJ 303.4.7; 353.3a.1: — *gulma.*

sumbul I (Ind); een function genoemd nà *sarwa* en *dinganga;* 210; 301; in 302 :*syumbul;* in 303: *sinumbul;* vgl Stutt OS 265-6; z o *mañumbul.*

Sumbul II (Ind); 210.2b.6: *da mañ.ā. di hulu —.*

Sumeru (Skt) Çiwa's hemelberg; slechts èènmaal in de edicten (104), waar het evenals in NB een tempelgebouw (mèt dakétages) betekent: 104. 2b. 2-3: *anada samaña habanwa marpuṇya me mamatampihang puṇya patpat lalima —ña, mās ku 2 tmwan nāyaka ya pañuligaran;* vgl nog Casp PI 1 p. 17; z o *meru.*

Sumpilahan (Ind); OB 304.5a.4: grens v *Bantiran.*

Sungin (Ind); OJ 356: *samgat ser çāla rakaki—;* OJ 402: *senāpati dinganga pu —.*

sungkul (Ind) bet in de ed onz (wellicht houten krisschede); OJ 353.2b.1: *lañcang, banawa — mamantilan, laryyalaryyan.*

Sungsang I (Ind); 302.2b.3: *karakṣayañña — (Buru).*

sungsang II (Ind); n v d 10e *wuku;* ook *julung —.*

sungsung (Ind) 1) op het hoofd dragen; vereren; 2) in OJ: *adalan a—:* wellicht: in een draagstoel gedragen worden (?); ad 1) *ma—:* 109.2a. 2; *pañungsungan* (plaats v verering): 003.2b.3; 005.9; *pañungsungyan:* 102.1b.4; ad 2) OJ 303.2.2; 305.3a.4; 8b.5; etc.

Supir, z o *Air —*

supratibaddha (Skt) degelijk (afdoende) verhinderd; *maka— sanggarugyan ya ājñā,* varr; z o *sanggarugi; maka—* zonder *sanggarugyan:* 209, 210, 302, 304, 351; *makaha—:* 002.3a.5; z o *pratibaddha.*

Suragaṇa (Skt); OJ 305.1b.3: *rāma kabayan — (Air hawang).*

surang (Ind) bet onz: wellicht: bergkam; slechts OB 304.5a.5: *wnang pangalapĕn po arnak len puñcar —ña.*

surat (Ind) schrijven; z o *mañuratang ājña, syuratang;* ook in het dorpsbestuur komen *mañuratang* (schrijvers) voor.

Surendra I (Skt) Heer der Goden (Indra); sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Surendra II (Skt); 302, 303: *mañ.ā.* 3; 352, 353: *cakṣu karaṇa pura;* in 355 = *sulendra.*

suriḥ (Ind) een function, meestal één paar; 303.5.4-5: *panglapuan di — kulwan ....., di — wetan;* 356. Z. 7: *samgat — wetan, samgat — kulwan;* z o *— lamata, — lamsu; ka—an.*

surih lamata (Ind) een function; 101.2.9: *— lamsu;* 106.3a.4; —; 201.3.4: *di panglapuan di —;* 210.3a.3: *panglapuan di surih lamsu, panglapuan di —;* 301.5a.4-5: *panglapuan di —;* z o *surih lamsu.*

surih lamsu (Ind) een function; 101.2.9: *surih lamata —;* 107.3a.3: —; 210.3a.3 :*panglapuan di —, panglapuan di surih lamata;* z o *surih lamata.*

suruḥ (Ind) bevelen; *—an; —ĕn; syuruḥ ma—ang; pi—ang; pya—.*

susu (Ind) melk; 106.3a.3: — *bungbung 8.*

susun (Ind) opstapelen; *anusuna:* OJ 352.5a.4.

sutantra (v Skt *swantantra*) autonoom; sinds OJ 303.

Sutu (Ind); OJ 355: *bsar mangaran — (Bwahan).*

Suwad (Ind); 209.4b.2: *juru di Kadhuran —, dharma (Julaḥ).*

Suwal (Ind); 103.A5: naam v een stad of eiland buiten Bali; z o *Gurun.*

swāmipramāṇa (Skt) macht (gezag) v d echtgenoot; *ka—n:* 105.1b.6; 2a.2.

Swastha, Suaṣṭa (Skt) ; 210 : *adhikar. Wijayakrānta tuha —* ; 301 : *adhikar. Bijayapura tuha —.*

swasti (Skt) heil, zegen ; — *çakawarṣatita :* 205 ; 701 ; z o *çaka ; — dīrghayu(ṣa) :* OJ 503.5-6 ; 504.4-5.

syap (Ind) hoen ; *pa—an :* 106.3a.2 ; *pa—yan :* 304.4b.5 ; *pama—yan :* 304.4a.2.

syuratang (Ind v *surat*) op last geschreven door ; 209 ; 210 ; 301 : — *(anak) di kāraṇa Wijayapura.*

syut (Ind) bet onz ; —*ĕn ;* OJ 305.6a.3.

ta (Ind) toch ; dan ; enz. Sinds OJ 305 (2a.2).

Taba (Ind) ; OB 351 : *samgat praḥ pu —.*

taban (tawan) (Ind) wegroven ; buit maken ; oorlogsbuit ; — *karang,* kliprecht : 104.3b.3 (vgl Korn Ad 31) ; *tyaban :* 104.1b.3 ; 351.6a.4 : *panga—ang :* 002.2b.2 ; 104.2a.5 ; 108.1b.3-4 ; 302.3a.6 ; 3b.1 ; *tar—* (? slechts hier praefix *tar!)* 301.3b.5.

Tabanendra (Taganendra) (Ind ? + Skt) ; *sang ratu çrī haji — Warmadewa :* 202-204 ; 206-207.

Tabar, z o *Air —.*

Tabini (Ind) n v een bergrug bij het Baturmeer ; OJ 305 : *buwung —:* grens v *Er Hawang.*

Tabu (Ind) ; 302 : *senāpati Mañiringin tuha —* ; 303 : *senāpati Pinatiḥ pu —.*

taḍah (Ind) opvangen, ontvangen ; —*ĕn :* 304.4a.3 ; *tinaḍah :* OJ 305.8a.1 ; *manaḍaḥ :* OJ 305.2b.3 ; *ama—i :* OJ 305.4b.5 ; *tinaḍahakĕn :* OJ 352. 6a.6.

Tāga, z o *Air —.*

Taganendra, z o *Tabanendra.*

tagtag (Ind) trap ; z o — *bukit.*

tagtag bukit (Ind) ; 006 : grens v *Indrapura.*

taḥ (Ind) toch ; OJ 305.3b.5 : z o *atah.*

tahan (Ind) vasthouden ; tegenhouden ; bedwingen ; *tinahan :* 104.3a.6 ; *ka—:* 001.1b.3 : di — *buru,* „in het jachtgebied" ; z o — *taku.*

tahan taku (Ind) een function (ongeveer politiechef) ; in een reeks : 105.1b. 5 ; 2a.6 ; *samgat* — (Bd) : 351.

tahĕm (Ind) bet onz : onderdeel v kiel v een vaartuig of zitplaatsen in een prauw ; —*an :* OJ 353.2b.5 ; z o *tarhman.*

Tahi I (Ind) bet onz : z o — *nuni.*

tahi II (Ind) vuil ; drek ; —*n tikusĕn,* sinds OJ 352.3a.6 frequent.

tahil (Tam) 1) een bep gewicht, vooral voor edele metalen en edelstenen ; 2) wegen ; 3) in de ed ± invorderen van bep cijnsen ; „belasten" ; sinds 003 frequent ; *di ha— ; ma— ; ma—ang ; pa— ; pa—ang ; tumahilang.*

Tahinuni (Ind) ; *hyang — ;* 110.1b.3 : *puriḥña di — ;* 1b.5 : *apan hnu syuruh —.*

tahu weten ; —: 105.2a.3 ; *ka—an :* 104.2b.6 ; 3a.5 ; 3b.3 ; 105.1b.6 ; 106. 3a.2 ; 108.2a.4 ; 302.4a.6 ; *maka —:* 104.3b.4 ; 108.2a.6 ; *maka—akna* (?) : 302.4b.4 (verdacht) ; *maka—ang :* 351.6a.3 ; *paka— :* sinds 001 ; z o *yumu ; paka—an,* recognitie ? ; *pangatawan* = recognitie ? ; *paka—angĕn :* 304.4b.3. Wordt in OJ sinds 305 vervangen door *wruh* of *uning.*

tahun (Ind) jaar ; sinds OJ 303 ; vervangt OB : *tmwang ; sa— sa—:* jaarlijks = OB : *hatmwang hatmwang.*

tajĕm (Ind) scherp ; *tyaj(ĕ)min :* gescherpt : 302.4a.3 : *tring —; panajĕm :* OJ 305.7b.4.

taji I (Ind) ijzeren spoor voor vechthanen ; *upaḥ —:* OJ 305.5a.5.

taji II bet onz ; slechts 208.1b.1 : *mwang purwwa dawan —n Cintamani* (volgen grenzen).

tajuk (Ind) bet onz (vgl T II 735 : tajuk ; 736 : tajug) ; slechts in 104.2a. 6 : *tarhman katik 10 — 10 ;* volgens Wi II 517 pegs, tholepin.

tajur (Ind) bet in ed onz ; misschien verw. met tajug : pyramidaal dak ; *pa— :* OJ 357.1b.6 : —, *pabatubatu ;* 602.5a.6 : *palakar, pahatĕp,* —.

takar (Ind) wegen ; OJ 303.1.5 ; 10 : — *turun buñcang haji rayādmit* (ond) ; *ma—i :* OJ 305.6a.1.

taki (Ind) zorgen voor ; toebereidselen maken ; een gast „uitvoerig" ontvangen ; —*önĕn :* OB 304.4a.3 ; *panga—an :* 108.2a.1 ; z o *inak.*

taktak (Ind) ; wandhagedis. Enkele malen in de *çapatha :* OJ 305.10a.3 ; 352.6b.6 ; verder bv. OJ 404, 505, 811.

taku (Ind) bewaken (T II 626) ; slechts in 102.1b.4 : *anada tu anak dharmana, tumaku marhuma, mangrawi di kasimayan banua len* (ond) ; z o *tahan —.*

takut (Ind) vrezen ; OB 304.4b.2 ; in 109.2a.4 onz : *sanghyang — sandingan(?)*

talaga I (Ind) bet onz ; vervangt *kumpi, dyaḥ,* of *sanāt, kumāra,* z o *yumu.* Slechts in 101 en 105. Mogelijk verwant met talaga = 4n + 1 in het spel : tjontok pulang (T II 714 : talaga 2e).

talaga II (Skt *taḍāga, taṭāka)* vijver ; 205.A.6 : *dwang —.*

talahara (Skt ?) bet onb ; 207.2a.2 : z o *panti ;* 1002.5b.1 : *mwang — i harpĕn i pahöman, ring pomahan.*

talaka (Tam ?) e.s.v. boot; slechts in 103.3b.3: *me yanāda taban karang ditu, parahu lañcang, jukung, —;* vgl Skt *talla*, PW III 286: 2c: *tallī* = „Boot".

Taḷbud, z o *Air —.*

taḷs (Ind) kladi (Cl No. 985); OJ 305.8b.2.

tali (Ind) touw; *pa—;* 104: 2b.2; OJ 352.2a.5; *pa—an:* 304.5a.3: — *batu* (grens); *panali:* 104.2a.2; 305.2b.3; 4b.4; 6a.1: z o *tali-tali.*

talikur (Ind) bet onz; 104.2a.3: *pamlin bhaṇḍa māçaka 4 — nāyaka mā 1 arghayangña;* vgl Sund: zorgen, bewaken.

tali-tali (Ind) 1) in OJ 352.3a.2 ond; 2) *a—* sinds 433; en *pa—* sinds 603: e.s.v. spel; wellicht touw-trekken ?; vgl Heyting, OV 1923 I-II, 68, No. 5.

Talun (Ind) boomgaard; in 202-204: als plaatsnaam.

talur (Ind) ei; 004.2b.4.

tama (Ind) binnengaan; vallen onder; behoren tot; 002.1b.4: z o *danga; ka—na:* OJ 436.2a.3: *pisaningun — tkap ring kabalan;* z o *— ganti.*

tama ganti een function; 101.2b; 106.3a.1; 107.3a.2; in OJ 447; 448; 507: *samgat —,* z o *(samgat) pañjing ganti; pasuk ganti.*

tambaga (Prakrit) koper; z o *pande; tām(b)ra.*

tambak (Ind) dijk wal; muur; beschoeiing; 209.5a.2; OJ 352.4b.1; *tyambak:* 205.A.6.

tambang I (Ind) touw ? (teugel; boogpees): —an: 1) touwwerk; 2) veerpont; 3) afscheiding in het vechthanenperk; in OB vaak samen met: *tapa haji, nāyakan buru manuk* (var *tangkalik buru*), *ḷbḷb, ser pasar; pa—:* sinds OB 304; OJ 305 frequent.

tambang II (Ind) zang; zangwijze; OJ 305.9b.2: *nāyaka — tapuk pamaḍahi Ḍawang.*

tambar (Ind) bet onz (vgl T II 776: *juru —*); 104.2b.3: *— pun randa mā 3 marang kiñakanña aliḥĕnña, — parladug mā 2; pama—:* 108.1b.5; 302. 3b.2: *—makmit lañcang mā 2 habulan habulan.* Vgl nog Mak tambara' = medicijn.

Tamběḥ (Ind); 1) OB 351: *pratikāya tuha — (Julaḥ);* 2) OJ 352: *mañuratang — (Baturan).*

tambĕl (Ind) (op)lappen; slechts: *—yan:* 302.4b.2: *di kitkani —* (volkomen ond); OJ 554.2a.5: *tan kna pa— mwang matan wḍus itik.*

tambilung (Ind) vat; trog (spec. om *lawar* te maken); *pa—:* 357.2a.3 *patimba —*; later in Jayapangus ed frequent; *panambilung:* OJ 352.3a.3; z o *timba.*

Tamblingan (Ind) thans nog het meer v — in de centrale bergstreek v Buleleng; 110: *anak banwa di —;* 902: *pande wsi ring —;* 1011: *karāman ing —.*

tambir (Ind) n v d 19e *wuku.*

tāmbra (Skt *tāmra*) eigenlijk roodkoper; doch in de ed ook voor zeker soort brons gebruikt, waarvan de oorkondeplaten gemaakt zijn; vandaar: op koper inbeitelen; *—kna;* OJ 402.4b.2; OJ 431.3a.3; *tinambrakĕn:* OJ 402.4b.5; *tumambrakna;* OJ 431.3a.1; z o *—bhājana.*

tāmbrabhājana (Skt: *tāmra-o)* koperen vaatwerk, z o *tāmbra; kangçabhājana.*

tambuku (Ind) verdeelblok v sawahwater; OJ 436.2a.5; OB 438 (passim); 1008 (passim); *pa—an:* 005.16; z o Korn Ad 10.

tampiḥ (Ind) vermeerderen; slechts in 104.2b.3: *anāda samaña habanwa marpuṇya me mama—ang puṇya patpat lalima sumeruña;* waar het slaat op het bouwen van *meru* in de tempel.

Ta(m)pikĕn, z o *Air —.*

tampil (Ind) overnemen; kopen tegen de werkelijke prijs (zonder winst); *anampila:* OJ 357.4a.3 (corr); later frequent.

tampin (Ind) lett.: in vieren vouwen; verviervoudigen (belasting; boete); OJ 305.4b.2: *tan papat(t)ampina;* z o *pat.*

tampuḥ (Ind) vallen; *(tan) ka—ana (doṣa):* OJ 357.4a.5 (corr); later frequent.

tampyal (Ind) schoppen; trappen; *anampyal*: OJ 303.2.6 (onder de delicten).

tāmra, z o *tāmbra.*

tāmraçomukha (Skt) de koperen hellepan; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

tamwi (Ind) gast (naast *tamyu; tamuy;* vgl *tuluy* naast *tulwi api, apuy, apwi,* enz.) OJ 305. 4a.5: *pra—;* OJ 352.4b.4: *pa—.*

tan (Ind) sinds OJ 305; vervangt OB: *tani;* z o *tātan.*

Tana (Ind); 110.1b.2; *pratikāya — (Tamblingan).*

tanaḥ (Ind) land; gebied; 107.1b.2; 2b.6: *— winait; — hyang:* 304.5a.5; *— pasiḥ:* 705.4b.5; *ma—:* OJ 353.2b.3.

tanam (taněm) (Ind) planten: *—ana:* OJ 305.8a.2; 8b.1.2; *—ĕn:* OJ 435. 7b.1; *ma—an:* OB 201.2.1 (verdacht; corr copie); *— —an:* OJ 352. 3b.1.

tanaya (Skt) zoon; kind; in OJ 353.1b.5; 448.2a2: *—n thāni = anak thāni.*

tanda I (Ind) in beslag nemen; 001.2a.3: *katandasan di ṛgĕpña tarub blindaraḥ, —yan, sambar tua kabakatyañña bilang tandaga 1.*

Tanda II (Ind): *hyang —*, een heiligdom, dat bij erfenisverdeling de landen

en velden ontvangt als *tmwan* (z o *tmu*); aldus: 001, 005, 007, 107; in 302.4b.2: *hĕntwa karyyu ben sanghyang — çida, di katkani tambĕlyan.*

taṇḍa III (Ind) teken = signum; ook: teken-drager = signifer; komt in OB, OJ, OJO, OJL, NB, NJ daarom voor met de bet van „handtekening", zegel; doch ook militair-ridderlijk: a) vaandel; b) vendel; c) vaandrig = officier! z o *pañji.*

tandaga (Ind) bet onz; 001.2a.3: *tua kabakatyañña bilang* —1; 002.2b.1: id. (10); 006.1b.5: *tua kabakatyañña makuta, makambang dpa 6 tkapañña papatulungan bilang — 1 tarub;* 104.2a.1: *tua kabakatyañña wilang — 20, tarub 12, blindaraḥ mā 6, sambar karuṇḍung 2 tkapañña kṛtya ampung pi 4,* etc; OJ 352.5a.5: *—wilangnya wlit 100 karandaga;* verder 005.16: *patambukwan —1 dayan parigi;* OJ 557.2a. 5-6: *sakweh ing padṛbyahajyan parawuluwulu nāyaka sakṣi mwang tangkalik tka ring wilang lawang, wilang tani ni taṇḍing haji brat ing taṇḍing tke — ring gulma pawḍihan i pamwatan:* OJ 305.6a.4-5: *dṛbya hajinya isin kampil mare Turuñan mā 8 knanya ring wilang saraṣa ni sasarnya, tan pabyaya mwang pacakṣu pawwat, tan kna —; — yang:* 101.1.5: *tua—ña di wilang pi 1 ya pamayaryyañña.*

tandas (Ind) 1) lett. hoofd; kop (wellicht van geslacht offerdier bv. 003.1b.5 = 004.1b.5; 2) een belasting: hoofdgeld (?) meestal naast: *tarub, blindaraḥ, sambar;* 003.2b.1: nà *kelala parakelala* volgen de groepen: *pamwatan, pawalyan, brahmawangça, —, paganḍyan;* OJ 303.2.7: ond; 304. 4b.6: *tunḍak bahan —;* OJ 305 (passim): — *ludan, tutan;* id. 431. 3b.1; cf.4b.4; *(tani) —yan:* (niet) door hoofdgeld getroffen; 108.2a. 1; 302.3b.5: — *uliḥ pamwatan me tyakṣun banwa, me nāyakaña prakāra; tumandasana:* OJ 305.6b.1; *ka—an:* 001.2a.3: *undahagi ..... tangkalik di hasba — di ṛgĕpña tarub blindaraḥ, tandayan, sambar tua kabakatyañña bilang tandaga 1:* z o *tdhas, tandaga.*

tanduk (Ind) horen; hoorn; *mananduk mayong:* hertshoorn bewerken; 108. 1b.6; 302.3b.3; z o *dingding ari; Air poḥ —.*

tangeh (Ind) lang; langdurig; veel; *—ang(ña):* OB 304.1b.5.

tangga (Ind) 1) ladder; 2) buur; 209.5a.6: *kasamagrin turun — saha sañjata.*

tanggap (Ind) ontvangen; sinds OJ 303; *—an; tinanggap; ananggapi.*

tanggar (Ind) bet onz, misschien = Mal tangga, ladder; *pa—* in OJ 305. 6b.3: in een reeks belastingen op bouwwerken; in OJ 352.5b.1: *tan kna sajña mwang —;* in OJ 435.5b.3: *(tan)kna — anuling ku 1 angkĕn tahun.*

tangguli (Ind) 1) n v e boom (Cl no. 1805) waarvan het vruchtvlees als purgeermiddel gebruikt wordt: z.g. trommelstokkendrop: OJ 353.2a.3; 2) (= NB: kuma—) halfgaar (v eieren; T II 848): 209.4b6: *dadiḥ — haṛtak.*

tanggung (Ind) op de schouder dragen *(pikul);* 1) — *yathākṛtya bsar sanhi* „het verplicht verrichten van allerlei werk: groot en als kunstambacht", constant in (bijna) alle OB edicten; 2) in de erfenisverdelings-regel: *suhunan —an,* d.w.z. de weduwe ontvangt ⅓, de weduwnaar ⅔; z o *suhun; krāngan; angça; uparata;* wordt in OJ vervangen door *pikul.*

tangkalik (Ind) fokken, echter bijna uitsluitend gebezigd van paarden fokken: — *di (h)asba, (h)açwa.* Sinds 001 (2a.3) frequent, ook in de afl. — *yan, tinangkalik, manangkalik, panangkalikan(a);* 005.7: *marundān tuhañ jawa, buruburwan, tapa haji, tambang — manuk, mangharañi, manutu;* OJ 303.2.9; 11: *bungan—;* OJ 621.2b.4: — *agĕng — alit.*

tangkil (Ind) zijn opwachting maken; ter audiëntie gaan; *panangkilan* 1) audiëntie; 2) zaal: OJ 352.3b.6.

Tangkup 1) 005: grens v *partapanan di hyang Karimama;* 2) 304.5a.3: grens v *Bantiran.*

Tangun (Ind); 302: *sg. adhik. pura tuha —.*

tani (Ind) niet; *tanyada* er zijn niet; in OJ vervangen door: *tan.*

thāni (Ind) dorpsgebied; in 206.1a.6: — *hyang,* als grens v *satra di Air Miḥ; paka—n:* OJ 305.8a.2.

Tāntān (Ind); 005.3-4; *karakṣayañña — wutuḥ (Simpat bunut).*

tapa (Skt) ascese, asceet; *pa—(a)n, par—(a)n:* kluizenarij, sinds 003 frequent, naast *partapanān* (sinds 001). Is in minstens 3 gevallen (001, 005, 352) duidelijk Çw, in andere gevallen komt het in een reeks voor, na *wihāra* (Bd), gevolgd door *kamulan* of *silunglung* (435, 439, 441); vgl VN KOB 454; z o *haji, tapana.*

tapah (Skt?); slechts in een reeks dorpsfunction; 005.3: *hulu kayu wetang mañuratang — patiḥ mantri;* z o *patiḥ.*

tapa haji I (Skt + Ind) een groep geestelijken („vorstelijke kluizenaars"), komen zowel apart, als in reeksen voor; 001.2a.3: *pasang gunung mās māsaka 1 partyakṣuña kupang 1 pabharu di — kupang 2 partyakṣuña kupang 1;* 003; 004: variant + *pagajaḥ;* OJ 305.4a.5 var; elders gecombineerd met *tambang:* 002, 005, 104; 202, 203; OJ. 431. 5a.3. In 107.2a.4 na de reeks *mangikat: —, tuhañ jawa, pun randa, kaicaka, juligara, mamukul prakāra;* in OJ 303.3.6; 305.7a.1: *tan sapan ..... tkap ning (watĕk) —.*

tapa haji II (Skt + Ind) *samgat —:* 302, OJ 352, 356, 404; *nāyaka —:* OJ 303.3.3; 4; 6.

tapana (Skt) ascese, asceet; *par—(a)n,* kluizenarij, sinds 001 frequent, naast *pa(r)tapān;* z o *tapa.*

Tapsan (Ind) n v een dorp dichtbij *Sukhawati* en *Baturan*; OJ 352.5a.3.

tapuk (Ind) masker(spel); *a—an, pa—an*; z o *nāyaka tambang*.

Taradang (Ind) z o *Bukit —*.

taraḥ (Ind) plunderen: 002.1b.3: *tuanak mati ma—in kuta, ma— amin bunin*; 1b.5: *tuanak banua ma—in kuta, ana maruliḥ buninya, pusitanya mās mā 4 dihadiri*; 102.1b.5: *tkan prāpta kālaña tyaraḥ anak*; 104.3a.4: *anāda cheda mati tyaraḥ bunin ya, tani patarubyan ya, tani pablinyan darahña, tani parangsan, tani krangyan, baluña katahwan di ya jhāng*; 209.5a.5: *yan ada — an tumken twa partapanan di Dharmakuta*; 301.3b.5: *tartawan uliḥ —an, mabharin pangrakṣayañña*; 351.6b.1: *me di bhayan bisti inganña, hawalan turun —an, tani burung mati kahañang*; z o *bunin; cheda; hañang; pusita; taban (tawan); turun*.

Taran (Ind); 209: *da dik. panglapuan Pañcakala tuha —*.

tarang (Ind) drogen in de zon; *—ĕn:* OJ 305.6a.4; *—an:* OJ 357: 2b.1 (bet?); OJ 431.5a.2 (nopens *sarwa wija*).

tarangga (Skt) golf; 208.1b.1; 702.4.3: *Iding* — (grens *Cintamani*).

tarhman (Ind) bet onz; slechts 104.2a.6: *—katiḥ 10, tajuk 10*; z o *taḥĕm*.

tarinan (Ind) afl bet onz; slechts OJ 305.4b.4.

tarub (Ind) werkloods; werkplaats; als belastingobject; naast *tandas* = „per hoofd"; hiernaast steeds *blindaraḥ* en *sambar*; in OB frequent; *pa—yan:* 104.3a.4: *anada cheda mati, tyaraḥ bunin ya, tani — ya, tani pabli —nyan darahña, tani parangsan, tani krangyan baluña katahwan di ya jhāng*; z o *tandaga*.

taruḥ I (Ind) 1) inzet; 2) weddenschap; 201.3.4: *— karung*; *a—:* OJ 352.2a.5; *pa—an:* 302.4a.1; 3; vgl VN KOB 458 nopens makarungakan.

taruḥ II (Skt *taru*) boom; slechts in 101.2.6: *tani kamiluan maphalli mar—ma(wa)candana*; 2.10: *nāyakañ candana, uraña ha—*.

tasik (Ind) zee; in 002.1b.3: *hangga — kadya. grens v kuta di banua Bharu*.

tataḥ (Ind) inbeitelen; zowel in bronsplaten als in steen; beeldhouwen; *tinataḥ:* OJ 905: *anataḥ:* OJ 306; 307; z o *cacaḥ*.

tātan (Ind) niet (met nadruk); geenszins; OJ 305.4a.3: 436.2a.1.

tathāpi (Skt) echter.

tatas (Ind) afbreken; *panatas(a):* OJ 305.9a.2; OJ 406.6a.

tatkāla (Skt) tijdstip; (na de datum): *—n:* dat is het tijdstip, waarop.

tatu, z o *Air byu ma —*.

tawan, z o *taban*.

tāwat (Skt) zó groot, zó lang; correspondent met *yāwat*; sinds OJ 352 in de *çapatha*.

tawing (Ind) muur; wand; beschot; lambrizering; OJ 305.9a. 2-3: *pagar, kikis — saḷ*.

tayab (Ind) bij daglicht stelen; OJ 357.4a.6: *anayab* (corr); later frequent (onder de delicten).

Tayung (Ind); 301.3b.4; *mañuratang — (banwa Bharu)*.

tba (Ind) 1) onder; beneden; laag; *ka—*, naar omlaag, opp *kadahulu*, naar omhoog; z o *jalan*; ond is 003.2b.3: *anak (k)atba ida mañumbaḥ angkĕn asuji*; en 004.3a.2: *yan katwa kadahulu ida sanghyang pangḍakṣayan, di lakwan di ulihan*. Korn Ad vertaalt m.i. ten onrechte: oudsten, die aan het hoofd staan, nl. v een dorp; 2) *paling —:* de laagste: 210.2b.6: *mañuratang ājña — :* de jongste, dus derde griffier; z o *wuntat*.

tbasan (Ind) offers; OJ 353: *samgat — (dyaḥ Homa)*; 402: *samgat — (Unggang)*.

tdhas (Ind) hoofd (vgl *tandas*, en NB tras); 101.1.2-3: *ya ka—an hulu kayu, kṛtyan angan, kṛtyan hulu kayu*.

tĕgĕr (tögĕr) (Ind) nog hoger-op bestijgen; slechts *manögĕrang*; 304.5a.3: *— patalyan batu* (in een grensbeschrijving).

tĕhĕr (Ind) voorts; vervolgens; *a—*; in OJ 305.9a.3: *tan panĕhĕrakna*.

teja (Skt) glans; *— urip:* OJ 357: grens v *Jung hyang*; OJ 806: grens v *Tumbu*; beide dorpen liggen in Zd. Karang asem.

tĕtĕk (Ind) houwen; hakken; kappen; *manĕtĕk lunas:* OJ 353.2a.4: de kiel v een boot leggen.

tiba (Ind) vallen; treffen; getroffen worden; geraken; bereiken; 102.1b.4: *—ña*; in OJ: *—na; ka—(n); ka—na; nibakĕn*; z o *duḥkha*.

tibo (Ind) sluipmoord; *anibo:* OJ 357.4a.6 (corr); later frequent (onder de delicten).

ṭida (Ind)?) een gewelddadige dood sterven; slechts in *ka—ña:* 102.1b.6; waar over uitzonderingsgevallen (thans „mati salah pati") wordt gesproken, die niet een normaal dodenritueel mogen ontvangen; z o *cheda*.

tiga (Ind) drie; OB 351.7a.2; z o *tlu*.

tihĕs (Ind) bet onz; OJ 352.4b.4 — *ing pusit*.

tihing (Ind) bamboe; (Cl No. 475); z o *tring—*.

Tihung (Ind); 302.2b.3: *pratikāya — (Buru)*.

tikasan (Ind) een belasting geheven over: I) de productie van weefsels, inclusief het verven, enz; 001-005; (101); 107; 2) ander bedrijf of productie: 104 *(tambang, buru, tapa haji)*; 202; 203 *(pasar, pandhar, kdi, tapa haji)*; 303.2.2 *(nāyakan mānuk mwang kajurubalyan)*; 3) muziekuitvoeringen: 303.3.7-8. Merkwaardig is: 105.2a.4-5: *mar—, hadan — prakāra*.

tikĕr (tikar) (Ind) mat ; slaapmat. Hoort bij de uitrusting van een hospitium *(satra) ; pa—ĕn :* 001.2b.4-5 ; z o *lmang, satra.*

Tikṣṇa (Skt) OJ 305 *samgat ser sāla ḍ.ā.— ;* in OJ 352, 353, 355 : *mpu Udayālaya ḍ.ā.— (Çw).*

timaḥ (Ind) 1) tin (= — putih); 2) lood (= — hitam); 3) zink (= — sari); OJ 305.3a.3 ; vgl nog OJO 58. V°-19-20 : *abalantĕn — kangça ;* OJO 59. V°-21 : *pamaja wuri — tamra* (beide in lange reeksen handelsartikelen).

timba (Ind) emmer, aker ; *pa—:* OJ 357.2a.3 ; in Jayapangus ed frequent.

timbul (Ind) broodvruchtboom (Cl No. 406) ; in OJ 352.4a.1 : de 4e der 4 *tumpuk* v. *Sukawati.*

timpal (Ind) vernielen ; weggooien ; *—akna :* OJ 305.9a.3.

timpik (Ind) wellicht : oproepen voor diensten ; slecht *par—* in OJ 303.2.6 : *parpiliḥ* —. Vgl NB : tempek = oproepressort (Korn Ad passim, sp. 248); z o *tumpuk.*

timtim (Ind) z aangenaam, prettig voelen; slechts : OB 304.4a.3 : *sambungyan papanimtim sang ratu paḍa ; z o inak.*

timur (Ind) jong (?) ; *tarahan —:* OJ 353.3a.1 ; OB 201.3.4 : *pa(?)* (corr copie).

tinaḥ ? (Ind) bet onz (= sinaḥ ; vastbinden ; strikken spannen ? alleen in 002.2b.1 : *katkanña tuminaḥ kalulaña.*

tingĕt (Ind) oorhangers, oorsieraad ; *ma— —:* 004.2b.2 ; z o *ingĕt II.*

Tinggar (Ind) ; OB 351 : *di Ñuran hulu kayu — ; (Julaḥ).*

tinggung (Ind), z o *Paninggungan.*

Tingkad (Ind) 001 : grens van de *partapanan di Cintamani ;* 298.1b.6 : grens van *Cintamani ;* thans Tingkad, grens v Serai (en Kintamani ?).

tingkir (Ind) kemiri (Cl No. 165) ; 104.2a.4 ; sinds OJ 357 vervangen door *kamiri.*

tira (v Skt *tīra* = oever ?) ; in een reeks : 104.1b.4 ; 2a.6 ; *panglapuan (di) —* : 201 ; 205 ; 210 ; 301 ; 303 ; en OJ 447.2b.2.

tiris (Ind) klappervrucht ; *—an :* klapperboom (Cl No. 968) ; Sinds OJ 357 (corr), later frequent in de ed.

tīrtha (Skt) 1) heilige badplaats, bedevaartsoord ; 2) *raḥ* —, een tijdstip in de maand *kārtika ;* ad 1) 205.A.3 ; ad 2) 209.4b.5 ; 5a.1 ; ad 1) *pa— :* 205.A.5.

titi I (Ind) kleine brug, vlonder ; — *marmar :* 208.1b.1-2 : z o *tanggun —* ; in 201.1a.2 : *yan bubur dangin padang mangalod parkapasan — daruḥ padang para* (zeer corrupte copie).

titi II (Ind) verzorgen ; bezorgen ; *titen* (regeling ; bezorging) 106.1b.2 : *tanyada — anak atar jalan katba kadahulu ;* voor 201.1a.2 : z o *titi* I.

Titi marmar (Ind) (NB titi mahmah = huid, kop en poten van een offer-karbouw, gelegd voor een altaar) ; in de ed een plaatsaanduiding bij de grenzen : 1) *Cintamani :* 208,702 ; thans nog (Titi) Mahmah bij Kalang anjar ; 2) *Campaga :* 631, 804.

tithi (Skt) lunaire dag.

Titik (Ind) OJ 305 : *paramadhyastha adhikaraṇa krānta —.*

titis (Ind) druppel, druppelen ; *—an :* OJ 431.3a.1 : *anugraha — amṛta ; — yan :* OB 351.6a.6 : *anugraha — am(b)ṛta.*

tka (Ind) komen ; tot aan ; *— ; —yan ; ka—n ; ki—an ; tke (= tka + i) : tkenyan ; tum(ĕ)ken.*

tkap (Ind) 1) door ; 2) dienende tot : vele afl, waarvan de nuances niet duidelijk zijn ; —, *—an :* door : *ma—*, diende tot ; *tumkap :* 101.1b.5 ; *tumkapang :* 105.1b.3 ; *ma—ang :* 304.4b.1 ; *pa—an :* 002.2a.1 ; *pa—ang :* 104.3b.2 ; *pa—angĕn ;* 110.1b.5 ; *par— :* 110.1b.5.

tlak (Ind) 1) diep ; 2) graveren ; *ma— :* OB 304.4a.4 : *tulis —:* geschreven brief op lontarblad ; *pa— (patĕḷk)* in OJ 441.6b.5 : *amawa sanghyang ajña haji tan —* (=die een ongeschreven bevel van de vorst meebrengt?).

tlas (Ind) afgedaan ; volkomen ; reeds ; OJ 352.

tlu (Ind) drie ; *—ng :* 104.2b.2 ; 305.5a.3 ; *ka— ; maka— ; pang—* 302.3a. 3 ; 304.1b.5 ; *pang—angĕn ;* OB 351.7a.1 ; *pa—n :* 305.7b.3 ; 431.3a.3 : *pina—n(ya).*

tluḥ (Ind) betoveren ; beheksen ; *anluḥ :* OJ 357.4b.1 (corr) ; later frequent (onder de delicten).

tmaḥ (Ind) afgelopen, geëindigd ; geworden tot iets anders ; herboren (als) ; *sa—an :* 109.2a.1 ; *pa—an :* 109.2a.6 ; *a—ana :* OJ 305.10a.3 ; *manmaḥ : z o batĕk —.*

tmu (Ind) aantreffen ; vinden ; overkomen ; — : OJ 305.4a.4 *(çapatha) ; —an,* aan een functionnaris, of een heiligdom toekomend deel ; in oudere ed vaak aan *hyang tanda,* soms aan *satra ; —ang : ha— ha* — per jaar ; jaarlijks ; *pa—yan tunggal :* moet eenmaal (per jaar) opbrengen : 106. 3a.3.

tngaḥ (Ind) 1) midden, middelste ; half, 2) bij de schrijvers (griffiers) ter Rechtbank de tweede (middelste) ; *manngahana :* sinds OJ 305 ; *pangahyan :* OB 351.6b.2 ; *sa— :* OJ 305.7b.3.

tnun (Ind) weven ; *—an,* weefsel : 305.3a.3.

to (Ind) ; z o *tua.*

tökyĕn (Ind) verder ; bovendien ; OJ 407.4a.4 ; 410.6a.1-2 ; 501.2a.3 ; 505 1b.6 ; 1001.1a.1.

tolu (Ind) n v d 5e *wuku.*

ton (Ind) zien ; kijken ; *tumon* : OJ 352 enz. in de *çapatha ; tumontona :* OJ 305.2a.4 : *min—akna :* OJ 435.7a.4 ; *ka — a :* OJ 355.1.5 ; vervangt OB : *baliḥ.*

Tonta (Ind) ; *bhaṭāra (da)* — naam v d (hoofd-) godheid van het dorp *Turuñan :* 003,004 (passim) ; ook nog in OJ 602.2b.4 (Ç. 1103).

Tranganan (Ind) ; naam v het beroemde oud-Balische Tenganan (zie Korn, Dorpsrepubliek — Pagringsingan, publ. Kirtya, 1933) ; OJ 357 : als *nagara* tegenover *Jung hyang* (geschil) ; OJ 556 : als grens van *Besan ;* OJ 806 : als hoofddorp tegenover *Tumbu* (geschil).

Tranggana (Skt) ; 209.4b.2 : *hulu kayu di Lwaran — (Julaḥ)*

trāsa (Skt) vrees ; schrik ; angst : OJ 305.3a.5 ; 9a.4 ; 409.10a-b (?) 441.6b. 5 ; OJ (sinds 601) : frequent.

trayodaçī (Skt) de 13e dag v d maandhelft.

ṭṛbis (Ind) greppel ; ravijn ; OJ 305.4a.2.

tri I bet afl onz ; in 201 : — *me hena hamaña lengget rasa truk gnar* (3x).

trī (Skt) ? ; 006.1b.3 ; z o *Agnisarma.*

tring (Ind) bamboe (Cl No. 475) ; z o — *tihing.*

Tringan (Iud) ; n v het Baturmeer ; OJ 305.5a.1.

tringtihing (Ind) bamboe, vaste uitdrukking in OB : *(tani) kabakatĕn laku langkaḥ kayu* — ; z o *laku langkaḥ.*

tring wor (ror) (Ind) ; een bamboesoort (C1 No. 477) ; plaatsnaam in 201.3. 5 ; 621.2a.5.

triṇi (Skt) drie ; — *loka :* OJ 801.7a.1 ; *ka— :* OJ 303.

Trisa (Skt ?) ; 209.4b.1 : *hulu kayu di Widatar — (Julaḥ).*

Triwāra (Skt) de driedaagse week, tnans *pasah = dwāra, dora ; bĕtĕng = wāhya ; kadjĕng = abhyantara.* Deze wordt echter in OB noch OJ gebruikt. In OB slechts *wijaya-pura, w — krānta, w — maṇḍala,* een driedaagse pasar-week.

tṛtīya (Skt) de 3e dag v d maandhelft ; in 105.2b.3 geschreven : *tritya.*

truk (Ind) bet onb ; in 201 (3x) ; z o *tri* I.

trus (Ind) rechtdoor ; ononderbroken ; door en door ; *anrus :* OJ 352.6a.1.

tua (Ind) „die" (NB : ento) staat vóór het te bepalen begrip ; luidt dikwijls een nieuw onderwerp of zinsnede in ; *twa,* zelden *to* geschreven ; z o *mān.* In latere edicten : soms *hĕntwa,* q.v. In 302.4b.1 : zowel : *twa,* als *twa hĕntwa !* (NB ook : to + ento).

tubuḥ (Ind) groeien ; OB 304.5a.4 ; x o *tuwuḥ.*

tuding (Ind) dreigend met twee uitgestoken vingers wijzen ; *anudingi :* OJ 303. 2.6 (onder de delicten).

tuduḥ (Ind) aanwijzen ; —*an maling :* OJ 431.3b.1 ; *tinuduḥ :* 901.5a:2 (Korn Ad 18) ; *a— :* 431.3b.1 ; in 201.1a.5 : *bapa bapaña manuduḥ lod parkapasan wanigrama i julaḥ* (corr en ond) ; als topograf. aanwijzing eerder bv. *manuju* verwacht.

tuha (Ind) oud ; oudste ; 209.4b.3 : — *gusali ;* in 209.5b.1-4 dragen (alle) function de titel — ; ook in 210, 301, z o *pi — ; tuhan.*

tuhan (Ind) heer, baas ; *sa— saparṇ hingananya ta molaha ngkāna :* OJ 352. 2b.6 ; *anuhana* : sinds OJ 357.3a.2 (corr) ; —*lmaḥ ning almaḥ* (Vgl VSC RVB 204).

tuhañ cadar (Ind) opzichter over de honden (?) ; 104.3b.5 ; 105.2b.1 ; z o *cadar* I.

tuhañ jawa (Ind) verm. Rijkscontroleur over pluimvee (Korn Ad 24) ; sinds 005.7 passim.

tuhĕd (Ind) boomstronk ; boomstomp ; z o *Partuhĕd.*

tuhu (Ind) waar ; juist ; weliswaar ; OJ 305.2b.1 ; z o *tuhun.*

tuhun (Ind) maar ; echter ; 104.3b.1 ; OJ 303.4.3 ; 305.3b.5 ; 6b.4 ; z o *tuhu.*

tuhur I (Ind) droog ; *ñalyan* — : 003.2b.2 (2x) ; 004.2b.4 ; OJ 303.311 ; 4.12 ; z o *ñalyan.*

Tuhur II (Ind) n v een bergrug bij het Baturmeer : OJ 305.8a.1 : *rumakĕt kidul i pungsu ni buwung i* — (grens tussen *thāni buru* en *Air hawang).*

tuhut (Ind) (op)volgen ; vervangt (naast OJ *tut)* OB *turut ; nuhutakĕn :* OJ 305.9a.4.

tujuḥ (Ind) zeven ; OB 351.7a.1 : — *pirak tigang atak.*

tukad (Ind) rivier ; z o *air, ye.*

Tukad batang, z o Air batang.

Tukad batu, z o Air batu.

Tukad Mamurpur, z o Air Mamurpur.

Tukad Salulung (Ind) ; 002.4a.1 : grens v *Turuñan ;* niet het dorp S. ten W. v Dausa, alwaar kleine prehistorische terrassenpyramiden gevonden zijn.

tukar (Ind) (ver)wisselen ; *ma — :* OJ 305.7b.1.

tukub (Ind) bedekken ; omhullen ; —*an :* OJ 352.2b.2 : *tan pamwātakna — i samgat wilang patapan* (ond).

tūla (Skt : 1) —, katoen ; 2) *tulā,* weegschaal) eenheid van maat ; 003.3b.2-3 : dhataki — *1 ;* 3b.4 : *hano 1 ;* 104.2a.4 : *ana kapas ya — 2.*

tulak (Ind) (grondbet : "afweren ; betalen ; vergelden") ; *pa —*, spec. de betalingen aan toneel- en muziek-gezelschappen : OB 304.5a.6 ; in Anak Wungçu ed frequent, waarbij steeds onderscheid gemaakt wordt tussen opvoeringen van vorstelijke en van langs de dorpen rondtrekkende gezelschappen.

tulang (Ind) been ; bot ; z o *Panulangan.*

tulis (Ind) schrijven ; — : 304.4a.4 (brief) ; id. OJ 431.5b.6 ; *— ang :* 304. 5b. 2 ; *tyulisang :* 302.5a.5 ; *tinulisakĕn :* OJ 305.10a.1 ; OJ 353.3b.5 ; 355.2. 10 ; 406 ; enz ; de termen (OB) *tyulisang* en (OJ) *tinulisakĕn* bet : "op last geschreven door" ; z o *panulisan.*

tulu (Ind) ; NB tulud : e.s.v. rijstgebak er uitziende als vermicelli. Vgl Bug Wdb 363 : bepa tuluq tallu, letterlijk : gebak van drie touwen (in Bug, Mak en Sal tuluq = touw) ; *ma—ang jaja :* (OB) 001.1b.5 ; 006.1b.5.

Tuluk byu (Ind) n v een berg bij het Baturmeer, de huidige Gn-Abang ; 506.2a.1 : — grens van *Pamutĕran) ;* 605 : passim : *bhaṭāra ri — z o Kulit byu.*

tulung (Ind) helpen ; *— ĕn* (moet geholpen worden) : 209.5a.6 : — *to patapan ditu ; papa —an :* 006.1b.5 : *—bilang tandaga 1 tarub.*

tulus (Ind) 1) geheel open ; oprecht ; 2) doorgaan met ; bestendigen ; 3) geheel en al ; steeds ; *—an :* OJ 352.2a.1.

tulwi (Ind ; omzetting van : *tuluy ;* vgl *tamwi* naast *tamuy,* etc) ; *tumulwi ;* vervolgens : OJ 305.2a.4 ; 2b.1.

tumbas (Ind) kopen ; sinds OJ 303 ; *—ana ; anumbas ; panumbas.*

tumbuk (Ind) stoten ; doorstoten ; *anumbuki :* OJ 305.10a.1 : *suruhan — gador :* bet : „dat zulks op koperplaten ingegrift worde, daartoe gaf Gador het bevel (de doorstoot),

tumpu (Ind) plunderen ; OJ 357.4a.6 (corr) ; later frequent ; onder de delicten.

tumpuk (Ind) afd. v een „bandjar" : oproep-ressort (= tempek, Korn Ad passim) ; OJ 352. etc. passim ; ook *ka —an.*

tumpur (Ind) slechts in *krāngan* —, alleenstaande kinderlozen ; OJ 303.2.7 ; z o *krāngan ; uparata.*

tuṇḍak (Ind) NB : weverspoel ; in ed bet onz ; — : OB 304.4b.6 : *mabantilan pakĕkĕs (pakikis ?) — bahan, taṇḍas, kasambaran, ludan.*

tunggal I (Ind) één ; in 004.3a.5 : *ma — ;* ond ; z o *kĕtikan ;* in 106.3a.3 : één maal (z o *tmu*) ; 302.2b.6 : *akṣaya — ña matahil dṛwya haji.*

tunggal II (Ind) ; 105.1b.5 ; 2a.6 : *juru* — (in een reeks function).

tunggal III (Ind) ; *—an :* in 006.1b.2 ; 2a.3 : *ser — ditu ;* 006.2a.4 : *ser — bañjar ;* in 351, OJ 353, OJ 355 : *senāpati —.*

Tunggal IV (Ind) *; z o Bukit —.*

tunggu (Ind) bewaken ; *tumunggu :* 105.1b.3 ; *manunggu :* 302.2b.6 *a— ;* OJ 431.4b.3 : — *ganti* (een functie).

tunggur (Ind) bet onb ; OJ 352.2a.1 : *tan pamwita ring nāyaka saksi mwang sawung —.*

tungle (Ind) n v d 1e dag der *ṣaḍwāra.*

Tunguk (Ind) ; 006 : *nāyakan mās sang —.*

tuntun (Ind) bij de hand leiden ; geleiden ; *panuntun* (bet ond) : OJ 305.2b.5 : *tuhun maweha — juga ikang karāman* (wellicht „geleidegeld").

tunu (Ind) verbranden ; afbranden ; *ka — an :* OJ 357.3b.3 ; in latere ed frequent.

turun (Ind) afdalen: 1) lett ; 2) neerdalen v een koninklijk bevel of gunst ; 3) in andere uitdrukkingen ; 4) afstammen van ; — *tangga saha sañjata :* 209.5a.6 ; *tekĕr buñcang haji :* OJ 303.1.5 ; 10 ; — *an : hawalan — taruhan :* 351.6b.1 ; *tumurun ; tyurun ; ka—an : — bhaṭāra : ki—an : ma — a.*

Turuñan (Ind) ; n v een dorp aan het Baturmeer ; vgl W. Spies, Das grosse Fest in Dorfe Trunjan, TBG 73, 220sqq ; 003-004 : *anak banwa di— ;* OJ 303 : *sanghyang ī — ;* OJ 305 : passim ; OJ 401 : *madum bumi di — ;* OJ 402 : *karāman ī — sapasuk thāni ;* OJ 554.3a.5 : *mare Kutur mwang i — ;* OJ 602.2b.4-5 : 3x.

turus (Ind) bet onz ; *pa — an :* OJ 352.4b.5.

turut (Ind) opvolgen ; *—ĕn,* moet (op)gevolgd worden ; 351.6b.6 ; z o *puṇya ; — in ;* 207. (2) a.2 ; *ka — an ;* 005.5-6 ; 209.4a.6. Wordt in OJ vervangen door *tut ;* zelden door *tuhut.*

tustus (Ind) afkomstig van ; afstammeling ; in 202-204 : *purbwa —* ; OJ 352. 3a.3 : *tan kna panambilung — pasanga, pabharu.*

tut (Ind) (opvolgen ; vervangt in OJ het OB *turut ; — an* (bet ond), z o *lud ; tumut ; tumutana ; anut ;* sinds OJ 305.

Tuti srang (Ind) ; OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan).*

tutu I (Ind) ; in 001, 005, 104, 107 volgt op *mangharañi* steeds : *manutu ;* wellicht bet het hier : stampen ; verpoederen (cf OJ L en OJO) ; in Stutt OS 274 volgt op *manghapū : mangharng manulang wungkudu ;* bij *manulang* "onzeker". OJO *manulang* zou v d plantnaam *tulang* kunnen komen (C1 no 1647), waarvan (vis)vergif en geneesmiddelen gemaakt worden.

Tutu II (Ind) ; 106.1b.3 : *karakṣayañña — (Batuan).*

tutud (Ind) volgen ; meedoen met ; doch in ed niet steeds duidelijk ; *— ĕn :*

OJ 303.4.5. ; 305.6b.3 ; 352.3a.2 ; — *yan :* 302.3b.1 ; *panutud :* OJ 305. 3b.4 ; 5a.5 ; 7a.2.

tutur (Ind) kennis geven ; onderrichten ; enz ; *ma—in :* 201.1b.1.

Tuwir (Ind) n v een dorp of streek bij het Baturmeer ; OJ 305.8a.5 : grens v *Er hawang.*

tuwuḥ (Ind) groeien ; — : OB 304.5a.2 ; — —an : OJ 305.9a.1 ; *tumuwuḥ ;* OJ 303.4.8 ; *pa — :* 304.4b.6 ; z o *tubuḥ.*

twak (Ind) "tuak", een wijn, vervaardigd uit verschillende boomsoorten, bv. de klapper, de lontarpalm, de aren (suikerpalm), enz. In 305.3b.2 : *— anya ; kapanwak :* OB 304.4b.6 (tuaktapper).

tyāga (Skt) onthouding ; ascese ; OJ 357.2b.1 ; *ka—n :* OJ 352.2b.1 ; 633. 8a.3.

tyakṣu (van Skt *cakṣu,* opgevat als pass : *t-y-akṣu,* waarvan sec. NB : taksu "oog, spion, waker, medium") 302.3b.5 : *me tani tandasyan uliḥ pamwatan me — banwa ; me nāyakaña, prakāra ; par — :* 001.2a.4 (2x) ; z o *tapa haji ; cakṣu.*

työs (Ind) hart v een boom ; OJ 305.7b.4 : — *ning camara ;* z o *hlas.*

ubhaya (Skt) beiden ; beide partijen ; overeenkomst ; *in — :* OJ 353.2a.1 ; 409 9a.2 ; *ka — n :* OB 209.2a.2 ; z o *— dharma.*

ubhayadharma (Skt) wettelijk geregelde afspraak tussen twee partijen ; *kobhayadharmān :* 005.6 : *katurutan ya — pamasamahyan panghlaryan di dangudu kibhaktyan di hyang karimama ;* 107.1b.6 : *— ya pamasamahyan panghlaryan di sattra di hyang api, di ruang ditu ;* 207.2a.2 : *ya ta turutin ya kahubhayan dharma pamasamahyan panghlaryan di sattra, di talahara, panti, jinang ; mobhayadharma :* OJ 352.4a.5.

ubuḥ (Ind) fokken ; *y — ña,* door hen gefokt : 101.2.5 ; 351.7a.3 ; *pakuwuḥ :* OJ 305.4a.5 ; 352.2b.1-2.

ucap (Ind) spreken ; *—an :* 302.3a.2 ; *y— :* 304.1b.5 ; *ang—(a) :* OJ 431. 3b.2.

Uddhara ?, z o *Jaddhara.*

Uddhawa (Skt) OB 351 : *samgat panghurwan —* ; OJ 352 ; 355 : *samgat mañumbul —.*

Udayālaya (Skt) kluizenarij of gria v een Çw geestelijke en raadsheer ; OJ 305 : *sireng — ḍ.ā. sanidhya ;* OJ 352 : *mpungku — ring ḍ.ā. tikṣĕna ;* OJ 353 id. ; ook OJ 356, 555-557.

udu (Ind) "macht van de godheid", vaak in een voorwerp geacht ; vlg de Casparis sub *kudur ; dang — :* 005.1-2 : *— kibhaktyan sang ratu di hyang karimama ;* id. 6 ; *mang — :* 109.2a.3 ; *paramang— :* 803.1b. 5-6 ; 804. 1b.5 (Çw) ; dus = OJO : *makudur ; pang—an :* OJ 352.1b.5 ; 4a.3 ;

406.3b ; *prang—an :* OJ 305.5a.3 ; 5b.3 ; 9a.2 : een gebouw ; *pinakang— :* 003. 1b.3 ; 004.1b.3 ; 2b.2 : *—nda datu ; z o kudur, makudur* vgl verder Korn Ad 24 ; Korn T 28.86.157 ; 198sqq.

Udyanta (Skt) ; OJ 355 : *rāma kabayan — (Bwahan).*

Ugra (Skt) ; 002.1b.2 : *nāyakan pradhāna kumpi —.*

Ugrasena (Skt) n v een vorst ; edicten van Ç. 837-864. Het jaartal Ç. 888 van 108 is hoogst dubieus. In de Hindu mythologie is U. de broer van Kṛṣṇa's moeder, die door zijn zoon Kangça onttroond was (Hopkins, Epic Mythology, p. 214 § 154) ; z o *Air madatu.*

ugu (Ind) n v d 26e *wuku.*

ujung (Ind) lands-eind (vgl Lands End ; Finisterre ; etc.) z o *jung hyang.*

ujung hyang, z o *Jung hyang.*

ulaḥ (Ind) bewegen ; 1) z. bewegen (als) = z. gedragen ; 2) veranderen ; in ed in vele gevallen bet ond ; — —*an :* 101.2.5 ; *um—akĕn :* OJ 305. 9a.4 ; *makolahang :* OJ 305.7b.4 ; *pakolahĕn :* 304.1b.5 ; *molaḥ :* OJ 305. 7b.4 ; *molah — :* OJ 303.4.8 ; *kamolaha :* OJ 305.8a.3.

ulan (Ind) verzorgen ; verplegen ; slechts in 001, waar het OB vertaling is van Skt *satra,* hospitium.

ulap (Ind) in ed bet onz (vgl T I 291 s.v. II) ; slechts 104.3a.5 : *tani kasiddhan hulu kayuña, pang—ĕn pangustaustan ditu pamwitĕn me ya di banwa.*

ulṭ (Ind) kneden ; slechts 302.4a.2 : *mang— pamawaryyanya* (text onz : *mangulit,* ond) ; z o *pamawaryyan.*

uliḥ I (Ind) een woord, dat als "verbum" en als "prepositie" optreedt : 1) (ver) krijgen ; 2) door ; in alle ed zeer frequent als 2) ; bovendien : *— angĕn,* frequent in de staande uitdr. : *suhunan tanggungan — humatur dṛbyaña prakāra, maruhani dua bhagi haturangña, babini habhagi haturangña ;* waar men wellicht aan een z.g. substantief-constructie moet denken, dus : *"s.t.* is de wijze, waarop het bezit, enz wordt aangeboden, nl. ..... In 003 en 004 op deze plaats : *ulih ! ;* in OJ 305. 2b.4 ;*yan poliḥ kuda ika ;* z o *uliḥ* II....

uliḥ II (Ind) terugkeren, huiswaarts gaan ; 3a.2 : *angkĕn māgha mahānawamī di lakwan di — an ; — ana :* 304.4b.3 (text zeer ond) ; *mar — :* 002.1b. 5 : *ana — buninya,* opp *ana cheda ;* z o *bunin ; pusita.*

umaḥ (Ind) huis ; sinds OJ 303, vervangt OB : *rumaḥ ; — ; momah ;* huizen ; wonen ; *pomahan,* behuizing ; in OJ 305.9a.3 : *pomahumah ;* in OJ 353. 2b.4 ; 431.3a.6 : *somaḥ* = per huis.

umanis (Ind) n v d le dag der *pañcawāra.*

uña (Ind) 1) alle ; 2) "op" (vgl Duits "alle") ; OB 431.4b.3.

unakṣaya (v Skt: *ūna:* ontbrekend; te weinig + *kṣaya* II: woonruimte; echter niet in PW, Capp): "gebrek aan woonruimte" (?); *ūna* + *kṣaya* I (= vernietiging, enz) zou dubbel zijn. Slechts OJ 305.1b.4: — *ni hamhanya;* 2b.1: *ri dwā singgiḥnya — nya.*

undahagi (Ind) 1) timmerman; 2) steenbewerker; 3) tunnelbouwer; tegenover *pande,* div. metaal bewerkers; — *prakāra* in 108.2a.1; 302.3b.5; — *batu:* 002.2b.4; — *kayu:* 003.2a.1; 004.2a.1; OJ 352.3a.1; — *lañcang;* 002.2b.4; — *pangarung,* tunnelbouwer; 002.2b.4; OJ 352.3a.1; — *rumaḥ:* 001.2a.2; — *watu:* OJ 352.3a.1.

undan, z o *hundan; marundan.*

uṇḍi (Ind) 1) waar? (waarheen?); 2) waarheen ook maar; OJ 305.7a.1.

unggaḥ (Idd) (be)klimmen; (be)stijgen: *um — (a); ma — (a); konggaḥ;* misschien *par* —: in 992.2b.3: de lading v d prauw; vervangt in OJ het OB *nek.*

ungsir (Ind) vluchten; uitwijken; verhuizen; slechts 206.1a.6: *yathāña kadan — yya singgahyan tĕkenyan;* z o *husir.*

uning (Ind) weten; vervangt sinds OJ 353 (naast *wruḥ)* OB *tahu; (h)umuning(a):* OJ 353.1b.5; *(h)anguningin:* OJ 357.3a.1.

upacāra (Skt) beleefdheid; bediening; opwachting; *sa— :* 304.4a.1.

upadrawa (Skt) ramp; ellende; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

upādhyāya (Skt) leermeester; sinds 302 *ḍang* —, voor de namen van Bd priesters; *z o ācārya.*

upaḥ (Ind) leen; *—an; pang—;* in OJ 436.2a.1: *popahan.*

uparata (Skt) overleden; a) van *bhikṣu;* b) van *anak;* luidt de erfenisverdeling in; de *bhikṣu* kunnen zijn: *çuddha ganitri* (ongehuwd) of *grāma* (gehuwd); de verdeling *(angça)* luidt: 1) bij kinderen: *sadāyadya;* 2) bij kinderloze echtparen *(krangan)* soms *marburuktanahĕn* (varr): 2a) de overlevende man krijgt $^{2}/_{3}$, de vrouw $^{1}/_{3}$; 2b) bij alleenstaanden gaat de erfenis, na aftrek der onkosten v het dodenritueel, aan een heiligdom (vaak *hyang api*), soms wordt het erfgoed aan vee apart vermeld en bestemd voor een ander heiligdom (vaak *hyang tanda*): kinderloze echtp. = *krangan mabalu, mawalu; kr. sahing;* kinderl. alleenstaanden = *kr. ampung, kr. tumpur;* z o deze woorden; *atithi; tmu-an; wṛddhi (bṛddhi).* In OJ 302 vervangen door *mati;* sinds OJ 303 meestal *pjaḥ.*

upāya (Skt) 1) instrument tot; middel tot; 2) middel tot levensonderhoud; z o *sarwopāya.*

upĕt (Ind), z o *Pangupĕtan.*

ura (Ind) bet in ed ond (NB strooien); 004.3b.3: *tani kapadan min —ña janma;* 101.2.9-10: *nāyakañ candana —ña hataruḥ;* 351.6a.3: *ram paraspara —ña habanwa mati, me tyaban musuḥ.*

urdhwam-adhaḥ (Skt) hoog en laag; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

urug (Ind) ophogen; aanaarden; slechts in 003.2b.4: *guha pang— jalalingga (?); z o wurug.*

usāna (v Skt *awasāna*) 1) einde; 2) in OB, OJ etc. oude tijd; ouderwets; OB 351.7a.3.

usir (Ind), z o *husir; ungsir.*

usta (Skt *uṣṭar, uṣṭra* = karbouw); in ed bet onz; *pang— —n:* slechts: 104.3a.5: *tani kasiddhan hulukayuña pangulapĕn — ditu, pamwitĕn me ya di banwa.*

usus (Ind) darmen; OJ 303.3.10; 4.1; 2.

util (Ind) wegkapen; gappen; enz.; *in— :* OJ 357.1b.5.

utsāha (Skt) inspanning; ijver; onderneming; exploitatie; *—n:* OJ 305.8b.1.

uttara (Skt) Noorden; sinds. OJ 352 in de *çapatha: — mṛtyu.*

Uttunggadewa (Skt), element in de naam v een vorst: OJ 352, 353, 355; z o *Dharmawangçawardhana.*

utus (Ind) zenden; *—an:* 631.3b.4-5 (2×); *pang— : sapang—a:* OJ 305. 7b.2.

uwuḥ, z o *ubuḥ.*

uye (Ind) n v d 22e *wuku.*

uyut (Ind) geluid, lawaai maken; luide uitspreken; *pang— :* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

wadhaka (Skt *bādhaka*) beletsel; hinder; overlast; kwelling; OJ 305.7b. 2; 8b.2.

wadihati (Ind) een function; slechts: 210.2b.3: *ida di* —, naast *ida di makudur.* In OJO zeer frequent; cf. o.a. VN diss 96. nt. 8.9 .

waduan (Skt *wadhu*) vrouw; vrouwelijk; OJ 305.3b.2: *kuda lanang; kuda —,* z o *— tanda.*

waduan tanda (Skt) een function; in een reeks: 105.1b.4; 2a.6.

wadung (Ind) bijl; OJ 305.3a.3; — *ana:* OJ 352.3b.2; *—ĕn:* OJ 357.4a.1; 2.

wadwa haji (Skt + Ind) 1) vorstelijke troepen (Stutt Kr 67: koninklijke troepen); 2) soms hun aanvoerder; in een reeks: 106.3a.1; 107.3a.2; in een andere reeks: OJ 352. 3a.1; in 801.8a.2-8b.1: vijf groepen opgesomd: *pañji, sarwa patiḥ, murtījā, jing ranā, guleng prang; z o juru wadwa.*

wage (Ind) n v d 4e dag der *pañcawāra.*

wahiri (Ind) 1) afgunstig; jaloers; 2) iem. lastig vallen; *a—n:* OJ 355.2.2.

waiçākhā (Skt) n v d 10e maand; meestal *besaka* geschreven.

Waja (Skt) ; 1) OJ 303.5.3 : *cakṣu kāraṇa kāliḥ : Wuhak —;* 2) OJ 410, 431 : *sg. cakṣu krānta —.*

wajantika bet ond ; OB 351.6b.6 : *di puṇya turutĕn tmwan* — (tegenover *tmwan yajña).*

wākcapala (Skt) misdadiger door woorden ; (uit)schelden ; OJ 303.2.6 ; 357.4b.1-2 (onder de delicten) ; *z o wākpāruṣya.*

wākpāruṣya (Skt) in een scheldpartij vuil spreken over iem.'s (voor)ouders ; OJ 357.4b.1 (corrupt) later frequent. Een der delicten.

Waktra (Skt) ; OJ 355 : *makarun ḍ.ā.* —.

wakul (Ind) mand ; OJ 305.3b.2 (maat v gekookte rijst).

walatkara (Skt *balātkara*) geweld ; *pamalatkaran :* 002.2a.5.

walawada (Skt ?) (niet in PW) ; de bet = *kḍi : 1)* hermaphrodiet ; 2) vrouw, die geen menses heeft ; *pa—:* OJ 305.7b.1.

wali (Ind) *—an :* de Bal dukun (NB balian) ; *pa—an :* belasting op de dukun's (?) ; 003.2b.1 ; OJ. 305.6a.5 ; 352.2a.2 ; 431.5a.3 ; z o *bali.*

walik (Ind) omgekeerd ; omkeren ; *winalik :* OJ 305.2b.1 : *winantaḥ — blaḥ.*

walu, z o balu.

waluḥ (Ind) — *rumambat ing natar :* OJ 357 (corr) later frequent onder de delicten ; zie Stutt OS 270.

walung (Ind) bot ; been ; *pa—an,* waarschijnlijk heffingen op paarden en hoornvee ; 003, 004 ; OJ 305.4a.5 ; vgl NB : wawalungan = paarden en hoornvee.

waluy (Ind) terugkomen ; wederkeren ; zich herhalen ; *amalūya :* OJ 353. 1b.5 : *palar muwaḥ — kadi kramanya ring anādi.*

wandāmi (Skt : „ik spreek") woordvoerder in de rechtbank ? (vgl OJO *parujar) ;* in 209.5b.2 : *nāyakan makarun ida —;* sinds 302 regelmatig : *samgat mangirengiren* — (een Bd function).

wangke (Ind) lijk ; — *kabunan :* een bedauwd lijk ; OJ 357.4b.2 (corr) : later frequent onder de delicten ; zie Stutt OS 270.

wangun I (Ind), z o *bangun.*

Wangun II (Ind) ; OJ 305 : *sg. Bon buluḥ pu* —.

Wanotara (Skt) ; OJ 352 : *rāma kabayan — (Baturan).*

wantaḥ (Ind) samentreffen ; *winantaḥ :* OJ 305.2b.1 : — *winalik blaḥ.*

wantas, z o bantas.

wantilan, z o bantilan.

wanting (Ind) vernielen ; verbrijzelen ; *—akna :* OJ 305.9a.3.

wanua (wanwa), z o banua.

wanyaga, z o juru —; banyaga.

wāra (Skt) weekdag ; in 109 hoogst verdacht : in OJ 303 en 305 normaal ; sinds OJ 352 regelmatig ; de datering is dan : dag van de *ṣaḍwāra,* gevolgd door dag van de *pañcawāra* en van de *saptawāra,* waarop volgt *wāra (ning)* ..... (naam v d *wuku*) ; z o al deze woorden.

warak, z o hulu —.

Waranasi (Skt ; Benares) ; in een reeks : 105.1b.4 ; 2a.5 ; *panglapuan —:* 201, 210, 301 *senāpati —:* sinds 210 ; *mpungku ing* (Bd) — sinds 303 ; OJ 352.4b.5 (in de text) ; vgl. *Nalanda.*

wariga I (Skt) n v d *7e wuku ;* de naam Warigadyan komt niet in ed voor.

wariga II (Skt ?) een ambt; wellicht: astroloog; OJ 353.2b.3; men zie verder : Goris, Inscriptie Kuburan tjandi, TBG 70 (1930), p. 157 sqq. ; Goris, Bali's Hoogtijden in TBG 73 (1933) p 436 sqq. en de lontarlijsten in MKL s.v. wariga.

Warmadewa (Skt) naam v een dynastie : z o *Kesarī, Tabanendra (Taganendra), Subhadrikā, Candra-bhaya-singha, Janusādhu, Dharmodayana, Anak Wungçu, (çri bhaṭāra) Mahāguru.*

warṣa I (Skt) jaar ; z o *çaka.*

warṣa (warça) II (Skt) ; OB 351 : *sg. cakṣu-pura —;* OJ 356 : *sg. adhikaraṇa krānta* —.

wartamāna (Skt) nog gaande zijnde ; thans geschiedende ; tegenwoordig ; sinds OJ 352 soms in de *çapatha ;* in 701 : *çakawarṣatitānāgata—.*

wās (Ind) n v d 5e dag der *ṣaḍwāra.*

wastra (Skt) kleren : *pangjahitan —:* OJ 433.2b.3 ; 3a.1 ; 434.2a.6-2b.1. (2x) ; 2b.3 ; z o *jahit.*

Wasuwandhu (Skt) ; 209 : *mañ.ā.1 : tūha* —.

watĕk (Ind) de gehele groep ; *ka—an :* OJ 305.9a.4 ; *pamatĕkan ?* 002.2a.5 (onz) ; *kabatĕkaña :* 304.4b.2 (ond) ; z o *batĕk manmaḥ.*

watĕs, z o bantas.

watu, z o batu.

watu gunung (Ind) n v d 30e *wuku.*

wayang (Ind) schimmenspel ; *a—:* OJ 435.7a.2 : 441.5b.5 ; *par —:* 002.2b.5 (misschien ook wajang wong spelers).

wayang-wayang (Ind) n v d 27e *wuku.*

wḍa (Ind) bet onz ; doch in — *manik* wellicht = juwelier ; OJ 352.3a.2 (in een reeks ambachtslieden).

wḍihan (Ind) kledingstuk ; kain ; OJ 303.2.4 ; 305.3a.4.

wḍit (Ind) vermoedelijk : worm ; enkele malen in de *çapatha :* OJ 305.10a.3 ; OJ 352.6b.6 ; verder bv. OJ 404, 505, 811.

wḍung (Ind) ; JU p.529 kapmes ; Pig p.615 hakmes ; OJ 305.3a.3 .

wḍus (Ind) geit ; sinds OJ 303 ; vervangt OB *kambing.*

weḥ (Ind) geven ; sinds OJ 303 ; *—ĕn ; winehan ; a —, ka — ĕn ; ma — (a) ; pa—(a) ;* 303.1.6 : *sumehaknā.*

wet (Ind ; NB : bet) uitgraven ; *tanaḥ winait :* 107.1b.2.

wetan (Ind) het Oosten ; vervangt sinds OJ 303 het OB *kangin ; anga — .*

wetang (Ind) bet afl onz ; slechts in 005.3 : *hulu kayu —, mañuratang tapaḥ patih, mantri.* Het is niet uigesloten, doch in het verband niet zeer waarschijnlijk, dat — een eigennaam zou zijn.

wgil I (Ind) verplicht ; — OJ 305.1b.4 ; *—a :* OJ 305.5a.3 ; 7b.3 ; *ka—akna :*

wgil II (Ind) tijdelijk verblijven ; overnachten ; — — : OJ 305.9a.1 ; *—an :* OJ 303.2.2.

Widatar (Ind) ; 209.4b.1 ; 351.6a.1 : *hulu kayu di —* (onder *Julaḥ*).

Widya (Skt) ; OJ 352 : *hulu kayu mangaran bhikṣu —, z o Widyambara.*

Widyādīpa (Skt) ; OJ 305.1b.3 ; *rāma kabayan — (Air hawang).*

Widyāmbara (Skt) ; OB 351 : *di Lwaran hulu kayu bhikṣu —.*

Widyāngga (Skt) ; 005. *mañ.ā.* 2 : — ; 006 : *mañ.ā.1 — .*

Widyārka (Skt) ; 302 : *mpungku di Binor ḍ.ā.* — (Çw) ; 303 : *sg. makarun ḍ.ā.* — Çw).

Widyāruwana (Skt) ; 002.1b.2 : *nāyakan pradhāna kumpi Ugra me bhikṣu —.*

Widyāteja (Skt) ; 106.1b.3 : *pamuḍi bhikṣu — .*

Widyātma (Skt) ; OJ 356 : *samgat mangirengiren wandāmi — ;* OJ 402, 406-7, 409 : *mpungkwing Dharmārya wandami — .*

Widyut (Skt ?) OJ 303 : *pangajyan çala çrï makutāçana ḍ.ā. —* ; 305 ; *sireng Kanyā ḍ.ā. — .*

wihāra (Skt) een Bd klooster (VN KOB : 452-4; Casp PI 1, n 1,; a) dikwijls in een reeks : 102.1b.5 : *hyang — çīma, çāla, silunglung, kaklungan, pangulumbigyan, pĕndĕm, prataya, aluki ;* 110.1b.5 : *kadatuan, hyang — prakāra ;* OJ 435.7a.5 : *kadyangga ni lmah ing çīma, sāla hyang — patapan kamulan pangulumbigyan lmaḥ padmak, samba-sambaran kmitan kunang;* OJ 439.2b.2 : *lmaḥ ning almaḥ lmaḥ ing çīma, çāla, hyang —, patapān,*

silunglung, kaklungan kamulan, pangulumbigyan, padmak, samba-sambaran lmaḥ padmak ; OJ 441.6b.2 : *lmaḥ ing almaḥ, lmahing sīma, çāla, hyang —, patapan kamulan, pangulumbigyan, samba-sambaran padmak, kmitan kunang;* b) — *bahung:* OJ 552.10a. 1; NK 80.1b; — *bukkhul:* 1003. 4a.5.

Wijapura, z o *Wijayapura.*

wijaya (Skt) overwinning ; z o *— krānta, — mahādewī ; — manggala ; — pura.*

Wijayakrānta (Skt) 1) een der drie *pasar*-plaatsen, die ook in de datering gebruikt worden ; z o *rggas ;* 102, 201, 210, 302, 351, 503 *(pĕkĕn krānta) ;* 2) in de ed sinds 209-210 is er een vaste *adhikāraṇa* en een vaste (niet altijd : *samgat) cakṣu —.*

Wijaya-mahādewī n v een vorstin, éénmaal vermeld ; 210.2b.1 (Ç. 905) : — *masuruhang pādukanda siwyan dini di Bali ;* vgl VN diss p.76.VII.1a.4 : *çrī mahādewī, siniwi ring Kaḍiri* (Ç.937) ; ibid p.79-80, 81.n.5.

Wijayamanggala (Skt) een der drie *pasar*-plaatsen, die ook in de datering gebuikt worden ; z o *rggas ;* 002, 003, 004, 104, 108, 209, 306, 354 *(pasar manggala) ;* 442 *(pĕkĕn manggala).*

Wijayapura (Skt) 1) een der drie *pasar*-plaatsen, die ook in de datering gebruikt worden ; z o *rggas ;* 001, 006, 101, 105, 106, 107, 2) in de ed sinds 209-210 is er een vaste *adhikāraṇa* en een vaste (niet altijd *samgat) çakṣu —* ; *wija-pura* : 303.2.10 : *umarā i —* ; *japura : (mara, mare, makādi, akuwu saka —) :* 305.4a.1 ; 6b.5 ; 436.2b.1 ; 507.6a.2 ; 554.3b.2 ; 556.6b.3 (+ *Mānasa) ;* 8b.5 (+ *Mānasa) ;* 557.3b.6 ; 4a.1 ; 1011.7b.1.

wiji (v Skt *bīja* : zaadkorrel) ; 1) kind ; kroost ; 2) één stuks ; in 109.1b.2 : *kabayan — tapa.*

wijil (Ind) uitkomen ; te voorschijn komen ; — *aknanya :* 303.2.7 ; *mijilakĕn ;* 354 ; *amijilakna :* OJ 305.5b.1 ; 624.6b.6 ; *winijilakĕn :* OJ 503, 504 ; *mijilakna :* OJ 431.5a.5.

Wikrama (Skt) ; 197.1b.3 : *pun randa —.*

wiku asceet ; monnik ; geestelijke ; vervangt in OJ (sinds 305.2a.4) OB *bhikṣu ; — daridra :* OJ 353.3a.5 ; — *ṛṣi :* OJ 357.3b.5 ; frequent pas in veel latere oorkonden, vooral onder Jayapanguṣ.

wilang gawe (Ind) een function ; in een reeks : 106.3a.1.

wilang patapan (Ind + Skt) opziener over de kluizenarijen ; OJ 352.2b.1 : *samgat —.*

Wimalānanda (Skt) ; 1) OB 351 : *samgat makarun ḍ.ā.* — (Çw) ; 2) OJ 556 : *pu bañu garuḍa ḍ.ā.* — (Çw) ; OJ 557 : *pu kanya ḍ.ā.* — Çw) ; z o OJO CS No .....

Windang (Ind) ; 106, 107, 108 : *ser bantan —.*

wingkang (Ind) oever ; in ed slechts — *ranu* (a d oever v het meer) uitsluitend voor een aantal dorpen aan het Baturmeer gebruikt ; OJ 303 (passim) ; 305.1b.1 ; 5a.1 ; later veranderd in : *wintang (bintang) ranu :* "desterren v het meer" (sic !), bv in 702.3a.1. (voor Ç. 1122).

wini (wawini) ; z o bini.

Wiṣāda (Skt) ; 107 : *mañ.ā.3 —.*

Wiṣṇawa (v Skt *Waiṣṇawa)* Wisnuïeten ; slechts in 110.1b.2 : *anak banwa di Tamblingan makahajumpung, jumpung —.*

wit (Ind) ; — — oorsprong ; *ka— —anya* : OJ 305.5b.3 : *māsa —. mwang gangan ing marajakāryya ;* 1) oorsprongstempel ; 2) jaardag (feestdag) hiervan ; NJ kawitan, kamimitan.

Witrang (uit Skt ?) OJ 355 : *rggap parlpahan — (Bwahan).*

witwit, z o wit.

Wka, z o Air —.

wkas (Ind) einde ; wat overgebleven is ; in 201.1b.1 : *—(bĕkas) sumraha siddha ni parumahanda* (ond) ; *ka — :* 351.6a.4.

wlang (Ind) bont : gevlekt ; *asu — :* bekend als *(sĕnggahĕn)* "de bonte hond" ; OJ 357.3b.5 corr) ; later in Jayapangus ed.

wlit (Ind) dakbedekking ; OJ 352.5a.5 ; 353.2a.4.

wnang (Ind) mogen ; sinds OB 304 zeer frequent ; *ka — an.*

wngi (Ind) nacht ; vervangt sinds OJ 352 het OB *lmang.*

wor (Ind) vermengen ; kruisen (v dieren) ; *amor :* OJ 305.3a.5 : *besara — ing kuda tinangkalik ; z o awur.*

wṛddhi (Skt) groei, toename ; meestal *bṛddhi* geschreven ; een bijdrage aan een heiligdom : 002 : aan *hyang api ;* 107 : + *atithi* aan *satra* en *hyang api ;* in 005 wordt de belasting *pamuka lawang* bestemd tot —, voor wie ?; in 104.3b.3 wordt de opbrengst van *taban karang* (kliprecht) — : voor wie ?

wṛhaspati (Skt) n v d 5e dag der *saptawāra* = Donderdag.

Wṛṣabha (Skt) 1) buffelstier ; 2) chef, heer ; in een reeks : 105.1b.4 ; 2a.5 ; *panglapuan — :* 201, 205.B.1. (?), 209, 210, 301, 303 ; *senāpati* — sinds 209. Sinds OJ 305 meestal : *Wṛsantĕn ;* vgl nog Casp PI 1 p. 18.

Wṛsantĕn, z o wṛsabha.

wruh (Ind) weten ; vervangt in OJ sinds 305 het OB *tahu ; — a ; kina — an ; z o uning.*

wuat (wwat) Ind) ; z o *buat.*

Wucu (Ind) ; 106.1b.3 : *karakṣayañña — (Baturan).*

wuhak I (Ind) ; opgeven ; overgeven ; loslaten ; vrijlaten (spec. bij schuldenaars) ;*pamuhakyan :* 002.2a.5 ; 104.3b.2 ; 202.2a.2 ; z o *huwak.* Vgl. vooral T I 246 : huwak, aldaar : pĕgat (h)uwakan ; en Goris, Bali's hoogtijden : TBG 73 (1933), p.436 sqq.

Wuhak II (Ind) ; OJ 303.5.3 : *cakṣu karaṇa kaliḥ — Waja.*

wuhĕl (Ind) bet onz ; gebruikt als maat voor vruchten ; OJ 305.3b.2-3.

wuk (Ind). verwoest ; z o *awuk ; amuk.*

wukil (Ind) weerstreven ; z. verzetten tegen ; *mukilmukil :* OJ 305.10a.2 ; *ka — — :* OJ 305.10a.2 ; *pamukilmukila :* OJ 305.10a.2.

wukir I (Ind) berg ; vervangt sinds OJ 305 het OB *bukit.* Merkwaardig in de passage : 705.4a.1-5 over de offers voor *hyang* — (bij Bangli) in de maand *ka-8.*

wukir II (Ind) n v d 3e *wuku.*

Wukit malingkir (Ind) 107 : grens v *Parcanigayan ; z o Batu malingkir.*

wuku (Ind) thans : 7-daagse weken (z o *saptawāra)* waarvan er 30 zijn. Waren oorspronkelijk wel (30) zesdaagse weken, die dus ongeveer een half solair jaar vormden z o *wāra.*

wulan (Ind) bet onz (zelfs TI 274 : ulaḥ II, verzorgen, helpt niet veel) ; *pa — :* slechts : 302.3b.1-2 :

wuluwulu (Ind) ; volgens Stutt OS 247 : ambachtslieden ; volgens VN diss 94-95 n.4 : "gunstelingen" + verachte beroepen = *miçra :* mengkasten ; ongeveer = *caṇḍāla* (zie litt. ald) ; afw Korn Ad 17,27. Vaak voorafgegaan door : *para ;* 101.2.4 ; 209.4a.5 ; sinds 302 zeer frequent.

wulwan (Ind) telkens v plaats veranderen (Ju 554) ; OJ 305.7b.5 : *amalaku — ning hru.*

wungbung, z o bungbung.

wungkudu, z o bangkudu.

wungkuk (Ind) gebochelde ; z o *hulu — ;* vgl Stutt OS 266 *(pamṛsi).*

wuni (Ind) verbergen ; in OJ sinds 305 het OB *buni* vervangende ; *ma — ;* OJ 305.5b.4.

wuntat (Ind) 1) achteraan ; (de) laatste : 2) bij de schrijvers (griffiers) ter Rechtbank : de derde (laatste) z o *(paling) tba.*

wuri (Ind) achter ; *—an,* achtergelaten spoor : overblijfsel ; — *ing kikir ;* OJ 305.4a.2.3 ; *ing maling :* OJ 357.3b.2 ; *ka — :* OJ 305.10a.3 ; *pamurian :* 101.1.9 (ond) ; Pig.622 wurjan = verschijnsel, blijk v. iets; Ju 551 gesmeed wapentuig ; vgl Stutt OS 272.6 ; T II 124 sv. kikir.

wuru (Ind) bet onz; misschien = *wuruwuru*, duif; of voor *buru; pa —:* OJ 305.4a.4 = *paburu?*

wuru-wuru (Ind) e.s. duif; OJ 303.4.6 (in een reeks vogels).

wurug (Ind) volgens Ju 552 wegjagen; in OJ bet ond; *winurug:* OJ 305.4a.2; hier wellicht "onder de aarde bedolven" (v in een ravijn gevallen paard); z o *urug.*

wurukung (Ind) n v d 3e dag der *ṣaḍwāra.*

wurung (Ind) niet plaats vinden; niet doorgaan; *tan —*, wèl doorgaan; vervangt sinds OJ 305 (bv.3b.1; 9a.5) OB *tani burung.*

Wutuḥ (Ind) 005.3-4; *karakṣayañña: — (Haran).*

wwaḥ (Ind) 1) vrucht; 2) spec. pinang (areca; betelnoot); OJ 305.3b.2; z o *mayang.*

wwang (Ind) mens; sinds OJ 303 (3.10); vervangt OB *anak (I); ka — a(ña):* OB 304.4b.2; OJ 305.9a.4: *ka — anya* (ond)

wwat; z o *buat; pamwatan.*

wwi, z o *Kulit —.*

wwit I (Ind) vergunnen; toestaan; *—akna:* OJ 357.4a.5 (corr); later frequent; *pamwit:* sinds OJ 305 frequent; *pamwitĕn:* 104.3a.6; 302.3b.1.

Wwit II (Ind) n v een *panglapuan;* slechts: 209.5b.4.

wyāpāra (Skt) bezigheid; functie; actie; OJ 303.1.9: *para—;* OJ 357; enz.

wyawahāra (Skt) 1) bezigheid; 2) procedure; rechtzaak; OJ 303.3.6: *masa —.*

ya (Ind) pron. pers. 3e pers. hij, zij, enz.; zelfst en na een verbum; na een nomen meestal *nya;* in alle OB en OJ ed.

yajña I (Skt) offer; 351.6b.5; OJ 431.5a.5; OJ 624.6b.6.

yajña II (Skt); *samgat —*: 302, 303, OJ 505.3b (Çw).

Yajña III (Skt); 101, 104, 105: *mañ.ā.3 —.*

yajñamāna (Skt) degene, die voor zichzelve een offer geeft, een offerfeest houdt; sinds OJ 352: in de *çapatha* (waar het meer alg. een offerpriester schijnt te betekenen).

yakṣa (Skt) geesten; genii; volgelingen v Kubera; sinds OJ 352 in de *çapatha.*

Yama (Skt) God v d Dood; ook wel als rechter in de onderwereld, sinds OJ 352 in de *çapatha:* als 2e der 4 *lokapāla.*

yan (Ind) 1) indien; 2) een afhankelijke vraag inleidend; vgl Eng if, NJ *manawa; yening;* enz.; sinds 003 frequent in OB en OJ.

yapwan (Ind) als echter; zo daarentegen; sinds OJ 303.

yathā (Skt) z o (ulat), correl. van *tathā;* in zover als; naar(mate van); overeenkomstig; z o *—kṛtya; —çakti; —sambhawa.*

yathākṛtya (Skt) overeenkomstig het verplichte werk (de op te brengen arbeid); in OB regelmatig: *tanggung — bsar sanhi:* die dragen (uitvoeren) al het verplichte werk: het grote en het ambachtswerk; „alwie meedoet aan verplichte arbeid, voor de grote bouwsels en voor de kunstzinnige uitvoering ervan": OB 001 tot 101.

yathāçakti (Skt) naar vermogen; 106.3a.1-2; 107.3a.2; *sa—*, sinds 302.4a.2 frequent.

yathāsambhawa (Skt) 1) overeenkomstig wat passend is; OJ 305.2a.3: *sa—;* 2) naar vermogen; 640.6a.5: id. z o *(sa)yathāçakti.*

Yatna (Skt); OJ 352.5b.4: *si — (Baturan).*

yāwat (Skt) zo groot (veel, lang) als; correl. van *tāwat;* sinds OJ 352 in de *çapatha.*

yaywin, z o *ayu.*

ye (Ind) water; 001: *tukad —;* grens v *partapanān Cintamani.*

yogya (Skt) gepast; geschikt; OB 304.1b.5; OJ 305.8b.2; OJ 353.2a.1.

Yukti (Skt); OJ 355; 356: *(samgat)asba pu —.*

yumu: (Ind) pron. pers. 2e pers: gijlieden. De vaste openingsformule der originele OB oorkonden luidt: — *pakatahu sarbwa:* "gij allen moet weten". De varianten hiervan luiden: 001: *kiha;* 002: *kumpi addhi;* 003-004: *kumpi dyaḥ sanāt;* 005: *sanāt;* 006: *dyaḥ sanāt kumāra;* 101, 105: *talaga;* 106-108, 110: *kumpi anug.* Hieruit volgt, dat de woorden voor „ouderen" luiden: *kiha, kumpi, sanāt;* die voor jongeren: *adhi, dyaḥ, kumāra, anug,* terwijl het woord *talaga* moeilijk verklaarbaar is. Uitz: De oorkonden 007 is aan het begin defect; 102 is van een later type; 103 (zuil van Blandjong) wijkt geheel af; in 104 ontbreekt elke toevoeging nopens oud of jong; 109 is een bedorven copie.

CRONOLOGISCH REGISTER DER INSCRIPTIES

CHRONOLOGISCH REGISTER DER INSCRIPTIES.

Nummers:	Vindplaats	Çaka
001.	Sukawana A I.	804.
002.	Bebetin A I.	818.
003.	Trunjan A I.	833.
004.	Trunjan B.	833.
005.	Bangli, p. Kehen A.	——.
006.	Gobleg, p. Desa I.	836.
007.	Angsari I.	——.
101.	Srokodan A.	837.
102.	Babahan I.	839.
103.	Sanur (Belandjong).	835.
104.	Sembiran A I.	844.
105.	Pengotan A I.	846.
106.	Batunja A I.	855.
107.	Dausa A I.	857.
108.	Serai A I.	888?
109.	Dausa B I.	864.
110.	Gobleg, p. Batur A.	——.
201.	Sembiran B.	873.
202.	Manikliu A I.	877.
203.	Manikliu B I.	877.
204.	Manikliu C.	877.
205.	Manukaja.	882
206.	Kintamani A.	889?
207.	Kintamani B.	889?
208.	Kintamani C.	?.
209.	Sembiran A II.	897.
210.	Gobleg, p. Desa II.	905.
301.	Bebetin A II.	911.
302.	Serai A II.	915.
303.	Buwahan A.	916.
304.	Sading A.	923.
305.	Batur p. Abang A.	933.
306.	Gunung Panulisan A.	933.
307.	Gunung Panulisan B.	——.
351.	Sembiran A III.	938.
352.	Batuan.	944.

Nummers:	Vindplaats	Çaka
353.	Sawan A I. (Bila I.)	945.
354.	Kasihan.	945.
355.	Buwahan B.	947.
356.	Bangli, p. Kehen B.	——.
357.	Udjung	932 !
401.	Trunjan C.	971.
402.	Trunjan A II.	971.
403.	Bebetin A III.	972.
404A.	Dawan	975.
404B.	Sukawana A II.	976.
405.	Batunja A II.	977.
406.	Sangsit A — Belantih A.	980.
407.	Dausa A II.	983.
408.	Sawan B — Belantih B.	987.
409.	Sembiran A IV.	987.
410.	Serai A II	989.
411.	Pedjeng A.	——.
431.	Pengotan A II.	991.
432.	Ubung A.	991.
433.	Manikliu A II.	——.
434.	Manikliu B II.	——.
435.	Sukawati A.	——.
436.	Pandak Bandurg.	993.
437.	Sangsit B.	993.
438.	Klungkung C.	994.
439.	Klungkung A.	994.
440.	Klungkung B.	994.
441.	Sawan A II — Bila A II.	995.
442.	Gunung Panulisan C.	996.
443.	Pakrisan	——.
444.	Goa Gadjah A.	——.
445.	Goa Gadjah B.	——.
446.	(Y 1.)	999.
447.	Babi A.	——.
448.	Klandis.	——.
449.	(Y5.)	——.
461.	Gunung Panulisan D.	999.
462.	Gunung Kawi A. Stutt. p.	——.
463.	Gunung Kawi B. Stutt. q.	——.
464.	Gunung Kawi C. Stutt r.	——.

Nummers:	Vindplaats	Çaka
465.	Gunung Kawi D. Stutt. s.	——.
466.	Pedjeng B. Stutt. w.	——.
467.	Tjeluk. Stutt. x.	——.
468.	Pedjeng C. Stutt.. v.	——.
469.	Pudjungan.	——.
470.	Bedulu A, p. Pengastulan	——.
501.	Babahan II.	——.
502.	Pengotan B I, (Ratu Pingit B.)	1010 ?
503.	Pedjeng D.	1013.
504.	Pedjeng E.	1013.
505.	Sawan C. — Belantih C.	1020.
506.	Pengotan B II, Ratu Pingit A.	1023 ?
507.	Gobleg, p. Desa III.	1037.
508.	Angsari II.	1041.
509.	(Surabaja, Museum) Y 2. = Babi B?	——.
551.	Manikliu D. — Lambean A.	1055.
552.	Bebandem.	——.
553.	Landih A. — Nongan A.	——.
554.	Buwahan C.	1068.
555.	Depaa.	——.
556.	Prasi A.	1070.
557.	Sading B.	1072.
558.	Tampak gangsul.	——.
559.	Dausa B II.	——.
601.	Mantring A.	1099.
602.	Buwahan E.	1103.
603.	Panida Kadja.	1103.
604.	Prasi B.	1103.
605.	Batur. p. Abang B.	1103.
621.	Sembiran C.	1103.
622.	Kadiri.	1103.
623.	Buwahan D.	1103.
624.	Sukawana B.	1103.
625.	Selat A.	1103.
626.	Daja.	——.
627.	Pengotan C I.	1103.
628.	Pengotan C II.	——.
629.	Batunja B.	1103.
630.	Landih B. — Nongan B.	1103.

Nummers:	Vindplaats	Çaka
631.	Tjempaga A.	1103.
632.	Sukawati B.	——.
633.	Bulian A.	1103.
634.	Pegujangan.	——.
635.	Teba kau A.	1103.
636.	Djagaraga.	——.
637.	Sukawana C.	——.
638.	Sarinbuwana A.	——.
639.	Sarinbuwana B.	1103.
640.	Serai B.	1103.
641.	Batur, p. Desa.	——.
661.	Tondja.	1103.
662.	Dalung.	1103.
663.	Pengotan D.	——.
664.	Mantring B.	——.
665.	Dausa C.	——.
666.	Mantring C.	——.
667.	Teba kau B.	——.
668.	Malat gede.	1103.
701.	Sawah gunung.	1116.
702.	Kintamani D.	——.
703.	Kintamani E.	1122.
704.	Kintamani F.	1122.
705.	Bangli, p. Kehen C.	1126.
706.	Bulian B.	1182.
801.	Pengotan E.	1218.
802.	Sukawana D.	1222.
803.	Y 3 = Srokadan B.	1246.
804.	Tjempaga C.	1246.
805.	Bedahulu, p. Pedjaksaan	1246.
806.	Tumbu.	1247.
807.	Salumbung.	1250.
808.	Krambitan.	1250.
809.	Pedjeng F.	1251.
810A.	Gunung Panulisan E.	1254 ?
810B.	Sakah, p. Yeh Tibah	1258.
811.	Langgahan.	1259.
812.	Perean A.	1261.
813.	Perean B.	1256 !
814.	Pedjeng G.	1264.

Nummers:	Vindplaats	Çaka
901.	Batur, p. Abang C.	1306.
902.	Gobleg, p. Batur C.	1320.
903.	Perean C.	1351.
904.	Sembung Sobangan	1355.
905.	Besakih A.	1366.
906.	Besakih B.	1380.
907.	Selat B. (Ida R. Putra).	1393.
908.	Besakih C. (P. Ratu Madeg).	——.
909.	Sebudi.	1757 ?
1001.	Manikliu E. Lambean B.	——.
1002.	Sibang Kadja.	——.
1003.	Lukluk.	——.
1004.	Ngis.	——.
1005.	Bebetin B.	——.
1006.	Tjempaga B.	——.
1007.	Teba kau C.	——.
1008.	Klungkung D.	——.
1009.	Angsari C.	——.
1010.	Mantring D.	——.
1011.	Gobleg, p. Batur B.	——.
1012.	Sumantaja.	——.
1013.	Frankfurt a. Main = Y 4.	——.
1014.	Manik liu F ?	——.

ALPHABETISCH REGISTER DER INSCRIPTIES VOLGENS DE VINDPLAATSEN

ALPHABETISCH REGISTER

der Inscripties volgens de Vindplaatsen

Angsari A.	007.
Angsari B.	508.
Angsari C.	1009.
Babahan I.	102.
Babahan II.	501.
Babi A.	447.
Babi B.Y. 2 (?).	509.
Bangli, p. Kehen A.	005.
Bangli, p. Kehen B.	356.
Bangli, p. Kehen C.	705.
Batuan.	352.
Batunja A I.	106.
Batunja A II.	405.
Batunja B.	629.
Batur, p. Abang A.	305.
Batur, p. Abang B.	605.
Batur, p. Abang C.	901.
Batur, p. Desa.	641.
Bebandem.	552.
Bebetin A I.	002.
Bebetin A II.	301.
Bebetin A III.	403.
Bebetin B.	1005.
Bedulu A.	470.
Bedulu B.	805.
Besakih (pura -) A.	905.
Besakih (pura -) B.	906.
Besakih (pura -) C.	908.
Bila I.	353.
Bila II.	441
Blahbatu A.	S. 1(b)
Blahbatu B.	S. 2(b).
Blandjong.	103.
Blantih A.	406
Blantih B.	408
Blantih C.	505.
Bulian A.	633.
Bulian B.	706.
Buwahan A.	303.
Buwahan B.	355.
Buwahan C.	554.
Buwahan D.	623
Buwahan E.	602.
Campaga, zie Tjempaga.	
Daja.	626.
Dalung.	662
Dausa A I.	107.
Dausa A II.	407.
Dausa B I.	109.
Dausa B II.	559
Dausa C.	665
Dawan.	404A.
Depaa.	555.
Djagaraga.	636.
Frankfurt a. Main. Y 4.	1013.
Goa gadjah A.	444.
Goa gadjah B.	445.
Gobleg, p. Batur A.	110.
Gobleg, p. Batur B.	1011.
Gobleg, p. Batur C.	902.
Gobleg, p. Desa I.	006
Gobleg, p. Desa II.	210.
Gobleg, p. Desa III.	507.
Gunung Kawi A.	462.
Gunung Kawi B.	463.
Gunung Kawi C.	464.
Gunung Kawi D.	465.
Gunung Panulisan A.	306.
Gunung Panulisan B.	307.
Gunung Panulisan C.	442
Gunung Panulisan D.	461.
Gunung Panulisan E.	810A.
Kadiri.	622.
Kesihan.	354.
Kintamani A.	206.
Kintamani B.	207.
Kintamani C.	208.
Kintamani D.	702.
Kintamani E.	703.
Kintamani F.	704.
Klandis.	448

Klungkung A.	439.
Klungkung B.	440.
Klungkung C.	438.
Klungkung D.	1008.
Krambitan	808.
Lambean A.	551.
Lambean B.	1001.
Landih A.	553.
Landih B.	630.
Langgahan.	811.
Lukluk.....	1003.
Malat (gede).	668.
Manik liu A I.	202.
Manik liu A II.	433.
Manik liu B I.	203.
Manik liu B II.	434.
Manik liu C.	204.
Manik liu D.	551.
Manik liu E.	1001.
Manik liu F ?	1014.
Manuk aja.	205
Mantring A.	601.
Mantring B.	664.
Mantring C.	666.
Mantring D.	1010.
Ngis.	1004.
Nongan A.	553.
Nongan B.	630.
Pagan.	661.
Pagujangan.	634
Pemetjutan A.	661
Pemetjutan B.	1003.
Pandak bandung	436.
Panida Kadja.	630.
Pakrisan	443.
Pedjeng S. 1.	S. 1.
Pedjeng S. 2.	S. 2.
Pedjeng S. 3.	S. 3.
Pedjeng S. 4.	S. 4.
Pedjeng S. 5.	S. 5.
Pedjeng S. 7.	S. 7.
Pedjeng S. 6.	S. 6.
Pedjeng A.	411.
Pedjeng B.	466.
Pedjeng C.	468.
Pedjeng D.	503.
Pedjeng E.	504.
Pedjeng F.	809.
Pedjeng G.	814.
Pengotan A I.	105.
Pengotan A II.	431.
Pengotan B I.	502.
Pengotan B II.	506.
Pengotan C I.	627.
Pengotan C II.	628.
Pengotan D.	663.
Pengotan E.	801.
Perean A.	812.
Perean B.	813.
Perean C.	903.
Prasi A.	556.
Prasi B.	604.
Sading A.	304.
Sading B.	557.
Sakah	810B.
Sangsit A.	406.
Sangsit B.	437.
Sanur.	103.
Sarin buana A.	638.
Sarin buana B.	639.
Sawah gunung	701.
Sawan A I.	353.
Sawan A. II.	441.
Sawan B.	408.
Sawan C.	505.
Sebudi.	909.
Selat A.	625.
Selat B.	907.
Selumbung.	807.
Sembiran A I.	104.
Sembiran A II.	209.
Sembiran A III.	351.
Sembiran A IV.	409.
Sembiran B.	201.
Sembiran C.	621.
Sembung Sobangan	904.

Serai A I.	108.
Serai A II.	302.
Serai A III.	410.
Serai B.	640.
Sibang kadja.	1002.
Srokadan A.	101.
Srokadan B.	803.
Sukawana A I.	001.
Sukawana A II.	404B.
Sukawana B.	624.
Sukawana C.	637.
Sukawana D.	802.
Sukawati A.	435.
Sukawati B.	632.
Sumantaja.	1012.
Surabaja (Museum) = Y 2 Babi B ?	509.
Tampak gangsul	558.
Teba kau A.	635.
Teba kau B.	667.
Teba kau C.	1007.
Tjeluk.	467.
Tjempaga A.	631.
Tjempaga B.	1006.
Tjempaga C.	804.
Tondja.	661.
Trunjan A I.	003.
Trunjan A II.	402.
Trunjan B.	004.
Trunjan C.	401.
Tumbu.	806.
Ubung A.	432.
Ubung B.	1003.
Udjung	357.

VINDPLAATS ONBEKEND.

Y 1. No. 446 „Bwah"
Y 2. No. 509 „Harababi" B ?
Y 3. No. 803 „Hyang Putih" = Srokadan B.
Y 4. No. 1013.
Y 5 No. 449. „Jalan tngah

SANSKRIT-OORKONDEN

S1. Pedejeng S.1. Stutt. O B. *a* (35)
S1. b. Blahbatu, A. Stutt. M. K. 3. 55-56.
S2. Pedjeng S.2. Stutt. O B. *b* (35).
S2. b. Blahbatu B. Stutt. M K. 3. 55-56.
S3. Pedjeng S.3. Stutt. O B. *c.* (38).
S4. Pedjeng S.5. Stutt. O B *d. e. f. g. h. i.* (58-59).
S6. Pedjeng S.6. Stutt. O B *k-l* (58-59).
S7. Pedjeng S.7. Stutt. O B. *m* (62-65).

PLATEN

I — X

THE UNIVERSITY OF
MELBOURNE LIBRARY

Plate I. Bangli, pura Kehen A. No. 005. (Photo CA. 224).
The only remaining copperplate, being pl. 1. Original from Ç. 833. Very old writing, 18 lines. About the number of lines in edicts, see no. 007 and no. 1009.

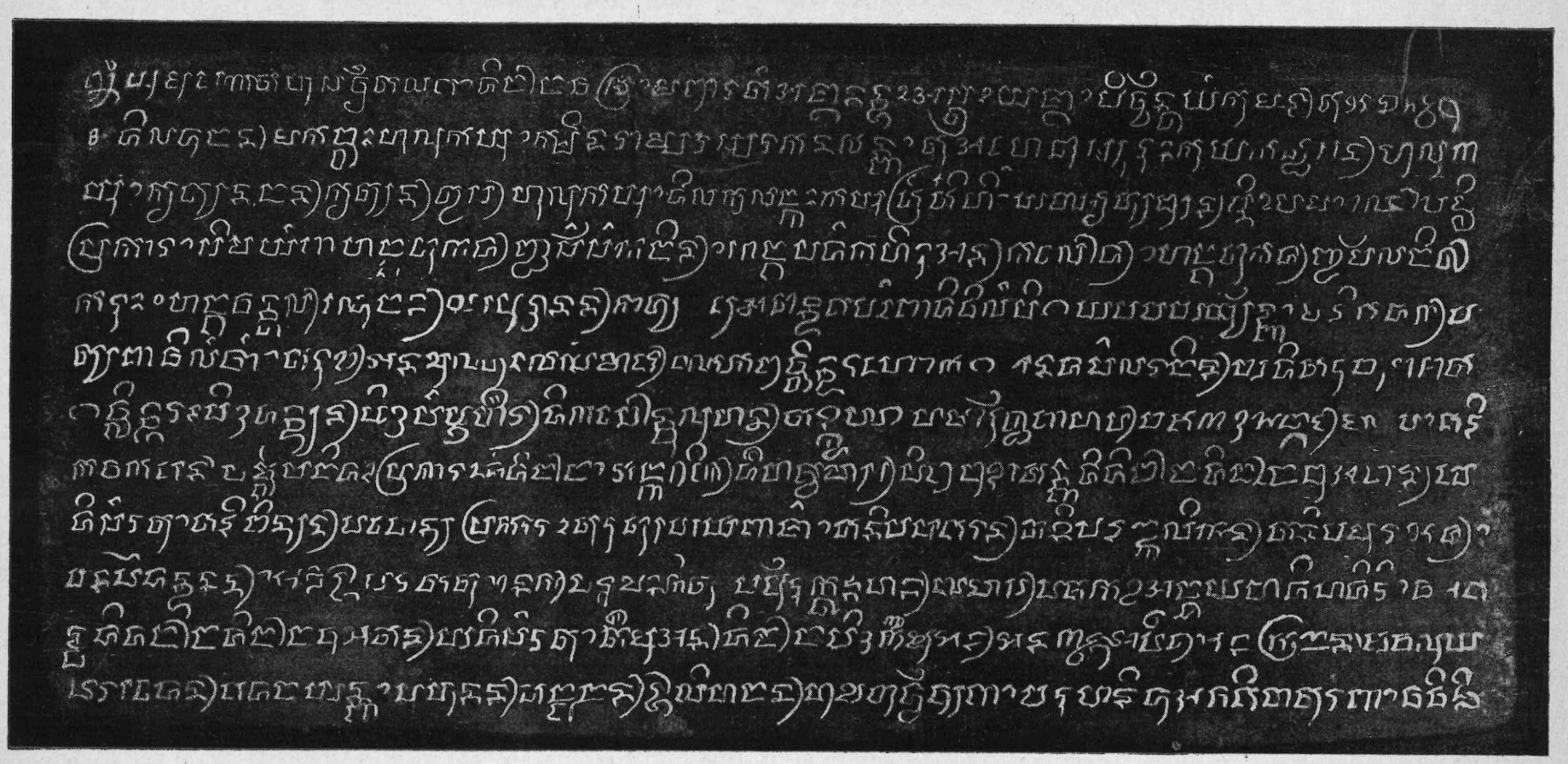

Plate II. Srokodan. No. 101, pl. 1. (Photo CA. 132).
Old writing, 12 lines. Original from Ç 837.

Plate III. Manuk aja. No. 205. (Photo OD. 8710).
The front side of the stone inscription. From Ç 882 (according to Damais).

THE UNIVERSITY OF
MELBOURNE LIBRARY

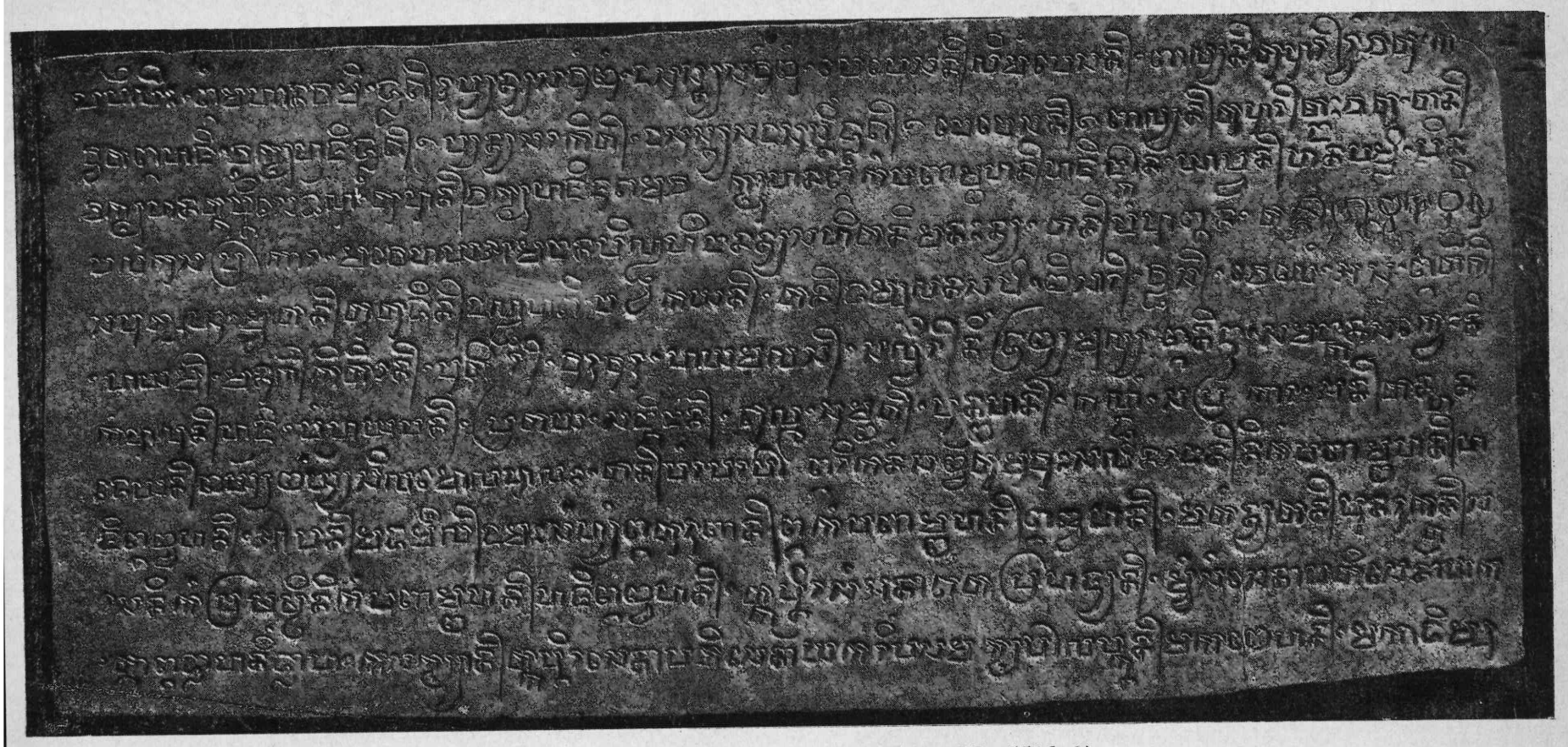

Plate IV. Bwahan A. No. 303, pl. 4. (Photo OD. 5536. 2).
Original from Ç. 916. 11 lines.

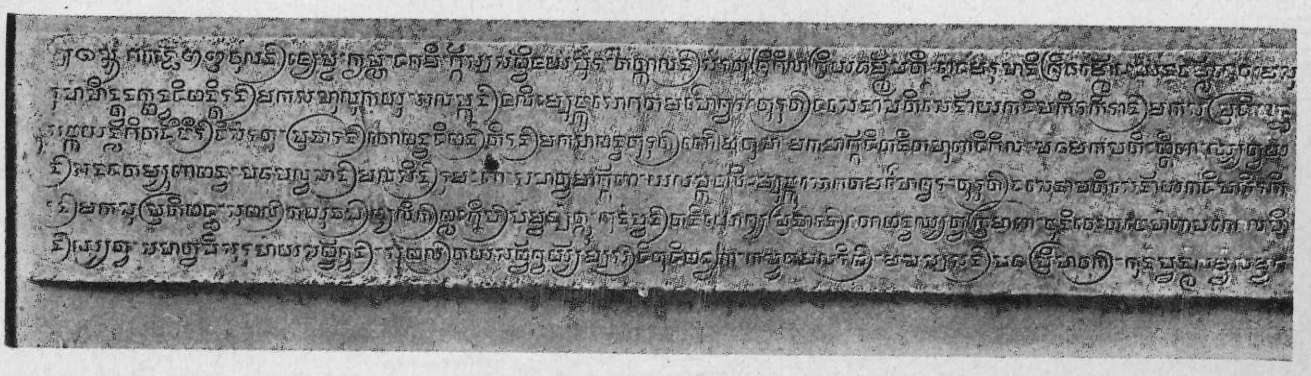

Plate V. Sading A. No. 304, pl. 1b. (Photo OD. 3890. 3). A copy from the times of Jayaçakti (see no. 557, Ç. 1072). The original edict was from Ç. 923.

Plate VI. Batur, pura Abang A. No. 305, pl. 1b. (Photo CA. 66). Not in the original writing. The writing resembles more that of Anak-Wungçu or Jayaçakti. But in the times of A.W. there was no re-edict. During the reign of Jayaçakti there was quite an other edict concerning : Kḍisan, Bwahan, Er Abang (no. 554). A later edict about Er Abang is from Jayapangus (no. 605), with quite an other type of writing.

THE UNIVERSITY OF
MELBOURNE LIBRARY

Plate VII. Gunung Panulisan A. No. 306. (Photo OD. 8730).
This is the back of a double statue (king and queen ?). The writing is already quadrate, but it is not yet the so called "quadrate-Kadiri" of Anak Wungçu's reign (no. 461 — 470). The text, from Ç. 933 (bulan pauṣa) tells us nothing about this married couple. We know that in Ç. 933 (bulan caitra = no. 305) Udayana still lived ; about Guṇa-priya we may suppose that she died between Ç. 923 and Ç. 933 (bulan pauṣa).

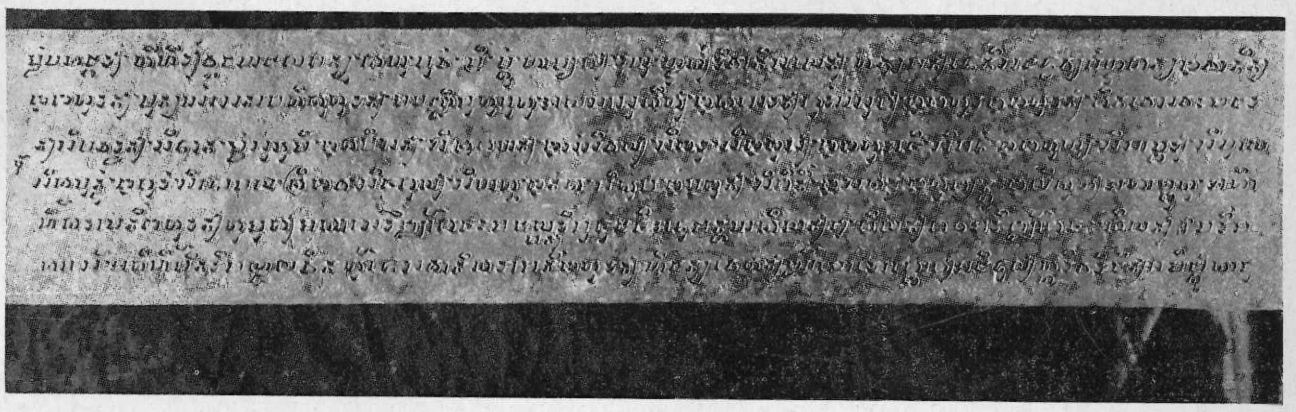

Plate VIII. Batuan. No. 352, pl. 5b. (Photo OD. 5729.2). The original was from Ç. 944, but in that period large plates were still used, as no. 355 with 11 and 10 lines. The writing (in 6 lines) resembles most that of Bebandem (no. 552) between Ç. 1055 — 1068. But this edict has no date and no name of a king. It is quite possible itself also a later copy.

Plate IX. Bangli, pura Kehen B. No. 356. (Photo CA. 223). Only the final copperplate with 10 lines in old, original writing. The mentioned 'ministers' lived between Ç. 947 (Dharmawangça) and Ç. 791 (Anak Wungçu).

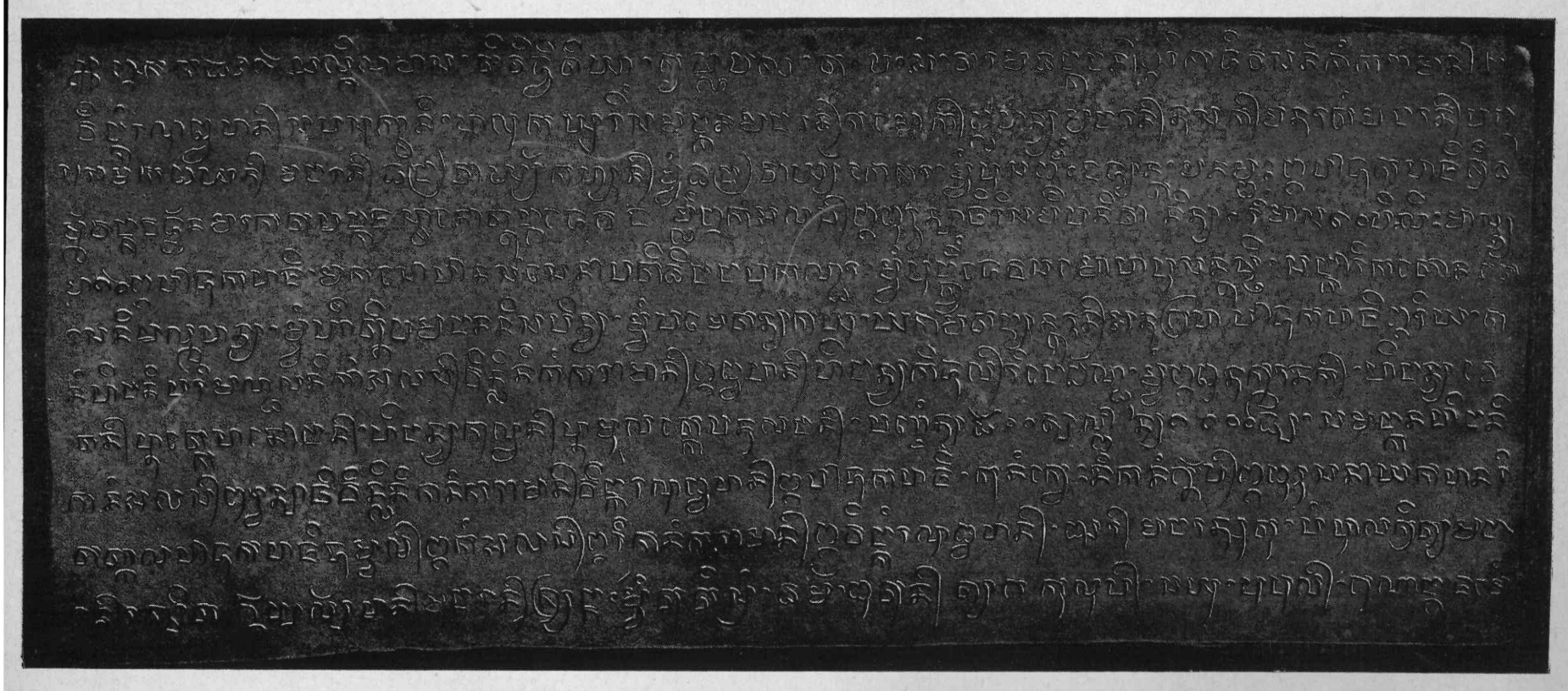

Plate X. Buwahan B. No. 355. pl. 1 (Photo OD. 5537. 2).
It is an original plate in old writing with 10 lines, from Ç. 947.